

17256

Ἀριθ. { Πρωτ. 15572
Διεκπ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 14 Μαΐου 1922



ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ

ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς

τὸν κ. ΕΜΜ. ΠΑΝΤΕΛΑΚΗΝ

Γνωστὸν ποιοῦμεν ὑμῖν ὅτι δι' ἡμετέρας πράξεως τῇ 25 τοῦ λήξαντος μηνὸς ἐκδοθείσης καὶ τῇ 30 τοῦ αὐτοῦ καταχωρισθείσης ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 29 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐνεκρίθη τὸ πρὸς κείσιν ὑποβληθὲν ἐν χειρογράφῳ ὑμέτερον βιβλίον «*Μεθοδικὸν Συντακτικὸν τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλώσσης*» διὰ τὰ γυμνάσια.

Ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Γενικὸς γραμματεὺς

Ν. Ε. ΑΡΧΟΠΟΥΛΟΣ



2500

ΕΘΟΔΙΚΟΝ ΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

γενικαὶ ἔννοιαὶ περὶ συντάξεως.
λόγος. Πρότασις. Εἶδη προτάσεως.

Τὰ διανοήματα ἡμῶν κανονικῶς ἐκδηλοῦμεν διὰ τοῦ
μορφικῶς ἢ γραπτῶς.

Ὁ δὲ λόγος τις ἄλλοτε μὲν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥτιον μα-
κρον ἢ περιγραφὴ ἐνὸς γεγονότος ἢ ἐνὸς πράγματος, ὁμιλία
κλησίας κατ., ἄλλοτε δὲ συντομώτατος, οἷον ἡ ἔκφρασις
ἁπλῆς σκέψεως· π. χ. ὁ καιρὸς εἶναι ὥρατος.

2. Λόγος ὅλως σύντομος, περιέχων ἐν ἁπλοῦν διανοήμα,
καλεῖται πρότασις· π. χ. ὁ Παῦλος εἶναι ἐπιμελής. ἀνοίξε τὴν
θύραν.

§ 3. Αἱ προτάσεις κατὰ διαφόρους τρόπους ἐξεταζόμεναι δια-
κρίνονται εἰς διάφορα εἶδη.

§ 4. Διὰ τοῦ λόγου ἢ ἐκφράζομεν κρίσιν περὶ τινος ἢ ἐκδη-
λοῦμεν ἐπιθυμίαν τινὰ ἢ ζητοῦμεν νὰ πληροφηθῶμεν περὶ τινος.

Ι. α') Πρότασις, διὰ τῆς ὁποίας ἐκφράζει τις κρίσιν περὶ τινός·
καλεῖται πρότασις κρίσεως· π. χ. ἡ γῆ εἶναι στρογγύλη.

β') Πρότασις, διὰ τῆς ὁποίας ἐκφ. ἄζει τις ἐπιθυμίαν τινὴ.

περασματικῶν, ὑποθετικῶν ἢ διὰ τινος ἀναφορικῆς ἢ ἐρωτηματικῆς λέξεως· ἢ τοιαύτη σύνδεσις τῶν προτάσεων λέγεται σύνδεσις ἐσωτερικῇ ἢ καθ' ὑπόταξιν. λάβε τὸ βιβλίον, διὰ νὰ τὸ δώῃς εἰς τὸν Θωμά. Ἐπειδὴ ἔτρεξε πολὺ, ἐκουράσθῃ. εἰς δὲν καθίσσης ἢ τυχα, φύγε.

§ 8. III. α') Πρότασις ἐκφερομένη μόνῃ καθ' ἐαυτὴν ἢ ἐν συνδέσει πρὸς ἄλλην κατὰ παράταξιν καλεῖται κυρία ἢ ἀνεξάρτητος πρότασις· ὁ Παῦλος ἐμελέτησε. κάθισε ἐδῶ καὶ πρόσεχε εἰς τὸ μάθημα.

β') Πρότασις ἐκφερομένη ἐν συνδέσει πρὸς ἄλλην καθ' ὑπόταξιν καὶ προσδιορίζουσα αὐτὴν λογικῶς καλεῖται δευτερεύουσα ἢ ἐξηρητημένη ἢ ὑποτελής πρότασις· πρόσεχε, διὰ νὰ μάθῃς.

Σημ. 1. Κατὰ παράταξιν συνδέονται προτάσεις οὐ μόνον κύριαι, ἀλλὰ καὶ δευτερεύουσαι· λέγει ὅτι εἶδε τὸν Γεώργιον καὶ συνεννοήθη με αὐτόν. ἀφ' οὗ ἐμελέτησε καὶ ἔγραψεν, ἐξήλθε.

Σημ. 2. Σύστημα προτάσεων, αἱ ὁποῖαι ὁμοῦ ἀποτελοῦν πλῆρες τι νόημα καὶ εἰς τὸν γραπτὸν λόγον κατακλείονται διὰ τελείας στιγμῆς ἢ ἐρωτηματικοῦ σημείου, καλεῖται περίοδος. Ἡ περίοδος δύναται νὰ διαιρῇται εἰς κῶλα, ἥτοι μέρη χωριζόμενα δι' ἄνω στιγμῆς ἢ ἐρωτηματικοῦ σημείου. Ἡ περίοδος δύναται νὰ ἀποτελεῖται καὶ ἀπὸ μίαν μόνην πρότασιν κατακλειομένην διὰ τελείας στιγμῆς.

§ 9. Όταν τις ὁμιλῇ, ἢ ἐκφέρει ἰδικὰς του κρίσεις ἢ ἐπιθυμίας ἢ ἐρωτήσεις ἢ ἀποδίδει τὰς κρίσεις ἢ ἐπιθυμίας ἢ ἐρωτήσεις ἄλλου τινὸς τροποποιῶν καταλλήλως τὴν ἔκφρασιν ἐκείνου.

α') Ὁ λόγος, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐκφέρει τις κρίσεις ἢ ἐπιθυμίας ἢ ἐρωτήσεις ἰδικὰς του, καλεῖται λόγος εὐθύς· ἀγαπῶ τοὺς φίλους μου. ὕγιαίνετε. ἔλαβες ἐπιστολὴν, Παῦλε.

β') Ὁ λόγος, κατὰ τὸν ὁποῖον ἀποδίδει τις κρίσεις ἢ ἐπιθυμίας ἢ ἐρωτήσεις ἄλλου τινός, καλεῖται πλάγιος λόγος· ὁ Βάσος λέγει ὅτι ἀγαπᾷ τοὺς φίλους του. εὐχεταὶ νὰ ὕγιαίνωμεν. ὁ Ἀνδρέας ἠρώτησε τὸν Παῦλον, ὰν ἔλαβεν ἐπιστολὴν.

Β' Συστατικά μέρη τῆς προτάσεως.

Ἀπλῇ καὶ σύνθετος πρότασις.

§ 10. Εἰς πᾶσαν πρότασιν, περιέχουσιν ἓν ἄπλον διανόημα, διακρίνομεν δύο τινά· πρῶτον ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται ὁ λόγος, ἥτοι τὸ ὑποκείμενον, καὶ δεύτερον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον λέγεται περὶ τοῦ ὑποκειμένου, ἥτοι τὸ κατηγορήμα· ὁ μαθητὴς προσέχει. ὁ Γεώργιος εἶναι ἱατρός. ὁ Πίναξ εἶναι καθαρός.

Τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορήμα ἑμῷ λέγονται κύριοι ὅροι τῆς προτάσεως.

§ 11. Τὸ κατηγορήμα ἢ εἶναι μονολεκτικόν, ἀποτελούμενον ἐξ ἑνὸς ῥηματικοῦ τύπου (π. χ. προσέχει), ἢ εἶναι περιφραστικόν, ἀποτελούμενον ἐκ τινος τύπου τοῦ ῥήματος εἶναι καὶ ὀνόματός τινος οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου (π. χ. ἱατρός, καθαρός).

IV. α') Πρότασις μὲ κατηγορήμα μονολεκτικὸν καλεῖται συνεπτυγμένη πρότασις.

β') Πρότασις μὲ κατηγορήμα περιφραστικὸν καλεῖται ἀνεπτυγμένη πρότασις.

Τὸ μονολεκτικὸν κατηγορήμα λέγεται κατηγορηματικὸν ῥῆμα ἢ ἁπλῶς ῥῆμα. Εἰς δὲ τὴν ἀνεπτυγμένην πρότασιν τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον, καλεῖται κατηγορούμενον (π. χ. ἱατρός, καθαρός), ὁ δὲ μεσολαβῶν τύπος τοῦ ῥήματος εἶναι, ὅστις συνδέει τὸ κατηγορούμενον μὲ τὸ ὑποκείμενον, καλεῖται συνδετικὸν (ῥῆμα).

§ 12. Πρότασις τις δύναται νὰ ἔχῃ ἓν ἢ περισσότερα ὑποκείμενα, ἢ ἓν ἢ περισσότερα ῥήματα ἢ κατηγορούμενα, ἢ συγχρόνως πολλὰ ὑποκείμενα καὶ πολλὰ ῥήματα ἢ κατηγορούμενα· ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος εἶναι μαθηταί. ὁ Γεώργιος παίζει καὶ τραγουδεῖ. ὁ Ἀλέξανδρος εἶναι φιλόπονος, προσεκτικὸς καὶ καθάριος. ὁ Δημήτριος καὶ ὁ ἀδελφός του εἶναι ἐπιμελεῖς, προσεκτικοὶ καὶ φιλότιμοι.

V. α') Πρότασις μὲ ἓν μόνον ὑποκείμενον καὶ μὲ ἓν μόνον ῥῆμα ἢ κατηγορούμενον λέγεται ἀπλῇ πρότασις.

β') Πρότασις μὲ περισσότερα τοῦ ἑνὸς ὑποκείμενα ἢ ῥήματα

ἢ συγχρόνως μὲ περισσότερα υποκείμενα καὶ ῥήματα καὶ κατηγορούμενα καλεῖται σύνθετος πρότασις.

§ 13. Συνήθως οἱ κύριοι ὅροι τῆς προτάσεως ἔχουν συμπληρώματα τῆς ἐννοίας των, ἥτοι προσδιορισμούς· ὁ Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἦτο ἀνδρεῖδς. ὁ ἐπιμελὴς μαθητὴς προσέχει. οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς βαρβάρους.

Οἱ προσδιορισμοὶ καλοῦνται καὶ δευτερεύοντες ὅροι τῆς προτάσεως.

VI. Πρότασις, ἡ ὁποία ἔχει καὶ δευτερεύοντας ὅρους, ἥτοι προσδιορισμούς, καλεῖται ἐπηυξημένη πρότασις.

Σημ. Καὶ προσδιορισμὸς τις τῆς προτάσεως δύναται νὰ ἔχῃ ἄλλον ἢ ἄλλους προσδιορισμούς· ὁ Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ἦτο υἱὸς τοῦ βασιλέως Φιλίππου.

§ 14. Τὸ μέρος τῆς γραμματικῆς, τὸ ὅποιον διδάσκει πῶς γίνεται ἡ σύνταξις, ἥτοι ἡ ὀρθὴ πλοκὴ τῶν λέξεων πρὸς σχηματισμὸν λόγου, καλεῖται συντακτικόν.

Σημ. Ἡ σύνταξις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς τινα μὲν διαφέρει, ἄλλ' εἰς πολλὰ εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν σύνταξιν τῆς νέας γλώσσης.

Κατωτέρω πραγματευόμεθα περὶ τῆς συντάξεως τῆς ἀρχαίας γλώσσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

**Ἀπλῇ καὶ σύνθετος πρότασις.
Οἱ κύριοι ὅροι τῆς προτάσεως.**

α') Τὸ ὑποκείμενον.

§ 15. Ὡς ὑποκείμενον (§ 10) τίθεται κυρίως ὄνομα οὐσιαστικόν ἢ ἀντωνυμία προσωπική· ὁ *Κῦρος* ἐπολιόρκει *Μίλητον*. *ἐγώ* σε ἄσμενος ἐόρακα.

Ἀλλὰ καὶ πᾶν μέρος τοῦ λόγου λαμβανόμενον ὡς οὐσιαστικόν καὶ ὁλόκληρος πρότασις καὶ πᾶσα λέξις ἢ φράσις μετὰ τὸ ἄρθρον τὸ πρὸ αὐτῆς δύναται νὰ τεθῇ ὡς ὑποκείμενον· ὁ *σοφός* ἐστὶν *εὐδαίμων*. οἱ *νικῶντες* στεφανοῦνται. ἔν *ἐν*τε λείπεται. *ὕψις* αἰνείειν ἀριστόν ἐστι. τῆς *ἡμέρας* ὅψις ἦν. *τέρας* ἐστίν, *εἴ τις* ἠδύτχηκε διὰ *βίου*. τὸ *γινῶθι* *σαντὸν* πανταχοῦ ἐστὶ *χρήσιμον*.

§ 16. Τὸ ὑποκείμενον κανονικῶς τίθεται εἰς ὀνομαστικὴν πτῶσιν (§ 15). Ἀλλ' ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ *περίπου* ἐπὶ χρόνου ἢ ποσοῦ, τὸ ὑποκείμενον ἐκφέρεται μετὰ μίαν τῶν προθέσεων *εἰς*, *πρὸς*, *περὶ* (ἀμφί), *ὑπὲρ* καὶ μετὰ πτῶσιν αἰτιατικὴν· ἦγον *εἰς* ἀνδρας πεντακοσίους. *πρὸς* ἐσπέραν ἐγγίγνετο. ἀπέθανον *περὶ* τοὺς διακοσίους. ἐλήφθησαν *ὑπὲρ* τοὺς χίλους.

β') Τὸ κατηγορούμενον.

§ 17. Ὡς κατηγορούμενον (§ 11) κυρίως μὲν τίθεται ὄνομα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν, κανονικῶς ἄνευ ἁρθρου· *Κλέαρχος* ἦν *φυγὰς*. *Τισσαφέρνης* ἦν *σατραπης*.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλο μέρος λόγου καὶ ὁλόκληρος πρότασις δύναται νὰ λαμβάνεται ὡς ἐπίθετον ἢ ὡς οὐσιαστικόν καὶ νὰ τίθεται ὡς κατηγορούμενον· τὸ *λακωνίζειν* ἐστὶ *φιλοσοφεῖν*. οὐ εἰ *φιλο-*

σώφῳ βοικῶς. τὸ μεμνήσθαι περὶ τούτων μάτην ἐστὶ. ὁ Φίλιππος ἐστὶν ἃ ἂν εἴποι τις.

§ 18. Καὶ τὸ κατηγορούμενον πρὸς δῆλωσιν τοῦ περίπου ἐπὶ χρόνου ἢ ποσοῦ ἐκφέρεται μὲ μίαν τῶν προθέσεων εἰς, πρὸς, περὶ (ἢ ἄμφι), ὑπὲρ καὶ μὲ αἰτιατικὴν πτώσιν· οἱ ὀπλῖται ἦσαν ἄμφι τοὺς πεντακοσίους. πελτασται ἀφίχοντο εἰς ἑξακοσίους. οἱ νεκροὶ ἦσαν ὑπὲρ τοὺς ἑκατόν.

γ') Τὸ συνδεδεικνόν.

§ 19. Ἐκτὸς τοῦ εἶναι ὡς συνδεδεικὰ ῥήματα (§ 11 6') τίθενται α') τὸ ὑπάρχω, τυγχάνω, πέφυκα (=εἶμαι ἐκ φύσεως, εἶμαι πλασμένος) καὶ ἔφυν ἔχοντα σημασίαν συγγενῇ πρὸς τὸ εἶναι· τὸ χωρίον καρτερόν ὑπῆρχε. ἀπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυν.

β') Τὸ γίγνομαι καὶ τὰ ἔχοντα συγγενῇ πρὸς αὐτὸ σημασίαν ῥήματα καθίσταμαι, ἀποβαίνω, ἐκβαίνω. Κλεάρχῳ Κύρος ξένος ἐγένετο. Ἡρακλῆς κατέστη τῆς Ἑλλάδος εὐεργέτης. σοφοῖς ὁμιλῶ καὶ τὸς ἐκβήσει σοφός.

Σημ. Τὰ ῥήματα ταῦτα τίθενται καὶ ὡς κατηγορηματικά (§ 11 6') ἐνταῦθα ἦν παράδεισος. ἐγένετο σεισμός. κατέστη εἰς τὴν βασιλείαν Ἀρταξέρξης.

γ') Τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα τὴν σημασίαν τοῦ ἐκλέγεσθαι, ὡς τὸ αἰροῦμαι, χειροτονοῦμαι, λαγχάνω (=ἐκλέγομαι διὰ κλήρου), ἀποδείκνυμαι (=διορίζομαι). Ξενοφὼν ἡρέθη στρατηγός ἀντὶ Προξένου. Δημοσθένης ἔλαχε τειχοποιός. Κύρος ἀπεδείχθη στρατηγός.

δ') Τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα τὴν σημασίαν τοῦ νομίζεσθαι ἢ λέγεσθαι, ἥτοι τὸ νομίζομαι, δοκῶ, ὑπολαμβάνομαι, φαίνομαι, κρίνομαι καὶ τὸ λέγομαι, καλοῦμαι, ονομάζομαι, ἀκούω, (=καλοῦμαι)· πάντες οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ κκλοὶ φαίνονται. τοιοῦτος ὑπολαμβάνομαι. κόλακες καὶ θεοὶ ἐχθροὶ ἀκούουσι.

§ 20. Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν μερικὰ ῥήματα κινήσεως σημαντικά (ὡς τὸ ἐρχομαι, φθάνω, περιπατῶ, ἀκολουθῶ) χρησιμεύουν ἐνίοτε ὡς συνδεδεικὰ καὶ συντάσσονται ἐνίοτε μὲ κατη-

γορούμενον (π. χ. ἔρχεται πεζός. ἔφθασα πρῶτος. ἀκολουθεῖ τελευταίως), οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ὅχι μόνον κινήσεως σημαντικά, ἀλλὰ καὶ ἄλλα ῥήματα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς συνδετικά καὶ νὰ συνδέσωσι μετὰ τοῦ ὑποκειμένου κατηγορούμενον σημαῖνον τρόπον, χρόνον, τόπον, τάξιν ἢ ἀκολουθίαν. Ἐπὶ ταῖς ἀφίκετο προτέρα Κύρου. οἱ στρατηγοὶ ἐξῆσαν πρῶτοι. οἱ Ἕλληνες κατέβαινον ἀπὸ τοῦ ἄκρου σκαταῖοι. οἱ στρατιῶται σκηνοῦσιν ὑπαίθριοι. ἐγὼ σε, ὦ Φαλίνε, ἄσμενος ἑόρακα. οὐδεὶς ἐκὼν ἀμαρτάνει (ἐπιρρηματικὸν κατηγορούμενον).

Σημ. Ὡς συνδετικά τίθενται ἐνίοτε καὶ τὰ ῥήματα αὐξάνομαι, αἰσρομαι, τρέφομαι καὶ ἄλλα συγγενῇ κατὰ τὴν σημασίαν πρὸς αὐτά. Φίλιππος ἠυξήθη μέγας (=ἠυξήθη καὶ κατέστη μέγας). ἤρξατο τὸ ὕψος τοῦ τείχους μέγα (=ὕψοῦ τοῦ τείχους καὶ τὸ ὕψος τοῦ καθίστατο μέγα). Τὸ τοιοῦτον κατηγορούμενον, ἐπειδὴ κυρίως παριστᾷ τὸ ἀποτελεσματὶ τῆς πράξεως τοῦ ῥήματος καὶ κατὰ πρόληψιν ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον, καλεῖται *προληπτικὸν* κατηγορούμενον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Συμφωνία τῶν ὄρων τῆς προτάσεως.

α') Ῥῆμα καὶ ὑποκείμενον.

Α' Ἀπλῆς προτάσεως.

§ 21. Τὸ (συνδετικὸν ἢ κατηγορηματικὸν) ῥῆμα ἀπλῆς προτάσεως κανονικῶς συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν (§ 11 καὶ 12): ἐγὼ εἰμι Ἕλλην. Κλέρχος ἦρχε. οἱ στρατιῶται εἶποντο. ὑμεῖς ἀποκρίνασθε. δύο ἄνδρες τέθνατον.

Σημ. Ὑποκείμενον δυϊκοῦ ἀριθμοῦ συντάσσεται ἐνίοτε καὶ μὲ ῥῆμα πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ: ἀριστῶντι τῷ Ξενοφῶντι προσέτρεχον δύο νεανίσκω.

§ 22. Παρὰ τὸν ἀνωτέρω γενικὸν κανόνα

α') ὅπως ἐνίοτε εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, οὕτω πολλάκις εἰς τὴν ἀρχαίαν, ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἴναι ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ἀλλ' εἶναι

ὄνομα περιληπτικόν, συντάσσεται μὲ ῥήμα πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ· ὁ στρατὸς ἀπέβαινον. τὸ πλῆθος κραυγὴ πολλὴ ἐπίσταν. ἡ πόλις τὸν Περικλέα ἐν ὀργῇ εἶχον (πδ. μαζ. ἦσαν ἔλο τὸ συγγενολόγι. ὁ κόσμος τὸ ἔχουν τοῦμπανο).

Ἡ σύνταξις αὕτη καλεῖται σύνταξις κατὰ τὸ νοούμενον ἢ κατὰ σύνεσιν.

6') ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἶναι μὲν πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ἀλλ' εἶναι γένους οὐδετέρου, τότε συντάσσεται μὲ ῥήμα ἐνικοῦ ἀριθμοῦ· ἐνταῦθα ἦν βσιλεια. ὑπεζύγια ἐνέμετο. τὰ ἱερὰ οὐκ ἐγίνετο. Ἡ σύνταξις αὕτη καλεῖται Ἀττική, διότι εὐρίσκεται πρὸ πάντων εἰς τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφείς.

Σημ. Ἐνίοτε εὐρίσκεται καὶ ἡ κανονικὴ σύνταξις ἐπὶ τῶν οὐδετέρων καὶ μάλιστα ὅταν τὸ ὑποκείμενον προσδιορίζεται δι' ἀριθμητικοῦ ἐπιθέτου ἢ σημαίνῃ πρόσωπα· τὰ ἄρματα ἐφέροντο κενά. φανερὰ ἦσαν ἔχνη πολλὰ. ἐγένοντο ἐκ τῶν ἀνδραπόδων ἑκατὸν τάλαντα. τὰ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων Βρασίδαν ἐξέπεμψαν (=οἱ ἄρχοντες τῶν Δ.).

Β' Συνθέτου προτάσεως.

§ 23. Ὅταν ἡ πρότασις εἶναι σύνθετος ὡς πρὸς τὸ ὑποκείμενον (§ 12 6'), ἤτις ὅταν τὰ ὑποκείμενα αὐτῆς εἶναι δύο ἢ περισσότερα, τότε

α') εἰὰν τὰ ὑποκείμενα εἶναι τοῦ αὐτοῦ προσώπου (συνήθως τρίτου), τὸ ῥήμα τίθεται ἢ κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἢ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τοῦ πλησιεστέρου πρὸς τὸ ῥήμα ἢ τοῦ σπουδαιότερου ὑποκειμένου (διότι τοῦτο ἐπικρατεῖ εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ ὁμιλοῦντος) ἦκον Προκλῆς καὶ Χειρίστροφος. ἐπεμψέ με Ἀριαῖος καὶ Ἀρτάωζος. Φαλλίος ὄχετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. ἀλλὰ τε καὶ μισθοὶ καὶ δῶρα γίνεταί. βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰσπίπτει εἰς τὸ Κῦρεϊον στρατόπεδον.

Σημ. Δύο ὑποκείμενα ἐνικοῦ ἀριθμοῦ δύνανται νὰ συνταχθῶν καὶ μὲ ῥήμα δυϊκοῦ ἀριθμοῦ· Μίνως καὶ Λυκούργος νόμους ἐθέτην (πρδ. § 21).

6') εἰὰν τὰ ὑποκείμενα εἶναι διαφόρων προσώπων, τὸ ῥήμα συνήθως μὲν τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον, σπανιώτερον δὲ κατὰ τὸ πρόσωπον τοῦ

πλησιεστέρου πρὸς τὸ ῥῆμα ὑποκειμένου· οὐκ ἔσμεν ποιηταὶ ἐγώ τε καὶ σύ· ἐγώ τε καὶ ὁ Πολύευκτος καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις περι-
ήλθομεν· οἶδα σαφῶς ἐγώ καὶ σύ· σύ τε Ἑλλήν ἐῖ καὶ ἡμεῖς.

Σημ. Τὸ πρῶτον πρόσωπον εἶναι ἐπικρατέστερον τοῦ δευ-
τέρου καὶ τοῦ τρίτου, τὸ δὲ δεῦτερον τοῦ τρίτου.

β') Κατηγορούμενον καὶ ὑποκείμενον

Α') Ἀπλῆς προτάσεως.

§ 24. Τὸ κατηγορούμενον ἀπλῆς προτάσεως

α') ἐὰν μὲν εἶναι ἐπιθέτου, διὰ τοῦ ὁποίου ἀποδίδεται εἰς τὸ
ὑποκείμενον ἀτλῶς ἰδιότης τις, συμφωνεῖ μὲ τὸ ὑποκείμενον κατὰ
γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· Κύρος ἦν φιλό~~δο~~θηρος. αἱ τάφροι ἦσαν
πλήρεις ὕδατος.

β') ἐὰν δὲ εἶναι οὐσιαστικόν, συμφωνεῖ μὲ τὸ ὑποκείμενον
ἀναγκαίως μὲν κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ κατὰ γένος καὶ κατ'
ἀριθμόν· οἱ Δεῖφοι ἦν πόλις. ὁ Ὀλυμπός ἐστιν ὄρος. τὰ ἄλλα
ἦσαν σπεγγίδες. τὰ πρόδατά ἐστι πλοῦτος. Κλέαρχος ἦν
στρατηγός.

§ 25. Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν πολλάκις κατηγορούμενον
εἶναι τὸ οὐδέτερον ἐπιθέτου τινός (λ. χ. καλόν, κακόν, ὀχληρόν
κ.τ.λ.) μὲ τὴν ἔχουσαν γενικὴν ἔννοιαν λέξιν *πρᾶγμα* ἢ *κἄτι τι*
(ἢ φιλαργυρία εἶναι *κακὸν πρᾶγμα*, αἱ συχναὶ μετακομίσεις
εἶναι *κἄτι τι ὀχληρόν*), οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν

α') πολλάκις κατηγορούμενον εἶναι τὸ οὐδέτερον ἐπιθέτου μὲ
τὴν λέξιν *πρᾶγμα* ἢ *κτῆμα* ἢ *χρῆμα* ἢ μὲ τὴν ἀόριστον ἀντωνυ-
μίαν *τί·* χαρὶεν *πρᾶγμα* ἐστὶν ἢ φιλοσοφία. κάλλιστόν ἐστι
κτῆμα παιδεία βροτοῖς. ἢ ἐγκράτεια καλόν τε καὶ ἀγαθόν *χρῆμα*
ἀνδρὶ ἐστὶ. ἅπας λόγος, ἀν' ἀπῇ τὰ πράγματα, *μάταιόν τι φαίνε-
ται καὶ κενόν.*

β') ὁνηθέστατα κατηγορούμενον εἶναι ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ
ἐνικοῦ τοῦ οὐδετέρου ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμίας, τὸ ὅποτον λαμβά-
νεται ὡς οὐσιαστικόν καὶ δηλοῖ γενικὴν ἔννοιαν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν
ὑπάγεται καὶ ἡ ἔννοιά τοῦ ὑποκειμένου (ἀδιάφορον τίνος γένους
καὶ ἀριθμοῦ εἶναι τὸ ὑποκείμενον)· *πονηρόν* ὁ συκοφάντης. *γυνὴ*
ἀσθενέστερον ἀνδρός. αἱ μεταβολαὶ *λυπηρόν*. πατρός τε καὶ

μητρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιώτερόν ἐστιν ἢ πατρίς. τί ἐστιν ἡ ῥητορική; οὐδέν ἐσμεν.

§ 26. Τὸ κατηγορούμενον, ἐὰν εἶναι οὐσιαστικόν, ἐκφέρεται καὶ κατὰ γενικὴν πτώσιν (γενικὴ κατηγορηματικὴ), ἢ ὁποία δηλοῖ

α') τὸ ὅλον, τοῦ ὁποίου μέρος ἀποτελεῖ τὸ ὑποκείμενον· Ἰπποκράτης ὅδε ἐστὶ τῶν ἐπιχωρίων. Σόλων τῶν ἐπὶ σοφῶν ἐκλήθη (=εἷς τῶν . .).

β') κτῆσιν· τῶν νικάντων τὸ ἄρχειν ἐστὶ (πβ. τοῦ Πέτρου εἶναι τὸ βιβλίον).

Σημ. Πολλάκις ἡ τοιαύτη κατηγορηματικὴ γενικὴ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν μὲ ἐμπρόθετον προσδιορισμὸν ἢ προστιθεμένης τῆς λέξεως κτῆμα, ἔργον, ἴδιον κ.τ.τ. Ξενοφῶν πόλεως μεγίστης ἦν (=κατήγετο ἐκ . .). Αἰσωπος Ἰάδμονος ἐγένετο (=ὑπῆρξε δοῦλος τοῦ . .). οἰκονόμου ἀγαθοῦ ἐστὶν εὖ οἰκεῖν τὸν ἐαυτοῦ οἶκον (=ἔργον ἢ ἴδιον οἰκονόμου . .).

γ') ὕλην, ἐκ τῆς ὁποίας εἶναι τὸ ὑποκείμενον· ἡ κρητὶς ἦν λίθου ξεστοῦ (=ἀπὸ λίθους).

δ') ιδιότητα· εἰμὶ τριάκοντα ἔτων. τοῦ Μαρσίου τὸ εὐρὸς ἐστὶν εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν.

ε') ἀξίαν· ἡ οἰκία αὕτη ἐστὶν εἴκοσι μνῶν (πβ. τὸ ὕφασμα αὐτὸ εἶναι τῶν εἴκοσι δραχμῶν).

B') Συνθέτου προτάσεως.

§ 27. Ὅταν ἡ πρότασις εἶναι σύνθετος ὡς πρὸς τὸ ὑποκείμενον (§ 12 β'), εἶναι δυνατόν τὰ ὑποκείμενα αὐτῆς νὰ δηλοῦν πάντα ἔμψυχα ὄντα ἢ πάντα ἄψυχα ὄντα ἢ τινὰ μὲν ἔμψυχα, τινὰ δὲ ἄψυχα.

Εἰς τὰς τοιαύτας συνθέτους προτάσεις τὸ κατηγορούμενον, ἐὰν εἶναι ἐπίθετον,

α') ὅταν τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν πάντα ἔμψυχα ὄντα, τίθεται εἰς πληθυντικὸν καὶ κατὰ τὸ γένος τῶν ὑποκειμένων, ἐὰν ταῦτα εἶναι ὁμοιογενῆ, κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον· δὲ γένος, ἐὰν τὰ ὑποκείμενα εἶναι ἑτερογενῆ· Ἰππάρχος καὶ Θεσσαλὸς ἦσαν ἀδελφοί. συνεληλυθότες ἦσαν καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ κτήνη πολλά.

Σημ. 1. Τὸ μὲν ἀρσενικὸν γένος εἶναι ἐπικρατέστερον τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου, τὸ δὲ θηλυκὸν τοῦ οὐδετέρου.

Σημ. 2. Ἐπὶ δύο ὑποκειμένων τὸ κατηγορούμενον δύναται νὰ τεθῇ καὶ εἰς οὐκόν· ἐγὼ τε καὶ ὁ σὸς πατήρ· εἰαίρω τε καὶ φίλω ἡμεν.

β') ὅταν τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν πάντα ἄψυχα ὄντα, τὸ κατηγορούμενον τίθεται συνήθως εἰς πληθυντικὸν οὐδετέρου γένους, οἰουδὴπετε γένους καὶ ἂν εἶναι τὰ ὑποκείμενα· αἰῶς καὶ φόβος ἔμφυτα ἀνθρώποις εἰσίν. λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ κέραμοι ἀτάκτως ἐρριμμένα οὐδὲν *χρήσιμά* ἐστίν (ἀλλὰ καὶ : αἰεὶ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοι τε μάχαι τε πδ. § 23, α').

γ') ὅταν ἐκ τῶν ὑποκειμένων ἄλλα μὲν δηλοῦν ἔμψυχα ὄντα, ἄλλα δὲ ἄψυχα, τὸ κατηγορούμενον τίθεται συνήθως εἰς πληθυντικὸν κατὰ τὸ (ἐπικρατέστερον) γένος τῶν ἐμψύχων ἢ κατ' οὐδέτερον γένος· ἡ τύχη καὶ ὁ Φίλιππος ἦσαν τῶν ἔργων κύριοι. αὐτοὶ τε οἱ ἄνθρωποι καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἐπώνυμοι τοῦ καταστρεφάμενου καλέονται. ἡ καλλίστη πολιτεία καὶ ὁ κάλλιστος ἀνὴρ *λοιπὰ* ἂν εἴη ἡμῖν διελθεῖν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Ἑλληνικῆς πρότασις.

§ 28. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν συνηθέστατα συμβαίνει νὰ μὴ ἐκφράζεται ὅρος τις ἢ καὶ δύο συγχρόνως ὅροι τῆς πρότασως (§ 10—11), ὅταν εὐκόλως ἐννοῶνται οὗτοι ἢ ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως ἢ ἐκ τῶν συμφραζομένων (ῆτοι ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου) ἢ δι' ἄλλου τινὸς λεκτικοῦ μέσου, ὅπως τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν· π. χ. ὁ Πέτρος ! (ἐνν. ἔρχεται ἢ εἶναι αὐτός). ὁ Πέτρος ἀνεχώρησε· πότε ; (ἐνν. ἀνεχώρησεν ὁ Πέτρος).

Ἡ πρότασις, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐλλείπει εἰς ἢ καὶ περισσότεροι ὅροι, καλεῖται *ἐλλιπὴς πρότασις*.

Α' Πρότασις ἐλλιπὴς ὡς πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

§ 29. α') Ἐπὶ ῥήματος α' ἢ β' προσώπου ὑποκείμενον τίθε-

μόνον, όταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔμφασις ἢ νὰ γίνῃ ἀντιδιαστολή, διότι τοῦτο σαφῶς δηλοῦται διὰ τῆς καταλήξεως τοῦ ῥήματος· ἐγώ, ὦ Φιλίπε, θαυμάζω. ὑμεῖς μὲν ἀποκρίνασθε, ἐγὼ δὲ αὐτίκα ἤϊω.

6') Τὸ ὑποκείμενον τοῦ γ' προσώπου κανονικῶς μὲν τίθεται, διότι πολλὰ δύναται νὰ εἶναι τὰ ὑποκείμενα ἐνὸς ῥήματος γ' προσώπου, παραλείπεται δέ, όταν εὐκόλως ἐννοῇται

1) ἐκ τῶν συμφραζομένων· βασιλεὺς νικᾷν ἡγεῖται, ἐπεὶ Κόρον ἀπέκτονε (ἐνν. ὁ βασιλεὺς).

2) ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως ἢ ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως· ἐσάλπιγξεν ἢ ἐσήμηνεν (ἐνν. ὁ σάλπιγκτής). ἐκήρυξεν (ἐνν. ὁ κήρυξ). τοὺς νόμους ἀναγνώσεται (ἐνν. ὁ γραμματεὺς ἐν τῷ δικαστηρίῳ) (πδ. νυν : ἐσήμανεν· ἐνν. ὁ κώδων ἢ ὁ ἐπιστάτης τοῦ σχολείου. κτυπᾷ δέκα· ἐνν. τὸ ὥρολόγιον).

Σημ. Ἐνταῦθα ἀνήκουν καὶ τὰ ῥήματα ἀστράπτει, βροντᾷ, ὕει (=βρέχει), νίφει (=χιονίζει), σειεῖ (=κάνει σεισμόν), χεῖμαίξει κ. τ. τ. τὰ ὅποια κανονικῶς μὲν ἐκφέροντι ἀνεῦ ὑποκειμένου, ἐνίοτε δὲ ἔχουν ὡς ὑποκείμενον τὴν λέξιν θεοῦς ἢ Ζεὺς· ἔσεισεν ὁ θεός. ὕει ὁ Ζεὺς.

3) ἐπὶ τοῦ λέγουσιν ἢ φασίν, όταν τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ εἶναι ὅλως γενικὸν καὶ ἀόριστον· τὰς Ἀθήνας φασὶ θεοσεβέστατας εἶναι (ἐνν. οἱ ἄνθρωποι, ἐν γένει). τῷ ποταμῷ γέφυραι οὐκ ἔπεισι, διαβαίνουσι δ' ἐπὶ σχεδίων.

Β' Πρότασις ἑλλιπὴς ὡς πρὸς τὸ κατηγορούμενον.

§ 30. Τὸ κατηγορούμενον δύναται νὰ παραλειφθῇ μόνον, όταν εὐκόλως ἐννοῇται ἐκ τῶν συμφραζομένων· ἐγὼ μὲν ἐπιμελής εἰμι, σὺ δὲ οὐκ εἶ (ἐνν. ἐπιμελής). ὁ μὲν δειλὸς τῆς πατρίδος, ὁ δὲ φιλόδοξος τῆς πατρίδος οὐσίας προδότης ἐστί.

Γ' Πρότασις ἑλλιπὴς ὡς πρὸς τὸ ῥῆμα.

§ 31. Τὸ ῥήμα, τὸ τε κατηγορηματικὸν καὶ τὸ συνδετικόν, παραλείπεται, όταν ἐννοῇται εὐκόλως ἐκ τῶν συμφραζομένων ἢ ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως ἢ ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως· ἐπγράξαμεν ἡμεῖς κάκεινοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην. οὗτος μὲν ὕδωρ, ἐγὼ

δὲ οἶνον πίνω. σύ τε Ἑλλήν εἶ καὶ ἡμεῖς. ἐς κόρακας (ἐνν. ἴθι ἢ ἔρρε πδ. στὸ καλὸ, στήν εὐχή τοῦ Χριστοῦ). οἱ σύμμαχοι ἀριστεῖον τῇ Ἀθηναίᾳ (ἐνν. ἀνέθεσαν). δεῦρο, ὦ Σώκρατες (ἐνν. ἐλθε πδ. ἐδῶ, Πέτρε).

Σημ. Οὕτω καὶ εἰς τὰς παροιμίας· γλαυκὰς Ἀθήναζε (ἐνν. κομίζει). ἢ ὅς τὴν Ἀθηναῖαν (ἐνν. διδάσκει). ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα (ἐνν. γινώσκει τις). (πδ. τοῦ πρώτου τὰ πατήματα γεφύρι τοῦ δευτέρου· ἐνν. γίνονται. τοῦ κακοῦ καιροῦ τὰ νέφη ἄλλα πάνω καὶ ἄλλα κάτω· ἐνν. πηγαίνουν).

§ 32. Τὸ συνδετικὸν ῥῆμα εἶναι εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸ γ' ἐνικὸν (ἐστὶ) παραλείπεται συνήθως·

α') ἐπὶ τῶν οὐσιαστικῶν ἀνάγκη, χρεῶν, καιρός, ὥρα, ἀκμή, θέμις, ὄφελος, τῶν οὐδετέρων ἐπιθέτων ῥᾶδιον, χαλεπὸν, δυνατόν, οἷόν τε, φανερόν, δῆλον, θανμαστὸν ὅσον, ἀμήχανον ὅσον κ. τ. τ. τῆς μετοχῆς εἰκὸς (=πρέπον) καὶ τῶν εἰς -τέον ῥηματικῶν ἀνάγκη βουλευέσθαι. περαινέειν ἤδη ὥρα. οὐ θέμις ψεύδεσθαι. φύσιν πονηρὰν μεταβαλεῖν οὐ ῥᾶδιον. δένδρον παλαιὸν μεταφυτεύειν δύσκολον. βρβάρων Ἑλλήνας ἄρχειν εἰκὸς. τοὺς φίλους εὐεργετητέον (πδ. ἀνάγκη νὰ ἔλθῃς. καιρὸς νὰ φύγωμεν. δύσκολον νὰ γλυτώσωμεν κ. λ. π.).

β') εἰς γνῶμικά· πᾶν μέτρον ἄριστον. ὁ μέγας ὄλδος οὐ μόνιμος. αἱ δευτεραὶ φροντίδες σοφώτεραι (πδ. κάθε ἀρχὴ καὶ δύσκολη. ἄσχετος ὁ νοῦς διπλὸς ὁ κόπος).

Δ' Προτάσεις ἐλλιπῆς ὡς πρὸς δύο ὅρους.

§ 33. Καὶ δύο συγχρόνως ὅροι τῆς προτάσεως δύνανται νὰ παραλείπωνται, ὅταν ἐννοῶνται εὐκόλως ἐκ τῶν συμφραζομένων· οὐδεὶς θεῶν φιλοσοφεῖ αὐτὸς ἐπιθυμεῖ σοφὸς γενέσθαι· ἔστι γὰρ (ἐνν. πᾶς θεὸς σοφός). κάτοπτρον εἶδους χαλκός ἐστιν, οἶνος δὲ νοῦ.

Παραρτήματα.

Ἰδιαίτεραί τινες παρατηρήσεις περὶ τοῦ προσώπου, τοῦ γένους καὶ τοῦ ἀριθμοῦ.

§ 34. Ἐνίοτε καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τίθεται τὸ δ' πρό-

σῶπον ῥήματος ἀντὶ τὰ τεθῆ τὸ γ' μὲ ὑποκείμενον τὴν ἀόριστον ἀντωνυμίαν τίς· ἀριθμός, ἐὰν προσθῇς ἢ ἀφέλῃς τι, ἕτερος εὐθὺς γίγνεται (=ἐὰν προσθῇ τις). τὴν πόλιν ἂν ἡγήσω πολέμου ἐργαστήριον εἶναι (πδ. ἂν ἔχῃς τύχῃ διάβαινε καὶ ῥιζικὸ περπάτει).

§ 35. Πρὸς δὴλωσιν προσώπων ἐν γένει, ἀσχέτως πρὸς τὸ φυσικὸν αὐτῶν γένος, λαμβάνεται τὸ ἀρσενικὸν γένος· διαφέρει μαθὼν μὴ μαθόντος. ἐν Δήλῳ οἱ δύο θεοὶ ἐγένοντο (=ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις) (πδ. ὁ χορτάτος τὸν νησιτικὸν δὲν τὸν πιστεύει. ἔρχονται οἱ βασιλεῖς = ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα).

§ 36. Ἐνίοτε τίθεται ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς α' προσώπου ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ· ἐννοία ποθ' ἡμῖν ἐγένετο . . . πολλοὺς δ' ἐδοκοῦμεν καταμεμαθηκέναι . . . ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ἐνενοοῦμεν κλπ. (Ἐν. Κ. Π. 1, 1. 1 ἀντὶ ἐμοί, ἐδόκουν, ἐνενόουν).

Τοῦτο συνήθως γίνεται, ὅταν ὁ λέγων θέλῃ νὰ ἐκφρασθῇ μετὰ τινας μετριοφροσύνης καὶ νὰ ὑποδηλώσῃ ὅτι καὶ ἄλλοι μετέχουν τῶν σκέψεών του, τῶν πράξεών του κ.τ.τ.

Σημ. Ὁ λεγόμενος πληθυντικὸς τῆς εὐγενείας ἐπὶ δ' προσώπου (π. χ. τί θέλετε, κύριε ; σεῖς, τί ἀγαπᾶτε, κυρία ;), ὁ ὅποιος κανονικῶς εἶναι εὐχρηστος παρ' ἡμῖν, ὅταν ἀπευθυνώμεθα πρὸς ὅπωςδῆποτε ἄγνωστα ἢ σεβαστὰ πρόσωπα, εἶναι ὅλως ἄγνωστος εἰς τοὺς ἀρχαίους. Ὅπου δὲ (ἰδίᾳ παρὰ ποιηταῖς) ὑπάρχει πληθυντικὸς δ' προσώπου, ἐν ᾧ προσφωνεῖται ἐν πρόσωπον, συμβαίνει ὁ λέγων νὰ ἀπευθύνεται μὲν κυρίως πρὸς πολλὰ πρόσωπα, νὰ ὀνομάζῃ δὲ ἐν, τὸ σπουδαιότερον ἢ πλησιέστερον ἔτε ὁμεῖς, ὡς Ἡριππίδα Ξ. Ἑλλ. 4, 1, 11. νῆα ἰθύνετε, φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ..

§ 37. Πολλάκις τίθεται ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ, ὅταν πρόκειται περὶ πραγμάτων, τὰ ὅποια παρυσιάζουν κατὰ τι σύνθετον, ὡς βίνες, πόλαι, θύραι, τόξα, ἄρματα, μέγαρα, γάμοι, ταφαί, Ὀλύμπια, Ἰσθμια, κ.τ.τ. (πδ. οἱ γάμοι τοῦ Διαδόχου. οἱ ἀρραβῶνες τοῦ Παύλου. τὰ ἀνάκτορα τοῦ βασιλέως κ.τ.τ.).

Σημ. Καὶ ἀφηρημένα οὐσιαστικὰ τίθενται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμόν, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθοῦν διάφοροι βαθμοὶ ἢ διάφορα εἶδη ἐμφανίσεων τῆς ὑπ' αὐτῶν σημαινομένης κατ'εστάσεως,

Ἐμμ. Γ. Παντελάκη—Μεθοδικὸν Συντακτικόν

2

πράξεως κ.τ.τ. οὐ δύναται *ψύχη* καὶ *θάληη* φέρειν. οὗτος ἀπονώτατος τῶν θανάτων.

§ 38. Πολλάκις λαμβάνεται ὁ ἐνικὸς ἀριθμὸς ὀνομάτων μετὰ περιλήπτικῃς σημασίας· ὁ Συρακόσιος πολέμιος τῷ Ἀθηναίῳ (=οἱ Σ . . . τοῖς Ἀ. .). τὸν πολέμιον δεινότερον ἔξομεν (=τοὺς πολεμίους). Οὕτω καὶ ἀσπίς μυρία (=ὀπλίζεται μύριοι), διακοσία ἱππος (=διακόσιοι ἱππεῖς) (πβ. ὁ Βούλγαρος εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Ἑλλήνος. στὰ ἄγρια, στὰ σκοτεινὰ ὁ κλέφτης ξεσπαθώνει).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Ἐπηυξημένη πρότασις.

Εἶδη τῶν προσδιορισμῶν.

§ 39. Οἱ δευτερεύοντες ὅροι τῆς προτάσεως, ἦτοι οἱ *προσδιορισμοί* (§ 13), χρησιμεύουν εἰς συμπλήρωσιν τῆς ἐννοίας τῶν κυρίων ὄρων τῆς προτάσεως ἢ ἄλλων δευτερευόντων ὄρων αὐτῆς.

§ 40. Οἱ προσδιορισμοὶ εἶναι δύο εἶδων, ἦτοι

α') *ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοί*, ἦτοι προσδιορισμοὶ δι' ὀνόματος οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου, τὸ ὅποιον συμπληροῖ τὴν ἐννοιαν ἄλλου οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου ἢ τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως ἢ τοῦ ἐπιρρήματος· ὁ *Τίγρης ποταμός* ἐστὶ ναυσίπορος· ταῦτα εἶπον οἱ βασιλέως κήρυκες. οἱ στρατιῶται πάντες προσεκύνησαν τὸν θεόν. τίμα τὸν πατέρα σου. ὁ κόθορνος ἀρμόττει τοῖς ποσὶν ἀμφοτέροις. ποῦ γῆς ἐστίν; τῆς ἡμέρας ὄψε ἦν.

Σημ. Εἰς τοὺς ὀνομαστικούς προσδιορισμοὺς συγκαταλέγονται καὶ οἱ προσδιορισμοὶ δι' ἀπαρεμφάτου καὶ διὰ μετοχῆς, διότι τὸ μὲν ἀπαρέμφατον εἶναι κυρίως ῥηματικὸν οὐσιαστικόν, ἡ δὲ μετοχὴ ῥηματικὸν ἐπίθετον· ἐπιθυμεῖ πλεῦσαι (=ἐπιθυμεῖ πλοῦ). ἀνέτειλεν ὁ λάμπων ἥλιος (=ὁ λαμπρός).

β') *ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί*, ἦτοι προσδιορισμοὶ δι' ἐπιρρημάτων, τὰ ὅποια συμπληροῦν τὴν ἐννοιαν κυρίως μὲν τῶν ῥημάτων, ἀλλὰ καὶ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων καὶ ἄλλων ἐπιρρημάτων· ἡ ναὺς ἤξει *τήμερον*. *ἄγαν* λαλεῖς. οὐκ ἐδέξαντο οἱ βάρβαροι τοὺς Ἕλληνας *τῇ* τότε ἀκροβολίσει. *παντάπασι*ν ἄχρηστοι ἦσαν οἱ σφενδονῆται. *πάνυ* καλῶς ἐπραξας.

Σημ. Εἰς τοὺς ἐπιρρηματικούς προσδιορισμοὺς συγκαταλέγονται καὶ οἱ ἐμπρόθετοι προσδιορισμοὶ καὶ οἱ ἐκφερόμενοι ἀπλῶς διὰ πλῆγίας πτώσεως ἰσοδυναμούσης μετ' ἐπιρρημα ἢ ἐμπρόθετον ἔκφρασιν (ὡς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί)· μένω ἐν τῷ οἴκῳ, ἐν Μεγάροις (πδ. μένω οἴκοι, Μεγαροί). νυκτὸς ἀπῆλθον (πδ. νύκτωρ ἀπέδρα). τοῦτῳ τῷ τρόπῳ ἐμάχοντο (πδ. κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἐμάχοντο).

§ 41. Οἱ ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοί, ὅταν μὲν συμφωνοῦν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πτώσιν, λέγονται ὁμοιοπύπτωτοι· ἐνταῦθα ἀποθνήσκει ἀνὴρ ἀγαθός. ταύτην τὴν ἡμέραν ἐκεῖ ἔμειναν ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ὄντες. ὅταν δὲ δὲν συμφωνοῦν κατὰ πτώσιν, λέγονται ἑτεροπύπτωτοι· τοῦ κύκλου ἡ περίοδος ἦν δύο παρασάγγαι. Ἀριστέας πολλοῦ ἄξιος τῇ στρατιᾷ ἐγένετο.

Σημ. Ἐκτὸς τῶν δι' ὀνομάτων ἢ δι' ἐπιρρημάτων προσδιορισμῶν εἶναι καὶ οἱ δι' ὀλοκλήρου προτάσεως προσδιορισμοί. Δύναται δὲ μία (δευτερεύουσα) πρότασις νὰ προσδιορίζῃ ἄλλην πρότασιν ὀλοκλήρῳ ἢ ἓνα μόνον ὅρον αὐτῆς, κύριον ἢ δευτερεύοντα· βασιλεὺς, ἐπεὶ ἦκουσε Τισσαφέρηνους τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρεσκευάζετο. οἱ Χάλυβες μαχαίριον εἶχον, ᾧ ἔσφαττον τοὺς αἰχμηκλώτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

Ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοί.

Α' Ὀμοιοπύπτωτοι.

Παράθεσις, ἐπεξηγηδὶς.

§ 42. Τὸ οὐσιαστικὸν τίθεται ὡς ὁμοιοπύπτως προσδιορισμὸς ἄλλου οὐσιαστικοῦ ἢ ἐν γένει λέξεως, ἥτις λαμβάνεται ὡς οὐσιαστικόν,

α') διὰ νὰ προσθέσῃ ἐν γνώρισμα αὐτοῦ καὶ ὀρίσῃ ἀκριδέστερον τὸ προσδιοριζόμενον· Ἀναξίβδιος δ ναύαρχος. Ὀλυμπος τὸ δρός (πδ. Γρηγόριος δ Πατριάρχης. Καποδίστριας δ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος).

Ὁ τοιοῦτος προσδιορισμὸς δι' οὐσιαστικοῦ καλεῖται *παράθεσις* καὶ δύναται ν' ἀναλυθῇ εἰς ἀναφορικὴν πρότεσιν· Ἀναξίβιος, ὃς ἦν ναύαρχος. (ὁ Καποδίστριας, ὅστις ὑπῆρξε κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος).

Σημ. Τὸ αὐτὸ ὄνομα δύναται νὰ ἔχῃ περισσοτέρους τοῦ ἑνὸς παραθετικοῦ προσδιορισμοῦς· Ἰνάρως ὁ Ψαρμιτίχου, Δίβος, Λιδύων βασιλεὺς. ἀφίκοντο εἰς Ἡράκλειαν, πόλιν Ἑλληνίδα, Μεγαρέων ἀποικόν.

δ') διὰ νὰ διασαφήσῃ τὴν ἔννοιαν τοῦ προσδιοριζομένου, ὅταν αὕτη εἶναι γενικὴ καὶ ἀόριστος· ἡ πόλις οἱ Ταρσοί. τὸ ὄρος ἡ Πάργης. οἱ στρατηγοὶ πηρεκλήθησαν εἰσω, Πρόξενος, Μένων, Ἀγίλς (πδ. ἐσεῖς βουνά . . . τοὺς κλέφτες τί τοὺς κάμετε, τοὺς Κολοκοτρωναίους).

Ὁ τοιοῦτος προσδιορισμὸς δι' οὐσιαστικοῦ καλεῖται *ἐπεξήγησις* καὶ δύναται κατὰ τὴν ἑρμηνείαν νὰ προτάσσεται αὐτοῦ ἡ λέξις δηλαδὴ.

§ 43. Ἡ παράθεσις καὶ ἡ ἐπεξήγησις συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον ἀναγκαίως μὲν κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν (§ 24, β') περὶ χρημάτων λαλεῖς, ἀδεδαίου πρῶγματος. ἀφίκοντο εἰς Κοτύωρα, πόλιν Ἑλληνίδα (πδ. σημαίνει κ' ἡ Ἀγία Σοφία, τὸ μέγα μοναστήρι. τὸν Δ' ἄκο νὰ χαλάσεις, τὸν φοβερὸ τὸν κλέφτη).

Σημ. 1. Ὅταν τὰ προσδιοριζόμενα εἶναι δύο, ἡ παράθεσις συνήθως μὲν τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν· Πρόξενος καὶ Σοκράτης, οἱ στρατηγοὶ (πδ. ὁ Ὀλύμπος καὶ ὁ Κίσαβος, τὰ δύο βουνά), ἐνίοτε δὲ εἰς δυϊκόν· π. χ. Χάρων τε καὶ Θίδραχος, ἄμφω πολεμάρχω (πδ. § 27, α' σημ. 2).

Σημ. 2. Ἐπίθετα ἰσοδυναμοῦντα μὲ γενικὴν οὐσιαστικὴν ἀπρόθετον ἢ ἐμπρόθετον καὶ αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι, ὡς ἰσοδυναμοῦσαι μὲ γενικὴν προσωπικῆς ἀντωνυμίας, δύνανται νὰ ἔχουν παραθετικὸν ἢ ἐπεξηγηματικὸν προσδιορισμὸν κατὰ γενικὴν πτῶσιν· Γοργεῖη κεφαλὴ, δεινοῖα πελώρου (= τῆς Γοργαῖς ἢ κεφαλῇ, τοῦ φοβεροῦ τέρατος). Ἀθηναῖος εἰ, πόλεως μεγίστης (= ἐξ Ἀθηνῶν εἶσαι, πόλεως . . .). ὁμεῖς τὰμὰ δυστήνου κακὰ ἰάσθε (= ἴμοι τοῦ δυστήνου). ἡ ὑμετέρα τῶν σοφιστῶν τέχνη.

ἐπιδίδωκε (= ὁμῶν τῶν σοφιστῶν). Ἐνταῦθα ἀνήκουν αἱ συντάξεις ἡμέτερος αὐτῶν, ὑμέτερος αὐτῶν, σφέτερος αὐτῶν (= ἡμῶν αὐτῶν κ.λ.π.).

Σημ. 3. Τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς ἐπεξηγήσις, ἐνίοτε τίθεται μετὰ τοῦ λέγω, συνήθως μὲν κατὰ πτώσιν αἰτιατικήν, σπανιώτερον δὲ κατὰ τὴν πτώσιν τοῦ προσδιοριζομένου· μνηστήρ ἦν μοι ποταμός, Ἀχελῷον λέγω (= τὸν Ἀ. ἐννοῶ). προσέκρουσ' ἀνθρώπῳ πονηρῷ, Ἀνδροτίωνα λέγω. ἐν ἅπασιν ἐξηγιασμένος φαίνεται, λέγω φράτερι, συγγενέσι, δημόταις.

§ 44. Ἡ παράθεσις πολλὰκις ἀναφέρεται εἰς ὁλόκληρον πρότασιν καὶ ἐκφράζει κρίσιν περὶ τοῦ περιεχομένου αὐτῆς· ὁ τάχιστος τῶν λόγων, τέθνηκε θεῖον Ἰοκάστης κἄρα (= ἡ ταχίστη ἀπάντησις, τὴν ὅποian ἔχω νὰ δώσω, ἔχει ἀποθάνει...).

Ἡ τοιαύτη παράθεσις κκωνικῶς προτάσσεται τῆς προτάσεως, εἰς τὴν ὅποian ἀνφέρεται, διὰ τοῦτο δὲ καλεῖται προεξγγελτικὴ παράθεσις.

§ 45. Ὡς προεξγγελτικὴ παράθεσις τίθεται συνήθως τὸ οὐδέτερον ἐπιθέτου ἢ μετοχῆς ἐνάρηρου ὡς οὐσιαστικὴν λαμβανόμενον (§ 25, 6') ἢ ἄλλη τις ἔκφρασις ἀντιστοιχοῦσα πρὸς οὐδέτερον ἐπίθετον, οἷον τὸ (πάντων) μέγιστον, τὸ (πάντων) δεινότεον, τὸ ἔσχατον, τοῦναντίον, ταῦτο τοῦτο, οὐδέτερον, ἀμφότερον, δυσὶν ἥτιον, τὸ λεγόμενον, τὸ τῆς παροιμίας (= τὸ παροιμιώδες), τὸ τοῦ Ὀμήρου (= τὸ Ὀμήρειον) κ.τ.τ. τὸ μέγιστον, οὐ μὲν τοῦ· Ἕλληνας εὖνους· ἑξεῖς, ἐκεῖνοι δὲ δυσμενεστάτους. Παρμενίδης μοι φαίνεται τὸ τοῦ Ὀμήρου, αἰδοῖός τε ζεῖνός τε. ἀλλ' ἢ τὸ λεγόμενον κατόπιν ἐορτῆς ἤκομεν·

§ 46. Ὡς ἐπεξηγήσις οὐσιαστικῶς, πρὸ πάντων δὲ τοῦ οὐδέτερου δεικτικῆς ἢ ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, τίθεται πολλὰκις ἀπαρέμφατον μετ' ἄρθρου ἢ ἄνευ ἄρθρου (πδ. § 40, α' σημ.). ἢ ἔλη πρότασις ἰδίᾳ εἰδική· εἰς οἷωνός ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης. οὐ τοῦτο γε ἐρῶ, ὡς ὑμεῖς καταισχύνετε τοὺς προγόνους. τοῦτο δεῖ λέγειν, πῶς ἂν ὧ· ἀπικλέεστατα πορευοίμεθα.

Σημ. Καὶ τὰ ἐπιρρήματα οὕτω καὶ ὧδε ἐπεξηγοῦνται δι' ἀνάρθρου ἀπαρέμφατου ἢ διὰ μετοχῆς τριπλικῆς· ἐγὼ ὑμᾶς, ὦ παῖδες, οὕτως ἐπαίδευσον, τοὺς γεραιτέρους προτιμᾶν. σχεδόν

τι οὕτω διεκείμεθα, ποτὲ μὲν γελῶντες, ποτὲ δὲ δακρύνοντες. Ἡ δὲ ἀντωνυμία τοιοῦτος ἐπεξηγείται δι' ἐπιθέτου ἢ μεταχθῆς τὸ τῆς πόλεως ἢ ἰος ἴδοι τις ἂν τοιοῦτον ὃ, ἀψευδὲς καὶ χρηστόν. οὐ βραδίως ἄλλον τοιοῦτον εὐρήσετε, ἀτεχνῶς προσκείμενον τῇ πόλει.

Β' Δι' ἐπιθέτου.

1. Ἐπιθετικοὶ καὶ ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί.

§ 47. Τὸ ἐπιθέτον τίθεται ὡς ὁμοίопτωτος προσδιορισμὸς οὐσιαστικοῦ, οὕτως ὥστε ν' ἀποτελῇ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν σοφὸς ἀνὴρ. ὁ δίκαιος Ἀριστείδης.

Ὁ τοιοῦτος δι' ἐπιθέτου προσδιορισμὸς λέγεται (καθαρὸς) *ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς*.

Σημ. 1. Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς καὶ κατηγορούμενον διαφέρουν κατὰ τοῦτο· ὁ μὲν ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἐκφράζει ἰδιότητα τοῦ οὐσιαστικοῦ παρουσιαζομένην ὡς γνωστὴν ἤδη καὶ δι' αὐτοῦ διακρίνεται οὐσιαστικόν τι ἀπ' ἄλλου οὐσιαστικοῦ· ἴδου ὁ δῆμος πέλεκυς (πρὸς διάκρισιν ἀπὸ ἄλλου πελέκως ἀμβλῆος) τὸ δὲ κατηγορούμενον ἐκφράζει ἰδιότητα ἀποδιδομένην εἰς τὸ οὐσιαστικόν καὶ δι' αὐτοῦ διακρίνεται ἰδιότης οὐσιαστικοῦ ἀπ' ἄλλης ἰδιότητος τοῦ αὐτοῦ οὐσιαστικοῦ· ὁ πέλεκυς ὅξυς ἐστὶ (καὶ οὐχὶ ἀμβλύς).

Σημ. 2. Ἐπειδὴ ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς μετὰ τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἀποτελοῦν μίαν ἔννοιαν, διὰ τοῦτο εἶναι δυνατόν τὰ δύο ταῦτα ὁμοῦ νὰ λάβουν καὶ ἄλλον ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν ἀναφερόμενον πλεον ὅχι εἰς μόνον τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικόν, ἀλλ' εἰς τὴν ἐξ ἀμφοτέρων ἀποτελουμένην κοινὴν ἔννοιαν· ἐνταῦθα ἦν πόλις ἐρημὴ μεγάλη (τρόπον τινὰ ἐρημόπολις μεγάλη).

Σημ. 3. Ὅταν ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τοῦ αὐτοῦ οὐσιαστικοῦ λαμβάνωνται κεχωρισμένοι, τότε συνδέονται διὰ τοῦ καὶ ἢ διὰ τοῦ τε καὶ· καλὸς κἀγαθὸς ἀνὴρ. ὁ καλὸς τε καὶ σοφὸς Ἰππίας. Κῆρος ἐξελαύνει εἰς Κελαινάς, πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Κρυολικὴ εἶναι ἢ διὰ τοῦ τε καὶ σύνδεσις ἐπὶ τοῦ ἐπι-

θέτου *πολύς*· διὰ πολλῶν τε καὶ δεινῶν πραγμάτων σεσωσμένοι·
 πάρεσμεν. ~~Χ~~

§ 48. Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς συμφωνεῖ μὲ τὸ προσδιο-
 ριζόμενον οὐσιαστικὸν κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν (ὅπως καὶ
 τὸ κατηγορούμενον, ὅταν εἴναι ἐπίθετον, § 24, α')· φίλος ἀνὴρ.
 φίλοι ἄνδρες. τιμῶμεν τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας. τὰ καλὰ ὅπλα.

Σημ. Ἀντὶ τῶν καταλλήλων πτώσεων τῶν ἐπιθέτων *πλείων*,
ἐλάσσων καὶ *μείων* τίθενται πολλάκις τὰ ἀντίστοιχα ἐπιρρή-
 ματα *πλέον* (ἢ *πλεῖν*), *ἐλασσον* καὶ *μείον*, ὅταν ἀκολουθῇ ἀριθ-
 μητικὸν μὲ τὸ ἢ πρὸ αὐτοῦ ἢ ἄνευ τοῦ ἢ· μυριάδες *πλέον* ἢ *δω-
 δεκα* (ἀντὶ *πλείονες*). οὐσίαν *πλέον* ἢ *πέντε* ταλάντων κατέλιπεν.
 οἱ ἱππεῖς ἀποκτείνουσι τῶν ἀνδρῶν οὐ *μείον* πεντακοσίους (πδ.
 ἐξῷδευσε *περισσότερον* ἀπὸ χιλίας δραχμάς).

§ 49. Ἐκτὸς τῶν ἐπιθέτων καὶ ἄλλαι λέξεις ἢ λεκτικά ἐκ-
 φράσεις λαμβάνουν θέσιν ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ εἰς τὸν λόγον
 (ὡς *ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί*). Οὕτω.

α') ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τίθενται πολλάκις μετοχαί,
 ἀντωνυμιαί (ἐπιθετικά) καὶ ἀριθμητικά (ἐπίθετα)· ὁ *ἐπιμελού-
 μενος* μαθητῆς. στρατιῶται *τινες*. *χιλιοὶ* ὀπλῖται (πδ. *γυμνα-
 σμένος* στρατιώτης. *τέτοια* παλληκάρια).

β') ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τῶν ὀνομάτων *ἄνθρωπος*,
ἄνθρωπος, *γυνή* τίθενται πολλάκις προσηγορικά οὐσιαστικά σημαί-
 νοντα ἡλικίαν, ἐπιτήδευμα, τάξιν, ἐθνικότητα κ.τ.τ. *ἄνθρωπος νεα-
 νίας*. *γεραὺς* γυνή. *ἄνθρωπος ῥήτωρ*. *Μακεδῶν ἄνθρωπος*. *πολλῖται* ἄν-
 θρωποι (πδ. *γέρος* ἄνθρωπος. *γερά* γυναῖκα. *παιδὶ παλληκάρει*).

Σημ. Ὡς ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ θέσιν ἔχουν καὶ τὰ γεω-
 γραφικά κύρια ὀνόματα, ὅταν μετὰ τοῦ ἄρθρου προτάσσωνται
 τῶν γεωγραφικῶν ὄρων ὄρος, ποταμός, λίμνη κ.τ.τ. καὶ εἶναι
 τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ ἀριθμοῦ πρὸς τοὺτους· τὸ Πήλιον ὄρος. ὁ
 Πηνειὸς ποταμός. ἡ Ἀχερουσία λίμνη (πδ. § 42).

γ') ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς τίθεται καὶ γενικὴ πῶσις ἢ
 ἐπιρρήμα ἢ ἐμπρόθετος πῶσις προτασσομένου αὐτῶν τοῦ ἄρ-
 θρου· ὁ τοῦ βασιλέως θρόνος (= ὁ βασιλεῖος). τὸ Κύρου στρά-
 τευμα (= τὸ Κύρειον). αἱ *πέρουσι* πρεσβεῖαι (= αἱ περυσιναί).

ἡ κατὰ νόμον τιμωρία (=ἡ νόμιμος) (πβ. ὁ ἔξω Ἑλληνισμός. ὁ περὶ τῶν ὄλων ἀγών).

§ 50. Τὸ προσδιοριζόμενον ὑπὸ ἐπιθέτου οὐσιαστικὸν συχνά-
κις παραλείπεται, ὅταν εὐκόλως ἐννοῇται ὡς ἐκ τῆς συνήθους
χρήσεως, ὁ δ' ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς λαμβάνει τότε χαρα-
κτῆρα οὐσιαστικοῦ· ὁ μὲν δειλὸς τῆς πατρίδος, ὁ δὲ φιλόδοξος
τῆς πατρώας οὐσίας ἐστὶ προδότης (ἐνν. ἄνθρωπος, ἀνὴρ) (πβ. ὁ
πλούσιος ἔχει τὰ φλουριά, ἔχει ὁ φτωχὸς τὰ γλέντια. ὁ τρελ-
λὸς εἶδε τὸν μεθυσμένο κ' ἔφυγε).

Τοιοῦτοι ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί, λαβόντες χαρακτῆρα οὐσι-
αστικοῦ, συνήθεις εἶναι.

α') οἱ θῦητοί, οἱ λέγοντες (=οἱ ῥήτορες), ὁ πεζὸς (ἐνν. στρα-
τός), ὁ ἄκρατος (οἶνος πβ. τὸ βετσινάτο, τὸ μαῦρο, ἐνν. κρασί),
οἱ περὶ τινα (π. χ. οἱ περὶ τὸν Κύρον), τὸ ἄρθρον μὲ γενικὴν
κυρίου ὀνόματος· π. χ. ὁ Σωφρονίσκου, ὁ Περικλέους.

Σημ. Οἱ ὀλίγοι=οἱ ὀλιγαρχικοί, οἱ πολλοί=οἱ δημοκρατι-
κοί, ὁ λαός.

β') ἡ δεξιὰ, ἡ ἀριστερά (χεῖρ), ἡ πατρίς, ἡ ξένη, ἡ οἰκου-
μένη, ἡ πολεμία, ἡ Λακωνικὴ (γῆ, χώρα), ἡ αὖριον, ἡ ἐπιούσα,
ἡ προτεραία, ἡ ὑστεραία (ἡμέρα), ἡ ῥητορικὴ, ἡ μουσικὴ, ἡ
γραφικὴ (τέχνη), ἡ εὐθεῖα, ἡ πλατεία, ἡ ταχίστη (δόξ), ἡ πε-
πρωμένη, ἡ εἰμαρμένη (μοῖρα), ἡ τριήρης, ἡ πεντηκόντορος
(ναὺς), ἡ πόλις (θρίξ), ἐρήμην (δίκην).

γ') τὰ τῆς πόλεως, τὰ οἶκοι, τὰ οἰκεῖα, τὰ παρ' ἐμοί, τὰ
τῶν πολέμιων κ.τ.τ. (πράγματα), τὰ ἱερὰ (=τὸ θῦμα ἢ ἡ θυσία),
τὸ πεζὸν ἢ τὸ πεζικόν, τὸ ἱππικόν, τὸ πελταστικόν κ.τ.τ. (στρά-
τευμα), τὸ ναυτικόν (=ὁ στόλος· ἐν ᾧ τὰ ναυτικά = ἡ ναυτικὴ
τέχνη), τὸ Ἑλληνικόν, τὸ βαρβαρικόν (=οἱ Ἕλληνες ἢ ὁ Ἑλ-
ληνισμός, οἱ βάρβαροι), τὸ κοινόν (=ἡ κοινότης, ἐν ᾧ τὰ κοινὰ
=τὰ δημόσια).

Σημ. Ἐντέϋθεν προήλθεν, ὥστε τὸ οὐδέτερον ἐπιθέτων (καὶ
μετοχῶν) μετὰ τοῦ ἄρθρου κατήντησεν ἰσοδύναμον μὲ οὐσιαστι-
κὸν ἀφηρημένον ἢ μὲ συγκεκριμένον ἔχον περιληπτικὴν σημα-
σίαν, ὡς τὸ ἀγαθόν (=ἡ ἀρετή), τὸ κακόν (=ἡ κακία), τὸ δι-
καιον (=ἡ δικαιοσύνη), τὸ συγγενές (=ἡ συγγένεια), τὸ γεν-

ναῖον, τὸ εὐθεῖς, τὸ παρόν, τὸ παρελθόν, τὸ ληστροκόν, τὸ ὑπήκοον (=οἱ λησταί, οἱ ὑπήκοοι).

2 Κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοί.

§ 51. Πολλάκις ὁ ὁμοίопτωτος ὀνομαστικὸς προσδιορισμὸς, ὁ ἐκπερόμενος δι' ἐπιθέτου ἢ δι' ἄλλης λέξεως ἐπιθετικῶς λαμβανομένης, δὲν ἀποτελεῖ μὲ τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν μίαν ἔννοιαν, ἀλλὰ χρησιμεύει ἀπλῶς, ἵνα ἀποδώσῃ εἰς αὐτὸ μίαν ἰδιότητα (πβ. § 47)· βασιλεὺς σὺν στρατεύματι πολλῶν προσέρχεται. πορευτέον ἡμῖν τοὺς πρώτους σταθμοὺς μακροτάτους. ἐκάλεσέ τις Κλέαρχον, ὅπως ἴδοι τὰ ἱερὰ ἐξηρημένα (πβ. περιπατεῖ μὲ τὸ κεφάλι ὄρθιον. στέκεται μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα).

§ 52. Ὁ δι' ἐπιθέτου ἢ ἄλλης ἐπιθετικῆς λέξεως ὁμοίопτωτος προσδιορισμὸς, διὰ τοῦ ὁποῖου ἀποδίδεται ἀπλῶς ἰδιότης εἰς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικόν, καλεῖται *κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς*.

Ὁ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς τίθεται πρὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ ἢ μετ' αὐτοῦ καὶ ἐκφέρεται κανονικῶς ἄνευ ἄρθρου (ἴδε ἀνωτέρω παραδείγματα).

§ 53. Ἄξια ἰδιαιτέρας σημειώσεως ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα λαμβάνονται ὡς κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοί, εἶναι τὰ ἑξῆς:

α') τὰ ἐπίθετα *ἄκρος*, *μέσος* καὶ *ἔσχατος*, ὅταν διακρίνεται ἐν μέρος τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἀπὸ τοῦ ὅλου ἢ ἀπὸ τῶν ἄλλων μερῶν αὐτοῦ· οἱ κύνες *ἄκροι* τῇ οὐρᾷ σείουσι (=μὲ τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς καὶ ὅχι μὲ ὅλην τὴν οὐράν). ἡ πρόσκλησις ἐγένετο ἐν τῇ ἀγορᾷ *μέσῃ* (=εἰς τὸ μέσον τῆς ἀγορᾶς· καὶ ὅχι εἰς τὸ ἄκρον αὐτῆς). Εὐρύλοχος *ἔσχατον* εἶχε τὸ εὐώνυμον (=τὸ ἔσχατον μέρος τοῦ εὐωνύμου καὶ ὅχι ὅλον τὸ εὐώνυμον ἢ ἄλλο τι μέρος αὐτοῦ).

Σημ. 1. Λέγεται καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ἀλλὰ σπανιώτερον, τὸ *μέσον τοῦ στρατοπέδου*, τὸ *ἄκρον τῆς φάλαγγος* κ. τ. τ. τὰ ὁποῖα εἶναι κανονικὰ εἰς ἡμᾶς σήμερον.

Σημ. 2. Ὁ *μέσος* = ὁ ἐν τῷ μέσῳ εὐρισκόμενος (ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλους εὐρισκομένους πέριξ ἢ ἐκατέρωθεν)· ὥρῳν ὁ Κλέαρχος τὸ *μέσον* σίῖφος οὐκ ἤθελεν ἀποσπᾶσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ.

6') τὰ ἐπίθετα πᾶς ἢ ἅπας, ὅλος (=ὁλόκληρος) καὶ μόνος· συνείπετο καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἅπαν. πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ. ἐκέλευσεν ἐπιχωρῆσαι ὅλην τὴν φάλαγγα. μόνος οὐκ ἔφυγον (=μόνον ἐγώ).

Σημ. Τὸ πᾶς ἄνευ ἄρθρου εἰς τὸν ἐνικόν, ὅταν προσδιορίζῃ οὐσιαστικὸν ἄναρθρον, σημαίνει ἕκαστος· πᾶς ἀνὴρ ἑαυτῷ πονεῖ. σὺν σοὶ πᾶσα μὲν ὁδὸς εὐπορος, πᾶς δὲ ποταμὸς διαβατός.

Τὸ πᾶς καὶ τὸ ὅλος μετ' ἄρθρου (ἦτοι ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί), προσδιορίζοντα οὐσιαστικὸν ἄνευ ἄρθρου, σημαίνουν τὸ σύνολον, ἐν συνόλῳ· ἐν τούτῳ ἢ πᾶσα εὐδαιμονία ἐστὶ (=τὸ σύνολον τῆς εὐδαιμονίας). τὸ ὅλον στράτευμα. Ὁ μόνος, ἡ μόνη, τὸ μόνον ἐπὶ τέκνων=ὁ, ἡ μονογενής, τὸ μονογενές· τὸν μόνον μοι καὶ φίλον παῖδα ἀφείλετο τὴν ψυχήν.

Παράορτημα.

Αἱ πτώσεις τοῦ ὀνόματος εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν.

§ 54. Ἀρχικῶς ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶχε περισσοτέρως τῶν πέντε πτώσεων, τὰς ὁποίας διδασκόμεθα εἰς τὴν Γραμματικὴν, ἦτοι παρὰ τὴν (καθαράν) γενικὴν εἶχε καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν καὶ παρὰ τὴν (καθαράν) δοτικὴν εἶχε καὶ τὴν τοπικὴν καὶ τὴν ὀργανικὴν. Σὺν τῷ χρόνῳ δὲ συνεχωνεύθησαν οἱ τύποι καὶ αἱ λειτουργίαι τῆς μὲν ἀφαιρετικῆς μὲ τὰς τῆς γενικῆς, τῆς δὲ τοπικῆς καὶ τῆς ὀργανικῆς μὲ τὰς τῆς δοτικῆς.

Σημ. Ἀφαιρετικὴν πτῶσιν διετήρησεν ἡ Λατινικὴ καὶ ἡ σημερινὴ Γαλλικὴ, συγχώνευσις δὲ πτώσεων ἐγένετο καὶ εἰς τὴν νέαν, τῆς γενικῆς καὶ τῆς δοτικῆς· πβ. φέρε τὸ βιβλίον τοῦ Πέτρου -δὸς τὸ βιβλίον τοῦ Πέτρου (=τῷ Πέτρῳ).

§ 55. Ἐκ τῶν ὀκτὼ πτώσεων, τὰς ὁποίας εἶχεν ἀρχικῶς ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα,

Ι) ἡ ὀνομαστικὴ χρησιμεύει ὡς πτῶσις τοῦ ὑποκειμένου, τοῦ κατηγορουμένου καὶ τῶν προσδιορισμῶν αὐτῶν· ἦν δέ τις ἐν τῇ στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος. ἡ δὲ κλητικὴ πρὸς κλῆσιν ἢ προσφώνησιν· σὺ πρῶτος, ὦ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην. ἐγὼ σε, ὦ Φαλίνε, ἄσμενος ἐόρακα.

Σημ. Τῆς ὀνομαστικῆς χρήσις γίνεται καὶ ἐπὶ τίτλων, ἐπιγραφῶν, ὑπογραφῶν κ. τ. τ. (Ἰλιάς. Ὀδύσσεια. Βωμὸς Διόνου-σου. Ἀθηναῖοι Φιλίππῳ χαίρειν), τῆς δὲ κλητικῆς προτάσσεται συνήθως τὸ ἐπιφώνημα ὦ, τὸ ὅποιον πολλάκις προτάσσεται καὶ τῆς ὀνομαστικῆς ἐπὶ ἀναφωνήσεων· ὦ τάλας, ἐγὼ. Παραλείπεται δὲ συνήθως, ὅταν ὁ λόγος εἶναι ζωνηρός· ἄπτε, παῖ, λύχον.

Κλητικὴ καὶ ὀνομαστικὴ δύνανται νὰ συνδέωνται· ὦ Κῦρε καὶ οἱ ἄλλοι Πέρσαι.

II) αἱ ἄλλαι πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς κλητικῆς πτώσεις εἶναι κυρίως πτώσεις προσδιορισμῶν (ὥπως εἰς τὴν νέαν ἢ γενικὴν καὶ ἢ αἰτιατικὴν) καὶ δὴ

α') ἡ (καθαρὰ) **γενικὴ** εἶναι ἡ πῶσις ἢ ἀνταποκρινομένη γενικῶς εἰς τὴν ἐρώτησιν *τίνος* ; *τίνων* ; καὶ τίθεται οὐ μόνον παρὰ τὰ ὀνόματα, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὰ ῥήματα (καὶ ἐπιρρήματα) πρὸς δῆλωσιν ποικίλων σχέσεων, ὁποῖας σχεδὸν ἐκφράζει καὶ ἡ γενικὴ τῆς νέας γλώσσης· ἀνὴρ τοῦ **δήμου** (γενικὴ τοῦ ὅλου, πδ. στρατιώτης τοῦ **τρίτου λόχου**). τοῦ **γῆς** ἐσμεν ; Κῦρος λαβὼν τῶν **κρεῶν** διεδίδου τοῖς φίλοις. οἰκία **Περικλέους** (κλητικὴ).

β') ἡ **ἀφαιρετικὴ** (γενικὴ) ὡσαύτως τίθεται παρὰ τὰ ῥήματα καὶ τὰ ὀνόματα πρὸς δῆλωσιν τοῦ ἀπὸ ποῦ, ἀπὸ *τίνος*, ἥτοι ἀφετηρίας, ἀπομακρύνσεως, χωρισμοῦ κ.τ.τ.· πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη **ἀρετῆς** πανουργία φαίνεται. ἀπηλλάγησαν **Κλέωνος**. ἐλεύθεροι **πόνου**.

γ') ἡ (καθαρὰ) **δοτικὴ** τίθεται παρὰ τὰ ῥήματα καὶ τὰ ὀνόματα πρὸς δῆλωσιν τοῦ διὰ ποῖον, ἥτοι τοῦ προσώπου ἢ τοῦ πράγματος, εἰς τὸ ὅποιον ἀποβλέπει τι· οὐ **τῷ πατρὶ** καὶ **τῇ μητρὶ** γεγεννήμεθα, ἀλλὰ καὶ **τῇ πατρίδι**. ἦλοι ταῖς **θύραις** (=διὰ τὰς θύρας).

δ') ἡ (τοπικὴ) **δοτικὴ** τίθεται παρὰ τὰ ῥήματα εἰς δῆλωσιν τοῦ ποῦ ; ἥτοι τόπου κυρίως καὶ μεταφορικῶς· Ζεῦ κύδιστε, **αἰθέρι** ναίων. **τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ** ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν ποταμὸν (=ἐντὸς τῆς ...).

Σημ. Σὺν τῷ χρόνῳ ἤρχισε νὰ προτάσσεται τῆς (τοπικῆς) δοτικῆς ἢ πρόθεσις ἐν· ἐν Μαραθῶνι, ἐν τῇ νυκτί.

ε') ἡ (ὀργανικὴ) **δοτικὴ** τίθεται παρὰ τὰ ῥήματα ἢ τὰ ὀνόματα

εἰς δὴλῳσιν τοῦ μὲ *τί* ; ἤτοι συνοδείας, ὀργάνου κ.τ.τ. ἔπεται *ὀλίγῳ στρατεύματι*. σύμμαχος *τινι*.

ς') ἡ *αἰτιατική* εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν ῥηματική πτώσις, δηλοῦσα τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποιον ἀμέσως καὶ ἐξ ὁλοκλήρου ἀναφέρεται ἡ ἐνέργεια τοῦ ῥήματος· δηλοῖ δὲ προσέτι τὴν τοπικὴν καὶ χρονικὴν ἔκτασιν· π.β. π. χ. ἔπιον *τὸν οἶνον* καὶ ἔπιον *τοῦ οἶνου*. ἔλαβον *τὰ κρέα* καὶ ἔλαβον *τῶν κρεῶν*. ἀπείχον *ἀλλήλων* *τρία στάδια*. ἐνταῦθα ἔμειναν *ἡμέρας τρεῖς*.

Σημ. Κυρία αἰτία, δι' ἣν περιωρίσθησαν σὺν τῷ χρόνῳ αἱ ἀρχικῶς ὑπάρχουσαι ὀκτὼ πτώσεις εἰς πέντε, εἶναι ὅτι πολλαὶ συντακτικαὶ ἔννοιαι, αἵτινες ἐξεφράζοντο πρότερον δι' ἀπλῶν πτώσεων, ἤρχισαν νὰ ἐκφράζωνται κατόπιν δι' ἐμπροθέτων προσδιορισμῶν, οἱ ὅποιοι σὺν τῷ χρόνῳ ἐπεκράτησαν· π.β. οὐδεὶς ἐπαινον *ἡδοναῖς* ἐκτήσατο — μέγαν ἐπαινον ἐκτήσῃ σὺν *αἰχμῇ*. βασιλεὺς ἔπεται *ὀλίγῳ στρατεύματι* — βασιλεὺς προσέρχεται σὺν *πολλῷ στρατεύματι*. ἔκπωμα *ξύλου* — εἴματα ἀπὸ *ξύλων* πεποιημένα. ἔρχονται *πεδίοιο* (=διὰ τῆς πεδιάδος) — ἐπορεύθησαν *διὰ τοῦ πεδίου*. *λέξον μοι* — *λέξατε πρὸς με*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

Β' Ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοὶ ἐτερόπτωτοι.

1. Διὰ γενικῆς

Α' Ἡ γενικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν.

§ 56. Ἡ (καθαρὰ) γενικὴ οὐσιαστικοῦ ἢ ἄλλης λέξεως οὐσιαστικῶς λαμβανόμενης τίθεται ὡς προσδιορισμὸς ἄλλου οὐσιαστικοῦ καὶ δηλοῖ

α') *κτησίν* (γενικὴ κτητικὴ)· ἀγρὸς *Περικλέους*. ὁ υἱὸς τοῦ *Φιλίππου*. ἀρετὴ *ἀνδρός*. οἱ *στρατηγοὶ ἡμῶν*.

Σημ. Εἰς τὴν γενικὴν κτητικὴν ἀνήκει

1) ἡ γενικὴ ἢ δηλοῦσα τὸν ποιητὴν *τινός* ἢ τὸν ἐργάτην *τινός*· ἢ Ἰλιάς τοῦ *Ὀμήρου*. ἢ Ἀθηναῖα τοῦ *Φειδίου*.

2) ἡ γενική ἢ συνδεομένη πολλάκις μετὰ τὸ οὐδέτερον τῆς δεικτικής ἢ ἀναφορικής ἀντωνυμίας· τοῦτο τῶν κατηγόρων ἀναισχυνοτάτον ἐστίν. ᾧ εἴληφα τῆς πόλεως ἀποδώσω.

3) ἡ γενική κυρίου ὀνόματος τοπικοῦ προσδιορίζουσα λέξιν, ἢ ὁποία δηλαδὴ γεωγραφικὸν ὄρον, οἷον πόλις, ὄρος κ. τ. τ. (γενική παραθετική)· Τροίης πτολίεθρον. τὸ ὄρος τῆς Ἰστώνης (πδ. ἢ πόλις τῆς Λαρσίης).

6') τὸ ὄλον (γενική τοῦ διηρημένου ὄλου ἢ διαιρετική)· ἀνὴρ τοῦ δήμου. Ἀρχίας τῶν Ἑρακλειδῶν (πδ. ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ. στρατιώτης τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ).

γ') τὴν ὕλην, ἐκ τῆς ὁποίας εἶναι τι, ἢ τὸ περιεχόμενόν τινος· ἐκπομα ξύλου. τάπης ἐρίου. πίθος οἴνου.

δ') ἰδιότητα, πρὸς δῆλωσιν μέτρου ἢ ἀξίας (γενική τῆς ἰδιότητος)· παῖς τριῶν ἐτῶν. ὁδὸς τριῶν ἡμερῶν (πδ. ἀγόρι δέκα ἐτῶν).

ε') ἀξίαν (γενική τῆς ἀξίας)· οἰκία εἴκοσι μνῶν (πδ. καπέλλο τῶν ὀγδοήκοντα δραχμῶν).

ς') αἰτίαν (γενική τῆς αἰτίας)· μεγάλων ἀδικημάτων ὀργή (—διὰ μεγάλα ἀδικήματα). γραφὴ ἀσεβείας (—δι' ἀσέβειαν).

ζ') τὸ ὑποκείμενον ἢ τὸ ἀντικείμενον ἐνεργείας τινὸς (γενική ὑποκειμενική ἢ ἀντικειμενική)· πόλεμος Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων (—οἱ Π. καὶ Ἀ. ἐπολέμησαν). τελευτὴ τοῦ βίου (—ἐτελεύτησε τὸν βίον).

Σημ. 1. Τὰ ῥηματικά οὐσιαστικά τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου συντάσσονται μόνον μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς· ἐργάτης τῶν καλῶν ἔργων. ἐπιθυμητὴς σοφίας.

Δύνανται δὲ δύο γενικά, ἐξ ὧν ἡ μία εἶναι ὑποκειμενική καὶ ἡ ἄλλη ἀντικειμενική, νὰ προσδιορίζουν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ οὐσιαστικόν· ἡ Πέλοπος Πελοποννήσου κατάληψις (—δ Πέλοψ κατέλαβε τὴν Π.). ἡ τοῦ Δάχηντος τῶν νέων ἀρχή (—δ Δάχης ἤρχε τῶν νεῶν).

Σημ. 2. Ἡ ἀντικειμενική γενική πολλάκις ἰσοδυναμεῖ μετὰ ἐμπρόθετον προσδιορισμόν, διὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἀποδίδεται· ἀποδόσεις τῆς γῆς (—εἰς τὴν γῆν). ἐπικούρημα τῆς χιόνος (—κατὰ

τῆς χιόνης). Ἰταλίας καὶ Σικελίας παράπλους (=πρὸς τὴν Ἰ. καὶ Σ.). ἀγγελία τῆς Χίου (=περὶ τῆς Χίου).

Β' Ἡ γενικὴ μετὰ ἐπιθέτων.

§ 57. Πλεῖστα εἶναι τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν δέχονται ἀπλὴν γενικὴν πρὸς προσδιορισμὸν αὐτῶν, ἐν ᾧ ταῦτα ἢ τὰ ἀντίστοιχα αὐτῶν εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν προσδιορίζονται μὲ ἐμπρόθετον προσδιορισμόν· πβ. πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν. ἐπιμελής τῶν μαθημάτων (εἰς τὴν νέαν : πολλοὶ ἀπὸ τοῦς στρατιώτας. ἐπιμελής εἰς τὰ μαθήματα).

§ 58. Ἡ γενικὴ ἢ προσδιορίζουσα ἐπίθετα εἶναι ἐπὶ τινων μὲν καθαρὰ γενικὴ, ἐπ' ἄλλων δὲ ἀφαιρετικὴ γενικὴ (§ 55, II).

1. Καθαρὰ γενικὴ.

§ 59. Ἡ καθαρὰ γενικὴ εἶναι ἐπὶ τῶν ἐπιθέτων ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν οὐσιαστικῶν (§ 56)

α') *κτηνική*, ἐπὶ ἐπιθέτων, τὰ ὁποῖα ἔχουν σημασίαν κτήσεως (ἴδιος, οἰκεῖος, κοινός, ἐταῖρος, συγγενής, φίλος, ξένος, ἐχθρὸς κ.τ.τ.) οὐ *Περικλέους ἴδιος* ὁ ἀγών, ἀλλὰ καὶ *τῆς πόλεως κοινός*. Μένων ἦν φίλος καὶ ξένος Ἀριαίου. Ἰππος ἱερὸς τοῦ Ἑλλίου.

β') τοῦ *διηρημένου ὅλου* ἢ *διαιρετικῆς*, ἐπὶ ἐπιθέτων, ἅτινα δηλοῦν ποσότητα ἢ ιδιότητα δυναμένην ν' ἀποδοθῇ εἰς μέρος τοῦ ὅλου τοῦ δηλουμένου ὑπὸ τῆς γενικῆς· πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν. οἱ χρηστοὶ τῶν ἀνθρώπων. οἱ ὠφέλιμοι τῶν λόγων (οὐχὶ δὲ καὶ : οἱ θνητοὶ τῶν ἀνθρώπων, διότι πάντες οἱ ἄνθρωποι εἶναι θνητοί).

Σημ. Μὲ τοιαύτην γενικὴν συντάσσονται καὶ μετοχαὶ καὶ ἀντωνυμίαι ἔχουσαι ὁμοίαν σημασίαν καὶ ἀριθμητικά· οἱ εὖ φρονοῦντες τῶν πολιτῶν. τινὲς τῶν στρατιωτῶν. τῶν στρατιωτῶν ὁκτώ μόνους ἔλιπον.

Συνήθης δὲ εἶναι εἰς τὴν ἀρχαίαν ἢ σύνταξιν μετὰ γενικῆς διαιρετικῆς τοῦ οὐδετέρου ἐπιθέτου (ἢ ἀντωνυμίας) οὐσιαστικῶς λαμβανομένου καὶ δηλοῦντος μέρος τι ὅλου· *πολὺν τοῦ στρατεύματος ἐφθάρη*. οἱ στρατιῶται ἐν παντὶ ἀθυμίας ἦσαν. ἦν τι τοῦ τείχους ἀσθενές. εἰς τοῦτο θρασέους ἀφίκετο. Πολλάκις ὁμως τὸ ἐπίθετον ἐκφέρεται κατὰ τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν τῆς διαι-

ρετικής γενικής· πέμπετε τοῦ σίτου τὸν ἥμισυν. τῆς λείας τὴν πολλὴν ἀπέδοντο. Οὕτω καὶ τῆς γῆς ἡ ἀρίστη, ὁ πλεῖστος τοῦ βίου κ.τ.τ.

γ') τῆς ἀξίας ἢ τοῦ τιμήματος, ἐπὶ ἐπιθέτων, τὰ ὅποια ἐκφράζουν τοιαύτην ἔννοιαν (ἄξιος, ἀντάξιος, ἀνάξιος, τίμιος, ὄνιος, ὦνητος κ.τ.τ.)· ἀγρὸς ταλάντου ἄξιος. ἱατρὸς ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων. δόξα χρημάτων οὐκ ὦνητή.

δ') τῆς αἰτίας, ἐπὶ ἐπιθέτων, τὰ ὅποια ἐκφράζουν τοιαύτην ἔννοιαν (αἰτίας, ἐνοχος, ὑπόλογος, ὑπόδικος, ὑπεύθυνος κ.τ.τ.)· φόνου ὑπόδικος. ἐνοχος λιποταξίου.

ε') γενική ἀντικειμενική

1) ἐπὶ ἐπιθέτων ἐχόντων ῥηματικήν ἔννοιαν καὶ μάλιστα τῶν ληγόντων εἰς-ικός· Κύρος ἦν συγγνώμων τῶν ἀνθρωπίνων ἁμαρτημάτων. παρασκευαστικός τῶν εἰς τὸν πόλεμον (= ἱκανὸς νὰ παρασκευάζῃ τὰ . . .). κωλυτικός ἀκολασίας.

2) ἐπὶ ἐπιθέτων ἐχόντων ἀντίστοιχα ἢ συνώνυμα ῥήματα συντασσόμενα μετὰ γενικής (ἰδὲ κατωτέρω)· τοιαῦτα δ' ἐπίθετα εἶναι

α') τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικά· μνήμων εὐεργεσίας. ἀμνήμων τῶν κινδύνων. τῆς ἐμῆς διαθήκης ἐπιλήσμων.

β') τὰ ἐπιμελείας καὶ ἀμελείας σημαντικά· ἐπιμελὴς τῶν θείων. ὀλιγώρος ἀρετῆς.

γ') τὰ φειδοῦς καὶ ἀφειδίας σημαντικά· φειδωλὸς χρημάτων. ἀφειδῆς ἑαυτοῦ.

δ') τὰ ἐπιτυχίας σημαντικά· πεπαιδευμένοι εἰσὶν οἱ δόξαν ἐπιτυχῇ τῶν καιρῶν ἔχοντες.

ε') τὰ ἐμπειρίας καὶ ἀπειρίας σημαντικά· ἐμπειρὸς πολέμου. τριδὼν ἱππικῆς. ἀπειρὸς γραμμάτων.

ς') τὰ μετοχής καὶ πλησμονῆς σημαντικά· μέτοχος ἀρετῆς. κοινωνὸς σοφίας. παράδεισος ἀγρίων θηρίων πλήρης. πόλις μεστή ἐμπόρων.

ζ') τὰ ἀρχικά καὶ τὰ ἐναντία τούτων· κύριος τῆς Ἀσίας. ὑπήκοοι βασιλέως. ἀκράτωρ ἑαυτοῦ.

2. Ἀφαιρετική γενική.

§ 60. Μετ' ἀφαιρετικής γενικής συντάσσονται τὰ ἑξῆς ἐπίθετα, ἥτοι

α') τὰ χωρισμοῦ ἢ ἀπομακρύνσεως ἢ ἀπαλλαγῆς σημαντικά· μόνος σοῦ (=χωριστὰ ἀπὸ σέ). φυγὰς πόλεως. ἀπωστὸς γῆς. ἐλεύθερος αἰδοῦς. ἀγνὸς φόνου.

β') τὰ στερεήσεως σημαντικά· ἔρημος φίλων. κενὸς φρενῶν. ἐνδεὴς χρημάτων. γυμνὸς ὄπλων.

γ') τὰ διαφορᾶς σημαντικά· ἐπιστήμη ἐπιστήμης διάφορος. ἕτερον τὸ ἡδὺ τοῦ ἀγαθοῦ. ἀλλότριον τοῦ ἑαυτοῦ τρόπου.

δ') τὰ παραθετικά καὶ ὅσα ἔχουν συγγενῇ πρὸς αὐτὰ σημασίαν (γενικὴ συγκριτικὴ)· Ἀρταξέρξης ἦν Κύρου πρεσβύτερος. πολλῶν χρημάτων κρείττων ὁ παρὰ τοῦ πλήθους ἔπαινος. ἐγένετο εὐδαιμονέστατος τῶν πρότερον βασιλέων. πρῶτος ἀπάντων. οὐδενὸς δεύτερος. τῇ προτεραιᾷ τῆς μάχης. τῶν ἀρκούντων περὶ τὰ. ἔξοχος ἀνδρῶν.

Σημ. Ἡ ἔννοια τῆς συγκριτικῆς ἀφαιρετικῆς ἐκφράζεται κάλλιστα εἰς τὴν νέαν ἐλληνικὴν διὰ τῆς προθέσεως ἀπὸ· π. χ. ὁ Πέτρος εἶναι ὑψηλότερος ἀπὸ τὸν Παῦλον.

Παράρτημα.

Ἰδιαίτεραι παρατηρήσεις περὶ τῶν παραθετικῶν.

§ 61. Ἐν τῇ συντάξει τῶν παραθετικῶν παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς

α') συγκρίνονται πρὸς ἄλληλα ὄχι μόνον δύο ἢ περισσότερα ὄντα ὡς πρὸς μίαν κοινὴν αὐτῶν ιδιότητα (ὁ Ὀλυμπός ἐστιν ὑψηλότερος τῆς Ὀσσης. Κύρος ἦν Περσῶν κάλλιστος), ἀλλὰ καὶ δύο τινὲς ιδιότητες ἢ καταστάσεις τοῦ αὐτοῦ ὄντος πρὸς ἄλληλας (στρατηγοὶ πλεῖονες ἢ βελτίονες. κρείττον φθονεῖσθαι ἢ οἰκτίρεσθαι).

β') τῆς συγκρίσεως βάσις ὑπόκειται καὶ δι' αὐτῆς ἐκφράζεται ὄχι μόνον ὑπεροχὴ τινος ἀπὸ ἄλλου ὡς πρὸς τι (ὁ Ὀλυμπός ἐστιν ὑψηλότερος τῆς Ὀσσης - σύγκρισις ὑπεροχῆς), ἀλλὰ πολ-
λάκις ἀντιθέσεις δύο τινῶν (καλῶς τεθνάναι κρείττον ἢ κακῶς ζῆν = τὸ καλῶς τεθνάναι ἀγαθόν, τὸ κακῶς ζῆν αἰσχρὸν καὶ ἐπο-
μένως προτιμότερον τὸ πρῶτον - σύγκρισις ἀντιθέσεως).

γ') συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν κατ' ἀρχὴν εἶναι δύο τύποι συγκρίσεως καὶ διὰ μὲν τοῦ συγκριτικοῦ βαθμοῦ γίνεται σύγκρισις πρὸς ἓν ἢ πρὸς πολλὰ ἄλλ' ὥς ἓν τι λαμβανόμενα (Κῦρος ἦν νεώτερος Ἀρταξέρξου. ἡ παιδεία πολλῶν *κημμάτων* τιμιώτερόν ἐστιν), διὰ δὲ τοῦ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ γίνεται σύγκρισις πρὸς πολλὰ, ἄλλ' ἕκαστον τῶν ὁποίων λαμβάνεται χωριστὰ (τῶν *τριάκοντα* Κριτίας βιαίотας ἐγένετο=ἐνὸς ἐκάστου τῶν τριάκοντα. ἡ στρατεία ἐκείνη μεγίστη τῶν πρὸ αὐτῆς ἐγένετο= μίᾳ ἐκάστης τῶν πρὸ αὐτῆς).

Σημ. Οὕτως εὐνόητος καθίσταται ἡ σύνταξις παραθετικῶν μετ' ἀφαιρετικῆς (γενικῆς) αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας, ὅταν πρὸς ὧν τι συγκρίνεται πρὸς ἑαυτό· σοφώτερος ἑαυτοῦ ἐγένετο (=σοφώτερος παρ' ὅ,τι ἦτο καθ' ὅλον τὸν πρότερον βίον του). τότε σοφώτατος ἑαυτοῦ ἦν (=σοφώτερος ἀπὸ κάθε ἄλλην περιστασιν τοῦ προτέρου βίου του).

§ 62. Πρῶτος ὅρος τῆς συγκρίσεως (ἦτοι ἐκεῖνο, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ὁρμᾶται σύγκρισίς τις) δύναται νὰ εἶναι οἷοσδήποτε ὅρος τῆς προτάσεως, κύριος ἢ δευτερεύων, καὶ ἐπομένως ὁ πρῶτος ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται ποικιλοτρόπως. *Κῦρος* ἦν νεώτερος Ἀρταξέρξου. Παρύσατις ἐφίλει *Κῦρον* μᾶλλον ἢ Ἀρταξέρξην. πολλοὶ Πέρσαι *Κύρῳ* μᾶλλον φίλοι ἢσαν ἢ βασιλεῖ.

§ 63. Ὁ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως (ἦτοι ἐκεῖνο, πρὸς τὸ ὅποιον συγκρίνεται τι) κανονικῶς ἐκφέρεται

α') ἐπὶ τε τῶν συγκριτικῶν καὶ ἐπὶ τῶν ὑπερθετικῶν κατ' ἀφαιρετικὴν (γενικὴν) συγκριτικὴν. Ἀρταξέρξης ἦν πρεσβύτερος *Κύρου*. Σωκράτης ἦν ἀνδρῶν ἀπάντων σοφώτατος.

β') ἐπὶ τῶν συγκριτικῶν μόνον, ὁμοιοπτῶς καὶ ὁμοιοτρόπως πρὸς τὸν πρῶτον ὅρον τῆς συγκρίσεως μεσολαβοῦντος τοῦ (συγκριτικοῦ) συνδέσμου ἢ. Ἀρταξέρξης ἦν νεώτερος ἢ *Κῦρος*. καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ *πλουτεῖν* θέλει.

Σημ. Ἐπὶ συγκρίσεως ἀντιθέσεως (§ 61, β'), ὅταν συγκρίνονται δύο ιδιότητες τοῦ αὐτοῦ εὐσιαστικοῦ, ἀμφοτέρω τὰ ἐπίθετα τὰ δηλοῦντα τὰς ιδιότητας ταύτας τίθενται εἰς συγκριτικὸν βαθμὸν μεσολαβοῦντος τοῦ ἢ· στρατηγοὶ πλείονες ἢ βελτίονες (=πολλοὶ ἄλλ' ὅχι καλοί). ἀναγκαῖον ἦν συντομώτερον ἢ σαφέ-

Ἐμμ. Γ. Παντελάκη—Μεθοδικὸν Συντακτικόν

στερον διαλεχθῆναι (= συντόμως καὶ ὅχι σαφῶς). πάντες κ' ἀρη-
σαίαι* ἐλαφρότεροι πόδας εἶναι ἢ ἀφνειότεροι χρυσοῖο (= πάντες
θα εὐχηθῶσι νὰ εἶναι ἐλαφροὶ τοὺς πόδας καὶ ὅχι πλούσιοι εἰς
χρυσόν).

§ 64. Ἐπειδὴ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ διὰ τοῦ ὑπερθετικοῦ
βαθμοῦ συγκρινόμενον οὐσιαστικὸν ἀποτελεῖ μέρος τῶν πολλῶν,
πρὸς τὰ ὁποῖα συγκρίνεται, διὰ τοῦτο ἢ μετὰ τῶν ὑπερθετικῶν
συντασσομένη ἀφαιρετικὴ (γενικὴ) συγκριτικὴ φαίνεται καὶ ὡς
καθαρὰ γενικὴ (διαίρετικὴ). Περσῶν, κάλλιστος ἦν Κύρος (=
τῶν Περσῶν, τῶν ὁποίων εἰς ἦτο καὶ ὁ Κύρος).

§ 65. Σπανιώτεροι τρόποι, κατὰ τοὺς ὁποίους ἐκφέρεται ὁ
6' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐπὶ ἐπιθέτων συγκριτικοῦ βαθμοῦ, εἶναι
οἱ ἑξῆς

α') ἐμπροθέτως διὰ τῆς προθέσεως πρὸ ἢ ἀντὶ μετὰ γενικῆς
ἢ τῆς παρὰ μετ' αἰτιατικῆς· μηδὲν περὶ πλείονος ποιοῦ πρὸ
τοῦ δικαίου. αἰρετώτερος ὁ καλὸς θάνατος ἀντὶ τοῦ αἰσχροῦ
βίου. ἡλίου ἐκλείψει συνέβησαν πυκνότεραι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ
πρὶν χρόνου μνημονεύμενα.

Σημ. Ἡ διὰ τῆς προθέσεως παρὰ ἐκφορὰ τοῦ δευτέρου ὅρου
τῆς συγκρίσεως σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέδωκε καὶ εἶναι νῦν συνηθεστάτη·
καλύτερα μιᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζωὴ παρὰ σαράντα χρόνια σκλα-
διὰ καὶ φυλακή.

β') διὰ τοῦ ἢ ὥστε, ἢ ὡς μετ' ἀπαρεμφάτου καὶ διὰ τοῦ ἢ
κατὰ μετ' αἰτιατικῆς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ δυσαναλογία
μεταξὺ τῶν ὑπὸ τῶν δύο ὅρων τῆς συγκρίσεως ἐκφραζομένων
ἐννοιῶν· νεώτερος ἐγὼ ἢ ὥστε δύνασθαι ἑμαυτῷ τιμωρεῖν ἱκ-
νῶς. τὸ δαιμόνιον μεγαλοπρεπέστερον ἢ γοῦμαι ἢ ὡς τῆς ἐμῆς
θεραπείας προσδεῖσθαι. ὅπλα πλείω ἢ κατὰ νεκροῦς ἐλήφθη.

Σημ. Ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐννοίας δυσαναλογίας τίθεται σπανίως
καὶ μόνον τὸ ἢ μετ' ἀπαρεμφάτου· τὸ νόσημά ἐστι μείζον ἢ φέρειν.

§ 66. Πολλάκις ὁ 6' ὅρος τῆς συγκρίσεως

α') δὲν ἐκφέρεται ὅλως, διότι εὐκόλως ἐννοεῖται ἐκ τῶν συμ-
φραζομένων (§ 28)· τὰ κρέα τῶν ἀγρίων ὄνων ἦν παραπλήσια
τοῖς ἐλαφείοις, ἀπαλώτερα δὲ (ἐνν. αὐτῶν). οἱ Ἕλληνες ἀκούον-
τες τὴν Κύρου ἀρετὴν ἤϊον καὶ προθυμότερον συνεπορεύοντο
(ἐνν. ἢ πρότερον).

6') ἐκφέρεται βραχυλογικῶς, ἤτοι παραλείπεται μὲν ὁ πραγματικὸς 6' ὅρος, τὴν θέσιν δ' αὐτοῦ λαμβάνει γενικὴ δυνάμεις, ἢ ὅποια κυρίως εἶναι προσδιορισμὸς τοῦ παραλειπομένου 6' ὅρου τῆς συγκρίσεως· κτησώμεθα ἱππικὸν μὴ χεῖρον τοῦτων (=τοῦ ἱππικοῦ τοῦτων). Ἀριστέλης ἀπεδείξατο ἔργα λαμπρότερα Ἀλκιβιάδου (=τῶν ἔργων τοῦ Ἀλκ.). Αἰθίοπες ἔχουσι τρίχωμα οὐλότατον πάντων ἀνθρώπων (π.β. οἱ Ἀγγλοὶ ἔχουν στόλον ἰσχυρότερον ἀπὸ τοὺς Γάλλους).

✱ § 67. Βραχυλογικῶς ἐκπεφρασμένον 6' ὅρον τῆς συγκρίσεως ἀποτελοῦν αἱ γενικαὶ τοῦ δέοντος, τοῦ προσήκοντος, τοῦ εἰκότος, τοῦ εἰωθότος, τοῦ ὄντος, τῆς φύσεως, τοῦ λόγου κ.τ.τ. αἵτινες ἀναλύονται εἰς ὁλόκληρον πρότασιν· περαιτέρω τοῦ δέοντος τῇ φιλοσοφίᾳ ἐνδιατρίβει (=ἢ ὅσον δεῖ ἐνδιατρίβειν ταύτῃ). ἡ κακία ἐφαίνετο λευκότερα καὶ ἐρυθροτέρα τοῦ ὄντος (=ἢ ἦν), ἐδόκει δὲ ὀρθότερα τῆς φύσεως (=ἢ ἐπεφύκει). κρεῖττον ἔστι λόγου τὸ κάλλος τῆς γυναικὸς (=ἢ ὥς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι).

Σημ. Εἰς τὰς συγκρίσεις ἀντιθέσεως (§ 61, 6') πολλάκις οὔτε ὀρθὸν οὔτε ἀναγκαῖον εἶναι νὰ ζητῆται 6' ὅρος συγκρίσεως· Κύρος ἡρώτα εἴ τι εἴη νεώτερον περὶ τὴν Ἑλλάδα (=νεόν τι σχετικῶς πρὸς τὴν Ἑ.). καταφρονήσας ἀμελέστερον ἐπορεύετο (=ἀμελῶς πως).

§ 68. Τὸ ὑπερθετικὸν τίθεται καὶ ἄνευ προσδιορισμοῦ κατὰ γενικὴν, ἀπολύτως, ἄνευ ἄρθρου (ὅπως καὶ εἰς τὴν ὁμιλουμένην γλῶσσαν) ἢ μετ' ἄρθρου, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀπλῶς ὅτι ἰδιότης τις εὐρίσκεται εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμόν· φῦναι Κύρος λέγεται κάλλιστος καὶ φιλανθρωπότατος καὶ φιλομαθέστατος. τὰ κρέα τῶν ὠτιδῶν ἡδίστα ἦν. ἐν κινδύνῳ ἦσαν τῷ μεγίστῳ.

✱ § 69. Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ συγκριτικὸν ἐπιτείνεται διὰ τῶν ἐπιρρημάτων πολὺ, ἀκόμη κ. τ. τ. οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐπιτείνεται πολλάκις ὅχι μόνον τὸ συγκριτικόν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπερθετικόν

α') τὸ συγκριτικὸν διὰ τοῦ πολὺ, πολλῶ (ἢ μακρῶ), μάλλον καὶ ἔτι· πολὺ χεῖρον. πολλῶ κρεῖττον. μακρῶ βελτίων. μάλλον εὐτυχέστερος. ἔτι χαλεπώτερα.

6') τὸ ὑπερθετικὸν δέ

1) διὰ τοῦ πολὺ, πολλῶ (ἢ μακρῶ), ὅπως καὶ τὸ συγκριτικόν· πολὺ φίλτατος. μακρῶ κάλλιστα.

2) διὰ τοῦ μάλιστα· μάλιστα δεινότατος.

3) διὰ τοῦ ὅτι ἢ ὥς ἢ ἥ, εἰς τὰ ὅποια δύναται νὰ προστίθεται καὶ τὸ ῥήμα δύνασθαι ἢ ἄλλη συνώνυμος ἑκφρασις· Κύρος τοῖς φρουράρχοις παρήγγειλε λαμβάνειν ἄνδρας ὅτι πλείστους καὶ βελτίστους. ὥς βέλτιστα καὶ ὅτι πλείστα. ἥ ἄριστα. Τισσαφέρνης πορεύεται ὡς βασιλέα ἢ ἐδύνατο τάχιστα. πειράσομαι διδάσκειν ὡς ἂν οἷός τε ὦ σαρπείστατα.

4) διὰ τοῦ δῆ· ναυμαχία αὕτη μεγίστη δῆ ἐγένετο.

5) διὰ τοῦ ἐν τοῖς (οἰουδήποτε γένους καὶ ἂν εἶναι τὸ ὑπερθετικόν)· ἐν τοῖς πρῶτοι Ἀθηναῖοι τὸν σίδηρον κατέθεντο (πρῶτοι πρῶτοι οἱ Ἀ.).

6) διὰ τοῦ οἷος· χωρίον εἶον χαλεπώτατον ὑπὲρ δεξιῶν εἶχον (=ὑπερβολικὰ δυσπρόσιτον).

7) διὰ τῆς γενικῆς· ἀνθρώπων ἢ τῆς γενικῆς πληθυντικῆς τοῦ θετικοῦ τοῦ αὐτοῦ ἐπιθέτου· ὦ κάκιστε ἀνθρώπων Ἀρεῖε. ὦ κακῶν κάκιστε. ἔσχατ' ἐσχάτων κακά.

Γ' Ἡ γενικὴ μετὰ ἐπιρρημάτων.

§ 70. Ἡ γενικὴ (καθαρὰ ἢ ἀφαιρετικὴ) ὀνόματος τίθεται καὶ μετὰ ἐπιρρημάτων ὡς προσδιορισμὸς αὐτῶν. Συντάσσονται δὲ μετὰ γενικῆς·

α') τοπικὰ καὶ χρονικὰ ἐπιρρήματα· ποῦ γῆς κεῖται; πόθεν γῆς ἀφίκου; ἄλλοι ἄλλη τῆς πόλεως ἀπώλλυντο. ἐνταῦθα ἔστη τῆς ὕδρευς. πηνίκα ἔστι τῆς ἡμέρας (=εἰ ὥρα εἶναι). τῆς ἡμέρας ὅπῃ ἦν.

β') τὰ ποσοτικὰ ἄλλος (=ἄρκετά), ἄδην (=χορταστικὰ) καὶ τὰ ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα· ἄλλος λόγων ἔστι (=ἄρκοιεν τὰ λόγια). καὶ τούτων μὲν ἄδην (=καὶ ταῦτα μὲν ἄρκοιεν). τρεῖς τῆς ἡμέρας.

γ') τὰ τροπικὰ ἐπιρρήματα εὖ, καλῶς, κακῶς, ἱκανῶς, πῶς, ὅπως, ὡς μετὰ τοῦ ῥήματος ἔχειν (καὶ σπανίως τοῦ ἦκειν, κεῖσθαι, καθίστασθαι) καὶ τὸ κρύφα καὶ λάθρᾳ· ἡ Κέρκυρα τῆς Σικελίης καλῶς παράπλου κεῖται (=ὡς πρὸς παράπλου τῆς Σ.).

ἱκανῶς ἐπιστήμης ἔχει. οὐκ οἶδ' ὅπως ἔχει παιδείας. ἐδίωξαν ὡς τάχους ἕκαστος εἶχε. Κλέαρχος λάθρα τῶν στρατιωτῶν πέμπων ἄγγελον Κύρῳ ἔλεγε θαρρεῖν.

δ') ἐπιρρήματα παραγόμενα ἐξ ἐπιθέτων ἢ ῥημάτων συντασσόμενων μετὰ γενικῆς (§ 59 κ. ἐ.) ἐμάχοντο ἀξίως λόγου. ἀνεχώρουν μάλα ὑπεροπτικῶς τῶν ἐναντιῶν. τῶν μεγίστων ἐπιτηδευμάτων ἀπείρως ἔχουσι.

Δ' Ἡ γενικὴ μετὰ ἐπιφωνημάτων ἢ ἀπολύτως.

§ 71. Ἡ γενικὴ (ἀφαιρετικὴ) οὐσιαστικοῦ ὀνόματος ἢ ἄλλης λέξεως οὐσιαστικῶς λαμβανόμενης τίθεται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ ὡς προσδιορισμὸς ἐπιφωνήματος δηλοῦσα τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, ἐξ οὗ προέρχεται ψυχικόν τι πάθημα (οἷον χαρὰς, λύπη, θαυμασμὸς κ.τ.τ.)· οἱμοὶ τῶν κακῶν. φεῦ τοῦ ἀνδρός. ὦ τῆς ἀναίδειας (πβ. ὦ τοῦ θάνατος).

§ 72. Καὶ ἀπολύτως, ἥτοι καθ' ἑαυτὴν τίθεται ἡ γενικὴ ὀνόματος ὡς ἐπιφώνημα· ὦ Ζεῦ βασιλεῦ. τῆς λεπτότητος τῶν φρενῶν (=Θεέ μου, τί λεπτότης μυαλοῦ). τῆς τύχης τὸ ἐμὲ νῦν κληθέντα δεῦρο τυχεῖν (=τυχερό μου νὰ κληθῶ τώρα ἐδῶ).

2. Διὰ δοτικῆς.

Α' Ἡ δοτικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν.

§ 73. Ὁ διὰ δοτικῆς οὐσιαστικοῦ προσδιορισμὸς ἄλλου οὐσιαστικοῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν δὲν εἶναι τόσον συνήθης ὅσον εἰς τὴν γενικῆς. Εἶναι δὲ ἡ δοτικὴ αὕτη καθαρὰ δοτικὴ ἢ ὀργανικὴ (§ 55).

§ 74. Τὰ μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα ὀλίγα οὐσιαστικά εἶναι παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων ἢ ῥημάτων συντασσόμενων μετὰ δοτικῆς· ἡ ὁμοιότης ἐαυτῷ (πβ. ὁμοῖός τινι). ἐξηγημάτων περὶ φιλίας τοῖς Ἀθηναίοις (πβ. φίλος τινί). οὐδεμίαν ἐνέωρων εὐνοίαν ἐμοὶ παρ' αὐτῶν (πβ. εὖνους τινί). ἡ ἐμὴ τῷ θεῷ ὑπηρεσία (πβ. ὑπηρετῶ τινι). ἐπιδρομὴ τῷ τειχίσματι (πβ. ἐπιτρέχω τινί).

Β' Ἡ δοτικὴ μετὰ ἐπιθέτων.

§ 75. Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς (καθαρὰ· ἢ ὀργανικῆς) εἶναι πολλὰ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, πολλὰ δὲ ἐξ αὐτῶν

ἔχουν ἀντίστοιχα ῥήματα συντασσόμενα ὡσαύτως μετὰ δοτικῆς. Οὕτω

1) μετὰ καθαρᾶς δοτικῆς συντάσσονται

α') ὅσα σημαίνουν τὸ *πρέπον* ἢ τὸ *ἀρμόζον* ἐπίστανται τὰ πρεπωδέστατα γυναιξί. μέθη φύλαξιν ἀπρεπέστατον (πδ. πρέπει, ἀρμύζει τινί).

β') ὅσα σημαίνουν *ὠφέλειαν* ἢ *βλάβην*, *φιλίαν* ἢ *ἐχθραν* καὶ *ἐναντιότητα* τὰ ὠφέλιμα ἐκάστω. Λύσανδρον ἄρχοντα ἡττήσαντο, εὐνούστατον μὲν ὄντα τῇ ὀλιγαρχίᾳ, κακονούστατον δὲ τῇ πόλει. μὴ κάμνουσιν ἱατρὸς ἄχρηστος καὶ μὴ πλέουσι κυβερνήτης. οἱ ὅμοιοι τοῖς ὁμοίοις εὐνοί εἰσι. ἐναντίος τῷ νόμῳ ὁ τύραννός ἐστιν.

γ') ὅσα σημαίνουν *ὑποταγήν* καὶ *εὐπειθειαν* σύμμαχος ἦν καὶ ὑπήκοος Κυαξάρῃ. εὐπειθὴς τῷ ἄρχοντι (πδ. ὑπακούω τινί, πείθομαι τινί).

2) μετὰ δοτικῆς ὀργανικῆς συντάσσονται

α') ὅσα σημαίνουν *ταυτότητα* ἢ *ὁμοιότητα*, *ἰσότητα* καὶ *συμφωνίαν* ἡ πορεία ὁμοία φυγῇ ἐγίγνετο. οἱ λόγοι ἴσοι τῷ μεγέθει τῶν ἔργων εἰσι. ὁμόψιφον τὸν πολέμαρχον ἐποιοῦντο τοῖς στρατηγοῖς.

Σημ. Πολλάκις ἢ μετὰ τῶν ἐπιθέτων τούτων δοτικῇ προέρχεται ἐκ βραχυλογίας· ὠπλισμένοι ἦσαν τοῖς αὐτοῖς τῷ Κύρῳ ὅπλοις (=τοῖς αὐτοῖς τοῖς ὅπλοις Κύρου). ὁμοίαν ταῖς δούλαις εἶχε τὴν ἐσθῆτα (=τῇ ἐσθῆτι τῶν δούλων) (πδ. φορεῖ τὸ ἴδιον φόρεμα μὲ τὴν ἀδελφὴν τῆς).

β') ὅσα σημαίνουν *προσέγγισιν* ἢ *μεῖξιν*, *ἀκολουθίαν* ἢ *διαδοχήν*· πλησίον τῷ νυμφίῳ. γείτων τῇ Ἑλλάδι. χώρα ὁμορῶς τῇ Λακωνικῇ. ἡδονὴ ἄμεικτος φρονήσει. ἀκόλουθα τούτοις πράττει. Ἀρίσταρχος διάδοχος Κλεάνδρῳ (πδ. πλησιάζω τινί, μείγνυμαι τινί, ἀκολουθῶ τινί, διαδέχομαι τινί).

γ') πολλὰ ἐπίθετα σύνθετα μὲ τὴν πρόθεσιν *σὺν* ἢ *ἐν* τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ συγγενές ἐστι. σύμμαχος τοῖς Ἑλλήσιν. τῇ Ἑλλάδι αἰέκοτε πενήτη ξύντροφός ἐστι. αἰδῶς καὶ φόβος ἔμφυτα τοῖς ἀνθρώποις. ἔνορκος, ἔνοπονδός τινι.

Γ' Ἡ δοτική μετὰ ἐπιρρημάτων.

§ 76. Καὶ ἡ δοτική, ὥπως ἡ γενική, τίθεται ὡς προσδιορισμὸς ἐπιρρημάτων· ἐπιρρήματα δὲ συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς (συνήθως ὀργανικῆς) εἶναι

α') τὸ ἅμα (= συγχρόνως, μαζί μέ), τὸ ὁμοῦ καὶ τὸ ὡσαύτως· ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνέχοντι. ἤξει Δωριακὸς πόλεμος καὶ λιμὸς ἅμ' αὐτῷ. τὸ ὕδωρ ἐπίνετο ὁμοῦ τῷ πηλῷ. ὡσαύτως ἐμοί.

β') ἐπιρρήματα παραγόμενα ἐξ ἐπιθέτων ἢ ῥημάτων συντασσόμενων μετὰ δοτικῆς (§ 75)· ὁμοίως ἐκεῖνῳ. συμφώνως τῷ νόμῳ. ἐναντίως ἔχει τῷ σῶφρονι ὁ ἀκόλαστος. ἐπομένως τῷ νόμῳ.

3. Δι' αἰτιατικῆς.

§ 77. Ἡ αἰτιατική ὡς προσδιορισμὸς οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων δὲν εἶναι πολὺ συνήθης, ὥπως αἱ ἄλλαι πλάγιαι πτώσεις, ὁσάκις δὲ τίθεται ὡς προσδιορισμὸς σπανίως μὲν οὐσιαστικοῦ, συνηθέστερον δὲ ἐπιθέτου, δηλοῖ τὴν ἀναφορὰν ἣ τὸ κατὰ τι· πόλις ὄνομα Καίναί. ποταμὸς Κύδνος ὄνομα, εὖρος δύο πλέθρων. πόδας ὥκως Ἀχιλλεύς. βοήν ἀγαθὸς Διομήδης. φῦναι ὁ Κύρος λέγεται εἶδος· μὲν κάλλιστος, ψυχὴν δὲ φιλοτιμότητος.

§ 78. Ἐπιρρήματα, μετὰ τῶν ὁποίων τίθεται αἰτιατική ὡς προσδιορισμὸς αὐτῶν, εἶναι δύο εἰς ὅρκους λεγόμενα, ἥτοι τὸ νῆ καὶ τὸ (εὐχρηστον καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) μὰ καὶ (σπανίως) ναὶ μὰ νῆ τὴν Ἡραν ἄγαμαί γε τὰς ἀποκρίσεις. μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἔγωγε αὐτὸν διώξω. ναὶ μὰ τοὺς θεοὺς σὲ ἐπαναθεασόμενος ἦα.

Σημ. Τὸ μὲν νῆ (καὶ τὸ ναὶ μὰ) τίθεται, ὅταν τις βεβαιώνη τι μεθ' ὅρκου, τὸ δὲ μὰ, ὅταν τις ἀρνήται τι μεθ' ὅρκου. Ἡ δὲ μετ' αὐτῶν συναπτομένη αἰτιατική προήλθεν ἐκ παραλείψεως τοῦ ῥήματος ὁμνυμι· νῆ, ὁμνυμι τὴν Ἡραν, ἄγαμαί τὰς ἀποκρίσεις, κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

Αἱ ἀντωνυμίαι.

§ 79. Τῶν ἀντωνυμιῶν ἄλλαι μὲν τίθενται μόνον ἀντὶ οὐσιαστικῶν (π. χ. ἐγώ, σύ, ὅς), ἄλλαι δὲ μόνον ἀντὶ ἐπιθέτων (π. χ.

ἐμός, ἡμέτερος, τοιοῦτος, τοσοῦτος) καὶ ἄλλαι ὅτε μὲν ἀντὶ οὐσιαστικῶν, ὅτε δὲ ἀντὶ ἐπιθέτων (π. χ. ἔρχεται τις — ἔρχεται ἀνθρώπως τις). Κατὰ ταῦτα

§ 80. Αἱ ἀντωνυμίαι λαμβάνουν ἐν τῷ λόγῳ θέσιν παντὸς ὀνομαστικοῦ ὅρου τῆς προτάσεως, ἥτοι ἀντωνυμία τις δύναται νὰ εἶναι ὑποκείμενον ἢ κατηγορούμενον ἢ ὀνομαστικὸς προσδιορισμὸς ὁμοιόπτωτος ἢ ἑτερόπτωτος· ἐκάλεσέ τις Κλέαρχον. ταῦτα μὲν τοιαῦτά ἐστιν. γυνή τις χήρα ὄρνιν εἶχε. πολέμιος τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ. ταύτην τὴν γνώμην ἔχω ἔγωγε. ἀφικνῶνται παρ' Ἀριαίου καὶ τὴν ἐκείνου στρατιάν.

1. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 81. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι λαμβάνονται ἐν τῷ λόγῳ μόνον ὡς οὐσιαστικά, γίνεται δὲ χρῆσις τῶν μὲν ἐγκλινομένων τύπων, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ πρόσωπον τοῦ λόγου ἀπλῶς, τῶν δὲ ὀρθοτονουμένων τύπων, ὅταν πρόκειται τὸ πρόσωπον τοῦ λόγου νὰ δηλωθῇ μὲ ἐμφασιν ἢ ἀντιδιαστολήν (§ 29)· ἐγὼ ἐπαινῶ ὑμᾶς· ὅπως δὲ καὶ ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσετε, ἐμοὶ μελήσει, ἢ μηκέτι με Κύρον νομίζετε. Κύρος ἡξίου δοθῆναι οἱ ταύτας τὰς πόλεις μᾶλλον ἢ Τισσαφέρνην ἄρχειν αὐτῶν.

§ 82. Τῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου ὀνομαστικὴ μὲν τοῦ ἐνικοῦ, ὡς γνωστόν, δὲν εὐρίσκεται, οἱ δὲ λοιποὶ τύποι αὐτῆς εἶναι εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς λίαν σπάνιοι· λέγεται Ἀπόλλων Μαρσῦαν ἐκδεῖραι νικήσας ἐρίζοντά οἱ περὶ σοφίας. Πολέμαρχος ἐκέλευσε τὸν παῖδα δραμόντα περιμεῖναι εἰ κελεύσῃ. ἐν αἰτίᾳ εἶχον τοὺς στρατηγούς, ὅτι οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι σφίζονται, σφεῖς δὲ προδίδονται. οἱ στρατηγοὶ βραχέως ἕκαστος ἀπελογήσατο· οὐ γὰρ προυτέθη σφίσι λόγος κατὰ τὸν νόμον.

Ἀναπληροῦν δὲ τὴν ἀντωνυμίαν τοῦ γ' προσώπου αἱ δεικτικαὶ οὕτως, ἐκεῖνος, ὅδε καὶ ἡ αὐτός· οὗτοι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει· σὺ δ' ἡμῖν εἶπέ τί λέγεις. ἐπράξαμεν ἡμεῖς καὶ ἐκεῖνοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην. ὅδε ὄλωλεν. αὐτὸς ἔφα. Κύρος συγγενόμενος Κλεάρχῳ ἡγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μύριους δαρεικοὺς.

2. Ἡ ὀριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ ἀντωνυμία.

§ 83. Ἡ ἀντωνυμία αὐτὸς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τίθεται ὅχι μόνον ἄνευ ἄρθρου, ὥπως κανονικῶς εἰς τὴν ὁμιλουμένην, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου (ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό). Καὶ ἄλλοτε μὲν τίθεται ὡς οὐσιαστικὸν καθ' ἑαυτήν, ἄλλοτε δὲ ὡς ἐπίθετον, ἥτοι ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς οὐσιαστικοῦ ἢ ἄλλης λέξεως οὐσιαστικῶς λαμβανομένης· αὐτὸς ἔφα. Μένων ὄχρετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. αὐτὸς Μένων ἐβούλετο.

§ 84. Ἡ ἀντωνυμία αὐτὸς ἄνευ ἄρθρου

α') ὅταν τίθεται ὡς οὐσιαστικόν, εἶναι εἰς μὲν τὴν ὀνομαστικὴν πάντοτε ὀριστικὴ σημερινουσα ἀποκλεισμὸν καὶ ἀντίθεσιν· αὐτὸς ἔφα (τ. ἔ. ὁ Πυθαγόρας μὲ τὸ ἴδιόν του στόμα καὶ οὐχὶ ἄλλος τις). τίς οὗτος; αὐτὸς (δηλ. ὁ Κλέων καὶ ὅχι ἄλλος τις), εἰς δὲ τὰς πλαγίας πτώσεις ἄλλοτε μὲν ἐπαναληπτικὴ, ἄλλοτε δὲ ὀριστικὴ· Ἀριστιππος ἔρχεται πρὸς Κῦρον καὶ αἰτεῖ αὐτὸν εἰς διαχιλίους ξένους, ὁ δὲ δίδωσιν αὐτῷ εἰς τετρακισχιλίους. ἔσωσε καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς παῖδας.

β') ὅταν τίθεται ὡς ἐπίθετον, ἥτοι ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς, εἶναι εἰς πάσας τὰς πτώσεις ὀριστικὴ· τὴν στρατιὰν αὐτὸς Ξέρξης ἤγαγε. πολλοὶ πελτασταὶ διέφευγον τοὺς ὀπίστας ἐξ αὐτῶν τῶν χειρῶν. τέτταρας ναὺς ἔλαβον αὐτοῖς ἀνδράσι.

Σημ. 1. Ποικίλαι εἶναι αἱ σημασίαι τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ ποικίλαι ἐπομένως εἶναι αἱ δυναταὶ ἐρμηνεῖαι αὐτῆς εἰς τὴν νέαν· αὐτοὶ ἐσμεν κοῦπω ξένοι πάρεσι (=μόνοι μας εἴμεθα). αὐτὸς κήρυξ ἦλθεν (=αὐθορμήτως ἦλθεν). αὐτὸ τὸ ἔργον μαρτυρεῖ (=ἔφ' ἑαυτοῦ, μόνον του). ἐφύλαξαν αὐτὸ τὸ περίορθρον (=ἡκριθῶς τὰ χαράγματα). αὐτοὶ Ἕλληνες οὐ μειξοδόρυχοι οἰκοῦμεν (=καθ' αὐτό, γνήσιοι Ἕλληνες). μάνθανε αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν (=τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν καθ' ἑαυτήν, τὴν ἰδεώδη ἀλήθειαν).

Σημ. 2. Πολλάκις ἢ αὐτὸς κατόπιν τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ τίθεται κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς τῶν οὐσιαστικῶν στρατηγός, πρεσβευτής κ. τ. τ. καὶ τότε ἐξαίρει τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται ὡς τὸ κυριώτατον καὶ σπουδαιότατον· Κο-

ρινθίων στρατηγὸς ἦν Ξενοκλείδης πέμπτος αὐτός. Θηραμένης ἡρέθη πρεσβευτὴς δέκατος αὐτός (= αὐτὸς μὲ ἐννέα ἄλλους).

Σημ. 3. Πολλάκις ἡ ἑριστική αὐτὸς εὐρίσκεται κατὰ παράλειψιν τῶν ἀντωνυμιῶν ἐγώ, σύ, ἡμεῖς, ὑμεῖς· καὶ αὐτὸς πολλῶν πολέμων ἔμπειρός εἰμι (= ἐγὼ αὐτός). καὶ αὐτοὶ μάλιστα ἐτιμήσατε ἄνδρα ξένον (= ὑμεῖς αὐτοί).

§ 85. Ἡ ἀντωνυμία αὐτὸς μετὰ τοῦ ἄρθρου ἐκφερομένη δηλοῖ ταυτότητα (= ὁ ἴδιος)· ἐγὼ μὲν ὁ αὐτός εἰμι, ὑμεῖς δὲ μεταβάλλετε. τὴν Ἀττικὴν ἀνθρωποι ὥκουν οἱ αὐτοὶ ἀεὶ.

3. Αἱ κτητικαί.

§ 86. Ἡ σχέσις τῆς κτήσεως, ὡσάκις ἐκφράζεται δι' ἀντωνυμίας, ἐκφέρεται

α') διὰ γενικῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας (§ 56, α'), ὅταν γίνεταί ἀπλῶς δήλωσις τοῦ προσώπου τοῦ κτήτορος· οἱ πολέμιοι τοὺς στρατηγούς ἡμῶν συνειλήφασιν. τὴν σιγὴν σου συγχώρησιν θήσω (πβ. τὸ τετραδίδόν μου. τὸ βιβλίον σου).

β') διὰ κτητικῆς ἀντωνυμίας, ὅταν τὸ πρόσωπον τοῦ κτήτορος δηλοῦται μετ' ἐμφάσεως· ὁ ἐμὸς πατήρ τότε τὸ ἀριστεῖον ἔλαθε. σκόπει καὶ εὐρήσεις τὴν ἐμὴν τύχην βελτίω τῆς σῆς. οἱ Κορίνθιοι πρὸς τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους ἐτράποντο (πβ. ὁ ἰδικός μου φίλος. οἱ ἰδικοὶ σας συγγενεῖς).

Σημ. Κτητικὴ ἀντωνυμία τίθεται συνήθως ἀντὶ γενικῆς ἀντικειμενικῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας α' ἢ β' προσώπου· ὁ σὸς πόθος (= ποθῶ σε). ἐπὶ διαβολῇ τῇ ἐμῇ (= ἵνα διαβάλῃ ἐμέ). τὸ ὑμέτερον δέος ποιεῖ αὐτοὺς στρατεύεσθαι (= φοβοῦνται ὑμᾶς καὶ διὰ τοῦτο στρατεύονται).

§ 87. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι τίθενται εἰς τὸν λόγον πάντοτε ὡς ἐπίθετα μετ' ἄρθρου ἢ ἀνευ ἄρθρου· ἡ ἐμὴ οἰκία—δωρεὰ ἐμή. ὁ σὸς πατήρ—ὁς ἐταῖρος (πβ. τὸ ἰδικόν μου βιβλίον—βιβλίον ἰδικόν μου).

§ 88. Τοῦ γ' προσώπου ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία τοῦ μὲν ἐνὸς κτήτορος (ἐός, ἐή, ἐόν) εἶναι ὅλως ἄχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς, τῶν δὲ πολλῶν κτητόρων (σφέτερος) εἶναι πολὺ σπανία. Ὅταν δὲ ἐπὶ γ' προσώπου ἡ σχέσις τῆς κτήσεως

ἐκφράζεται μετ' ἐμφράσεως, παραλαμβάνεται ἡ γενική τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας *ἐκεῖνος*· οἱ στρατιῶται τόν τε Κλέαρχον ἔβαλλον καί τὰ ὑποζύγια τὰ *ἐκείνου* (=τὰ ἐά). ἀντιταξάμενοι τοῖς *ἐκείνων* ἐκγόνοις ἐνικάτε (=τοῖς σφετέροις ἐκγόνοις).

§ 89. Ὅταν ὁ κτήτωρ εἶναι τὸ αὐτὸ πρόσωπον μὲ τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, τότε ἀντὶ μὲν τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν *ἐμός*, *σός* καὶ τῆς γενικῆς *ἐκείνου* (§ 88) τίθεται ἡ γενική τῆς ἀντιστοίχου αὐτοπαθεῦς ἀντωνυμίας *ἐμαυτοῦ*, *σαυτοῦ*, *ἐαυτοῦ*, ἀντὶ δὲ τῶν ἀντωνυμιῶν *ἡμέτερος*, *ὕμετερος* καὶ τῆς γενικῆς *ἐκείνων* τίθεται τὸ *ἡμέτερος αὐτῶν*, *ὕμετερος αὐτῶν* καὶ τὸ *ἐαυτῶν* (σπανίως σφετέρους αὐτῶν)· ἐπέρχομαι τῇ ἐμαυτοῦ ὥφελήσεις τὸν σαυτοῦ φίλον. Κλέαρχος τοὺς αὐτοῦ στρατιώτας ἐδιόχετο *λέναι*. μᾶλλον πιστεύετε τοῖς ὕμετέροις αὐτῶν ὀφθαλμοῖς ἢ τοῖς λόγοις τούτων. οἱ νικῶντες καὶ τὰ ἐαυτῶν σφίζουσι καὶ τὰ τῶν ἡττωμένων λαμβάνουσι. οἰκέτας τοὺς σφετέρους αὐτῶν ἐπικαλοῦσι μάρτυρας.

4. Αἱ αὐτοπαθεῖς.

§ 90. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι ἐπέχουν θέσιν οὐσιαστικοῦ, ἀλλ' εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐκφέρονται πάντοτε ἄνευ ἄρθρου· *δίδωμί σοι ἐμαυτὸν δοῦλον* (=τὸν ἐαυτόν μου). *γινῶθι σαυτὸν* (=τὸν ἐαυτόν σου). *Κυρὸς ἐπέδειξεν ἐαυτὸν* (=τὸν ἐαυτόν του).

§ 91. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι ἐν γένει τίθενται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ προσωπικῶν, ὅταν τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον δηλοῖ ἡ ἀντωνυμία εἰς τινὰ πρότασιν, εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ ὑποκείμενον τῆς αὐτῆς προτάσεως (*ἄμεις οἱ εὐθεῖα ἀντανάκλασις*)· *πέθω ἐμαυτόν*. σφίζετε ὅμᾳς αὐτούς. Κλέαρχος συνήγαγεν ἐκκλησίαν τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν.

Σημ. 1. Συνήθως λέγεται κατ' ἐξαίρεσιν *δοκῶ μοι ἢ δοκῶ ἐμοὶ* ἀντὶ τοῦ *δοκῶ ἐμαυτῷ*· πολὺ δοκῶ μοι ἡδεσθαι. ἐγγύς εἶναι τῶν θεῶν ἐμοὶ δοκῶ.

Σημ. 2. Οἱ τύποι *ἡμῶν αὐτῶν*, *ὕμῶν αὐτῶν*, *σφῶν αὐτῶν*, *ἡμῖν αὐτοῖς* κλπ. δὲν εἶναι πάντοτε τῶν αὐτοπαθῶν ἀντωνυμιῶν, ἀλλ' ἀνήκουν ἐνίοτε καὶ εἰς τὰς ἐκφράσεις *ἐγὼ αὐτός*, *σύ αὐτός*

κλπ. (§ 84, 6') τὰ ὑμέτερα ὑμῖν αὐτοῖς ἀποδώσει (=εἰς σᾶς τοὺς ἰδίους).

§ 92. Ἡ αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου τῆς ἀρχαίας γλώσσης τίθεται ἀντὶ προσωπικῆς καὶ εἰς δευτερευούσας προτάσεις ἢ μετ' ἀπαρεμφάτου ἢ μετοχῆς καὶ ὅταν τὸ ὑπ' αὐτῆς δηλούμενον πρόσωπον εἶναι τὸ αὐτὸ οὐχὶ μὲ τὸ δηλούμενον ὑπὸ τοῦ ὑποκειμένου τούτων, ἀλλὰ μὲ τὸ δηλούμενον ὑπὸ τοῦ υποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως (*ἔμμεσος ἢ πлагία ἀντανάκλασις*). Κλέαρχος ἐχαλέπαινεν ὅτι Πρόξενός πρῶτος λέγοι τὸ αὐτοῦ πάθος (ὅχι τοῦ Προξένου ἀλλὰ τοῦ Κλεάρχου). Κύρος παρήγγειλεν Ἀριστίππῳ ἀποπέμψαι πρὸς ἑαυτὸν ὃ εἶχε στρατεύμα (ἦτοι πρὸς τὸν Κύρον).

Ἄλλ' ἐπὶ πлагίας ἀντανάκλασεως τίθενται καὶ αἱ πλάγιαι πτώσεις τῆς προσωπικῆς τοῦ γ' προσώπου (οἱ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς συνηθέστερον, οὐ, ἔσπανιότερον), συνηθέστατα δὲ αἱ πλάγιαι πτώσεις τῆς αὐτοῦ. Κύρος πρὸς βασιλέα πέμπων ἡξίου δοθῆναι οἷ ταύτας τὰς πόλεις. οἱ φυγάδες ἐδέοντο Κερκυραίων σφᾶς κατάγειν. Περικλῆς ὑπετόπησε μὴ Ἀρχίδαμος τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ παραλίπη.

Σημ. Ἡ αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου.

α') ἀναφέρεται ἐνίοτε εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως ὥχeto ἄγων τὸν *κωμάρχην* πρὸς τοὺς *ἑαυτοῦ* οἰκέτας (δηλ. τοῦ κωμάρχου).

β') τίθεται ἐνίοτε ἀντὶ τῆς αὐτοπαθοῦς τοῦ α' ἢ τοῦ β' προσώπου. *ἡμεῖς* χωρὶς τῶν ἀναγκαίων κακῶν αὐτοὶ παρ' *ἑαυτῶν* ἕτερα προσπορίζομεν (=παρ' ἡμῶν αὐτῶν). *ἔξεστ' σοι* ζῆν καρπούμενον τὰ *ἑαυτοῦ* (=τὰ σαυτοῦ).

Ἡ τοιαύτῃ χρήσις ἐπέδωκε κατόπιν καὶ εἶναι ἢ συνηθῆς σήμερον προστιθεμένων εἰς τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν τοῦ γ' προσώπου τῶν γενικῶν *μου, σου, μας, σας* (πρὸς τὸν ἑαυτόν μου, τὸν ἑαυτόν σου, τὸν ἑαυτόν μας κ.λ.π.).

5., Ἡ ἀλληλοπαθὴς.

§ 93. Ἡ ἀλληλοπαθὴς ἀντωνυμία

α') λαμβάνεται ὡς οὐσιαστικὸν καὶ ἐκφέρεται ἄνευ ἄρθρου

6') τίθεται εἰς τὸν λόγον, ὅταν δηλοῦται ἀμοιβαία σχέσις δύο ἢ περισσοτέρων ὄντων α' ἢ β' ἢ γ' προσώπου· οἱ θεῶν ἔργοι κωλύουσιν ἡμᾶς πολεμεῖν· εἶναι ἀλλήλοις. εἴ τινα μάχην ἀλλήλοις συνάψετε, ἀπολείσθε. *κωλύουσιν ἀλλήλους μάχεσθαι.*

Σημ. Πολλάκις τίθεται ἀντὶ τῆς ἀλληλοπαθοῦς ἀντωνυμίας ἡ αὐτοπαθής· χρῆ διαλυσαμένους τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἐχθρας ἐπὶ τὸν βάρβαρον τραπέσθαι (= τὰς πρὸς ἀλλήλους).

6. Αἱ δεικτικά.

§ 94. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν

α') ἡ *ἐκεῖνος*, ἡ *οὗτος* καὶ ἡ *ὅδε* ἐπέχουν θέσιν ἄλλοτε μὲν οὐσιαστικοῦ, ἄλλοτε δὲ ἐπιθέτου καὶ ἐκφέρονται ἄνευ ἄρθρου· *οὗτος* μὲν ταῦτα λέγει. *οὗτος* ὁ ἀνὴρ ἀγαθός ἐστιν.

β') ἡ (τοῖος) *τοιόσδε*, *τοιούτος*, (τόσος) *τοσόσδε*, *τοσοῦτος* καὶ (τηλίκος) *τηλικόσδε*, *τηλικοῦτος* κανονικῶς ἐπέχουν θέσιν ἐπιθέτου καὶ ἐκφέρονται ὅχι μόνον ἄνευ ἄρθρου, ἀλλὰ καὶ μετ' ἄρθρου· τὰ ἔπλα αὐτῶν τοιαῦτα ἦν. τὰ τοιαῦτα πρεπωδέστατα ταῖς γυναιξίν ἐστιν.

Σημ. Ἡ *τοῖος*, *τόσος* καὶ *τηλίκος* δὲν εἶναι εὐχρηστοὶ εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφείς.

§ 95. Τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν γίνεται χρῆσις

α') ἐπὶ *αἰσθητῆς* δείξεως, ὅταν δηλαδή, ἐν ᾧ ὁμιλεῖ τις, δεικνύη συγχρόνως τι· Κλέαρχος ἔφη· ὑμεῖς μὲν, ὦ στρατιῶται, *τούτοις* ἀποκρίνασθε.

β') ἐπὶ *νοητῆς* δείξεως, ὅταν δηλαδή ἐν τῇ σειρᾷ τοῦ λόγου ὁ ὁμιλῶν ἀναφέρεται διὰ τοῦ νοῦ εἰς τι προλεχθὲν ἢ μέλλον νὰ λεχθῇ· ὁ δὲ Φαλλίος εἶπε· ταῦτα μὲν δὴ ἀπαγγελοῦμεν· ἀλλὰ καὶ *τάδε* ὑμῖν εἰπεῖν ἐκέλευσε βασιλεὺς, ὅτι κ. λ. π.

§ 96. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν *ἐκεῖνος*, *οὗτος*, *ὅδε*

α') ἡ *ἐκεῖνος* χρησιμοποιεῖται διὰ τὰ μακράν τοῦ λέγοντος τοπικῶς ἢ χρονικῶς κείμενα ἢ νοούμενα καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῇ σειρᾷ τοῦ λόγου ἀναφέρεται συνήθως μὲν εἰς προηγούμενον τι, σπανίως δὲ εἰς τι ἐπόμενον· νῆες *ἐκεῖναι* ἐπιπλέουσι (= ἐκεῖναι ἐκεῖ πέρα). Καλλίστρατος *ἐκεῖνος* (δηλ. ὁ πρὸ πολλοῦ ζήσας καὶ περίφημος ὢν). οὐδ' *ἐκεῖνο* ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὅτι κ. λ. π. (πδ. μὴ ξεχνᾶς *ἐκεῖνο*, ὅπου εἶπες χθές. ποῦ εἶναι *ἐκεῖνα* τὰ χρόνια).

6') ἡ οὗτος χρησιμοποιεῖται διὰ τὰ πλησίον τοῦ λέγοντος κείμενα καὶ ἀντιληπτὰ ἤδη εἰς τὸν ἀκούοντα γενόμενα καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῇ σειρᾷ τοῦ λόγου ἀναφέρεται κανονικῶς εἰς τὰ ἀμέσως προηγούμενα· τίς ὁδε ; οὗτος Αἴας ἐστί. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φαλίνος ἐγέλασε.

Σημ. 1. Ἐπειδὴ ἡ οὗτος ὑποσημαίνει τι τὸ ἔχον σχέσιν μὲ τὸν ἀκούοντα, τίθεται ἐνίοτε ἀντὶ τῆς προσωπικῆς τοῦ ὁ' προσώπου· οὗτος τί ποιεῖς (=εἰ ! σὺ αὐτοῦ).

Σημ. 2. Τὸ τοῦτο μὲν—τοῦτο δὲ πολλάκις ἀποτελεῖ ἐπιρρηματικὴν ἑκφρασιν (=ἄφ' ἑνὸς μὲν—ἄφ' ἑτέρου δέ).

γ') ἡ ὁδε χρησιμοποιεῖται διὰ τὰ ὅλως πλησίον τοῦ λέγοντος κείμενα τοπικῶς ἢ χρονικῶς, νῦν δὲ τὸ πρῶτον δεικνυόμενα, διὰ τοῦτο δὲ ἐν τῇ σειρᾷ τοῦ λόγου ἀναφέρεται εἰς τὰ ἀμέσως ἐπόμενα προαγγέλλουσα νέον τι· ἐγὼ καὶ ὁ Μελησίας ὁδε (= M. ἀπ' ἐδῶ). ταῦτα μὲν σὺ λέγεις, παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε (=τὰ ἐξ ἧς).

Σημ. 1. Ἐπειδὴ ἡ ὁδε ὑποσημαίνει τι τὸ ἐγγύτατα τοῦ λέγοντος κείμενον, ἰσοδυναμεῖ πολλάκις μὲ ἀντωνυμίαν κτητικὴν ἢ προσωπικὴν τοῦ α' προσώπου· ξὺν τῇδε τῇ χειρὶ (=τῇ ἐμῇ). τῷδε τῷ σφῷ δημότῃ (=ἐμοί).

Σημ. 2. Ὅ,τι διαφέρει ἡ οὗτος τῆς ὁδε, διαφέρουν καὶ τὰ ἐπιρρήματα οὕτως (=ἐτσι) καὶ ταύτη (=ἐκεῖ) τοῦ ὧδε (=ὧς ἐξ ἧς) καὶ τῇδε (=ἐδῶ).

§ 97. Πολλάκις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν

α') ἡ οὗτος (καὶ σπανίως ἡ ἐκεῖνος) παραλαμβάνεται εἰς τὸν λόγον, ἵνα ἀπλῶς ἐπαναληφθῇ μετ' ἐμφάσεως προηγουμένη τις ἔννοια· ὁ τὸ σπέρμα παρασχῶν οὗτος τῶν φύντων κακῶν αἰτίας. ὁ τὴν λόγχην ἀκονῶν ἐκεῖνος καὶ τὴν ψυχὴν τι παρακονᾷ.

β') διὰ τοῦ καὶ-οὗτος ὅχι μόνον ἐπαναλαμβάνεται προηγουμένη τις ἔννοια, ἀλλὰ καὶ προστίθεται συγχρόνως εἰς αὐτὴν προσδιορισμός τις (ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς) περιέχων κἄτι τι σπουδαιότερον· ξένους προσήκει σοι πολλοὺς δέχεσθαι καὶ τούτους μεγαλοπρεπῶς (=καὶ μάλιστα). ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμνηχάνων καὶ τούτων πονηρῶν, οὔτινες ἐθέλουσι δι' ἐπιτορκίας πράττειν τι. Σύνηθες δὲ εἶναι τὸ καὶ ταῦτα (=καὶ μάλιστα)· σὺ δὲ δοκεῖς οὐ

προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις καὶ ταῦτα σοφὸς ὢν (=καὶ μάλιστα ἐν ᾧ . . .).

§ 98. Ἐκ' τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν τοιόσδε, τοιοῦτος-το-
σόσδε, τοσοῦτος-τηλικόσδε, τηλικούτος

α') ἡ τοιόσδε καὶ ἡ τοιοῦτος εἶναι δεικτικαὶ ποιοῦ (=τέτοιος δά, τέτοιος).

β') ἡ τοσόσδε καὶ ἡ τοσοῦτος εἶναι δεικτικαὶ ποσοῦ (=τό-
σος δά, τόσος).

γ') ἡ τηλικόσδε καὶ ἡ τηλικούτος εἶναι δεικτικαὶ μεγέθους ἢ ἡλικίας (=τόσον μέγας, εἰς τοιαύτην ἡλικίαν).

Διαφέρουν δὲ αἱ πρῶται τῶν δευτέρων εἰς τὴν χρῆσιν ὅπως ἡ ὁδε τῆς οὔτος (§ 96)· τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον, οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιάδε (=οἶα τὰ ἐξῆς περίπου).

Σημ. Πολλάκις μετὰ μὲν τῆς τοσοῦτος συνάπτεται ἡ αἰτια-
τικὴ τὸ πλῆθος, μετὰ δὲ τῆς τηλικούτος ἡ αἰτιατικὴ τὸ μέγε-
θος (§ 77)· τοσαύτας τὸ πλῆθος πόλεις καὶ τηλικαύτας τὸ μέγε-
θος δυνάμεις τῇ βαρβαρῷ παραδεδώκαμεν.

Παράρτημα.

Τὸ ἄρθρον.

Α' Μὲ ἀντωνυμικὴν σημασίαν.

§ 99. Καὶ τὸ ἄρθρον, ἦτοι αἱ λέξεις ὁ, ἡ, τό, ἀρχικῶς εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἦτο ἀντωνυμικὴ δεικτικὴ, οὐσιαστικὴ ἢ ἐπιθετικὴ. Μὲ τοιαύτην δὲ σημασίαν κανονικῶς εὐρίσκεται τὸ ἄρθρον εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Ὀμήρου καὶ ἄλλων ἀρχαίων ποιη-
τῶν· Δημοτῆς καὶ Διόδωρου· ὁ γὰρ βασιλεὺς χολωθεὶς νοσήσας ἀνά-
στρατὸν ὥρσε κακὴν (=οὔτος γάρ). Ἰππόθοος δ' ἄγε φύλα Πε-
λασγῶν τῶν, οἳ Λάρισαν ναιετάεσκον (=τούτων, οἱ). ὧς ἔφατ',
ἔδδειξεν δ' ὁ γέρον (=ἐκεῖνος ὁ γέρον, ὁ γνωστὸς γέρον). ἦλθον
ἐγὼ παύσουςα τὸ σὸν μένος (=αὐτὴν τὴν ὀργὴν σου).

Σημ. 1. Καὶ μὲ ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας σημασίαν εὐρίσκεται
πολλάκις τὸ ἄρθρον εἰς τοὺς ἀρχαίους ποιητὰς καὶ εἰς τὰς δια-
λέκτους (πδ. Ἡρόδοτον)· κούρης χωόμενος Βρισηίδος, τὴν ἐκ

Λυρνησοῦ ἐξε(λετο (=ῆν). συνελθόντες ἐς τὸ πεδῖον τοῦτο, τὸ πρὸ τοῦ ἄστεως ἐστὶ (=δ). ~~✕~~

Σημ. 2. Καθ' οὗς χρόνους αἱ λέξεις δ, ῆ, τό ἦσαν κυρίως δεικτικά ἀντωνυμῖαι, τὰ ὀνόματα ἐξεφέροντο φυσικὰ καθ' ἑαυτὰ καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς κατόπιν ἀπηγεῖτο νὰ τεθῇ τὸ ἄρθρον, ἐκ τῶν συμπραζομένων δὲ μόνον ἐδηλοῦτο, ἂν ταῦτα ἐσήμαινον ὠρισμένον τι ἢ ἀόριστον (πδ. λατινικὴν γλῶσσαν, ἥτις, ὡς γνωστόν, στερεῖται ἄρθρου). ὥς φάτο Πηλεΐδης, ποτὶ δὲ *σκῆπτρον* βάλε *γαίῃ* χρυσεῖσις ἥλοισι πεπαρμένον (=τὸ σκῆπτρον... τῇ γαίῃ, ἐν ᾧ τὸ χρυσεῖσις ἥλοισι νοεῖται ἀόριστως =μὲ χρυσᾶ καρφιά).

Ἐκ τῆς ἐπιθετικῆς δὲ χρήσεως ἐπισκιαζομένης ὀλίγον κατ' ὀλίγον τῆς δεικτικῆς σημασίας τῆς ἀντωνυμίας δ, ῆ, τό προῆλθε κατόπιν ἡ ἀρθρική σημασία τῶν λέξεων δ, ῆ, τό, ἥτοι κατήντησαν αὐται ἀπλᾶ γραμματικὰ σύμβολα χρησιμεύοντα ἀπλῶς, ὅπως δηλοῦν τὸ γένος τῶν ὀνομάτων, ὅπως καθιστῶσιν αὐτὰ ὠρισμένα κλπ. (τὸν Χρῦσην=ἐκεῖνον τὸν Χρῦσην, τὸν γνωστὸν ἱερέα Χρῦσην, καὶ ἔπειτα=τὸν Χρῦσην, ἀπλῶς. Πδ. καὶ τὰ Γαλλικὰ ἄρθρα *le, la*, προσελθόντα ὡσαύτως ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν τῆς λατινικῆς γλώσσης *ille, illa*). ~~✕~~

§ 100. Δεΐψανα τῆς ἀρχικῆς ἀντωνυμικῆς σημασίας τοῦ δι-
τῆρησε τὸ ἄρθρον ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ εἰς τὰς ἐξῆς ἐκφράσεις, ἥτοι
α') εἰς τὸ τὸν καὶ τόν, τὸ καὶ τό, τὰ καὶ τά, τῶν ὁποίων
χρήσις γίνεται, ὅταν ὁ λέγων δὲν θέλῃ ἢ δὲν δύναται νὰ ὀνομάσῃ
πρῶσωπα ἢ πράγματα· ἀφικνοῦμαι ὡς *ἐὼν καὶ τὸν* (=πηγαίνω
πρὸς τοῦτον καὶ πρὸς ἐκεῖνον). ἔδει σε *τὸ καὶ τὸ* ποιῆσαι (=
ἔπρεπε αὐτὸ καὶ αὐτὸ νὰ κάμῃς) (πδ. ἔρχεται καὶ μοῦ λέει *τὸ
καὶ τό*. ἦκουσα *τὰ καὶ τά*).

δ') εἰς τὸ *πρὸ τοῦ*· τούτῳ τῷ οἰκήματι *πρὸ τοῦ* ὡς ταμειφ
ἐχρήτο Ἰππόνικος (=πρὸ τούτου τοῦ χρόνου, πρίν).

γ') εἰς τὸ δ *δέ, ἡ δέ, τὸ δὲ* καθ' ὅλας τὰς πτώσεις καὶ τοὺς
ἀριθμούς· Τισσαφέρνης διαβάλλει Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφόν· ὁ δὲ
πεύθεται (=οὗτος δέ). ταῦτα ἀπαγγέλλουσι τοῖς στρατιώταις· τοῖς
δὲ ὑποψία ἦν (=τούτοις δέ).

δ') εἰς τὸ δ *μέν, ὁ δὲ* καθ' ὅλας τὰς πτώσεις, γένη καὶ ἀριθ-

μούς· περί πλείονος ποιοῦ δόξαν καλήν ἢ πλοῦτον μέγαν τοῖς παισὶ καταλιπεῖν· ὁ μὲν γὰρ θνητός, ἡ δὲ ἀθάνατος (=οὗτος μὲν, ἐκεῖνη δέ). *Λ*

Σημ. 1. Πολλάκις ἐπὶ τῆς τοιαύτης χρήσεως τὸ ἄρθρον ἰσοδυναμεῖ μὲ ἀόριστον ἄντωνυμίαν· τῶν πόλεων αἱ μὲν τυραννοῦνται, αἱ δὲ δημοκρατοῦνται, αἱ δὲ ἀριστοκρατοῦνται (=τινὲς μὲν. . .)

Σημ. 2. Τὸ τὸ μὲν—τὸ δὲ ἢ τὰ μὲν—τὰ δὲ ἀποτελεῖ κατεπιρρηματικὴν ἔκφρασιν (=ἄφ' ἐνὸς μὲν—ἄφ' ἐτέρου δὲ ἢ ἐν μέρει μὲν—ἐν μέρει δέ)· τὰ μὲν τι ἐμάχοντο, τὰ δὲ καὶ ἀνεπαύοντο (πδ. § 96, 6').

ε') εἰς τὸ καὶ τὸν (ὡς ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου)· οὐκ ἀναμένεις, ἔφρασαν ; καὶ τὸν ἀποκρίνασθαι λέγεται (=καὶ τοῦτον).

Σημ. Τοῦ προηγουμένου καὶ τὸν ἢ ὀνομαστικὴ ὁ προσλαβοῦσα *ς* κατ' ἀναλογίαν ἔγινεν *ος* (=οὗτος), διάφορος τῆς ἀναφορικῆς *ος* (=ὁ ὁποῖος)· εὐρίσκεται δὲ αὕτη, καθὼς καὶ τὸ θηλυκὸν αὐτῆς ἡ (=αὕτη), εἰς τὰς ἐκφράσεις *ἥ δ'* *ος* (=ἔλεγεν αὐτός), *ἥ δ'* *ἡ* (=ἔλεγεν αὐτή), καὶ *ος*, καὶ *ἡ* κλπ.· καὶ *ος* ἐξαπατηθεὶς διώκει. ἡγεῖσθαι ἐκέλευε τοὺς Ὑρκανίους· καὶ οἱ ἡρώτων.

Β' Μὲ ἀρθρικὴν σημασίαν.

§ 101. Ὡς ἄρθρα. αἱ λέξεις ὁ, ἡ, τὸ λαμβάνονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κατὰ τὰ πλεῖστα ὁμοίως, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν. Οὕτω

1. Σημασία τοῦ ἄρθρου.

§ 102. Τὰ ἄρθρα προτάσσονται οὐσιαστικοῦ τινος ἢ ἄλλης λέξεως οὐσιαστικῶς λαμβανομένης,

α') ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἐν τι πρόσωπον ἢ πρᾶγμα ὠρισμένον καὶ γνωστὸν εἴτε ὡς παρὸν εἴτε ὡς προμνημονευθὲν εἴτε ὡς ὁπωσδήποτε σχετιζόμενον μὲ ἄλλο τι γνωστὸν (ὀριστικὸν ἢ ἀτομικὸν ἄρθρον)· Χειρίσσοφος πρὸς κώμην ἀφικνεῖται καὶ ὑδροφορούσας ἐκ τῆς κώμης πρὸς τῇ κρήνῃ γυναῖκας καταλαμβάνει ἔμπροσθεν τοῦ ἐρύματος (=ἐκ τῆς κώμης τῆς προμνημονευθείσης, πρὸς τῇ κρήνῃ, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἡ κώμη, ἔμπροσθεν τοῦ ἐρύματος, τὸ ὅποιον περιέβαλλε τὴν κώμην).

Σημ. Εὐκόλως τὸ ὀριστικὸν ἄρθρον προσλαμβάνει τὴν ἔννοιαν τῆς κτήσεως, τοῦ προσήκοντος, τοῦ κεκατονοισμένου κ.τ.τ.· σφόδρα φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ (=ὁ σὸς πατήρ καὶ ἡ σὴ μήτηρ). Τισσαφέρνης διαβάλλει Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφὸν (=τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ). Κλέαρχος, ἐπεὶ ἐπιτοκῶν ἐφάνη, ἔχει τὴν δίκην (=τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν). τὸ μέρος τῶν ψήφων ὁ διώκων οὐκ ἔλαθεν (=τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀρισμένον μέρος).

6') ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅλον τι εἶδος γενικῶς (εἰδοποιὸν ἄρθρον)· ὁ ἄνθρωπος θέας μετέσχε μοίρας (=πᾶς ἄνθρωπος, ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος).

Σημ. 1. Σύνηθες εἶναι τὸ εἰδοποιὸν ἄρθρον μετ' ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν λαμβανομένων ὡς οὐσιαστικῶν, ὅτε δύναται νὰ προτάσσεται αὐτῶν καὶ τὸ πᾶς (§ 53)· ὁ ἄνδρεϊος (=πᾶς ἄνδρεϊος, πάντες οἱ ἄνδρεῖοι). ὁ βουλόμενος καὶ πᾶς ὁ βουλόμενος. πᾶν τὸ ἐναντιούμενον τῷ δυναστεύοντι δῆμος καλεῖται (πβ. ὁ πεινασμένος δὲν πιστεύει τοῦ χορτασμένου).

Σημ. 1. Τὸ εἰδοποιὸν ἄρθρον εὐκόλως προσλαμβάνει τὴν σημασίαν τοῦ ἑκάστος (διανεμητικὸν ἄρθρον)· Κῦρος ὑπισχνεῖτο δῶσειν τρία ἡμιδραρχικά τοῦ μηνὸς τῷ στρατιώτῃ (=καθ' ἑκάστον μῆνα εἰς ἑκάστον στρατιώτην) (πβ. τί μισθὸν λαμβάνει ὁ ταγματάρχης τὸν μῆνα ;)

2. Δύναμις τοῦ ἁρεθροῦ.

§ 103. Τὸ ἄρθρον

α') δύναται νὰ προτάσσεται γενικῆς πτώσεως ἢ ἐπιρρήματος ἢ ἐμπροθέτου προσδιορισμοῦ καὶ νὰ προσδίδῃ εἰς αὐτὰ χαρακτηριστὴρα ἐπιθέτου (ἐπιθετοποιὸν ἄρθρον)· ὁ τοῦ βασιλέως θρόνος (=ὁ βασιλεῖος). ἡ χθὲς ὁμολογία (=ἡ χθεςινή). ἡ κατὰ νόμον τιμωρία (=ἡ νόμιμος) (πβ. ὁ ἀπέναντι κῆπος=ὁ ἀντικρυνός. τὸ κάτω πάτωμα).

6') ἰδίᾳ τὸ οὐδέτερον τὸ δύναται νὰ προτάσσεται πολλάκις οἰουδήποτε ὅρου τῆς προτάσεως καὶ ὁλοκλήρου ἀκόμη προτάσεως καὶ νὰ προσδίδῃ εἰς αὐτὴν χαρακτηριστὴρα οὐσιαστικοῦ (οὐσιαστικοποιὸν ἄρθρον)· ὁμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ δ' ὁμεῖς ἔταν λέγω, τὴν πόλιν λέγω. πάντες ἐγνώκαμεν καὶ βοηθήσομεν, τὸ δ' ὅπως, τοῦτο λέγε. ἐν ἔτι λείπεται, τὸ ἣν πείσωμεν ὑμᾶς

(πδ. μετὰ τὸ ἂν καὶ μετὰ τὸ θὰ τίποτε δὲν γίνεται. τὸ γὰρ καθίσταται κᾶνεις καὶ γὰρ κατηγορεῖ τοὺς ἄλλους εἶναι εὐκολον).

3. Θέσις τοῦ ἄρθρου.

§ 104. Τὸ ἄρθρον, ὅταν ἀνήκῃ εἰς ἐπιθετικὸν προσδιορισμόν, τίθεται μετὰ τοῦτου ἢ πρὸ τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἐκφερομένου ἄνευ ἄρθρου ἢ, ἐπὶ ἐμφάσεως, πρὸ τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ καὶ ἐπακολουθεῖ ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἐπίσης μετὰ τοῦ ἄρθρου· αἱ δευτέραι φροντίδες σοφώτεραι. τὸ ἄλλο στράτευμα συνηκολούθει. ὀχληρὸν δὲ χρόνος δὲ πολὺς. θηρευτέα αἱ ἡδοναὶ αἱ μετὰ δόξης (πδ. τὸ καλὸν πρᾶγμα εἶν' ἀκριβὲς—τὸ πρᾶγμα τὸ καλὸν εἶν' ἀκριβὲς).

Σημ. 1. Ἐνίοτε ὁ μετ' ἄρθρου ἐκφερόμενος ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἀκολουθεῖ κατόπιν τοῦ οὐσιαστικοῦ ἄνευ ἄρθρου ἐκφερομένου· ἐν κινδύνῳ ἦσαν τῷ μεγίστῳ. γέρα τὰ νομιζόμενα ἐλάμβανον.

Σημ. 2. Ὅσῳκις γενικὴ (κτητικὴ) μετ' ἄρθρου ἢ ἄνευ αὐτοῦ ἐκφερομένη προσδιορίζει ὄνομα μετ' ἄρθρου ἐκφερόμενον, ἢ γενικὴ τίθεται μετὰ τοῦ ἄρθρου τούτου καὶ τοῦ προσδιοριζομένου ὀνόματος· Προκλῆς δὲ Τευθρανίας ἀρχων. ταῦτα εἰπὼν οἱ βασιλεῖς κήρυκες.

4. Παράλειψις τοῦ ἄρθρου.

§ 105. Δείψανα τῆς παλαιᾶς χρήσεως, καθ' ἣν τὰ ὀνόματα ἄνευ ἄρθρου ἐκφερόμενα ἐσήμαινον ὅχι μόνον ἀόριστόν τι, ἀλλὰ καὶ ὄρισμένα πρόσωπα ἢ πράγματα (§ 99), παρέμειναν καὶ εἰς τὴν πεζὴν Ἀττικὴν διάλεκτον καὶ εἰς τὴν ἄλλην ἐν γένει Ἑλληνικὴν γλῶσσαν μέχρι καὶ τῆς σήμερον.

Οὕτως ἐκφέρονται ἄνευ τοῦ ὀριστικοῦ ἄρθρου, καίτοι λαμβάνονται οὐχὶ ἀόριστως,

α') συνήθως τὰ κύρια ὀνόματα προσώπων, καθόσον μάλιστα ταῦτα μόνον τῶν παριστώσιν ὄρισμένον τι· Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παῖδες δύο, πρεσβύτερος μὲν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κῦρος.

β') συνηθέστατα τὸ ὄνομα βασιλεὺς, ὅταν λέγεται περὶ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν· ὅμῃς βασιλεὺς τὰ ὅπλα ἀπαιτεῖ. Τισσαφέρνης συντυχᾷ βασιλεῖ.

γ') πολλάκις τὰ συγγενικά ὀνόματα *γονεῖς, ἀνὴρ, γυνή, πατήρ, μήτηρ, παῖς, ἀδελφός* καὶ τὰ ὀνόματα *πατέρις, πόλις, ἄστυ* (περὶ τῶν Ἀθηναίων λεγόμενον)· οὐκ ἐδύναντο καθεύδειν ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυναικῶν, παίδων. οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς εἰς ἄστυ διήκε.

δ') πολλάκις τὰ ὀνόματα *γῆ, θάλασσα, οὐρανός, ἥλιος, σελήνη*, ἐνίοτε δὲ καὶ τὰ ὀνόματα *θεοί, ἀνθρώποι* πᾶς ὁ τ' ἐπὶ γῆς καὶ ὁ ὑπὸ γῆς χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιός. ὕδωρ πολὺ ἦν ἐξ οὐρανοῦ. σχεδὸν ὅτε ταῦτα ἦν καὶ ἥλιος ἐδύετο. οὐκ αἰσχύνεσθε οὔτε θεοὺς οὔτε ἀνθρώπους.

ε') λέξεις δηλοῦσαι χρόνον ἢ τόπον λαμβανόμεναι καθ' ἑαυτάς ἢ μετὰ προθέσεων πρὸς δήλωσιν τοῦ χρόνου ἢ τοῦ τόπου, οἷον *ἡρως, χειμῶνος, μεσημβρίας, νυκτὸς κ.τ.τ. ἄμ' ἡμέρας, διὰ νυκτός, μέχρι δεσφίας, κατ' ἀγρούς, ἐν δεξιά, ἐν ἀριστερᾷ κ.τ.τ.* Οὕτω καὶ ἐπὶ δόρυ (= ἐπὶ δεξιᾷ), παρ' ἀσπίδα (ἐπ' ἀριστερᾷ).

ς') πολλάκις ἀφηρημένα ὀνόματα π.χ. ἀρχὴ φιλίας μὲν ἐπαίνος, ἐχθράς δὲ ψόγος. Οὕτω κανονικῶς ἐκφέρονται αἱ αἰτιατικαὶ ὄνομα, γένος, εἶδος, εὔρος, μέγεθος κ.τ.τ. (§ 77).

§ 106. Ὅταν δύο ἢ περισσώτερα ὀνόματα, δηλοῦντα ἑκάστον ὠρισμένον τι, συνδέωνται διὰ τοῦ καὶ ἢ τοῦ τε-καί, τότε τὸ ἄρθρον

α') τίθεται πρὸ ἑκάστου τούτων, ἐὰν ἑκάστον αὐτῶν νοήται χωριστὰ ἢ ὑπονοῇται μετὰ αὐτῶν σχέσις τις ἀντιθέσεως· οὕτως πατρί καὶ μητρὶ μόνον γεγεννήμεθα, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι.

β') τίθεται μόνον πρὸ τοῦ πρώτου ἐξ αὐτῶν, ἐὰν πάντα ταῦτα λαμβάνωνται ἐν τῇ διανοῇ τοῦ λέγοντος ὥς ἐν τι ὅλον ἀποτελοῦντα· τὴν μὲν γῆν καὶ οἰκίαν ἀρετῆς, τῆς δὲ θαλάσσης καὶ πόλεως φυλακὴν ἔχετε.

Χ 5. Φαινόμενος πλεονασμός τοῦ ἄρθρου.

§ 107. Ὡς εἶδομεν (§ 17), τὸ κατηγορούμενον κανονικῶς ἐκφέρεται ἄνευ ἄρθρου· ἀλλ' ὅμως ἐκφέρεται καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου.

α') τὸ οὐσιαστικὸν τὸ τιθέμενον ὥς κατηγορούμενον, ὅταν δι' αὐτοῦ δηλοῦται ὠρισμένον τι πρόσωπον ἢ πράγμα· οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς.

6') τὸ ἐπιθέτον τὸ τιθέμενον ὡς κατηγορούμενον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ἡ ὑπ' αὐτοῦ σημαίνουμένη ιδιότης ἀνήκει κατ' ἐξοχὴν καὶ κυρίως εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως· οὗτός ἐστιν ὁ σώφρων καὶ οὗτος ὁ ἀνδρεῖος (=ὁ κατ' ἐξοχὴν, ὁ ἀληθῶς σώφρων).

§ 108. Καὶ τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ἐκφέρονται μετὰ τοῦ ἄρθρου.

α') κανονικῶς μὲν, ὅταν σημαίνωσι τι γνωστόν, συνήθως δέ, ὅταν σημαίνουν τι σχετιζόμενον μὲ ἄλλο γνωστόν· Θρασύδουλος Φυλὴν καταλαμβάνει, οἱ δὲ τριάκοντα ἐδοθήθουν σὺν τοῖς τρισχιλίοις (=οἱ γνωστοὶ τριάκοντα, οἱ τρισχιλιοὶ Ἀθηναῖοι οἱ καταγραφέντες ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν 30). Δυσίμαχον παρεκάλουν παραδοῦναι αὐτοὺς τοῖς ἑνδεκα (οἱ ἑνδεκα ἀρχὴ ἐν Ἀθήναις). τῶν πέντε τὰς δύο μοίρας ἔλαδον.

β') ἐνίοτε, ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται ποσὸν ὡς ἔγγιστα ὠρισμένον (στρογγυλὸς ἀριθμὸς, ὡς κοινῶς λέγομεν)· μέτριος χρόνος ἀκμῆς τὰ εἴκοσι γυναικί, ἀνδρὶ δὲ τὰ τριάκοντα.

7. Αἱ ἐρωτηματικά.

§ 109. Ἐκ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης

α') ἡ τίς ἐπέχει θέσιν οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου καὶ δι' αὐτῆς γίνεται ἐρώτησις περὶ ὄντων, ἥτοι περὶ προσώπων ἢ πραγμάτων· τίς παργγέλλει; τί ἐμποδὼν ἐστὶ; τίς ὁ θόρυβος; τίνα καιρὸν βελτίῳ τοῦ παρόντος ζητεῖτε;

β') ἡ πότερος (=ποῖος ἐκ τῶν δύο) ἐπέχει θέσιν οὐσιαστικοῦ, ἐκφέρεται καθ' ἑαυτὴν καὶ δι' αὐτῆς γίνεται ἐρώτησις προκειμένου περὶ δύο τινῶν· πότερος καλλίων ἐστὶν ὁ πατήρ ἢ ὁ πάππος;

γ') ἡ ποῖος ἐπέχει θέσιν ἐπιθέτου καὶ δι' αὐτῆς γίνεται ἐρώτησις περὶ τοῦ ποιοῦ ὄντος τινός· ποῖαι φύσεις ἐπιτήδεια εἰς πόλεως φυλακὴν; (=ποῖοι εἰδούς, ποῖας λογῆς).

δ') καὶ αἱ λοιπαὶ ἐρωτηματικά ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης (πόσος, πηλίκος, ποδαπός, πόστος, ποστῆτος) ἐπέχουν θέσιν ἐπιθέτου. Καὶ διὰ μὲν τῆς πόσος ἐρωτᾷ τις περὶ τοῦ ποσοῦ (πλήθους ἢ μεγέθους), διὰ δὲ τῆς πηλίκος περὶ τῆς ἡλικίας (ἡ

τοῦ μεγέθους), διὰ δὲ τῆς πόστος περὶ τῆς τάξεως ἢ τῆς θέσεως, ἣν κατέχει τι μεταξὺ ἄλλων, καὶ τέλος διὰ τῆς ποσिताὶς ἐρωτᾷ τις ποῖαν ἡμέραν, ἀφ' οὗτου ἤρχισε, τελειώνει τι· πόσοι εἰσὶν οἱ πολέμιοι; ἐν πόσῳ φόβῳ οἶει γενέσθαι αὐτόν; *πηλίκος* ἦσθα ἐπὶ τῶν Μηδικῶν; *πηλίκον* ἐστὶ τὸ χωρίον; τίς καὶ *ποδαπός*; Εὐῆνος, *Πάριός*. πόσιον δὴ ἔτος ἐστὶ; τοῦτο δὴ *πέμπτον* ἔτος ἐστὶ. *ποσिताὶς* ἐκείσε ἀφίκετο; *τριταῖος*.

§ 110. Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία συνάπτεται πολλάκις, *ὅδε* ἐν ζωνῶν διαλόγῳ, μετὰ τῆς δεικτικῆς προσδιορίζουσα αὐτὴν κατηγορηματικῶς κατὰ τινα βραχυλογίαν (§ 51): *τί τοῦτο* λέγεις (= τί ἐστὶ τοῦτο, ὃ λέγεις); ἀγγελίαν φέρω χαλεπὴν· *τίνα ταύτην* (= τίς ἐστὶν αὕτη ἢ ἀγγελία, ἣν φέρεις);

§ 111. Πολλάκις παρατάσσονται δύο ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει ὡς διάφοροι ὅροι αὐτῆς· *τίνας* ὑπὸ *τίνων* εὐροίμεν ἃ μεῖζω εὐηργετημένους ἢ παῖδας ὑπὸ γονέων;

§ 112. Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία πολλάκις ἀνήκει εἰς δευτερεύουσιν πρότασιν, ἣτις εἰσάγεται μὲν διὰ συνδέσμου ἢ ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, μεταβάλλεται δὲ αἰφνης εἰς εὐθείαν ἐρώτησιν ἄνευ μεταβολῆς τῆς ἀρξαμένης συντάξεως· τότε ἃ χρὴ πράξετε; ἐπειδὴν *τί* γέννηται;

Ἐκ τοιούτων δὲ συντάξεων προήλθον αἱ ἐλλειπτικαὶ ἐκφράσεις *ἵνα τί* (= πρὸς ποῖον σκοπὸν) καὶ *οὕτι* (= διὰ ποῖον λόγον). ὦ θαυμάσιε Μέλητε, *ἵνα τί* ταῦτα λέγεις; ἔτι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τοῦτο αὐτῷ προσθήσετε; *οὕτι*;

8. Αἱ ἀόριστοι.

§ 113. Ἐκ τῶν ἀορίστων ἀντωνυμιῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἄλλαι μὲν κανονικῶς ἐπέχουν θέσιν οὐσιαστικοῦ (*δεῖνα*, *πότερος* κλπ.), ἄλλαι δὲ μὲν οὐσιαστικοῦ, δὲ δὲ ἐπιθέτου (*τίς*, *ἄλλος*, *ἔνιοι* κλπ.), ἄλλαι δὲ μόνον ἐπιθέτου (*ποιός*, *ποσός*, κλπ.). Ἐκ τούτων δὲ

α') ἢ τίς ἐπέχει θέσιν ἄλλοτε μὲν οὐσιαστικοῦ, ἄλλοτε δὲ ἐπιθέτου καὶ τιθεμένη καθ' ἐκαστὴν δηλοῖ ἀορίστως πρόσωπον ἢ πρᾶγμα (πβ. ἐρωτ. τίς)· ἴτω τίς ἐφ' ὅδωρ. ἐφαγόν τι. γυνή τις χήρα ὄρνιν εἶχε.

Σημ. 1. Ἡ *τις*, εἴτε καθ' ἑαυτὴν εἴτε συνημμένη μετ' οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου, ἔχει πολλάκις τὴν σημασίαν τοῦ *ἄξιος λόγου, σπουδαῖος*· δοκοῦσι τινες εἶναι. παρεγένετο δὴν αἰσίως. οἶονται τι εἶναι ὄντες οὐδενὸς ἄξιοι (π.θ. θαρρεῖ καὶ αὐτὸς πῶς *καὶ* εἶναι, *καὶ* ξεύρει).

Ἄλλοτε δὲ πάλιν ἡ *τις*, ἰδίᾳ ὅταν συνάπτεται μετ' ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, ἀριθμητικῶν ἢ καὶ ἐπιρρημάτων, μετριάξει πῶς τὴν σημασίαν τούτων· *δεινόν τινα* λέγεις καὶ θαυμαστὸν ἄνδρα. ἡ γραφή κατ' αὐτοῦ *τοιάδε τις* ἦν (=τοιαύτη περίπου). τριάκοντά *τινας* ἀπέκτειναν. οὐ πάνυ τι ἀσφαλὲς νομίζω εἶναι τοῦτο (= ὅχι σὰν πολὺ ἀσφαλές).

Σημ. 2. Ἐνίοτε ἡ *τις* ἰσοδυναμεῖ μετ' τοῦ *πᾶς τις*, ἕκαστος· ὅπου *τις* ἀλγεῖ, κείσε καὶ τὸν νοῦν ἔχει. ὅσα ἐπέπατό *τις*, ἤκιστα Κύρον ἐκρυπτον.

δ') ἡ *δεῖνα* ἐπέχει θέσιν οὐσιαστικοῦ καὶ ἐκφέρεται κανονικῶς μετὰ τοῦ ἄρθρου, χρήσις δ' αὐτῆς γίνεται, ὅταν ὁ λέγων δὲν θέλῃ ἢ δὲν δύναται νὰ ὀνομάσῃ τι· ὁ *δεῖνα* τοῦ *δεῖνα* τὸν *δεῖνα* εἰσήγγειλε.

γ') ἡ *οὐδεις* καὶ ἡ *μηδεις* ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν ἀόριστον *τις*, ἀντὶ τῆς ὁποίας τίθενται ἐπὶ ἀρνήσεως· (ἢ *λθέ τις*)· *οὐδεις* ἢ *λθε*. (οἶεται τι εἶναι)· *οὐδέν* ἐστὶ.

Σημ. Ἡ φράσις *ἢ τις ἢ οὐδεις* ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ *σχεδὸν πάνεις*· ἢ τι ἢ οὐδὲν εἰρήκασι.

δ') ἡ *πότερος* ἐπέχει θέσιν οὐσιαστικοῦ καὶ τίθεται ἐπὶ δύο προσώπων ἢ πραγμάτων (π.θ. ἐρωτ. *πότερος*)· τί οὐ λέγει *πότερος* ὑμῶν; (=εἷς ἐκ τῶν δύο σας).

ε') ἡ *ἐνιοι* (=μερικοὶ) σημαίνει ὅτι καὶ τὸ *τινές*, ὑποδηλοῦ ὅμως ὀλιγότητα τῶν δι' αὐτῆς ἀόριστως σημαινομένων προσώπων ἢ πραγμάτων· ὡς Κύρε, λέγουσι *τινες* ὅτι πολλὰ ὑπισχνεῖ... *ἐνιοι* δὲ ὅτι οὐκ ἂν δύναται ἀποδοῦναι, ὅσα ὑπισχνεῖ.

ς') ἡ *ποῖος* δηλοῖ ἀόριστως ποιότητά τινος (=κάποιος λογῆς, κάποιου εἶδους), ἡ *ποσὸς* ποσότητα (=κάμποσος) καὶ ἡ *ἀλλοδαπὸς* καταγωγὴν (=ἀπὸ ἄλλον τόπον)· ἡ ἱατρικὴ ἐστὶν ἐπιστήμη ποιοῦ τινος. πολὺται *ἀλλοδαπῶν* οἰκειότεροι.

ζ') ἡ *ἀμφω* (δυσκοῦ παντὸς γένους) καὶ ἡ *ἀμφοτέρω* (=καὶ οἱ

δύο) ἐκφέρονται καὶ καθ' ἑαυτὰς καὶ μετ' οὐσιαστικοῦ ἐνάρθρου· ἄμφω νεωτέρω ἐστὸν ἐμείο. ἄμφοιν τοῖν χερσίν τὸ δόρυ ἔλαβε· ἄμφοτέροι ὄχοντο κατὰ τῶν πετρῶν φερόμενοι. Διχαίως ἐδοῦλετο ἄμφοτέρω τῷ παιδε παρῆναι.

η') ἡ ἑκαστος (=καθεὶς) λέγεται ἐπὶ πολλῶν, ἡ δὲ ἐκάτερος (=καθεὶς ἐκ τῶν δύο) ἐπὶ δύο ὀρισμένων προσώπων ἢ πραγμάτων καὶ ἐκφέρονται καθ' ἑαυτὰς ἢ μετ' ὀνόματος ἐνάρθρου· οἱ Πέρσαι ἔρριψαν τοὺς κἀνδύς ὅπου ἔτυχεν ἑκαστος ἐστηκώς. ἐν πλασίῳ πλήρει ἀνθρώπων ἑκαστον τὸ ἔθνος ἐπορεύετο. εἵπατον ἡμῖν ἐκάτερος. ἐν ἐκατέρῳ τῇ πόλει.

θ') ἡ ἑτερος μετὰ μὲν τοῦ ἄρθρου ἐκφερομένη ἐπέχει θέσιν οὐσιαστικοῦ καὶ λέγεται περὶ δύο ὀρισμένων προσώπων ἢ πραγμάτων (=ὁ εἷς ἐκ τῶν δύο ἢ ὁ ἄλλος ἐκ τῶν δύο), ἄνευ δὲ ἄρθρου ἐπέχει θέσιν οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου καὶ δύναται νὰ λέγεται καὶ περὶ πολλῶν μὴ ὀρισμένων προσώπων ἢ πραγμάτων (=εἷς ἐκ δύο ἢ ἄλλος)· ὁ δὲ Ξενοφῶν λέγει· ἀλλ' ἐγὼ ἔχω δύο ἄνδρας... ὁ μὲν οὖν ἑτερος οὐκ ἔφη εἰδέναι ἄλλην ὁδόν· διὸ ὀρώντος τοῦ ἐτέρου κτεσπάγη.. ἀμφοτέραι αἱ γνάθαι ἢ ἡ ἑτέρα ; τοῦτο καὶ ἑτερος ἴσως πέπονθεν, οὐκ ἐγὼ μόνος. πειρασόμεθα φίλους ποιῆσθαι ἐτέρους τῶν νῦν.

ι') ἡ οὐδέτερος καὶ ἡ μηδέτερος τίθενται ἀντὶ τῆς ὁ ἑτερος ἐπὶ ἀρνήσεως (=οὔτε ὁ εἷς οὔτε ὁ ἄλλος).

Σημ. Αἱ ὀρίστοι ἀντωνυμίαι οὐδεῖς, μηδεῖς, πότερος, ἑκαστος, ἐκάτερος, ἑτερος, οὐδέτερος, μηδέτερος εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν λέγονται περὶ ὁμάδων (οἷον φατριῶν, ἀντιπάλων στρατευμάτων, ἔθνων κ. τ. τ.)· πρὸς οὐδένας τῶν Ἑλλήνων ἦν τότε πρεσβεία ἀπεσταλμένη (=πρὸς οὐδεμίαν Ἑλλ. πόλιν). καθ' ἐκάστους ἐκαλοῦντο Ἕλληνες (=χωριστὰ ἑκαστον φύλον). πόλεις τάσδε ἐκάτεροι συμμάχους εἶχον (δηλ. οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι). Τὸ ἀμφοτέροι λέγεται καὶ περὶ ἀτόμων καὶ περὶ ὁμάδων.

ια') ἡ ἄλλος ἐκφέρεται καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὥπως καὶ εἰς τὴν νέαν, ἄνευ ἄρθρου ἢ μετ' ἄρθρου, ἔχει δὲ τὰς αὐτὰς σημασίας (=ἄλλος, διάφορος, ὁ ἄλλος, ὁ λοιπός)· μετὰ δὲ Κλέαρχον ἄλλος ἀνέστη. οἱ στρατιῶται οἳ τε αὐτοῦ τοῦ Κλεάρχου καὶ

οἱ ἄλλοι ἀκούσαντες ἐπήνεσαν. οὐκ ἐδύναντο εὐρεῖν τὸ ἄλλο στρατεύμα. ἄλλα τῶν δικαίων (=διαφορετικὰ ἀπὸ...).

Σημ. Πολλάκις ἢ ἄλλος τίθεται ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς οὐσιαστικοῦ τινος, ἐν ᾧ κυρίως τὸ οὐσιαστικὸν ἔπρεπε νὰ κεῖται ὡς ἐπεξηγήσεις τοῦ ἄλλος· παρεκάλεσαν εἰς τὸ ᾧδεῖον τοὺς ὀπλίτας καὶ τοὺς ἄλλους ἱππέας (=καὶ τοὺς ἄλλους, ἦτοι τοὺς ἱππέας). οὐ χόρτος ἐνῆν οὐδὲ ἄλλο δένδρον οὐδέν.

9. Αἱ ἀναφορικαί.

§ 114. Ἐκ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν ἡ μὲν ὅς, ὅστις καὶ ὁπότερος κανονικῶς λαμβάνονται ἐν τῷ λόγῳ ὡς οὐσιαστικά, αἱ δὲ λοιπαὶ (οἶος, ὁποῖος, ὅσος, ὁπόσος, ἡλίκος, ὀπηλίκος, ὁποδαπός) ὡς ἐπίθετα.

Σημ. Ἀντὶ τῶν ἀπλῶν ὅς, οἶος, ὅσος ἐπὶ ἐμφάσεως τίθεται ὅσπερ, οἷόςπερ, ὅσοςπερ (=ὁ ὁποῖος, ὁποῖος, ὅσος ἀκριβῶς).

§ 115. Ἐκ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν

α') ἡ ὅς ἀναφέρεται εἰς ὠρισμένον τι ὄνομα ἢ ἀντωνυμίαν (χειμένην ἢ νοουμένην), ἡ δὲ ὅστις εἰς τι ἀόριστον καὶ γενικόν· ἦν αὐτῶν Φαλῆνος εἰς Ἑλλήν, ὃς ἐτύγχανε παρὰ Τισσαφέρνει ὦν. ἐγγὺς που βασιλεὺς ἦν ἢ ἄλλος τις, ᾧ ἐπετέτακτο ταῦτα πράττειν. ἐπειδὴν διαπράττωμαι ἃ θέομαι, ἡῶ (=ταῦτα ἃ θέομαι). μακάριος ὅστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει. ἐκέλευον Θηραμένη λαβεῖν ὄντινα βούλοιτο.

Σημ. Ἡ ὃς τίθεται καὶ ἀντὶ τῆς ὅστις εἰς ἀναφορικὰς προτάσεις ἰσοδυνάμους πρὸς ὑποθετικὰς· ἃ μὴ οἶδα οὐδὲ οἶομαι εἰδέειν (=εἰ τίνα μὴ οἶδα). ὃς ἂν τὸν ἀφέντα τὸν ὄνον εἰς τὰ ὄπλα μὴνύσῃ, λήψεται μισθὸν τάλαντον (=ἂν τις μὴνύσῃ).

Ἡ ὅστις ἀναφέρεται πολλάκις εἰς τὸ πᾶς, τὸ ὁποῖον ἐπίσης ἔχει γενικὴν ἔννοιαν (§ 53, 6')· ἀνελεύθερος πᾶς ὅστις εἰς δόξαν βλέπει. Ἄλλ' εἰς τὸν πληθυντικὸν συνήθως λέγεται πάντες ὅσοι, πάντα (ἢ πάνθ') ὅσα· ἐρρίπτουν πάντες ὅσοι εἶχον τοὺς κάλουμες.

Σπανίως εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τίθεται ἢ ὅστις ἀντὶ τῆς ὃς· ὁράτε τὴν Τισσαφέρνους ἀπιστίαν, ὅστις ἐξῆπατήσας συνέλαβε τοὺς στρατηγούς. συμβούλευσον ἡμῖν ὅ,τι σοι δοκεῖ κάλλιστον εἶναι καὶ ὃ σοι τιμὴν οὔσει.

Σημ. 2. Πολλάκις ἡ δὲ εὐρίσκεται ἐν ἀρχῇ περιόδου ἰσοδυναμοῦσα μὲ τὴν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν οὗτος καὶ σύνδεσμός τινα κατάλληλον πρὸς τὴν ἔννοιαν τῶν συμφραζομένων· οἷς πᾶσι χρώμενοι κρέα ἔφοντες ἤσθιον (=τούτοις δέ) Ξεν. Ἀν. 2, 1, 5. ᾧ καὶ δῆλον ἦν ὅτι ἐγγύς που ἦν βασιλεὺς (=τούτῳ δέ, ἐκ τούτου δέ) 2, 3, 6.

Σημ. 3. Ἐνίοτε ἀντὶ τῆς δὲ μετὰ προθέσεως τίθεται ἀναφορικὸν ἐπίρρημα ὃ δὲ φοῖνιξ, ὅθεν ἐξαιρεθεῖται ὁ ἐγκέφαλος, ὅλος αὐαίνετο (=ἐξ οὗ). Κύρος ἤλασεν εἰς *Ταρχούς*, τῆς Κιλικίης πόλιν, *ἐνθα* ἦν τὰ Σουενέσιος βασιλεία (=ἐν ἡ).

6') ἡ ὁπότερος ἀναφέρεται εἰς δύο τινὰ (ὥπως ἡ ἐρωτ. πότερο,) αὐτίκα μάλᾳ παρέσσονται ὁπότεροι ἂν κρατῶσι (=ὅποιοι ἐκ τῶν δύο).

γ') ἡ οἷος καὶ ὁποῖος, ὅσος καὶ ὁπόσος, ἡλίκος καὶ ὀπηλίκος ἀναφέρονται εἰς τὰς ἀντιστοίχους αὐτῶν δεικτικὰς τοιόσδε καὶ τοιοῦτος, τοσόσδε καὶ τοσοῦτος, τηλικόσδε καὶ τηλικούτος κειμένης ἢ νοουμένης· οἷμαι ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν ἂν, οἷα τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσιν. σύ τε Ἑλλήν ἐῖ καὶ ἡμεῖς τοσοῦτοι ὄντες, ὅσους σύ ὄρᾳς. τηλικούτον ἀγῶνα ἡγωνιζόμεθα, ἡλίκος οὐδεπώποτε γέγονε τῇ πόλει.

Σημ. Εἰς τὰς ἀοριστολογικὰς ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας ὅστις, ὁποῖος, ὁπόσος, ὀπηλίκος πολλάκις προσάπτεται τὸ μόριον δὴ ἢ δῆποτε ἢ τὸ οὖν, ἰσοδυναμοῦν δὲ αὐταὶ τότε μὲ ἀορίστους ἀντωνυμίας, τῶν ὁποίων ὅμως τὴν ἔννοιαν παριστῶσι καὶ ὥπως ἐντονωτέραν· ἐξαπίνης ἀνέλαμψεν οἰκία ὅτουδῇ ἐνάψαντος (=ἀφ' οὗ κάποιος, ποῖος ξεύρει ποῖος, ἔδραλε φωτιά). οὕτε δι' ἐχθραν οὐδεμίαν οὕτε διὰ φιλονικίαν οὐδ' ἡντινοῦν τοῦτον τὸν ἀγῶνα προειλόμην (=δι' οὐδεμίαν ἀπολύτως).

§ 116. Ἡ οἷος, ὅσος καὶ ἡλίκος πολλάκις τίθενται εἰς ἀναφωνήσεις θαυμασμοῦ· οἷα ποιεῖτε, ὦ θαυμάσιοι! (=τί εἶναι αὐτὰ ποῦ . . .). οἷους ἄνδρας ἔχομεν ἐταῖρους! ὦ Ζεῦ, τὸ χρῆμα τῶν νυκτῶν ὅσον! (=πόσον μέγα). ἡλίκος ἂν ὕμιν θόρυβος ἦν, εἰ ἐγὼ τοῦτ' ἐποίουν (=πόσον μέγας . . .)

Σημ. 1. Εἰς ὁμοίας περιπτώσεις τίθεται καὶ τὸ ἐπίρρημα ὥς

μετ' ἐπιθέτων ἢ ἐπιρρημάτων ὥς ἡδὺς εἰ (=πόσον νόστιμος...). ὥς καλὸς μοι ὁ πάππος.

Σημ. 2. Τὸ οὐδέτερον ὅσον μετ' ἀριθμητικῶν σημαίνει *περίπου*· ἵππεῖς ὅσον ἑξακόσιοι.

§ 117. Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία δύναται νὰ ἀνήκῃ καὶ εἰς μετοχὴν ἢ εἰς δευτερεύουσαν πρότασιν προσδιορίζουσαν τὴν ἀναφορικὴν· νῦν σοι φράσω πᾶγμα, ὃ σὺ μαθὼν ἀνὴρ ἔσει. ἔφη εἶναι ἄκρον, ὃ εἰ μὴ τις προκαταλήψοιτο, ἀδύνατον ἔσεσθαι παρελθεῖν.

§ 118. Ἡ φράσις οἶός εἰμι μετ' ἀπαρεμφάτου σημαίνει *τοιοῦτος εἶμαι* ὥστε ἢ δεικνύω *ὅτι θέλω ἢ εἶμαι πρόθυμος ἢ ἔτοιμος*· οὐ γὰρ ἦν ὥρα, οἷα τὸ πεδῖον ἄρδεν. Ἀρχέδημος οὐκ ἦν οἶος ἀπὸ παντὸς κερδαίνειν. Ἡ δὲ φράσις οἶός τε εἰμι μετ' ἀπαρεμφάτου σημαίνει *εἶμαι ἱκανός, δύναμαι*. Ἀλκιβιάδης οἶός τε ἦν σῶσαι τὴν προτέραν τῆς πόλεως δύναμιν. Σύνηθες δὲ εἶναι τὸ οἶόν τε ἔστι (=εἶναι δυνατόν).

§ 119. Ἡ φράσις ἔστιν ὃς (ἢ ἔστιν ὅστις) προελθοῦσα ἐκ τῆς πληρεστέρας (ἀλλ' ὅχι τόσον εὐχρήστου) ἔστι τις ὃς (ἢ ἔστι τις ὅστις) ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν ἀρίστον ἀντωνυμίαν *τίς· ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη*.

Προκειμένου δὲ περὶ πολλῶν λέγεται μὲν συνήθως *εἰσὶν οἱ* (ἢ οὔτινες), ἀλλὰ καὶ ἔστιν οἱ (=τινές), ἔστιν ὧν (=τινῶν), ἔστιν οἷς (=τιοί), ἔστιν οὓς (=τινάς)· τῶν συμμάχων *εἰσὶν οἱ* διαλέγονται περὶ φιλίας τοῖς πολεμίοις. ὤκισαν τῆς Ἑλλάδος ἔστιν ἃ χωρία. καὶ ἐν τοῖς βιβλίοις ἔστιν οἷς πυγμῆς καὶ πάλης ἄθλα τίθεται. προγόνων καλὰ ἔργα οὐκ ἔστιν οἷς μέλζω καὶ πλείω ὑπάρχει ἢ Ἀθηναίοις (=οὐ τισιν, οὐδέσι § 113, γ').

§ 120. Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὄνομα ἢ (τὴν ὑπάρχουσαν ἢ νοουμένην) δεικτικὴν ἀντωνυμίαν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρεται, κατὰ γένος καὶ κατ' ἀριθμόν, ἢ δὲ πτώσις αὐτῆς κανονίζεται ἐκ τῆς θέσεως, ἣν κατέχει αὕτη ὡς ὅρος τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως· γεφύρας ἐποιοῦντο ἐκ τῶν φοινίκων, οὓς εὗρισκον ἐκπεπωκότας. ὁρᾶτε τὴν *Τισσαφέρνους* ἀπιστίαν, ὅστις ἑξαπατήσας συνέλαβε τοὺς στρατηγούς. βία λαμβάνετε ὧν ἂν δέησθε (=ταῦτα, ὧν).

Σημ. Τὸ οὐδέτερον δ λαμβανόμενον ὡς οὐσιαστικὸν καὶ ἐκφράζον γενικὴν ἔννοιαν (=πρᾶγμα τὸ ὅποιον) δύναται ν' ἀναφέρεται εἰς ὄνομα ἀρσενικὸν ἢ θηλυκὸν καὶ εἰς ὀλόκληρον πρότασιν· *φίλον*, δ μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι φασιν, οἱ πολλοὶ οὐ φροντίζουσιν ὅπως κτήσονται. Δερκυλλίδας *ἑστάθη τὴν ἀσπίδα ἔχων*, δ δοκεῖ κηλὶς εἶναι τοῖς σπουδαίοις.

§ 121. Ὅταν ἡ ἀντωνυμία ὅς ἀναφέρεται εἰς δύο ἢ περισσότερα προηγούμενα ὀνόματα, τότε ἡ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν συμφωνία αὐτῆς πρὸς ταῦτα γίνεται ὅπως καὶ τοῦ ἐπιθετικοῦ κλητορομένου πρὸς δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα (§ 27).

§ 122. Ὅταν ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἀνήκῃ οὐχὶ εἰς μίαν, ἀλλ' εἰς δύο ἢ περισσότερας προτάσεις συνδεομένης πρὸς ἀλλήλας κατὰ παράταξιν (§ 7), τότε

α') ἐὰν μὲν ἡ πτώσις αὐτῆς εἶναι ἢ αὐτὴ εἰς πάσας τὰς προτάσεις, τίθεται μόνον ἅπαξ· *Κλέαρχος* ἀπέθανεν ὑπὸ Τισσαφέρους ἐξυπατηθεὶς καὶ Ἀριαῖος μετέστη πρὸς βασιλέα, οἱ Κύρω συνεξεστράτευον.

β') ἐὰν δὲ ἡ πτώσις αὐτῆς ἀπαιτῆται νὰ εἶναι διάφορος εἰς τὴν δευτέραν ἢ τὰς ἐπομένας προτάσεις, τότε ἡ παραλείπεται ὅλως εἰς αὐτὰς ἢ ἀναπληροῦται διὰ τῆς ἀντιστοίχου πλαγίας πτώσεως τῆς αὐτοῦς ἢ *εἷς οὗτος* ἢ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας· *ὅτε* τὰδε συμφέροντα μὲν *δοκεῖ* λέγεσθαι, *φοβεῖται* δὲ μὴ τὰς σπονδὰς λύσῃ, γινώτω *ὅτι* . . . (=γινώτω οὗτος, *ὅτε* δοκεῖ καὶ ὅς φοβεῖται). ἀναβαίνει εἰς τὸ δημόσιον σῆμα, ὃ ἔστιν ἐπὶ τοῦ καλλίστου προαστίου καὶ *αἶ* ἐν αὐτῷ θάπτουσι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων (=καὶ ἐν ᾧ θάπτουσι). τί δράσω, *ὅστις* θεοῖς μὲν ἐχθαίρομαι, *μισεῖ* δέ *με* Ἑλλήνων στρατός (=καὶ ὃν μισεῖ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

Σύνταξις τοῦ ῥήματος. Διαθέσεις τῶν ῥημάτων.

Αἱ πλάγαιαι πτώσεις ὡς συμπληρώματα τῆς ἐννοίας ῥημάτων.

§ 123. Τὸ ῥῆμα

α') *σημαίνει* ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἀπλῶς ἐνεργεῖ τι καὶ τότε λέγεται ῥῆμα ἐνεργητικῆς διαθέσεως ἢ *ἐνεργητικόν*, ἢ ὅτι πάσχει τι

καὶ τότε λέγεται ῥῆμα παθητικῆς διαθέσεως ἢ *παθητικόν*, ἢ ὅτι ἐνεργεῖ τι δι' ἑαυτὸ καὶ τότε λέγεται ῥῆμα μέσης διαθέσεως ἢ *μέσον*· τὸ παιδίον τρέχει· τὸ δένδρον τέμνεται· ἡ νεᾶνις κτενίζεται.

Σημ. Τετάρτη κατηγορία ῥημάτων *οὐδετέρας διαθέσεως*, ὅπως συνήθως λέγεται, κυρίως εἶπelin δὲν ὑπάρχει, ῥήματα δὲ οἷα τὸ *ζῶ, κοιμῶμαι, νοσῶ* κ.τ.τ. οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἀμετάβατα ῥήματα.

β') *δέχεται προσδιορισμοὺς ὀνομαστικοὺς* (κατὰ πλαγίαν τινὰ πτώσιν) καὶ ἐπιρρηματικούς· τίμα τοὺς γονέας· ὁ κόθορνος ἀρμόττει τοῖς ποσὶν ἀμφοτέροις· ἐπιθυμῶ σοφίας· εὖ ἐποίησας· ἐνταῦθα ἔμειναν· οἰκῶ ἐν Μεγάροις.

§ 124. Ἡ πλαγία πτώσις ὀνόματος, ἣτις τίθεται ὡς προσδιορισμὸς ῥήματος.

α') ἀποτελεῖ ἀνγκαῖον συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας τοῦ ῥήματος, ἰδίᾳ τοῦ ἐνεργητικοῦ, καὶ λέγεται *ἀντικείμενον* (Στενὴ σχέσηις πλαγίας πτώσεως καὶ ῥήματος)· τιμῶμεν (τίνας;) τοὺς γονέας· μετέχομεν (τίνων;) τιμῶν· χρῶμαι (τίνι;) τῇ βιβλίῳ.

β') συμπληροῖ μὲν κατὰ τινὰ τρόπον τὴν ἐννοίαν οἰουδὴποτε ῥήματος, ἀλλὰ δὲν ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτοῦ, δηλοῦσα ἐπιρρηματικὴν τινὰ σχέσιν (Χαλαρὰ σχέσις πλαγίας πτώσεως καὶ ῥήματος)· οἰκῶ ἐν Μεγάροις—οἰκῶ ἐν Μεγάροις πολλὰ ἔτη· πᾶς ἀνὴρ πονεῖ—πᾶς ἀνὴρ ἑαυτῷ πονεῖ· οἱ αἰχμάλωτοι ἀπέδρασαν—οἱ αἰχμάλωτοι νυκτὸς ἀπέδρασαν.

Α' Ῥήματα ἐνεργητικά.

Ἀντικείμενον.

Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 125. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα διαιροῦνται

α') εἰς *μεταβατικά*, ἥτοι ῥήματα σημαίνοντα ἐνέργειαν, ἢ ὅποια μεταβαίνει εἰς ἄλλο τι (πρόσωπον ἢ πρᾶγμα)· Ἄρταξέρξης συλλαμβάνει Κῦρον· Κῦρος τὰ βασίλεια κατέκαυσε.

β') εἰς *ἀμετάβατα*, ἥτοι ῥήματα σημαίνοντα ἐνέργειαν, ἢ ὅποια δὲν μεταβαίνει εἰς ἄλλο τι· τὸ παιδίον βαδίζει, γελᾷ, ᾄδει.

§ 126. Ἐκ τῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων

α') τὰ μὲν μεταβατικά ἀπαιτοῦν κατ' ἀνάγκην συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ἦτοι ἀντικείμενον· ὁρῶ τὸν ἄνδρα. ἐπιμελοῦμαι τῶν μαθημάτων. βοηθῶ τῇ πατρίδι.

β') τὰ δὲ ἀμετάβατα δύνανται μὲν νὰ ἔχωσι καὶ αὐτὰ ἀντικείμενον, ἀλλὰ συνηθέστερον λαμβάνουν ἐπιρρηματικούς προσδιορισμούς· ἢ τράπεζα γέμει κρεῶν. προσεύχομαι τοῖς θεοῖς. βαδίζω ἐκεῖσε. γελᾷ ἡδέως. ᾄδει μεγάλη τῇ φωνῇ.

§ 127. Ἐκ τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων ἄλλα μὲν δέχονται ἐν μόνον ἀντικείμενον, ἄλλα δὲ δύο· Ἀρταξέρξης συλλαμβάνει (τίνα;) *Κῦρον*. Ἀρταξέρξης ἔδωκε (τί; τίνι;) *τὰς πόλεις Τισσαφέρνει* (πδ. *ἔλαβα χρήματα—ἔδωκα χρήματα τοῦ Πέτρου*).

Καὶ ὅσα μὲν μεταβατικά ῥήματα συντάσσονται μὲ ἐν μόνον ἀντικείμενον, λέγονται *μονόπτωτα*, ὅσα δὲ μὲ δύο, *δίπτωτα*.

Ἐκ τῶν δύο ἀντικειμένων τῶν διπτῶτων ῥημάτων τὸ μὲν ἐν (ἦτοι ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον πρῶτον συμπληροῖ τὴν ἐννοιαν τοῦ ῥήματος) λέγεται *ἄμεσον ἀντικείμενον*, τὸ δὲ ἕτερον (ἦτοι ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δεύτερον συμπληροῖ τὴν ἐννοιαν τοῦ ῥήματος) λέγεται *ἔμμεσον ἀντικείμενον*· Κῦρος ἔδωκε (τί;) *μυρίους δαρεικούς* (τίνι;) *Κλεάρχῳ*. Δαρεῖος ἐποίησε (τίνα;) *Κῦρον* (τί;) *σατράπην*. ὁ κυβερνήτης ἐπλήρωσε (τί;) *τὴν ναῦν* (τίνος πράγματος;) *σίτον*.

§ 128. Τὸ ἀντικείμενον κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν· βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμός.

Ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος λόγου, λαμβάνον χαρακτῆρα οὐσιαστικοῦ, ἔτι δὲ ὁλόκληρος πρότασις δύναται νὰ εἶναι ἀντικείμενον ῥήματος (πδ. § 15)· *τοὺς ἀγαθοὺς εὖ ποιεῖ*. μῖσει *τοὺς κολακεύοντας*. βασιλεὺς ἐκέλευσέ *τίνα* ἐπισφάξαι *αὐτὸν* Κῦρον. Κῦρος ἐφéréτο ὁρῶν μόνον τὸ *πατεῖν*. Κῦρος ἔλεγεν *ὅτι ἡ δόδος ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν*. ἐνέδαλε τὸ *μὲν*.

Σημ. Ὅπως τὸ ὑποκείμενον, οὕτω καὶ τὸ ἀντικείμενον πρὸς δῆλωσιν τῆς ἐννοίας τοῦ *περίπου* ἐκφέρεται μὲ μίαν τῶν προθέσεων *εἰς, περὶ* (ἢ *ἀμφί*), *ὑπέρ*, ἔτι δὲ μὲ τὴν *ἐπὶ*, κατὰ καὶ πτώσιν αἰτιατικὴν (πδ. § 16)· Ἀρίστιππος αἰτεῖ Κῦρον *εἰς δισχίλιους ξένους*. κατέσεισε *ἐπὶ μέγα* τοῦ οἰκοδομήματος (=με-

γάλην ἔκτασιν). καθ' ἐν περικόπτει Φίλιππος (= χωριστὰ ἕκαστον).

§ 129. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ ἀντικείμενον τίθεται ὄχι μόνον κατ' αἰτιατικὴν πτῶσιν, ὅπως σχεδὸν κανονικῶς εἰς τὴν ὁμιλουμένην, ἀλλὰ καὶ κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν συμφώνως πρὸς τὴν σημασίαν τοῦ ῥήματος· ὁρῶ τὸν ἄνδρα. χρὴ μὴ καταφρονεῖν τοῦ πλήθους. τοῖς φρονιμοτάτοις πλησίαζε (πδ. καταφρονεῖ τοὺς συγγενεῖς του. δὲν με πλησιάζει).

Μονόπτωτα ῥήματα.

1. Μὲ αἰτιατικὴν.

§ 130. Πλεῖστα εἶναι καὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια δέχονται τὸ ἀντικείμενόν των κατ' αἰτιατικὴν πτῶσιν, ποικίλαι δὲ εἶναι αἱ σημασίαι αὐτῶν καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ διαιρεθοῦν ταῦτα εἰς τάξεις, ὅπως τὰ μετὰ γενικῆς ἢ δοτικῆς συντασσόμενα ῥήματα.

Γενικῶς δὲ δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι τῶν μετ' αἰτιατικῆς συντασσόμενων ῥημάτων δύο κυρίως εἶναι αἱ κατηγορίαι, ἧται

α') τῶν δηλούντων ἐπίδρασιν, ἧτοι ὅτι τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν διαθέτει τὸ ἀντικείμενον οὕτως ἢ ἄλλως· βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμός. λούω τὸν παῖδα (κυρίως ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον) καὶ

β') τῶν δηλούντων παραγωγὴν ἀποτελέσματος τινος ὑφισταμένου μετὰ τὴν ἐνέργειαν· ὀρύττω τάφρον. κτίζω οἶκον. γράφω ἐπιστολὴν (ἀντικείμενον τοῦ ἀποτελέσματος).

§ 131. Πᾶν σχεδὸν ῥῆμα τῆς ἀρχαίας γλώσσης, εἰσασθήποτε διαθέσεως, δύναται νὰ ἔχῃ ὡς ἀντικείμενον τὴν αἰτιατικὴν ὀνόματος συστοίχου ἢ συνωνύμου πρὸς αὐτό, ἧτις κανονικῶς ἔχει καὶ προσδιορισμὸν τινα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπιθετικόν· κινδυνεύω τὸν ἑσχατον κίνδυνον. οὐ στρατηγήσω ἐγὼ ταύτην τὴν στρατηγίαν. οὐκ ἀφανῆ κρίνεῖτε τὴν δίκην τῇνδε. ζήσεις βίον κράτιστον, ἣν θυμοῦ κρατῆς. ἐκδήμους στρατείας οὐκ ἐξῆσαν οἱ Ἕλληνες (πδ. ἐζῆσε ξωὴν καλήν. ἐχόρευσε χορὸν ὥρατον. ἐκαιμήθη ὕπνον βαθύν. ἐπαιξε παιγνίδι καλό).

Τοιαύτη καὶ ἡ αἰτιατικὴ μέρη ἢ μοῖρας ὡς ἀντικείμενον ῥημάτων διαιρέσεως σημαντικῶν διήρηται ἢ ἀγορὰ τέτταρα

μέρη. ὁ βασιλεὺς διείλε δύο μοίρας *Λυδῶν* (=τοὺς Λυδοὺς εἰς δύο μοίρας).

Τὸ τοιοῦτον ἀντικείμενον λέγεται *ἐσωτερικόν* ἢ *σύστοιχον* καὶ χρησιμεύει, ὅταν πρόκειται εὐρύτερον ν' ἀναπτυχθῇ καὶ γραφικώτερον νὰ παρασταθῇ ἡ ἔννοια τοῦ ῥήματος.

Σημ. Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς τοῦ συστοίχου ἀντικειμένου δύναται νὰ παραλείπεται,

α') ὅταν τοῦτο εἶναι πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ καὶ ἐπομένως ὡς προσδιορισμὸς ὑπονοεῖται αὐτὴ ἡ ἔννοια τοῦ πλῆθους· ἐπιτηράρχησε τριηραρχίας (=ἐπανειλημμένως ἢ πολλὰς τριηραρχίας). μίνονται μανίας (=πολυειδῶς μαίνονται).

β') ὅταν τὸ κατὰ τὸ φαινόμενον σύστοιχον ἀντικείμενον ἔχῃ εἰδικὴν σημασίαν καὶ εἶναι κυρίως ἐξωτερικόν ἀντικείμενον· κοινῇ τὸν πόλεμον ἐπολέμουν (=τὸν παρόντα πόλεμον). βούλεται ἀρχὴν ἄρξει (=δημοσίῳ τι ἀξίωμα).

§ 132. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ συστοίχου ἢ συνωνύμου ὀνόματος πολλάκις παραλείπεται, μένει δὲ μόνον ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτῆς, διότι οὗτος κυρίως ἐκφράζει τι τὸ οὐσιώδες· οὐ μὴν γ' ὕσπιν ἔτισεν (ἐνν. τίσιν). ἐπορεύοντο τὴν ταχίστην (δόδον). βάδιζε τὴν εὐθεῖαν (δόδον). παῖσον διπλὴν (πληγὴν).

Ἀλλὰ τότε ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς σπανίως μὲν μένει ἀμετάβλητος, συνήθως δὲ τίθεται εἰς τὸ οὐδέτερον γένος τοῦ κατ' αἰτιατικὴν πληθυντικοῦ ἢ (σπανιώτερον) ἐνικοῦ· Σωκράτης θυσίας θύων μικρὰς οὐδὲν ἤγεῖτο μειοῦσθαι τῶν πολλὰ καὶ μεγάλα θυόντων. ἡ πόλις βραχέα ἤσθεισα μεγάλα ζημιώσεται. ὑδρίζει δεινά. ξύμφορα δέονται. μέγα δύναμαι. μέγα φρονῶ. τί χρήσεται ἡμῖν Κύρος; (=εἰς τί . . .)

Σημ. 1. Ἡ τοιαύτη σύνταξις ἔγινεν αἰτία, ὥστε πολλαὶ αἰτιατικαὶ ἐπιθέτων πληθυντικοῦ (σπανίως ἐνικοῦ) οὐδετέρου γένους (σπανίως δὲ καὶ θηλυκοῦ) νὰ καταντήσουν ἐπιρρήματα· ἀγωνισμέθα κάλλιστα. ἐπορεύθη τάχιστα. ἐπραξαν ἀριστα. ἐκάθευδεν ἡδιστα. ἀναγκαῖον ἦν συντομώτερον ἢ σαφέστερον διαλεχθῆναι. ἡδὺν γελᾷ. οἱ ἄγγελοι ἀπῆλαινον καὶ ἦκον ταχύ. πολὺ, ὀλίγον, μικρόν, οὐδὲν διαφέρει. ἀπῆλθε μακράν.

Ἐντεῦθεν δὲ προήλθον καὶ τὰ πολλὰ εἰς -α τροπικὰ ἐπιρρή-

ματα τῆς νέας γλώσσης, οἶον καλά, κακά, ὠραῖα, ψυχρά, στραδά, ἄσχημα, ἀπαλά, —σιμά, κοντά, ψηλά, χαμηλά κλπ.

Σημ. 2. Ἐκ φράσεων, οἷα ἡ νικᾶν νίκην καλλίστην, προ-
ῆλθεν ἡ φράσις νικᾶν νίκην ἀπλῶς καὶ ἔπειτα νικᾶν μάχην
(καὶ τὸ ἀντιθετὸν ἡττᾶσθαι μάχην), νικᾶν ναυμαχίαν, νικᾶν
δρόμον (= νικᾶν ἀγῶνα δρόμου, ἤτοι εἰς ἀγῶνα δρόμου), νικᾶν
᾽Ολύμπια, ᾽Ισθμια κ.τ.τ. (= νίκην ᾽Ολυμπίων, ἤτοι εἰς τοὺς
᾽Ολυμπιακοὺς ἀγῶνας κ.τ.τ.).

Ὅμοιως ἐκ φράσεων, οἷα ἡ ἀγωνίζεσθαι τὸν κάλλιστον
ἀγῶνα, προῆλθεν ἡ φράσις ἀγωνίζεσθαι ἀγῶνα ἀπλῶς καὶ
ἔπειτα ἀγωνίζεσθαι στάδιον, δρόμον, πάλην κ.τ.τ.

Ὅμοιως κατὰ τὸ δικάζειν ἢ δικάζεσθαι δίκην ἐλέχθη κατό-
πιν καὶ διώκειν, εἰσιέναι, ἀγωνίζεσθαι, φεύγειν δίκην (ἢ
γραφὴν) κ.τ.τ.

Ὅμοιαι εἶναι καὶ αἱ συντάξεις ἐστιᾶ γάμους (= παραθέτει
γαμήλιον συμπόσιον), σπένδεται ἀναίρεσιν (= περὶ ἀναίρεσως
τῶν νεκρῶν), ἀποκρίνεται τὸ ἐρωτώμενον (= εἰς τὸ ἐρωτώμε-
νον) (πβ. νᾶ φάμε μᾶζι τὸ Πάσχα. πότε θὰ φάμε τὸν γάμο σου ;
κ.τ.τ.).

Κατὰ τὸ ὦφλε δραχμὰς χιλίας (= κατεδικάσθη εἰς πρό-
στιμον χιλίων δραχμῶν) ἐλέχθη ἔπειτα καὶ ὦφλε δίκην ἢ δίκαι-
ταν (= κατεδικάσθη εἰς τινα δίκην ἢ δίκαιταν) καὶ ὀφλισκάνει
αἰσχύνην, γέλωτα (= ἐπισύρει καθ' ἑαυτοῦ δυσφημίαν, γέλωτα,
ἤτοι καταισχύνεται, γελοιοποιεῖται) καὶ ὀφλισκάνει μωρίαν
(= ἀποδεικνύεται, εἶναι μωρός).

§ 133. Καὶ περιφράσεις ἀποτελούμεναι ἐκ ῥηματικοῦ οὐσια-
στικοῦ ἢ ἐπιθέτου τινὸς καὶ τοῦ ῥήματος εἶναι, ἀποτελοῦσαι δὲ
τρόπον τινὰ ἔννοιαν ῥήματος, συντάσσονται μὲ αἰτιατικὴν ἐπέ-
χουσαν θέσιν συστοίχου ἀντικειμένου τῆς περιφράσεως· ἐπιστή-
μονες ἦσαν τὰ προσήκοντα (= ἡπίσταντο τὰ προσήκοντα). φροντι-
στής ἐστι τὰ μετέωρα (= φροντίζει, ἤτοι ἐρευνᾷ τὰ μετέωρα).
ταύτην τὴν σοφίαν ἦν σοφός (= ταύτην τὴν σοφίαν εἶχε, ταύτης
τῆς σοφίας κάτοχος ἦτο). ταύτην τὴν ἀρετὴν εἰσιν ἀγαθοί.

Ἐμμ. Γ. Παντελάκη — Μεθοδικὸν Συντακτικόν

2. Με γενικήν.

§ 134. Μετὰ (καθαρᾶς) γενικῆς (§ 55) συντάσσονται αἱ ἐξῆς τάξεις ῥημάτων, ἧτοι

α') τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικά· τῶν ἀπόντων φίλων μέμνητο πρὸς τοὺς παρόντας. ἑαυτοῦ ἐπελαθόμην.

β') τὰ φροντίδος καὶ ἐπιμελείας ἢ ἀμελείας, φειδοῦς ἢ ἀφειδίας σημαντικά· τῶν νόμων οὐ φροντίζουσι. οἱ ψόγου ἀφροντιστεῖν ἐπιζόμενοι οὗτοι οὐκ αἰσχύνονται αἰσχρόν τι ποιεῖν. Σωκράτης οὐκ ἡμέλει τοῦ σώματος. ἑαυτοῦ κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ. χρόνου φείδου. τῶν σωματίων ἀφειδοῦσι.

γ') τὰ ἐπιτυχίας σημαντικά· τυγχάνει τιμῆς. ἄλλου στοχαζόμενος ἔτυχε τούτου (=ἐπέτυχε τοῦτον).

δ') τὰ μετοχῆς ἢ πλησμονῆς σημαντικά· ἀνθρώπου ψυχῇ τοῦ θεοῦ μετέχει. πρέπει τοὺς παῖδας τῆς φιλίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν. ἡ λήκυθος γέμει μύρου. πλουτεῖ φίλων.

ε') τὰ ἐφειτικά καὶ τὰ ἀπολαύσεως σημαντικά· τῶν ἄλλοτρίων ἐπιθυμεῖ. ἐφίεται ἀρχῆς. σχολῆς ἀπολαύμεν. ὄναιο τῶν τέκνων (=νὰ χωρῆς τὰ παιδιὰ σου).

Σημ. Τὰ ῥήματα φιλοῶ, ἀγαπῶ καὶ ποθῶ συντάσσονται με αἰτιατικὴν ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν. Τὸ ἀγαπῶ συντάσσεται με δοτικὴν, ὅταν σημαίνῃ ἀρκοῦμαι· οὐκ ἔστιν ὅπως ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις Φίλιππος ἡσυχίαν ἔξει.

ς') τὰ ἀποπειρας σημαντικά· ἐπείρασεν τοῦ χωρίου (=ἐκκαμαν ἀπόπειραν νὰ καταλάβουν τὸ μέρος). ἐπειρῶντο τοῦ βάρους τοῦ ποταμοῦ.

ζ') τὰ ἀρχικά· Δαρεῖος ἦρχε Περσῶν. Πολυκράτης Σάμου ἐτυράννει. πάντων κυριεύει.

Σημ. Τὸ κρατῶ μετὰ γενικῆς μὲν συντασσόμενον σημαίνει συνήθως γίνομαι ἢ εἶμαι κύριος, ἐξουσιάζω, μετ' αἰτιατικῆς δὲ νικῶ· θυμοῦ κράτει. οἱ πολέμιοι ἐκράτουν τοῦ ὅρους. Ἀθηναῖοι Σικυωνίους ἐκράτησαν.

η') τὰ ἐνάρξεως σημαντικά· Ξενοφῶν ἤρχετο τοῦ λόγου ὧδε. οἱ βάρβαροι ἤρξαν χειρῶν ἀδίκων (=ἐπετέθησαν πρῶτοι).

θ') τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ὀζειν· τόδ' ὀζει θυμάτων. ὀζει τρυγός. πνεῖ μύρου (=ἐκπέμπει ὁσμὴ μύρου).

ι') τὰ ἀφῆς καὶ γεύσεως ἢ ὀσφρῆσεως σημαντικά· ἤψατο τῶν γονάτων. ἀντελάβετο ἄκρου τοῦ στόμακος. ὀλίγοι σίτου ἐγεύσαντο. χρομύων ὀσφραίνομαι.

Τὰ δὲ ἀκούης σημαντικά καὶ τὸ αἰσθάνομαι συντάσσονται μετὰ γενικῆς μέν, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ πρόσωπον, τὸ ζῶον ἢ τὸ πρᾶγμα, τοῦ ὁποίου ἐνέργειάν τινα ἢ πάθος ἢ κατάστασιν ἀντιλαμβάνεται τις, μετ' αἰτιατικῆς δὲ (ἢ καὶ γενικῆς), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ αὐτὴ ἡ ἐνέργεια, τὸ πάθος ἢ ἡ κατάστασις τινος· τῶν μαρτύρων ἀκηκόατε. ὄνος λύρας ἤκουε καὶ σάλπιγγος ὅς· ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθε. οὐκ ἤσθάνοντο προσιόντων τῶν πολεμίων. πάντ' ἀκήκοας λόγον. ἤσθετο βοήν.

Σημ. 1. Ὅμοιαν ἐν γένει μετὰ τὸ ἀκούω σύνταξιν ἔχει τὸ συνυθάνομαι καὶ τὸ μανθάνω, τὸ δὲ ὁρῶ δέχεται πάντοτε αἰτιατικὴν.

Σημ. 2. Μετὰ (καθαρᾶς) γενικῆς συντάσσονται καὶ ῥήματα κυρίως μεταβατικά, ὅταν δηλοῦται ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἐκτείνεται εἰς μέρος τι μόνον τοῦ ἀντικειμένου· Κύρος λαβὼν τῶν κρεῶν διεδίδου. τῆς γῆς ἔτεμον. διείλε τοῦ τείχους (πβ. § 55).

§ 135. Μετὰ (ἀφαιρετικὴν) γενικὴν συντάσσονται αἱ ἐξῆς τάξεις ῥημάτων, ἧτοι

α') τὰ χωρισμοῦ ἢ ἀπομακρύνσεως ἢ ἀπαλλαγῆς σημαντικά· πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη ἀρετῆς πανουργία φαίνεται. τῶν ἀδίκων ἀπεχόμεθα. ἀπηλλάγησαν τοῦ κινδύνου. οἱ ἔφοροι εἶπον τοῦ κήρυκος μὴ λείπεσθαι αὐτόν. ἐλευθεροῦμαι κακῶν.

β') τὰ λήξεως σημαντικά· οὐ λήξω θρήνων. ἐπαύσαντο μάχης.

γ') τὰ ἀποτυχίας σημαντικά· ἀκοντίζων τὸν ὕν ἤμαρτεν αὐτοῦ. ἐψεύσθη τούτου.

δ') τὰ στερησεως σημαντικά· ὁ μὴδὲν ἀδικῶν οὐδενὸς δεῖται νόμου. ἐπαίνου σπανίζετε.

ε') τὰ ἐκ παραθετικῶν ἐπιθέτων παραγόμενα καὶ ὅσα ἐνέχουν σημασίαν συγκρίσεως (ἰδὲ § 60 καὶ 61)· Πausανίας ὑστέρησε Λυσάνδρου. αἰσχροὺν ἠτιτᾶσθαι τῶν φίλων ταῖς εὐεργεσίαις. Λακεδαιμόνων ἐπρώτευσεν τῆς Ἑλλάδος. Κύρος τῶν ἡλικιωτῶν ἐκρατίστευσεν. ἡ ὑμετέρα ἀρετὴ οὐκ ἂν περιγένοιτο τῆς βασιλέως δυνάμεως. ἀγαθὸς ἄρχων οὐδὲν διαφέρει πατρὸς ἀγαθοῦ.

ς') τὰ καταγωγῆς σημαντικά· Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο. πατὴρ δὲ ἐσθλοῦ πέφυκε.

Σημ. Τῆς γενικῆς ταύτης δύναται νὰ προτάσσεται καὶ ἡ προθέσις ἐκ (καὶ σπανιώτερον ἢ ἀπό, ἰδίᾳ ἐπὶ ἀπωτέρω καταγωγῆς)· ἐκ θεῶν ἐγεγόνει. ἤλθε Προκλῆς γεγονών· ἀπὸ Δημαράτου. οἱ ἀφ' Ἑρακλέους γεγονότες (=οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἡ.).

§ 139. Μετὰ γενικῆς (ἰδίᾳ ἀφαιρετικῆς) συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων ἐκ, ἀπό, πρό, ὑπέρ, κατά· οἱ Κόλχοι, ἅτε ἐκπεπτωκότες τῶν οἰκιῶν, πολλοὶ ἦσαν ἄνθρωποι. Κριτίας καὶ Ἀλκιβιάδης ἀποπηδήσαντε Σωκράτους ἐπραττέτην τὰ πολιτικά. δεῖ τοὺς ἄρχοντας καὶ προβουλεύειν τῶν ἀρχομένων καὶ προνοεῖν. ἡ γλῶττα μὴ προτρεχέτω τῆς διανοίας. μὴ μου κκτείπῃς πρὸς τοὺς ἄλλους. οὐδεὶς αὐτὸς ἑαυτοῦ καταγόρησε πώποτε.

3. Με δοτικῇν.

§ 137. Μετὰ (καθαρά:) δοτικῆς (§ 55) συντάσσονται αἱ ἐξῆς τάξεις ῥημάτων, ἧτοι

α') τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ πρέπειν· τῇ βασιλεῖᾳ προσήκει καλοκαγαθία. ὁ κόθορνος ἀρμόττει τοῖς ποσὶν ἀμφοτέρωθεν. ὁ κάλλιστος κόσμος τῷ νικᾶν πρέπει.

β') τὰ σημαίνοντα ἐν γένει φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν διάθεσιν ἢ ἐνέργειαν· δοῦλος πεφυκὼς εὐνόει τῷ δεσπότῃ. Παρύσχιτις ὑπῆρχε τῷ Κύρῳ. ἄρεσκε πᾶσι μὴ σαυτῷ μόνῳ. οἱ στρατιῶται ἐχαλέπαινον καὶ ὠργίζοντο τῷ Κλεάρχῳ. Κύρος ἐπεβούλευσεν Ἀρταξέρξη. βεδογηθήκαμεν Εὐδοεῦσι. ἀμυνῶ τῇ πατρίδι. δίκαια ἂν πράττει ὁ τοῖς νόμοις πειθόμενος, ἄδικοι δ' ὁ τοῖς αἰπειθῶν.

Σημ. 1. Τὰ σημαίνοντα ὁμῶς ὠφελεῖν ἢ βλάπτειν συντάσσονται μὲ αἰτιατικὴν πλὴν τοῦ λυσιτελεῖν· βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμός. Σωκράτης ὠφέλει τοὺς συνόντας. δικαιοσύνη λυσιτελεῖ τῷ ἔχοντι.

Σημ. 2. Εἰς τὴν προηγουμένην τᾶξιν ἀνήκουσι καὶ τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα πλησιάζειν ἢ συναντᾶν φιλικῶς ἢ ἐχθρικῶς ἢ ἁπλῶς πλησιάζειν ἢ συναντᾶν· ὅμοιος ὁμοίῳ ἀεὶ παλάζει.

ταῖς φρονιμωτάτοις πλησίαζε. Τισσφέρνης συντυγχάνει βχσιλεῖ.
οἱ Ἕλληνες ἐνετύγχανον τάφροις ὕδατος πλήρεσιν.

§ 138. Μετὰ (ὀργανικῆς) δοτικῆς συντάσσονται αἱ ἐξῆς τάξεις ῥημάτων, ἧτοι

α') τὰ σημαίνοντα *ἰσότητα ἢ ὁμοιότητα ἢ συμφωνίαν*· ἰσοῦνται θεοίς. φιλοσόφῳ ἔοικας. τὰ ἔργα οὐ συμφωνεῖ τοῖς λόγοις.

β') τὰ σημαίνοντα *ἀμιλλαν ἢ ἔριν ἢ διαλλαγὴν*· Σκύθαι καὶ Θρᾷκες οὐκ ἂν τολμήσιαν ἀσπίδας καὶ δόρατα λαβόντες Λακεδαιμονίοις διαμάχεσθαι καὶ Λακεδαιμόνιοι οὐ· ἂν Θρᾷξιν ἐν πέλταις καὶ ἀκοντίοις οὕτε Σκύθαις ἐν τόξοις ἐθέλοιεν ἂν διαγωνίζεσθαι (= ἐν μάχῃ, ἐν ἀγωνί ἀμιλλᾶσθαι). θεῶ μάχεσθαι δεινόν ἐστι. Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι ἐπολέμησαν ἀλλήλοισ. οὐκ αἰσχρὸν τοῖς ποιηταῖς διαφέρεισθαι. ἡ γυνὴ ἐλοιδορεῖτο τῷ ἀνδρὶ. Κλέαρχος ἡρώτα, εἰ αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσι σπένδοιτο.

Σημ. Λέγεται καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν *πολεμῶ μετὰ τινος*, ἀγωνίζομαι μετὰ τινος κ.τ.τ. ἀλλὰ μὲ ὥς διάφορον σημασίαν (= πολεμῶ ἔχων τινὰ σύμμαχον)· Ἀθηναῖοι μετὰ Θηβαίων ἐπολέμουν Λακεδαιμονίοις.

γ') τὰ σημαίνοντα *ἀκολουθίαν ἢ διαδοχὴν ἢ ἔγνωσιν ἢ ἐπικοινωνίαν*· ἔπεσθε τῷ ἡγουμένῳ. τῷ νυκτερινῷ ἀγγέλῳ ὁ ἡμερινὸς ἑεδέχετο. κακοῖς ὁμιλῶν καὐτὸς ἐκδήσει κκός. χρῶ τοῖς βελτίστοις (= συναναστρέφου). οἱ βάρβαροι διαλεχθέντες ἀλλήλοισ ἀπῆλθον.

§ 139. Μετὰ δοτικῆς (ὀργανικῆς ἢ τοπικῆς) συντάσσονται ὁπωσὺς πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων *σύν, ἐν, ἐπὶ, πρὸς, παρὰ, περὶ, ὑπὸ* ἢ μετὰ τοῦ ὁμοῦ· πάντες οἱ φίλοι συναπέθνον αὐτῷ. τῇ φιλοσοφίᾳ ἐνδιατρίβει. τὰ Κύθηρα ἐπίκειται τῇ Λακωνικῇ. τοῖς κρείττοσι καλῶς προσφέρεισθε. Κρίτων παρεκάθητο Σωκράτει. πολλοῖς κακοῖς περιέπεσε. ὑπόκειται τὸ Κίρρατον πεδίον τῷ ἱερῷ. οὐχ ὁμονοοῦσιν ἀλλήλοισ.

§ 140. Καὶ περιφράσεις, ἰδίᾳ μὲ τὸ ῥήμα *ἵεναι*, ἰσχυνομένου πρὸς ῥήματα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς, δέχονται ἀντικείμενον κατὰ πτώσιν δοτικὴν· εἰς λόγους ἔρχομαι *τινι* (πδ. διαλέγομαι *τινι*). διὰ φιλίας ἔρχομαι *τινι* (πδ. ὁμιλῶ *τινι*). διανοοῦμεθα διὰ πολέμου αὐτῷ· ἵεναι (πδ. πολεμῶ *τινι*). Συνένεσις

οὔτε πρότερον οὐδενί πω εἰς χεῖρας ἔλθειν ἔφη οὔτε τότε Κύριον εἶναι ἤθελε (πδ. ὁμιλῶ *τινι*).

Παραόρτημα.

1. Ἐμπρόθετος προσδιορισμὸς εἰς θέσιν ἀντικειμένου.

§ 141. Πολλάκις καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν μεταβατικά ῥήματα, ἰδίᾳ ἐκ τῶν συντασσόμενων μετὰ γενικῆς ἢ δοτικῆς, εὐρίσκονται συντεταγμένα μετὰ ἐμπροθέτου προσδιορισμοῦ ἐπέχοντος θέσιν ἀντικειμένου (φροντίζω *τινός* καὶ) φροντίζω *περὶ τινος*. (διαλέγομαι *τινι* καὶ) διαλέγομαι *πρὸς τινα*.

Διὰ τῆς τοιαύτης ἐκφορᾶς τοῦ ἀντικειμένου καθίσταται πολλὰκις σαφεστέρα ἢ ὑπ' αὐτοῦ ἐκφραζομένη ἔννοια.

Καὶ ἄλλοτε μὲν μένει ἡ ἀρχικὴ πτώσις τοῦ ἀντικειμένου, ἡ δὲ προτασσόμενη ταύτης πρόθεσις χρησιμεύει, ἵνα ἐνισχύσῃ καὶ καταστήσῃ σαφεστέραν τὴν σημασίαν αὐτῆς (ὥς λ. χ. ἀπαλλάττομαι *τινος*—καὶ—ἀπαλλάττομαι *ἀπὸ τινος*. ἐνδιατρίβω *τινι*—καὶ—ἐνδιατρίβω *ἐν τινι*. ἀναβαίνω *ἵππον*—καὶ—ἀναβαίνω *ἐπὶ τὸν ἵππον*), ἄλλοτε δὲ ἡ ἀρχικὴ πτώσις τοῦ ἀντικειμένου (ἰδίᾳ ἢ δοτικῇ) μεταβάλλεται εἰς ἐμπρόθετον προσδιορισμὸν κατ' αἰτιατικὴν· προσέρχομαι *τινι*—προσέρχομαι *πρὸς τινα*. διαφέρω *τινι*—διαφέρωμαι *πρὸς τινα*. μάχομαι *τινι*—μάχομαι *πρὸς τινα*.

2. Ἰδιαίτεραι παρατηρήσεις περὶ τῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων καὶ τοῦ ἀντικειμένου.

§ 142. Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν πολλὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα λαμβάνονται ἄλλοτε μὲν ὡς μεταβατικά, ἄλλοτε δὲ ὡς ἀμετάβατα (ὥς τὸ παιδί *κλαίει*—αὐτὴ *κλαίει τὸν ἄνδρα τῆς*. ὁ ἱερεὺς *ψάλλει*—ὁ ψάλτης *ψάλλει τὸ χερουβικόν*. τὸ κανδήλι *σβήνει*—ὁ νεωκὸρος *σβήνει τὰ κανδήλια*), οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν α') πολλὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα, ἀρχῇθεν μεταβατικά, λαμβάνονται καὶ ὡς ἀμετάβατα· πράττω *τι*—εὖ *πράττω* (=εὐτυχῶ), κακῶς *πράττω* (=δυστυχῶ). ἔχω *τι*—εὖ *ἔχω* (=εἶμαι καλῶ). ἄγω

τινὰ ἢ τι—ἄγω ἐπὶ τοὺς πολεμίους (=βαδίζω). ἐλαύνω τι—ἐλαύνω ἐπὶ τινα (=ὄρμῳ ἔφιππος). ἐκλείπω τι—ἐκλείπει ὁ ἥλιος (=χάνεται). τελευτῶ τι—ἐτελεύτησε Δαρεῖος; (=ἀπέθανε).

Μερικὰ ῥήματα μεταβάλλονται οὕτως ἀπὸ μεταβατικῶν εἰς ἀμετάβατα, ὅταν συντεθῶσι μετὰ προθέσεως· βάλλω τι—ἐμβάλλω, εἰσβάλλω (=χύνομαι, εἰσορμῶ), ἐκβάλλω (=χύνομαι), μεταβάλλω (=μεταβάλλομαι). ἱγμί τι—ἀνίγμι (=χαλαροῦμαι, παύω). δίδωμι τι—ἐνδίδωμι (=ὕποχωρῶ), ἐπιδίδωμι (=προκόπτω). λύω τι—καταλύω παρὰ τινι (=διαμένω) κ. τ. λ. οἱ πολέμοι εἰσέβαλλον εἰς τὴν χώραν. ὁ ποταμὸς εἰσβάλλει (ἢ ἐμβάλλει ἢ ἐκβάλλει) εἰς τὴν λίμνην. ἐγὼ μὲν ὁ αὐτὸς εἰμι, ὑμεῖς δὲ μεταβάλλετε. μὴ ἀνίετε τιμῶντες τοὺς ἀγαθοὺς. εἰς εὐδαιμονίαν ἢ πόλιν ἐπέδωκεν. κατέλυσε παρὰ Καλλίχ.

6') ἀντιθέτως μερικά, ἀρχῇθεν ἀμετάβητα, λαμβάνονται ἐνίοτε ὡς μεταβατικά, ὅπως τοῦτο συμβαίνει εἰς πλεῖστα ἀμετάβατα τῆς νέας γλώσσης· π. χ. μένω—καί—μένω *αἰνὰ* (λ. χ. οἱ πελτασταὶ οὐκ ἔμειναν τοὺς ὀπλίτας). πλέω—καί—πλέω *τι* (λ. χ. τὴν θάλασσαν, τὸ πέλαγος). σπεύδω—καί—σπεύδω *τι* (λ. χ. τὴν ὁμολογίαν). ὁμνυμι—καί—ὁμνυμι *τι*. (λ. χ. τοὺς θεοὺς) (πδ. ἐγὼ θά σε ζήσω. τὸν ἐπέθανε στὸ ξύλο κ. τ. τ.).

Συνήθης εἶναι ἡ μεταβολὴ αὕτη εἰς ῥήματα κινήσεως σημαντικά, ὅταν συντίθενται μετὰ προθέσεως· βαίνω—διαβαίνω (τὸν ποταμόν), παραβαίνω (τὸν νόμον), ὑπερβαίνω (τὸ ὄρος). ἔρχομαι—περιέρχομαι (τὴν γῆν). ναυμαχῶ—καταναυμαχῶ (τοὺς πολεμίους). Οὕτω καὶ (κυβεύω) κατακυβεύω, (ἵπποτροφῶ) καθιπποτροφῶ, (ὀψοφαγῶ) κατοψοφαγῶ, (ἡδυπαθῶ) καθηδυπαθῶ κ. τ. τ. τὰ ὅποια πάντα σημαίνουν *κατασπαταλῶ* τι (λ. χ. τὴν οὐσίαν, τὰ ὑπάρχοντα, τὰ κεκτημένα) εἰς κυδείας, ἵπποτροφίας, ὄψα, ἡδονάς κ. τ. τ.

Σημ. 1. Ἀμεταβάτως λαμβάνονται καὶ μερικά ῥήματα παρὰ σύνθετα παράγωγα ἐξ ἀντικειμενικῶν συνθέτων ὀνομάτων (π. χ. τροχοποιός, δορυφόρος, αἰκοδόμος κ. τ. τ.), σημαίνουν δὲ ταῦτα πράξιν, ἣτις εἶναι ἴδιον ἢ σύνηθες τοῦ ὑποκειμένου ἔργον· τίς ἐθελήσει τροχοποιεῖν ἢ σκυτοτομεῖν ἢ πλινθουργεῖν (=νά εἶναι τροχοποιός ἢ σκυτοτόμος ἢ πλινθουργός·)

Μερικά ὅμως ἐκ τούτων, ἐπειδὴ ἐλησμονήθη πλέον σὺν τῷ χρόνῳ ἢ σημασίᾳ τοῦ α' συνθετικοῦ, συντάσσονται πολλάκις μὲ αἰτιατικὴν ἀντικειμένου συμφώνως μὲ τὴν ἀναπτυχθεῖσαν σημασίαν τοῦ ὅλου παρασυνθέτου ῥήματος ἢ μόνον τοῦ β' συνθετικοῦ. Μῆδοι αὐτὸν ἐδορυφόρου (=ἐφύλαττον αὐτὸν δορυφοροῦντες). οἰκοδομῶ οἰκίαν καὶ οἰκοδομῶ γέφυραν, τεῖχος, πυραμίδα κ.τ.τ. (=κτίζω ἀπλῶς).

Σημ. 2. Ἐν γένει ἡ μεταβολὴ τῆς σημασίας ῥήματός τινος συνεπάγεται καὶ μεταβολὴν τῆς συντάξεως αὐτοῦ διψῶ —καί— διψῶ ἐλευθερίας (=ἐφρίεμαι σφόδρα ἐλευθερίας). φροντίζω τινός —καί— φροντίζω *τε* (=ἐξετάζω *τι*). ἡγοῦμαι τινος (=εἶμαι ἡγεμόν, ἄρχων τινός) —καί— ἡγοῦμαι *τινι* (=εἶμαι ὁδηγός εἰς *τινα*) κ.λ.π.

§ 143. Μεταβατικά *τινα* ῥήματα συμβαίνει μόνον εἰς χρόνους τινάς (ἰδίᾳ τὸν παρακειμενον καὶ ἀόριστον β') νὰ ἔχουν ἀμετάβατον (ἢ καὶ μέσσην) σημασίαν. Ἰστημί *τι* —ἔστηκα (=στέκεμαι), ἔστην (=ἐστάθην). δύνω *τι* —δέδωκα (=ἔχω βυθισθῇ), ἔδυν (=ἐδυθίσθην). φύω *τι* —πέφυκα (=ἔχω γεννηθῇ, εἶμαι), ἔφυν (=ἐγεννήθην, ὑπῆρξα). ἐγείρω *τι* —ἐγρήγορα (=εἶμαι ἐξυπνος, δὲν κοιμῶμαι). ἀπόλλυμι *τι* —ἀπόλωλα (=ἔχω χαθῇ). πείθω *τινὰ* —πέποιθα (=εἶμαι πεπεισμένος) κ.λ.π.

§ 144. Ὅταν ἓν ὄνομα εἶναι κοινὸν ἀντικείμενον δύο ἢ περισσότερων ῥημάτων εὐρισκομένων εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν (ἢ περίοδον), τότε τὸ ἀντικείμενον

α') σπανίως ἐπαναλαμβάνεται, ἰδίᾳ δὲ ὅταν ὑπάρχῃ ἔμφασις καὶ ἀντιδιαστολή· οὐδεὶς ἐρεῖ ὡς Ἑλλήνας ἀγαγὼν εἰς τοὺς βαρβάρους προδοὺς τοὺς Ἑλλήνας τὴν τῶν βαρβάρων φίλαν εἰλόμην. εἰς δὲ εἶπε... ἐλθόντας *Κῦρον αἰτεῖν* πλοῖα· ἐὰν δὲ μὴ διδῷ ταῦτα, ἡγεμόνα *αἰτεῖν Κῦρον*.

β') πολλάκις τίθεται ἀπαξ, καὶ ὅταν ἀκόμη τὰ ῥήματα δέχωνται τὸ ἀντικείμενόν των κατὰ διάφορον πτῶσιν, ὅποτε τὸ κοινὸν ἀντικείμενον τίθεται καθ' ἣν πτῶσιν ἀπαιτεῖ τὸ πλησιέστερον πρὸς αὐτὸ ῥήμα· λέγεται Ἀπόλλων ἐκδεῖραι Μαρσύαν νικήσας. Κλέαρχος ταῦτα εἰπὼν (ἐνν. τοῖς ἀγγέλοις) ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους.

γ') συνήθως εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ κοινοῦ ἀντικειμένου τίθεται κατάλληλος πτώσις τῆς ἀντωνυμίας αὐτοῦ (ἢ σπανιώτερον τῆς οὗτος) ἐπαγγελόμεθα Ἀριαίῳ, ἐὰν ἐνθάδε ἔλθῃ, εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλείου καθιεῖν αὐτόν. πλοῖα αἰτεῖτε Κύρον· ἐὰν δὲ μὴ διδῶ ταῦτα, ἡγεμόνα αἰτεῖτε.

§ 145. Ὅπως πᾶς ἄλλος ὅρος τῆς προτάσεως (§ 28 κ. ἐ.), οὕτω καὶ τὸ ἀντικείμενον πολλάκις παραλείπεται,

α') ὅταν εὐκόλως ἐννοῇται ἐκ τῶν συμφραζομένων· ἡ Κίλισσα ἐδεήθη Κύρου ἐπιδειξαι τὸ στράτευμα αὐτῇ· βουλόμενος οὖν ἐπιδειξαι ἐξέτασιν ποιεῖται.

β') ὅταν ἡ ὅλη φράσις ἔχῃ γενικὴν ἔννοιαν καὶ εἶναι περιττὸν νὰ δηλωθῇ εἰς τί ὀρισμένως μεταβαίνει ἢ διὰ τοῦ ῥήματος σημαινομένη ἐνέργεια· πρὸς τὸν ἔχοντα ὁ φθόνος ἔρπει. ἡ μὲν εὐταξία σφῶζειν δοκεῖ, ἡ δ' ἀταξία πολλοὺς ἤδη ἀπολώλεκεν. τῶν μάχῃ νικῶντων καὶ τὸ ἄρχεῖν ἐστί.

Β' Διπτῶτα ῥήματα.

§ 146. Ἐκ τῶν διπτῶτων ῥημάτων (§ 127) ἄλλα μὲν συντάσσονται μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς, ἄλλα μετ' αἰτιατικῆς καὶ γενικῆς καὶ ἄλλα μετ' αἰτιατικῆς καὶ δοτικῆς. Τὰ ῥήματα δὲ ταῦτα κανονικῶς εἶναι ἐνεργητικὰ μεταβατικά, πολλὰ δ' ἐξ αὐτῶν ἀνήκουν εἰς τὰς προμνημονευθείσας τάξεις ῥημάτων (§ 130—139).

1. Μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς.

§ 147. Μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς συντάσσονται

α') τὰ σημαίνοντα διδάσκειν ἢ ὑπενθυμίζειν διδάσκει μετὰ τὴν στρατηγίαν. ἀναμνήσω ὑμᾶς τοὺς τῶν προγόνων κινδύνους (πδ. μὲ μαθαίνει τέχνην—ἀλλὰ μοῦ ἐνθυμίζει τὰ περασμένα).

β') τὰ σημαίνοντα αἰτεῖν ἢ ἐρωτᾶν αἰτεῖτε Κύρον πλοῖα (=ἀπὸ τὸν Κ. πλοῖα). ὑμᾶς βασιλεὺς τὰ ὄπλα ἀπαιτεῖ. ταῦτα ἡρώμεθα αὐτοὺς (πδ. αὐτὸ τὸν ἡρώτησα).

γ') τὰ σημαίνοντα εἰσπράττειν ἢ ἀποστερεῖν ἢ ἀποκρῦπτειν Σωκράτης τοὺς ἐκυτοῦ ἐπιθυμοῦντας οὐκ ἐπράττετο χρήματα. Φίλων ἀφηρείτο τούτους τὰ ὑπάρχοντα. Διογείτων τὴν θυγατέρα ἔκρυπτε τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς (=ἀπὸ τὴν θυγατέρα του).

Σημ. Τῶν σημαίνοντων ζητεῖν ἢ εἰσπράττειν τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον ἐκφέρεται πολλάκις διὰ τῆς προθέσεως παρὰ καὶ γενικῆς (§ 141)· ὁ γῆρας αἰτῶν παρὰ θεῶν ἁμαρτάνει. οὗτος παρ' ἐτέρων εἰσπράττει τόκους. Τῶν δὲ σημαίνοντων ἀποστερεῖν τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο ἀντικειμένων (συνήθως τὸ σημαῖνον τὸ πρᾶγμα, σπανιώτερον τὸ σημαῖνον τὸ πρόσωπον) ἐκφέρεται ἐνίοτε κατὰ γενικὴν (ἀφαιρετικὴν) ἀπλῆν· ἀποστερεῖ με τῶν χρημάτων. τοὺς δεσπότας ἀποστερεῖ ἑαυτοῦ. ἐνόμιζε πολλὰ ἔθνη ἀποστερήσειν βασιλέως (= θὰ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὸν . . .).

δ') τὰ σημαίνοντα ἐνδύειν ἢ ἐκδύειν· ὁ πάππος τὸν Κῦρον καλὴν στολὴν ἐνέδυσσε. ἐξέδυσεν ἐμὲ τὴν ἐσθῆτα.

ε') τὰ σημαίνοντα ὀνομάζειν ἢ νομίζειν ἢ καθιστᾶν τινα τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ μὲν μία αἰτιατικὴ εἶναι τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον, ἡ δὲ ἄλλη κατηγορούμενον αὐτῆς· τὴν πρόνοιαν δειλίαν ὀνομάζει. οἱ Θετταλοὶ φίλον τὸν Φίλιππον ἡγοῦντο. Δαρεῖος Κῦρον σατράπην ἐποίησε. Ἀθηναῖοι Περικλέα εἵλοντο στρατηγὸν (πβ. τὸν ἐξέλεξαν βουλευτήν. τὸν ἐχειροτόνησαν ἀρχιμανδριτήν. τὸν διώρισαν νομάρχην πρβλ. § 19, γ' καὶ δ'), ἐπὶ δὲ τῶν ῥημάτων τρέφειν, αὔξειν καὶ αἶρειν τὸ ἔμμεσον ἀντικείμενον εἶναι ὡς προληπτικὸν κατηγορούμενον· ἕνα τινὰ αἰεὶ ὁ δῆμος εἴωθε τρέφειν καὶ αὔξειν μέγαν (πβ. § 20, σημ.).

ς') οἷονδ' ἡποτε μεταβατικὸν ῥῆμα μετ' αἰτιατικῆς συντασσόμενον, ὅταν ἔχῃ ἐκτὸς τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐσωτερικοῦ (ἢ οὐστοιχον) ἀντικείμενον· Μέλητός με ἐγράψατο τὴν γραφὴν ταύτην. ὤρκωσαν πάντας τοὺς μεγίστους ὄρκους. ὁ Κῦρος τὸ στράτευμα κατένειμε δῶδεκα μέρη.

Συνήθης εἶναι ἡ τοιαύτη σύνταξις μὲ τὰ ῥήματα ποιεῖν, δοᾶν, ἐργάζεσθαι, λέγειν, ἀγορεύειν (τινά τι, ἀγαθὸν ἢ κακόν)· ἀγαθὸν τι ποιεῖν τὴν πατρίδα πειρᾶται (= εἰς τὴν πατρίδα). οἱ ὑποκριταὶ ἐν ταῖς τραγωδίαις τὰ ἔσχατα λέγουσιν ἀλλήλους.

2. Μετ' αἰτιατικῆς καὶ γενικῆς

(καθαρᾶς ἢ ἀφαιρετικῆς).

§ 148. Μετ' αἰτιατικῆς καὶ γενικῆς συντάσσονται τὰ ἐξῆς.

ρήματα (ὡς συνδυάζοντα σημασίας ῥημάτων συντασσομένων μεθ' ἑκατέρας τῶν δύο τούτων πτώσεων).

α') τὰ πληρώσεως καὶ κενώσεως σημαντικά· *διφθέρας ἐπίμ-
πλασαν χόρτου κούφου. αἰδοῦς ἐκένωσαν τὴν ψυχὴν.*

β') τὰ ἀπολαύσεως σημαντικά· *τῶν λόγων ἡμᾶς Λυσίας
εἰστία.*

γ') τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ *πιάνειν, ὀδηγεῖν, σύρειν* κ.τ.τ.
ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ γενικὴ δηλοῖ τὸ μέρος· Ἀθηναῖ ξανθῆς κόμης
ἔλε *Πηλείωνα* (=τὸν ἐπίασεν ἀπὸ τὴν ξ. κόμην). ἔλαβον *τῆς ζώ-
νης* τὸν Ὀρόνταν. ἄγει *τῆς ἡνίας* τὸν ἵππον. εἴλκεν *αὐτὸν τῶν
ποδῶν.*

δ') τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικά (πλὴν τοῦ *φθονῶ* πθ. §
137, β'), τὰ δικαστικά (δικάζω, κρίνω, διώκω, γράφομαι, τιμω-
ροῦμαι κ. τ. τ.) καὶ τὰ ἀνταποδοτικά, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ γενικὴ
δηλοῖ τὴν αἰτίαν· εὐδαιμονίζω *ὑμᾶς τῆς ἐλευθερίας*. μακαρίζω
αὐτοὺς τοῦ θανάτου. διώξομαι *σε δειλίας*. ἐμὲ ὁ Μέλητος ἀσε-
βείας ἐγράψατο. *Λακεδαιμονίους τῆς* ἐξαπάτης τιμωρησόμεθα.

Σημ. Ἡ γενικὴ τῆς αἰτίας συνάπτεται καὶ μὲ τὰ παθητικά
τούτων· *φεύγω φόνου* (τὸ φεύγω, παθητ. τοῦ διώκω=κατηγοροῦ-
μαι). *ἔάλω κλοπῆς* (=κατεδικάσθη διὰ κλοπὴν). Τὸ δὲ *κρίνο-
μαι θανάτου* σημαίνει *δικάζομαι δι' ἐγκλημα*, τοῦ ὁποίου ἡ
ποινὴ εἶναι ὁ θάνατος.

ε') τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ *ἀξιοῦν ἢ ἐκτιμᾶν ἢ πωλεῖν
ἢ ἀγοράζειν*, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ γενικὴ σημαίνει τὴν ἀξίαν ἢ τὸ
τίμημα ἢ τὸ ἀντάλλαγμα ἐν γένει (γενικὴ τοῦ ποσοῦ, ἦτοι τῆς
ἀξίας ἢ τοῦ τιμήματος)· οἱ βάρβαροι *Θεμιστοκλέα* τῶν μεγίστων
δωρεῶν ἠξίωσαν. *πλείστον τιμῶ ταῦτα. τῶν πόνων* πωλοῦσιν
ἡμῖν πάντα τάγάθ' οἱ θεοὶ (=λαμβάνοντες ὡς ἀμοιβὴν τοὺς κό-
πους μας). οὗτοι παρεῖχον *μικρὰ μέτρα πολλοῦ ἀργυρίου*. ἐὰν
ἀπῇ τὸ χαίρειν, τᾶλλα (ἀγαθὰ) *ἐγὼ καπνοῦ σικῆς οὐκ ἂν πρι-
αίμην. τὴν πόλιν* οὗτοι *δραχμῆς* ἂν ἀποδοῖντο.

Σημ. Καὶ τὰ παθητικά τῶν ῥημάτων τούτων συντάσσονται
μετὰ γενικῆς· τοῦτο τιμᾶται *δραχμῆς*. ἀξιοῦται *τῆς αὐτῆς τιμῆς*.

ς') τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ *ἀκούειν ἢ μανθάνειν*· βρσι-
λεὺς ἤκουσε *Τισσαφέρους τὸν Κύρου στόλον* (=παρὰ τοῦ Τ.).
μάθε μου καὶ τάδε (=παρ' ἐμοῦ).

ζ') τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀπομακρύνειν ἢ ἀπαλλάσσειν ἢ παύειν· θάνατος χωρίζει τοῦ σώματος τὴν ψυχὴν. λυσόν με τῶν δεσμῶν. ἐγὼ σε παύσω τοῦ θρόσους.

η') πολλὰ μεταβατικὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων ἐκ, πρό, κατά· προέταξε τῶν δπλιτῶν τοὺς ἱππέας. ἰσχὺν τοῦ δικαίου προτιθέασι. ἐκκέκρουκας με τῆς ἐλπίδος. τὰ ποιήματα ἡμῶν καταντλεῖ.

Οὕτω καὶ τὰ δικαστικὰ ῥήματα κατηγορεῖν, κατακρίνειν, καταγιγνώσκειν, καταψηφίζεσθαι κλπ. ὅταν τινὸς καταγνώτε ἱεροσυλίαν ἢ κλοπὴν, ὁμοίως ἀπάντων θάνατον κατακρίνετε (= ὅταν εὗρητέ τινα ἔνοχον ἱεροσυλίας ἢ κλοπῆς, πάντας ἀνεξαίρετως εἰς θάνατον καταδικάζετε).

3. Μετ' αἰτιατικῆς καὶ δοτικῆς

(καθαυῶς ἢ ὀργανικῆς ἢ τοπικῆς).

§ 149. Μετ' αἰτιατικῆς καὶ δοτικῆς συντάσσονται τὰ ἐξῆς ῥήματα (ὡς συνδυάζοντα σηµασίας ῥημάτων συντασσόμενων μεθ' ἑκατέρας τῶν δύο τούτων πτώσεων)·

α') τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ φέρειν πλησίον ἢ προσαρµόζειν ἢ ἀντιτάσσειν· προσήγαγον αὐτῷ τοὺς αἰχµαλώτους. πάντα ἤρµοσεν ἀλλήλοις. δεῖ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς πράγµασι. ἐμοὶ ἀντέθηκας ἀνθρώπων τίνα;

β') τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ δίδειν ἢ λέγειν ἐν γένει· πολλὰ ἀγαθὰ οἱ θεοὶ παρέχουσι τοῖς ἀνθρώποις. τί ἔσται τοῖς στρατιώταις, ἐὰν βασιλεῖ τὰ ὄπλα χαρίσωνται; καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς ἔφρασε ταῦτά. συνεβούλευσεν αὐτοῖς τάδε.

γ') τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν ἐξισώσεως ἢ ὁμοιώσεως· ὁ σίδηρος ἀνιστὶ τοὺς ἀσθενεῖς τοῖς ἰσχυροῖς. ἐµὲ θεῶ οὐκ εἵκασεν.

δ') τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ συμφιλιώνειν ἢ ἀναμειγνύειν· ἐδέοντο Κερκυραίων τοὺς φεύγοντας ξυναλλάξαι σφίσι. δεῖ κόπρον τῇ γῇ μειγνύναι.

ε') πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ προθέσεων, ἰδίᾳ τῆς σὺν ἢ ἐν· συνέπεμψεν αὐτοῖς Εὐρύμαχον. ἡ μήτηρ συνέπραττε τῷ Κύρῳ ταῦτα. ὁ θεὸς τὴν ψυχὴν κρατίστην τῷ ἀνθρώπῳ ἐνέφυσεν. αἱ ἡδοναὶ οὔτε εὐεξίαν τῷ σώματι ἐνεργάζονται οὔτε ἐπιστήμην ἀξιόλογον τῇ ψυχῇ ἐμποιοῦσιν.

4. Μετὰ γενικῆς καὶ δοτικῆς.

§ 150. Μετὰ γενικῆς καὶ δοτικῆς συντάσσονται τὰ ἐξῆς ῥήματα (ὡς συνδυάζοντα σημασίας ῥημάτων συντασσόμενων μεθ' ἑκατέρας τῶν πτώσεων τούτων):

α') τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν μεταδόσεως ἢ μεταλήψεως ἢ μεθέξεως· *χρὴ τοῦ βάρους μεταδιδόναι τοῖς φίλοις*. ἐκοινώνησαν τῶν κινδύνων ἡμῖν· ἡμεῖς μετεσχίκαμεν ἡμῖν καὶ ἰερωῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ δορυτῶν τῶν καλλίστων.

β') τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ παραχωρεῖν· *ὁδοῦ παραχωροῦσιν οἱ νεώτεροι πρεσβυτέρῳ* (=παραμερίζουν διὰ νὰ περάσῃ ὁ πρεσβύτερος). *τῶν θάκων τοῖς πρεσβυτέροις ὑπανίστανται* (=παραχωροῦν τὰς θέσεις εἰς τοὺς πρεσβυτέρους). οὕτω καὶ (τὸ ἀντίθετον ἔχον ἔννοιαν) *φθονῶ τινί τινος π. χ. μὴ μοι φθονῆσῃς τοῦ μαθήματος* (=μὴ ἀρνηθῇς νὰ μοῦ πράσῃς αὐτὸ τὸ μάθημα).

γ') τὰ ῥήματα τιμῶ καὶ τιμῶμαι ἐπὶ δικαστικῆς ἐννοίας· *ἴσως ἄν μοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, φυγῆς τιμήσαιτε* (=ἴσως θὰ μοῦ ὀρίσετε ὡς ποινὴν τὴν ἐξορίαν). ὁ κατηγορὸς βούλεται *θανάτου σοι τιμᾶσθαι* (=θέλει νὰ προτείνῃ ὡς ποινὴν διὰ σέ τὸν θάνατον).

δ') τὰ ἀπρόσωπα μέλει καὶ μεταμέλει· *μάχης αὐτῷ μέλει* (=διὰ μάχην φροντίζει). οὐ μεταμελήσει σοι τῆς ἐμῆς δωρεᾶς (=δὲν θὰ μετανόησῃς διὰ τὴν . . .).

B' Ῥήματα παθητικά.

§ 151. Τὰ παθητικά ῥήματα (§ 123) πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐννοίας αὐτῶν ἀπαιτεῖν προσδιορισμὸν σημαίνοντα ὑπὸ τίνος πάσχει τὸ ὑποκείμενον, ἥτοι *ποιητικὸν αἴτιον*· *ἀδικοῦμαι ὑπὸ τούτου*.

Ἐκφέρεται δὲ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν

α') διὰ γενικῆς ἐμπροθέτου μετὰ τῆς προθέσεως ὑπὸ καὶ σπανιώτερον μετὰ τίνος τῶν προθέσεων *πρός, παρά, ἐκ*. Καλλιξείνος μισούμενος ὑπὸ πάντων λιμῷ ἀπέθανεν. τοῦτο ὁμολογεῖται

πρὸς πάντων. παρ' Ἰπποκράτους γράμματα ἐπέμφθη εἰς Λακεδαίμονα. τοῦτό μοι ἐκ θεοῦ δέδοται.

6') διὰ δοτικῆς ἀπλῆς, κανονικῶς μὲν ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι παθητ. παρακειμένου ἢ ὑπερσυντελικου ἢ τετελ. μέλλοντος, σπανίως δὲ καὶ ὅταν εἶναι ἄλλου τινὸς χρόνου ταῦτα Θεμιστογένει τῷ Συρακοσίῳ γέγραπται (=ὑπὸ τοῦ Θ). ἐπεπαιάνιστο αὐτοῖς ὡς ἐς ἐπίπλο ν (=εἶχε ψαλῇ ὑπ' αὐτῶν ὁ παιάν). ἀληθὲς ἀνθρώποις οὐχ εὐρίσκεται.

§ 152. Ὁ προσδιορισμὸς παθητικοῦ ῥήματος ὁ δηλῶν τὸ ποιητικὸν αἷτιον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον τοῦ αὐτοῦ ῥήματος λαμβανομένου εἰς τὴν ἐνεργητικὴν διάθεσιν· ἡ μὲν γὰρ τέμνεται ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ — ὁ γεωργὸς τέμνει τὴν μὲν γῆν.

Σχηματίζονται δὲ καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν παθητικὰ οὐχ ἐκ πάντων τῶν ῥημάτων, ἀλλὰ

α') κανονικῶς μὲν καὶ κυρίως ἐκ τῶν ἐνεργ. μεταβατικῶν ῥημάτων τῶν συντασσομένων μετ' αἰτιατικῆς ἐξωτερικοῦ ἀντικειμένου (§ 130)· οἱ παῖδες τιμῶσι τοὺς γονεάς—οἱ γονεῖς τιμῶνται ὑπὸ τῶν παίδων.

6') ἐνίοτε δὲ ἐκ ῥημάτων ἐνεργητικῶν συντασσομένων μετὰ γενικῆς ἢ δοτικῆς ἢ καὶ ἐξ ἀμεταβάτων· καταφρονεῖται ὑπὸ πάντων (καταφρονῶ τις). Παλαμῆδης διὰ σοφίαν ἐφθονήθη ὑπ' Ὀδυσσεύς (φθονῶ τι). ἱκανὰ τοῖς πολέμοις ἡτύχχεται (εὐτυχῶ).

§ 153. Κατὰ τὴν μετατροπὴν τῆς συντάξεως ἀπὸ ἐνεργητικῆς εἰς παθητικὴν ἐπὶ διπτῶτων ῥημάτων (§ 127 καὶ 146 κ. ἐ.) παρατηροῦνται τὰ ἑξῆς·

α') γενικῶς ἢ μίᾳ τῶν πλαγίων πτώσεων ἢ δηλοῦσα τὸ ἀμεσον ἀντικείμενον (κανονικῶς ἢ αἰτιατικῇ) τρέπεται εἰς ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἑτέρα (αἰτιατικῇ καὶ αὐτῇ, ἢ γενικῇ ἢ δοτικῇ), ἢ δηλοῦσα τὸ ἔμμεσον ἀντικείμενον, μένει οὗτος διδάσκει με τὴν στρατηγίαν—ἐγὼ διδάσκομαι ὑπὸ τούτου τὴν στρατηγίαν. ὁ παῖς ἐπλήρωσε τὴν ὕδριαν ὕδατος—ἡ ὕδρια ἐπλήρώθη ὑπὸ τοῦ παιδὸς ὕδατος. τὰς κώμας ἐδεδώκει Σεύθης Μηδοσάτῃ—αἱ κῶμαι ἦσαν δεδομέναι ὑπὸ Σεύθου Μηδοσάτῃ.

6') εἰδικῶς ἐπὶ τῶν διπτῶτων τῶν συντασσομένων μετὰ δύο αἰτιατικῶν, τῶν ὁποίων ὅμως ἢ μίᾳ ἐπέχει θέσιν κατηγορουμένου τῆς

ἄλλης (§ 147, ε'), ἀμφότεραι αἱ αἰτιατικαὶ γίνονται ὀνομαστικαὶ (κατηγορούμενον ἢ μία, ὑποκείμενον ἢ ἄλλη) κατὰ τὴν μετατροπὴν τοῦ ῥήματος εἰς παθητικόν· *Περικλέα Ἀθηναῖοι εἵλονται στρατηγόν*—*Περικλῆς ἡρέθη* ὑπ' Ἀθηναίων *στρατηγός*.

Σημ. 1. Ἐνίοτε τρέπεται εἰς ὀνομαστικὴν καὶ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἢ συστοίχου ἀντικειμένου ῥήματος ἐνεργητικοῦ (ἀμετάβατου ἢ μεταβατικοῦ) καὶ τίθεται ὡς ὑποκείμενον αὐτοῦ τρεπομένου εἰς παθητικόν· οὐκ ἐν τῷ *Καρὶ ἡμῖν ὁ κίνδυνος κινδυνεύεται*. ὁ βεβιωμένος *βίος*. φανερώς κατὰ θάλατταν ὁ πόλεμος ἐπολεμεῖτο.

Σημ. 2. Ἰδιόρρυθμος εἶναι εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἡ παθητικὴ σύνταξις τῶν διπτῶτων ῥημάτων *ἀποτέμνω, ἀποκόπτω, ἐκκόπτω* τινός τι καὶ *ἐπιτάσσω, ἐπιτρέπω* τινί τι. Ἐπὶ τούτων δηλαδὴ λαμβανομένων παθητικῶς ὑποκείμενον συνήθως γίνεται οὐχὶ ἡ αἰτιατικὴ, ἀλλ' ἡ γενικὴ ἢ ἡ δοτικὴ, ἡ δὲ αἰτιατικὴ (τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου) μένει· οἱ στρατηγοὶ ἀπετμήθησαν τὰς κεφαλὰς (οἱ βάρβαροι ἀπέτεμον τῶν στρατηγῶν τὰς κεφαλὰς). ἐξεκόπη τὸν ὀφθαλμόν (ἐξέκοψεν αὐτοῦ τὸν ὀφθαλμόν). οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακὴν ἀπέκτειναν αὐτούς (Ἀθηναῖοι ἐπέτρεψαν τοῖς ἐννέα ἄρχουσι τὴν φυλακὴν). καὶ ἄλλο τι μείζον εὐθὺς ἐπιταχθήσεσθε (ἐπέταξαν αὐτοῖς καὶ ἄλλο τι).

§ 154. Μερικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης ὡς παθητικὰ λαμβάνονται ἄλλα ῥήματα ἐνεργητικοῦ συνήθως τύπου, τὰ ὁποῖα κανονικῶς εἶναι ἀμετάβατα ἢ λαμβάνονται ὡς ἀμετάβατα. Οὕτω

τοῦ *ἀποκτείνω* (τινὰ) παθητικὸν εἶναι τὸ *ἀποθνήσκω* (ὑπό τινος=φονεύομαι), τοῦ *διώκω* (τινὰ) τὸ *φεύγω* (§ 148, δ'), τοῦ *ἐκβάλλω* (τινὰ) τὸ *φεύγω* ἢ *ἐκπίπτω* (ὑπό τινος=ἐξορίζομαι), τοῦ *ποιῶ* ἢ *διδῶ* ἢ *ἐργάζομαι* (τινὰ τι πρ. § 147, στ') τὸ *πάσχω* (ὑπό τινος εὖ, κακῶς, ἀγαθόν τι, κακόν τι), τοῦ *λέγω* (τινὰ εὖ, κακῶς, ἀγαθόν τι, κακόν τι) τὸ *ἀκούω* (ὑπό τινος εὖ, κακῶς, ἀγαθόν τι, κακόν τι), τοῦ *αἰρῶ* (τινὰ ἢ τι=συλλαμβάνω ἢ κυριεύω) τὸ *ἀλλίσκομαι* (ὑπό τινος)· *ἀπέθανεν* ὑπὸ Νικάνδρου. *Κριτίας ἔφυγεν* ὑπὸ τοῦ δήμου. *εὖ ἔπαθον* ὑπ' ἐκείνου. *δεινόν ἐστι* κακῶς ἀκοῦειν ὑπὸ τῶν πολιτῶν.

Σημ. Τοῦ μέσου *αἰροῦμαι* (τινὰ ἢ τι=ἐκλέγω) παθητικόν

εἶναι πάλιν τὸ αἰροῦμαι· Ἀθηναῖοι αἰροῦνται Περικλέα στρατηγόν—Περικλῆς αἰρεῖται ὑπ' Ἀθηναίων στρατηγός. Τοῦ δὲ παθητικοῦ τίθεται παρακείμενος εἶναι τὸ κεῖμαι· πανταχοῦ ἐν τῇ Ἑλλάδι νόμος κεῖται τοὺς πολίτας ὁμνῦναι ἑμονόησειν (=νόμος ἔχει τεθῆ).

§ 155. Πολλῶν ῥημάτων τὸ παθητικὸν δύναται νὰ σχηματίζεται καὶ διὰ τινος περιφράσεως· ἐγκωμιάζω—ἐγκωμιάζομαι καὶ ἐγκωμίων τυγχάνω, θεραπεύω—θεραπεύομαι καὶ θεραπείας τυγχάνω, δημεύω—δημεύομαι καὶ δημόσιος γίγνομαι, καταγελῶ τινος—καταγελῶμαι καὶ καταγέλαστος γίγνομαι, μισῶ—μισοῦμαι καὶ μισητὸς γίγνομαι καὶ μῖσος ἔχω πρὸς τινος, ὀνομάζω—ὀνομάζομαι καὶ ὄνομα ἔχω, ζημιῶ—ζημιούμαι καὶ ζημίαν λαμβάνω κλπ. (πδ. ἀγαπῶ—ἀγαπᾶται ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον καὶ ἔχει τὴν ἀγάπην ὅλου τοῦ κόσμου, τιμωρῶ—ἐτιμωροῦμαι καὶ ἔλαβε τιμωρίαν, διορίζω—διωρίσθη νομάρχης καὶ ἔλαβε θέσιν νομάρχου κ.τ.λ.).

Ὁ τοιοῦτος διὰ περιφράσεως σχηματισμὸς παθητικοῦ ῥήματος (τῇ βοηθείᾳ συστοίχου ἢ συνωνύμου ὀνόματος καὶ ἄλλων ῥημάτων, οἷον τὸ γίγνομαι, τυγχάνω, λαμβάνω, ἔχω κλπ.) εἶναι συνήθης ἰδίᾳ προκειμένου περὶ ῥημάτων ἐνεργητικῆς διαθέσεως, ἅτινα δὲν ἔχουσι τύπον δηλοῦντα τὴν παθητικὴν των διάθεσιν, ὅπως τοῦτο κανονικῶς συμβαίνει ἐπὶ τῶν λεγομένων ἀποθετικῶν ῥημάτων· ἄκυρῶ τι—ἄκυρος γίγνομαι ὑπὸ τινος, εὖνοῶ τι—εὖνοϊαν λαμβάνω ἢ κτῶμαι (εὖνοοῦμαι δὲν λέγεται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν), ἐπιθυμῶ τινος—ἐπιθυμητὴν ἔχω τινά, αἰδοῦμαι τινα—αἰδοῦς τυγχάνω ὑπὸ τινος, ἐπιμελοῦμαι τινος—ἐπιμελείας τυγχάνω ὑπὸ τινος, ἀγωνίζομαι τι—εἰς ἀγῶνα καθίσταμαι ὑπὸ τινος (ἐπὶ δικαστικῆς ἐννοίας πδ. § 148, δ'), αἰτιῶμαι τινα—αἰτίαν ἔχω ὑπὸ τινος, βιάζομαι τινα—βίαία πάσχω ὑπὸ τινος, δωροῦμαι τι—δωρεὰν λαμβάνω ἢ δωρεᾶς τυγχάνω παρὰ τινος, τιμωροῦμαι τινα—τιμωρίας τυγχάνω ὑπὸ τινος. Πδ. καὶ πράγματα παρέχω τι (==ἐνοχλῶ τινα)—πράγματα ἔχω ὑπὸ τινος, δίκην λαμβάνω παρὰ τινος (==τιμωρῶ τινα)—δίκην δίδωμι τι (==τιμωροῦμαι ὑπὸ τινος).

Σημ. Μερικῶν ἐκ τῶν τοιούτων ῥημάτων εὐρίσκονται χρόνοι

τινὲς ἢ μόνον τύποι τινὲς παθητικῆς φωνῆς μὲ παθητικὴν διάθεσιν· *ῥητιάθη* (=κατηγορήθη) ὑπὸ τινων προδοῦναι τὰς ναῦς, *τὰ ῥητιαμένα* (=αἱ γενόμεναι κατηγοραί). ἐντεθύμηναι — τὸ *ἐντεθυμημένον* (=ἐκεῖνο, περὶ οὗ ἔχει γίνεαι σκέψις). Ἀρκετῶν δὲ ῥημάτων, ἰδίᾳ φωνηεντολήκτων, εὐρίσκεται ὁ μέσος μέλλων μὲ παθητικὴν σημασίαν· οὕτω ἄρξομαι (ὑπὸ τινος), βλάψομαι, ἰάσομαι, ζημιώσομαι, μαστιγώσομαι, στρεβλώσομαι, τιμωρήσομαι κ.λ.π. (καθόσον ἀρχικῶς ὁ αὐτὸς τύπος, ἦτοι ὁ τοῦ μέσου μέλλοντος, ἦτο καὶ τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος τύπος).

Γ' Ῥήματα μέσα.

§ 156. Τὰ μέσα ῥήματα σημαίνουν ἐν γένει ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου ἐνδιαφέρουσιν αὐτὸ τὸ ἴδιον. Καὶ ἐὰν μὲν δηλοῦν ὅτι ἡ ἐνέργεια αὕτη κατευθύνεται εἰς τὸ ὑποκείμενον ἀμέσως καὶ κατ' εὐθείαν, λέγονται μέσα *εὐθέα* ἢ *αὐτοπαθῆ* (λούομαι. νίπτομαι), ἐὰν δὲ ἐμμέσως καὶ πλαγίως, λέγονται μέσα *πλάγια* (*κείρομαι*, διὰ τοῦ κουρέως. *ἐγγράφομαι*, διὰ τοῦ γραμματέως).

§ 157. I. Τὰ μέσα *εὐθέα* ἢ *αὐτοπαθῆ* δύνανται νὰ ἀναλύωνται εἰς τὸ ἐνεργητικὸν των ἔχον ὡς ἀντικείμενον τὴν αἰτιατικὴν τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας· Ὀδυσσεὺς φύλλοισι καλύψατο (=φύλλοις ἐκάλυψεν ἑαυτὸν) (πδ. κρύβομαι—κρύβω τὸν ἑαυτόν μου, παρουσιάζομαι—παρουσιάζω τὸν ἑαυτόν μου).

§ 158. II. Τὰ μέσα *πλάγια* ὑποδιαιροῦνται κατὰ τὴν ἰδιαιτέραν σημασίαν των εἰς τρία εἶδη, ἦτοι εἰς *διάμεσα*, εἰς *δυναμικά* καὶ εἰς *ἀλληλοπαθῆ*.

§ 159. α') Μέσα *πλάγια διάμεσα* λέγονται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον διὰ μέσου ἄλλου τινὸς ἐνεργεῖ καὶ τι εἰς ἑαυτὸ ἢ εἰς τι ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς αὐτό· Θμιστοκλῆς Κλεόφαντον τὸν υἱὸν ἱππέα ἀγαθὸν ἐδιδάξατο καὶ ἄλλα πολλὰ αὐτὸν ἐπαιδεύσατο (=ἐδίδαξε καὶ ἐπαίδευσεν διὰ διδασκάλων πδ. *ξυρίζομαι* (εἰς τὸ κουρεῖν), *ἐγγράφομαι* (εἰς τὸ σχολεῖν), *ἐμβολιάζομαι* (διὰ τοῦ ἱατροῦ) κ.λ.π.)

§ 160. β') Μέσα *πλάγια δυναμικά* λέγονται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ τι καταβάλλον τὰς *ιδιὰς του δυνάμεις* (ὕλικὰς καὶ πνευματικὰς ἢ ἠθικὰς)·

Ἐμμ. Γ. Παντελάκη—Μεθοδικὸν Συντακτικόν

λύομαι αἰχμάλωτον (=λύω ἢ ἐλευθερώω αἰχμάλωτον δίδων λύτρα). παρέχομαι ναυτικόν (=παρέχω ναυτικόν, διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ ὁποῦ ἐγὼ ἐφροντίσα καὶ ἐγὼ ἐδαπάνησα). αἰτοῦμαι τι (=αἰτῶ τι παρακαλῶν καὶ ἐν γένει καταλλήλως ἐνεργῶν).

Συχνότατα λαμβάνεται ὡς μέσον πλάγιον δυναμικὸν τὸ ποι-οῦμαι· ποιοῦμαι πόλεμον, συμμαχίαν, εἰρήνην κ.τ.τ. ἢ ποιοῦμαι τινα σύμμαχον, φίλον, σύνδειπνον κ.τ.τ.

§ 161. γ') Μέσα πλάγια ἀλληλοπαθῇ λέγονται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἀλληλοπάθειαν, ἥτοι ὅτι δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα ἐνεργοῦν τι ἀμοιβαίως εἰς ἑαυτὰ ἢ εἰς τι ἀνήκον ἀπὸ κοινοῦ εἰς αὐτά. Ταῦτα δύνανται νὰ ἀναλύωνται εἰς τὸ ἐνεργητικὸν των καὶ τὴν κατάλληλον πτώσιν τῆς ἀλληλοπαθοῦς ἀντωνυμίας (ὡς ἀντικείμενον ἢ ὡς προσδιορισμὸν)· φιλοῦνται, μισοῦνται, λοιδοροῦνται (=φιλοῦσι, μισοῦσι, λοιδοροῦσιν ἀλλήλους). συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας ἐωθοῦντο (=ἐώθουν ἀλλήλους). τὴν οὐσίαν ἐνείμαντο (=ἐνείμαν ἀλλήλοις). διελύσαντο τὸν πόλεμον (=διέλυσαν τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον).

§ 162. Μέσης διαθέσεως ἐν γένει εἶναι καὶ τὰ λεγόμενα ἀπο-θετικά ῥήματα. τὰ ὁποῖα καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι πολλά, ὅπως εἰς τὴν νέαν· ἡδομαι (=εὐχαριστοῦμαι πρ. εὐφραίνομαι), ἐπιμελοῦμαι, διανοοῦμαι (πρ. σκοποῦμαι), ἀγωνίζομαι, μάχομαι (πρ. ἀγῶνα, μάχην ποιοῦμαι), κτώμαι τι (=πορίζομαι ἢ ἐδρίσκομαι τι) κ.τ.λ.

Παρατηρήσεις εἰς τὰ μέσα ῥήματα.

§ 163. α') Τὰ μέσα εὐθέα ἢ αὐτοπαθῇ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν δὲν εἶναι τόσον πολλά, ὅσον εἰς τὴν νέαν. Πρὸς δῆλωσιν δὲ τῆς αὐτοπαθείας γίνεται συνήθως χρῆσις τοῦ ἐνεργητικοῦ με ἀντικείμενον αὐτοῦ τὴν αἰτιατικὴν τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας (πρ. § 90 κ. ἐ.). Τιμοκράτης ἔσφαξεν ἑαυτόν. ἔρριψαν σφᾶς αὐτοὺς εἰς φρέατα.

β') Καὶ μετὰ τὸ μέσον αὐτοπαθὲς ῥῆμα τίθεται πολλάκις (ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ) ἡ αἰτιατικὴ τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας, ἵνα ἔτι σαφέστερον καὶ εὐκρινέστερον δηλωθῇ ἡ αὐτοπάθεια· προΐετο

ἑαυτὸν τοῖς πολεμίοις. ἑαυτὸν ἀποκρύπτειται ὁ ποιητὴς (πβ. ξυρίζομαι—καὶ—ξυρίζομαι *μόνος μου*, ἐπαινέται—καὶ—ἐπαινέται *μόνος του κ. λ. π.*).

γ') Ἐκτὸς τῆς αἰτιατικῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας μὲ ῥήμα αὐτοπαθὲς δύναται νὰ συνάπτεται καὶ ἄλλη αἰτιατική (τοῦ κατὰ τι), δηλοῦσα ὅτι ἡ αὐτοπάθεια περιορίζεται εἰς μέρος τι τοῦ ὅλου ὑποκειμένου· ἐνίψατο *χειρὰς κεφαλὴν ἐκόψατο χερσὶ* (=ἐκτύπητε τὸ κεφάλι του).

δ') Ἐὰν μέσου τινὸς ῥήματος τὸ ἐνεργητικὸν εἶναι διίπτων, ὥς μέσον αὐτοπαθὲς τοῦτο διατηρεῖ τὴν πτώσιν, ἢ ὁποῖα εἰς τὸ ἐνεργητικὸν εἶναι ἔμμεσον ἀντικείμενον· ἀνιετάξαντο τοῖς πολεμίοις (=ἠνέταξαν ἐκυτοῦς τοῖς πολεμίοις). ὕπνου καὶ ἀφροσύνης ἐμπέμπανται (πβ. § 153).

§ 164. Ἀντὶ τοῦ πλαγίου διαμέσου ῥήματος τίθεται πολλάκις καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ ἐνεργητικόν, ὥπως τοῦτο κανονικῶς συμβαίνει εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν· Κύρος τὸν παράδεισον ἐξέκοψε καὶ τὰ βασίλεια κατέκαυσε. Λύσανδρος τὰς ναυὰς ἐπεσκεύαζε. Εἰρένη· λέγεται *οἰκοδομῆσαι* ταῦτα τὰ βασίλεια (πβ. κτίζω σπῆτι, ῥάδω ῥοῦχα, κάνω παπούτσια κ. τ. τ. ὅταν δὲν πρόκειται περὶ κτίστου ἢ ῥάπτου ἢ ὑποδηματοποιοῦ).

§ 165 α') Τὰ πλάγια δυναμικὰ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι πολλὰ (λύομαι τινι, σφύζομαι τι, παρέχομαι τι, ἀμύνομαι, ἀπωθοῦμαι τινι, πορίζομαι, ἐδρίσκομαι, συλλέγομαι, αἵρομαι, αἰτοῦμαι τι, ποιοῦμαι τι ἢ τινά τι κ. λ. π.) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν νέαν γλῶσσαν, εἰς τὴν ὁποίαν πολὺ ὀλίγα μὲν εἶναι τὰ μέσα πλάγια δυναμικὰ ῥήματα (οἷον τὸ προμηθεύομαι τι, δανείζομαι τι, συμβουλεύομαι τινα, φορτώνομαι τι κ. λ. π.), κανονικῶς δὲ λαμβάνονται ἐν αὐτῇ τὰ ἐνεργητικὰ καὶ καθ' ὅς περιπτώσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γίνεται χρῆσις τῶν μέσων δυναμικῶν (ἔσωσε τὴν περιουσίαν του. ἀπέκρουσαν τοὺς ἐχθρούς. ἐμάζευσεν πολλὰ χρήμματα ἀπ' αὐτὴν τὴν ἐργασίαν. μοῦ ζητεῖ μίαν χάριν. διεξάγουν πόλεμον κ.τ.λ.).

β') Εὐρίσκεται ἐνίοτε καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ ἐνεργητικὸν ῥήμα ἐκεῖ, ἔνθα ἤρμοζε μᾶλλον τὸ μέσον πλάγιον δυναμικόν, κάποτε μάλιστα καὶ ἐκ παραλλήλου πρὸς αὐτό· Κύρος

συνέλεξε στράτευμα Ε. Ἄν. 1, 1, 7 (πδ. Ἐπισθένης λόχον *συνελέξατο* 7, 4, 7). Ἀριστιππος *αἰτεῖ* Κύρον εἰς δισχιλίους ξένους (πδ. *ἤτησατο* ὁ Θόδρων παρ' Ἀθηναίων τριακοσίους ἱππέας Ε. Ἑλλ. 3, 1, 4). Κύρος ἐξέτασιν καὶ ἀριθμὸν τῶν Ἑλλήνων *ἐποίησεν* ἐν τῷ παραδείσῳ Ἄν. 1, 2, 9 (πδ. βουλόμενος ἐπιδείξει τὸ στράτευμα ἐξέτασιν *ποιεῖται* ἐν τῷ πεδίῳ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων 1, 2, 14).

Ἄλλ' εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν σπανίως παρουσιάζεται οὕτως ἀδιάφορος ἢ χρησὶς ἐνεργητικοῦ ῥήματος ἀντὶ μέσου πλαγίου δυναμικοῦ, κανονικῶς δὲ λαμβάνεται ἐκάτερον, ἥτοι τὸ ἐνεργητικὸν καὶ τὸ μέσον, μὲ διαφορὰν σημασίας· *ἀρχω* τοῦ λόγου = κάμνω ἀρχὴν ὁμιλίας, ὁμιλῶ πρῶτος (ἐγὼ καὶ κατόπιν ἐμοῦ ἄλλοι)—*ἀρχομαι* τοῦ λόγου = ἀρχίζω τὸν λόγον μου (ἀντίθετον τοῦ *παύομαι*). *ποιοῶ* πόλεμον, *συμμαχίαν* κ.τ.τ. = προκαλῶ πόλεμον, *συμμαχίαν* κ.τ.τ. γίνομαι αἷτις πολέμου, *συμμαχίας* (ἄλλων)—*ποιοῦμαι* πόλεμον, *συμμαχίαν* κ.τ.τ. = πολεμῶ ἐγώ, *συμμηχῶ* ἐγὼ κ.τ.τ. μέ τινα. *ποιοῶ τινα δοῦλον* = κάμνω τινα δοῦλον ἄλλου — *ποιοῦμαι* τινα δοῦλον = κάμνω τινα δοῦλόν μου. *τίθημι* νόμον = συντάσσω καὶ ἐπιβάλλω νόμον εἰς ἄλλους (περὶ νομοθέτου) — *τίθεμαι* νόμον = θέτω νόμον διὰ τὸν ἑαυτόν μου (περὶ τοῦ δήμου, τοῦ λαοῦ). *μισθῶ* τι = παρέχω τι ἐπὶ μισθῷ εἰς ἄλλον, ἐνοικιάζω τι εἰς ἄλλον—*μισθοῦμαι* τι = λαμβάνω τι παρ' ἄλλου ἐπὶ μισθῷ, ἐνοικιάζω τι πρὸς χρησὶν μου. *συμβουλεύω* τινί = παρέχω εἰς τινα συμβουλὴν — *συμβουλεύομαι* τινί = λαμβάνω ἢ ζητῶ τὴν συμβουλὴν τινος. *πολιτεύω* = εἶμαι πολίτης—*πολιτεύομαι* = ὥς πολίτης μετέχω τῶν πραγμάτων τῆς πόλεως (τοῦ κράτους). *πρεσβεύω* = εἶμαι πρεσβευτὴς (περὶ ἀτόμων)—*πρεσβεύομαι* = στέλλω πρέσβεις, διαπραγματεύομαι διὰ πρέσβων (περὶ πόλεως, κράτους) κ.τ.λ.

§ 166. α') Τὰ μέσα *πλάγια ἀλληλοπαθῆ* ῥήματα ὡς ἐκ τῆς σημασίας αὐτῶν εὐρίσκονται κανονικῶς εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν. Ἐκφράζεται δὲ ἡ ἀλληλοπάθεια εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν οὐχὶ σπανίως διὰ τοῦ ἐνεργητικοῦ ῥήματος μετὰ τῆς ἀλληλοπαθοῦς ἀντωνυμίας· βλάπτουσιν ἀλλήλους, κατηγοροῦσιν ἀλλήλων, πολεμοῦσιν ἀλλήλοις (πδ. γνωρίζονται—καὶ—γνωρίζει ὁ ἕνας τὸν

ἄλλον, χαιρετίζονται—καί—χαιρετίζει ὁ ἕνας τὸν ἄλλον) κλπ.

6') Ἡ ἀλληλοπάθεια ἐκφράζεται ἐνίοτε διὰ ῥημάτων ἐνεργητικῆς διαθέσεως παρασυνθέτων, τὰ ὅποια ἔχουν πρῶτον συνθετικὸν τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν· ἀλληλοκτονοῦσιν (=ἀποκτείνουσιν ἀλλήλους), ἀλληλοφαγοῦσιν (=ἐσθίουσιν ἀλλήλους).

§ 167 α') Τὸ αὐτὸ μέσον ῥῆμα δύναται νὰ λαμβάνεται ἄλλοτε ὥς· εὐθύ καὶ ἄλλοτε ὥς· πλάγιον τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον· οἱ σύμμαχοι συνελέγοντο=συνέλεγον ἑαυτούς, συνηθροίζοντο—'Αγῆσ-λαος συνελέγετο σιράτευμα=συνήθροιζε. γηράσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος=διδάσκων ἑμαυτὸν— τὸν υἱὸν διδάσκειν=διὰ διδασκάλου διδάσκω. κομίζομαι διὰ θαλάσσης=ἔρχομαι—κομίζομαι γράμματα=λαμβάνω (πθ. ξυρίζομαι μόνος μου—ξυρίζομαι εἰς τὸ κουρεῖν) κ.λ.π.

6') Ὅταν τὸ αὐτὸ μέσον ῥῆμα λαμβάνεται καὶ ὥς· εὐθύ καὶ ὥς· πλάγιον, τότε τοῦτο ὥς· εὐθύ μὲν ἔχει ἀόριστον τὸν παθητικόν, ὥς· πλάγιον δὲ τὸν μέσον· σῶζομαι—ἐσώθην (=ἔσωσα ἑμαυτόν, ἐγλύτωσα ἐγώ), ἐσωσάμην τι (=ἐγλύτωσα καὶ τι). κομίζομαι—ἐκομίσθην(=ἐκόμισα ἑμαυτόν, ἦλθον), ἐκομισάμην τι (=μοῦ ἔφεραν καὶ τι, ἔλαβον).

γ') Μερικὰ μέσα ῥήματα τῆς ἀρχαίας ἔχουν καὶ τὸν μέσον καὶ τὸν παθητικὸν ἀόριστον μὲ σημασίαν μέσσην τὴν αὐτὴν· ὀπλίζομαι—ὀπλίσάμην καὶ ὀπλίσθην. ἀνάγομαι (=ἔξέρχομαι εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος, ἀποπλέω)—ἀνηγαγόμην καὶ ἀνήχθην κ.λ.π. ἄλλα δὲ ἔχουν μόνον τὸν παθητικὸν ἀόριστον ὥς· μέσον, ὡς κα-νονικῶς συμβαίνει εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν π. χ. ἀπηλλάγην, ἐπε-ραιώθην, ἠθροίσθην κ. λ. π. (πθ. ἐδανείσθην, ἐπρομηθεύθην, ἐξη-πλώθην κ. λ. π.).

Παράρτημα.

Ῥήματα ἀπρόσωπα.

§ 168. Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ ῥῆμα μέλει, οὕτως εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐκτὸς τοῦ μέλει καὶ ἄλλα τινὰ ῥήματα γ' ἐνικοῦ προσώπου, ὅσον τὸ μεταμέλει, μέτεστι, δεῖ, παρεσκεύασται κ. λ. π. λαμβάνονται εἰς τὸν λόγον χωρὶς νὰ τίθεται ἢ νὰ νοῆται οἷονδὴποτε ὑποκείμενον αὐτῶν· μέλει μοι τῆς ἡμετέρας

ἐλευθερίας (=μέ μέλει διὰ . . . φροντίζω διὰ . . .). μεταμέλει μοι τῶν πεπραγμένων (=μετανοῶ διὰ . . .). μέτεστιν αὐτῷ τῆς πόλεως (=μετέχει καὶ αὐτός . . .). δεῖ ἡμῖν χρημάτων—ἢ ἀπλῶς —δεῖ χρημάτων (=υπάρχει χρεῖα χρημάτων, μᾶς χρειάζονται χρήματα). ἐπειδὴ παρεσκεύαστο τοῖς Κορινθίοις, ἀνήγοντο (=ἂψ οὐ εἶχε γίνεи ἢ δέουσα προετοιμασία . . .)

Τὰ ἄνευ οὐδενὸς καίμενου ἢ νοουμένου ὑποκειμένου ἐκφερόμενα τοιαῦτα ῥήματα γ' ἐνικοῦ προσώπου λέγονται ἀπρόσωπα, συνάπτεται δὲ μετ' αὐτῶν συνήθως ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας τῶν δοτικῇ δηλοῦσα τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ὁ λόγος (δοτικῇ προσωπικῇ πθ. μέλει μοι—μέ μέλει).

Σημ. 1. Τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα δύνανται νὰ ἀιαλύωνται εἰς τὸ ῥῆμα ἐστὶ καὶ τὸ ἀφηρημένον οὐσιαστικόν τῶν ὡς ὑποκείμενον τοῦ ἐστὶ μεταμέλει μοι (=μεταμέλεια ἐστὶ μοι). δεῖ χρημάτων (=ἐνδειά ἐστὶ . . .). παρεσκεύασται αὐτοῖς (=παρασκευὴ γέγονε . . .).

Σημ. 2. Περί τῶν εἰς τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα συνήθως κατατασσομένων τριτοπροσώπων ῥημάτων, ὅλα τὸ χρή, ἔξεστι, εἴμαρται—δοκεῖ, λέγεται, ὁμολογεῖται κλπ. καὶ τῶν ὡς ἀπροσώπων λαμβανομένων ἐκφράσεων, εἶαι τὸ ὥρα (ἐστὶ), καιρός (ἐστὶ), ἀνάγκη (ἐστὶ)—ῥάδιόν (ἐστὶ), ἄξιόν (ἐστὶ) κ.τ.τ. τὰ ὁποῖα συνοδεύονται κανονικῶς ὑπὸ ἀπαρεμφάτου, ἰδὲ κατωτέρω εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ ἀπαρεμφάτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί.

§ 169. Αἱ διάφοροι ἐπιρρηματικαὶ σχέσεις, ἧτοι αἱ σχέσεις τοῦ τόπου (ποῦ ;), τοῦ χρόνου (πότε ;), τοῦ ὄργανου (μὲ τί ;), τοῦ τρόπου (πῶς ;), τοῦ ποσοῦ (πόσον ;), τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς (ὡς πρὸς τί ;) καὶ τοῦ αἰτίου (διὰ τί ;), ἐκφέρονται κατὰ τρεῖς τρόπους, ἧτοι

α') διὰ πλᾶγίᾳς πτώσεως, ἧτις συμπληροῖ μὲν πῶς τὴν ἐννοίαν τοῦ ῥήματος, ἀλλὰ δὲν ἀποτελεῖ, ὅπως τὸ ἀντικείμενον,

ἀπαράλιπτον συμπλήρωμα αὐτῆς (§ 124 β')· ἐπεγένετο τῆς νυκτός χιῶν παμπληθής· οἱ Χάλυδες μαχαίρῳ ἔσφαττον τοὺς αἰχμαλώτους (πβ. ἔθρεξε τὴν νύκτα).

β') δι' ἐπιρρηματος· ἀπέδρασαν νύκτωρ. αὕτη ἡ μάχη οὕτως ἐγένετο (πβ. ἦλθε πρῶτ. ἔτσι ἐγινε).

γ') δι' ἐμπροθέτου προσδιορισμοῦ, ἦτοι διὰ πλαγίας πτώσεως συνοδευομένης ὑπὸ προθέσεως· οἱ πολέμιοι δι' ὅλης τῆς νυκτός ἐκυλινδρουν λίθους· οἱ ἡττώμενοι ἔφευγον πρὸς τὰ τεῖχη (πβ. ἦλθε κατὰ τὸ μεσημέρι. ἐπῆγεν εἰς τὸ βουνό).

Σημ. Συνήθως ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ λέγονται οἱ ἐκφερόμενοι δι' ἐπιρρημάτων, οἱ δ' ἐκφερόμενοι διὰ πλαγίας πτώσεως ἀπλῆς ἢ μετὰ προθέσεως λέγονται ὡς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί.

■

Αἱ πλάγαι πτώσεις εἰς δῆλωσιν ἐπιρρηματικῶν σχέσεων.

(πβ. § 124, β')

Α' Ἡ Αἰτιατική⁽¹⁾

§ 170 Ἡ αἰτιατική ἐπιρρηματικῶς παρὰ τὰ ῥήματα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν

α') λαμβάνεται πρὸς δῆλωσιν ἐκτάσεως (ἦτοι ποσοῦ) τόπου ἢ χρόνου, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν (ἐρώτ. πόσον διάστημα ; πόσον χρόνον ;)· ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα. ταῦτα ἐποίει Λύσανδρος τέτταρας ἡμέρας (§ 55, στ').

Σημ. Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ αἰτιατική ὀνομάτων δηλούντων χρόνον ἢ συνοδευομένη ὑπὸ τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ· Πρωταγόρας

⁽¹⁾ Ἡ αἰτιατική ἀπλῆ ἀρχῇθεν ἐλαμβάνετο εἰς δῆλωσιν καὶ τῆς εἰς τόπον κινήσεως, ὡς φαίνεται παρ' Ὀμήρῳ· οἱ μὲν ἔβαν νέας (=εἰς τὰς ναῦς). κνίσῃ οὐρανὸν Ἰκεν (=ἐφθάνεν ἔως εἰς τὸν οὐρανόν). μνηστῆρας ἀφίκετο (=ἦλθε πρὸς τοὺς μνηστῆρας)· μετὰ τῆς τοιαύτης αἰτιατικῆς κατόπιν συνήπτετο κανονικῶς κατάλληλός τις πρόθεσις· οἱ Ἕλληνες ἀφίκοντο εἰς κώμας. Ἀρίστιππος ἔρχεται πρὸς τὸν Κῦρον. ἐπορευόμεθα ἐπὶ βασιλέα.

ἐπιδεδήμηκε *τρίτην ἤδη ἡμέραν* (=εἶναι τρεῖς ἡμέραι, ὅπου... πρὸ τριῶν ἡμερῶν). ἐξήλθεμεν *τρίτον ἔτος τουτὶ* εἰς Πάνακτον (=εἶναι τρία ἔτη μὲ τοῦτο, πρὸ τριῶν ἀκριδῶς ἐτῶν).

β') λαμβάνεται (σπανίως) πρὸς δῆλωσιν τρόπου· οὕτω τίθεται συνήθως ἡ αἰτιατική τῆς λέξεως *τρόπος* συνοδευομένη ὑπὸ τινος ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ· *τίνα τρόπον τὴν θύραν κόψω*; ἄλλο στρατεύμα συνελέγετο *τόνδε τὸν τρόπον*.

γ') λαμβάνεται πρὸς δῆλωσιν τοῦ *κατὰ τι* ἢ τῆς ἀναφορᾶς· διαφέρει *τὴν μορφήν* (=κατὰ ἢ εἰς τὴν μορφήν). *τὸν δάκτυλον* ἀλγεῖ. ταράττεται *τὰς φρένας* (πδ. § 163, γ').

δ') λαμβάνεται (σπανίως) πρὸς δῆλωσιν αἰτίας ἢ σκοποῦ· οὕτω τίθεται συνήθως ἡ αἰτιατική *τί* (τῆς ἔρωτ. ἀντωνυμίας), ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, καὶ ἡ αἰτιατ. *ὅ,τι* καὶ *ταῦτα*. *τί* *τηνικάδε* ἀφίξει (=τί ἦλθες;). *αὐτὰ ταῦτα* ἤκω παρὰ σέ (=δι' αὐτὰ ἀκριδῶς...). ἡρωτῶντο *ὅ,τι* ἤκοιεν (=διὰ ποῖον σκοπὸν...).

Σημ. Πολλὰ αἰτιατικά, ἐπειδὴ συχνάκις ἐλαμβάνοντο οὕτω ἐπιρρηματικῶς, κατήντησαν κατόπιν ἀπλᾶ ἐπιρρήματα (πδ. § 132 σημ.), οἷον *μακράν*, (τὴν) *ἀρχὴν* (=κατ' ἀρχάς, ἐν πρώτοις), (τὸ) *πρῶτον*, *τὸ ἀρχαῖον*, (τὸ) *τελευταῖον*, *τὸ λοιπὸν* (=εἰς τὸ ἕξης), *τὸ σύμπαν* (=ἐν γένει), *τὴν ταχίστην*, *δωρεάν*, *προῖκα*, *δίκην* (τινός=ὥσάν...), *χάριν* (τινός) κ λ.π. π. χ. ἐτόξευον *μακράν*. χαλεπώτερον ἐκ πλουσίου πένητα γενέσθαι ἢ *ἀρχὴν* μὴ πλουτῆσαι. *τὸ λοιπὸν* ὃ μὲν ἦρχεν, οἱ δ' ἐπέβηοντο. διάκονον ἀκρατῇ οὐκ ἂν ἐβελήσαιμεν *προῖκα* λαβεῖν (=δωρεάν, ἀμισθί). *δίκην* κυνός καθέουδει. συγχωρῶ τοῦ λόγου *χάριν*.

Β' Ἡ γενική (¹)

§ 171. Ἡ καθαρὰ γενική ἐπιρρηματικῶς παρὰ τὰ ῥήματα.

α') λαμβάνεται πρὸς δῆλωσιν *χρόνου*, κατὰ τι μέρος τοῦ ὁποῦ ἢ ἐντὸς τοῦ ὁποῦ γίνεται τι· οἱ λαγὼ *τῆς νυκτὸς* νέ-

(¹) Ἀρχήθεν ἡ μὲν καθαρὰ γενική ἐλαμβάνετο πρὸς δῆλωσιν *τόπου*, εἰς τι μέρος τοῦ ὁποῦ γίνεται τι ἢ διὰ τοῦ ὁποῦ *κινεῖται* τι, ὥς παρ' Ὀμήρῳ νέφος οὐ φαίνεται *πάσης γαίης* (=

μονται (=τὴν νύκτα, ἤτοι κατὰ διαφόρους ὥρας τῆς νυκτός). ἱμάτιον ἡμφίεσαι τὸ αὐτὸ χειμῶνος καὶ θέρους. ποίου μηνὸς ἐχειροτονήθη Δημοσθένης; βασιλεὺς οὐ μαχεῖται δέκα ἡμερῶν (=ἐντὸς δέκα. . .). οὕτω καὶ τοῦ λοιποῦ· τούτῳ οὐδεὶς ἐπίστευσε τοῦ λοιποῦ (=εἰς τὸ ἐξῆς).

Εἰς δῆλωσιν δὲ χρόνου, κατὰ τι μέρος τοῦ ὁποίου γίνεται τι, τίθεται κανονικῶς ἡ γενικὴ τοῦ ἐνικοῦ ὀνομάτων σημαίνοντων φυσικὴν τοῦ χρόνου διαίρεσιν (οἷον ἡμέρας, νυκτός, ὄρθρου, μεσημβρίας, δειλῆς, ἑσπέρας, ἥρος, θέρους, χειμῶνος κ.λ.π.) συνήθως ἄνευ ἄρθρου, σπανιώτερον δὲ καὶ μετ' ἄρθρου, ἰδίᾳ ἔταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὁ χρόνος διανεμητικῶς· ὁ Κύρος ὑπὸσχνεῖτο δώσειν τρία ἡμιδραχμὰ τοῦ μηνὸς τῷ στρατιώτῃ (=δι' ἕκαστον μῆνα). ὁ ὀπλίτης δραχμὴν ἐλάμβανε τῆς ἡμέρας.

β') λαμβάνεται πρὸς δῆλωσιν ποσοῦ, ἤτοι τοῦ τιμήματος ἢ τῆς ἀξίας, τὴν ὁποίαν ἔχει τι, καὶ καθόλου τῆς ἀμοιβῆς, ἀντὶ τῆς ὁποίας γίνεται τι· πόσου διδάσκει Εὐρηγος; πέντε μνῶν. οἱ στρατιῶται εἰργάζοντο μισθοῦ κατὰ τὴν χώραν (πδ. § 144, ε').

γ') λαμβάνεται πρὸς δῆλωσιν αἰτίας· φεύγω φόβου (=κατηγοροῦμαι διὰ φόβον). ἀλίσκομαι κλοπῆς (=καταδικάζομαι διὰ κλοπὴν πδ. § 144, δ').

Γ' Ἡ δοτικὴ (1)

§ 172. Ἡ τοπικὴ δοτικὴ ἐπιρρηματικῶς παρὰ τὰ ῥήματα

α') λαμβάνεται εἰς δῆλωσιν χρόνου ὠρισμένου· τῆς τοιαύτης

ἐπάνω εἰς κανὲν μέρος τῆς γῆς). ἀντὶον ἔξεν Ὀδυσσεύς, τοίχου τοῦ ἐτέρου (=*εἰς* ἓν μέρος τοῦ ἐτέρου τοίχου). ἔρχονται πεδί-οιο (=*διὰ* μέσου τῆς πεδιάδος). Μετὰ τῆς τοιαύτης δὲ γενικῆς κατόπιν συνήπτετο κανονικῶς κατάλληλός τις πρόθεσις· ἐπὶ τοῦ ὅρους ἐώρων τοὺς Καρδούχους. καταβάς Κύρος διὰ τοῦ πεδίου ἤλασε σταθμοὺς τέτταρας.

Ἡ δ' ἀφαιρετικὴ γενικὴ ἀρχήθεν ἐλαμβάνετο εἰς δῆλωσιν τῆς ἀπὸ τόπου νινήσεως, ὡς παρ' Ὀμήρῳ· Θέτις ἀνέβη ἀλός (=*ἐκ* τῆς θαλάσσης). Ἡρὴ παιδὸς ἐδέξατο κύπελλον (=*παρὰ* τοῦ παιδός). Κατόπιν δὲ καὶ μετὰ τῆς τοιαύτης γενικῆς κανονικῶς συνήπτετο κατάλληλός τις πρόθεσις, οἷον ἡ ἐκ, ἀπὸ, παρὰ κλ.

(1) Ἡ τοπικὴ δοτικὴ ἀρχήθεν ἐλαμβάνετο εἰς δῆλωσιν τῆς

δὲ δοτικῆς χρήσις γίνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κανονικῶς ἐπὶ ἐκφράσεων χρονολογικῶν, ἐπὶ ὀνομάτων ἑορτῶν καὶ ἐν γένει ὅταν πρόκειται νὰ παρασταθῇ ὡς ἀκριδῶς ὠρισμένος ὁ χρόνος, καθ' ὃν γίνεται τι· μηνὸς ἕκτη φθίνοντος. ἐξηκοστῷ ἔτει μετὰ τὴν Ἰλίου ἄλωσιν. *Παναθηναίοις, Διονυσίοις, Ἐλευσινίοις* (=κατὰ τὰς ἑορτάς τῶν . . .). *τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ* ἀφίκοντο ἐπὶ ποταμόν.

Σημ. 1. Καὶ ἡ τοιαύτη δοτικὴ δύναται νὰ συνοδεύεται ὑπὸ τῆς προθέσεως ἐν· νομίζετε ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ κατακεκόψεσθαι.

Σημ. 2. Κατὰ τὰ εἰρημένα ἐν τοῖς προηγούμενοις, πρὸς δὴλῶσιν χρονικῆς σχέσεως εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λαμβάνεται ἐκ τῶν πλαγίων πτώσεων ὅχι μόνον ἡ αἰτιατική, ὅπως τοῦτο κανονικῶς συμβαίνει εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἀλλ' ὅτε μὲν ἡ γενική, ὅτε δὲ ἡ δοτικὴ, ὅτε δὲ ἡ αἰτιατική. Καὶ τῆς μὲν αἰτιατικῆς χρήσις γίνεται, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἡ διάρκεια χρόνου (*ἐπὶ πόσον χρόνον*), τῆς δὲ δοτικῆς, ὅταν πρόκειται νὰ παρασταθῇ ὡς ὠρισμένος ὁ χρόνος, εἰς ὃν πίπτει πρᾶξις τις (*τότε ἀκριβῶς*), τῆς δὲ γενικῆς τέλος, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι πρᾶξις τις καταλαμβάνει μέρος ὅλου τινὸς φυσικοῦ χρονικοῦ διαστήματος (*κατὰ τι μέρος τοῦ . . .*) πδ. Ἀριστεύς ἔλεγεν ὅτι ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν περιμενοῖεν αὐτοὺς, τῇ δὲ ἄλλῃ

ἐν τόπῳ στάσεως, ὡς παρ' Ὀμήρῳ· τόξα ὥμοισιν εἶχε. Ζεῦ κύδιστε, αἰθέρι ναίων. *Δήλῳ* νέον ἔρνος ἐνόησα. Τοιαῦται (τοπικαί) δοτικαὶ εὐχρηστοὶ εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς εἶναι τὸ *κύκλῳ*, τῇδε (=ἐδῶ), *ταύτῃ* (=αὐτοῦ), *ἄλλῃ* (=ἄλλου), *ῇ* (=ἐπου) καὶ αἱ δοτικαὶ τοπικῶν ὀνομάτων (ἰδίᾳ δὴμῶν τῆς Ἀττικῆς) *κύκλῳ* ἐδόκει λάμπεσθαι τὸ πῦρ. ταύτῃ ἐστρατοπεδεύσαντο. ἐνίκησεν Ἰσθμοῖ καὶ Νεμέᾳ. ἤκουσαν ξένους μισθοῦσθαι τοὺς *Ἐλευσίνοι* (=τοὺς ἐν Ἐλ. ὄντας). τὰ τρόπαια τὰ *Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι καὶ Πλαταιαῖς*. Μετὰ τῆς τοιαύτης (τοπικῆς) δοτικῆς κατόπιν συνήπτετο κανονικῶς κατάλληλός τις πρόθεσις, οἷον ἡ ἐν, ἡ ἐπὶ κλπ. ἐν *Δαναοῖσιν* ἀγορεύεις. ἐξέτασιν ποιεῖται Κύρος ἐν τῷ πεδίῳ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. πεζοὶ ἐπὶ ταῖς ὄχθαις τοῦ ποταμοῦ παρατεταγμένοι ἦσαν.

(ἡμέρᾳ) ἀπιέναι φαίη ἐπὶ Ἰωνίας . . . εἰ δὲ βούλεσθαι συναπιέναι, ἦκειν ἤδη κελεύει τῆς νυκτός.

6') λαμβάνεται εἰς δῆλωσιν αἰτίας, ἰδίᾳ μετὰ ῥημάτων σημαίνοντων ψυχικὸν πάθημα, οἷον τὸ χαίρειν, ἤδεσθαι, χαλεπαίνειν, αἰσχύνεσθαι κ. τ. τ. Ξέρξης ἦσθη τῇ ἐπιστολῇ (=διὰ τὴν . . .) οἱ στρατιῶται ἐχαλέπαινον τοῖς εἰρημένοις.

Σημ. Μετὰ τῆς τοιαύτης (τοπικῆς) δοτικῆς συνάπτεται καὶ ἡ πρόθεσις ἐπὶ· χαίρειν ἐπ' αἰσχροῖς ἡδοναῖς οὐ χρή ποτε. Ἀθηναῖοι ἐπὶ τοῖς προγόνοις μέγα φρονοῦσι.

§ 173. Ἡ ὁργανικὴ δοτικὴ παρὰ τὰ ῥήματα

α') λαμβάνεται εἰς δῆλωσιν τοῦ ὁργάνου, διὰ τοῦ ὁποῖου γίνεται τι· τὸν μὲν τινα βακτηρίᾳ, τὸν δὲ τῷ στύρακι ἐπάταξεν. οἱ στρατιῶται σχεδίαις τὸν ποταμὸν διέβαινον. οὐδεὶς ἔπαινον ἡδοναῖς ἐκτίησας.

β') λαμβάνεται εἰς δῆλωσιν συνοδείας μάλιστα ἐπὶ στρατιωτικῶν ἐκφράσεων· βασιλεὺς ὀλίγῳ στρατεύματι οὐ τολμήσει ἐφέπεσθαι. Δωριεὺς ὁ Διαγόρου εἰς Ἑλληνόσποντον εἰσέπλει τέταρσι καὶ δέκα ναυσί. τέτταρας ναῦς ἔλαβεν αὐτοῖς ἀνδράσι (=μὲ τὰ πληρώματά των). πολλοὶ κατεκρημνίσθησαν αὐτοῖς τοῖς ἵπποις.

Σημ. Μετὰ τῆς τοιαύτης δοτικῆς συνάπτεται καὶ ἡ πρόθεσις σύν· Πατηγύας ἐδόξα ὅτι βασιλεὺς σύν στρατεύματι πολλῶ προσέρχεται.

γ') λαμβάνεται εἰς δῆλωσιν τρόπου· οἱ Λακεδαιμόνιοι κρίνουσι βοῇ καὶ οὐ ψήφῳ. οἱ πρῶτοι τρόπῳ τινὶ ἐστρατοπεδεύσαντο. Τοιαῦται δοτικαὶ εὐχρηστοὶ εἶναι τὸ δρόμῳ, κραυγῇ, σιγῇ, βίᾳ, δημοσίᾳ, κοινῇ, ἰδίᾳ, λόγῳ, ἔργῳ, παντὶ σθένει, πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ, τῇδε, ταύτῃ.

Σημ. Καὶ μετὰ τῆς τοιαύτης δοτικῆς συνάπτεται ἡ πρόθεσις σύν· οἱ Ἕλληνες θάπτοντο προῆσαν σύν κραυγῇ. σύν γέλωτι ἐπὶ τὰς σκηὰς ἦλθον.

δ') λαμβάνεται εἰς δῆλωσιν ποσοῦ, ἤτοι μέτρου καὶ διαφορᾶς· πολλῶ προέχει. μιᾷ ἡμέρᾳ ὑστέρησαν. Δᾷτι ἀφίκετο δέκα ἔτεσι πρὸ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας.

ε') λαμβάνεται εἰς δῆλωσιν αἰτίας· ἀβουλίᾳ τὰ πολλὰ βλάπτονται βροτοί. *δειλία* ἔλιπον τὴν τάξιν. *δίγει* ἀπολλύμεθα.

§ 174. Ἡ *καθαρά δοτική* ἐπιρρηματικῶς παρὰ τὰ ῥήματα λαμβάνεται εἰς δῆλωσιν τοῦ δι' ὃ ὑπάρχει ἢ γίνεται τι, ἥτοι εἰς ὃ ἀναφέρεται τι· ἔστι *μοι* χρήματα. πᾶς ἀνὴρ αὐτῷ πονεῖ. ὡς δύσκολον ἀνθρώποις τὸ γῆρας ἔφυ. ἔδοξε τῇ βουλῇ. μέλει μοι τινος (=ἔστι μοι μέλημα).

Παράρτημα.

Εἰδικώτεραι σημασίαι τῆς καθαρᾶς δοτικῆς.

§ 175. Ἡ καθαρά δοτικὴ ἀναλόγως τῆς σημασίας, τὴν ὁποῖαν λαμβάνει ἐκ τῶν συμφραζομένων ἐν γένει, λέγεται

α') δοτικὴ τῷ σκοποῦ, ὅταν δηλοῦται ὅτι καὶ τι εἶναι προωρισμένον διὰ τὸ ὑπ' αὐτῆς σημαίνοντον πρόσωπον (ἢ πρᾶγμα)· γραμματεὺς τῇ βουλῇ. ἤλοι ταῖς θύραις (=διὰ κάρφωμα τῶν θυρῶν). ἀνθρακες τῷ μολύβδῳ (=πρὸς τῇξιν τοῦ μολύβδου).

β') δοτικὴ *κτητική*, ὅταν δηλοῦται ὅτι τὸ ὑπ' αὐτῆς σημαίνοντον πρόσωπον ἔχει τι ὡς κτῆμά του ἢ πρὸς χρήσιν του· ἐνταῦθα ἦν Κύρῳ βασιλεία (=διὰ τὸν Κ., καὶ ἐπομένως τοῦ Κ.). γέγονέ μοι διδάσκαλος (=διδάσκαλός μου).

γ') *χαριστική* ἢ *ἀντιχαριστική* δοτικὴ, ὅταν δηλοῦται ὅτι πρὸς χάριν ἢ ὠφέλειαν ἢ πρὸς βλάβην τοῦ ὑπ' αὐτῆς σημαίνοντος προσώπου εἶναι ἢ γίνεται τι· προστατεύειν ἡμῖν διανέοι τῆς πόλεως (=πρὸς ὠφέλειαν ἡμῶν). ἐκέλευσε πάντας στεφανοῦσθαι τῷ θεῷ (=πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ). πάντες πάντα κακὰ νοοῦσι τῷ τυράννῳ (=ἐναντίον τοῦ τυράννου).

δ') *ἡθική* δοτικὴ, ὅταν δηλοῦται ὅτι πρὸς εὐαρέσκειαν ἢ δυσαρέσκειαν, πρὸς χαρὰν ἢ λύπην τοῦ ὑπ' αὐτῆς σημαίνοντος προσώπου εἶναι ἢ γίνεται τι· ἡ μήτηρ σε ἐξ ποιεῖν, τι ἀν βούλῃ, ἐν' αὐτῇ μακάριος ἦς (=διὰ τὴν σε βλέπων εὐτυχῇ καὶ εὐχαριστῇται). ἐφοβεῖτο ὁ Κύρος, μή οἱ ὁ πάππος ἀποθάνῃ (=μή τοῦ ἀποθάνῃ ὁ πάππος του) (πδ. τὰ μου ζήσης. μή μου κρυώσῃ τὸ παιδί).

Σημ. Ἀνάπτυξιν τρόπον τινὰ τῆς ἐννοίας τῆς ἡθικῆς δοτικῆς

ἀποτελοῦν φράσεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης, οἷαι ἔστι (ἢ γίνεταί) *τί τινι βουλομένῳ ἢ ἐθέλοντι ἢ ἀσμένῳ ἢ ἡδομένῳ ἢ ἀχθομένῳ*, αἱ ὁποῖαι εἶναι γραφικώτεραι ἐκφράσεις ἀντὶ τῶν ἀπλῶν *βούλεσθαί τι, ἡδεσθαι ἢ ἀχθεσθαι ἐπὶ τινι κ.τ.τ.* *θέλοντι* κάμοι τοῦτ' ἂν ᾔην (=καὶ ἐγὼ θὰ ἤθελα αὐτό). *ἀσμένοις* τοῖς ἀνθρώποις τὸ φῶς ἐγίγνετο (=μὲ τὴν εὐχαρίστησίν των ἤρχετο τὸ φῶς εἰς τοὺς ἀνθρώπους).

ε') δοτικὴ τῆς ἀναφορᾶς ἢ τῆς σχέσεως, ὅταν δηλοῦται ὅτι σχετικῶς μὲ τὸ ὑπ' αὐτῆς σημαίνονμενον πρόσωπον ἢ κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ ἰσχύει τι· γέρων *γέροντι* γλῶτταν ἡδίστην ἔχει, παῖς *παιδί* (=ὡς πρὸς γέροντα). ἐγὼ σ' ἐτίμησα *τοῖς φρονοῦσιν* εὖ (=κατὰ τὴν κρίσιν τῶν φρονίμων).

Σημ. Τοιαύτη δοτικὴ μετὰ μετοχῆς προσδιορίζουσης αὐτὴν τίθεται πολλάκις πρὸς ὄρισμόν τῆς θέσεως τόπου τινὸς ἢ τοῦ χρόνου πράξεώς τινος· Ἐπίδαμνός ἐστι πόλις ἐν δεξιᾷ (τινι) *ἐσπλέοντι* τὸν Ἰόνιον κόλπον (=δεξιᾷ ὡς πρὸς τὸν εἰσπλέοντα). *ἡμέραι* ἦσαν *τῇ Μυτιλήνῃ* θαλωκυῖα ἑπτὰ, ὅτε Λακεδαιμόνιοι κατέπλευσαν (=ἂφ' οὗτου εἶχε κυριευθῇ ἡ Μ.).

II. Τὰ ἐπιρρήματα.

§ 176. Τὰ ἐπιρρήματα, ἥτοι αἱ ἄκλιτοι λέξεις αἱ σημαίνουσαι τόπον ἢ χρόνον ἢ τρόπον ἢ ποσόν, προσδιορίζουν μὲν κυρίως τὰ ῥήματα (ἐξ οὗ καὶ ἐπιρρήματα ἐκλήθησαν), πολλάκις ὁμῶς καὶ ὀνόματα (οὐσιαστικὰ ἢ ἐπίθετα) ἢ καὶ ἄλλα ἐπιρρήματα· *ἐνταῦθα ἦσαν* κῶμαι πολλαί. καὶ *ἐποιοῦν οὕτως* οὗτοι. *ἐκεῖ πόλεμος*. *μάλιστα φίλος*. αἱ *πέρυσσι* πρεσβεῖται. *λίαν καλῶς*.

Σημ. Πλεῖστα ἐπιρρήματα οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἀρχῇθεν ἢ πλάγιοι πτώσεις ὀνομάτων, αἱ ὁποῖαι κανονικῶς ἐλαμβάνοντο εἰς δῆλωσην ἐπιρρηματικῶν σχέσεων· μακράν, τὸ πρῶτον, τὸ τελευταῖον, ὠρεάν, χάριν (§ 170), αὐτοῦ, οὐδαμοῦ (γενικαὶ τόπου § 171), κύκλῳ, ταύτῃ, οἴκοι, Πλαταιᾷσι (τύποι τοπικῆς πτώσεως § 172), οἴκοθεν, ἄλλοθεν (τύποι ἀφαιρετικῆς πτώσεως § 54 κ.έ.).

§ 177 Πολλῶν ἐπιρρημάτων ἡ ἀρχικὴ σημασία μεταβάλλεται ὡς ἐκ τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων καὶ ἐξελλίσσεται διαφόρως. Οὕτω

α') τὸ ἀεὶ (=πάντοτε) πολλάκις λαμβάνει τὴν σημασίαν τοῦ ἐκάστοτε(=κάθε φορά), ἰδίᾳ συναπτόμενον μετὰ μετοχῆς συνάρθρου· οἱ ἀεὶ τοῦτ' ἔχοντες τὸ χωρίον ἐδόχουν ἐγκρατεῖς εἶναι καὶ πάντων Μοσσυνοίκων.

β') τὸ ἄλλως (=κατ' ἄλλον τρόπον) λαμβάνει τὴν σημασίαν τοῦ ἀνεξαρτήτως τούτου ἢ ἐν γένει ἢ ἀπλῶς ἢ μᾶτην· συγγενεῖς ἦσαν ἔνδον καὶ ἄλλως εὐμενεῖς. ἄλλως ἔνεκα λόγου ἐλέγγο (= $\mu\acute{\alpha}\tau\eta\nu$).

Σημ. Ἡ φράσις ἄλλως τε καὶ σημαίνει καὶ μάλιστα· ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ.

γ') τὸ αὖθις (=πάλιν) συναπτόμενον μετὰ ῥήματος μέλλοντος χρόνον λαμβάνει καὶ τὴν σημασίαν τοῦ ἄλλοτε· νῦν μὲν ἀπέλα· αὖθις δ' ἐγὼ παρέσομαι πρὸς σέ.

δ') τὸ αὐτίκα (=εὐθύς, ἀμέσως) λαμβάνει τὴν σημασίαν τοῦ παραδείγματος χάριν· πᾶν τοῦναντίον ἐστὶν ἐπὶ ᾧ οἱ τε δειλοὶ ἔρχονται καὶ οἱ ἄνδρεῖοι· αὐτίκα εἰς τὸν πόλεμον οἱ μὲν ἐθέλουσιν εἶναι, οἱ δὲ οὐκ ἐθέλουσιν.

ε') τὸ ἔτι εὐρισκόμενον μὲν εἰς προτάσεις καταφατικὰς σημαίνει ἀκόμη, εὐρισκόμενον δὲ εἰς προτάσεις ἀποφατικὰς ἢ ἰσοδυναμούσας πρὸς ἀποφατικὰς σημαίνει πλέον· ἔτι τοίνυν ἀκούσατε καὶ τάδε. ἐπῆσαν πολὺ ἔτι προθυμότερον ἢ τὸ πρόσθεν. οὐκέτι τρία ἢ τέτταρα στάδια διειχέτην τὴν φάλαγγα ἀπ' ἀλλήλων. τίς αὐτῷ ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται (= $\tau\acute{\iota}\varsigma$ πλέον, ἦτοι οὐδεὶς πλέον).

Σημ. Τὴν σημασίαν τοῦ ἀκόμη, μέχρι τοῦδε, ἕως τότε εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἔχει καὶ τὸ ἐπίρρημα πῶ, τὸ ὅποιον τίθεται μόνον εἰς προτάσεις ἀποφατικὰς ἢ ἰσοδυναμούσας πρὸς ἀποφατικὰς· οἱ πολέμιοι οὐκ ἴσασί πω τὴν ἡμετέραν συμμαχίαν. τίς πω τούτῳ ἐπεχείρησε (= $\sigma\acute{o}\delta\epsilon\iota\varsigma$ πω).

Μετὰ τοῦ πῶ συνάπτεται καὶ τὸ ποτέ, τὸ δ' ἐξ ἀμφοτέρων τούτων ἀποτελούμενον πῶποτε σημαίνει ποτὲ μέχρι τοῦδε, οὐδέποτε μέχρι τοῦδε· ἦσθησιν πῶποτε μοι ἢ ψευδομαρτυρούντος ἢ συκοφαντοῦντος; μάντι κακῶν, οὐ πῶ ποτέ μοι τὸ κρήγυρον εἶπας.

ς') τὸ δεῦρο (=ἐδῶ) λαμβάνει τὴν σημασίαν παρακελευσμα-

τικοῦ μορίου (=ἐμπρός, ἔλα)· δεῦρ' εἰπέ. τὸ δὲ δεῦρ' αἰσθάνεται μέχρι τοῦδε (ὡς τὴν ὥρα)· δεῦρ' αἰσθάνεται εὐτυχεῖς.

ζ') τὸ μάλιστα (=παρὰ πολὺ) συναπτόμενον μετ' ἀριθμητικῶν λαμβάνει τὴν σημασίαν τοῦ περιέπου· ἔτη ἐστὶ μάλιστα τριακόσια.

η') τὸ πολλάκις συναπτόμενον μετὰ τοῦ εἰ, ἐὰν μὴ, ἵνα μὴ λαμβάνει τὴν σημασίαν τοῦ ἴσως· εἰ ἄρα πολλάκις μὴ προσεσχέκατε τῷ τοιοῦτῳ. μὴ πολλάκις ἡμᾶς ὁ Ἐπιμηθεὺς σφύλῃ ἐξαπατήσας.

θ') τὸ πόθεν λαμβάνεται ἐν διαλόγῳ πρὸς δῆλωσιν σφοδρᾶς ἀρνήσεως μετὰ τὴν σημασίαν πῶς εἶναι δυνατόν; διατί ποτ' ἀνθρώποι καλοῦνται; ἢ οὐ ἔχεις εἰπεῖν; πόθεν, ὦ Ἰσχυρὸς; (πρὸς φίλος σου εἶναι, κάμε τοῦ αὐτὴν τὴν χάριν· ἀπὸ ποῦ φίλος μου;)

ι') τὸ ποτέ (=κάποτε) λαμβάνει τὴν σημασίαν 1) τοῦ τέλους πάντων· ὁ Ἀγχιλαὸς χρόνῳ ποτέ εἶπεν, ἐφάνθη ποτέ. 2) τοῦ ἄρᾳ γε, τάχα, ὅταν συνάπτεται μετ' ἐρωτηματικῶν λέξεων εἰς ἐρωτήσεις ἐμφανιστάς θαυμασμὸν καὶ ἐκπληξιν· τί ποτε λέγει ὁ θεὸς καὶ τί ποτε αἰνίσσεται; πολλάκις ἐθαύμασα τίσι ποτέ λόγοις ἔπεισαν Ἀθηναίους οἱ γραψάμενοι Σωκράτη. Καὶ μετὰ τοῦ καί, οἶον· τοῦτον τί ποτε καὶ καλέσαι χρή;

ια') τὸ ποῦ (=κάπου) λαμβάνει τὴν σημασίαν 1) τοῦ περιέπου, ὅταν συνάπτεται μετ' ἀριθμητικῶν· εἴκοσί που στάδια. 2) τοῦ ἴσως, πιστεύω, νομίζω· πάντες που πρὸς τὸν θεὸν ἀποβλέπουσι. τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ ὅποιά ἐστι πάντως που γινώσκεις.

ιβ') τὸ τάχα (=ταχέως, ἐπὶ ῥρ. τοῦ ταχύς) εἰς τοὺς Ἀττικοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς συνήθως λαμβάνεται μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ ἴσως (μετὰ τὸ ὅποιον καὶ συνάπτεται ἐνίοτε)· τάχ' οὖν εἶποι τις ἄν. ὁμοίως δ' ἴσως τάχ' ἂν ἀποκτείναιτε (=ἴσως ἴσως).

ιγ') τὸ τάχιστα συναπτόμενον μετὰ χρονικῶν συνδέσμων δηλοῖ τὴν ἄμεσον ἀκολουθίαν δύο πράξεων καὶ λαμβάνει τὴν σημασίαν τοῦ εὐθύς, ἀμέσως· οἱ τριάκοντα ἡρέθησαν, ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τεῖχη καθηρέθη.

ιδ') τὸ ὥς ἀρχήθεν ἤτοι ἡ δεικτικὸν (=οὕτως· πρὸς ὥς ἀπὸ-λοιτο καὶ ἄλλος, ὥς δ' αὐτως=ἔτσι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. ὥς ἀληθῶς=ἔτσι ἀληθινά, ὅπως ἀληθῶς) ἢ ἀναφορικὸν (=ὅπως,

καθώς· πβ. ἐκέλευσε τοὺς Ἑλληνας ὡς νόμος αὐτοῖς εἰς μάχην, οὕτω ταχθῆναι), πολλοὶ δὲ καὶ διάφοροι εἶναι αἱ χρήσεις αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, εἰς τὴν ὁποίαν λαμβάνεται ὡς ἐπίρρημα, ὡς σύνδεσμος καὶ ὡς πρόθεσις. Ὡς ἐπίρρημα χρησιμεύει

1) πρὸς ἐπίτασιν τῆς ἐννοίας τῶν υπερθετικῶν (=ἔσον τὸ δυνατόν)· ὡς τάχιστα, ὡς ἡδιστα, ὡς ἀσφαλέστατα (πβ. § 69, 6').

2) εἰς δῆλωσιν τοῦ σχετικῶς πρὸς τι μακρὰν ὡς γέροντι προυστάλης ὁδὸν (πβ. § 175, ε'). Βρασιδᾶς ἦν οὐδὲ ἀδύνατος, ὡς Λακεδαιμόνιος, εἰπεῖν (=ὥσάν Λ. ποῦ ἦτο).

3) εἰς ἔκφρασιν θαυμασμοῦ ἐπὶ ἀναφωνήσεων (=πόσον)· ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος.

Ὡς σύνδεσμος δὲ τὸ ὡς εἶναι ἢ εἰδικὸν (=ἔστι) ἢ χρονικὸν (=ἔτε) ἢ τελικὸν (=ἔνα) ἢ αἰτιολογικὸν (=διότι) ἢ συμπερασματικὸν (=ὥστε).

Ὡς πρόθεσις δὲ τὸ ὡς συντάσσεται μετ' αἰτίας. 1) προσώπου πρὸς δῆλωσιν διευθύνσεως (=πρὸς)· τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὁμοῖον. ἀφίκετο ὡς Περδίκκην καὶ εἰς τὴν Χαλκιδικήν. 2) ἀριθμητικοῦ πρὸς δῆλωσιν τοῦ περιέπου· ὀπλίτας εἶχεν ὡς πεντακοσίους.

III. Αἱ προθέσεις.

Ἀρχικὴ σημασία αὐτῶν.

§ 178. Ὡς γνωστὸν ἐκ τῆς Γραμματικῆς, ἐκ τῶν (μορίων, ἤτοι τῶν) ἀκλίτων λέξεων αἱ καλούμεναι προθέσεις διακρίνονται εἰς κυρίας (ἐν, εἰς ἐκ, πρὸς, πρό, ἀνά, κατά, διά, μετά, παρά, ἀντί, ἐπὶ, περὶ, ἄμφι, ἀπό, ὑπό, ὑπὲρ) καὶ εἰς καταχρηστικὰς (ἄχρι, μέχρι, ἔνεκα, ἄνευ, πλήν, χωρὶς, ὡς).

Καὶ αἱ μὲν κύριαι προθέσεις τίθενται τὸ μὲν ἐν συντάξει, ἤτοι μετὰ τινος τῶν πλαγίων πτώσεων ἢ (σπανίως) ἐπίρρηματος (π. χ. ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς Ἀθήνας, ἐς αὔριον), τὸ δὲ ἐν συνθέσει, ἤτοι ὡς πρῶτα συνθετικὰ μέρη μετὰ ῥημάτων ἢ ὀνομάτων (συνέρχομαι, σύν-οδος, ἀνα-τρέπω, ἀνα-τροπή), αἱ δὲ καταχρηστικαὶ προθέσεις τίθενται μόνον ἐν συντάξει (ἄνευ στρατοῦ, μέχρι πέρατος).

§ 172. Πᾶσαι αἱ κύριαι προθέσεις ἦσαν ἀρχῇθεν ἐπίρρηματα

τόπου δηλωτικά (ἐν=ἐντός, πρὸ=ἔμπροσθεν, ἀνά=ἄνω, κατὰ=κάτω κ.λ.π.), κατόπιν δὲ σὺν τῷ χρόνῳ μετεβλήθη ἡ σημασία αὐτῶν οὕτως ὥστε ἀπὸ ἐπιρρημάτων, ἦτοι λέξεων ὁπωσδήποτε αὐτοτελῶν προσδιορίζουσιν τοπικῶς τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος, νὰ καταντήσουν προθέσεις, ἦτοι ἀπλᾶ συντακτικὰ μόρια συνοδευτικὰ τῶν πλαγίων πτώσεων πρὸς δήλωσιν διαφόρων ἐπιρρηματικῶν σχέσεων (πδ. § 169 κ. ἐ.).

Ἡ ἀρχικὴ ἐπιρρηματικὴ σημασία τῶν προθέσεων εἶναι προφανής

α') ἔτι καὶ νῦν εἰς σύνθετα μετὰ προθέσεως ῥήματα· ἀναβαίνω=βαίνω, ἦτοι βαδίζω πρὸς τὰ ἄνω, καταβαίνω=βαίνω πρὸς τὰ κάτω, περιέρχομαι=πéριξ ἔρχομαι κ.λ.π.

β') εἰς τὰ ποιήματα τῶν ἀρχαίων, ἰδίᾳ δὲ τοῦ Ὀμήρου, εἰς συνηθέστατα αἱ προθέσεις λαμβάνονται ὡς ἐπιρρήματα, τιθέμενοι χωριστὰ ἀπὸ τοῦ ῥήματος, εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκουν συντακτικῶς (τιμῆσεις), πολλάκις δὲ καὶ κατόπιν αὐτοῦ μὲ τὸν τόνον μάλιστα ἀναδιασμένον (ἀναστροφῇ)· πδ. ἐκ δὲ Χρυσῆς νηὸς βῆ(=ἐξέβη, ἔξω ἔβη). νόμφη δ' ἐτίθει πάρα πᾶσαν ἐδωδῆν (=παρετίθει).

Σημ. Εἰς τοὺς Ἀττικοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἐπιρρηματικῶς λαμβάνεται μόνον ἡ πρόθεσις πρὸς εἰς τὴν φράσιν πρὸς δὲ ἢ καὶ πρὸς· ἀσύμφορον, πρὸς δὲ καὶ οὐ δίκαιον (=προσέτι δὲ...), ἄθλιον καὶ ἐλαινόν γε πρὸς.

Ἡ δὲ σὺν τῷ χρόνῳ μετάπτωσις τῆς ἀρχικῆς σημασίας τῶν προθέσεων συνετελέσθη ὡς ἔξῃ· παρὰ τὰ ῥήματα, ὡς προσδιορισμοὶ αὐτῶν πρὸς δήλωσιν ἐπιρρηματικῶν σχέσεων, ἐτίθεντο ἀρχῇθεν, ὡς εἶδομεν (§ 169, α'), καὶ ἀπλᾶ πλάγιαι πτώσεις (κνίση οὐρανὸν ἔκινε, νέφος οὐ φαίνεται πάσης γαίης)· παρὰ ταύτας ὅμως ἡδύνατο νὰ προστίθεται, ὡς ἐπιρρηματικὸς πάλιν προσδιορισμὸς τοῦ ῥήματος, καὶ πρόθεσις κατὰλληλος, ἵνα καθίσταται ἔτι σαφεστέρα ἡ ὑπὸ μόνης τῆς πλαγίας πτώσεως δηλούμενη ἐπιρρηματικὴ σχέσις (εἰς οὐρανὸν ἔκινε=ἔφθανε μέσα εἰς...—οὐ φαίνεται ἐπὶ πάσης γαίης=δὲν ἐφαίνετο ἐπάνω εἰς...).

Ἄλλ' εἰς πολλὰς περιπτώσεις (πδ. ἐκ δὲ Χρυσῆς νηὸς βῆ—βέλος δ' εἰς ἐγκέφαλον δῦ) εὐκόλον ἦτο νὰ ἐκληφθῇ ὅτι ἡ πρόθεσις συντακτικῶς ἀνήκεν οὐχὶ εἰς τὸ ῥῆμα, ἀλλ' εἰς τὴν κατόπιν αὐτῆς εὐρισκομένην πλαγίαν πῶσιν καὶ μετ' αὐτῆς νὰ

συνδεθῇ τόσον στενῶς, ὥστε νὰ συναποτελεσθῇ ἐν συντακτικὸν ὅλον (ἐμπρόθετος προσδιορισμός), ἐν τῷ ὁποίῳ ἡ ἐπιρρηματικὴ σημασία τῆς προθέσεως ἐξησθενώθῃ ὅλως, τὴν δὲ ἐπιρρηματικὴν σχέσιν καὶ τὸ εἶδος αὐτῆς δηλοῖ οὐχὶ ἡ πρόθεσις μόνη οὐδὲ ἡ πλαγία πτώσις καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων τούτων ἀποτελούμενον ὅλον.

Τέλος δέ, ἐπειδὴ μία καὶ ἡ αὐτὴ πρόθεσις, ἀρχήθεν ἐπίρρημα οὔσα, ἐλαμβάνετο ὡς προσδιορισμὸς διαφόρων ῥημάτων μετὰ διαφόρων πτώσεων συντασσόμενων, προέκυψεν ὥστε μία καὶ ἡ αὐτὴ πρόθεσις νὰ συντάσσεται κατόπιν μετὰ διαφόρων πτώσεων (π. χ. ἔλαβε παιδὸς—καὶ—ἔλαβε παρὰ τοῦ παιδός, ἔμεινε κλισίῃ—καὶ—ἔμεινε παρὰ τῇ κλισίῃ, ἦλθον ποταμὸν—καὶ—ἦλθον παρὰ τὸν ποταμόν).

Α' Αἱ κύριαι προθέσεις ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει.

§ 180. Ἐκ τῶν κυρίων προθέσεων ἄλλαι μὲν συντάσσονται μὲ μίαν μόνον ἐκ τῶν πλαγίων πτώσεων (*μονόπτωτοι*), ἄλλαι δὲ μὲ δύο (*δίπτωτοι*) καὶ ἄλλαι μὲ πᾶσαν ἐκ τῶν τριῶν πλαγίων πτώσεων (*τρίπτωτοι*)· οὕτω κατὰ τοὺς ἑξῆς μνημονικοὺς στίχους

Ἀνὰ καὶ εἰς συντάσσονται μὲ αἰτιατικὴν·

ἀντί, ἀπὸ καὶ ἐκ καὶ πρὸ μόνον μὲ γενικὴν·

μὲ δοτικὴν ἢ ἐν καὶ σύν· ἢ δὲ διὰ, κατὰ,

μετὰ καὶ ὑπὲρ μὲ γενικὴν ἢ αἰτιατικὴν·

μὲ πᾶσαν δὲ ἀπὸ τὰς τρεῖς τὰς πτώσεις τὰς πλαγίας

ἢ πρὸς, παρὰ, ἐπὶ, περὶ, ἀμφὶ καὶ ἡ ὑπό.

§ 181. Ἀμφὶ (τρίπτωτος). Κυρία σημασία αὐτῆς εἶναι εἰς τὰ δύο μέρη, ἀπὸ τὰ δύο μέρη (πδ. ἄμφω, ἀμφοτέροι), συνήθως δ' ὅμως σημαίνει περίξ (πδ. περὶ).

Α' Μετ' αἰτιατικῆς α') μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν (σπανίως) ἦν καὶ οὗτος τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρατευσαμένων. καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πύρρ καθημένους. β') μεταφορικῶς δηλοῖ 1) τὸ περίπου ἐπὶ χρόνου ἢ ποσοῦ· ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὰς σκηναῖς ἀμφὶ δορηστὸν. ἄρματα ὀρεπανηφόρα ἀμφὶ τὰ εἰκοσιν. 2) ἀναφορὰν ἢ σκοπὸν (=ὡς πρὸς, εἰς)· ἦν ἐπιστήμων τῶν ἀμφὶ τάξεις τε καὶ ὀπλομαχίαν. δαπανᾷ ἀμφὶ τὰ στρατεύματα.

Σημ. Οἱ ἀμφὶ τινα = οἱ περὶ τινα.

Β' Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς, συνήθως εἰς τοὺς ποιητὰς σπανίως δὲ εἰς τοὺς πεζοὺς) μεταφορικῶς μόνον καὶ δηλοῖ ἀναφορὰν (=περὶ, διὰ)· προσήεσαν πολλῶ ἔθορῶν ἀμφὶ ὧν εἶχον διαφερόμενοι.

Γ' Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς, εἰς τοὺς ποιητὰς μόνον καὶ τὸν Ἡρόδοτον) α') μετὰ τὴν κυρίαν σημασίαν· Ἀχαιοὶ ἔστησαν ἀμφὶ Μενoitιάδῃ. β') μεταφορικῶς δηλοῖ ἀναφορὰν (=περὶ, διὰ)· ἀλλὰ μοι ἀμφ' Ὀδυσῆϊ δαΐφρονι δαίεται ἥτορ. ἀμφὶ τῷ θανάτῳ αὐτῆς διζὼς λέγεται λόγος.

Σημ. Ἐν συνθέσει μετὰ τὴν σημασίαν 1) τοῦ ἀμφοτέρωθεν· ἀμφίθυρος, ἀμφίστομος, ἀμφιδέξιος, ἀμφιβάλαστος Ἀττική. 2) τοῦ πέριξ· ἀμφιέννυμι, ἀμφίρρυτος, ἀμφίαλος. 3) ἔριδος καὶ ἀβεβαιότητος· ἀμφιλέγω, ἀμφιγινώσκω, ἀμφίβολος.

§ 182. Ἄνὰ (μονόπτωτος) μετ' αἰτιατικῆς.

Κυρία σημασία ἐπάνω, ἐπάνω εἰς ... πρὸς τὰ ἄνω (πρὸς κατὰ) α') μετὰ τὴν κυρίαν σημασίαν εἰς δήλωσιν ἐκτάσεως τοπικῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἢ πρὸς τὴν ὁποίαν γίνεται τι· ὄκουν ἄνὰ τὰ ὄρη. ἔπλεον ἄνὰ τὸν ποταμὸν (=πρὸς τὰ ἄνω, ἥτοι πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ ποταμοῦ)· ὁμοίως ἐπὶ χρόνου εἰς δήλωσιν διαρκείας (=ἐπὶ, διαρκούντος τοῦ)· ἀξιώτατος ἐγένετο ἄνὰ τὸν πόλεμον τοῦτον. β') μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν 1) τρόπου (=μέ)· ἤλαυνεν ἄνὰ κράτος (=μέσθλην τὴν δύναμίν του, ἥτοι τὴν ταχύτητα). 2) συμφωνίας (=κατὰ)· ἄνὰ λόγον (=κατ' ἀναλογίαν). ἄνὰ τὸν αὐτὸν λόγον. 3) διανομῆς (ἰδίᾳ μετ' ἀριθμητικῶν)· ἐπορεύοντο ἄνὰ πέντε παρασάγγας τῆς ἡμέρας. ἄνὰ πᾶσαν ἡμέραν, ἄνὰ πᾶν ἔτος.

Σημ. Ἐν συνθέσει μετὰ τὴν κυρίαν σημασίαν· ἀναβαίνω, ἀνέρχομαι· καὶ μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν 1) τοῦ ὀπίσω· ἀναχωρῶ, ἀνέχω (τὸν ἵππον). 2) τοῦ πάλιν· ἀναμάχομαι, ἀναδιδάσκω. 3) τοῦ πολὺ ἢ δυνατὰ· ἀναβοῶ, ἀνακραῶ.

§ 183. Ἄντι (μονόπτωτος) μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς).

Κυρία σημασία ἀπέναντι, ἐνώπιον, ἀντικρὺ. α') μετὰ τὴν κυρίαν σημασίαν (σπανίως)· εἰστήκεσαν ἀντὶ τῶν πιτύων. β') μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν 1) ἀντικαταστάσεως καὶ ἀνταλλαγῆς (=

εἰς τὴν θέσιν τοῦ)· στρατηγὸς ἤρεθῃ Ξενοφῶν ἀντὶ Προξένου· βουλευέται ὥπως βσιλεύσει ἀντ' ἐκείνου. 2) ὁμοιότητος (=τρόπον τινὰ ὡς)· ταύτην τὴν τάφρον βσιλεύς ποιεῖ ἀντὶ ἐρύματος. 3) συγκρίσεως· αἰρετώτερος ὁ καλὸς θάνατος ἀντὶ τοῦ αἰσχροῦ βίου. 4) προτιμήσεως· τὴν ἐλευθερίαν ἐλοίμην ἂν ἀντὶ ὧν ἔχω πάντων. 5) ἀνταμοιβῆς ἢ αἰτίας· Δημαράτω αὕτη ἡ χώρα ἐδόθη ἀντὶ τῆς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐκστρατείας. ὦφελ' ὅτι ἀντ' ὧν εὖ ἔπαθον ὅπ' αὐτοῦ.

Σημ. Ἐν συνθέσει μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· ἀντιπαράτασμι, ἀντιστρατοπεδεύομαι, ἀντιμέτωπος· καὶ μεταφορικῶς μὲ τὴν σημασίαν 1) τοῦ ἐναντίου· ἀντιλέγω, ἀντίπαλος. 2) ἀντικαταστάσεως ἢ ἰσότητος· ἀνταλλάσσω, ἀντικαθίστημι, ἀντάξιος. 3) ἀμοιβαιότητος· ἀντιτιμῶ, ἀνταγοράζω, ἀντιφυλάττομαι.

§ 184. Ἀπὸ (μονόπτως) μετὰ γενικῆς (ἁφαιρετικῆς).

Κυρία σημασία ἡ τοῦ μακρὰν ἀπὸ τινος (πδ.ἐκ, εἰς, πρὸς). α') μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν ἐπὶ τόπου ἢ χρόνου, ἐκ τῶν συμφραζομένων δὲ ἐξάγεται, ἂν πρόκειται περὶ ἀποστάσεως ἀπλῶς, περὶ ἀπομακρύνσεως ἢ ἀποχωρισμοῦ, περὶ προσελεύσεως ἢ ἀφειρησίας· Ὀδρῶσι ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὡς εἴκοσι στάδια. Κλέαρχος οὐκ ἤθελεν ἀποσπᾶσθαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέρα. πολλοὶ ἀπέστησαν ἀπὸ βασιλείας πρὸς Κύρον. εἶδε Κύρον ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ξενοφῶν. οἶνος ἐκ τῆς βελάνου πεποιημένος τῆς ἀπὸ τοῦ φοίνικος. οὐδαμοῦ Κύρος ἐφαίνεται οὐδ' ἄλλος ἀπ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρῆν. ἤρξατο τειχίζειν ἀπὸ ἡρινοῦ χρόνου. ἀφ' ἥβης. β') μεταφορικῶς 1) ἐπὶ καταγωγῆς (ἐμμέσου)· ἦλθε Προκλῆς γεγωνὸς ἀπὸ Δημαράτου. οἱ ἀφ' Ἡρακλέους (=οἱ Ἡρακλείδαι). 2) ἐπὶ ὕλης, ἀπὸ τῆς ὁποίας γίνεται τι, ὁργάνου ἢ μέσου, διὰ τοῦ ὁποίου γίνεται τι, ἢ τρόπου, καθ' ὃ γίνεται τι· ἐπὶ καὶ ὅξος ἐφηγτὼν ἀπὸ τῶν φοινίκων. στράτευμα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων. ἔφερον καὶ ἦγον τὴν Ἰωνίαν καὶ ἔζων ἀπὸ τούτου (=οὖτω, ἦτοι λεηλατοῦντες). Κύρος ἐθήρρευεν ἀπὸ ἵππου (=ἐφιππος). 3) ἐπὶ αἰτίας ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος ἐπηνέθη.

Σημ. Ἐν συνθέσει μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· ἀφίσταμαι, ἀπέρχομαι, ἀποκόπτω, ἀποσχίζω· καὶ μεταφορικῶς μὲ τὴν σημασίαν

1) καταγωγῆς· ἀπόγονος. 2) ἀπωλείας· ἀποκτῶμαι (=ἀποβάλλω τὰ κεκτημένα, χάνω), ἀπομανθάνω (=λησμονῶ). 3) παύσεως· ἀποφοιτῶ. 4) ἐπιστροφῆς (=ὀπίσω· ἀποδίδωμι, ἀπαιτῶ, ἀπολαμβάνω (=δίδω, ζητῶ, λαμβάνω τι ὀφειλόμενον). 5) ἀρνήσεως τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τοῦ δ' συνθετικοῦ ἀπλοῦ· ἀπαξιώ (=οὐκ ἀξιῶ), ἀποτυχάνω (=οὐ τυγχάνω), ἀποδοκεῖ (=οὐ δοκεῖ), ἀπογινώσκω (ἵποφασζω νὰ μὴ . . .).

§ 185. **Δεῖ** (ἐλπυτωρ) μετὰ αἰτιατικῆς ἢ γενικῆς. Κυρίᾳ σημασίᾳ ἢ τῆς διεξόδου διὰ τινος, διὰ μέσου (=πέρα καὶ πέρα) ἢ (ἐν συνθέσει) εἰς δύο χωριστά.

Α' Μετ' αἰτιατικῆς, μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν μόνον εἰς τοὺς ποιητάς· ἦρξε διὰ δρυμὰ πυκνὰ καὶ ὕλην σπεύδουσα. θεὸς μοι ἦλθεν ὄνειρος ἀμβροσίην διὰ νύκτι· μεταφορικῶς δὲ δηλοῖ 1) αἰτίαν· διὰ τὸν ὀλεθρον τῶν στρατιωτῶν ὠργίζοντο. οἱ πολλοὶ δι' αἰσχύνην καὶ ἀλλήλων καὶ Κύρου συνηκολούθησαν. 2) σκοπὸν (σπανίως)· πάντ' ἐποίησεν, ὥπως ἂν δι' ἐκεῖνον ἐγκριθεῖη τὸ στάδιον ἐν Ὀλυμπίᾳ (=χάριν ἐκεῖνου).

Β' Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶ·) α') μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· ὁ ποταμὸς ρεῖ διὰ τῆς Κελαινῶν πόλεως· οὕτω εἰς δῆλωσιν ἀδιαλείπτου συνεχείας ἐπὶ τόπου ἢ χρόνου· ἐπήρето πότερα βούλοιτο σπονδὰς ἔχειν καθάπερ διὰ τοῦ χεῖμῶνος ἢ πόλεμον. τέρας ἐστὶν εἴ τις εὐτύχηκε διὰ βίου (=καθ' ὅλον τὸν βίον). δι' ὅλου τοῦ στρατεύματος ἐγένετο ἡ ἐπίστασις· ἡ διαλειμματος ἐπὶ τόπου ἢ χρόνου (ἰδίᾳ μετ' ἀριθμητικῶν)· διὰ δέκα ἐπάλξεων πύργοι ἦσαν (=εἰς τὸ μεταξὺ ἐκάστης δεκάδος . . .). κατὰ κώμας οἰκοῦσι καὶ ταύτας διὰ πολλοῦ (=μεσολαβούντος πολλοῦ διαστήματος). διὰ χρόνου σε εἶδον (=μετὰ παρέλευσιν πολλοῦ χρόνου). δ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ μέσου ἢ οργάνου ἢ τρόπου ἐνεργείας τινός· διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ὁρῶμεν. ἔλεγε Τιτταφέρνης δι' ἐρμηνέως. πονηρῶν ἐστι δι' ἐπιτορκίας πρὸς τοὺς θεοὺς πρᾶττειν τι.

Σημ. Ἐν συνθέσει μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· διέρχομαι, διατρέχω, διελαύνω, διασχίζω (=σχίζω εἰς δύο), διακρίνω (=χωρίζω εἰς δύο) καὶ μεταφορικῶς μὲ τὴν σημασίαν 1) τοῦ συνεχῶς, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους· διαγίνομαι, διαμένω, διατελῶ.

2) τοῦ μεταξὺ· διαλείπω (=ἀφῆνω ἐν τῷ μεταξύ), διῴσταμαι (=ἴσταμαι ἀφῆνων διάστημα). 3) ἀκολουθίας· διαδέχομαι. 4) διανομῆς· διαδίδωμι, διανέμω. 5) ἀμοιβαιότητος ἢ ἀμύλλης· διαλέγομαι, διαλογίζομαι, διαγωνίζομαι, διατοξεύομαι, διαπίνομαι. 6) ἐπιτάσεως (=πολύ, πέρα καὶ πέρα)· διαφθείρω, διαγιγνώσκω, διχσκοπῶ, διασφαρνίζω.

§ 186. Εἷς ἢ ἕς (μονόπτωτος) μετ' αἰτιατικῆς. Κυρία σημασία ἡ τοῦ μέσα, μέσα εἰς (ἐπὶ κινήσεως· πβ. ἐκ). α') μετὴν κυρίαν σημασίαν· Κύρος συγκαλεῖ εἰς τὴν ἐκυτοῦ σκηνὴν Πέρσας τοὺς ἀρίστους. οἱ μὲν ἐβαλλον, οἱ δ' ἠκόντιζον εἰς τοὺς πολεμίους. εἰς Φαίανακας, εἰς Πισίδας (=εἰς τὴν πόλιν τῶν Φ. εἰς τὴν χώραν τῶν Π.)· οὕτω καὶ ἐπέκτασιν τῆς κυρίας σημασίας εἰς δήλωσιν ὁρίου (ἢ τέρματος) ἐπὶ τόπου ἢ χρόνου (=μέχρι, ἕως, εἰς)· τὰ τεῖχη καθῆκεν εἰς τὴν θάλασσαν. ἔπλα ἐκπεπονημένα εἰς κόσμον. ὅλγοι τῶν στρατιωτῶν εἰς τὴν ἐσπέραν σίτου ἐγεύσαντο. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι καὶ αἱ φράσεις εἰς πολυσαρκίαν (τρέφεσθαι), εἰς δύναμιν (εὖ ποιεῖν), εἰς ὑπερβολὴν, εἰς ἐμὲ (=μέχρι τῆς ἐποχῆς μου. β') μεταφορικῶς· δηλοῖ 1) τὸ περιέπου· διέφθειραν εἰς ὀκτακοσίους. 2) διεύθυνσιν ἀπλῶς πρὸς τι· (τὰ ἄρματα) εἶχον τὰ δρέπανα ὑπὸ τοῖς ὀφροῖς εἰς γῆν βλέποντα· ἔδοξεν αὐτοῖς προΐναι εἰς τὸ πρόσθεν. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει εἰς Πέλτας. ὁ ἐκ τῶν Ἑλλήνων φόβος εἰς τοὺς βαρβάρους. 3) ἐνώπιον· ἃ εἶπον εἰς ἅπαντας οὐκ ἀρνήσομαι. 4) ἀναφορὰν· Δερκυλίδας διέφερε Θιδρωνος εἰς τὸ ἄρχειν (=ὦ· πρὸς τὸ ἄρχειν). Ἀθηναῖοι πρόθυμοι ἦσαν εἰς τὸν πόλεμον. 5) σκοπὸν· Κίλισσα ἔδωκε Κύρῳ χρήματα πολλὰ εἰς τὴν στρατιάν. αἱ κῶμαι Παρυατίδος ἦσαν εἰς ζώνην δεδομένα. 6) διανομὴν· τὸ στράτευμα ἠκολούθει αὐτῷ εἰρηνικῶς εἰς δύο. εἶπε παρατάττεσθαι εἰς ὀκτώ.

Σημ. 1. Ἡ μετὰ γενικῆς σύνταξις τῆς εἰς εἰς τὴν στερεότυπον φράσιν εἰς Ἀίδου καὶ εἰς ἄλλας ἐμοίας πρὸς αὐτὴν, οἷον εἰς Ἀγάθωνος, εἰς διδασκάλου κ. τ. ὁ. προήλθεν ἐκ τῆς ἀντιστοίχου συντάξεως τῆς ἐν μετὰ γενικῆς, οἷον ἐν Ἀίδου κλπ., περὶ ἧς ἰδὲ κατωτέρω.

Σημ. 2. Ἐν συνθέσει μετὴν κυρίαν σημασίαν· εἰσέρχομαι.

εἰσάγω, εἰσπρίπτω, εἴσπλους· καὶ μεταφορικῶς μετὰ τὴν σημασίαν ἐπιτάσεως· εἰσορῶ, εἰσακούω.

§ 187. Ἐν (μονόπτωτος) μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς) (πδ. εἰς, ἐκ). Κυρία σημασία ἡ τοῦ ἐντός, μεταξύ, μέσα εἰς (ἐπὶ στάσεως ἢ ἐνεργείας ἀλλ' ἐντός ὁρισμένης περιοχῆς).

α') Μετὰ τὴν κυρίαν σημασίαν· ἡ ἀγορὰ ἦν ἐν τῷ βαρβαρικῷ στρατεύματι. ἦν τις ἐν τῇ στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος. ὁ χληρόν ἐστιν ἐν νέοις γέρων ἀνὴρ. ἄλλο στρατεύμα συνελέγετο ἐν Χερρονήσῳ. οὕτω καὶ ἐν κινδύνῳ, ἐν δεινῷ, ἐν ἀσφαλεῖ, ἐν ἀπορίᾳ, ἐν ἐλπίσιν εἶναι, ἐν εἰρήνῃ διάγειν, ἐν τῷ φανερῷ λέγειν ἢ ποιεῖν τι, ἐν ἀνάγκῃ ἔχεσθαι κ. τ. τ. Οὕτω καὶ πρὸς δῆλῳσιν χρόνου ὁρισμένου· ὅμνυμεν μὴδὲν τῆς σῆς ἀρχῆς ἀδικήσεων ἐν ταῖς σπονδαῖς. ἔλαθεν ἐν ὀκτὼ ἡμέραις ἐννέα πόλεις.

β') Μεταφορικῶς δηλοῖ 1) τὸ ἐνώπιον· ἐν Δαναοῖσιν ἀγορεύεις. ἐν τῷ δῆμῳ εἶπεν. οὐ χαλεπὸν Ἀθηναίους ἐν Ἀθηναίοις ἐπαινεῖν. 2) τὸ πλησίον· ἦλθον εἰς Τραπεζοῦντα, πόλιν οἰκουμένην ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ. 3) διεύθυνσιν ἀπλῶς· ἐπορεύετο τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἐν δεξιᾷ ἔχων. 4) τὸ ὄργανον ἢ τὸν τρόπον· ἔδοξε Ξενοφῶν ἐν πέδαις ὁδεύσθαι. ἐβόων ἀλλήλοις μὴ θεῖν δρόμῳ, ἀλλ' ἐν τάξει ἔπεσθαι. 5) συμφωνίαν· ὁρῶ ἐν τοῖς αὐτοῖς νόμοις τε καὶ ἔθουσι τρεφομένους πολὺ διαφέροντας ἀλλήλων τόλμῃ.

Σημ. 1. Ἰδιαιτέραι ἐκφράσεις α') ἐν τινι εἶναι=ἐκ τίνος ἐξαρτᾶσθαι· τῆς Ἑλλάδος ἐν ταῖς γυναιξίν ἐστιν ἡ σωτηρία. ἐν σοὶ τοῦτό ἐστι. β') ἐν ἑμαυτῷ (ἐν σεαυτῷ, ἐν ἑαυτῷ) εἶναι ἢ γίνεσθαι=εἶμαι ἢ ἔρχομαι εἰς τὸν ἑαυτόν μου, εἰς τὰ λογικά μου· ἀκούσας ταῦτα ὁ Κλέαρχος ἐν ἑαυτῷ ἐγένετο. ἐν σαυτῷ γενοῦ. γ') ἐν καιρῷ ποιεῖν=καταλλήλως ποιεῖν· ἦν τοὺς στρατιώτας συλλέγητε καὶ παραθαρρύνητε, οἶμαι ἂν ὑμᾶς πάνυ ἐν καιρῷ ποιῆσαι. ἐν καιρῷ εἶναι ἢ γίνεσθαι τινι=χρήσιμον εἶναι ἢ γίνεσθαι εἰς τινά· ὅπου ἂν ᾧ, πειράσομαι ἐν καιρῷ σοὶ εἶναι.

Σημ. 2. Ἡ μετὰ γενικῆς σύνταξις τῆς ἐν εἰς τὴν στερεότυπον φράσιν ἐν Αἰδοῦ καὶ εἰς ἄλλας ὁμοίας μετὰ αὐτήν, οἷον ἐν Ἀρίφρονος, ἐν παιδοτρίβου, ἐν Ἀσκληπιοῦ εἶναι λείψανον ἀρχαίας συντάξεως τῆς ἐν μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς) τοῦ ὅλου

δηλωτικῆς. Ἐκ τοιαύτης συντάξεως προήλθε καὶ τὸ ἐπίρρ. *ἐμποδῶν* (κυρίως=ἐν ποδῶν, ἦτοι ἐν τῇ περιοχῇ τῶν ποδῶν).

Κατ' ἀναλογίαν τῶν ἀνωτέρω λέγεται καὶ ἐν *ἐμαυτοῦ*, ἐν *σεαυτοῦ*, ἐν *ἐαυτοῦ*· ἐφλεγόμενην καὶ οὐκέτ' ἦν ἐν *ἐμαυτοῦ* (= ἐν ἐμαυτῷ).

Σημ. 3. Ἐν συνθέσει μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· ἐνοικῶ, ἐν-δημῶ, ἐνδίδριος· καὶ μεταφορικῶς μὲ τὴν σημασίαν 1) *κτῆσεως*· ἐμπειρος, ἐμφρων, ἐμψυχος, ἐνηχος. 2) *συμφωνίας*· ἑμμετρος, ἑμμελής καὶ 3) *ἐπιτάσεως*· ἐμμανής, ἐμπλεως, ἐνδεής.

188. **ἨΞ** ἢ *ἐκ* (μονόπτωτος) μετὰ γενικῆς (ἀφαιρετικῆς) (π.β. *ἀπό, εἰς, ἐν*). Κυρία σημασία ἡ τοῦ *ἀπὸ μέσ' ἀπὸ, ἀπὸ* (ἐπὶ κινήσεως *ἀπὸ τὰ ἐντός τινος*), α') μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· ἔλκετο *ἐκ κολεοῦ* μέγα ξίφος. αἱ πηγαὶ τοῦ ποταμοῦ εἰσιν *ἐκ τῶν βασιλείων*. τοὺς Θρᾷκας *ἐκ τῆς Χερρονήσου* ἐξήλαυνον. β') μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν προελεύσεως καὶ ἀφετηρίας ἐν γένει 1) ἐπὶ τόπου (σπανίως περὶ προσώπων)· *ἐκ τῶν δένδρων* τινὲς ἀπήγγχοντο. οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο *ἐκ τοῦ ἀντίου*. φῶς μέγα *ἐκ Διὸς* ἰδεῖν ἔδοξε. 2) ἐπὶ χρόνου, κυρίως εἰς δήλωσιν ἀμέσου χρονικῆς ἀκολουθίας· *ἐκ τοῦ ἀρίστου* (=εὐθὺς μετὰ τὸ ἀρίστον), *ἐκ παίδων* (=εὐθὺς ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας). ὥρα βουλεύεσθαι ὅ,τι χρή ποιεῖν *ἐκ τούτων* (=κατόπιν τούτων). Ἀπολλοφάνης ἐτύγχανεν *ἐκ παλαιοῦ* ξένος ὢν Φαρναδάξω. 3) ἐπὶ καταγωγῆς (ἀμέσου· π.β. *ἀπὸ*)· οἱ μὲν ἀπὸ θεῶν, οἱ δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν θεῶν γεγόνασι. οἱ ἐξ *Ἡρακλέους* (=οἱ παῖδες τοῦ Ἡ.). 4) ἐπὶ ὕλης, ὀργάνου ἢ τρόπου· τὸ στράτευμα ἐπορίζετο σίτον *ἐκ τῶν ὑποξυρίων*. ἐποιοῦντο διαβάσεις *ἐκ τῶν φοινίκων*. πάτριον ἡμῖν *ἐκ τῶν πόνων* τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι. 5) ἐπὶ ποιητικοῦ αἰτίου καὶ αἰτίας ἐν γένει· τοῦτό μοι *ἐκ θεοῦ* δέδοται. οἶδα ἀνθρώπους τοὺς μὲν *ἐκ διαβολῆς*, τοὺς δὲ καὶ ἐξ ὑποψίας, οἱ ἐποίησαν ἀνήκεστα κακὰ ἀλλήλους. *ἐκ λόγων* καλῶν κακῶς ἔπραξα. 6) ἐπὶ συμφωνίας· *ἐκ τῶν ἔργων* χρή μᾶλλον ἢ *ἐκ τῶν λόγων* τὴν ψήφον φέρειν.

Σημ. Ἐν συνθέσει μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· ἐξέρχομαι, ἐκβαίνω, ἐκπλέω· καὶ μεταφορικῶς μὲ τὴν σημασίαν 1) *καταγωγῆς* (ἀμέσου)· ἐκγονος. 2) *ἐπιτάσεως*· ἐκκόπτω, ἐκπλήμπλημι, ἐκτα·

νύω, ἐξεργάζομαι. 3) ἀλλοιούσεως· ἐκβαρβαρῶ, ἐξελληνίζω.

§ 189. Ἐπὶ (τρίπτωτος). Κυρία σημασία ἡ τοῦ ἐπάνω (ἐπάνω εἰς, ἐπάνω ἀπὸ πδ. ὑπό).

Α' Μετ' αἰτιατικῆς α') μετὴν κυρίαν σημασίαν (συνήθως ἐπὶ κινήσεως, ἐπάνω εἰς τι κατὰ τινα ἔκτασιν αὐτοῦ)· ἀνεβίβαζεν ἐπὶ τὸν λόφον τὸ στράτευμα. Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν. ἀναβάς ἐπὶ τὸν ἵππον τὰ καλὰ ἔλαβε. β') μεταφορικῶς δηλοῖ 1) ἔκτασιν ἐπὶ τόπου ἢ χρόνου (=εἰς ἔκτασιν, εἰς διάστημα, κατὰ τὴν διάρκειαν)· πατετέτατο ἢ τάφρος διὰ τοῦ πεδίου ἐπὶ δώδεκα παρασάγγας. ἐφάνη ὥσπερ μελανία τις ἐν τῷ πεδίῳ ἐπὶ πολὺ. ἐπὶ δέκα ἔτη ἐπολέμουν. τὸ Ῥήγιον ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἐστασίαζε. 2) διεύθυνσιν πρὸς τι (ἀπλῶς ἢ με ἐχθρικὴν διάθεσιν, συμφώνως μετὸ νόημα τῶν συμφραζομένων)· ἐπορεύθησαν ἐπὶ τὸν Τηλεβόαν ποταμόν. ἐκέλευεν αὐτοὺς ἀπτεῖναι ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν. ἔτεο ἐπ' αὐτὸν καὶ παῖει κατὰ τὸ στέρνον. 3) τὸ τέρας τῆς διευθύνσεως (=πλησίον εἰς, μέχρι)· ἀπεσώθησαν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ θάλατταν. αἱ πέτραι καθήκον ἐπ' αὐτὸν τὸν ποταμόν. 4) σκοπὸν· οἱ στρατιῶται ἐξῆσαν ἐπὶ λείαν. ἐπὶ θάνατον ἤγετο Ὀρόντας. δ) ἐπίβλεψιν καὶ ἀρχὴν (=ἐπὶ κεφαλῇς τῶν, ὡς ἀρχηγὸς τῶν)· Ἀγησίλαος Ξενοκλέα ἔταξεν ἐπὶ τοὺς ἱππέας.

Σημ. Ἡ φράσις ἀναχωρῶ ἢ ἀπέρχομαι ἐπὶ πόδα = ὀπισθοχωρῶ ἢ ἀπέρχομαι χωρὶς νὰ στρέψω τὰ νῶτα.

Β' Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς) α') μετὴν κυρίαν σημασίαν ἐπὶ στάσεως (δηλουμένης ἢ νοουμένης)· ἐλέγετο Συένεσις εἶναι ἐπὶ τῶν ἄκρων. ἐπὶ σχεδιῶν διέβαινον τὸν ποταμόν. τὰ ἐπὶ Θράκης (ἐνν. χωρία=αἱ ἐπὶ τῶν παραλλίων τῆς Θράκης πόλεις). β') μεταφορικῶς δηλοῖ 1) τὸ πλησίον (σπκνίως)· ἐκέλευον αὐτοῦ μεῖναι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ. 2) τὸ ἐνώπιον· ἐπὶ πολλῶν μαρτύρων ταῦτ' ἔπαθον. 3) σκόπιμον διεύθυνσιν πρὸς τι· ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου (=διὰ τὴν πατρίδα των, μετὰ σκοπὸν νὰ φθάσουν εἰς τὴν πατρίδα). Ἀριαῖος ἀπιέναι ἔφη ἐπὶ Ἰωνίας. 4) χρόνον (ὡς περίοδον ἢ ἐποχὴν)· ἐν ταῖς Ἰωνικαῖς πόλεσιν οὔτε δημοκρατία ἔτι ἦν, ὥσπερ ἐπ' Ἀθηναίων, οὔτε δεκαρχία, ὥσπερ ἐπὶ Λυσάνδρου (=ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς ἀρχῆς τῶν Ἀθηναίων, τῆς ναυαρχίας

τοῦ Λυσάνδρου). ἐπὶ τοῦ Δεκελικοῦ πολέμου. ἐπὶ τῶν τριάκοντα (πρὸς ἐπὶ "Οἰωνος, ἐπὶ Γεωργίου κ.τ.τ.). 5) ἐπιστάσιαν καὶ ἀρχήν· παρὴν καὶ Χειρίστροφος ἐπὶ τῶν νεῶν. ὁ ἐπὶ τῶν ὀπλιτῶν, ὁ ἐπὶ τοῦ θεωρικοῦ, οἱ ἐπὶ τῶν πραγμάτων (=οἱ ἀρχοντες). 6) διανομήν· ἐτάχθησαν ἐπὶ τεττάρων (=εἰς 4 γραμμάς, εἰς βάθος τεσσάρων). αἱ τῶν ταξιάρχων νῆες ἐτάχθησαν ἐπὶ μιᾶς. τὰ ἱερὰ καλὰ ἦν εὐθὺς ἐπὶ τοῦ πρώτου.

Γ' Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς) α') μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν (ἐπὶ στάσεως δηλουμένης ἢ νοουμένης, ὅπως καὶ μετὰ γενικῆς)· ὅτι οἱ ἄριστοι τῶν περὶ τὸν Κύρον ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ (=ἐπάνω εἰς τὸ σῶμά του). οἱ βάρβαροι διήγον ἐπὶ σχεδίαις ἄρτους, τυρούς, οἶνον.

6') Μεταφορικῶς· δηλοῖ 1) τόπον ἢ χρόνον ὠρισμένον (=ἐν)· ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοξευθῆναι τις ἐλέγετο. πολλοὺς αὐτῶν ἐφ' ἐκάστη ἐκδρομῇ κατέδαλλον. 2) τὸ ὀπισθεν ἢ κατόπιν ἐπὶ τόπου ἢ χρόνου· ἐτάχθησαν ἐπὶ τοῖς ὀπλίταις πελτοφόροι. ἐπὶ τούτοις Ξενοφῶν τὰδε εἶπε. 3) τὸ πλησίον ἢ ἐνώπιον· ἔλεγεν ὅτι ἀκούει Ἀδρυκόμην ἐπὶ τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ εἶναι. πόλις ἐπὶ θαλάττῃ οἰκουμένη. ἐπὶ τοῖς δικασταῖς ἔλεγε. 4) προσθήκην· κάρδαμον μόνον ἔχουσιν ἐπὶ τῷ σίτῳ (=πρὸς τῷ σ.). 5) ἐπιστάσιαν καὶ ἀρχήν· παρῆσαν αἱ ἐκ Πελοποννήσου νῆες καὶ ἐπ' αὐταῖς ναύαρχος Πυθαγόρας. πολλοὶ οἱ ἐπὶ τοῖς ὑποζυγίοις καὶ τοῖς αἰχμαλώτοις ὄντες ἀπόμαχοι ἦσαν. ἐπὶ τοῖς παισὶν ἡρημένοι εἰσὶν ἐκ τῶν γεραιτέρων. 6) αἰτίαν· ἐπαινῶ σε ἐφ' οἷς λέγεις. μέγα φρονεῖ ἐπ' ἀνδρεία. 7) σκοπόν· σύμμαχοι ἐγενόμεθα οὐκ ἐπὶ καταδουλώσει τῶν Ἑλλήνων (=πρὸς ὑποδούλωσιν). ἔλαβον τῆς ζώνης Ὀρόνταν ἐπὶ θανάτῳ. 8) ὄρον ἢ συμφωνίαν· μισθωθῆναι οὐκ ἐπὶ τούτῳ ἔφασαν. ἡρώτα ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γένοιτο. 9) πρὸς τιμὴν· οἱ Ὀδρύσαι θάψαντες τοὺς ἐκυτῶν νεκροὺς πολὺν οἶνον ἐξέπιον ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἱπποδρομίαν ἐποίησαν.

Σημ. 1. Ἡ φράσις ἐπὶ τινι εἶναι ἢ γίνεσθαι = εἰς τὴν ἐξουσίαν τινὸς εἶναι ἢ περιέρχεσθαι· Κύρος βουλευέται ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ. ἡμῖν οἶμαι πάντα

ποιητέα, ὅπως μήποτε ἐπὶ τοῖς βαρβάροις γενώμεθα, ἀλλὰ μάλ-
λον ἐκείνοι ἐφ' ἡμῖν.

Σημ. 2. Ἐν συνθέσει μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· ἐπιτίθημι,
ἐπιθαλίω, ἐπιγίγεις· καὶ μεταφορικῶς μὲ τὴν σημασίαν 1) τοῦ
πλησίον· ἐπιθαλάττις. 2) προσθήκης· ἐπικτώμαι, ἐπιδίδωμι.
3) ἐπιτάσεως· ἐπιποθῶ, ἐπιφανής, ἐπίπονος. 4) τοῦ κατόπιν·
ἐφέπομαι, ἐπιγίγνομαι. 5) διευθύσεως ἀπλῆς ἢ ἐχθρικῆς·
ἐφέλκω, ἐπισπῶ, ἐπιστρατεύω, ἐπιπλέω. 6) ἀμοιβαιότητος· ἐπι-
μείγνυνται, ἐπιγαμία.

§ 190. **Κατὰ** (δίπλωτος) μετὰ αἰτιατικῆς ἢ γενικῆς. Κυρία
σημασία ἡ τοῦ κάτω (πρὸς τὰ κάτω, κάτω εἰς, κάτω ἀπὸ πδ.
ἀνά).

Α' Μετ' αἰτιατικῆς α') μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν ἐπὶ στά-
σεως (σπανίως)· αἱ ἔχιδναι κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν εἰσιν (=κάτω
εἰς ὅλην...) καὶ ἐπὶ κινήσεως συνηθέστερον· ἐπλεον κατὰ τὸν
ποταμόν (=πρὸς τὰ κάτω τοῦ ποταμοῦ, ἤτοι ἀκολουθεῖντες τὸ
ῥεῦμα αὐτοῦ. πδ. ἀντίθ. ἀνὰ τὸν ποταμόν). β') μεταφορικῶς δη-
λοῖ 1) ἔκτασιν τόπου ἢ (διάρκειαν) χρόνον· Ἀγησίλαος ἐγί-
γνωσκεν ὅτι, εἰ μὴ ἱππικὸν ἱκανὸν κτήσοιτο, οὐ δυνήσοιτο κατὰ
τὰ πεδία στρατεύεσθαι. ἐπολιόρκει Μίλητον καὶ κατὰ γῆν καὶ
κατὰ θάλατταν. κατὰ τὸν πρότερον πόλεμον (= διαρκούντος
τοῦ...), κατὰ τοὺς Ἡρακλείδας (=κατὰ τοὺς χρόνους τῶν
Ἡ.). καὶ χωρὶς νὰ διακρίνεται σαφῶς ἡ ἔννοια τῆς ἐκτάσεως εἰς
δήλωσιν ἀπλῶς τοῦ ποῦ ἢ τοῦ πότε· Κύρος παῖει βασιλέα κατὰ
τὸ στέργον. Δερκυλίδας ἐνόμιζεν ἀθυμότερους κατὰ τὴν προσ-
βολὴν ἔσεσθαι τοὺς στρατιώτας. 2) τὸ διὰ μέσον· κατὰ θάλατ-
ταν ἐπέμπετο (=διὰ θ.). ἐπορεύοντο κατὰ γῆν. 3) διευθύνειν
πρὸς τι· ἐδόξα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολέμων.
4) τὸ ἀπέναντι· μόνος τῶν κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένων
οὐκ ἔφυγον. ἐνίκων αἱ Ἕλληνες τὸ καθ' ἑαυτούς. 5) τὸ κατό-
πιν. ἦσαν κατὰ τοὺς ἄλλους, τοὺς προΐοντας. οὕτω καὶ κατὰ
πόδα ἢ κατὰ πόδας τινός = ἀμέσως κατόπιν τινός. 6) συμφω-
νίαν· Κλέαρχος ἡγεῖτο κατὰ τὰ παρηγγελμένα. κατὰ νόμον,
κατὰ τὸ δίκαιον, κατὰ δύναμιν, κατὰ τύχην. 7) ἀναφοράν·
κατὰ τὴν τροφὴν τῶν παιδῶν τοιαῦτα ἔλεγεν (=σχετικῶς μὲ

τὴν ἀνατροπὴν. . .). τὰ κατὰ τὸν πόλεμον, τὸ κατ' ἐμέ. 8) αἰτίαν ἢ σκοπόν· ἐπραξαν τοῦτο κατ' ἔχθος τῶν Ῥηγίνων (= ἔνεκα μίσους πρὸς ...). ἐσκεδασμένοι ἦσαν καθ' ἀρπαγὴν (= πρὸς ἀρπαγὴν). ἐπεδήμει κατ' ἐμπορίαν. ἦκε κατὰ θέαν. 9) τρόπον· ἐδόκει καθ' ἡσυχίαν ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια. πόλεις τινὰς κατὰ κράτος ὁ Θίβρων ἐλάμβανε (= διὰ τῆς βίας). 10) διανομὴν καὶ χωρισμόν· οἱ βάρβαροι παρήλαυνον τεταγμένοι κατὰ ἕλως καὶ κατὰ τάξεις. πάντες οὗτοι κατὰ ἔθνη ἐπορεύοντο. ἐγὼ ἐθέλω διαδιῶσαι ὑμᾶς κατὰ τετρακισχιλίους.

Β' Μετὰ γενικῆς α') μετὰ τὴν κυρίαν σημασίαν (= κάτω ἀπὸ ἢ κάτω εἰς) ἀμφότεροι ὄχοντο κατὰ τῶν πετρῶν φερόμενοι καὶ ἀπέθανον (= κάτω ἀπὸ τοῦ βράχους). βουλοίμην ἂν δοῦναι κατὰ γῆς (= κάτω εἰς τὴν γῆν). ὀμνυμι καθ' ἱερῶν (= ὀρκίζομαι θέτων τὴν χεῖρα κάτω εἰς τὰ σφάγια).

β') Μεταφορικῶς δηλοῖ 1) τὸ ἐναντίον· μάρτυρας κατ' ἐμοῦ παρέχεται. 2) ἀναφοράν· μὴ κατ' ἀνθρώπων μόνον σκόπει τοῦτο, ἀλλὰ καὶ κατὰ ζώων πάντων καὶ φυτῶν (= ἐν σχέσει με ...).

Σημ. 1. Ἡ φράσις κατὰ νότον = ἐκ τῶν ὀπισθεν.

Σημ. 2. Ἐν συνθέσει μετὰ τὴν κυρίαν σημασίαν· κατατίθηναι, κητάκειμαι, καταβαίνω· καὶ μεταφορικῶς μετὰ τὴν σημασίαν 1) τοῦ ἐναντίον· κηταδοῦ τινος, κητηγοῦ τινος. 2) κατατάξεως καὶ κατανομῆς· καταλέγω, καταγράφω, κατανέμω. 3) ἐπιτάσεως· κατασθέννυμι, κητεσθίω, καταφνήσκω· ἐκ τῆς σημασίας δὲ ταύτης προκύπτει ἡ σημασία α') τοῦ ὑπερμέτρως καὶ κακῶς· κηταχρῶμαι, κηταχαρίζομαι καὶ β') τῆς φθορᾶς· κητακυθεύω, κηθηπποτροφῶ, κηθηδουπαθῶ τὴν οὐσίαν (= φθείρω τὴν περιουσίαν εἰς κύβους, εἰς ἱπποτροφίαν κ.τ.λ.).

Σημ. 3. Κατάγω φυγάδα = ἐπαναφέρω ἐξόριστον εἰς τὴν πατρίδα, κητέρχεται ὁ φυγάς = ἐπανέρχεται ὁ ἐξόριστος εἰς τὴν πατρίδα (κἀθοδος τῶν Ἡρακλειδῶν), ἢ πάλιν τοὺς φυγάδας κηταδέχεται.

§ 191. Μετὰ (δίπτωτος) μετ' αἰτιατικῆς ἢ γενικῆς. Κυρία σημασία μετὰ, ἐν τῷ μέσῳ (πδ. σύν).

Α' Μετ' αἰτιατικῆς.

α') Με τὴν κυρίαν σημασίαν εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς μόνον εἰς τὴν φράσιν μετὰ χειρας ἔχειν τι, ἐκ τῆς ὁποίας προήλθε κατόπιν τὸ ῥῆμα μεταχειρίζομαι· παρ' Ὀμήρῳ δὲ συνήθως μετὰ πάντας ὁμήλικας ἔπλευ ἄριστος (=μεταξὺ πάντων . . .). μάχετο ἁλίσσων ὥς τ' αἰγυπὶς μετὰ χῆνας (=ἐν μέσῳ χηνῶν).

β') Μεταφορικῶς δηλοῖ τὸ κατόπιν ἐπὶ τόπου καὶ χρόνου· καθίσταντο Κλέαρχος μὲν πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ, Πρόξενος δὲ ἐχόμενος, οἱ δὲ ἄλλοι μετὰ τοῦτον. μετὰ τὸ δεῖπνον ἔτυχον ἐν περιπάτῳ Πρόξενος καὶ Ξενοφῶν. οὕτω καὶ μεθ' ἡμέραν· (κυρίως= μετὰ τὰ ἐξημερώματα· πβ. ἅμ' ἡμέρα = εὐθὺς ὡς ἐξημέρωσε).

Β' Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς)

α') Μετὰ τὴν κυρίαν σημασίαν (σπανίως)· ἕως ἦν μετ' ἀνθρώπων (=μεταξὺ τῶν ζώωντων, ἐν τῇ ζωῇ).

β') Μεταφορικῶς δηλοῖ 1) τὸ ὁμοῦ· ὁ Γλοῦς ἐπεφάνη μετ' ἄλλων. τὴν πόλιν ἐξέλιπον οἱ ἐνοικοῦντες μετὰ Συεννέσιος. 2) τρόπον· οὐ βούλομαι κτᾶσθαι τι μετ' ἀδικίας. μετὰ σπουδῆς, μετὰ παρηγορίας. 3) συμφωνίαν· οὐ μετὰ τῶν κειμένων νόμων αἱ τισιᾶται σύνοδοι ἦσαν.

Σημ. 1. Εἰς τοὺς ποιητὰς εὐρίσκεται ἡ μετὰ μὲ τὴν κυρίαν τῆς σημασίας καὶ μὲ δοτικὴν (τοπικὴν)· ἐγὼ μετ' Ἀχαιοῖσιν πολέμιζον. μετὰ Τρώεσσιν ἀγορεύει.

Σημ. 2. Ἐν συνθέσει μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν (εὐχρηστος κυρίως εἰς τοὺς ποιητὰς)· μέτειμι=εἶμαι μεταξὺ, μεταπαύομαι=ἀναπαύομαι ἐν τῷ μεταξὺ, μετάφημι, μεθομιλῶ, μεταίχμιον, μέτωπον· καὶ μεταφορικῶς μὲ τὴν σημασίαν 1) κοινωνίας· μετέχω, μεταλαμβάνω, καθ' ὃ ἔπειτα καὶ μεταδίδωμι (=δίδω μέρος). 2) ἀκολουθίας· μεταθέω, μεταδιδάσκω, μετέρχομαι. 3) μεταβολῆς· μεθίστημι, μετατίθημι, μεταβάλλω, μεταγινώσκω, μετανῶ.

§ 192. **Παρά** (τρίπτυτος). Κυρία σημασία ἡ τοῦ πλησίον (πλησίον εἰς) (πβ. ἀπὸ, πρὸς, εἰς).

Α' Μετ' αἰτιατικῆς α') μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν, ἐκ τῶν συμφραζομένων δὲ δηλοῦται ἂν πρόκειται περὶ στάσεως ὑπαρχούσης ἢ ἐπακολουθούσης κατόπιν κινήσεως, περὶ θέσεως ἢ κινήσεως παραλλήλου καὶ περὶ διευθύνσεως σκοπίμου (πρὸς

πρόσωπον)· εἰσὶτήκει παρὰ τὰς πύλας. ἦν παρὰ τὴν ὁδὸν κρήνη. ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύαξ παρὰ Κῦρον. ἦν παρὰ τὸν Εὐφράτην ἀπόδος στενή. πλοῦς μὲν ὁ παρὰ γῆν, περίπατος δὲ ὁ παρὰ θάλατταν ἤδιστος. ἔπεμψε Πίγρητα παρὰ τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων. ὁ Ὀρόντας γράφει ἐπιστολὴν παρὰ βασιλέα· οὕτω καὶ ἐπὶ χρόνου(=κατὰ τὴν διάρκειαν)· δόλιον ἄνδρα φεῦγε παρ' ὄλον τὸν βίον. ὁ ἀπὸ τῶν φοινίκων οἶνος ἦν παρὰ πότον ἰδύς. 6') μεταφορικῶς δηλοῖ 1) παραβολὴν καὶ σύγκρισιν· στόλων μέγιστος οὗτος ἐγένετο, ὥστε τὸν Δαρείου τὸν ἐπὶ Σκύθας παρὰ τοῦτον μηδὲν φαίνεσθαι (π6. § 65, α' σημ.). 2) παρὰβασιν καὶ ἐναντιότητα· παρὰ τοὺς ὅρκους ἔλυε τὰς σπονδὰς. δόξομεν παρὰ τὰς σπονδὰς ποιεῖν. παρὰ τὸν νόμον, παρὰ τὰς δυνάμεις. 3) διαφορὰν ἢ ἐξαίρεσιν (=ἐκτός, πλὴν)· οὐκ ἔχω παρὰ ταῦτα ἄλλα φάναι. παρὰ τέτταρας ψήφους μετέσχε τῆς πόλεως. ἐνταῦθα ἀνήκουν αἱ ἐμπρόθετοι ἐκφράσεις παρὰ μικρόν, παρ' ὀλίγον, παρ' οὐδέν· παρὰ μικρόν ἤλθεν ἀποθανεῖν (=ὀλίγον ἔλειψε νά). ἔνιοι παρ' ὀλίγον ἐποιοῦντο τὸν Κλέανδρον (=ὀλίγην σημασίαν ἔδιδον εἰς τὸν Κ.). 4) αἰτίαν· παρὰ τὴν ὑμετέραν ἀμέλειαν ἐπηύξηται Φίλιππος.

Β' Μετὰ γενικῆς (ἀφαιρετικῆς) α') μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· φάσγανον ἐρύσσατο παρὰ μηροῦ (=πλησίον ἀπὸ τὸν μηρόν). β') μεταφορικῶς δηλοῖ 1) προέλευσιν (ἐπὶ προσώπων=ἐκ μέρους, ἀπό)· ἔρχονται παρὰ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους κήρυκες. ἡτήσατο ὁ Θίδρων καὶ παρ' Ἀθηναίων ἱππέας. 2) τὸ ποιητικὸν αὔτιον (=ὑπό)· ἐπέμφθη αὐτῷ ἐπιστολὴ παρὰ Διονυσίου. παρὰ πάντων τοῦτο ὁμολογεῖται.

Γ' Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς δηλούσης κανονικῶς πρόσωπον) α') μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν (περὶ διαρκούς ἢ ὁπωσδήποτε μακρᾶς παραμονῆς πλησίον τινός)· Μένων ἔμενε παρ' Ἀρριάω. Φαλίνος ἐτύγχανε παρὰ Τισσαφέρνει ὦν. παρ' ἡμῖν (=πλησίον μας, εἰς τὸν τόπον μας). παρὰ βασιλεῖ (=πλησίον τοῦ β., ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ β.).

β') Μεταφορικῶς δηλοῖ κρίσιν· δοκεῖς παρ' ἡμῖν οὐ βεβουλεῦσθαι κακῶς (=κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν).

Σημ. Ἐν συνθέσει μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· πάρειμι, παρίσταμαι, παρακάθημαι· καὶ μεταφορικῶς μὲ τὴν σημασίαν 1) *προελεύσεως*· παραλαμβάνω (=παρά τινος λαμβάνω). 2) τοῦ *έναντιον*· παρανομῶ, παρασπονδῶ. 3) τοῦ *οὐχὶ ὁρθῶς*, ἤτοι ἐσφαλμένως· πρκακούω, παρερμηνεύω. 4) τοῦ *πλαγίως ἢ λαθραίως*· πkreισδύομαι, παρακύπτω.

§ 193. **Περὶ** (τρίπτωτος). Κυρία σημασία ἡ τοῦ *πέριξ* (καὶ ἐπέκεινx, ὑπεράνω· πδ. *ἀμφί*).

Α' Μετ' αἰτιατικῆς α') μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· Κύρος ἐκέλευσε τούτους θέσθαι τὰ ὅπλα *περὶ τὴν* ἑαυτοῦ *σκηνὴν*. κατεστρατοπεδεύσατο *περὶ τὸ* τῆς Ἀρτέμιδος *ἱερόν*.

β') Μεταφορικῶς δηλοῖ 1) *τόπου* τινός· τὴν περιφέρειαν ἣ πᾶσαν τὴν περιοχὴν αὐτοῦ· ὄκουν Φοίνικες *περὶ πᾶσαν Σικελίαν* (=εἰς ὅλα τὰ παράλια τῆς Σ.). Καμβύσης ἐχρόνιζε *περὶ Αἴγυπτον* (=εἰς τὰ μέρη τῆς Αἴγ.) 2) τὸ *περίπου* ἐπὶ χρόνου ἢ ποσοῦ· Κύρος ἐξέτασιν ποιεῖται *περὶ μέσας νύκτας*. νῆες *περὶ τὰς* ἑβδομήκοντα. 3) *ἀναφορὰν*· κακίους εἰσὶ *περὶ ἡμᾶς* ἢ ἡμεῖς *περὶ ἐκείνους*. ὁμολογεῖς *περὶ ἐμὲ* ἄδικος γεγενῆσθαι; (=πρὸς ἐμέ).

Σημ. 1. Διὰ τῆς φράσεως *οἱ περὶ τινα* νοοῦνται α') οἱ ἀκόλουθοι ἢ στρατιῶται ἢ ὁπκδοὶ τινος· Κύρος ἀπέθανε καὶ ὁκτῶ οἱ ἄριστοι τῶν *περὶ αὐτόν*. β') αὐτὸ τὸ κύριον πρόσωπον μετὰ τῶν ἀκολουθούντων αὐτό· ἐνδηλοῖ ἦσαν οἱ *περὶ Ἀριαῖον* ἦττον προσέχοντες ταῖς Ἑλλήσι τὸν νοῦν (=ὁ Ἀ. καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ βάρβαροι).

Σημ. 2. Ἡ φράσις *εἰμι περὶ τι* = καταγίνομαι εἰς τι.

Β' Μετὰ γενικῆς (καθαράς) α') μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν μόνον εἰς τοὺς ποιητάς· ἡμερὶς ἡβώωσα τετάνυστο *περὶ σπείλους* γλαφυροῖο.

β') Μεταφορικῶς δηλοῖ 1) *ὑπεράσπισιν* (=πρὸς διάσωσιν, πρὸς σωτηρίαν)· εἰς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι *περὶ πάτρης*. *περὶ ψυχῆς* ὁ ἀγών (=περὶ τῆς ζωῆς). 2) *σκοπὸν* (=πρὸς ἀπόκτησιν, πρὸς ἐπίτευξιν)· σὺν ταῖς ὅπλοις καὶ *περὶ τῶν ὕμετέρων ἀγαθῶν* μαχοῦμεθα. βασιλεὺς κήρυκας ἐπεμψε *περὶ*

σπονδῶν. 3) ἀναφοράν· Ξενοφῶν ἀνακοινοῦται Σωκράτει περὶ τῆς πορείας. τί χρὴ ποιεῖν περὶ ὧν λέγεις ;

Σημ. Εἰς τοὺς ποιητὰς εὐρίσκεται ἡ περὶ συντασσομένη καὶ μετὰ γενικῆς (ἀφαιρετικῆς) μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ὑπέρ, ὑπερῶν, περισσότερον· ὁ δ' ἀνὴρ ἐθέλει περὶ πάντων ἔμμεναι ἄλλων (=ὑπέρτερος πάντων)· μὲ τοιαύτην σημασίαν εὐρίσκεται εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἡ περὶ μόνον εἰς τὰς φράσεις περὶ πολλοῦ ἢ περὶ παντὸς ποιῶμαι ἢ ἡγοῦμαι τι (=ἀποδίδω εἰς τι μεγάλην σημασίαν—θεωρῶ τι ἀνώτερον παντὸς ἄλλου πράγματος)· βασιλεὺς ἡμᾶς ἀπολέσαι ἂν περὶ παντὸς ποιήσαιτο. ἀλήθειαν περὶ πολλοῦ ποιητέον. κατ' ἀναλογίαν δὲ τούτων λέγεται ὁμοίως περὶ πλείονος, περὶ πλείστου ποιῶμαι τι, ἔπειτα δὲ καὶ περὶ ὀλίγου, περὶ ἐλάττονος, περὶ ἐλαχίστου ποιῶμαι ἢ ἡγοῦμαι τι.

Γ' Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς) ἐν γένει σπανίως α') μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· εἶχον στρεπτοὺς περὶ τοῖς τραχήλοις καὶ ψέλια περὶ ταῖς χερσίν. β') μεταφορικῶς δηλοῖ ἀναφοράν καὶ συνάπτεται συνήθως μὲ ῥήματα σημαίνοντα φόβον, ἀνησυχίαν, φροντίδα ἢ θάρρος κ. τ. τ. πρὸς δῆλωσιν μεγάλου ἐνδιαφέροντος· ὁ Ζεὺς ἔδεισε περὶ τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων, μὴ ἀπόλοιτο. θαρρεῖ περὶ τῷ ἑαυτοῦ σώματι.

Σημ. Ἐν συνθέσει μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· περιρρέω, περιέστημι, περίοικος—περίειμι τινος ἢ περιγίγνομαι τινος (=ὑπερισχύω τινός, νικῶ τινα), περιορίζω τινος (=πέραν τινός βλέπω, περιφρονῶ τινα)· καὶ μεταφορικῶς μὲ τὴν σημασίαν α') ἐπιτάσεως· περιπίμπλημι (=γεμίζω ἐντελῶς), περικαλλής, περιδεής καὶ β') τοῦ ὑπὲρ τὸ δέον, ὑπὲρ τὸ μέτρον· περιεργάζομαι.

§ 194. ■ Πρὸς (μονόπτωτος) μετὰ γενικῆς (ἀφαιρετικῆς). Κυρία σημασία ἡ τοῦ ἐμπροσθεν (ἐμπρός, ἐμπρὸς ἀπὸ· πβ. μετά). α') μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· τεταγμένοι εἰσὶ πρὸ τῶν πυλῶν. οὗτοι πρὸ βασιλείας τεταγμένοι ἦσαν· οὕτω καὶ ἐπὶ χρόνου (=πρότερον)· πρὸ τῆς μάχης, πρὸ ἡρώς, πρὸ δπώρας. β') μεταφορικῶς δηλοῖ 1) ὑπεράσπισιν (=ὑπέρ, χάριν τινός)· πρὸ τῆς Ἑλλάδος ἀποθνήσκει. πολλὰ πρὸ ὕμων ἡγρύπνησα. 2) τὸ ἐξ ὁνοματός τινος· πρέπων ἔφυς πρὸ τῶνδε φωνεῖν. 3) προτίμησιν·

αἰρουμαι *πρὸ δουλείας* θάνατον. μηδὲν *περὶ* πλείονος ποιοῦ *πρὸ τοῦ δικαίου*.

Σημ. Ἐν συνθέσει μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· *προβαίνω*, *προάγω*, *προτάττω*· καὶ μεταφορικῶς μὲ τὴν σημασίαν α') τοῦ *δημοσία*, *φανερὰ*· *προεῖπε*, *πρόκειται*. β') τοῦ *πρότερον*· *προλέγω*. γ') τοῦ *χάριν* τινός καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ· *προκινδυνεύω*, *προνοῶ*, *προπονῶ*. δ') τοῦ *περισσότερον*· *προτιμῶ*, *προαιροῦμαι*.

§ 195. **Πρὸς** (τρίπτως). Κυρία σημασία ἡ τοῦ *ἀπέναντί* τινος, *πρὸς τὸ μέρος* τινός (πδ. *ἀπὸ*, *εἰς*, *παρά*).

Α') **Μετ' αἰτιατικῆς**. α') Μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· *ναίουσι πρὸς ἡῶ*. *κεῖται πρὸς ἄρκτον*, *πρὸς μεσημβρίαν*. *ἀπιστία πρὸς τοὺς ἀνθρώπους* (=ἀπέναντι τῶν ἀ.). οὐδὲν τὰ *χρήματα πρὸς τὴν σοφίαν* (=ἀπέναντι τῆς). Τὴν ἀρχικὴν τῆς σημασίας ἔχει ἡ πρόθεσις καὶ μετὰ ῥημάτων, τὰ ὅποια σημαίνουν *λέγειν* ἢ *πράττειν* τι φιλικὸν ἢ ἐχθρικὸν πρὸς τινα, *εὐρίσκεσθαι εἰς τοιαύτην ἢ τοιαύτην σχέσιν* πρὸς τινα (=πρὸς, ἐναντίον, μέ) *λέγω* πρὸς τινα (*κυρίως*=ἀπέναντι ἢ ἐνώπιόν τινος), *ψεύδομαι πρὸς τινα*, *σπουδάζω πρὸς τινα*, *γράφομαι* *τινα πρὸς τοὺς θεομοθέτας* (=ἐγκαλῶ *τινα* ἐνώπιον τῶν θ.), *σπονδᾶς ποιοῦμαι*, *ἀγωνίζομαι*, *πολεμῶ πρὸς τινα* (καθ' ὃ ἔπειτα καὶ λόγοι, *σπονδαί*, *ἀγών*, *πόλεμος*, *ἐπιβουλὴ* πρὸς τινα). τὰ Κύρου οὕτως ἔχει *πρὸς ἡμᾶς* (=ἀπέναντι ἡμῶν), ὥσπερ τὰ ἡμέτερα *πρὸς ἐκεῖνον*.

β') **Μεταφορικῶς** δηλοῖ 1) *διεύθυνσιν* φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν ἢ *τὸ τέρας* κινήσεώς τινος· Κύρος πρὸς βασιλέα *ἔπεμπε πρέσβεις*. ὑποψία ἦν ὅτι ἄγοι *πρὸς βασιλέα*. *ἀφικνοῦνται πρὸς τὸν Ἀράξην* ποταμόν. 2) ἐπὶ *χρόνου* τὸ *πλησίον*· *πρὸς ἡμέραν* ἐγένετο (=ἐπλησίαζε νὰ ἐξημερώσῃ). *πρὸς ἑσπέραν* ἦν (=ἐκόντευσεν νὰ βραδείασῃ). 3) *σκοπόν*· πρὶν καταλῦσαι τὸ στράτευμα *πρὸς ἄριστον*, βασιλεὺς ἐφάνη. *λέγει πρὸς χάριν*. *πίνει πρὸς ἡδονήν*. 4) *ἀναφοράν*· *πρὸς ταῦτα* μεταστάντες οἱ Ἕλληνες ἐβουλευόντο (=σχετικῶς μὲ αὐτά). οὐ *πρὸς ἀργύριον* τὴν εὐδαιμονίαν ἔκρινον. 5) *παραβολήν* καὶ *σύγκρισιν*· ἔχουσι χώραν *πρὸς τὸ πλῆθος* τῶν πολιτῶν ἐλαχίστην. Ἡρακλείδῃ πάντα δοκεῖ *λῆρος εἶναι πρὸς τὸ ἀργύριον* ἔχειν ἐκ παντὸς τρόπου (=ἐν συγκρίσει πρὸς . . .). 6) *τρόπον*· *πρὸς φιλίαν* ἡξίουσι οἱ Ἕλληνες ἀφιέναι

Ἐμμ. Γ. Παντελάκη—Μεθοδικὸν Συντακτικόν

8

αὐτοὺς Κύρον (=φιλικῶς). *πρὸς βίαν* (=βιαίως). 7) *συμφωνίαν*· βουλευόνται *πρὸς τοὺς καιροὺς* (=σύμφωνα μὲ τὰς περιστάσεις). ἄδει *πρὸς αὐλὸν* (=ἐν συνοδείᾳ αὐλοῦ).

Β') *Μετὰ γενικῆς* (καθαρᾶς ἢ ἀφαιρετικῆς). α') Μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· Χαλκίς *πρὸς τῆς Βοιωτίας* κείται. ἔπεσθε τὰ ὑποζύγια ἔχοντες *πρὸς τοῦ ποταμοῦ*. Οὕτω καὶ : ὅ,τι δίκαιον *πρὸς θεῶν* καὶ *πρὸς ἀνθρώπων*, τοῦτο πράξω (=ἀπέναντι τῶν θεῶν). Σωκράτης ὑπώπτευσέ μὴ τι *πρὸς τῆς πόλεως* ὑπαίτιον εἶη Ξενοφῶντα φίλον Κύρῳ γενέσθαι.

Ἡ φράσις *πρὸς θεῶν* (=ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν, γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ) λαμβάνεται ἐπὶ ἀγανακτήσεως ἢ ἱκεσίας ἢ παραινέσεως· ὁμοίως λέγεται *πρὸς ἀνθρώπων*, *πρὸς γυναικῶν*, *πρὸς παίδων*.

6') Μεταφορικῶς δηλοῖ 1) *ἀφ' ἑτηρίαν* ἐν γένει ἢ καταγωγὴν (=ἐκ μέρους, ἀπό)· οἶμαι οὐκ ἂν ἀχαρίστως μοι ἔχειν οὕτε *πρὸς ὑμῶν* οὔτε *πρὸς τῆς πάσης Ἑλλάδος*. ἐλεύθερος καὶ *πρὸς πατρός* καὶ *πρὸς μητρός*. 2) τὸ *ποιητικὸν αἷτιον*· Κύρος ὁμολογεῖται *πρὸς πάντων* κράτιστος γενέσθαι φίλους θεραπεύειν. 3) τὸ *ἀρμόζον ἢ συμφωνίαν*· *χρηστοῦ πρὸς ἀνδρὸς* μηδὲν ἐν νοεῖν κακὸν (ἀρμόζει εἰς...). οὐκ ἦν *πρὸς τοῦ Κύρου τρόπον* ἔχοντα μὴ ἀποδιδόναι (=σύμφωνον μὲ τὸν χαρακτῆρα τοῦ Κ.). 5) *πρὸς ὠφέλειαν*, *πρὸς τὸ συμφέρον*· σπονδὰς ἐποιήσαντο *πρὸς τῶν Θηβαίων* μᾶλλον ἢ *ἐαυτῶν*.

Γ') *Μετὰ δοτικῆς* (τοπικῆς). α') Μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν εἰς δῆλωσιν πάντοτε τοῦ πλησίον· ἐντεῦθεν ἐξελαύνει εἰς Κεράμων ἀγοράν, πόλιν ἐσχάτην *πρὸς τῇ Μυσίᾳ χώρᾳ* (=πρὸς τὸ μέρος τῆς Μ. καὶ πλησίον αὐτῆς). Κλέαρχος καθίστατο *πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ*.

6') Μεταφορικῶς σημαίνει *προσθήκην* (=ἐκτός)· Μανία τοὺς τε φόρους ἀπεδίδου καὶ *πρὸς τοῦτοις* ἤγε δῶρα Φαρναβάζῳ. *πρὸς ᾧ* εἶχε συνέλεγε παμπληθὲς στράτευμα.

Σημ. Ἐν συνθέσει μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· *προσβλέπω*, *προσγελῶ*, *προσδέχομαι*· καὶ μεταφορικῶς μὲ τὴν σημασίαν α') ἐκτός· *διευθύνω*, *φιλικῶς ἢ ἐχαρικῶς προσέχωμαι*, *προσ-*

ἀγω, προσπολεμῶ. β') τοῦ πλησίον· προσοικῶ, πρόσοικος. γ') προσδήκης· προσαιτῶ, προσδεῖ.

§ 196. Σὺν ἢ ξὺν (μονόπτωτος) μετὰ δοτικῆς (ὀργανικῆς). Κυρίᾳ σημασίᾳ ἡ τοῦ ὁμοῦ (=μαζί) (πδ. μετά). Α') Μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσσπον. ὁπλίζεται σὺν ποδήρεσι ξυλίναις ἀσπίσι (=φέροντες ἀσπίδας...).

Β') Μεταφορικῶς ἐηλοῖ α') μὲ τὸ μέρος τινός· εἶπον ὅτι βούλοιντο σὺν τοῖς Ἑλλήσι μᾶλλον ἢ σὺν τῷ βαρβάρῳ εἶναι. β') μὲ τὴν συνδρομὴν ἢ βοηθειάν τινος· σὺν σοὶ πᾶσα ὁδὸς εὐπορος. ἀδικοῦντα πειρασόμεθα σὺν τοῖς θεοῖς ἀμύνασθαι. γ') τὸ ὄργανον ἢ τὸν τρόπον· σὺν προνομαῖς τὰ ἐπιτήδεια ἐλάμβανε (=δι' ἀρπαγῶν ἐκ τῆς ἐχθρικῆς χώρας). σὺν πολλῇ σπουδῇ καθίσταντο εἰς τὴν ἐκταυτοῦ τάξιν ἕκαστος. δ') συμφωνίαν· σὺν τῷ νόμῳ τὴν ψῆφον τίθεσθε.

Σημ. Ἐν συνθέσει μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· συνεικῶ, συμπαίζω· καὶ μεταφορικῶς μὲ τὴν σημασίαν α') τοῦ βαθμυδόν καὶ κατ' ὀλίγον· συσκοτάζει, συντήκω, συντέμνω, συνάγω πόλεμον (=βαθμυδὸν παρασκευάζω πόλεμον). β') τοῦ ἐντελῶς ἢ καλῶς συγκαλύπτω, συνοφῶ.

§ 197. Ὑπὲρ (δίπτωτος) μετ' αἰτιατικῆς ἢ γενικῆς. Κυρίᾳ σημασίᾳ ἡ τοῦ ὑπεράνω (ἄπ' ἐπάνω, ἐπάνω ἀπὸ) (πδ. ὑπό, ἐπί).

Α') Μετ' αἰτιατικῆς. α') Μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· ἡ ἡὺς ἐφαίνεται ὑπὲρ ἄλλα ἡϊόνας τε. Τυδεΐδew ὑπὲρ ὄμον ἀριστερόν ἤλυθ' ἀκωκὴ ἐγχεος. Κλέαρχος ἐπολέμει τοῖς Θιγαῖ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλήσποντον οἰκοῦσι (=ὑπεράνω τοῦ Ἑλλήσποντου, πέραν τοῦ Ἑλλ.). Οὕτω καὶ εἰς δήλωσιν τοῦ πλείοντος τινος λαμβανομένου ὡς μέτρου (=πέραν, περισσότερον ἀπὸ)· ὑπὲρ αἴσαν (=πέρα τοῦ πεπρωμένου). ὑπὲρ δύναμιν, ὑπὲρ ἀνθρώπων. ὑπὲρ ἡμᾶς φαίνεται ἡμῖν τὰ εἰρημένα εἰρησθαι (=ὑπὲρ τὴν ἀντιληπτικὴν δύναμιν ἡμῶν).

Β') Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς ἢ ἀφαιρετικῆς). α') Μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· σὴ δ' ἄρ' ὄνειρος ὑπὲρ κεφαλῆς (Ἀγαμέμνωνος). ὁ θεὸς ἐβηκε τὸν ἥλιον ὑπὲρ γῆς. Ἀγχιλαος ἦν ἐν τῷ πεδίῳ τῷ ὑπὲρ Κύμης (=ὑπεράνω τῆς Κ., ἦτοι πέραν τῆς Κ. καὶ ὤψη-

λότερον αὐτῆς). πέμπει καὶ κελεύει, κατιδόντας τὰ ὑπὲρ τοῦ λόφου τί ἐστίν, ἀπαγγέλλαι. β') Μεταφορικῶς δηλοῖ 1) πρὸς χάριν ἢ πρὸς ὑπεράσπισιν· ὑπὲρ φίλου πονητέον. ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐτιμωρούμην τοὺς Θρᾷκας μεθ' ὁμῶν. 2) σκοπὸν· ὑπὲρ δόξης πάντα ποιοῦσι. 3) αἰτίαν· βασιλεὺς ὑπὲρ τῶν γεγενημένων ὠργίζετο. 4) ἐν ὀνόματί τινος ἢ ἀντί τινος· Ἡριππίδας καὶ Δερκυλίδας ὤμοσαν ὑπὲρ Ἀγησιλάου Τισσαφέρνει ἐμπεδώσειν τὰς σπονδάς. τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποθανοῦμενον ἕκαστος ἐξήτει. ε') ἀναφοράν· προνοεῖται ὑπὲρ τῶν μελλόντων (=περί). ὑπὲρ τούτου νῦν μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν.

Σημ. Ἐν συνθέσει μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· ὑπεράλλομαι, ὑπερβαίνω καὶ μεταφορικῶς μὲ τὴν σημασίαν α') τοῦ πέραν ἢ πολὺ· ὑπερβάλλω, ὑπερπόντιος, ὑπερπονῶ, ὑπέρδεινος. β') πρὸς ὑπεράσπισιν τινος· ὑπερμαχῶ, ὑπεραπολογοῦμαι. γ') περιφρονήσεως· ὑπερορῶ (=περιφρονητικῶς βλέπω, περιφρονῶ).

§ 198. Ἐπὶ (τρίπτωτος). Κυρία σημασία ἡ τοῦ ὑποκάτω (ὑποκάτω εἰς, ὑποκάτω ἀπὸ) (πδ. ὑπέρ, ἐπί, ἀνά).

Α') Μετ' αἰτιατικῆς. α') Μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· αἰπόλος ἀνὴρ ὑπὸ σπέος ἤλασε μῆλα. Κῦρον ἀκοντίζει τις παλτῶ ὑπὸ τὸν ὀφθαλμόν. Οὕτω κατ' ἐπέκτασιν τῆς σημασίας τοῦ ὑποκάτω εἰς δήλωσιν α') τοῦ παρὰ τὴν βάσιν ἢ παρὰ τὸ κάτω μέρος τινός, πλησίον (τινὸς ὕψος ἔχοντος)· λαὸν ἡγάγομεν ὑπὸ τεύχος. ὁ Κλέαρχος ὑπὸ τὸν λόφον ἔστησε τὸ στράτευμα. β') τοῦ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν· Αἴγυπτος ὑπὸ βασιλείᾳ ἐγένετο. γ') χρόνου (=κατὰ)· ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξέπλευσαν.

Σημ. Ὑπὸ τι=κατὰ τινα βαθμόν, κάπως· ταῦτ' ἐστίν ὑπὸ τι ἄτοπα.

Β') Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς ἢ ἀφαιρετικῆς). α') Μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν· πηγὴ ὑπὸ τῆς πλατάνου ρεῖ. Ξιφίδια ὑπὸ μάλῃς εἶχον.

β') Μεταφορικῶς δηλοῖ 1) τὸ ποιητικὸν αἷτιον· διήρπαστο ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος καὶ αὐτὰ τὰ ξύλα. 2) τὸ ἀναγκαστικὸν αἷτιον (=ἐνεκα)· οὐκ ἠδύναντο καθεύδειν ὑπὸ λύπης. 3) ἐν συνοδείᾳ· Ἀλυάττης ἐστρατεύετο ὑπὸ συρίγγων καὶ πηκτιδῶν καὶ αὐλοῦ.

Γ') *Μετά δοτικῆς* (τοπικῆς ἢ ὀργανικῆς). α') Μετὰ τὴν κυρίαν σημασίαν· τὰ δρεπανηφόρα ἄρματα εἶχον τὰ δρέπανα ὑπὸ τοῖς δόφροις. Οὕτω κατ' ἐπέκτασιν τῆς σημασίας τοῦ ὑποκάτω, εἰς δῆλωσιν 1) τοῦ ποιητικοῦ αἵτιου (σπανίως καὶ μόνον παρὰ ποιηταῖς)· ἐμφ' ὑπὸ δουρὶ ἐδάμην. ὑφ' Ἐκτορι δάμναντο λαοί. 2) τοῦ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἢ ὑπὸ τὴν ἐπιστάσιν καὶ ἐπίδωξιν τῶν Ἑλλήνων οἱ μὲν ὑφ' ἡμῶν, οἱ δὲ ὑπὸ Λακεδαιμονίοις εἰσιν. τυγχάνει ὑπὸ παιδοτρίβῃ ἀγαθῷ πεπαιδευμένος.

Σημ. Ἐν συνθέσει μετὰ τὴν κυρίαν σημασίαν· ὕπαιμι, ὕτοκειμαι, ὑποτίθηναι, υπογράφω, ὑπόγειος· καὶ μεταφορικῶς μετὰ τὴν σημασίαν α') τοῦ *κρυφίως*· ὑφέρπω, ὑποπέμπω, ὑπόπεμπτος. β') τοῦ *ὀλίγον*· ὑποπίνω (=κουτσοπίνω), ὑπόλευκος, ὑπόπικρος. γ') *ἐνάρξεως* ἢ τοῦ *πρότερον*· ὑποφαίνω, ὑπαγορεύω, ὑπάρχω (=ἀρχίζω πρῶτος). δ') *συνοδείας*· ὑπαυλῶ, ὑπάζω. ε') τοῦ *ἐμπρός*· ὑπάγω, ὑπανίσταμαι (=προσηκώνομαι).

Αἱ καταχρηστικαὶ προθέσεις.

§ 199. Αἱ καταχρηστικαὶ προθέσεις πάντα πλὴν τῆς ὥς συντάσσονται μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς· μὲν ἢ ἄχρι, ἢ μέχρι καὶ ἢ ἔνεκα, ἀφαιρετικῆς δὲ αἱ λοιπαί).

α') Τὸ ἄνευ δηλοῖ τὸ ἀντίθετον τῆς σὺν ἢ τῆς μετὰ μετὰ γενικῆς (=χωρὶς)· ἄνευ ὄπλων ἤλθον. ἄνευ ἀρχόντων οὐδὲν καλὸν ἂν γένοιτο· μεταφορικῶς δηλοῖ *χωρὶς τὴν συνδρομὴν ἢ βοήθειαν, χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν*· ἄνευ σοῦ πᾶς ποταμὸς δύσπορος. ἀπεκρίνατο Ἀγασίλαος ὅτι οὐκ ἂν ποιήσεις ταῦτα ἄνευ τῶν οἴκοι τελῶν.

β') Τὸ ἄχρι καὶ μέχρι λαμβάνονται πρὸς δῆλωσιν ὁρίου ἐπὶ τόπου ἢ χρόνου, ὅπως καὶ νῦν τὸ μέχρι (=ἕως).

γ') Τὸ ἔνεκα (ἢ σπανίως ἔνεκεν) λαμβάνεται εἰς δῆλωσιν σκοποῦ ἢ (σπανιώτερον) αἰτίας· ἡμεῖς σοι οὐκ ἂν τοῦ μισθοῦ ἔνεκα ὑπηρετοῖμεν. οὐ τῶν ἀδικημάτων ἔνεκα αὐτοὺς ἀπέκτειναν· μεταφορικῶς δὲ δηλοῖ πολλάκις τὸ *ὅσον ἀφορᾷ εἰς, ὅσον ἐξαρτᾶται ἐκ*· ἐπαῖδα σὸν ἀπήμονα τοῦ φυλάσσοντος ἔνεκεν προσδόκα τοι ἀπονοστήσειν.

δ') Τὸ πλὴν λαμβάνεται εἰς δῆλωσιν ἐξαίρεσεως (=ἐκτός).

αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις ἀφειστήκεσαν πρὸς Κῆρον πᾶσαι *πλήν Μιλήτου*.

Σημ. Οὐχὶ σπανίως τὸ *πλήν* λαμβάνεται ὡς σύνδεσμος συνδέων κατὰ παράταξιν δλόκληρον πρότασιν πρὸς τὰ προηγούμενα (= μόνον δέ, καὶ μόνον)· οὐδ' ἄλλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδέν, *πλήν* ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοξευθῆναι τις ἐλέγετο. Εὐρίσκεται δὲ καὶ ἐν συνθέσει εἰς τὸ *πλημμελὲς* καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ παράγωγα.

ε') Τὸ *χωρὶς* σημαίνει *χωριστὰ ἀπὸ* (πβ. ἄνευ)· *Μένων* συνέλεξε τὸ αὐτοῦ στράτευμα *χωρὶς τῶν ἄλλων*. ἡ ψυχὴ *χωρὶς τοῦ σώματος*.

Σημ. Τὸ *χωρὶς* συνηθέστατα εὐρίσκεται καὶ ὡς ἐπίρρημα (= ἰδιαιτέρως· ἀντίθ. *κοινῇ*)· χίλια τάλαντα ἔδοξεν αὐτοῖς *χωρὶς* θέσθαι καὶ μὴ ἀναλοῦν.

ς') Τὸ ὥς (ὡς πρόθεσις) συντάσσεται μετὰ αἰτιατικῆς προσώπου καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν *πρὸς ἢ παρὰ* μετ' αἰτιατ. προσώπου· νῦν ἄπειμι ὥς *βασιλέα*.

Γ' Παρατηρήσεις περὶ τῶν προθέσεων.

§ 200. Ἀνασκοποῦντες τὰ ἐν τοῖς προηγούμενοις παραδείγματι παρατηροῦμεν ὅτι

α') κχονικῶς ἡ πρόθεσις τίθεται ἀμέσως πρὸ τῆς λέξεως, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρεται· *κατεπήδησεν ἀπὸ τοῦ ἵππου*. *ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοξευθῆναι* τις ἐλέγετο. ὁ Ὅροντας γράφει *ἐπιστολὴν παρὰ βασιλέα*.

β') δύναται ὅμως μεταξὺ τῆς προθέσεως καὶ τῆς λέξεως, εἰς τὴν ὁποῖαν αὕτη ἀναφέρεται, νὰ μεσολαβῇ προσδιορισμὸς τις καὶ μάλιστα ἐπιθετικὸς ἢ μόριόν τι, ἰδίᾳ δὲ σύνδεσμος ἐκ τῶν συνδεόντων κατὰ παράταξιν· ἔδοξεν αὐτῷ σκηπτὸς πεσεῖν *εἰς τὴν πατρῶαν οἰκίαν*. ἐκ δὲ τούτου ἀνίσταντό τινες λέγοντες ὅτι ἐγγινώσκον.

γ') παρὰ ποιηταῖς αἱ προθέσεις τίθενται καὶ κατόπιν τῆς λέξεως, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρονται (μὲ τόνον ἀναδιεσπόμενον εἰς τὴν παραλήγουσαν αἱ δυσύλλαβοι) ἢ, ἂν ἡ λέξις συνοδεύεται ὑπὸ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ, τίθενται καὶ μεταξὺ τούτου καὶ τῆς

ὅπ' αὐτοῦ προσδιοριζομένης λέξεως· *Ἰθάκην κατά. τοῦ μ' ἔκ* φασι γενέσθαι (=ἐκ τούτου μέ φασι γ.). *παιδὸς τοῦδ' ἐμάνθανον πάρα.* ἦλθεν ὄνειρος *ἀμβροσίην διὰ νύκτα.* Εἰς δὲ τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς μόναι αἱ προθέσεις *περὶ καὶ ἔνεκα* εὐρίσκονται ἐνίοτε κατόπιν τῆς λέξεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρονται, σπανίως δὲ τίθεται πρόθεσις τις μεταξὺ τοῦ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ καὶ τῆς ὑπὸ τούτου προσδιοριζομένης λέξεως· ἄλλοτρίως *γῆς πέρι. οὐ τῶν ἀδικημάτων ἔνεκα* αὐτοὺς ἀπέκτειναν. οὐδενὶ ξὺν νῷ. οὐδὲν δι' ἄλλο. τρόπων ἐξ αἴων. Καὶ τὸ *ἀνευ* ἐπιτάσσεται, ὅταν συνάπτεται μὲ ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν· *ὧν ἀνευ* οὐκ ἂν δυναίμεθα στρατεύεσθαι.

§ 201. Ὅταν ἐν τινι προτάσει μία πρόθεσις ἀναφέρεται εἰς δύο ἢ περισσότερα οὐσιαστικά, συμπλεκτικῶς ἢ διαζευκτικῶς συνδεόμενα πρὸς ἄλληλα, τότε

α') ἡ πρόθεσις τίθεται ἅπαξ μόνον πρὸ τοῦ πρώτου οὐσιαστικοῦ, ἐὰν τὰ συνδεόμενα λαμβάνωνται ὁμοῦ ὡς μία ἔννοια· Ἄρταπάτης ἐτετίμητο ὑπὸ Κύρου δι' εὐνοίαν τε καὶ πιστότητα. ἐμάχοντο ἀπὸ τε τῶν νεῶν καὶ τῆς γῆς.

β') ἡ πρόθεσις ἐπαναλαμβάνεται πρὸ ἐκάστου τῶν συνδεόμενων, ἔταν ἡ σύνδεσις αὐτῶν γίνεται μετ' ἐμφάσεως· Κύρος ἐπολιόργει Μίλητον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν.

§ 202. Ὅταν ἐν τινι προτάσει ἀναφέρονται εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ οὐσιαστικὸν διὰ συνδέσεως κατὰ παράταξιν διάφοροι προθέσεις, τὸ οὐσιαστικὸν τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται πρὸ ἐκάστης τῶν προθέσεων· *ὅ τ' ἐπὶ γῆς καὶ ὁ ὑπὸ γῆς χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος. πρὸ τῆς μάχης καὶ μετὰ τὴν μάχην.* (Συντάξεις, οἷαι π. χ. *πρὸ καὶ μετὰ τῶν πόλεμον, ἐπὶ καὶ ὑπὸ τὸ ἔδαφος* κ.τ.τ., δὲν ὑπάρχουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν).

§ 203. Πρόθεσις τις δύναται νὰ παραλείπεται ὡς εὐκόλως ἐννοουμένη αὐτῆς συνεχείας τοῦ λόγου, ἰδίᾳ δὲ πρὸ ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ ἐν διαλόγῳ· *δικας ἤθελον δοῦναι παρὰ πόλεσιν, αἷς ἂν ἀμφοτέροι ξυμβῶσιν* (=παρ' αἷς). ὑπὸ τίνος; φῆσει. *τοῦ ἀγαθοῦ*, φήσμεν (=ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ).

§ 204. Παρὰ ποιηταῖς καὶ τῷ Ἡροδότῳ πολλάκις προθέσεών τινων (ἰδίᾳ τῆς *ἀνά, ἐν*—ἐν, *ἐπὶ, μετὰ*, καὶ *παρὰ* μὲ τὴν ἀρ-

χικήν των μορφήν, ἤτοι μετ' ἀναστροφῆς τοῦ τόνου) γίνεται τοιαύτη χρήσις, ὥστε ἡ ἔννοια τῆς φράσεως εἶναι ἀνάγκη νὰ συμπληρωταὶ διὰ τοῦ ῥήματος εἶναι ἢ ἄλλου τινὸς εὐκόλως συναγομένου ἐκ τῶν συμπαζομένων· ἀνα ἐξ ἐδράνων (=ἀνάστηθι). σοὶ δ' ἐπι μὲν μορφῇ ἐπέων, ἐνὶ δὲ φρένες ἐσθλαὶ (=ἐπεστι — ἐνεισι). οὐδὲν ἔμοι ἔτι τούτων μέτα (=μέτεστι).

Σημ. Τὸ ἐνὶ εὐρίσκεται ἐνίοτε καὶ εἰς τοὺς Ἀττικοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς· ἴσως ἐνὶ τις καὶ ἐν ἡμῖν παῖς Πλ. Φαίδ. 77 (πβ. καὶ τὸ τοῦ Εὐαγγελίου· οὐκ ἐνὶ Ἰουδαίος ἢ Ἑλλην). Ἐκ τοῦ ἐνὶ τούτου προῆλθε τὸ ἡμέτερον (εἶναι) εἶναι.

§ 205. Ἡ σημασία τῶν προθέσεων ἐν συνθέσει (ὥπως καὶ ἐν συντάξει)

α') τηρεῖται καθαρὰ (πβ. ἀναβαίνω, κατάκειμαι, ἀπέρχομαι, προτρέχω κλπ.) καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ μετὰ προθέσεως σύνθετον ῥῆμα συντάσσεται μεθ' ἧς πτώσεως καὶ ἡ πρόθεσις ἐν συντάξει· ἐξηλθε τῆς πόλεως. ἐνέμενε ταῖς σπονδαῖς. ἡ γλῶττις μὴ προτρεχέτω τῆς διανοίας.

β') ἐπισκοτεῖται καὶ τροποποιεῖται διαφοροτρόπως ἐξ ἐπιδράσεως τῆς σημασίας ὅλου τινὸς συνθέτου· ἀντιλέγω=ἐναντία λέγω, (διότι π. χ. ἀντιτάσσομαι=τάσσομαι ἐναντίον). καταχρῶμαι=πολὺ ἢ ὑπερμέτρως χρῶμαι, (διότι π. χ. κατεκόπτω δένδρον=κόπτω κάτω εἰς τὴν ρίζαν καὶ ἐπομένως πολὺ κόπτω). Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει τὸ μετὰ προθέσεως σύνθετον ῥῆμα δύναται νὰ συντάσσεται καὶ μετὰ πτώσεως οὐχὶ ἐξ ἐκεῖνων, μετὰ τῶν ὁποίων συντάσσεται ἡ πρόθεσις· ἀποκτείνω τινά, ἱκανθάνω τι, προλέγω τὰ μέλλοντα, συμβάλλομαι χρήματα, ἱαλέγομαι τινι, καταχρῶμαι τινι κλπ. δυνατόν δὲ καὶ νὰ συμπίπτῃ ἡ σύνταξις τοῦ ὅλου συνθέτου ῥήματος μὲ τὴν σύνταξιν ἐκτετέρου τῶν συνθετικῶν αὐτοῦ μερῶν π. χ. συμμείγνυμι τινί τι (ὥπως μείγνυμι τι σὺν τινι), παρκτίθηναι τινί τι (ὥπως τίθηναι τι παρὰ τινι), προτάσσω τί τινος (ὥπως τάσσω τι πρό τινος).

Σημ. Ἐκ συνθέσεως τοῦ ῥήματος μετὰ προθέσεως (ἰδίᾳ τῆς σὺν, κατά, ἀπὸ) προκύπτει πολλάκις σημασία φωντελείας τῆς πράξεως· συγκόπτω, συντιτρώσκω, καταφεύγω ἀποθνήσκω,

ἀπέχω (πβ. τὸ τοῦ Εὐαγγελίου «ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν»
= ἔχουσι λάβει).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

Ἐπιφωνήματα.

§ 206. Τὰ ἐπιφωνήματα ἢ αἱ ἐπιφωνηματικῶς λαμβανόμεναι λέξεις καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν χρησιμεύουν εἰς ἔκφρασιν τῶν συναισθημάτων τοῦ λέγοντος (ἦτοι χαρᾶς, λύπης, ἐκπλήξεως, θαυμασμοῦ, φόβου, φρίκης κλπ.), ἐκφέρονται δὲ συνήθως καθ' ἑαυτά, ἦτοι χωρὶς νὰ συνδέωνται μετὰ τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ λόγου, καὶ εἶναι οἷονεὶ προτάσεις μονολεκτικῶς ἐκπερόμεναι· φεῦ, ὦ ἀγαθὴ καὶ πιστὴ ψυχὴ, οἶχει δὴ ἀπολιπὼν ἡμᾶς (= τί λυπηρὸν πρᾶγμα !). ὦ Ἡράκλεις, ταυτὶ ποδαπὰ τὰ θηρίω ; (πβ. καὶ νῦν : Παναγίᾳ μου ! τί εἶναι αὐτά . . . καὶ § 71).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'

Ἐγκλίσεις. Χρόνοι.

Α' Αἱ ἐγκλίσεις.

§ 207. Εἰς πᾶν ῥήμα, ὡς γνωστόν, διακρίνομεν ἐγκλίσεις καὶ χρόνους. Ἐγκλίσεις εἶναι τύπος τοῦ ῥήματος δηλῶν τὴν ψυχικὴν (ἦτοι ὑποκειμενικὴν) διάθεσιν τοῦ λέγοντος ἐν σχέσει πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον· οὕτω λέγων τις π. χ. οἱ μαθηταὶ ὑγιαίνουν· διατίθεται ὡς βεβαιῶν τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον (τὸ ὑγιαίνειν), λέγων δὲ εἴθε νὰ ὑγιαίνουν οἱ μαθηταὶ διατίθεται ὡς εὐχόμενος τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον.

§ 208. Κατὰ τρεῖς κυρίως τρόπους διατίθεται ὁ λέγων ἐν σχέσει πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον, ἦτοι α') ὡς βεβαιῶν αὐτὸ (ἔρχεται ὁ Κίμων). β') ὡς ἐκδεχόμενος αὐτὸ ὡς δυνατὸν (θα ἦρχετο καὶ ὁ Κίμων) καὶ γ') ὡς ἐπιθυμῶν αὐτὸ (νὰ ἔλθῃ ὁ Κίμων—εἴθε νὰ ἔλθῃ ὁ Κίμων).

Σημ. Κατὰ ταῦτα τρεῖς κυρίως εἶπεῖν εἶναι αἱ ἐγκλίσεις

τοῦ ῥήματος, ἦτοι α') ἡ ἐγκλισις τοῦ πραγματικοῦ, β') ἡ ἐγκλισις τοῦ δυνατοῦ καὶ γ') ἡ ἐγκλισις τῆς ἐπιθυμίας (περιλαμβάνουσα τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν εὐκτικὴν καὶ τὴν προστακτικὴν).

§ 209. Ἡ χρῆσις τῶν ἐγκλίσεων τοῦ ῥήματος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ ἐξετάζεται καθ' ὅσον αὐταὶ λαμβάνονται α') εἰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις καὶ β') εἰς ἐξηρημένους προτάσεις.

α') Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.

I. Εἰς προτάσεις κρίσεως ἢ ἐπιθυμίας.

1 Ὀριστική.

§ 210. Α') *Κυρίως ὀριστική.* Ἡ ὀριστικὴ λαμβάνεται, ὅταν ὁ λέγων ἐκφράζη τι, τὸ ὁποῖον εἶναι ἢ θεωρεῖται ὑπ' αὐτοῦ ὡς πραγματικὸν καὶ βέβαιον (ἐπὶ ἀρνήσεως οὐ=δέν): ὁ ἥλιος λάμπει. ἡμεῖς νικῶμεν βασιλέα. δένδρον οὐδὲν ἐνῆν. οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά.

Σημ. Φράσεις σχηματίζονται διὰ τοῦ ὀλίγου δεῖν ἢ μικροῦ δεῖν ἢ ἀπλῶς ὀλίγου ἢ μικροῦ καὶ ὀριστικῆς (συνήθως ἀορίστου) ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰς ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ σχηματιζομένας διὰ τοῦ σχεδὸν ἢ παρ' ὀλίγον νὰ ἢ ὀλίγον ἔλειψε νὰ. . . τὸ τὰς ἰδίας εὐεργεσίας ὑπομιμνήσκειν μικροῦ δεῖν ὁμοίον ἐστὶ τῷ ὀνειδίζειν. ὀλίγου πληγὰς ἔλαβον. Διὰ τῶν τοιούτων δηλαδὴ ἐκφράσεων περιορίζεται ἢ καὶ ὅλως αἵρεται ἡ σημασία τοῦ πραγματικοῦ.

§ 211. Τὸ προσῆκε, (ἐ)χρῆν, ἔδει κ. τ. τ.—εἰκὸς ἦν, καλὸν ἦν, ἄξιον ἦν, δίκαιον ἦν, ἀναγκαῖον ἦν κ. τ. τ. συντάσσονται μετ' ἀπαρεμφάτου, ἵνα δηλωθῇ πολλάκις ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου τούτου σημαίνονμενον δὲν ἐκπληροῦται ἢ δὲν ἐξεπληρώθη παρὰ τὴν ἀξίωσιν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος· ἔδει σε τοὺς ἐχθροὺς πείσαι. εἰκὸς ἦν ὑμᾶς προορᾶσθαι αὐτά (πδ. ἔπρεπε νὰ . . . ἐχρειάζετο νὰ . . . καλὸν ἦτο νὰ . . . κ.τ.τ.).

Σημ. Ὅμοίαν σημασίαν ἔχει πολλάκις καὶ τὸ ἐβουλόμην μετ' ἀπαρεμφάτου· ἐβουλόμην μὲν οὖν τοὺς νόμους ἰσχύειν (ἐγν. ἀλλὰ τοῦτο παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν μου δὲν συμβαίνει).

§ 212. Ἡ ὀριστικὴ λαμβάνεται πολλάκις ἐν ζωηρῷ λόγῳ πρὸς δῆλωσιν ὑποθέσεως, τὴν ὁποῖαν ὁ λέγων δέχεται πρὸς σιγ-

μὴν ὥς ἀληθῆ (προτασσομένου μάλιστα αὐτῆς τοῦ καὶ δὴ ἢ τοῦ ἤδη)· καὶ δὴ τεθναῖσι· τίς με δέξεται πόλις ; (=ἔστω πρὸς σιγ-
μὴν ὅτι ἔχουν φονευθῇ...). ἤδη ἡγήσεσθε κατὰ θάλατταν· οὐ-
κουν Εἰλώτων ἡγήσεσθε ;

§ 213. Β') *Διωνητικὴ ὁριστικὴ*. Ἡ ὁριστικὴ ἱστορικοῦ χρό-
νου (συνήθως ἀορίστου) μετὰ τοῦ ἂν λαμβάνεται, ὅταν ὁ λέγων
παριστῇ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνονμενον ὡς δυνατόν κατὰ τὸ
παρελθόν (ἄρνησις οὐ)· τὴν πόλιν ὄντως ἂν ἡγήσω πολέμου
ἐργαστήριον εἶναι (=θα ἐνόμιζες).

Σημ. Ἡ ὁριστικὴ ἀορίστου ἢ παρατατικοῦ μετὰ τοῦ ἂν λαμ-
βάνεται πολλάκις ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ παρατατικοῦ· εἰ τις αὐτῷ δο-
κοίη βλακεῦν, ἔπαισεν ἂν (=ἔπαιεν). Κύρος εἶ τινα ὁρῶν
προσόδους ποιοῦντα, οὐδένα ἂν πώποτε ἀφείλετο, ἀλλ' αἰεὶ πλείω
προσεδίδου.

§ 214. Γ') *Εὐχετικὴ ὁριστικὴ*. Ἡ ὁριστικὴ ἱστορικοῦ χρό-
νου (παρατατικοῦ ἢ ἀορίστου) μετὰ τοῦ εἴθε ἢ τοῦ εἰ γὰρ πρὸ
αὐτῆς λαμβάνεται πρὸς δήλωσιν εὐχῆς, ἢ ὁποῖα νοεῖται ὡς μὴ
δυναμένη νὰ ἐκπληρωθῇ· εἴθ' ἦσθα δυνατός, ὅσον πρόθυμος εἶ.
εἴθε σοι τότε *συνεγενόμην*, ὅτε δεινότητος σαυτοῦ ἦσθα. Παρα-
τατικός, ὡς βλέπει τις, τίθεται ἐνταῦθα, ὅταν ἡ εὐχὴ ἀναφέρεται
εἰς τὸ παρόν, ἀόριστος δέ, ὅταν ἀναφέρεται εἰς τὸ παρελθόν.

Σημ. Ἡ τοιαύτη εὐχὴ ἐκφέρεται καὶ διὰ τοῦ ὄφελον (ἢ
εἴθ' ὄφελον, εἰ γὰρ ὄφελον) μετ' ἀπαρεμφάτου ἐνεστώτος ἢ ἀο-
ρίστου ὄφελε Κύρος ζῆν. εἴθ' ὄφελος τότε *λιπεῖν* βίον.

2. Ὑποτακτικὴ.

§ 215. Ἡ ὑποτακτικὴ λαμβάνεται, ὅταν τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος
σημαίνονμενον παρίσταται ὡς ἐπιθυμητὸν εἰς τὸν λέγοντα καὶ ἅμα
ὡς προσδοκώμενον ὑπ' αὐτοῦ, ἦτοι ἡ ὑποτακτικὴ ἔχει ἀφ' ἐνὸς
μὲν *βουλευτικὴν* σημασίαν, ἀφ' ἐτέρου δὲ *μελλοντικὴν* (ἄρνησις
μή)· ἴωμεν (=πᾶμε). πρόσχωμεν. μή σε *νικῶ* (=νὰ μὴ σε
εὖρω).

Σημ. 1. Ἔχει καὶ τρίτην σημασίαν ἡ ὑποτακτικὴ, τὴν δια-
πορητικὴν, ἀλλ' εἰς ἐρωτηματικὰς προτάσεις, περὶ ὧν ἰδὲ κα-
τωτέρω.

Σημ. 2. Ἡ ἀρχικὴ μελλοντικὴ σημασία τῆς ὑποτακτικῆς καταφαίνεται παρ' Ὀμήρῳ, ἔνθα πολλάκις εὑρίσκεται αὕτη (καθ' ἑαυτὴν ἢ μετὰ τοῦ *ἂν* ἢ τοῦ ποιητικοῦ *κέν* ἀντὶ μέλλοντος). οὕτω τοίους εἶδον ἀνέρας οὐδὲ ἴδωμαι (=ᾤσομαι). νῦν δ' ἂν πολλὰ *πάθῃσι* (=πέσειται). Ἐκ τῆς τοιαύτης ὑποτακτικῆς προήλθον τὰ συνήθη *ἔδομαι* καὶ *πίομαι*. Τὴν μελλοντικὴν τῆς σημασίαν διετήρησεν ὡσαύτως ἡ ὑποτακτικὴ ἐν τῇ μετὰ τὸν Ὀμηρον γλώσσῃ εἰς ἐξηρητημένας προτάσεις (πδ. ἐπειδὴν ἔλθῃς, ἐὰν ἔλθῃς, *ὅς* ἂν ποιήσῃ κ. τ. τ.).

§ 216. Ἡ ὑποτακτικὴ τίθεται

1) κατὰ τὸ α' πρόσωπον τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ σπανίως τοῦ ἐνικοῦ) πρὸς δῆλωσιν προτροπῆς ἢ (μετὰ τοῦ *μή*) ἀποτροπῆς· *φειδῶμεθα ἀνδρῶν εὐγενῶν. μή ἀναμένωμεν ἄλλους, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρξωμεν.*

Τῆς ὑποτακτικῆς ταύτης ἐπὶ προτροπῇ· προτάσσεται συνήθως ἐν τῶν παρακλειστικῶν μορίων ἴδι, ἄγε, φέρε μετὰ τοῦ *δὴ* ἢ *ἄνευ* αὐτοῦ· ἴδι *δὴ ἀναλογισώμεθα* τὰ ὁμολογημένα ἡμῖν. ἄγε *σκοπῶμεν* τὰ πεπραγμένα. *φέρε δὴ πειραθῶ* πρὸς ὑμᾶς ἀπολογήσασθαι (πδ. ἔλα πᾶμε, ἔλα ἄς ἀκούσωμεν τί λέγει κ.τ. τ.).

2) κατὰ τὸ β' πρόσωπον τοῦ ἀορίστου (καὶ σπανίως κατὰ τὸ γ' ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὸ β') μετὰ τοῦ *μή* πρὸς δῆλωσιν ἀποτροπῆς ἢ ἀπαγορεύσεως· *μή μου κατείπῃς* πρὸς τοὺς φίλους. *νομίση δὲ μηδεὶς* (=μή νομίσητε).

3) καθ' οἷονδήποτε πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν μετὰ τοῦ *μή* πρὸς δῆλωσιν φοδῆσεως ἢ νουθετήσεως· *μή πέσης* (=πρόσεχε μή...). *μή σε κηχῶ. μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσης.* ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες, *μή πάθωμεν* ταῦτα. (=ἄς προσέχωμεν νὰ μή πάθωμεν).

3. Εὐκτική.

§ 217. Α') *Κυρίως* εὐκτικὴ ἢ εὐχετική. Ἡ εὐκτικὴ λαμβάνεται, ὅταν τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνονμενον παρίσταται ὑπὸ τοῦ λέγοντος ὡς ψιλὴ τις ἐπιθυμία αὐτοῦ (εὐχὴ ἢ ἀρά), ἥτις ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλλον καὶ νοεῖται ὡς δυναμένη νὰ ἐκπληρωθῇ (ἄρνητις *μή*)· *ὕγιαίνετε. μή ξώην μετ' ἀμουσίας* (πδ. § 214).

Τῆς τοιαύτης εὐκτικῆς προτάσσεται πολλάκις τὸ εἶθε ἢ τὸ εἰ γάρ· εἶθε σύ, τοιοῦτος ὢν, φίλος ἡμῖν γένοιο. εἰ γὰρ γενοίμην, τέκνον, ἀντὶ σοῦ νεκρός.

§ 218. Β') Δυνητικὴ εὐκτική. Ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἂν (ἢ τοῦ κέν παρὰ ποιηταίς) λαμβάνεται πρὸς δήλωσιν τοῦ δυνατοῦ γενέσθαι κατὰ τὸ μέλλον (ἄρνησις οὐ). εἴποι τις ἂν (=ἤμπορεῖ νὰ εἴπῃ τις, θὰ ἔλεγε κανεῖς). δις εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἂν ἐμβαίης (πδ. § 213).

Ἡ τοιαύτη δὲ δυνητικὴ εὐκτικὴ λαμβάνεται πολλάκις πρὸς μετριωτέραν ἔκφρασιν α') ἀντὶ ὀριστικῆς, μάλιστα μέλλοντος· τὰ Μανίας ἡμέτερ' ἂν εἴη (=πιστεύω εἶναι). ταῦτα ποιούντων ἡμῶν εὐθὺς ἂν Ἀριατοῦ ἀποσταίῃ (=ἀποστήσεται). β') ἀντὶ προστακτικῆς· χωροῖς ἂν εἴσω (=εἴσελθε, παρακαλῶ). λέγοις ἂν ὧς τάχιστα.

Σημ. α') Ἀρχικῶς καθ' ἐκυτὴν ἡ εὐκτικὴ, ἥτοι ἄνευ τοῦ ἂν, ἐδήλου τὸ δυνατόν γενέσθαι· ῥεῖα θεός γ' ἐθέλων καὶ τηλόθεν ἄνδρα σαώσαι (=σώσειεν ἄν). οὐ μὲν γάρ τι κακώτερον ἄλλο πάθοιμι (=πάθοιμι ἄν). Τὸ δὲ ἂν (ποιητ. κέν ἢ κέ), τὸ ὅποιον κτιόπιν κατέστη ἀναπόσπαστον ἀπὸ τῆς (δυνητικῆς) εὐκτικῆς καὶ τῆς ὑποτακτικῆς εἰς τὰς ὑποθετικὰς, τὰς χρονικὰς καὶ τὰς ἀναφορικὰς προτάσεις, προσετίθετο πολλάκις ἀπλῶς πρὸς σαφέστεραν ἔκφρασιν τοῦ δυνατοῦ, διότι ἀρχικὴ σημασία τοῦ μορίου τούτου εἶναι «τυχόν, ἐνδεχομένως, ὅσον ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν περιστάσεων». Ἐλαμβάνετο δὲ ἀρχικῶς ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ ἀδιαφόρως τοῦ χρόνου, εἰς τὸν ὅποιον ἀνεφέρετο τὸ δυνατόν γενέσθαι, ἥτοι καὶ ἐπὶ τοῦ παρελθόντος· ἢ γὰρ ἂν, Ἀτρεΐδῃ, νῦν ὕστατα λωβήσαιο (=ἔλωδήσω ἂν, εἰ μὴ οὐτιδανοῖσιν ἦναςσες). καὶ νύ κεν ἔνθ' ἀπόλοιτο Αἰνείας, εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε Ἀφροδίτῃ (=ἀπώλετο ἄν). Ἀφ' οὗ δὲ τὸ ἂν ἔλαβε δυνητικὴν σημασίαν καὶ ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον παρακολούθημα τῆς εὐκτικῆς, ὥσῳκις αὕτη ἐλαμβάνετο μὲ δυνητικὴν σημασίαν, συντετάχθη καὶ μεθ' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου πρὸς δήλωσιν τοῦ δυνατοῦ γενέσθαι εἰς τὸ παρελθόν (§ 213).

β') Κανονικῶς τὸ ἂν τίθεται μετὰ τὸ ῥῆμα· ἔνθα πολλὴν σωφροσύνην καταμάθοι ἂν τις. ἐπορευόμεθα ἂν ἐπὶ βασιλέα. Δύ-

ναι εἰς τὸ τίθεται καὶ πρὸ τοῦ ῥήματος, ἵδι' αὖταν προηγῆται ἐρωτηματικὴ τις λέξις ἢ ἄλλο μόριον ἡρώτησε τοῦ ἂν ἴδοι Πρόξενον. πρόσθεν ἂν ἀποθάνοιεν ἢ τὰ ἑπτα παραδοίεν.

γ') Ἐνίοτε τὸ ἂν ἐπαναλαμβάνεται δις (σπανίως δὲ καὶ τρίς). πῶς ἂν οὖν ἔχοντες τοσούτους πόρους πρὸς τὸ ὑμῖν πολεμεῖν, ἐκ τούτων πάντων τοῦτον ἂν τὸν τρόπον ἐξελοίμεθα;

δ') Ὅταν ἐν τινι περιόδῳ, ἐν τῇ ὁποίᾳ εὐρίσκεται τὸ ἂν, ὑπάρχη ἢ φράσις οὐκ οἶδα εἰ ἢ ὁ σύνδεσμος καὶ εἰ, τὸ ἂν μετατιθέμενον τίθεται παρὰ τὸ οὐκ οἶδα ἢ τὸ καὶ (τοῦ καὶ εἰ), οὕτω δὲ προκύπτουν αἱ ἐκφράσεις οὐκ ἂν οἶδ' εἰ ἢ οὐκ οἶδ' ἂν εἰ καὶ κἂν·εἰ· οὐκ ἂν οἶδ' εἰ δυναίμην (=οὐκ οἶδα εἰ δυναίμην ἂν) Πλάτ. Τιμ. 26. οὐκ οἶδ' ἂν εἰ ἐκτεσάμην (=οὐκ οἶδα εἰ ἐκτεσάμην ἂν) Ξενοφ. Κ. Π. 5, 4, 12. Ἐντεῦθεν κατήντησεν, ὥστε τὸ κἂν νὰ λαμβάνεται καὶ ὡς τὸ ἀπλῶν καὶ· κἂν εἰ μὴ τῷ δοκεῖ (=καὶ εἰ μὴ) Πλ. Πολιτ. 473.

§ 219. Γ') *Εὐκτική τοῦ πλαγίου λόγου.* Ἡ εὐκτικὴ ἀπλῆ (ἥτοι ἄνευ τοῦ ἂν) εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λαμβάνεται κανονικῶς καὶ εἰς δευτερευούσας προτάσεις περιεχούσας πλάγιον λόγον (§ 9, β'), ἐξαρτωμένας δὲ ἀπὸ κυρίας προτάσεις με ῥήμα χρόνου συνήθως ἱστορικοῦ. Τισσαφέρνης εἶπε Δερκυλίδᾳ *οὕτω εἰς λόγους βούλοιο* αὐτῷ ἀφικέσθαι Ξεν. Ἑλλ. 3, 2, 18 (εὐθύς λόγος : εἰς λόγους βούλομαι σοι, ὦ Δερκυλίδᾳ, ἀφικέσθαι). Τισσαφέρνης πέμψας ἤρξετο Ἀγησίλαον, *τίνας δεόμενος ἦκοι* Ξεν. Ἑλλ. 3, 4, 3 (εὐθύς λόγος : ὦ Ἀγησίλαε, τίνας δεόμενος ἦκεις ;). Κύρος ἔλεγεν *ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο* πρὸς βασιλέα μέγαν (εὐθύς λόγος : ἡ ὁδὸς ἔσται . . .). *ἐπεμνήσθη* τις *ὅτι* κατελελοίποιεν πρέσβεις τῶν Ξερρονησιτῶν ἐν Λακεδαίμονι Ξεν. Ἑλλ. 3, 2, 8. Τιθράυσης ἀπορῶν *τί* *χρῶτο* τοῖς πράγμασι πέμπει Τιμοκράτην *εἰς Ἑλλάδα* Ξεν. Ἑλλ. 3, 5, 1 (εὐθύς λ. *τί* *χρῶμαι* τοῖς πράγμασι ; § 20, β').

§ 220. Ἡ εὐκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου ἀντιπροσωπεύει ἄλλοτε μὲν τὴν ὀριστικὴν (ὅταν εἰσάγεται διὰ τοῦ *ὅτι* ἢ *ὥς*), ἄλλοτε δὲ τὴν ὑποτακτικὴν, δι' αὐτῆς δὲ ὑποδηλοῦται *ὅτι* ὁ λέγων (συνήθως ὁ ἱστορικός συγγραφεὺς) ἀποδίδει κυρίως δηλώσεις (γνώ-

μην, σκοπὸν κ. τ. τ.) ἄλλου, ἤτοι τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος προσώπου καὶ οὐχὶ ἑαυτοῦ.

Σημ. Ἄλλη τις ἰδιάζουσα ὡσαύτως εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εὐκτική (συγγενῆς δὲ πρὸς τὴν τοῦ πλαγίου λόγου) εἶναι ἢ ἀπαντῶσα εἰς δευτερευούσας προτάσεις ὑποθετικὰς ἢ χρονικὰς ἢ ἀναφορικὰς καὶ δηλοῦσα ἐπανάληψιν τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημεινομένου ἐν τῷ παρελθόντι· εἴ τις αὐτῷ *δοκοίη* βλακεύειν, ἔπαισεν ἂν (=ἐὰν ἢ ὁσάκις τις τοῦ ἐφαίνετο ἔτι...). Κύρος ἐθήρυσεν ἀπὸ ἵππου, *ὁπότε* γυμνάσκι βούλοιτο ἑκυτόν τε καὶ τοὺς ἵππους. Κύρος *οὕστινας* ὁρῶν τὰ καλὰ διώκοντας, πάσαις τιμαῖς ἐγέραιρε.

4. Προστακτική.

§ 221. Ἡ προστακτικὴ λαμβάνεται κυρίως, ἵνα δηλωθῇ ἐπιθυμία τοῦ λέγοντος μετὰ τινος ἀξιώσεως αὐτοῦ, ὥπως αὕτη πραγματοποιηθῇ. Δηλοῖ δηλαδὴ κυρίως ἢ ἐγκλίσεις αὕτη προσταγὴν ἔντονον ἢ ἀπαίτησιν· ἄπτε, καὶ λύχνον. παρ' ἡμῶν ἀπάγγελλε τάδε (κυρίως προστακτικῇ).

Ἄλλ' ἀναλόγως τοῦ πρὸς ὃν ἀπευθύνεται ὁ λέγων καὶ τῶν περιστάσεων, ὅφ' ἂν διατελεῖ οὗτος, τροποποιεῖται ἢ κυρίᾳ σημασίᾳ τῆς προστακτικῆς καὶ δηλοῖ αὕτη προσέει α') *προτροπὴν* ἢ *παραίνεσιν*· φάνητε τῶν λοχαγῶν ἀριστοί. ἡδέως μὲν ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρεὼ δὲ τοῖς βελτίστοις. σὺ πρὸς θεῷ συμβούλευσον ἡμῖν. β') *δέησιν* ἢ *εὐχὴν* ἢ *κατάραν*· ὦ Ζεῦ, τὰς ἐμὰς εὐχὰς τέλει. χαῖρε. ὑγίαινε. ἔρρε ἐς κόρακας. γ') *συγκατάθεσιν*· ὁ Κύρος ἀκούσας δέχομαί τε, ἔφη, καὶ τοῦτο (τὸ σύνθημα) ἔστω. οὕτως ἐχέτω, ὥς σὺ λέγεις (=δέχομαι ὅτι οὕτως ἔχει...). δ') *ἀπαγόρευσιν* ἢ *ἀποτροπὴν* μετὰ τοῦ μὴ (καὶ ῥήματος χρόνου ἐνεστώτος ἢ παρακειμένου)· μὴ θαυμάζετε ὅτι χαλεπῶς φέρω τοῖς παροῦσι πράγμασι. μὴ καταπέπληχθε λίαν.

Σημ. Σπανίως εὐρίσκεται ἐπὶ ἀπαγορεύσεως τὸ μὴ μετὰ προστακτικῆς ἀορίστου καὶ δὴ μόνον κατὰ τὸ γ' πρόσωπον· μηδεὶς γε ὧν ἔχων ταῦτα νομισάτω ἀλλότρια ἔχειν.

*Γενικαὶ παρατηρήσεις περὶ τῶν ἐγκλίσεων
καὶ περὶ τοῦ οὐ καὶ μὴ.*

§ 222. Ἐκ τῶν ἐγκλίσεων α') ἢ μὲν ὀριστικὴ καὶ αἱ δύο δυνά-

τικαὶ (ἤτοι ἡ εὐκτική μετὰ τοῦ ἄν καὶ ἡ ὀριστική ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἄν) λαμβάνονται ἐπὶ προτάσεων κρίσεως (§ 4, α').

β') ἡ δὲ ὑποτακτική, ἡ εὐκτική (ἤτοι ἡ κυρίως εὐκτική καὶ ἡ ὀριστική παρατατικοῦ ἢ ὀριστοῦ μετὰ τοῦ εἴθε ἢ εἰ γάρ) καὶ ἡ προστακτική ἐπὶ προτάσεων ἐπιθυμίας (§ 4, β').

§ 223. Ἡ ἄρνησις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐπὶ μὲν τῶν προτάσεων κρίσεως εἶναι οὐ (=δέν), ἐπὶ δὲ τῶν προτάσεων ἐπιθυμίας εἶναι μὴ (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν). Καὶ διὰ μὲν τοῦ οὐ (ὅπως καὶ διὰ τοῦ δέν εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) δηλοῦται ὅτι ὁ λέγων ἀρνεῖται ὅτι συμβαίνει τι, διὰ δὲ τοῦ μὴ ὅτι δέν θέλει νὰ γίνῃ τι· οὐ δέδοικα. μὴ οἶου. Διὰ τοῦτο τὸ μὲν οὐ (ὅπως καὶ τὸ δέν) τίθεται εἰς τὰς προτάσεις τῆς κρίσεως, τὸ δὲ μὴ εἰς τὰς προτάσεις τῆς ἐπιθυμίας.

II. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις ἐρωτήσεως.

§ 224. Αἱ ἀνεξάρτητοι προτάσεις ἐρωτήσεως λέγονται καὶ εὐθεῖαι ἐρωτήσεις (§ 4, β' καὶ 9, α'). τίς ταῦτα λέγει; σπονδὰς ἢ πόλεμον ἀπαγγέλλω; Ἐξαγγέλλονται δὲ αὗται καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐν γένει κατὰ τρόπον ὅμοιον μὲ τὴν νέαν, ἤτοι

α') διὰ τοῦ καταλλήλου τόνου τῆς φωνῆς· οἶε σοὶ μαχεῖσθαι, ὦ Κύρε, τὸν ἀδελφόν;

β') διὰ προτάξεως ἐρωτηματικῆς τινος λέξεως, ἤτοι ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας (τίς, ποῖος, πόσος κλπ.) ἢ ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρήματος (ποῦ, πόθεν, πῶς κλπ.) ἢ ἄλλου τινὸς ἐρωτηματικοῦ μορίου (ἄρα, ἀρά γε, ἀρ' οὐν, ἢ=ἀλήθεια, μή=μήπως, μὴν=μὴ οὐν, οὐκοῦν=λοιπόν, οὐκουν=λοιπὸν δέν κλπ.). Ὅταν δὲ ἡ ἐρωτήσις εἶναι διπλῇ, ἤτοι ὅταν δι' αὐτῆς ζητῆται, ποῖον ἐκ δύο τινῶν συμβαίνει ἐν τινι περιπτώσει, τότε κανονικῶς ἐν ἀρχῇ μὲν τῆς ὅλης ἐρωτήσεως τίθεται τὸ πότερον (ἢ πότερα), πρὸ δὲ τοῦ δευτέρου μέρους αὐτῆς τὸ ἢ π. χ. πότερον δέδρακεν ἢ οὐ· καὶ πότερ' ἄκων ἢ ἐκὼν; Τὸ πότερον δύναται καὶ νὰ παραλείπεται· τίς ὁ γνωσόμενος; ὁ ποιήσας ἢ ὁ χρησόμενος;

Σημ. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι καὶ τὸ ἕξ ἐλλείψεως προελθὸν ἄλλο τι ἢ (καὶ ἄπλῶς ἄλλο τι) ὥς εἰσαγωγικὸν εὐθείας ἐρω-

τήσεως, ἰσοδύναμον δὲ πρὸς τὸ ἄρ' οὐ· ἄλλο τι ἢ πεινήσουσι ; τῷ διαλέγει σὺ νῦν ; ἄλλο τι ἢ ἔμοι ; εἰ μανέντες σε κατακτείναιμεν, ἄλλο τι ἂν ἢ πρὸς βασιλέα τὸν μέγαν ἐφεδρον ἀγωνιζοίμεθα ;

§ 225. Ἡ ἐρώτησις ἐμφαίνει ἐν γένει ἀμφιβολίαν τοῦ ἐρωτῶντος ἢ περὶ ὅλου τοῦ περιεχομένου αὐτῆς (ἦλθεν ὁ Ἀλέξανδρος ; οἶε σοι μαχεῖσθαι, ὦ Κύρε, τὸν ἀδελφόν ;) ἢ περὶ τινος μέρους τοῦ περιεχομένου αὐτῆς (τίς ἦλθε ; πόθεν φαίνει ;).

Αἱ πρῶται εἶναι ἐρωτήσεις ὀλικῆς ἀμφιβολίας καὶ εἰς αὐτὰς ἀναμένεται ὡς ἀπάντησις τὸ ναὶ ἢ τὸ οὐ ἢ ἰσοδύναμός τις ἔκφρασις π. χ. μάλιστα γε, καὶ μάλα, πάνυ γε, πάνυ μὲν οὖν (=βεβαιότατα), ἔστι ταῦτα, ἀληθῆ ἢ λέγεις, φημί, πῶς γὰρ οὐ ; (=πῶς ὅχι ; κ.τ.τ. οὐδαμῶς, οὐ δῆτα, ἥμισυ, ἥμιστά γε (=διόλου) κ.τ.τ.

Αἱ δευτέραι εἶναι ἐρωτήσεις μερικῆς ἀμφιβολίας καὶ εἰς αὐτὰς ἀναμένεται ἀπάντησις ἐπεξηγηματικὴ καὶ διασαφητικὴ ὅρου τινὸς μόνον τῆς ἐρωτήσεως, παρέχεται δὲ αὕτη διὰ τῆς καταλλήλου λέξεως ἢ φράσεως· τρέφεται ψυχὴ τίνι ; μαθήμασι. Μανία τίνος ἦν ; Φαργαβάζου. πόθεν φαίνει ; ἐξ ἀγορᾶς. σπονδὰς ἢ πόλεμον ἀπαγγελῶ ; (ἀπάγγελλε σπονδὰς, ἀπάγγελλε πόλεμον).

§ 226. Αἱ εὐθεταὶ ἐρωτήσεις ἐκφέρονται

α') ἐὰν μὲν ὡς βάσις αὐτῶν προϋποτίθεται πρότασις τις κρίσεως, διὰ τῶν ἐγκλίσεων τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως (§ 222, α')· τί τηνικάδε ἀφῖξαι, ὦ Κρίτων ; (πδ. πρῶ ἀφῖξαι). ἔτι ἂν γένοιτο ἔμοι φίλος καὶ πιστός ; (πδ. γενοίμην ἂν σοι κλπ.). εἰ ταῦτ' ἀπήγγειλέ τις, τί ἂν ἐποιήσατε ; (πδ. τοῦτ' ἂν ἐποιήσαμεν).

β') ἐὰν δὲ ὡς βάσις αὐτῶν προϋποτίθεται πρότασις τις ἐπιθυμίας, δι' ὑποτακτικῆς, ἥτις ἐνταῦθα ἔχει διαπορητικὴν σημασίαν, ἦτοι δηλοῖ ἀπορίαν τοῦ ἐρωτῶντος περὶ τοῦ πρακτέου· εἶπω τι τῶν εἰωθότων, ὦ δέσποτα ; (πδ. εἰπέ—ἢ—μὴ εἰπῆς). τάλαντον ἢ προίξ' μὴ λάβῃς ; (πδ. λαβέ-ἢ-μὴ λάβῃς).

Τῆς τοιαύτης ὑποτακτικῆς, ὡς δηλώσεως καὶ τι ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ ἐρωτῶμένου προσώπου, προτάσσεται

πολλάκις τὸ βούλει ἢ βούλεσθε· βούλει, ὦ "Οτυ, δευρο καλέσωμεν αὐτόν ; βούλεσθε ὑμῖν διαλέγωμαι ;

§ 227. Πολλάκις ἐν ζωηρῷ λόγῳ προβάλλεται ἐρώτησις, οὐχὶ διότι ὁ λέγων ἀπορεῖ ἢ θέλει νὰ πληροφορηθῇ περὶ τινος, ἀλλὰ α') ἀντὶ ὑποθέσεως· ἀδικεῖ τις ἐκὼν ; ὀργή καὶ τιμωρία κατὰ τούτου· ἐξήμαρτέ τις ἄκων ; συγγνώμη τούτῳ.

β') ἀντὶ ἐντόνου καταφάσεως ἢ ἐντόνου ἀρνήσεως· οὐ βάρβαρος ὁ Φίλιππος ; (=ἀναμφισβητήτως βάρβαρος ὁ Φ.). τίς φέγει τὸν Ἡρακλέα ; (=οὐδεὶς φέγει τὸν Ἡ.).

Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις καλοῦνται ῥητορικαὶ ἐρωτήσεις.

Β'. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος.

§ 228. Ὡς εἶναι ἐκ τῆς Γραμματικῆς γνωστόν, οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἶναι ἑπτὰ, ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικός, ὁ μέλλων, ὁ ἀόριστος, ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων, διαιροῦνται δὲ οὗτοι εἰς ἀρνητικούς (ἐνεστώς, παρακείμενος καὶ μέλλων ἀπλοῦς ἢ τετελεσμένος) καὶ εἰς ἱστορικούς (παρατατικός, ἀόριστος καὶ ὑπερσυντέλικος). Ἡ σημασία δ' αὐτῶν, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, διαφέρει, καθ' ὅσον οὗτοι λαμβάνονται α') εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ β') εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις.

Α'. Οἱ χρόνοι εἰς τὴν ὀριστικὴν.

1. Ὁ ἐνεστώς.

§ 229. Ὁ ἐνεστώς εἰς τὴν ὀριστικὴν ἐν γένει σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον ἐκτελεῖται ἐν τῷ παρόντι (ἦτοι καθ' ὃν χρόνον ὁμιλοῦμεν)· γράφομεν, καθήμεθα.

§ 230. Ἀναλόγως τῆς σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ τοῦ νόηματος τῶν συμφραζομένων ἢ κυρίᾳ σημασίᾳ τοῦ ἐνεστώτος (ἐξέλιξις τῆς πράξεως ἐν τῷ παρόντι) τροποποιεῖται, οὕτως ὥστε δύναται νὰ σημαίνῃ οὗτος

α') ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον τώρα λαμβάνει ἀρχὴν· ὁ ἥλιος ἀνατέλλει.

β') ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον εἶναι τι τὸ ἐπιδιωκόμενον ὑπὸ τινος· πρῶδεταί σε οὗτος, ὦ Δερκυλίδα (=ζητεῖ νὰ σε γελάσῃ). ἀφαιρεῖται αὐτοῦ τέκνα καὶ γυναῖκα(=θέλει νὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ) (ἀποπειρατικὸς ἐνεστώς).

γ') ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον ἐπαναλαμβάνεται κατ' ἔθος τι ἢ ἀορίστως ἢ ὅτι ἔσται συμβαίνει· πλοῖον εἰς Δῆλον Ἀθηναῖοι πέμπουσι (δὴλ. κατ' ἔτος). ἴστε δῆπου ἔθεν ἡλῖος ἀνίσχει καὶ ἔπου δύεται. πανταχῇ πάντων οἱ θεοὶ κρατοῦσιν.

Σημ. Ἐνταῦθα ἀνῆκει καὶ ὁ ἐνεστώς, τοῦ ὁποῖου γίνεται χρῆσις ἐπὶ γενικῶν γνωμῶν· ἀρχὴ ἀνδρα δείκνυσι (γνωμικὸς ἐνεστώς).

δ') ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον εἶναι τι, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἐκ τοῦ παρελθόντος· τοιαύτην δὲ σημάσιαν ἔχουν συνήθως τὰ ῥήματα νικῶ, κρατῶ, φεύγω, διώκω, ἀδικῶ κ.τ.τ. ἀκούω, πυνθάνομαι, αἰσθάνομαι, γινώσκω κ.τ.τ.· ἡμεῖς νικῶμεν βασιλέα (ἦτοι ἐνίκησμεν εἰς τὴν μάχην καὶ εἴμεθα τῶρα νικηταί). τὰ Μανίας ἡμέτερ' ἂν εἴη, ἔφη, ἐπεὶ κρατοῦμεν. ἀκούω τινὰ διαβάλλειν ἐμὲ (ἦτοι ἤκουσα καὶ τὸ διατηρῶ τῶρα εἰς τὴν μνήμην μου) (πβ. πληροφοροῦμαι ὅτι... τί νέα μαθαίνεις κ.τ.τ.). Οὕτω συμβαίνει ὥστε πολλοὶ ἐνεστώτες νὰ ἰσοδυναμῶσι καὶ πρὸς παρακειμένους· (νικῶ = νενίκηκα, φεύγω = φυγὰς εἰμι κλπ.), κανονικῶς δὲ ἔχουν παρακειμένους σημάσιαν τὸ κάθημαι, κεῖμαι, οἶχομαι (= ἔχω ἀπέλθει), ἦκω (= ἔχω ἔλθει).

ε') ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ λέγοντος εἶναι τι βεβαιότατον καὶ οἶονεῖ ἤρχισε νὰ ἐκτελεῖται, εἰ καὶ εἶναι μέλλον τι· εἰ ἡ πόλις αὕτη ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία (= ἡναμφιδόλως θὰ καταληφθῇ). τῇ στρατιᾷ οὐκ ἔστι τὰ ἐπιτήδεια, εἰ μὴ ληψόμεθα τὸ χωρίον. (πβ. ἂν κάμῃς αὐτό, γλυτώνεις. ἂν δὲν πληρώσῃς ἐμπροθέσμως, χάνεις τὸ σπῆτι).

Σημ. Κανονικῶς ἔχει σημάσιαν μέλλοντος ὁ ἐνεστώς· εἴμι δὴλὼν τὴν ἐν μιᾷ στιγμῇ συγκέντρωσιν τῆς πράξεως (πβ. πᾶν).

§ 231. Πολλάκις ἐν διηγέσει παρελθόντων γεγονότων λαμβάνεται ὁ ἐνεστώς ἀντὶ ἀορίστου. Διὰ τῆς χρήσεως τοῦ τοιούτου ἐνεστώτος ἡ διήγησις καθίσταται λίαν ζωηρὰ καὶ ἐναργής, διότι ὁ διηγούμενος μεταφέρεται νοερῶς εἰς τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἐξτελεῖτο ἡ ἱστορουμένη πράξις, καὶ τρόπον τινὰ θεᾶται αὐτὴν καθιστῶν ἅμα καὶ τοὺς ἀκροατάς του συνθεατάς αὐτῆς· ἐνταῦθα δὴ Κύρου ἀποτέμνεται ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ χεὶρ ἡ δεξιὰ. βασιλεὺς

δὲ διώκων *εἰσπίπτει* εἰς τὸ Κύρειον στρατόπεδον· καὶ οἱ μὲν μετὰ Ἀριαίου οὐκέτι *ἵστανται*, ἀλλὰ *φεύγουσι* (π.δ. ὁ Ὀλυμπος καὶ ὁ Κίσσαβος, τὰ δυὸ βουνά, *μαλώνουν*· *γυρίζει* ὁ γέρο Ὀλυμπος καὶ *λέει* τοῦ Κισσάβου).

Πολλάκις ἐκφράζεται ὁ ἱστορικὸς ἐνεστῶς ἐκ παραλλήλου μετὰ τοῦ ἀορίστου ἢ (σπανιώτερον) τοῦ παρατατικοῦ· Κύρος *ἠγάσθη* τε αὐτὸν καὶ *δίδωσιν* αὐτῷ μυρίους δαρεικοὺς. σὺν τούτοις δὲ ὦν καθορᾷ βασιλέα . . . καὶ εὐθὺς οὐκ *ἠνέσχετο*, ἀλλ' *ἔτε* ἐπ' αὐτὸν καὶ *παίει* κατὰ τὸ στέρνον.

Σημ. Συντάξεις τοῦ ἐνεστῶτος μετὰ ἐπιρρημάτων δηλούντων τὸ πρότερον ἢ τὸ κατόπιν εὐρισκόμεναι ἰδίᾳ παρ' Ὀμήρῳ (π.χ. πάρος γε μὴν οὐ τι *θαμίζεις*. ἀλλὰ τε καὶ *μετόπισθεν ἔχει* κότον κ. τ. τ.) προέρχονται ἐκ τῆς ἀρχικῆς χρήσεως τοῦ ἐνεστῶτος, ὅτε ὁ χρόνος οὗτος ἦτο ἀκόμῃ ἀχρους ῥηματικὸς τύπος, ἦτοι τύπος ἐστερημένος χρονικῆς σημασίας (π.δ. καὶ νῦν τὸν *γνωρίζω* τῶρα καὶ εἴκοσι χρόνια. *αὔριον ἔρχεται* τὸ ἀτμόπλοιον. *προσεχῶς ἐκδίδεται* νέα ἐφημερίς κ.τ.τ.).

2. Ὁ παρατατικός.

§ 232. Ὁ παρατατικὸς εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον ἐξετελεῖτο ἐν τῷ παρελθόντι· Κύρος καθήμενος τὴν πορείαν *ἐποιεῖτο*, τὸ δὲ στράτευμα ἀνατεταραγμένον *ἐπορεύετο* καὶ τῶν ὅπλων πολλὰ ἐπὶ ἀμαξῶν *ἤγετο*.

Σημ. Κατὰ ταῦτα ὁ παρατατικὸς εἶναι διὰ τὸ παρελθὸν ὅ,τι ὁ ἐνεστῶς διὰ τὸ παρόν.

§ 233. Ὅπως τοῦ ἐνεστῶτος, οὕτω καὶ τοῦ παρατατικοῦ ἡ κυρία σημασία (*ἐξέλιξίς τῆς πράξεως ἐν τῷ παρελθόντι*) τροποποιεῖται ἀναλόγως τῆς σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ τῆς τῶν συμφραζομένων καὶ δύναται νὰ σημαίῃ καὶ οὗτος διὰ τὸ παρελθόν

α') ἔναρξιν ἐκτελέσεως τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημεινομένου· ὅτε ἐγγύτερον ἐγίνοντο, τάχα δὴ καὶ χαλκὸς τις *ἤστραπτε* καὶ λόγχαι καὶ αἱ τάξεις καταφανεῖς *ἐγίνοντο* (=ἤρχισε νὰ λάμπῃ, ἤρχισαν νὰ φαίνωνται καλῶς).

β') βούλησιν ἢ ἀπόπειραν· ἡμεῖς οὕτε συνήλθομεν ὥς βασιλεῖ πολεμήσοντες οὕτ' *ἐπορευόμεθα* ἐπὶ βασιλέα (=ἠθέλομεν

νὰ πορευθῶμεν). Νέων *ἐπειθεν* αὐτούς· οἱ δὲ οὐχ *ὕπηκουον* (=προσεπάθει νὰ τοὺς πείσῃ, ἀλλ' αὐτοὶ δὲν ἤθελον νὰ . . .).

γ') ἐπανάληψιν ἐν τῷ παρελθόντι κατὰ τι ἔθος ἢ ἀορίστως· *Λίχας ταῖς γυμνοπαιδίαις* τοῦ· ἐπιδημοῦντας ἐν Λακεδαίμονι ξένους *ἐδείπνιζε* (δηλ. δσάκις κατ' ἔτος ἦτο ἡ ἐορτὴ τῶν γ.). *Πατηγύας* πᾶσιν οἷς *ἐνετύγχανε ἐβόα* (δηλ. εἰς ἐκάστην συνάντησιν τινος).

§ 234. Τῶν ῥημάτων, τῶν ὁποίων ὁ ἐνεστώ· ἔχει καὶ παρακειμένου σημασίαν, ὁ παρατατικός ἰσοδυναμεῖ καὶ πρὸς ὑπερσυντέλικον· οὕτω *ἐνίκων*=ἐνίκων καὶ ἦν νικητής, *ἔφευγον*=ἔφευγον καὶ ἦν φυγὰς. Τοῦ *οἴχομαι* καὶ τοῦ *ἦκω* ὁ παρατατικός (ᾠχόμην, ἦκον) ἔχει συνήθως σημασίαν ἀορίστου· *Φαλίνος μὲν δὴ ᾤχετο* καὶ οἱ οὖν αὐτῷ. *Κῦρος ἔλαβε τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας καὶ ἦκεν* ἐλαύνων.

§ 235. Πολλὰκις ἐν ἱστορικῇ περιγραφῇ (ἰδίᾳ τοῦ πῶς τι γεωγραφικῶς ἔχει) ἢ ἐν ὑπερμνήσει γενομένων ἤδη πρότερον ὁμολογιῶν ὅτι τι οὕτως ἔχει, τίθεται παρατατικός ἀντὶ ἐνεστώτος, διότι ὁ λέγων ἀναφέρεται κυρίῳ· εἰς τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἔλαβε γνῶσιν τοῦ περὶ οὗ πρόκειται, καὶ οὐχὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἐξακολουθεῖ νὰ ἰσχύῃ καὶ καθ' ὃν ἔτι ὁμιλεῖ χρόνον· ἢ *Κορσωτὴ περιεργεῖτο* ὑπὸ τοῦ Μάτκα κύκλῳ (ἀντὶ περιρρεῖται, πδ. διὰ μέσου δὲ τοῦ παραδείσου ᾗ δὲ ὁ Μαιάνδρος). ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἦν ἡ γῆ πεδῖον ἅπαν ὁμαλές. ἦν ἡ μουσικὴ ἀντίστροφος τῆς γυμναστικῆς, εἰ μέμνησαι (ἀντὶ ἐστὶ· τὸ ἦν=παρεδέχθημεν ὅτι εἶναι).

3. Ὁ ἀόριστος.

§ 236. Ὁ ἀόριστος εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ἀπλῶς ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζόμενον ἐξετελέσθη ἐν τῷ παρελθόντι· *Κῦρος τὸν παράδεισον ἐξέκοψε* καὶ τὰ βκσίλεια *κατέκασε*.

§ 237. Καὶ τοῦ ἀορίστου ἡ κυρία σημασία (*ἀντίληψις* τῆς παρελθούσης πράξεως· ἐν συγκεντρῶσει ἢ συνόψει) τροποποιεῖται ἀναλόγως τῆς σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ τοῦ νοήματος τῶν συμφραζομένων· οὕτω δὲ δύναται νὰ σημαίνῃ οὗτος διὰ τὸ παρελθὸν ἀπλῶς· *ἔναρξιν* τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζομένου καὶ *εἵσοδον* εἰς αὐτό, ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν ψυχικοῦ πάθους σημαντικῶν ῥη-

μάτων· ἀνείλε δὴ τὸ χρηστήριον καὶ ἐβασίλευσεν ὁ Γύγης (= ἔγινε βασιλεὺς· πβ. κατέστη εἰς τὴν βασιλείαν Ἀρταξέρξης). Οὕτω καὶ ἤρξα (=ἐγενόμην ἄρχων, ἔλαβον τὴν ἀρχήν), ἐβούλευσα, ἐπλούτησα κλπ. Κύρος ἤσθη τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βρβάρους φόβον ἰδών. Οὕτω καὶ ἐχάρην, ἐφοβήθην, ἐθάρσυνα, ἐγέλασα κλπ.

Σημ. Εἰς φράσεις, οἷοι π.χ. πολλάκις θαύμασα, ἐβασίλευσε ἔτη πεντήκοντα κ.τ.τ. τὴν ἐπανάληψιν ἢ τὴν διάρκειαν τῆς πράξεως δηλοῖ ὁ προσδιορισμὸς (πολλάκις, ἔτη πεντήκοντα) καὶ οὐχὶ αὐτὸς ὁ ἄοριστος, ὅστις πάντοτε παριστᾷ τὴν πράξιν ἐν συγκεντρώσει ἢ συνόψει.

§ 238. Πολλάκις λαμβάνεται ὁ ἄοριστος

α') ἀντὶ τοῦ ἐνεστώτος πρὸς ἑκφρασιν γνώμης στηριζομένης ἐπὶ τῆς πείρας· τὰς τῶν φαύλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος διέλυσεν (=διαλύει). σὺν τε δὲ ἔρχομένῳ καὶ τε πρὸ ὁ τοῦ ἐνόησε (γνωμικὸς ἄοριστος). Οὕτω ἀντὶ ἐνεστώτος πρὸς δῆλωσιν τοῦ πολλάκις συμβαίνοντος εὐρίσκεται συνήθως ὁ ἄοριστος· παρὰ ποιηταῖς καὶ ἐπὶ παρομοιώσεων ἤρριπε δ' ὥς ὅτε τις δρῶς ἤρριπεν, τὴν τ' οὐρεσι τέκτονες ἄνδρες ἐξέταμον (=ὥς ἐρείπει, ἦτοι πίπτει—ἐκτέμνουσι).

β') ἀντὶ τοῦ ἐνεστώτος εἰς ἐρωτηματικὰς προτάσεις εἰσαγομένης διὰ τοῦ τί οὐ; ἢ τί οὖν οὐ; ὑποσημαινούσας ἀνυπομονησίαν τοῦ λέγοντος καὶ ἅμα ἔντονον προτροπὴν αὐτοῦ, ὅπως ἐκτελεσθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον τί οὐχὶ καὶ ἐμοὶ ἔφρασας αὐτὸν τίς ἐστι; (=τί οὐ φράξεις; φράσον, φράσον).

γ') ἀντὶ μέλλοντος πρὸς δῆλωσιν ἁκρας βεβαιότητος τοῦ λέγοντος ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον θὰ ἐπακολουθήσῃ μετ' ἄλλην τινὰ ἐνέργειαν· ἀπωλόμεσθ' ἄρα, εἰ κακὸν προσήσομεν νέον παλαιῷ (πβ. ἐχάσθηκες, ἂν τὸ κάμης αὐτό).

4. Ὁ παρακείμενος.

§ 239. Ὁ παρακείμενος τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἰς τὴν ὀριστικὴν ἐμφανίζεται μὲ τρεῖς σημασίας, ἦτοι

α') ἀρχήθεν ἐσθίμαινε κατάστασιν ὑπάρχουσαν ἐν τῷ παρόντι ἐκ προηγηθείσης ἐνεργείας· ἔστηκα=εἴμαι ὀρθίος, στέκο

μαι, *ὀλωλα*==εἰμαι χαμένος, *πέποιθα*==εἰμαι πεπεισμένος. ἡ οἰκία πρὸς μεσημβρίαν ἀναπέπταται (=ἔχει πρόσοψιν, βλέπει). ἀπείρηκα βαδίζων καὶ τρέχων (=εἰμαι καταπεποννημένος).

Ἡ ἀρχικὴ δηλαδὴ σημασία τοῦ παρακειμένου ἦτο λίαν συγγενὴς πρὸς τὴν τοῦ ἐνεστώτος, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τέλειος ἐνεστώως ἐκλήθη ὁ τοιοῦτος παρακειμένος, ὧν συνήθης ἰδίᾳ παρ' Ὀμήρῳ (εἰς τὸν ὅποιον εἶναι ἄγνωστος ὁ ἀποτελεσματικὸς παρακειμένος, περὶ οὗ ἰδὲ κατωτέρω)· οὕτω δὲ ἐξηγεῖται ὅτι πολλοὶ ἀρχαῖοι παρακειμένοι εὗρίσκονται κατόπιν μὲ ἐνεστώτος σημασίαν· οἶδα (=γινώσκω), οἶκα (=ὁμοιάζω), δέδοικα (=φοβοῦμαι κλπ. πδ. καὶ νέκτεμαι, μέμνημαι, τέθνηκα, ἐργήγορα, γέγηθα κλπ.)· ἔνεκα δὲ τῆς συγγενείας ταύτης ἐνεστώτος καὶ παρακειμένου ἐξηνέχθη ὁ παρακειμένος καὶ μετὰ τῶν καταλήξεων τοῦ ἐνεστώτος, οἷον δέδοικα—δεδοίκα, ἄνωγα—ἀνώγω, ἔστηκα—ἐστήκα (ἔξ οὗ εἶτα στήκα—στέκα).

β') δηλοῖ συγκεφαλαίωσιν ἐν τῷ παρόντι προηγηθεισῶν ὁμοειδῶν περιπτώσεων· ἡ μὲν εὐταξία σφῆζειν δοκεῖ, ἡ δ' ἀταξία πολλοὺς ᾗδ' ἀπολώλεκε (=πολλοὺς μέχρι τοῦδε εἰς διαφόρους περιστάσεις ἔχει καταστρέφει). πολλὰ πέπονθα.

γ') σημαίνει παρελθούσαν πράξιν, τῆς ὁποίας τὸ ἀποτέλεσμα σφῆζεται ἐν τῷ παρόντι εἰς τι· γέγραφα ταύτην τὴν ἐπιστολήν. ταῦτα θεμιστογένηι τῷ Συρακοσίῳ γέγραπται. τῶν ποιητῶν τινες ὑποθήκας, ὡς χρὴ ζῆν, καταλελοίπασι (=κατέλιπον, αἱ δὲ ὑποθήκαι αὗται σφῆζονται ἔτι καὶ νῦν) (ἀποτελεσματικὸς παρακειμένος).

§ 240. Ἐνίοτε λαμβάνεται ὁ παρακειμένος, ὅπως καὶ ὁ ἄοριστος, ἀντὶ μέλλοντος πρὸς δήλωσιν ἀφεύκτου καὶ βεβαίου κατὰ τὸν λέγοντα ἐπακολουθήματος ἐνεργείας τινός· ἂν τοῦτο νικῶμεν, πάνθ' ἡμῖν πεποιήται. εἰ τόξων ἐγκρατὴς μ' αἰσθήσεται, ὀλωλα (=πάντως ὀλοῦμι) (πδ. ἂν σε πιάσῃ, εἶσαι χαμένος).

Σημ. Τοῦ ἐνεργ. παρακειμένου ἡ σημασία ἐκφράζεται καὶ διὰ τοῦ ἔχω καὶ τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἁορίστου· τὸν λόγον σου θαυμάσας ἔχω (=τεθαύμακα πδ. νῦν ἔχω γράψει ἢ ἔχω γραμμένον).

5. Ὁ ὑπερσυντέλικος.

§ 241. Ὁ ὑπερσυντέλικος σημαίνει διὰ τὸ παρελθὸν ὅ,τι ση-

μαίνει ὁ παρακείμενος διὰ τὸ παρόν, εὐρίσκεται δηλ. ὁ ὑπερσυντέλικος πρὸς τὸν παρακείμενον εἰς ἣν σχέσιν ὁ παρατατικός πρὸς τὸν ἐνεστώτα, οὕτω

α') εἰστέκει=ἴστατο ὄρθιος, ἐστέκετο. ἀνέφκτο ἢ θύρα=ἦτο ἀνοικτὴ κ. λ. π. ἤδειν = ἐγίνωσκον, ἐώκειν=ώμοιάζον, ἐκεκτήμεν=εἶχον, ἐμεμνήμεν=ἐνεθυμούμεν κ.λ.π. (§ 239, α').

β') κατηγορεῖται ἐγίνοντο πολλὰ τῶν Ἀθηναίων, ἃ παρενομήκεσαν (=δι' ὅσας παρανομίας εἶχαν διαπράξει εἰς διαφόρους περιστάσεις) Ξ. Ἑλλ. 2, 1, 31 (§ 239, β').

γ') ἐτύγχανε κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ Φαρνάδαζος πρὸς Τισσαφέρην ἀφιγμένος, ὅτι στρατηγὸς τῶν πάντων ἀπεδέδεικτο Τισσαφέρηνς Ἑλλ. 3, 2, 13 (§ 239, γ').

§ 242. Τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντέλικου ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου ἢ σημασία εὐρίσκεται πολλάκις εἰς τοὺς ἀρχαίους, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς ποιητάς, ἐκπεφρασμένη περιφραστικῶς, διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ῥήματος εἶναι κατ' ἐνεστώτα διὰ τὸν παρακείμενον, κατὰ παρατατικὸν διὰ τὸν ὑπερσυντέλικον· ἐγὼ τὸ πρᾶγμα εἶμι τοῦτο δεδρακώς (=δέδρακα). οὕκ ἦν πρεσβεῖα τότε ἀπεσταλμένη (=ἀπέσταλτο).

6. Μέλλων.

α'. Μέλλων ἀπλοῦς.

§ 243. Ὁ (ἀπλοῦς) μέλλων εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον θὰ γίνῃ κατόπιν (ἦτοι εἰς τὸ μέλλον)· ἦξω παρὰ σὲ αὔριον. ἡμῶν ἐκάστῳ στέφανον χρυσοῦν δώσω.

Σημ. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα δὲν ἔχει ὅπως ἡ νέα δύο τύπους τοῦ μέλλοντος, ὅσον θὰ γράψω (ἀπλῶς) καὶ θὰ γράφω (κατὰ διάρκειαν ἢ κατ' ἐπανάληψιν), ἐκ τῶν συμφραζομένων δὲ μόνον νοεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἂν μέλλων τις ἔχη τὴν πρώτην ἢ τὴν δευτέραν σημασίαν· ἦν μὲν ψηφίσωνται ἔπεσθαι, ὁμείς δόξετε (=θὰ φανῇτε) αἵτιοι εἶναι ἄρξαντες τοῦ διαβαίνειν καὶ ὥς προθυμοτάτοις εὖσιν ὁμῖν χάριν εἴσεται (=θὰ γνωρίζῃ) Κῦρος καὶ ἀποδώσει (=θὰ ἀνταποδώσῃ)· ἦν δὲ ἀποψηφίσωνται οἱ ἄλλοι, ἀπιμεν (=θὰ ἐπιστρέψωμεν) μὲν ἅπαντες τοῦμπαλιν, ἡμῖν

δὲ ὡς πιστοτάτοις *χρήσεται* (= θὰ μᾶς χρησιμοποίῃ) καὶ εἰς φρούρια καὶ εἰς λοχαγίας.

§ 244. Ἐνίοτε ὁ μέλλων εἰς τὴν ὀριστικὴν λαμβάνεται ἀντὶ δυνητικῆς εὐκτικῆς (§ 218) ἢ καὶ ἀντὶ προστακτικῆς (κατὰ τὸ δ' πρόσωπον) πρὸς μετριωτέραν ἑκφρασιν· πρὸς ταῦτα *πράξεις* οἶον ἂν θέλῃς (=πράξεϊας ἂν—ἦ—πράξῃον).

Οὕτω λαμβάνεται ὁ μέλλων καὶ ἐρωτημητικῶς μετὰ τοῦ οὐ εἰς δήλωσιν ἐντόνου προσταγῆς, μετὰ δὲ τοῦ οὐ μὴ εἰς δήλωσιν ἐντόνου ἀπαγορεύσεως· οὕτως, οὐ μενεῖς ; (=μείνε). οὐκ ἀπαλλάξει ; (=ἀπαλλάχῃ, ἦτοι ἀπελθε). οὐ μὴ λαλήσεις ; (=μὴ λάλει).

§ 245. Ἡ σημασία τοῦ μέλλοντος ἐκφράζεται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ περιφραστικῶς διὰ τοῦ ῥήματος μέλλω καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ οἰκείου ῥήματος κανονικῶς χρόνου μέλλοντος ἢ ἐνεστώτος· μέλλω ὑμᾶς διδάξειν. μέλλω ὑμᾶς ἄγειν εἰς Φᾶσιν.

Σημ. Πάντοτε ὅμως εἰς τὰς τοιαύτας ἐκφράσεις διατηρεῖ τὸ ῥ. μέλλω καὶ τὴν κυρίαν αὐτοῦ σημασίαν (σκοπεύω, πρόκειται νά), πολλάκις δὲ πρέπει νὰ ἀποδίδεται τοῦτο εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν μόνον διὰ τοῦ πρόκειται νά, ἐλπίς ὑπάρχει νά, πρέπει νά, ἐπόμενον εἶναι νά· ἦδον καὶ ἐχόρευον, ὁπότε οἱ πολέμιοι ὄψεσθαι αὐτοὺς ἔμελλον (=ἐπρόκειτο νά). σύντεμέν μοι τὰς ἀποκρίσεις, εἰ μέλλω σοι ἐπεσθαι (=ἂν θέλῃς νά). τί δ' οὐ μέλλει γελοῖον εἶναι ; (=πῶς δὲν εἶναι ἐπόμενον νά).

7. β') Μέλλων τετελεσμένος.

§ 246. Ὁ τετελεσμένος μέλλων εἶναι τρόπον τινὰ ὁ παρακείμενος τοῦ μέλλοντος, ἦτοι ἔχει τὰς αὐτὰς μὲ τὸν παρακείμενον σημασίας, ἀλλ' ἀναφερομένας εἰς τὸ μέλλον· οὕτω α') ἐστήξω (=θὰ εἶμαι ὀρθος, θὰ στέκωμαι). ἀνεῳξεται ἡ θύρα (=θὰ εἶναι ἀνοικτή, § 239, α'). β') ταῦτα ποιούντων ἡμῶν εὐθύς ἂν Ἀριαῖος ἀποσταίῃ ὥστε φίλος ἡμῖν οὐδεὶς λελεῖνεται (=θὰ ἔχη μείνει, § 239, γ').

§ 247. Ὁ τετελ. μέλλων τῶν ῥημάτων, τῶν ὁποίων ὁ παρακείμενος ἔχει σημασίαν ἐνεστώτος, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸν ἀπλοῦν μέλλοντα· ἀλλὰ δι' αὐτοῦ ἢ μέλλουσα πράξις παρίσταται μετ'

ἐμφάσεως ὡς βεβαίως γενησομένη· *κεκτήσομαι* (= ἔξω, θὰ ἔχω), *κεκλήσομαι* (= κληθήσομαι), *μεμνήσομαι* (= θὰ ἐνθυμούμαι).

Σημ. Ὁ τετελεσμένος μέλλον λαμβάνεται ἐνίοτε, ἵνα δηλωθῇ ὅτι τι θὰ γίνῃ ἀμέσως· φράζε καὶ πεπράξεται (= καὶ εὐθὺςπραχθήσεται).

§ 248. Ὅπως τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντελικού, οὕτω καὶ τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος ἡ σημασία ἐκφράζεται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ περιφραστικῶς διὰ τοῦ μέλλοντος (τοῦ ῥ. εἶμι, ἦτοι τοῦ) ἔσομαι καὶ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου· ἂν ταῦτ' εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντα ἐσόμεθα ἐγνωκότες καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι (πδ. νυν : θὰ εἶμαι σηκωμένος, θὰ εἶμαι γραμμένος κ.τ.τ.). Οὕτω κανονικῶς σχηματίζεται ὁ τετελ. μέλλον τῶν ῥημάτων τῆς ἐνεργ. φωνῆς, τῶν ὁποίων μονολεκτικοὶ μέλλοντες εὐρίσκονται μόνον δύο, ὁ ἐστήξω καὶ ὁ τεθνήξω.

Ἀνασκόπησις.

Ἐννία τοῦ χρόνου τοῦ ῥήματος.

Διαιρέσεις τοῦ χρόνου.

§ 249. Ἀνασκοποῦντες τὰ ἀνωτέρω βλέπομεν ὅτι διὰ τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν δηλοῦνται δύο τινά, ἦτοι α') πότε συμβαῖνον ἐμφανίζεται ὑπὸ τοῦ λέγοντος τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον· γράφω, ἐν τῷ παρόντι—ἔγραφα, ἐν τῷ παρελθόντι—θὰ γράψω, ἐν τῷ μέλλοντι (*χρονικὴ βαθμὶς*).

β') πῶς συμβαῖνον ἐμφανίζεται ὑπὸ τοῦ λέγοντος τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον· γράφω ἢ ἔγραφον ἢ θὰ γράψω ὡς διαρκοῦν, ἔγραφα ἢ θὰ γράψω ὡς συνεπυγμένον, ἔχω γράψει ἢ εἶχον γράψει ἢ θὰ ἔχω γράψει, ὡς τετελεσμένον (*τρόπος τῆς ἐμφανίσεως τῆς πράξεως*). Κατὰ ταῦτα

§ 250. Ὁ χρόνος τοῦ ῥήματος εἶναι τύπος, διὰ τοῦ ὁποίου δηλοῦνται ἡ χρονικὴ βαθμὶς (παρόν, παρελθόν, μέλλον) καὶ ἅμα ὁ τρόπος τῆς ἐμφανίσεως τῆς πράξεως (διαρκές, συνεπυγμένον, τετελεσμένον).

§ 251. Τὸ ἐπόμενον συνοπτικὸν διάγραμμα τῆς σημασίας τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν παρέχει εἰκόνα

τῆς διαιρέσεως αὐτῶν κατὰ τε τὴν χρονικὴν βαθμίδα καὶ κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως τῆς πράξεως.

Κατὰ τὴν χρονικὴν βαθμίδα				
Κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως τῆς πράξεως	Χρό- νοι	τοῦ παρόντος	τοῦ παρελθόντος	τοῦ μέλλοντος
	τοῦ διαρκούς	1) ὁ ἐνεστώς· γράφω 2) ὁ παρακείμενος (ἐν μέρει) ἔστη- κα = στέκομαι.	1) ὁ παρατατι- κός· ἔγραφον 2) ὁ ὑπερσυντέ- λικος (ἐν μέ- ρει)* εἰστήκει.	ὁ ἀπλοῦς μέλλων (ἐν μέρει)· ἔξω = θά ἔχω.
	τοῦ συνεπυγμένου	ὁ ἐνεστώς (ἐν μέ- ρει)· εἶμι. ἀ- πέχω (τὸν μι- σθόν).	ὁ ἀόριστος· ἔ- γραψα.	ὁ ἀπλοῦς μέλλων (ἐν μέρει)* γρά- ψω = θά γρά- ψω.
	τοῦ τετελεσμένου	ὁ παρακείμενος (ἐν μέρει)· λε- λειμμεθα μό- ναι.	ὁ ὑπερσυντέλι- κος· κατεπε- σεύεσσαν (εἰς Μίλητον).	ὁ τετελ. μέλλων· λελειψεται (ἡ- μῖν οὐδεὶς φι- λος).

**Β' Οἱ χρόνοι εἰς τὰς ἄλλας (πλὴν τῆς ὀριστικῆς)
ἐγκλίσεις.**

§ 252. Εἰς τὰς ἄλλας (πλὴν τῆς ὀριστικῆς) ἐγκλίσεις καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος διατηροῦν πάντες ἀμετάβλητον μόνην τὴν δήλωσιν τοῦ τρόπου τῆς ἐμφανίσεως τῆς πράξεως (διαρκές, συνεπυγμένον, τετελεσμένον), οὐχὶ δὲ καὶ τὴν δήλωσιν τῆς χρονικῆς βαθμίδος.

Ὡς πρὸς ταύτην παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς :

α') εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις οἱ χρόνοι τῆς ὑποτακτικῆς, τῆς εὐκτικῆς (τῆς τε καθαρᾶς καὶ τῆς δυνητικῆς) καὶ τῆς προστακτικῆς ἀναφέρονται πάντες ἐν γένει εἰς τὸ μέλλον· π.δ. ἴωμεν (ἐνεστ.) καὶ ἀκούσωμεν (ἀόρ.) τοῦ ἀνδρός. εὐτυχοίης (ἐνεστ.). γένοιο (ἀόρ.) πατρός εὐτυχέστερος. χωροῖς ἂν εἴσω.

(ἐνεστ.). εἰποι τις ἂν (ἀόρ.). γράφετε, γράψατε, γεγραφότες ἔστε (=να τὸ ἔχετε γεγραμμένον).

β') εἰς τὰς ἐξηρητημένας προτάσεις καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος δύνανται νὰ ἀναφέρωνται εἰς τὸ παρὸν ἢ τὸ παρελθόν ἢ τὸ μέλλον, μόνον δὲ ἐκ τοῦ χρόνου τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως καὶ ἐκ τῶν συμφραζομένων ἐν γένει καθορίζεται ἡ χρονικὴ βαθμὶς (παρὸν, παρελθόν, μέλλον)· τὰ πλοῖα Ἀθροκόμας κατέκαυσεν, ἵνα μὴ Κύρος διαβῇ (τὸ διαβῇ εἰς τὸ παρελθόν). ἐὰν ἡμεῖς νικῶμεν, οὐχ ἔξουσιν ὅποι φύγωσι (καὶ τὸ νικῶμεν καὶ τὸ φύγωσι εἰς τὸ μέλλον). ἦκον λέγοντες οἱ προπεμφθέντες σκοποὶ ὅτι οὐχ ἱππεῖς εἶεν, ἀλλ' ὑποζύγια νέμοιτο (λέγοντες, εἶεν, νέμοιτο εἰς τὸ παρελθόν). πολὺν ἔχων στόλον οὐ δυνήσεται ταχέως πορεύεσθαι (ἔχων, πορεύεσθαι εἰς τὸ μέλλον). Δερκυλίδας ἄρξων ἀφίκετο (ἄρξων εἰς τὸ παρελθόν).

§ 253. Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε εἰρημένων συνάγεται ὅτι

α') ἀρκτικῶν μὲν χρόνων σημασίαν ἔχουν προσέτι 1) ὁ καλούμενος γνωμικὸς ἀόριστος (ὡς ἰσοδύναμος πρὸς ἐνεστώτα), 2) πάντες οἱ χρόνοι τῶν ἄλλων πλὴν τῆς ἑριστικῆς ἐγκλίσεων εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις (ὡς ἀναφερόμενοι ἐνταῦθα εἰς τὸ μέλλον), καὶ 3) οἱ χρόνοι τῆς ὑποτακτικῆς, τῆς εὐκτικῆς, τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς μετοχῆς εἰς τὰς ἐξηρητημένας προτάσεις, ὅταν ἐξαρτῶνται ἐκ ῥήματος χρόνου ἀρκτικοῦ.

β') ἱστορικῶν δὲ χρόνων σημασίαν ἔχουν προσέτι 1) ὁ ἱστορικὸς ἐνεστώς (ὡς ἰσοδύναμος πρὸς ἀόριστον) καὶ 2) πάντες οἱ χρόνοι τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τῆς εὐκτικῆς, τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς μετοχῆς, ὅταν ἐξαρτῶνται ἐκ ῥήματος χρόνου ἱστορικοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'

Σύνδεσις τῶν προτάσεων.

§ 254. Προτάσεις συναποτελοῦσαι συνεχῇ λόγον καὶ ἔχουσαι ἑσωτερικὴν σχέσιν πρὸς ἀλλήλας συνδέονται ἢ ἐξωτερικῶς (ἦτοι κατὰ παράταξιν) ἢ ἑσωτερικῶς (ἦτοι καθ' ὑπόταξιν πδ. § 7).

Σημ. Κατὰ παράταξιν συνδέονται κανονικῶς πρὸς ἀλλήλας

ἐκτὸς προτάσεων καὶ περίοδοι ἢ κῶλα περιόδων. Ὡσαύτως δὲ κατὰ παράταξιν συνδέονται πρὸς ἀλλήλας καὶ ἀπλᾶι ἐννοιαὶ Πέργαμον προσέλαβε καὶ Τευθρανίαν καὶ Ἀλίσαρναν. κατέλιπε τῷ Ἀγησιλάῳ χιλίους μὲν ἱππέας, δισχιλίους δὲ πελταστὰς.

Α' Ἐξωτερικὴ σύνδεσις ἢ κατὰ παράταξιν.

§ 255. Ἡ κατὰ παράταξιν σύνδεσις προτάσεων (ἢ περιόδων ἢ κῶλων περιόδων) γίνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐν γένει, ὅπως εἰς τὴν νέαν· ἦτοι

α') ἄνευ συνδέσμου τινός· συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας ἐωθοῦντο, ἐμάχοντο, ἀπέκτεινον, ἀπέθνησκον (*σχῆμα ἀσύνδετον*). Οὕτω, ἄνευ συνδέσμου τινός, συνδέεται πολλάκις περίοδος πρὸς τὴν προηγούμενην αὐτῆς περίοδον ἢ κῶλον περιόδου πρὸς τὸ προηγούμενον αὐτοῦ, ὅταν ταῦτα ἔχωσιν ἐν ἀρχῇ δεικτικὴν τινα λέξιν, διότι αὕτη διὰ τῆς πρὸς τὰ προηγούμενα ἀναφορᾶς τῆς ἐκτελεῖ τρόπον τινὰ ἔργον συνδέσμου· Κύρος δὲ . . . ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας . . . ἐπὶ τὸν Μαϊάνδρον ποταμόν. *Τούτου* τὸ εὖρος δύο πλέθρα· γέφυρα δὲ ἐπὶ ἐπὶ ἐξευγμένη πλοίοις. *Τοῦτου* διαβάς ἐξελαύνει . . . εἰς Κολοσσάς . . . *Ἐνιαυθα* ἔμεινεν ἡμέρας ἐπτά.

β') διὰ συνδέσμων· σύνδεσμοι δὲ συνδέοντες κατὰ παράταξιν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι

1) οἱ συμπλεκτικοὶ *καί, τέ, οὔτε* (μήτε), *οὔδὲ* (μηδέ).

2) οἱ διαζευκτικοὶ *ἢ, ἥτοι, εἴτε, εἰάντε* (*ἄντε, ἤντε*).

3) οἱ ἀντιθετικοὶ *μέν, δέ, ἀλλά, καίτοι, μέντοι, μὴν*.

4) οἱ αἰτιολογικοὶ *γάρ, ὥς, ἐπεὶ* (ἄλλ' οἱ δύο τελευταῖοι κανονικῶς συνδέουν καθ' ὑπόταξιν) καὶ

5) οἱ συμπερασματικοὶ *ἄρα, οὖν, δὴ, τοίνυν, τοιγάρτοι, τοιγαροῦν* καὶ ὁ ὥστε (ὅστις κανονικῶς συνδέει καθ' ὑπόταξιν).

Ι. Συμπλεκτικοὶ σύνδεσμοι.

1. Συμπλοκὴ προτάσεων καταφατικῇ (*καί, τέ*).

§ 256. *Καί*. Ποικίλη εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ *καί* εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν. Συνδέων δὲ προτάσεις ὁ *καί*

α') τίθεται ἅπαξ μόνον ἐν μέσῳ τῶν συνδεομένων προτάσεων· οὕτως εἶναι ὁ ἀπλούστατος τρόπος τῆς συνδέσεως προτάσεων, τῶν ὁποίων ἡ ἐσωτερικὴ σχέσις δύναται νὰ εἶναι ποικίλη· ὁ Φαλίνος

ἐγέλασε καὶ εἶπε (=ἄφου ἐγέλασε, εἶπε). ἴτε καὶ διδάσχετε αὐτὸν βουλευθῆναι ἅπερ ἡμεῖς (ἴτε, ἵνα διδάσκητε . . .).

Σημ. Ἡ δευτέρα τῶν διὰ τοῦ καὶ συνδεομένων προτάσεων ἢ περιόδων πολλάκις ἔχει καὶ τὸν σύνδεσμον δέ, ὅταν τὸ δι' αὐτῆς προστιθέμενον εἶναι τι σπουδαιότερον ἢ γενικώτερον τοῦ διὰ τῆς πρώτης προτάσεως δηλουμένου. Διχρεῖος Κύρον σατράπην ἐποίησε καὶ στρατηγὸν δὲ αὐτὸν ἀπέδειξε (=ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ . . .). Κύρος ἤδει ὅτι βασιλεὺς μέσον ἔχει τοῦ στρατεύματος· καὶ πάντες δὲ οἱ τῶν βαρβάρων ἔρχοντες μέσον ἔχοντες τὸ αὐτῶν ἡγοῦνται (=καὶ πάντες δὲ ἐν γένει).

6') τίθεται συνηθέστατα κατόπιν τοῦ τὲ πρὸς στενωτέραν ἢ διὰ μόνου τοῦ καὶ σύνδεσιν δύο προτάσεων (ἢ ἐννοιῶν, μάλιστα ὁμοειδῶν)· ὁ Τισσαφέρνης μένειν τε αὐτὸν ἐκέλευσε καὶ σύνδειπνον ἐποίησάτο. αὐτόν τε συνέτρωσαν καὶ δύο ἀπέκτειναν.

Σημ. 1. Ἐν συνδέσει ἀπλῶν ἐννοιῶν ὁ πρὸ τοῦ καὶ εὐρισκόμενος τὲ δύναται πολλάκις νὰ παραλείπεται κατὰ τὴν ἐρμηνεῖαν· Εὐρυσθένης τε καὶ Προκλῆς ἤρχον (=ὁ Εὐρυσθένης καὶ ὁ Π.). ἐκέλευσε λαβεῖν ὁπόσους τε καὶ ὁποίους βούλοιο.

Σημ. 2. Ἡ πρώτη τῶν διὰ τοῦ καὶ συνδεομένων δύο προτάσεων εἰσάγεται πολλάκις διὰ τοῦ ἅμα ἢ ἅμα τε, τοῦ ἤδη δὲ ἢ ἤδη τε, τοῦ εὐθύς ἢ εὐθύς τε, τοῦ οὕπω ἢ οὕπω τε, τοῦ οὐκ ἔφθην (μετὰ μετοχῆς), τοῦ σχεδὸν ἢ σχεδόν τε, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ σύγχρονον δύο πράξεων· ἅμα ταῦτα ἔλεγε καὶ ἐπεδείκνυε (=ἐν ᾧ ἔλεγε ταῦτα, συγχρόνως . . .). ἤδη τε ἦν περὶ πλήθους ἀγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ βασιλέως κήρυκες.

γ') τίθεται ὁ καὶ εἰς, ἐν ἀρχῇ ἀμφοτέρων τῶν συνδεομένων προτάσεων, ὅταν ἡ σύνδεσις αὐτῶν γίνεται μετ' ἐμφάσεως (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν)· καὶ τἄλλα φίλος ἦν καὶ τοὺς φόρους ἀπεδίδου (=οὐ μόνον φίλος ἦν, ἀλλὰ καὶ ἀπεδίδου . . .).

§ 257. Ἀρχικὴ σημασία τοῦ καὶ εἶναι ἢ ἐπιρρηματικὴ (=προσέτι, ἐπίσης)· θεώρει τὸν ἀγῶνα καὶ Κύρος (καὶ προσθετικός). Ἐκ τῆς ἀρχικῆς προσθετικῆς σημασίας προέκυψεν

α') ἢ ἐπιδοτικὴ σημασία τοῦ καὶ (=ἀκόμη καί)· ἀνάγκη καὶ θεοὶ πείθονται. θεοῦ θέλοντος καὶ ἐπὶ ῥιπὸς πλείοις (=καὶ ἐπὶ ῥιπὸς ἂν πλείοις)· ἢ ἐπιδόσις, ὡς δείκνυται ἐκ τῶν παραδειγμάτων.

των, γίνεται ἢ ἐπὶ τὸ μείζον καὶ ἐπισημότερον ἢ ἐπὶ τὸ ἔλασσον καὶ ἀσημότερον.

β') ἡ ἐναντιωματικὴ σημασία τοῦ καὶ (μετὰ μετοχῆς)· Ἀθηναῖοι καὶ οὐ μεταλαβόντες τοῦ χρυσίου πρόθυμοι ἦσαν εἰς τὸν πόλεμον (πδ. καὶ νυν : ἄρρωστος εἶναι καὶ ἐργάζεται=καὶ ὁμῶς ἐργάζεται).

γ') ἡ μεταβατικὴ σημασία τοῦ καί, ἥτοι ἡ χρήσις αὐτοῦ ἐν ἀρχῇ περιόδου ἢ κώλου περιόδου πρὸς μετάβασιν τοῦ λόγου εἰς τι ἕτερον καὶ πρὸς ἀπλὴν σύνδεσιν τῶν ἐπομένων πρὸς τὰ ἡγούμενα· ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· καὶ Κύρῳ παρήσαν αἱ ἐκ Πελοποννήσου νῆες.

Σημ. 1. Διὰ τοῦ μεταβατικοῦ καὶ πολλάκις εἰσάγεται τι, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπακολούθημα τῶν προηγουμένων (=ὄθεν, διὰ τοῦτο, ὥστε). Τισσαφέρνῃς ἐνόμισε τὸν Ἀγγσίλαον εἰς Καρίαν ἐμδελεῖν· καὶ τό τε πεζὸν εἰς Κρίαν διεβίβασε . . . (=διὰ τοῦτο).

Σημ. 2. Ἰδιόρρυθμος ἐμφανίζεται εἰς ἡμᾶς ἡ σύνταξις τοῦ καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ α') ὅταν οὗτος ἀκολουθῇ μετὰ λέξιν δηλοῦσαν ὁμοίότητα ἢ ἰσότητα καὶ φαίνεται ἐπέχων θέσιν τοῦ οἷος ἢ τοῦ ὥσπερ· παραπλήσια ἐπεπόνθησαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Συρακούσαις καὶ ἔδρασαν ἐν Πύλῳ (=οἶα . . .). ὁμοίως πεποιήκασιν καὶ Ὅμηρος (=ὥσπερ Ὅ.) καὶ β') ὅταν εὑρίσκειται μετὰ ἐρωτηματικὴν λέξιν ἐν ἐρωτήσει δηλοῦσιν θαυμασμὸν ἢ ἀπορίαν τοῦ ἐρωτῶντος (=ἀρά γε· πδ. ποτὲ § 177)· τί καὶ βούλεσθε, ὦ νεώτεροι; (πδ. τοῦτον τί ποτε καὶ καλέσαι χρή; Ε. Ἑλλ. 2, 3, 47).

§ 258. **Τέ.** Καὶ τοῦ συνδέσμου τούτου ποικίλη εἶναι ἡ χρήσις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Ἐχει σημασίαν παρομοίαν μετὰ τὸν καί, ἐκφέρεται δὲ πάντοτε ὡς ἐγκλιτικόν.

Ὡς συμπλεκτικὸς σύνδεσμος ὁ τέ εἶναι συνηθέστατος εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἐν συνδέσει προτάσεων (ἢ ἀπλῶν ἐννοιῶν) διὰ τοῦ τέ—καὶ (§ 257, 6').

§ 259. Εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς σπανίως μὲν συνδέονται δύο προτάσεις διὰ μόνου τοῦ τέ, οὐχὶ δὲ πολὺ συνήθως καὶ διὰ τοῦ τέ-τέ· Κύρος τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας ἔλαβε τοῖς τε ἄλλοις

πάσι παρήγγειλεν ἐξοπλίζεσθαι. ἐφίεμενοι τῶν κερδῶν οἳ τε ἡρώδης ὑπέμενον τῶν χρεισσόνων δουλείαν οἳ τε δυνατώτεροι περιουσίας ἔχοντες προσεποιούντο ὑπηκόους τὰς ἐλάσσους πόλεις.

Συνήθεις εἶναι αἱ τοιαῦται συντάξεις εἰς τοὺς ποιητὰς ἐν συμπλοκῇ οὐ μόνον προτάσεων, ἀλλὰ καὶ ἀπλῶν ἐννοιῶν· τὸν δ' ὁ γέρων ἡγάσατο φώνησέν τε. Ζεὺς πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

Σημ. Συχνάκις ὁ τέ, ὅπως ὁ καί, εὐρίσκεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ὅθεν, οὕτως, ὥστε ἢ ἐν γένει· ἐνθα δὴ πολὺς τάραχος ἐγένετο . . . Κύρος τε καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἄρματος τὸν θώρακα ἐνέδου (= ὅθεν ὁ Κ.). Ἀγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ . . . τὸν στόλον ἀγείραι (= οὕτω ὁ Ἀ.).

2. Συμπλοκὴ προτάσεων ἀρνητικῇ (καὶ οὐ, καὶ μὴ, οὐδέ, μηδέ, οὔτε, μήτε).

§ 260. α') Διὰ τοῦ καὶ οὐ (καὶ μὴ) συνδέεται πρότασις (ἢ ἔννοια) ἀρνητικῇ μὲ προηγουμένην πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) θετικὴν· ἅπαν τὸ μέσον τῶν τειχῶν ἦσαν στάδιοι τρεῖς καὶ παρελθεῖν οὐκ ἦν βίβλ. δοκεῖ μοι ἐπεσθαι καὶ ἡμᾶς καὶ μὴ κακίους εἶναι τῶν πρόσθεν τούτῳ συναναδάντων.

β') Διὰ τοῦ οὐδὲ (μηδὲ) συνδέεται πρότασις (ἢ ἔννοια) ἀρνητικῇ μὲ προηγουμένην πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) ὡσαύτως ἀρνητικὴν· τοὺς δαρεικοὺς ἐγὼ λαβὼν οὐκ εἰς τὸ ἴδιον κατεθέμην ἐμοὶ οὐδὲ καθηδυνάθησα. δεξιὰς ἐνίοις παρὰ βασιλέως ἔφερον μὴ μνησικακήσειν βασιλέα αὐτοῖς τῆς σὺν Κύρῳ ἐπιστρατείας μηδὲ ἄλλου μηδενὸς τῶν παροικομένων.

Σημ. 1. Τὸ οὐδὲ (μηδὲ) λαμβάνεται καὶ ὡς μόριον ἐπιδοτικὸν εἰς προτάσεις ἀρνητικάς· οὐδ' οἱ ἡμίσεις ἐξηλθον. οὐδ' ἐγὼ ἀντιλέγω. Οὕτω ἐκ τοῦ οὐδὲ εἰς, οὐδὲ μία, οὐδὲ ἐν προήλθε τὸ οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδέν. Παρ' Ὀμήρῳ δὲ διὰ τοῦ οὐ δὲ συνάπτεται ἀρνητικὴ πρότασις καὶ πρὸς θετικὴν· ὡς ἔφατ', οὐ δ' ἀπλήθης θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη (=οὐκ ἀπλήθης δέ). Τὸ οὐ δὲ τοῦτο δὲν εἶναι ἐπιδοτικὸν ὡς τὸ προηγούμενον (=καὶ + οὐ), ὁρθὴ δὲ γραφὴ αὐτοῦ εἶναι· ἢ κεχωρισμένη (οὐ δέ) καὶ οὐχὶ ἠνωμένη (οὐδέ).

γ') Διὰ τοῦ οὔτε οὔτε (μήτε-μήτε) συνδέονται δύο προτάσεις (ἢ ἔννοιαι) ἀρνητικαί· ἡμεῖς οὔτε συνήλθομεν ὡς βασιλεὺς πολεμήσοντες οὔτε ἐπορεύμεθα ἐπὶ βασιλείᾳ. μήτε αὐτοὺς οἶον δεινὸν πρὸς ἡμᾶς παίζειν, μήτ' αὖ τὰ παρ' ἡμοῦ ἀποδέχου ὡς παίζοντες.

Σημ. Ἡ σύνδεσις δύο ἀρνητικῶν προτάσεων γίνεται καὶ διὰ τοῦ οὔτε-μήτε ἢ μήτε-οὔτε, ὅταν ἡ μὲν μία ἐξ αὐτῶν εἴναι πρότασις κρίσεως, ἡ δὲ ἑτέρα ἐπιθυμίας· ἐγὼ θρασὺς οὔτ' εἰμι μήτε γενοίμην. ἂ μήτε γένοιτο οὔτε λέγειν ἄξιον.

δ') Διὰ τοῦ οὔτε (μήτε)-τε συνδέεται πρότασις ἀρνητικὴ με καταφατικὴν· ἐγὼ οὔτε διενόηθην πώποτε ἀποστερησάμενος τοῦ μισθοῦ, ἀποδώσω τε. ὥμοσαν μήτε προδώσειν ἀλλήλους σύμμαχοί τε ἔσεσθαι.

3. Συμπλοκὴ προτάσεων ἐπιδοτικῇ

(οὐ μόνον ἢ οὐχ ὅτι—ἀλλὰ καί, οὐχ ὅπως—ἀλλὰ καί,
οὐχ ὅπως ἢ μὴ ὅτι—ἀλλ' οὐδέ).

§ 261. Διὰ τοῦ οὐ μόνον ἢ οὐχ ὅτι—ἀλλὰ καί, οὐχ ὅπως—ἀλλὰ καί, οὐχ ὅπως ἢ μὴ ὅτι—ἀλλ' οὐδέ συνδέονται δύο προτάσεις, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἐπιδοσις, ἤτοι ὅτι τὸ περιεχόμενον τῆς δευτέρας προτάσεως εἶναι τι μεγαλύτερον καὶ σπουδαιότερον τοῦ τῆς πρώτης· συνδέονται δὲ αἱ δύο προτάσεις (ἢ ἔννοιαι)

α') διὰ τοῦ οὐ μόνον (μὴ μόνον) ἢ οὐχ ὅτι—ἀλλὰ καί, ἵνα δηλωθῇ ὅτι ἀμφότεραι καταφάσκονται· οὐ μόνον ὡς ἐχθρῷ αὐτῷ προσήκει, ἀλλὰ καὶ ὡς προδότῃ ὑμῶν τε καὶ ἡμῶν διδόναι τὴν δίκην. οὐχ ὅτι μόνος ὁ Κρίτων ἐν ἡσυχίᾳ ἦν, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ.

β') διὰ τοῦ οὐχ ὅπως—ἀλλὰ καί, συνήθως ἵνα δηλωθῇ ὅτι ἡ μὲν πρώτη ἀποφάσκειται, ἡ δὲ δευτέρα καταφάσκειται· οὐχ ὅπως τῶν ἑαυτοῦ τι ἐπέδωκεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἡμετέρων πολλὰ ὑψήρηται (=οὐ μόνον οὐκ ἐπέδωκεν)· ἀλλ' ἐνίοτε τὸ οὐχ ὅπως—ἀλλὰ καὶ λαμβάνεται ὅπως τὸ οὐ μόνον—ἀλλὰ καί· οὐχ ὅπως τὰ σκευὴ ἀπέδοσθε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι ἀφηρπάσθησαν· ἐνίοτε δὲ ἐκ τῆς δευτέρας λείπει ὁ καί· ἱμάτιον ἡμφίεσαι οὐ μόνον

Ἑμμ. Γ. Παντελάκη—Μεθοδικὸν Συντακτικόν

10

φαυλον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρους καὶ χειμῶνος. οὐχ ὅπως χάριν αὐτοῖς ἔχεις, ἀλλὰ μισθώσας σαυτὸν κατὰ τουτωνὶ πολιτεύει.

γ') διὰ τοῦ οὐχ ὅπως (μὴ ὅπως) ἢ μὴ ὅτι (σπανίως οὐχ ὅτι) —ἀλλ' οὐδὲ (ἀλλὰ μὴδὲ), ἵνα δηλωθῇ ὅτι ἀμφοτέραι ἀποφάσκονται· οὐχ ὅπως τῆς κοινῆς ἐλευθερίας μετέχομεν, ἀλλ' οὐδὲ δουλείας μετρίας τυχεῖν ἠξιώθημεν (=οὐ μόνον οὐ μετέχομεν, ἀλλ' οὐδὲ). ἐγὼ μὴ ὅτι ὑπὲρ ἄλλου, ἀλλ' οὐδὲ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ πώποτε δίκην ἰδὲαν εἴρηκα.

Σημ. Ὑπάρχουν καὶ συμπλοκαὶ προτάσεων (ἢ ἐννοιῶν), εἰς τὰς ὁποίας τὸ μὴ ὅτι ἀκολουθεῖ μετὰ τὸ οὐδὲ ἢ μετὰ λέξιν περιέχουσαν ἄρνησιν· τότε δὲ τὸ μὴ ὅτι δύναται νὰ ἐρμηνεύεται διὰ τοῦ πολὺν δὲ περισσότερον ἢ πολὺν δὲ ὀλιγώτερον κατὰ τὴν ἐννοιαν τῶν συμφραζομένων· διὰ τὸν χειμῶνα οὐδὲ πλεῖν, μὴ ὅτι ἀναιρεῖσθαι τοὺς ἀνδρας δυνατὸν ἦν. ἄχρηστοι καὶ γυναιξί, μὴ ὅτι ἀνδράσιν· μετ' αὐτὴν σημασίαν εὐρίσκεται καὶ τὸ μὴ τί γε· οὐκ ἐνὶ αὐτὸν ἀργοῦντα μὴδὲ φίλοις ἐπιτάττειν, μὴ τί γε δὴ τοῖς θεοῖς.

II. Διαzeugντικοὶ σύνδεσμοι.

§ 262. Τῶν διαzeugντικῶν συνδέσμων ἢ καὶ εἴτε ἢ χρήσις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι σχεδὸν ἡ αὐτὴ μετὰ τὴν τῆς νέας.

§ 263. Διὰ τοῦ ἢ συνδέονται δύο προτάσεις (ἢ ἐννοιαί), συνήθως ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι αὗται ἀποκλείουσιν ἀλλήλους. Ὁ ἢ τίθεται καὶ δις, ἐν ἀρχῇ ἑκατέρας τῶν συνδεομένων προτάσεων (ἢ ἐννοιῶν), πρὸς μεγαλυτέραν ἀνάδειξιν τῆς διαzeugνωσ (ἢ—ἢ, ἦτοι—ἦ)· χρῶ τοῖς εἰρημένοις ἢ ζήτησι βελτίω τούτων. ἢ λέγε τι σιγῆς κρείττον ἢ σιγὴν ἔχε. ἦτοι ἐκαῖνόν γε δεῖ ἀπόλλυσθαι ἢ σέ.

Σημ. Ὁ ἢ ὡς σύνδεσμος λαμβάνεται προσέτι

α') μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ εἰ δέ μή, ἄλλως· ὅπως καὶ ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσητε, ἐμοὶ μελήσει· ἢ μὴκέτι με Κύρον νομίζετε.

β') μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ ἢ μᾶλλον, ἢ κάλλιον (ἐπανορθωτικὸς ἢ)· ἐροῦ τὴν κυνηγὸν Ἄρτεμιν· ἢ ἐγὼ φράσω.

γ') ἐν ἀρχῇ ἐρωτήσεως μάλιστα μετ' ἄλλην ἀμέσως προηγηθεῖσαν ἐρώτησιν πρὸς ἐξήγησιν τοῦ λόγου, δι' ὃν ἐγένετο ἡ ἐρώ-

της ἐκείνη (διασπρητικὸς ἤ)· τί τῆνικάδε ἀφίξει, ὦ Κρίτων ; ἢ οὐ πρῶ ἔτι ἐστίν ;

III. Ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι.

§ 264. Διὰ ποικίλη εἶναι εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἡ σύνδεσις προτάσεων (ἢ ἐννοιῶν) ἐπὶ ἀντιθέσεως. Οὕτω

§ 265. Συνηθέστατα συνδέονται προτάσεις (ἢ ἐννοιαί) ἀντίθετοι ἢ ἀπλῶς διάφοροι διὰ τοῦ μὲν—δέ· ἡμεῖς μὲν ἐσμεν οἱ αὐτοὶ νῦν τε καὶ πέρυσιν· ἄρχων δὲ ἄλλος μὲν νῦν, ἄλλος δὲ τὸ παρελθόν. οἱ μὲν ἐβλάλλον, οἱ δ' ἠκόντιζον.

Σημ. 1. Ὅταν εἰς τὴν πρώτην πρότασιν ὑπάρχῃ τὸ πρῶτον μὲν, ἔπεται συνήθως εἰς τὴν δευτέραν τὸ εἴτα ἢ ἔπειτα ἄνευ τοῦ δέ· ἐνίοτε ὅμως καὶ μετὰ τοῦ δέ· πρῶτον μὲν ἐδάκρυσε πολλὸν χρόνον ἔτιώ, εἴτα δὲ ἔλεξε τοιάδε.

Σημ. 2. Εὐρίσκεται ἐνίοτε τὸ μὲν ἀνανταπόδοτον, ἥτοι ἄνευ ἐπομένου δέ, εἰαν εὐκόλως δύναται νὰ νοηθῇ ἢ παραλείπομένη ἀντίθεσις· Ξενίας καὶ Πισίων ἀπέπλευσαν, ὥς μὲν τοῖς πλείστοις ἐδόκουν, φιλοτιμηθέντες (ἐνν. ὥς δὲ τοῖς ὀλίγοις ἐδόκουν, οὐχὶ διὰ τοῦτο).

Τὸ δὲ μετὰ τὸ μὲν ἀκολουθοῦν δὲ συνοδεύεται πολλάκις καὶ ὑπὸ τοῦ αὖ πρὸς ἐπίτασιν τῆς ἀντιθέσεως· Κριτίας μὲν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ πάντων βιαιότατος ἐγένετο, Ἀλκιδιάδης δ' αὖ τῶν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ πάντων ὀδρισιότατος.

§ 266. Δύο προτάσεις (ἢ ἐννοιαί) ἀντίθετοι ἢ ἀπλῶς διάφοροι συνδέονται πρὸς ἀλλήλας καὶ διὰ μόνου τοῦ δέ· οὐκ ἐπὶ κακῷ, ἐπ' ἐλευθερώσει δὲ τῶν Ἑλλήνων παρελήλυθα. καὶ τῶν Ἑλλήνων ἔχων ὀπλίτας ἀνέβη τριακοσίους, ἄρχοντα δὲ αὐτῶν Ξέναν.

Συνηθέστατα τίθεται οὕτω ὁ δὲ ἐν ἀρχῇ περιόδου ἢ κώλου περίδου πρὸς ἀπλὴν σύνδεσιν αὐτῶν μὲ τὰ προηγούμενα καὶ πρὸς μετάδοχιν τοῦ λόγου εἰς τι ἕτερον (μεταβατικὸς δέ)· ἐπεὶ δὲ ἐπελεύτησε Δαρεῖος . . . Τισσαφέρνης διαβάλλει Κύρον πρὸς τὸν ἀδελφόν . . . ὁ δὲ πείθεται καὶ συλλαμβάνει Κύρον . . . ἢ δὲ μήτηρ ἐξαιτησαμένη αὐτὸν ἀποπέμπει κλπ.

§ 267. Πρὸς δῆλωσιν ἰσχυροτέρας ἀντιθέσεως τίθεται μετὰ

τὸ μὲν ἀντὶ τοῦ δὲ τὸ μέντοι (= ὅμως) καὶ σπινιώτερον τὸ ἀλλὰ ἢ τὸ ὅμως δὲ ἢ δ' ὅμως, ἢ τὸ ἀλλ' ὅμως ἢ τὸ μὴν ἢ τὸ οὐ μὴν ἀλλὰ· παρεσκευασάμην μὲν ἔγωγε μάχεσθαι· ἐπεὶ μέντοι ἐκεῖνος βούλεται εἰς λόγους ἀφικέσθαι, οὐδ' ἐγὼ ἀντιλέγω. τοῖς στρατιώταις ὑποψία μὲν ἦν ὅτι ἄγοι ἐπὶ βασιλέα, ὅμως δὲ ἐδόκει ἔπεσθαι. αἰεὶ μὲν οἱ θ' ἡμέτεροι πρόγονοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι πρὸς ἀλλήλους φιλοτίμως εἶχον, οὐ μὴν ἀλλὰ περὶ καλλίστων ἐπιλονίκῃσαν.

Σημ. Ὅπως ὁ δέ, οὕτω καὶ ὁ μέντοι τίθεται ἐπὶ ἀντιθέσεως καὶ ἄνευ προηγουμένου μὲν, λαμβάνεται δὲ καὶ ὡς μεταβατικός· θυομένῳ τῷ Ἀγησιλάῳ ἄλοβα γίνεται τὰ ἱερά· τούτου μέντοι φανέντος στρέψας ἐπορεύετο ἐπὶ θάλατταν.

Πρὸς δῆλῳσιν δὲ μεταβάσεως εἷς τι νέον καὶ δὴ σπουδαιότερον ἢ πρὸς εἰσαγωγὴν ἀντιρρήσεως λαμβάνεται καὶ τὸ ἀλλὰ μὴν ἢ καὶ μὴν· ἀλλὰ μὴν ἐποίει καὶ τάδε Σωκράτης πρὸς τοὺς συνόντας (= ἐκτὸς τούτων ὅμως). ἐνταῦθα Γαυλίτης εἶπε· καὶ μὴν, ὦ Κύρε, λέγουσί τινες ὅτι πολλὰ ὑπισχνεῖ.

§ 268. Διὰ τοῦ ἀλλὰ συνήθως συνδέεται πρότασις τις (ἢ ἔννοια) πρὸς ἄλλην προηγουμένην,

α') ὅταν αὕτη ἐκφράζῃ τὸ αὐτὸ μὲν νόημα μὲ τὴν προηγουμένην, ἀλλ' ἀντιστρόφως, ἢ ὅταν αἴρῃ τὸ νόημα τῆς προηγουμένης ἢ θέτῃ τι ἕλως διάφορον ἐκείνου (σχῆμα κατ' ἄρσιν καὶ θέσιν)· οὐκ ἡμφεσθῇ, ἀλλ' ὁμολόγῃ. κελεύομέν σε αὕξειν μὴ τὴν βασιλέως, ἀλλὰ τὴν σαυτοῦ ἀρχήν.

β') ὅταν περιορίζῃ πως τὸ νόημα τῆς προηγουμένης προτάσεως· τὰ καθ' ἡμᾶς δοκεῖ καλῶς ἔχειν, ἀλλὰ τὰ πλάγια λυπεῖ (= ἐκτὸς μόνον ὅτι, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι . . .). ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ ἀλλ' ἢ τιθέμενον κατόπιν ἀρνητικῆς προτάσεως· ἀργύριον οὐκ ἔχει ἀλλ' ἢ μικρόν (= παρὰ . . .).

Σημ. 1. Διὰ συνήθους εἶναι ὁ ἀλλὰ καὶ ἐν ἀρχῇ λόγου, συνάπτεται δὲ καὶ μὲ ῥῆμα προστακτικῆς ἐγκλίσεως ἐπέχων θέσιν παρακελευσματικοῦ μορίου· πῶς ἂν οὖν ὦν τοιοῦτος ἄλλους ἢ ἀσεβεῖς ἢ παρανόμους ἐποίησεν; ἀλλ' ἔπαυσε μὲν τούτων πολλοὺς ἀρετῆς ποιήσας ἐπιθυμεῖν (= τὸνναντίον . . .). ὁ δὲ Χειρίσο-

φος εἶπε· καὶ τί δεῖ σὲ ἰέναι καὶ λιπεῖν τὴν τάξιν ; ἀλλὰ ἄλλους πέμψον (=ἐμπρός, στείλε ἄλλους).

Σημ. 2. Τὸ οὐ μὴν ἀλλὰ (=ἄλλ' ὅμως) καὶ τὰ ὅμοια πρὸς αὐτὸ οὐ μέντοι ἀλλὰ καὶ οὐ γὰρ ἀλλὰ εἶναι ἐκφράσεις ἐλλειπτικάι, αἱ ὁποῖαι συμπληροῦνται πολλάκις ἐκ τῶν συμφραζομένων· ὁ Ἴππος πίπτει εἰς τὰ γόνατα καὶ μικροῦ κάκεινον ἐξετραχήλισεν· οὐ μὴν ἀλλ' ἐπέμεινεν ὁ Κῦρος (=οὐ μὴν ἐξετραχήλισεν, ἀλλ' . . .).

§ 269. Περίοδος ἢ κῶλον περιόδου συνδέεται πρὸς τὰ προηγούμενα ἀντιθετικῶς καὶ διὰ τοῦ καίτοι (=καὶ ὅμως, ἐν ᾧ)· καλεῖται ἐμὲ νεώτερον ὄντα καθηγείσθαι· καίτοι τούτου γε παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις τὴναντία νομίζεται, τὸν πρεσβύτερον ἡγεῖσθαι.

Σημ. Τὰ μόρια μέν, μὴν, μέντοι (=μέν+τοί), καίτοι (=καί+τοί) εἶχον ἀρχικῶς βεδαιωτικὴν σημασίαν (=βεβαίως, ἀληθῶς, τῷ ὄντι), τὴν ὅποιαν διετήρησαν καὶ ἀφοῦ κατήντησαν ἅπλοισὺνδεσμοι (πδ. μέν Ε. Ἑλλ. 4, 1, 35. μὴν Ἰλ. Ψ. 410. μέντοι Ε. Κ. Π. 1, 4, 19 κλπ.).

Ὁ δὲ σύνδεσμος ἀλλὰ εἶναι προκλιτικὸς τύπος τοῦ ἄλλα, ἐξ οὗ προήλθεν, ἰδίᾳ κατὰ τὴν ἀρνητικῶν προτάσεων· πδ. π. χ. ὁ οὐ δυνατόν ἐστιν. Ἄλλ' ἐγὼ φημι ταῦτα μὲν φλυαρίας εἶναι . . . (=Ἄλλα ἐγὼ φημι, ταῦτα μὲν φλυαρίας εἶναι . . .) Ε. Ἀν. 1, 3, 17.

Τὸ δὲ ὅμως προήλθεν ἐκ τοῦ ὁμῶς, τὸ ὁποῖον συγγενεῖται μὲ τὸ ὁμοῦ, σημαίνει δὲ ἀρχῇθεν ἐξ ἴσου, ὁμοίως (πδ. Ἰλ. Α, 196 καὶ Ι, 320 πρὸς Μ, 392—393).

IV Αἰτιολογικοὶ σύνδεσμοι (γάρ, ὥς, ἐπεί).

§ 270. Ὁ λίαν εὐχρηστος εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν αἰτιολογικὸς σύνδεσμος γάρ (=διότι) συνδέει κανονικῶς κατὰ παράταξιν περίοδον μὲ τὴν προηγούμενην περίοδον καὶ συνηθέστερον κῶλον μὲ τὸ ἀμέσως προηγούμενον αὐτοῦ· ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας εἴκοσιν· οἱ γὰρ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ἰέναι τοῦ πρόσω· ὑπώπτευσον γὰρ ᾗδῃ ἐπὶ βασιλέα ἰέναι.

Σημ. Ἐνίοτε τὸ διὰ τοῦ γάρ εἰσαγόμενον κῶλον εἶναι κυρίως οὐχὶ αἰτιολογία τοῦ προηγούμενου, ἀλλ' ἅπληττον παρένθεσις τοῦ λόγου (πδ. δὲ § 266)· οἱ δὲ φασιν αὐτὸν ἐπισφάξασθαι σπασά-

μενον τὸν ἀκινάκην· εἶχε γὰρ χρυσοῦν· καὶ στρεπτόν δὲ ἐφόρει κ.λ.π. Ἐνίοτε δὲ ἡ τοιαύτη παρένθεσις εἶναι κᾶπως μακρὰ καὶ ἡ συνέχεια τοῦ διακοπέντος λόγου ἀναλαμβάνεται διὰ τινος καταλλήλου συνδέσμου· ὁ δὲ Πρόξενος — ἔτυχε γὰρ ὑστερος προσῶν καὶ τάξις αὐτῷ ἐπομένη τῶν ὁπλιτῶν—εὐθὺς οὖν εἰς τὸ μέσον ἔθετο τὰ ὅπλα.

§ 271. Πολλάκις ἡ αἰτιολογία εἰσάγεται διὰ τοῦ καὶ γάρ. Εἶναι δὲ ὁ καὶ οὗτος, ὁ πρὸ τοῦ γάρ, συνήθως ἐπιδοκίμης, καὶ ἄλλοτε μὲν ἀνήκει εἰς τὴν εὐθὺς μετὰ τὸ γάρ ἀκολουθοῦσαν λέξιν (ὅποτε τὸ καὶ γάρ = διότι καί), ἄλλοτε δὲ εἰς ἄλλην τὴν διὰ τοῦ γάρ εἰσχομένην πρότεσιν (ὅποτε τὸ καὶ γάρ = διότι μάλιστα)· εὐθὺς ἔγνωσαν πάντες· ὅτι ἐγγὺς που ἐστρατοπεδεύετο βασιλεὺς· καὶ γὰρ καπνὸς ἐφαίνετο ἐν κώμαις οὐ πρόσω (= διότι καὶ καπνὸς ἐφαίνετο, ἐκτὸς δηλ. τῶν ὑποζυγίων). καταλιπόντες τινὲς τὰ ὅπλα ἐν τῷ σίτῳ ἀπεδίδρασκον· καὶ γὰρ ἦ βαθυὺς ὁ οἶτος ἐν τῷ Μαϊάνδρου πεδίῳ (=διότι μάλιστα).

§ 272. Εὐρίσκεται ὁ γὰρ (μάλιστα παρ' Ὀμήρῳ καὶ Ἡρόδοτῳ) συνδέων καὶ προτάσεις καθ' ὑπόταξιν, ἧτοι ἰσοδύναμος πρὸς τὸ αἰτιολογικὸν ἐπεὶ ἢ ἐπειδὴ. Αἱ τοιαῦται προτάσεις παρεμβάλλοντι μετὰ τῶν λέξεων τῆς αἰτιολογουμένης προτάσεως· ἄλλ', οὐδὲν γὰρ μέγα ἀπ' αὐτοῦ ἄλλο ἔργον ἐγένετο, τοῦτον μὲν παρήσομεν (=ἄλλ', ἐπειδὴ...), Ξενοφῶν λαβὼν βοὴν ὕφ' ἀμάξης, οὐ γὰρ ἦν ἄλλα ἱερεῖα, σφκγιασάμενος ἐδοῆθει.

Σημ. Τὸ ἄλλ' οὐ γὰρ συνήθως ἀποτελεῖ ἐλλειπτικὴν φράσιν, ἰσοδυναμεῖ δὲ πρὸς τὸ ἄλλ' ὅμως· ἐκαλλυνόμενην καὶ ἡδυνόμην ἄν, εἰ ἡπιστάμην ταῦτα· ἄλλ' οὐ γὰρ ἐπίσταμαι (=ἄλλ' οὐ καλλύνομαι οὐδὲ ἀδρύνομαι· οὐ γὰρ ἐπίσταμαι).

§ 373. Ὁ γὰρ λαμβάνεται καὶ ὡς διασαφητικὸς σύνδεσμος (=δηλαδή), συνηθέστατα κατόπιν δεικτικῆς ἀντωνυμίας ἢ δεικτικοῦ ἐπιρρήματος· ὅτι βασιλεὺς ἐξεπλάγη τῇ ἐφόδῳ τῷδε δήλον ἦν· τῇ μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρᾳ πέμπων τὰ ὅπλα παραδιδόναι ἐκέλευε. τὰ Κύρου οὕτως ἔχει πρὸς ἡμᾶς, ὥσπερ τὰ ἡμέτερα πρὸς ἐκεῖνον· οὔτε γὰρ ἡμεῖς ἐκεῖνου ἔτι στρατιῶτι . . . κεφάλαιον δὲ τοῦ καλῶς ἀλλήλοισι ἐμιλεῖν (ἐνν. ἐστὶ τοῦτο)· αἱ μὲν γὰρ κτήσεις ἀσφαλεῖς ἦσαν, αἱ δὲ χρήσεις κοιναί·

Σημ. Ὁ γὰρ (γέ+ἄρα) ἀρχῆθεν εἶχε σημασίαν βεβαιωτικὴν (=βεβαίως, τῷ ὄντι, ἀληθῶς) καὶ μὲ τὴν σημασίαν ταύτην εὐρίσκειται ἰδίᾳ εἰς ἐρωτήσεις ἢ ἀποκρίσεις καὶ ἐν συνδυασμῷ μετ' ἄλλων μορίων (ἢ γάρ, τοιγάρ, ἀλλὰ γάρ). Ξυνομοιωτάτως ἂν τύχοιμι λέξας Οἰδίπουν ὀλωλότα. Ὁλωλε γάρ; (=ἀλήθεια, ἀπέθανε;). τὸ φιλομαθὲς καὶ φιλόσοφον ταῦτόν; Ταῦτόν γάρ (=τὸ αὐτὸ βεβαίως). Ἐκ τῆς βεβαιωτικῆς δὲ προέκυψε κατὰ πιν ἡ αἰτιολογικὴ σημασία τοῦ γάρ· διότι εὐκολον ἦτο ἢ δι' αὐτοῦ γινομένη βεβαίωσις νὰ ἐκλαμβάνεται ὅτε μὲν ὡς αἰτιολογία, ὅτε δὲ ὡς διασάφισις τῶν προηγουμένων· πβ. Ξεν. Ἀν. 1, 5, 16 Κλέαρχε καὶ Πρόξενε καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρόντες Ἕλληνες, οὐκ ἴστε ὅ,τι ποιεῖτε· εἰ γάρ τινα ἀλλήλοισι μάχην συνάψετε, νομίζετε ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ ἐμέ τε κατακεκόψεσθαι καὶ ὑμᾶς οὐ πολλῷ ἐμοῦ ὕστερον· (ἐνταῦθα τὸ γάρ δύναται κάλλιστα ν' ἀποδοθῇ καὶ μὲ τὸ ἀληθῶς καὶ μὲ τὸ διότι καὶ μὲ τὸ δηλαδὴ). Ὡς ἐκ τῆς συνθέσεώς του δὲ ὁ γάρ (=γέ, ἄρα) οὐδέποτε τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει, ἀλλὰ πάντοτε κατόπιν μιᾶς λέξεως ἢ καὶ δύο, καὶ διὰ τοῦτο οὐδέποτε γίνεται σύνδεσμος εἰσαγωγικὸς ἐξηρητημένης αἰτιολογικῆς προτάσεως· οἱ δὲ ἡδέως ἐπεΐθοντο· ἐπίστευον γάρ αὐτῷ. ὁπόσοι τῶν ἀμφι βασιλέα ἀπέθνησκον Κτησίας λέγει· παρ' ἐκείνῳ γάρ ἦν.

§ 274. Καὶ τὸ ὥς καὶ τὸ ἐπεὶ ὡς αἰτιολογικοὶ σύνδεσμοι (=διότι) εὐρίσκονται πολλάκις συνδέοντες κατὰ παράταξιν περιόδον μὲ τὴν προηγουμένην περίοδον ἢ κῶλον περιόδου μὲ τὸ ἀμέσως προηγούμενον αὐτοῦ· ἦν νικῶμεν, φυλάξασθαι δεῖ τὸ ἐφ' ἀρπαγὴν τραπέσθαι· ὥς ὁ τοῦτο ποιῶν οὐκέτ' ἀνὴρ ἐστίν, ἀλλὰ σκευοφόρος (=ὁ γάρ τοῦτο ποιῶν). μέγα δὲ τὸ ὁμοῦ τραφῆναι· ἐπεὶ καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντρόφων.

V. Συμπερασματικοὶ σύνδεσμοι.

§ 275. Διὰ τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων ἄρα, οὖν, δὴ κ.λ.π. συνδέονται κατὰ παράταξιν πρὸς τὰ προηγούμενα περίοδοι ἢ κῶλα περιόδων.

§ 276. Ἄρα. Διὰ τοῦ ἄρα (=λοιπὸν) συνδέεται μὲ τὰ ἀμέσως προηγούμενα περίοδος περιέχουσα τὸ λογικὸν συμπέρασμα

αὐτῶν· τί οὖν περὶ ψυχῆς λέγομεν ; ὁρατὸν ἢ ἀόρατον εἶναι ; Οὐχ ὁρατόν. Ἀἰδὲς ἄρα ; Ναί.

Σημ. 1. Διὰ τοῦ ἄρα μετὰ ῥήματος παρατατικού ἐκφράζεται πολλάκις ὁμολογία πλάνης τινὸς τοῦ λέγοντος· ἐμοὶ θυομένῳ εἶναι ἐπὶ βασιλέα οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά· καὶ εἰκότως ἄρα οὐκ ἐγίγνετο (=εὐλόγως, καθὼς βλέπω τώρα).

Σημ. 2. Ἀρχῆθεν τὸ ἄρα (ποιητ. καὶ ἄρ ἢ ῥά) ἐδήλου τὴν ἄμεσον ἀκολουθίαν καὶ στενὴν σχέσιν δύο ἐννοιῶν (=κατόπιν, εὐθὺς κατόπιν, ἀκριδῶς), ὡς τοῦτο φαίνεται παρ' Ὀμήρῳ· ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔξετο (=εὐθὺς κατόπιν ἐκάθισε). ἔθι πλείσται κλονέοντο φάλαγγες, τῇ δ' ἐνόρουσε (=ἐκεῖ ἀκριδῶς εἰσώρμησε).

§ 277. **Οὖν, οὐκοῦν, οὕκουν.**

Α') Διὰ τοῦ οὖν (=λοιπὸν) συνδέεται μὲ τὰ ἀμέσως προηγούμενα περίοδος περιέχουσα *συμπέρασμα πραγματικόν* (ἦτοι τὸ ἐκ τῆς ὑπαρχούσης καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἀπορρέον ἐπακολούθημα)· ἐν Ἐφέσῳ ἤδη ὄντος τοῦ Θίδρωνος Δερκυλίδας ἄρξων ἀφίκετο ἐπὶ τὸ στράτευμα· ὁ μὲν οὖν Θίδρων ἀπῆλθεν οἴκαδε.

Σημ. Ἡ ἀρχικὴ σημασία καὶ τοῦ οὖν εἶναι βεβαιωτικὴ (= τῷ ὄντι, ἀληθῶς, πράγματι) καὶ μὲ τὴν σημασίαν ταύτην ἐδρίσκειται καὶ καθ' ἑαυτὸ καὶ μετὰ τοῦ γὰρ ἢ τοῦ γάρ ἢ τοῦ μὲν ἢ τοῦ δέ· εἰ δ' ἔστι, ὥσπερ οὖν ἔστι, θεὸς (=ὅπως ἀληθῶς ὑπάρχει). ἔστι ταῦτα ; πάνυ μὲν οὖν (=βεβαιότατα). Ποικίλη δὲ εἶναι καὶ τοῦ μορίου τούτου ἡ χρῆσις· οὕτω λαμβάνεται.

α') ὡς ἀπλοῦς σύνδεσμος συμπερασματικὸς· αἰσχροὺς ἐμὲ τεθυκότα ξενίζεσθαι ὑπὸ σοῦ, ἀλλὰ μὴ ξενίζειν σέ. μένε οὖν παρ' ἡμῖν.

β') εἰς ἀνακεφαλαίωσιν τῶν προλεχθέντων· Κύρος μὲν οὖν οὕτως ἐτελεύτησεν... Ξ. Ἀν. 1, 9, 1—ἡ ἀνάληψιν καὶ συνέχισιν τοῦ διακοπέντος διὰ τινος παρεμβολῆς λόγου· ὁ δὲ Πράξιανος—ἔτυχε γὰρ ὕστερος προσιῶν καὶ τάξεις αὐτῷ ἐπομένη τῶν ὀπλιτῶν—εὐθὺς οὖν εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων ἔθετο τὰ ὅπλα.

γ') τὸ μὲν οὖν πολλάκις ἐν ἀποκρίσει, ἵνα ἀντιταχθῇ τι διάφορον ἢ ὅλως ἀντίθετον τοῦ ὑπ' ἄλλου λεχθέντος· ἀλλὰ μέντοι,

ἔφη, χαρίεν γέ τι πρᾶγμα ἐστὶν ἡ φιλοσοφία. ποῖον, ἔφη, χαρίεν ; οὐδενὸς μὲν οὖν ἄξιον (=ἀπ' ἐναντίας οὐδενὸς ἄξιον).

δ') τὸ δ' οὖν, ἵνα ἐκφρασθῇ τι πραγματικὸν ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλα οὐχὶ βέβαια, περὶ τῶν ὁποίων πρότερον ἔγινε λόγος (=τὸ βέβαιον εἶναι, ἐν πάσῃ περιπτώσει)· ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύαξα... καὶ ἐλέγετο δοῦναι Κύρῳ χρήματα πολλά· τῇ δ' οὖν στρατιᾷ Κύρος τότε ἀπέδωκε μισθὸν τεττάρων μηνῶν Ε. Ἀν. 1, 2, 12.

ε') τὸ γοῦν (=γέ+οὖν) λαμβάνεται καὶ ὡς βεβαιωτικὸν καὶ ὡς εἰσχωγικὸν παραδείγματος ἢ περιορισμοῦ γενικωτέρας τινὸς ἐκφράσεως· οὐκοῦν ἀπλῶς ὑμῖν ἀποκρίνωμι ; πρέπει γοῦν σοι (=ἔτσι βέβαια ἀρμόζει εἰς σέ) Ε. Ἑλλ. 4, 1, 37. τὴν γοῦν Ἀττικὴν ἄνθρωποι φῶκον οἱ αὐτοὶ ἀεὶ (=παραδείγματος χάριν) Θουκ. 1, 2, 5. σὺ δέ μοι δοκεῖς τάναντία τῆς φιλοσοφίας ἀπολελαυκέναι· ζῆς γοῦν οὕτως, ὡς οὐδ' ἂν εἰς δοῦλος ὑπὸ δεσπότη διαιτώμενος μένεις (=τὸ βέβαιον τοῦλάχιστον εἶναι ὅτι ζῆς) Ε. Ἀπ. 1, 6, 2.

Β') Τὸ οὐκοῦν καὶ τὸ οὐκοῦν προήλθον ἐκ συνεκφορᾶς τῶν δύο μορίων οὐκ καὶ οὖν. Τίθεται δὲ τὸ μὲν οὐκοῦν, ὅταν τὸ συμπέρασμα εἶναι ἀποφατικὸν (=λοιπὸν δέν), τὸ δὲ οὐκοῦν, ὅταν τὸ συμπέρασμα εἶναι καταφατικὸν (=λοιπόν) καὶ προήλθεν ἐξ ἐρωτήσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἡ καταφατικὴ ἀπάντησις προέκυπτεν ἀφ' ἑαυτῆς· τῇ μὲν βίᾳ πρόσεισιν ἔχθραι καὶ κίνδουνοι, διὰ δὲ τοῦ πείθειν ἀκινδύνως τε καὶ μετὰ φιλίας ταῦτα γίγνεται· οὐκοῦν τῶν φρόνησιν ἀσκούντων τὸ βιάζεσθαι. Μανία δὲ τίνας ἦν ; οἱ δὲ εἶπον ὅτι Φαρναδάζου. οὐκοῦν καὶ τὰ ἐκείνης, ἔφη, Φαρναδάζου ; Ε. Ἑλλ. 3, 1, 26.

§ 278. Διὰ τοῦ δὴ εἰσάγεται ἐν γένει *συμπέρασμα φυσικὸν καὶ πραγματικόν*, ὅπως διὰ τοῦ οὖν· οἱ Θάψακηνοὶ ἔλεγον ὅτι οὐ πώποθ' οὗτος ὁ ποταμὸς διαβητὸς γένοιτο, εἰ μὴ τότε... ἐδόκει δὴ θεῖον εἶναι (=φυσικὰ λοιπόν). ἔτ', ἔφη, ὦ Ἡριππίδα, καὶ διδάσκετε αὐτόν. οἱ μὲν δὴ ἀναστάντες ἐδίδασκον (=λοιπόν).

Ἐν γένει δὲ ἡ χρήσις τοῦ δὴ εἰς τὰ πλεῖστα εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν τοῦ οὖν. Οὕτω τὸ δὴ λαμβάνεται

α') εἰς ἀνακεφαλαιώσιν τῶν προλεχθέντων ἢ εἰς ἀνάληψιν καὶ συνέχισιν τοῦ διακοπέντος διὰ τινος παρεμβολῆς λόγου ἢ εἰς με-

τάδασιν τοῦ λόγου εἰς τι νέον· ἡ μὲν δὲ Ἀθήνησι στάσις οὕτως ἐτελεύτησεν. ὁρῶν τὸν πάππον ὁ Κύρος κεκοσμημένον καὶ ὀφθαλμῶν ὑπογραφῇ καὶ χρώματος ἐντρίψει καὶ κόμαις προσθέταις· ταῦτα γὰρ πάντα Μηδικά ἐστι . . . ὁρῶν δὲ τὸν κόσμον τοῦ πάππου ἔλεγε Ε. Κ. Π. 1, 3, 2. τοὺς μὲν δὲ ἱππέας ἐδέξαντο οἱ Πέρσαι· ἐπεὶ δ' ἅμα πάντα τὰ δεινὰ παρῆν, ἐνέκλιναν Ε. Ἑλλ. 3, 4, 24.

β') ὡς βεβαιωτικὸν μόριον μὲ τὴν σημασίαν τοῦ *προφανῶς*, *προδήλως*, *φυσικά*· καὶ βασιλεὺς μὲν δὲ, ἐπεὶ ἤκουσε Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρεσκευάζετο (=φυσικά ἤρχισε νὰ ἐτοιμάζεται καὶ αὐτός).

γ') ὡς χρονικὸν μόριον μὲ τὴν σημασίαν τοῦ *ἤδη* (=πλέον)· οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἠσθάνοντο προσιόντων τῶν πολεμίων· ἐπεὶ δ' ἐπαιάνισαν, τότε δὲ ἔγνωσαν Ε. Ἑλλ. 4, 2, 19.

Σημ. Ἡ βεβαιωτικὴ καὶ ἡ χρονικὴ σημασία τοῦ *δὲ* εἶναι ἡ ἀρχικὴ αὐτοῦ σημασία. Ἐκ τῆς χρονικῆς δὲ προήλθεν ἡ συμπερασματικὴ (πδ. *τώρα*=λοιπόν).

§ 279. Διὰ τοῦ *τοίνυν* εἰσάγεται συμπέρασμα ἀσθενέστερον ἢ διὰ τοῦ *οὖν* ἢ τοῦ *δὲ*· οὐκοῦν, ἔφη ὁ Φαρνάδαξος, ἀπλῶς ὑμῖν ἀποκρίνωμαι; πρέπει γοῦν σοι. ἐγὼ *τοίνυν*, ἔφη . . . (=ἐγὼ λοιπόν) Ε. Ἑλλ. 4, 1, 37. Συχνάκις δ' ὁ *τοίνυν* λαμβάνεται ὡς μεταβατικός, ὅπως ὁ δέ· ἡμῖν δέ γε οἶμαι πάντα ποιητέα . . . εὖ *τοίνυν* ἐπίστασθε ὅτι μέγιστον ἔχετε καιρὸν (=εὖ δέ) Ε. Ἀν. 3, 1, 16.

Σημ. Τὸ *τοίνυν* προήλθεν ἐκ συνεκφορᾶς τοῦ *τοί+νυν*. Καὶ τοῦ μὲν *τοί* ἀρχικὴ σημασία εἶναι ἡ τοῦ *βεβαίως*· ἡδύ τοι ἀνδρεῖόν τι καὶ καλὸν νῦν εἰπόντα καὶ ποιήσαντα μνήμην οἷς τις ἐθέλει παρέχειν ἑαυτοῦ (=εὐχάριστον βέβαια εἶναι). Τὸ δὲ *νυν* (ποιητ. καὶ *νὺ*) προήλθεν ἐκ τοῦ *νυν* (=τώρα, τώρα λοιπόν)· ἴθι *νυν* ἀφήγησαι τούτῳ, τί σοι ἀπεκρινάμην ἐν Καλχηδόνι πρῶτον (=ἐμπρὸς λοιπόν).

§ 280. Διὰ τοῦ *τοιγάρτοι* (ποιητ. *τοιγάρ*) καὶ τοῦ *τοιγαροῦν* εἰσάγεται συμπέρασμα δηλοῦν ἰσχυρὰν πεπολθῆσιν τοῦ λέγοντος (=δι' αὐτὸ λοιπόν, δι' αὐτὸ ἴσα ἴσα)· Κύρῳ ἐπίστευον μὲν αἱ πόλεις, ἐπίστευον δ' οἱ ἄνδρες . . . *τοιγαροῦν*, ἐπεὶ Τισσαφέρνει.

ἐπολέμησε, πᾶσαι αἱ πόλεις ἔκοῦσαι Κύρον εἴλοντο ἀντὶ Τισσαφέρους Ε. Ἀν. 1, 9, 9.

§ 281. Διὰ τοῦ ὥστε συνδέεται πολλάκις κατὰ παράταξιν περίοδος ἢ (συνηθέστερον) κῶλον περιόδου μὲ τὰ προηγούμενα, ἵνα δηλωθῇ τὸ ἐκ τούτων προκύπτον ἀποτέλεσμα ἢ ἐπακολουθημ. ὅτι ἀδικεῖσθαι νομίζει ὑφ' ἡμῶν Κύρος οἶδα· ὥστε καὶ μεταπεμπομένου αὐτοῦ οὐκ ἐθέλω ἐλθεῖν.

Σημ. Ὅπως φαίνεται ἐν τῇς προηγούμενοις, τὸ ἄρα, τὸ οὖν (γούν), τὸ δὴ καὶ τὸ τοίνυν οὐδέποτε τίθενται ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου.

Παραρτήματα.

Περὶ τῆς σημασίας καὶ τῆς χρήσεως ἄλλων τινῶν μορίων ἐκ τῶν συνήθων.

§ 282. α'). Τὸ εὐχρησιτότατον εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐγκλιτικὸν μόριον γέ προσαρτᾶται εἰς οἰανδήποτε λέξιν καὶ χρησιμεύει, ἵνα ἐξαίρη τὴν ἔννοιαν αὐτῆς, ὑποδηλοῦν ὅτι ἀποκλείεται ἄλλο τι ἐκτὸς τοῦ ὑπὸ τῆς λέξεως ταύτης δηλουμένου· ἔγωγε (=ἐγὼ καὶ ὅχι ἄλλο τι). ὁ Ζεὺς διὰ τοὺς χρηστοὺς γε τιμᾶται μόνους Ἀριστεφ. Πλ. 93.

Ἐκ τῆς σημασίας ταύτης προέκυψεν ἡ βεβαιωτικὴ σημασία τοῦ γέ (=βεβαίως) καὶ ἡ περιοριστικὴ (=τοῦλάχιστον)· οὐκέτι ἡμεῖς ἐκείνου στρατιῶται ἐσμεν, ἐπεὶ γε οὐ συνεπόμεθα αὐτῷ. ὅτι ἐπὶ βασιλέα Κύρος ἄγοι, οὐδὲ ἐνταῦθα ἤκουσεν οὐδείς ἐν γε τῷ φανερό.

β'). Συνηθέστατον εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ἰδίᾳ δὲ εἰς τοὺς ποιητάς, εἶναι ὡσχύτως τὸ μόριον πέρ, ἐγκλιτικὸν καὶ αὐτὸ ὡς τὸ γέ. Ἐτυμολογικῶς τοῦτο ἔχει σχέσιν μὲ τὴν πρόθεσιν περὶ ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ πολὺ (πδ. περιπίμπλημι, περίφοδος § 193), χρησιμεύει δέ, ὡς καὶ τὸ γέ, ἵνα τονίξῃ τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως, εἰς τὴν ὁποίαν προσαρτᾶται. Αὐτομέδων μάχετ' ἀχνύμενός περ ἐταίρου (=πολὺ λυπούμενος) Ἰλ. Φ. 459. οὗτος Ὀδυσσεύς, ὃς τράφη ἐν δῆμῳ Ἰθάκης κρηναῆς περ ἐούσης (=ἥτις εἶναι πολὺ πετρώδης) Γ, 201.

Ἐκ τῆς σημασίας ταύτης προκύπτει

1) ἡ σημασία τοῦ βεβαίως ἢ τοῦλάχιστον· ἀρίγνωτοι δὲ θεοὶ περ Ἰλ. Ν, 72. τιμὴν πέρ μοι ὄφελλεν ἐγγυαλῖξαι Ζεὺς (=τιμὴν τοῦλάχιστον) Α, 353.

2) ἡ σημασία τοῦ ἀκριβῶς· ὥς ἔσεται περ, ἀληθείην καταλέξω Ὀδ. φ, 212 (πβ. παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ὅσπερ, οἷός περ, ὥσπερ κ. τ. λ.).

3) ἡ ἐπιδοτική σημασία (=καί, ἀκόμη καί)· καὶ ἀχνύμενοι περ ἐπ' αὐτῷ ἡδὺ γέλασσαν Ἰλ. Β, 270 (πβ. καίπερ καὶ § 257).

γ') Τὸ δῆπου συνδυάζει ἀμφοτέρως τὰς σημασίας τῶν δύο μορίων, ἐκ τῶν ὁποίων σύγκειται (πβ. § 278 καὶ § 177), λαμβάνεται δέ, ἵνα δι' αὐτοῦ ὑποδηλωθῇ ὅτι πιθανὸν ἄλλοι νὰ ἔχουν διάφορον γνώμην περὶ τοῦ προκειμένου, τὸ ὅποιον ὁ λέγων θεωρεῖ βέβαιον· ἂν δὲ τί σοι μὴ ἀρέσκω, ἐπὶ σοὶ δῆπου ἔσται ἀφελομένῳ ἐμὲ ἄλλω δοῦναι τὴν ἀρχὴν (=εἰς τὴν ἐξουσίαν σου βέβαια, ἂν δὲν ἀπατώμαι, θὰ εἶναι). Ἐνεκα δὲ τῆς τοιαύτης σημασίας τοῦ τὸ δῆπου πολλάκις παρέχει εἰς τὸν λόγον εἰρωνικὴν χροιάν.

δ') Παρεκτεταμένοι τύποι τοῦ δὴ εἶναι τὸ δῆτα καὶ τὸ δῆθεν. Καὶ διὰ μὲν τοῦ δῆτα, λίαν εὐχρήστου εἰς διαλόγους, ἐκφράζεται βεβαιώσεις ἰσχυροτέρα τῆς διὰ τοῦ ἀπλοῦ δῆ· οὐδαμῶς ἄρα ἀδικεῖν δεῖ. Οὐ δῆτα. Τὸ δὲ δῆθεν λαμβάνεται ὅπως τὸ ἰδικόν μας τάχα ἢ τάχατες ἢ (πολλάκις τὸ) δηλαδὴ πρὸς δῆλωσιν τοῦ ὅτι δὲν πρέπει τι νὰ νοηθῇ ὥς πραγματικόν· γνώμης παραινεσεῖ δῆθεν ἐπρεσβεύσαντο.

ε') Τοῦ μορίου ἡ (λίαν συνήθους παρ' Ὀμήρῳ) ἀρχικὴ σημασία εἶναι ἡ βεβαιωτικὴ (=τῷ ὄντι, ἀληθῶς)· Ζεῦ πάτερ, ἡ μεγάλας ἄτας ἄνδρεςι διδοῖσθαι Ἰλ. Τ. 270. τίπτ' αὐτ', αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, εἰλήλουθας; ἡ ἵνα ἔδῃ ὕδριν Ἀγαμέμνωνος; (Ἐκ τούτου προήλθε τὸ ἡ § 263, σημ. γ').

Εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς εὐχρηστον εἶναι τὸ ἡ τοῦτο ἐν συνδυασμῷ μετ' ἄλλων βεβαιωτικῶν ὡσαύτως μορίων, οἷον ἡ μὴν (σύνηθες ἐπὶ ὅρκων), ἡ γάρ.

Σημ. Ὡς βεβαιωτικόν μόριον λαμβάνεται καὶ τὸ ἀμέλει (προστακτικὸν τοῦ β. ἀμελῶ)· οὐ ἴσως διὰ τὸ πολυμαθὲς εἶναι περὶ τῷ αὐτῶν οὐδέποτε τὰ αὐτὰ λέγεις. ἀμέλει, ἔφη, πειρῶμαι

καινόν τι λέγειν αἰ (=βέβαια πδ. καὶ νῦν : θὰ ἔλθῃ αὐτὸς χωρὶς ἄλλο, μὴ σὲ μέλῃ ἢ μὴ σὲ νοιάξῃ).

§ 283. α') Τὸ ἤδη (=ἦ+δῆ) συνήθως μὲν λαμβάνεται ἐπὶ παρελθούσης πράξεως, ἵνα πληρέστερον καὶ ἐναργέστερον παρασταθῇ ἡ ἔννοια τοῦ παρελθόντος (=πλέον). ἔαρ ἤδη ὑπέφαιναν. Πολλάκις ὅμως λαμβάνεται καὶ προκειμένου περὶ πράξεως παρούσης ἢ μελλούσης (=τώρα δά, τώρα εὐθύς). ἐγώ, ὦ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ Ε. Ἀν. 1, 4, 16. τὴν παιδα πρὸ ἥρος οὐκ ἂν δυναίμεθα περὶ ἀγαγεῖν· ἀλλὰ ναὶ μὰ Δι', ἔφη ὁ Ὅτυς, κατὰ θάλατταν ἤδη ἂν πέμποιτο, εἰ σὺ βούλοιο Ε. Ἑλλ. 4, 1, 14.

β') Τὸ τέως (=ἕως τότε, δεικτικὸν τοῦ ἀναφορικοῦ ἕως) λαμβάνεται καὶ μὲ τὴν σημασίαν 1) τοῦ πρότερον, μέχρι τοῦδε· φίλος τέως, νῦν δ' ἐχθρὸς (πδ. ὁ τέως νομάρχης, ὁ τέως βουλευτής κ.τ.τ.). 2) τοῦ μέχρι τινός, ἐπὶ τινα χρόνον· οἱ ἐκ τῆς Σαλαμίνος τέως μὲν ἐξήτουν τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ· ὥς δ' οὐδαμοῦ φανεροὶ ἦσαν, ὥχοντο ἀποπλέοντες Θουκ. 6, 61.

γ') Τὸ αὖ λαμβάνεται ὅπως τὸ ἰδικόν μας πάλιν μὲ τὴν σημασίαν

1) τοῦ ἐκ νέου, δευτέραν φοράν, πάλιν· ταῦτα λέγων ὁ Δερκυλίδας ἦι πρὸς τὰς πύλας σὺν τῷ Μειδίᾳ... ἐπεὶ δ' εἰσῆλθεν, ἔχων αὖ τὸν Μειδίαν ἐπορεύετο πρὸς τὴν ἀκρόπολιν.

2) τοῦ ἐξ ἄλλου, ἀπὸ τοῦ ἄλλο μέρος· ἐγὼ δέ, ἔφη ὁ Κλέαρχος, ἄξω πάντας καὶ σοὶ αὖ δηλώσω, ὅθεν ἐγὼ περὶ σοῦ ἀκούω.

3) τοῦ πρὸς τοῖς ἄλλοις, προσέει· καὶ αὕτη αὖ ἄλλη πρόφασις ἦν αὐτῷ τοῦ ἀθροῖζειν στράτευμα.

δ') Τὸ πάλιν ἀρχῇθεν ἐσήμαινεν ὀπίσω (ἐπὶ τόπου)· ὦ ξεῖνε, πάλιν χώρει, μὴδὲ ἔστιθι ἐς τὸ ἱρὸν Ἡρόδ. 5, 72. Ἐκ φράσεων δέ, οἷαι διδόναι πάλιν, εἰσιέναι πάλιν κ.τ.τ. ἔλαβε κατόπιν καὶ τὴν σημασίαν τοῦ (αὖ, ἦτοι) ἐκ νέου, δευτέραν φοράν· Φαλῖνος πάλιν ἠρώτησε· σπονδὰς ἢ πόλεμον ἀπαγγεῶν;

ε') Τὸ ἅμα ἐτυμολογικῶς ἔχει σχέσιν μὲ τὸ ὁμοῦ καὶ ἀρχῇθεν ἐσήμαινε συγχρόνως, ταυτοχρόνως· ἅμα δὲ καὶ Σῶσις παρὴν Ε. Ἀν. 1, 2, 9. Δερκυλίδας εἴλετο θάτερον μᾶλλον ἢ ἅμα

ἀμφοτέροις πολεμεῖν. Τὸ ἅμα μὲν—ἅμα δὲ λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἀφ' ἑνὸς μὲν—ἀφ' ἑτέρου δέ· αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις, ἅμα μὲν ἐλεύθεραι βουλόμεναι εἶναι, ἅμα δὲ φοβούμεναι τὸν Τισσαφέρνην, εἰς Λακεδαίμονα ἔπεμπον πρέσβεις.

Σημ. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν οὐδέποτε τὸ ἅμα λαμβάνεται ὥπως νῦν ὡς σύνδεσμος χρονικὸς ἰσοδύναμος μὲ τὸ ὅτε ἢ εὐθύς ὡς.

§ 284. α'). Τὸ ἄρα (=ἄρά γε) προήλθεν ἐκ τοῦ ἦ ἄρα (§ 282 καὶ § 276), εἰσάγονται δὲ κανονικῶς δι' αὐτοῦ εὐθεῖαι ἑρωτήσεις· ἄρ' οὐκ ἂν ἐπὶ πᾶν βασιλεὺς ἔλθοι, ὡς πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον παράσχοι;

Σημ. Τὸ ἄρ' οὖν ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἀπλῶς διὰ τοῦ ἄρά γε ἢ διὰ τοῦ λοιπόν· ἄρ' οὖν δοκεῖ σοι ἀνθρώπῳ δυνατὸν εἶναι τὰ ὄντα πάντα ἐπίστασθαι;

β'). Τὸ γνωστὸν ὡς ὑποθετικὸς ἰδίᾳ σύνδεσμος εἰ (ποιητικῶς καὶ αἰ) ἀρχῇθεν ἐσήμαινεν ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις, τότε, ἔτσι καὶ μὲ τὴν σημασίαν ταύτην εὐρίσκεται παρ' Ὀμήρῳ ἰδίᾳ πρὸ εὐκτικῆς· Ἀντίλοχε, οὐ τις σείῃ νεώτερος ἄλλων Ἀχαιῶν ... οὐτ' ἄλκιμος ὥς σὺ μάχεσθαι· εἴ τινα πού Τρώων ἐξάλμενος βάλοισθα (=ἔτσι ... ἡμπορεῖς νὰ κτυπήσης). Τὴν σημασίαν ταύτην ἀρχῇθεν εἶχε τὸ εἰ καὶ εἰς τὸ εἰ γάρ (ποιητ. αἰ γάρ), τὰ ὅποια κατόπιν κατήντησαν ἰσοδύναμα πρὸς τὸ εἴθε (καὶ αἴθε), παρεκτεταμένους ὡσαύτως τύπους τοῦ εἰ (§ 217).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

Β'. Ἑσωτερικὴ σύνδεσις ἢ καθ' ὑπόταξιν.

§ 285. Δευτερεύουσά τις πρότασις ἐν σχέσει πρὸς τὴν κυρίαν ἐπέχει ἐν γένει θέσιν προσδιορισμοῦ τινος ἢ ὀνομαστικοῦ (πδ. ἦλθον Ἀριατος καὶ Ἀρτιάζος, εἰ ἦσαν Κύρος πιστότατοι — καὶ—Ἀρταπάτης, ὁ πιστότατος αὐτῶν τῶν σκηπτούχων) ἢ ἐπιρρηματικοῦ (βασιλεὺς, ἐπεὶ Κύρος ἀπέθανε, καταφρονήσας ἐπὶ τούτῳ πέμπων ἐκέλευε παραδιδόναι τὰ ὅπλα) πδ. § 39 κ.έ.

§ 286. Δευτερεύουσά τις πρότασις ἀνήκει ἢ εἰς τὰς προτάσεις κρίσεως ἢ εἰς τὰς προτάσεις ἐπιθυμίας ἢ εἰς τὰς ἐρωτηματικάς· οὗτοι ἔλεγον, *ὅτι Κύρος τέθνηκε*. Κύρος φίλων ᾤετο

δεισθαι, ὡς συνεργοὺς ἔχοι. προσελθὼν ἄνθρωπός τις ἠρώτησε, *ποῦ ἂν ἴδοι Πρόξενον*.

Ἡ δὲ σύνδεσις δευτερευούσης τινὸς προτάσεως πρὸς ἐτέραν γίνεται, ἔν μὲν αὕτη εἶναι πρότασις κρίσεως ἢ ἐπιθυμίας, διὰ συνδέσμου τινὸς εἰδικοῦ ἢ αἰτιολογικοῦ ἢ τελικοῦ ἢ ὑποθετικοῦ ἢ χρονικοῦ ἢ συμπερασματικοῦ ἢ δι' ἀναφορικῆς τινος λέξεως, ἔάν δὲ αὕτη εἶναι πρότασις ἐρωτήσεως, δι' ἐρωτηματικῆς τινος λέξεως (τίς, ὅστις, ποῖος, ποῦ, ὅπου κλπ. § 8, β').

§ 287. Αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις ὡς ἐκ τῆς σχέσεως αὐτῶν πρὸς τὴν κυρίαν πρότασιν καὶ ὡς ἐκ τοῦ συνδέσμου ἢ τῆς λέξεως ἐν γένει, διὰ τῶν ὁποίων εἰσάγονται, διακρίνονται εἰς προτάσεις α') εἰδικάς, β') αἰτιολογικάς, γ') τελικάς, δ') ὑποθετικάς, ε') χρονικάς, ς') συμπερασματικάς καὶ ζ') ἀναφορικάς.

Σημ. Αἱ εἰδικαὶ καὶ αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις ἀνήκουν εἰς τὰς προτάσεις κρίσεως (ἄρνησις οὐ), αἱ τελικαὶ καὶ αἱ ὑποθετικαὶ (αὗται κυρίως ἐν μέρει) εἰς τὰς προτάσεις ἐπιθυμίας (ἄρνησις μή), αἱ δὲ χρονικαὶ, αἱ συμπερασματικαὶ καὶ αἱ ἀναφορικαὶ ὅτε μὲν εἰς τὰς προτάσεις κρίσεως, ὅτε δὲ εἰς τὰς τῆς ἐπιθυμίας. Καὶ αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις ἐρωτήσεως ἀντιστοιχοῦν ὅτε μὲν πρὸς προτάσεις κρίσεως, ὅτε δὲ πρὸς προτάσεις ἐπιθυμίας.

Α') Δευτερεύουσαι προτάσεις—I. Κρίσεως (ἄρνησις οὐ).

1. Εἰδικαὶ προτάσεις.

§ 288. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις α') εἰσάγονται διὰ τοῦ συνδέσμου *ὅτι* ἢ τοῦ ὡς καὶ χρησιμεύουν ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας λεκτικῶν ἢ γνωστικῶν ἐν γένει ῥημάτων ἢ ὡς ἐπεξήγησις δεικτικῆς ἀντωνυμίας οὐδετέρου γένους· ἀπάγγελλε *ὅτι* καὶ ὑμῖν ταῦτά *δοκεῖ*. *ὅτι* μέντοι Κύρος *νομίζει* ἀδικεῖσθαι ὑφ' ὑμῶν, *οἶδα*. οὐ *τοῦτό* γε ἐρῶ, ὡς ὑμεῖς *καταισχύνετε* τοὺς προγόνους.

ἐκφέρονται δὲ κανονικῶς

1) ὅταν μὲν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι χρόνου ἄρτιου, διὰ τῶν ἐγκλίσεων τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως (§ 222)· λέγουσί τινες, *ὅτι* πολλὰ *ὑπισχνεῖ*. εὖ *ἴστε*,

ὅτι τὴν ἐλευθερίαν ἐλοίμην ἂν ἀντὶ ὧν ἔχω πάντων. ἀπαγγέλλετε Ἀριαίῳ, ὅτι ἡμεῖς νικῶμεν βασιλέα καὶ (ὅτι), εἰ μὴ ὑμεῖς ἦλθετε, ἐπορευόμεθα ἂν ἐπὶ βασιλέα.

β') ὅταν δὲ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι χρόνου ἱστορικοῦ, συνήθως μὲν δι' εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου (§ 219), ἐνίοτε δὲ διὰ τῶν ἐγκλίσεων τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως ἢ διὰ τοιαύτης τινὸς ἐγκλίσεως καὶ εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου ὁμοῦ· ὁ Τισσαφέρνης πέμψας πρὸς Δερκυλίδαν εἶπεν, ὅτι εἰς λόγους βούλοιο αὐτῷ ἀφικέσθαι. Σιλανδὸς ὁ μάντις θυόμενος εἶπεν, ὅτι βασιλεὺς αὐτὸν μαχεῖται δέκα ἡμερῶν. Ἀγασίλαος ἀπεκρίνατο, ὅτι οὐκ ἂν ποιήσεις ταῦτα ἄνευ τῶν οἴκοι τελῶν. αὗτοι ἔλεγον, ὅτι Κύρος μὲν τέθνηκε, Ἀριαίος δὲ πεφρευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἴη.

Σημ. 1. Τὸ εἰδικὸν ὡς συνήθως ὑποδηλοῖ τι τὸ ὑποκειμενικόν (ἦτοι ἀτομικόν καὶ οὐχὶ πάντως βέβαιον) καὶ διὰ τοῦτο κανονικῶς τίθεται μετὰ τὰ ῥήματα διαβάλλειν, πείθειν ἢ τὸ ῥῆμα λέγειν, ὅταν πρόκειται νὰ ὑποδηλωθῇ ὅτι δὲν ἀποδέχεται τις τὸ λεγόμενον· ἀκούω τινὰ διαβάλλειν ἐμέ, ὡς ἄρα ἐξαπατήσας ὑμᾶς μέλλω ἄγειν εἰς Φάει· λέγει, ὡς ὑδριστῆς εἰμι. Τὸ δὲ ὅτι τίθεται ἐνίοτε πλεοναστικῶς καὶ τὰ δι' αὐτοῦ εἰσαγόμενα ἔχουσιν ἀκριδῶς ὅπως ἐξεφράσθησαν εἰς εὐθὺν λόγον· Πρόξενος εἶπεν, ὅτι αὐτός εἰμι, ὃν ζητεῖ.

Σημ. 2. Αἱ φράσεις δηλὸν ὅτι (=προδήλως, βεβαίως), οἷδ' ὅτι (=τὸ ἡξεύρω, βέβαια) ἢ εὖ οἷδ' ὅτι (=τὸ ἡξεύρω καλὰ, βεβαιότατα), αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται πολλάκις παρενθετικῶς ὡς βεβαιωτικὰ ἐπιρρήματα, προήλθον ἐξ ἐλλειπτικῶν ἐκφράσεων, εἰς τὰς ὁποίας παρελείπετο τὸ ῥῆμα τῆς εἰδικῆς προτάσεως νοούμενον ἐκ τῶν προηγούμενων· οὕτω σοι διαφερόντως ἤρεσκεν ἡ πόλις καὶ ἡμεῖς οἱ νόμοι δηλὸν ὅτι. αὐτὸς ἂν δέησθε, οἶδα ὅτι, ὡς φίλου τεύξεσθε Κύρου. ἀκούετε, εὖ οἷδ' ὅτι, καὶ ὑμεῖς Ἰάσονος ὄνομα.

2. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις.

§ 289. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις α') εἰσαγονταὶ διὰ τῶν αἰτιολογικῶν συνδέσμων διότι, ὅτι καὶ ὥς (=διότι ἢ ἐπειδὴ)

καὶ τῶν κυρίως χρονικῶν ἐπειδὴ, ἐπεὶ (καὶ σπανιώτερον ὅτε, ὁπότε).

β') ἐκφέρονται δὲ κανονικῶς διὰ τῶν ἐγκλίσεων τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως (§ 222), σπανίως δέ, ὅταν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι χρόνου ἱστορικοῦ, καὶ δι' εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου πρὸς δήλωσιν αἰτίας ὑποκειμενικῆς (ἦτοι κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως): δῶρον αὐται αἱ πόλεις ἦσαν παρὰ βασιλέως Γογγύλῳ, ὅτι μόνος Ἐρετριέων μηδίσας ἔφυγεν. παρὰ τὴν γέφυραν πέμψαι κελεύουσι φυλακὴν, ὥς διανοεῖται αὐτὴν λῦσαι Τισσαφέρνῃς τῆς νυκτός. τίθημι σε ὁμολογοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἀποκρίνει. ὅτε ταῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλῃν ἀκούειν. χαλεπὰ τὰ παρόντα, ὁπότε ἀνδρῶν στρατηγῶν τοιούτων στερόμεθα. Κῦρος τῷ Κλεάρχῳ ἐδῶα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἴη.

Σημ. Μετὰ ῥῆμα δηλοῦν ψυχικὸν πάθος (χαίρω, ἡδομαι, λυποῦμαι, θαυμάζω, χαλεπαίνω, ἀγανακτῶ κλπ.), καθὼς καὶ μετὰ τὰς φράσεις *αἰσχροὺν ἐστὶ, δεινὸν ἐστὶ* κλπ. ἀκολουθεῖ πολ- λάκις ἀντὶ τοῦ αἰτιολογικοῦ ὅτι τὸ εἰ (ὁπότε καὶ τὸ μὴ ὡς ἄρνησις): Δημοσθένης οὐκ ἀγαπᾷ εἰ μὴ δίκην ἔδωκεν, ἀλλ', εἰ μὴ καὶ χρυσῷ στεφάνῳ στεφανωθήσεται, ἀγανακτεῖ (=δὲν εὐχαριστεῖται ὅτι... ἀλλ' ἀγανακτεῖ ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι...). οὐκ αἰσχροὺν, εἰ ὁμῆς ὄντες Ἀθηναῖοι βάρβαρον ἄνθρωπον φοβήσεσθε; ἄτοπον ἂν εἴη, εἰ μὴδὲν ἐμοῦ λέγοντος αὐτοὶ βοᾶτε. Πολλάκις δὲ συγχέονται αἰτιολογία καὶ χρόνος ἢ αἰτιολογία καὶ ὑπόθεσις, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τοῦτο τὸ χρυσίον τότε ἀπέδωκεν, ἐπεὶ παρῆλθον αἱ δέκα ἡμέραι (=ἔφου ἢ ἐπειδὴ). οἱ Ἕλληνες, ὡς εἶδον Φαρνάδαζον προσελαύνοντα, συνέδραμον.

II. Ἐπιθυμίας (ἄρνησις μὴ).

1. Τελικαὶ προτάσεις.

§ 290. Αἱ *τελικαὶ προτάσεις*, ἦτοι αἱ δηλοῦσαι τὸν σκοπὸν πράξεώς τινος, α') εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων ἴνα, ὅπως, ὡς (=διὰ νᾶ), ἐπὶ ἄρνήσεως δὲ διὰ τούτων μετὰ τοῦ μὴ ἢ καὶ διὰ μόνου τοῦ μὴ (=διὰ νᾶ μὴ).

β') ἐκφέρονται δὲ κανονικῶς

1) πρὸς δῆλωσιν σκοποῦ νοουμένου ὡς δυναμένου νὰ ἐκπληρωθῇ, ὅταν μὲν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι χρόνου ἄρκτητοῦ, δι' ὑποτακτικῆς, ὅταν δὲ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι χρόνου ἱστορικοῦ, δι' εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου (§ 219): *δοκεῖ μοι κατακαῦσαι τὰς ἀμάξας, ἵνα πορευώμεθα*, ὅπῃ ἂν συμφέρῃ. Κύρος τὰς ναῦς *μετεπέμψατο*, ὅπως ὀπλίτας ἀποβιβάσειε. Ἀγχιλλεὺς *ἔγνω* ἱππικὸν κατασκευαστέον εἶναι, ὡς μὴ δραπετεύοντα πολεμεῖν δέοι. ἀπόστιχε, *μὴ* τι νοήσῃ Ἥρη (= ἵνα μὴ).

Τίθεται ὁμοῦ καὶ μετὰ ῥῆμα ἱστορικοῦ χρόνου ὑποτακτικῇ, ὅταν πρόκειται νὰ παρασταθῇ ὁ σκοπὸς ἀπλῶς, οὐχὶ δὲ ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ υποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως, ἢ ὅταν ἡ μὲν διὰ τῆς κυρίας προτάσεως δηλουμένη πρᾶξις ἀνήκῃ εἰς τὸ παρελθόν, ἀλλ' ὁ σκοπὸς αὐτῆς θεωρεῖται ὑφιστάμενος καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦ λέγοντος: Ἀβροχόμας τὰ πλοῖα *κατέκαυσεν*, ἵνα μὴ Κύρος διαβῇ. ἐκκλησίαν τούτου ἕνεκα *ξυνήγαγον*, ὅπως *υπομνήσω* καὶ *μέμψωμαι*, εἰ τι μὴ ὀρθῶς ἐμοὶ χαλεπαίνετε.

Σημ. α'). Ἐνίοτε τίθεται εἰς τελικὴν πρότασιν εὐκτικὴ καθ' ἑλξιν καὶ ἀφομοίωσιν πρὸς προηγουμένην ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει ὑπάρχουσαν εὐκτικὴν· νῦν δ' ὥρῃ δόρποιο· τάχιστα μοι ἔνδον ἑταῖροι *εἶεν*, ἵν' ἐν κλισίᾳ *τετυκοίμεθα* δόρπον Ὅδ. ξ, 407. ἄρ' οὐκ ἂν ἐπὶ πᾶν *ἔλθοι* βασιλεὺς, ὡς ἡμᾶς τὰ ἔσχατα αἰκισάμενοις πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον *παράσχοι*; Ε. Ἀν. β, 1, 18.

Σημ. β'). Εἰς τὸ τελικὸν ὅπως καὶ ὡς προστίθεται πολλάκις καὶ ὁ (δυνητικὸς) ἂν καὶ οὕτω παρίσταται κάλλιον ὁ σκοπὸς ὡς ἐνδεχόμενος (§ 218, σημ. α')· τὰς ἀρετὰς ἐπιτηδεύομεν, ὅπως ἂν μετὰ πλείστων ἀγαθῶν τὸν βίον διάγωμεν.

2) πρὸς δῆλωσιν σκοποῦ νοουμένου ὡς μὴ δυναμένου νὰ ἐκπληρωθῇ (διότι καὶ τὸ διὰ τῆς κυρίας προτάσεως σημαίνόμενον πράγματι δὲν γίνεται ἢ δὲν ἔγινε) δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου (συνήθως μὲ τὸ ἵνα)· εἰ γὰρ ὄφελον οἶοί τε εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐξεργάσθαι, ἵνα οἶοί τε ἦσαν αὐ καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα Πλ. Κρίτ. 44. ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν, ὡς μὴ

ἔξαπατιᾶν Ε. Ἀν. 7, 6, 23 (πδ. μακάρι νὰ εἶχα, γιὰ νὰ σοῦ ἔδιδα).

2. Ὑποθετικαὶ προτάσεις (Ὑποθετικοὶ λόγοι).

§ 291. Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰσάγονται διὰ τοῦ συνδέσμου εἰ (ὅστις μετὰ τοῦ δυνητικοῦ ἂν ᾔνωθη καὶ ἐτχημάτισε τὸν ἑάν, ἐξ οὗ κατόπιν προῆλθον ὁ ἂν καὶ ὁ ἦν). Ἐπὶ ἀρνήσεως δέχονται κανονικῶς τὸ μὴ (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις ἐπὶ ἀρνήσεως κανονικῶς ἔχουν τὸ δέν, τὸ ἀντιστοιχοῦν πρὸς πρὸς τὸ ἀρχαῖον οὐ).

Ἡ πρότασις ἢ ἔχουσα τὸν ὑποθετικὸν σύνδεσμον καλεῖται οὐ μόνον ὑπόθεσις, ἀλλὰ καὶ πρότασις ἢ ἡγούμενον, ἢ δὲ ὑπὸ ταύτης προσδιοριζομένη κυρίᾳ πρότασις λέγεται ἀπόδοσις ἢ ἐπόμενον. Ὑπόθεσις δὲ καὶ ἀπόδοσις ὁμοῦ λέγονται ὑποθετικὸς λόγος.

§ 292. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ὅχι μόνον κατὰ τὴν σημασίαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ἐξωτερικὸν τύπον διακρίνονται τέσσαρα εἴδη ὑποθετικῶν λόγων, τὰ ἐξῆς·

1) Ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὀριστικῆς παντὸς χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις καθ' ὅταν ὁποῦντε ἐγκλισιν.

Οὕτως ἐκφέρονται οἱ ὑποθετικοὶ λόγοι, ὅταν ὁ λέγων λαμβάνῃ τὸ ἐν τῇ ὑποθέσει λεγόμενον ὡς πραγματικὸν (ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν ὄντως εἶναι τοιοῦτον), θέλων ἀπλῶς νὰ συναγάγῃ ἐξ αὐτοῦ ἐν συμπεράσμα· περὶ τῆς σχέσεως δὲ τοῦ ὑποτιθεμένου πρὸς τὴν πραγματικότητα οὐδεμίαν ὁ λέγων αὐτὸς ἐκφέρει γνῶμην· (πρῶτον εἶδος ὑποθετικῶν λόγων — καθαρῶς ὑποθετικοὶ λόγοι — λογικὴ ὑπόθεσις)· εἰ εἴποι βωμοί, εἰοὶ καὶ θεοὶ (=ἂν δεχθῶμεν ὅτι...), εἰ θεοῦ ἦν Ἀσκληπιός, οὐκ ἦν αἰσχροκερδής, εἰ ἐγὼ μὴ γινγνώσκω τὰ δίκαια, ὑμεῖς δὲ διδάξατέ με.

2) Ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις διὰ δυνητικῆς ὀριστικῆς, ἥτοι ὀριστικῆς ἱστορικοῦ ὡσαύτως χρόνου μετὰ τοῦ ἂν.

Οὕτως ἐκφέρονται οἱ ὑποθετικοὶ λόγοι, ὅταν τὸ ἐν τῇ ὑποθέσει εἶναι τι, ὅπερ δὲν συμβαίνει ἢ δὲν συνέβη, ἥτοι ἀντί-

θετον τοῦ πραγματικοῦ, κατ' ἀκολουθίαν δὲ οὐχὶ πραγματικὸν εἶναι καὶ τὸ συμπέρασμα· τὸ δὲ πραγματικῶς συμβαῖνον ἢ συμβάν πολλάκις ἀκολουθεῖ διὰ τοῦ νῦν δέ· (τέταρτον εἶδος ⁽¹⁾) υποθετικῶν λόγων—ὕποθεσις τοῦ ἀπραγματοποιήτου ἢ τοῦ δυνατοῦ ἐν τῇ παρελθόντι)· εἰ μὴ ὑμεῖς ἤλθετε, ἐπορευόμεθα ἂν ἐπὶ βασιλέα. οὐχ οὕτως ἂν προθύμως ἐπὶ τὸν πόλεμον ὑμᾶς παρεκάλουν, εἰ μὴ τὴν εἰρήνην ἐώρων αἰσχροὺς ἐσομένους.

Σημ. Αἱ τοιαῦται ὑποθέσεις, ὅταν μὲν ἐκφέρωνται διὰ παρατακτικοῦ, ἀναφέρονται συνήθως εἰς τὸ παρόν, ἥτοι παριστῶσι τὸ ἀντιθετον πρὸς τὸ πραγματικῶς ὑπάρχον, (φῶς *εἰ μὴ εἵχομεν*, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν), ὅταν δὲ ἐκφέρωνται δι' ἀορίστου, ἀναφέρονται κανονικῶς εἰς τὸ παρελθόν, ἥτοι παριστῶσι τὸ ἀντιθετον τοῦ πραγματικῶς γενομένου· (εἰ Φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, οὐδὲν ἂν ὦν νυνὶ πεποίηκεν ἔπραξεν, οὐδὲ τοσαύτην ἐκτίσαστο δύναμιν).

3) Ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰάν ἢ ἂν ἢ ἦν καὶ υποτακτικῆς (ἥτοι κυρίως εἰπεῖν διὰ τοῦ *εἰ* καὶ υποτακτικῆς συνοδευσμένης ὑπὸ τοῦ δυνητικοῦ ἂν), ἢ δὲ ἀπόδοσις

α') διὰ τῆς ὀριστικῆς μέλλοντος ἢ διὰ τινος ἐκφράσεως ἀντιστοιχούσης πρὸς ὀριστικὴν μέλλοντος.

Οὕτως ἐκφέρονται οἱ ὑποθετικοὶ λόγοι, ὅταν τὸ ἐν τῇ ὑποθέσει εἶναι τι τὸ προσδοκώμενον· (δεύτερον εἶδος τῶν ὑποθετικῶν λόγων—πρῶτῃ περίπτωσις — ὑπόθεσις τοῦ προσδοκώμενου)· εἰάν βασιλεὺς ἄλλον στρατηγὸν πέμπῃ, βουλήσομαι ὑμῖν σύμμαχος εἶναι. ἦν οἱ ἄλλοι ψηφίσωνται ἔπεσθαι, ὑμεῖς δόξετε αἵτισι εἶναι. εἰάν ἀληθεύσης, ὑπισχνοῦμαι σοι δέκα τάκταντα (=δώσω σοι).

Σημ. Ἐν ζωντῷ λόγῳ ἀντὶ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως τίθεται προστακτικὴ, μετὰ τῆς ὁποίας συμπλέκεται ὀριστικὴ μέλλοντος διὰ τοῦ καί· σμικρὸν λαβὲ παράδειγμα καὶ πάντα εἴσει, ἃ βούλομαι (πδ. πᾶρε αὐτὸ τὸ φάρμακον καὶ ἀμέσως θὰ γίνῃς καλά).

(¹) Καλοῦμεν αὐτοὺς τέταρτον εἶδος ἀκολουθοῦντες τὴν καθιερωμένην διάκρισιν τῶν ὑποθετικῶν λόγων.

β') διὰ τῆς ὀριστικῆς ἐνεστώτος ἢ διὰ τινος ἐκφράσεως ἀντιστοιχοῦσης πρὸς ἐνεστώτα.

Οὕτως ἐκφέρονται οἱ ὑποθετικοὶ λόγοι, *ὅταν τὸ ἐν τῇ ὑποθέσει εἶναι τι τὸ ἀορίστως ἐπαναλαμβανόμενον* (δεύτερον εἶδος τῶν ὑποθετικῶν λόγων — δευτέρα περίπτωσις — ὑπόθεσις τοῦ ἀορίστως ἐπαναλαμβανομένου)· οἱ κύνες τοὺς παριόντας δάκνουσιν, ἣν δύνωνται. εὐλαβοῦ τὰς διαβολάς, κἄν ψευδῆς ᾧτιν (=συμβουλεύω σοι εὐλαβεῖσθαι). ἄνθρωποι ἦν ἄρα ταυ καὶ πείρα σφαλῶσιν, ἀντελπίσαντας ἄλλα ἐπλήρωσαν τὴν χρεῖαν (=συνήθως πληροῦσι) Θουκ. 1, 70.

Ὅταν δὲ ὁ τοιοῦτος ὑποθετικὸς λόγος ἀναφέρεται ὠρισμένως εἰς τὸ παρελθόν, ἀντὶ τοῦ ἐὰν καὶ ὑποτακτικῆς τίθεται τὸ εἰ μετ' εὐκτικῆς δηλοῦσης ἐπανάληψιν πράξεως ἐν τῷ παρελθόντι· ποτὸν πᾶν ἤδ' ἦν τῷ Σωκράτει διὰ τὸ μὴ πίνειν, εἰ μὴ διωρῶη (=ἂν δὲν ἐδίψα).

4) Ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτικῆς, ἣ δὲ ἀπόδοσις κανονικῶς διὰ δυνητικῆς εὐκτικῆς (§ 218), ἀλλὰ καὶ δι' ὀριστικῆς.

Οὕτως ἐκφέρονται οἱ ὑποθετικοὶ λόγοι, *ὅταν τὸ ἐν τῇ ὑποθέσει παρίσταται ὑπὸ τοῦ λέγοντος ὡς δυνατόν, χωρὶς ὅμως νὰ δηλοῦται ἂν ὡς τοιοῦτον εἶναι καὶ προσδοκώμενον (τρίτον εἶδος τῶν ὑποθετικῶν λόγων—ἀπλῆ σκέψις τοῦ λέγοντος)· πορευοίμεθα ἂν οἴκαδε, εἴ τις ἡμᾶς μὴ λυποίῃ. εἰσὶ τῶν ποταμῶν οὗ; οὐδ' ἂν παντάπασι διαβαίητε, εἰ μὴ ἡμεῖς ὁμᾶς διαπορευόμεν.*

Σημ. Εἶδομεν ἐν τοῖς προηγουμένοις ὅτι αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γενικῶς δέχονται ἐπὶ ἀρνήσεως τὸ μὴ, ἐνῷ αὐταὶ μόνον ἐπὶ τοῦ β' καὶ γ' εἶδους τῶν ὑποθετικῶν λόγων (§ 292, 3 καὶ 4) εἶναι κυρίως εἰπεῖν προτάσεις ἐπιθυμίας.

Τοῦτο ἐξηγεῖται ἐκ τούτου, ὅτι αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις ἀρχῇθεν προήλθον ἐκ προτάσεων ἐπιθυμίας, ἥτοι ἐξ εὐχετικῶν προτάσεων κατ' εὐκτικὴν ἐκφερομένων (εἰς τὰς ὁποίας τὸ εἰ ἀρχῇθεν=εἶθε πδ. § 284 β'). Οὕτω λ. χ. ἐν τῇ φράσει «εἴ μοι τι πίθοιο, τό κεν πολὺ κέρδιον εἴη» νῦν παύσωμεν πόλεμον» (Ἰλ. Η, 28—29), κυρίως δηλοῦται «εἶθε νὰ μ' ἀκούσῃς· αὐτὸ θὰ

ἦτο πολὺ ὠφελιμώτερον». Ἐν τῇ συναφείᾳ ὅμως τῶν δύο νοημάτων ἡδύνατο νὰ ἐκληφθῇ τὸ εἰ ὡς σημαίνουν ὅτι σημαίνει νῦν τὸ εἰάν (εἰάν μὲ ἤκουες, αὐτὸ θὰ ἦτο πολὺ ὠφελιμώτερον). Ἐκ τοιαύτης συναφείας τῶν προτάσεων ἐγεννήθη ἡ ὑποθετικὴ σημασία καὶ χρῆσις τοῦ εἰ, ἀνεπτύχθησαν δὲ σὺν τῷ χρόνῳ τὰ διάφορα εἶδη τῶν ὑποθετικῶν λόγων καὶ παρήχθη ἰδιάζον εἶδος προτάσεων μεικτῶν κρίσεως ἅμα καὶ ἐπιθυμίας, διετηρήθη δὲ ἡ ἀρνησις μὴ ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐκεῖ ἔνθα ἤρμοζε τὸ οὐ. Εὐρίσκονται, ἀλλὰ σπανιώτατα καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ὑποθετικαὶ προτάσεις μὲ ἀρνησιν τὸ οὐ (π. χ. Ε. Ἀν. 1, 7, 18 εἰ οὐ μαχεῖται).

Ἱδιαίτεραι παρατηρήσεις περὶ τῶν ὑποθετικῶν λόγων.

§ 293. Εἶναι δυνατόν δύο ὑποθέσεις, διαφόρως μάλιστα ἐκπερῶμεναι, νὰ ἔχουν μίαν κοινὴν ἀπόδοσιν,

α') ἔταν ἡ μία ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐπεξήγησις τῆς ἐτέρας· εἰ δρᾷς τοῦτο, ἔμοιγε τεκμήριον ἔσται τοῦτο ὅτι σωφρονεῖς, εἰάν ἐπάξῃς παρέχῃς Σωκράτει.

β') ἔταν ἡ μία εἶναι γενικωτέρα τῆς ἄλλης ἔχουσα αὐτὴ ὡς ἀπόδοσιν κυρίως τὸν ὅλον ὑποθετικὸν λόγον τὸν αποτελούμενον ἐκ τῆς ἐτέρας ὑποθέσεως καὶ τῆς κοινῆς ἀποδόσεως· εἰ ἀπόρως γινώσκετε ἔχοντα τὰ ἡμέτερα, εἰ καὶ ὑμῖν συμφέρει, ἀξιοῦμεν ποιήσασθαι με) ἡμῶν εἰρήνην (γενικώτερον τὸ εἰ γινώσκετε).

γ') ἔταν ἀπόδοσις τῆς μιᾶς ἐκ τῶν δύο ὑποθέσεων εἶναι κυρίως ἡ ἐτέρα ὑπόθεσις· ἀξιοῦμεν, εἴ τινα ὁρᾷτε σωτηρίαν ἡμῖν, εἰάν διακκρτερῶμεν πολεμοῦντες, διδάξει καὶ ἡμᾶς (ὁρᾷτε σωτηρίαν τινὰ ἡμῖν, εἰάν διακκρτερῶμεν πολεμοῦντες;).

Σημ. Μίαν κοινὴν ἀπόδοσιν δύνανται νὰ ἔχουν καὶ δύο ἢ περισσότεραι ὑποθέσεις συνδεόμεναι πρὸς ἀλλήλας διὰ τοῦ τε τε (εἴτε—εἴτε, εἰάν τε—εἰάν τε, ἦντε—ἦντε), ὅτε ἀποτελεῖται διάζευξις καὶ δηλοῦται ἀδιαφορία ἢ ἀμφιβολία τοῦ λέγοντος ὡς πρὸς τὴν παραδοχὴν ἐκ δύο τινῶν ἢ περισσοτέρων· ἴσοι ὄντες μαχοῦμεθα, ἦντε ἐνθάδε ἐπιόντας τοῖς πολέμοις δεχώμεθα, ἦντε ἐπ' ἐκείνους ἰόντες τὴν μάχην συνάπτωμεν. Τὸ εἴτε εὐρίσκεται καὶ ἅταξ λαμβανόμενον μὲ τὴν κυρίαν αὐτοῦ σημασίαν (=καὶ εἰάν)· ὥς τε μένομεν αὐτοῦ, σκεπτέον μοι δοκεῖ εἶναι.

ἔπως ὡς ἀσφαλέστατα μενοῦμεν, εἴτε ἤδη δοκεῖ ἀπιέναι, ἔπως ὡς ἀσφαλέστατα ἀπιμεν. Εὐρίσκεται δὲ καὶ δις καὶ πολλάκις ὡς διαζευκτικὸς σύνδεσμος συνδέων εἴτε προτάσεις εἴτε ἐννοίας ἀπλᾶς· εἴτε τοὺς θεοὺς ἴλεως εἶναι σοὶ βούλει, θεραπευτέον τοὺς θεοὺς, εἴτε ὑπὸ φίλων ἐθέλεις ἀγαπᾶσθαι, τοὺς φίλους εὐεργετητέον, εἴτε ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος ἀξιοῖς ἐπ' ἀρετῇ θαυμάζεσθαι, τὴν Ἑλλάδα πειρατέον εὖ ποιεῖν. εἴτε *Λύσανδρος*, εἴτε *ἄλλος τις* ἐμπειρότερος περὶ τὰ ναυτικὰ βούλεται εἶναι, οὐ κωλύω τὸ κατ' ἐμέ.

§ 294. α') Συχνότατα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἡ ὑπόθεσις ἐκφράζεται μονολεκτικῶς διὰ μετοχῆς, ἡ ὁποία δύναται νὰ ἀναλύεται ἐκάστοτε εἰς τὴν κατάλληλον ὑποθετικὴν πρότασιν· βασιλεὺς πολὺν ἔχων στόλον οὐ δυνήσεται ταχέως πορεύεσθαι (= εἰάν ἔχη). καὶ ἐπόμενοι ἂν φίλοι Κύρῳ ἐποίμεθα καὶ ἀπιόντες ἀσφαλῶς ἂν ἀπιόμεν (= καὶ εἰ ἐποίμεθα . . . καὶ εἰ ἀπιόμεν).

β') Πολλάκις ἡ ὑπόθεσις ὅλως παραλείπεται, νοεῖται δὲ ἐκ τῶν συμφραζομένων ἢ καὶ ὑποδηλοῦται διὰ τινος λέξεως τῆς κυρίας προτάσεως· οὐκ ἀμφιέννυνται πλεῖω ἢ δύνανται φέρειν· ἀποπνιγεῖεν γὰρ ἂν (ἐνν. εἰ ἀμφιέννύνοντο πλεῖω κλπ.). ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ βασιλέως ὁ Τίγρης ποταμός· ἐστὶ ναυσίπορος, ὃν οὐκ ἂν δυναίμεθα ἀνευ πλοίων διαβῆναι (ἐνν. εἰ βουλοίμεθα ἵεναι ἐπὶ βασιλέα). ἀνευ ἀρχόντων οὐδὲν ἂν οὔτε καλὸν οὔτε ἀγαθὸν γένοιτο (= εἰ μὴ ἄρχοντες εἴεν).

§ 295. Εἶναι δυνατόν δύο ὑποθετικοὶ λόγοι νὰ συνδέωνται πρὸς ἀλλήλους ἀντιθετικῶς διὰ τοῦ μὲν-δέ· ἡμεῖς οἰόμεθα, εἰ μὲν δέοι βασιλεῖ φίλους εἶναι, πλείονος ἂν ἀξιοὶ φίλοι εἶναι ἔχοντες τὰ ὅπλα, εἰ δὲ δέοι πολεμεῖν, ἄμεινον ἂν πολεμεῖν ἔχοντες τὰ ὅπλα. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει συχνάκις παραλείπεται τὸ ῥῆμα τῆς δευτέρας ὑποθετικῆς προτάσεως καὶ ἐκφράζεται αὕτη ἀπλῶς (διὰ μόνου τοῦ εἰ δὲ σπανίως ἢ συνηθέστατα) διὰ μόνου τοῦ εἰ δὲ μὴ, τὸ ὁποῖον σφίζεται καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν· εἰ μὲν σὺν ἄλλοις βέλτιον ὁρᾷ, ἄλλως ἐχέτω· εἰ δέ, Χειρίσσοφος ἡγοῖτο (= εἰ δὲ μὴ ἄλλοις βέλτιον ὁρᾷ). οὕτω χρὴ ποιεῖν· εἰάν μὲν ἤκωμεν, ὥσπερ λέγετε· εἰ δὲ μὴ, πράττετε ὁποῖον ἂν τι ὑμῖν οἴησθε συμφέρειν.

Οὕτω κατήντησε τὸ εἰ δὲ μὴ ἀπλῇ ἐπιρρηματικῇ ἔκφρασις

(=ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, ἄλλως)· μὴ οὕτω λέγε· εἰ δὲ μὴ οὐ θαρρουντά με ἔξεις.

§ 296. Τὸ *ἐὰν μόνον* μεθ' ὑποτακτικῆς ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ἰδικοῦ μας *ἀρκεῖ μόνον νά*· ἐπαίνου τεύχεται, ἐὰν μόνον τὸ ταχθὲν εὐ *τολμᾷ* τελεῖν. Ἡ τοιαύτη δ' ἔννοια ἐκφράζεται καὶ διὰ τοῦ *μόνον* μετὰ προστακτικῆς, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν· παρίημι, ἀρχέτω· *μόνον* ἀγαθόν τι ποιῶν ἡμᾶς *φαινέσθω*.

§ 297. Τὸ *εἰ μὴ* ἀκολουθοῦν μετὰ ἀρνητικὴν πρότασιν λαμβάνει ἔννοιαν περιοριστικὴν (=ἐκτὸς ἐάν)· τῶν ἀγαθῶν τούτων οὐδενὸς ἡμῖν μετὴν, *εἰ μὴ* πριαίμεθα.

Οὕτω κατήντησε τὸ *εἰ μὴ* ἀπλῇ ἐπιρρηματικῇ ἔκφρασις τιθεμένη κατόπιν ἀρνήσεως ὡς ἰσοδύναμος πρὸς τὸ *πλήν*· σίτον πρίασθαι οὐκ ἦν, *εἰ μὴ* ἐν τῇ *Λυδίᾳ* ἀγορᾷ.

Σημ. Τὸ *εἰ μὴ ἄρα* (μεθ' ὀριστικῆς πάντοτε) ἐκφράζει εἰρωνεῖαν τοῦ λέγοντος· πῶς ἂν ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ διαφθεῖροι τοὺς νέους; *εἰ μὴ ἄρα* ἢ τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλεια διαφθορά ἐστίν (=ἐκτὸς ἐὰν ἴσως).

§ 288. Ἐκ παραλείψεως τοῦ ῥήματος τῆς ὑποθετικῆς προτάσεως, ὡς εὐκόλως νοουμένου ἐκ τῶν συμφραζομένων, κατήντησαν ὁμοίως αἱ φράσεις *εἴ τις ἄλλος, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, εἴπερ ποτέ, εἴποτε καὶ ἄλλοτε* κ. τ. τ. ἰσοδύναμοι πρὸς τὰς φράσεις «περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλην φοράν» κ.τ.τ.· ὁμῶς χάριν εἴσεται Κῦρος καὶ ἀποδώσει· ἐπίσταται· δ' *εἴ τις καὶ ἄλλος*, ἀνθρώπου ψυχῇ, *εἴπερ τι καὶ ἄλλο* τῶν ἀνθρωπίνων τοῦ θεοῦ μετέχει. ἤλθον ἐπὶ τινα τῶν δοκούντων σοφῶν εἶναι ὡς ἐνταῦθα *εἴπερ* σου ἐλέγξων τὸ μαντεῖον (=περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο μέρος).

§ 299. Πολλάκις ἢ ἀπόδοσις ὑποθετικῶν λόγων τοῦ γ' ἢ τοῦ δ' εἰδούς (§ 292) ἐκφράζεται δι' ἀπαρεμφάτου μετὰ τοῦ *ἂν* (ἰδίᾳ ἐν πλαγίῳ λόγῳ) ἢ διὰ μετοχῆς μετὰ τοῦ *ἂν*· ἐνιοὶ λέγουσιν, ὦ Κῦρε, οὐδ' *εἰ* μεμνήῃς τε καὶ βούλοιο, *δύνασθαι* ἂν ἀποδοῦναι ὅσα ὑπισχνεῖ (=ὅτι οὐ δύναιο ἂν). ἡῤῥισκον οὐδαμῶς ἂν ἄλλως τὴν πόλιν ἡμῶν ἡσυχίαν ἄγουσαν, *πλὴν* εἰ δόξειε ταῖς πόλεσι ταῖς μεγίσταις εἰς τὴν Ἀσίαν τὸν πόλεμον ἐξενεγκεῖν (=ὅτι οὐδαμῶς ἂν ἄλλως ἄγοι).

Σημ. Ἐνίοτε ὑπόθεσις ἅμα καὶ ἀπόδοσις ἐκφράζονται ἀμφό-

τεραι συνεπτυγμένως πως, ἡ μὲν ὑπόθεσις διὰ τοῦ οὕτως, ἡ δὲ ἀποδόσις διὰ μετοχῆς μετὰ τοῦ ἄν. Ἀρίστιππος αἰτεῖ Κῦρον εἰς δισχιλίους ξένους τριῶν μηνῶν μισθὸν ὡς οὕτως περιγενόμενος ἂν τῶν ἀντιστασιωτῶν (=λέγων ὅτι, εἰ ταῦτα λάβοι, περιγένοιτο ἄν...).

§ 300. Εἰς ὑποθετικούς λόγους τοῦ γ' ἢ τοῦ δ' εἵδους εἰσαγομένους διὰ τοῦ ὥσπερ (=ἕπως ἀκριδῶς) πρὸς ἔκφρασιν παρομοιώσεώς τινος παραλείπεται συνήθως ὡς εὐκόλως νοούμενον ἐκ τῶν προηγουμένων τὸ ῥῆμα τῆς ἀποδόσεως, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε ν' ἀκολουθῇ μετὰ τὸ ὥσπερ ἂν. Κῦρος εὐθύς ἡσπάζετο τὸν πάππον ὥσπερ ἂν εἰ τις πάλαι φιλῶν αὐτὸν ἀσπάζοιτο (=ὥσπερ ἂν ἀσπάζοιτο, εἰ τις...). πρὸς μόνους τοὺς ἡμετέρους προγόνους συμβαλόντες ὁμοίως διεφθάρησαν, ὥσπερ ἂν εἰ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους ἐπολέμησαν (=ὥσπερ ἂν διεφθάρησαν, εἰ . . .). Ἐν ταῖς τοιούτοις παραλείπεται ἐνίοτε οὐ μόνον τῆς ἀποδόσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑποθέσεως τὸ ῥῆμα· οἱ Μύριοι ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρνηους παρὰ πᾶσαν ἐπιδουλεύμενοι τὴν δδὸν ὁμοίως διεπορεύθησαν ὥσπερ ἂν εἰ προπεμπόμενοι (=ὥσπερ ἂν διεπορεύθησαν, εἰ διεπορεύθησαν αὐτὴν προπεμπόμενοι).

Ἐκ τοιούτων ἐκφράσεων κατήντησε τὸ ὥσπερ ἂν εἰ ἀπλῇ ἐπιρρηματικῇ φράσει ἰσοδύναμος πρὸς τὸ ὥσπερ, συντασσομένη ἕπως τοῦτο μὲ αἰκνυδῆποτε λέξιν· φοβεῖται ὥσπερ ἀνελ παῖς (=ὥσπερ παῖς).

Σημ. Παρομοιώσεις δι' ὑποθετικῶν λόγων, τῶν ὁποίων παραλείπεται τὸ ῥῆμα τῆς ἀποδόσεως, εἰσάγονται καὶ διὰ τοῦ ὥσπερ εἰ ἢ τοῦ ὥς εἰ (πρὸς ποιητὰς κυρίως) καὶ διὰ τοῦ ὥσπερ ἂν ἢ τοῦ ὥς ἂν (σπανίως)· θαυμάζω σε . . . λέγουσιν, ὥσπερ εἰ παρестάταις. Αἰσχ. Ἀγ. 1201. λαοὶ ἔπονθ', ὥς εἴ τε μετὰ κτίλον ἔσπετο μῆλα. Ἰλ. N, 492. ἐποίησεν οὕτω ταῦτα συντόμως πράττεσθαι, ὥπερ ἂν τις τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποθανούμενον προθύμως ζητοίη. Ξ. Ἑλλ. 4, 1, 15. θόρυβον τοιοῦτον, ὡς ἂν ἐπαينوῦντες, ἐποιήσατε. Δημ. 5, 19.

Εἰς δὲ τὰς διὰ τοῦ ὥσπερ ἂν καὶ ὥς ἂν εἰσαγομένους τοιαύτας παρομοιώσεις φαίνεται παραλειπόμενον τῆς μὲν ἀποδόσεως τὸ ῥῆμα, τῆς δὲ ὑποθέσεως ὁ σύνδεσμος εἰ. ἴεντο ὥσπερ ἂν δράμοι τις περὶ νίκης (=ὥσπερ ἂν ἴοιτο, εἰ δράμοι τις) Ξ. Ἀν.

1, 5, 8. θόρυβον τοιοῦτον ὡς ἂν ἐπαινοῦντες ἐποιήσατε (=ὡς ἂν ἐποιήσατε, εἰ ἐπαινοῦντες ἐποιήσατε).

Ὅπως δὲ τὸ ὥσπερανεῖ, οὕτω καὶ τὸ ὥσπερεῖ, ὥσει, ὥσαν κατήντησαν τέλος συνώνυμα μὲ τὸ ἅπλουν ὥσπερ ἢ ὡς συντασσόμενα μὲ αἰανδήποτε λέξιν· μόγις πως ἑμαυτὸν ὥσπερεῖ συναγείρας εἶπον (= τρόπον τινά). ταῦτα ὥσπερεῖ στοιχεῖά ἐστι. νέες ὠκεῖται ὥσει πτερόν ἢ ἐ νόημα. ταῦτα προσδέχονται ἂν ὡς ἂν οἰκεῖται. (Ἐκ τούτου δὲ προήλθε τὸ ἰδικόν μας ὥσαν ἢ σάν· π. χ. φέρεται ὥσαν φίλος, σάν παιδί κ.τ.τ.).

§ 301. Προτασσομένου τῶν ὑποθετικῶν συνδέσμων τοῦ ἐπιδοτικοῦ καὶ ἢ τοῦ οὐδὲ (καὶ εἰ, καὶ ἂν ἢ καὶ, καὶ ἦν, οὐδ' εἰ, οὐδ' ἂν) ἢ ὑποθετικὴ πρότασις καθίσταται συνήθως ἐνδοτικὴ ἢ παραχωρητικὴ (=ἔστω καὶ ἂν ἀκόμη, κ.λ.π.)· καὶ εἰ μυθώδης ὁ λόγος γέγονεν, ὅμως αὐτῷ καὶ νῦν ῥηθῆναι προσήκει. οἱ θεοὶ ἱκανοὶ εἰσι τοὺς μικροὺς, καὶ ἐν δεινοῖς ὦσι, σφίζειν εὐπετῶς. οὐδ' ἂν δεκάκις ἀποθάνῃ Φίλιππος, οὐδὲν μᾶλλον κινήσεσθε.

Σημ. Ὁ καὶ δύναται καὶ νὰ ἐπιτάσσεται τοῦ εἰ, εἰάν κλπ. οἱ Ἕλληνες, εἰ τις καὶ ἁθυμότερος ἦν πρὸς τὴν ἀνάδασιν, ἀκούοντες τὴν Κύρου ἀρετὴν προθυμότερον συνεπορεύοντο. τὰ δίκαια πάντες, εἰάν καὶ μὴ βούλωνται, μέχρι τοῦ γ' αἰσχύνονται μὴ πράττειν Δημ. 16, 24.

Δὲν εἶναι δὲ πάντοτε παραχωρητικὴ ἢ πρότασις ἡ εἰσαγομένη διὰ τοῦ εἰ καὶ, καὶ εἰ, καὶ ἂν κλπ. διότι δυνατόν ἐστι καὶ νὰ ἀνήκῃ εἰς μίαν μόνον λέξιν ἢ γὰρ συνδέῃ ταύτην πρὸς προηγούμενην πρότασιν τῆς ὑποθετικῆς προτάσεως· οὐκ ἂν θαυμάζοιμι, εἰ οἱ πολέμιοι, ὥσπερ οἱ κύνες τοὺς παριόντας διώκοντες καὶ δάκνουσιν, εἰ καὶ αὐτοὶ ἡμῖν ἀπιστοῖσιν ἐπακολουθοῖεν. ἂν εἰδῶμεν ὅτι ἐχθρὸς ἄνθρωπος καὶ τὰ ἡμέτερά ἡμᾶς ἀποστερεῖ . . . καὶ μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ, ἐνθάδ' ἴσως ἀναγκασθῶμεν αὐτὸ ποιεῖν, τὰ δέοντ' ἐσόμεθα ἐγνωκότες (=καὶ ὅτι, ἂν μὴ νῦν . . .). Δημ. 4, 50.

III. Μεικταὶ προτάσεις (ἄρνησις ὅτε μὲν οὐ, ὅτε δὲ μή).

1. Ἀποτελεσματικαὶ ἢ ἀκολουθίας προτάσεις.

§ 302. Αἱ ἀποτελεσματικαὶ ἢ ἀκολουθίας προτάσεις, ἦτοι αἱ

προτάσεις αἱ δηλοῦσαι τὸ ἀποτέλεσμα ἢ τὸ ἐπακολούθημα πράξεώς τινος, εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν

α') εἰσάγονται κανονικῶς διὰ τοῦ ὥστε (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) ἢ διὰ τοῦ ὡς καὶ διὰ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν οἷος καὶ ὅσος·

β') ἐκφέρονται δὲ

1) διὰ τοῦ ὥστε ἢ ὡς καὶ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν ἀνεξαργήτων προτάσεων τῆς κρίσεως, ἀναλόγως τῆς σημασίας τὴν ὁποίαν θέλει νὰ δώσῃ εἰς τὴν ἀποτελεσματικὴν πρότασιν ὁ λέγων· τοσοῦτον πλήθει περιῆν βσιλεύς, ὥστε μέσον τῶν ἑαυτοῦ ἔχων τοῦ Κύρου εὐδυνύμου ἔξω ἦν (= ὥστε ὄντως ἦτο). πλοῖα ἡμῖν πάρεστιν, ὥστε, ὅπη ἂν βούλησθε, ἐξαίφνης ἂν ἐπιπέσοιτε (= ὥστε δύνασθε νὰ . . .). τοιοῦτόν τι ἐποίησεν, ὡς πᾶς ἂν ἔγνων· ὅτι ἀσμένῃ ἦκαυσε (= ὥστε πᾶς ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ . . .).

Σημ. Μετὰ τὸ ὥστε, ὅταν τοῦτο συνδέῃ μὲ τὰ προηγούμενα κατὰ παράταξιν *περιόδόν τινα ἢ κῶλον περιόδου* (§ 281), δύναται νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἐγκλισις τῶν προτάσεων ἐπιθυμίας· Πρωταγόρας ἔνδον διατρίβει· ὥστε θάρρει. τοσαῦτα ἔχω λέγειν καλὰ ἔργα· ὥστε μὴ φοβώμεθα.

2) δι' ἀπαρεμφάτου, ὅταν τὸ διὰ τῆς ἀποτελεσματικῆς προτάσεως σημανόμενον παρίσταται ἀπλῶς ὡς δυνατόν ἐπακολούθημα τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως, (ἐκ τῶν συμφραζομένων δὲ γινώσκεται, ἐὰν τὸ δυνατόν τοῦτο εἶναι τι τὸ πραγματικὸν ἢ ἀπλῶς ἐνδεχόμενον) (ἄρνησις μὴ)· τοῖς θεοῖς χάρις, ὅτι οἱ πολέμιοι σὺν ὀλίγοις ἦλθον, ὥστε βλάψαι μὲν μὴ μεγάλα, δηλώσαι δὲ ὡν δεόμεθα Ξεν. Ἀν. 3, 3, 14 (πραγματικὸν ἀποτέλεσμα· πδ. τί αὐτόθι, ἐν § 7—10, λέγει ὁ συγγραφεύς). ἐνετύγχανον τάφροις ὕδατος πλήρεσιν, ὡς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γεφυρῶν Ξεν. Ἀν. 2, 3, 10 (= ὥστε νὰ μὴ δύνανται, ὥστε δὲν ἠδύναντο· πδ. κατωτέρω : ἀλλ' ἐποιοῦντο γεφύρας ἐκ τῶν φοινίκων κλπ). Ξενίας καὶ Πασίων οὐκ ἀποπεφεύγασιν· ἔχω γὰρ τριήρεις, ὥστε ἐλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον 1, 4, 8 (= ὥστε νὰ ἡμπορῶ νὰ συλλάβω· ἐνδεχόμενον ἀποτέλεσμα πδ. κατωτέρω : ἀλλ' οὐκ ἔγωγε αὐτοὺς διώξω).

§ 303. Τὸ ὥστε ἢ ὡς μετ' ἀπαρεμφάτου λαμβάνεται καὶ πρὸς

δήλωσιν α') σκοποῦ ἐπιδιωχομένου ἢ ἐπιτευχθέντος· ἐπειδὴν σὴ-
μήνη τῷ κέρατι ὥς ἀναπαύεσθαι, συσκευάζεσθε (=ἵνα ἀνα-
παύησθε). διφθέρας ἐνεπίμπλυσαν χόρτου κούφου, εἶτα συνήγον
καὶ συνέσπων, ὥς μὴ ἄπτεσθαι τῆς κάρφης τὸ ὕδωρ (=ἵνα μὴ
ἄπτηται, καὶ οὕτω οὐχ ἥπτετο).

6') ὕρου ἢ συμφωνίας· ξυμμάχϊαν ἐποίησαντο ἐπὶ τοῖσδε,
ὥστε μήτε Ἀμπρακιώτας στρατεύειν ἐπὶ Πελοποννησίους, μήτε
Ἀκαρνανας ἐπ' Ἀθηναίους, βοηθεῖν δὲ τῇ ἀλλήλων (=δηλαδὴ
ἐπὶ τῷ ὄρω ...) Θουκ. 3, 114. Ἀλλὰ πρὸς δήλωσιν ὕρου ἢ
συμφωνίας σύνθηες εἶναι καὶ τὸ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧ τε συντασσόμε-
νον μετ' ἀπαρεμφάτου κατ' ἀναλογίαν τοῦ ὥστε, ἐνᾧ ἄλλως τοῦτο
κανονικῶς συντάσσεται μεθ' ὀριστικῆς μέλλοντος· Μειδίης ἡρώτα
ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γένοιτο. ὁ δὲ Δερκυλίδας ἀπεκρίνατο,
ἐφ' ᾧ τοὺς πολίτας ἐλευθέρους ἔαν (=ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ ...) ἔεν.
Ἑλλ. 3, 1, 20.

§ 304. Αἱ ἀντωνυμιαί οἷος καὶ ὅσος εἰσάγουσαι ἀποτελε-
σματικὰς προτάσεις συντάσσονται μετ' ἀπαρεμφάτου, εὐρίσκονται
δὲ ἢ κατόπιν τῶν συσχετικῶν των τοιοῦτος καὶ τοσοῦτος ἢ καθ'
ἑαυτὰς (ὁπότε ἢ μὲν οἷος=τοιοῦτος ὥστε, ἢ δὲ ὅσος=τοσοῦτος
ὥστε)· οὐκ ἦν ὥρα, οἷα τὸ πεδίον ἀρδεῖν (=τοιαύτη ὥστε νὰ ...).
Σεύθης τοὺς ἄρτους καὶ τὰ κρέα ἐρρίπτει αἷς αὐτῷ ἐδόκει, ὅσον
μόνον γεύσασθαι ἑαυτῷ καταλιπών (=τόσον μόνον, ὥστε νὰ ...) ἔεν.
Ἄν. 7, 3, 22.

Σημ. 1. Πολλάκις τὸ ὥστε ἐν τῇ συντάξει αὐτοῦ μετ' ἀπα-
ρεμφάτου φαίνεται πλεονάζον καὶ δυνάμενον νὰ ἐλλείπῃ· ἔπεισαν
τοὺς Ἀθηναίους ὥστε ἐξαγαγεῖν ἐκ Πύλου Μεσσηνίους (=ἔπει-
σαν ἐξγαγεῖν) Θουκ. 5, 35. ἐγὼ αὐτὸν προσπολεμῶν ἐποίησα
ὥστε δόξαι τούτῳ τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου παύσασθαι Ε. Ἄν. 1,
6, 6 (πδ. 1, 7, 4 πολλοὺς δ' οἱμὶ ποιήσεις τὰ παρ' ἐμοὶ
ἐλέσθαι).

Σημ. 2. Τὸ μετὰ τοῦ ὥστε ἀπαρέμφατον δύναται

α') νὰ συνοδεύεται ὑπὸ τοῦ ἄν, ὅταν παρ' αὐτὸ ὑπάρχῃ ἡ
ὑποδηλοῦται ὑπόθεσις τοῦ γ' ἢ τοῦ δ' εἰδους (§ 292, 4 καὶ 2)·
ἢ ὁποιοιδήποτε προσποιεῖται τὰ βέλτιστα σιτία τῷ σώματι ἐπι-
στασθαι, ὥστε, εἰ δέοι ἐν παισὶ διαγωνίζεσθαι ὁποιοῦν τε καὶ

ιατρόν, λιμῶ ἂν ἀποθανεῖν τὸν ἱατρόν (= ὥστε λιμῶ ἂν ἀποθάνοι ὁ ἱατρός) Πλ. Γοργ. 464. οἱ θεοὶ μοι οὕτως ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐσήμηναν, ὥστε καὶ ἰδιώτην ἂν γινῶναι ὅτι τῆς μοναρχίας ἀπέχεσθαι με δεῖ (= εἰ οὕτως ἐσήμηναν καὶ ἰδιώτης ἂν ἔγνω) Ξεν. Ἄν. 6, 1, 31.

β') νὰ ἔχη ἄρνησιν τὸ οὐ, ὅταν εὐρίσκεται ἐν πλαγίῳ λόγῳ καὶ προέρχεται ἐκ προτάσεως ἀκολουθίας τοῦ α' εἰδους (§ 302, 6', 1): ἔφασαν τοὺς στρατιώτας εἰς τοῦτο τρυφῆς ἔλθειν, ὥστ' οὐκ ἐθέλειν πίνειν, εἰ μὴ ἀνθοσμίας εἶη (= εἰς τοῦτο τρυφῆς ἦλθον, ὥστ' οὐκ ἤθελον πίνειν) Ξ. Ἑλλ. 6, 2, 6.

2. Χρονικαὶ προτάσεις.

§ 305. Τὸ διὰ τινος χρονικῆς προτάσεως εἰσαγόμενον ἐν σχέσει πρὸς τὸ ὑπὸ τῆς κυρίας προτάσεως δηλούμενον εἶναι τι ἢ σύγχρονον (ἐν ᾧ ἐγὼ ἔγραφον, αὐτὸς ἔπαιζεν) ἢ προτερόχρονον (ἂφ' οὗ ἔλυσεν τὸ πρόβλημα, ἔγραψε τὸ θέμα) ἢ ὑστερόχρονον (ἐμελέτησα, ἕως ἔστου ἐνύκτωσε).

§ 306. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν αἱ χρονικαὶ προτάσεις

α') εἰσάγονται διὰ τῶν χρονικῶν συνδέσμων πρὸς δῆλωσιν μὲν τοῦ συγχρόνου διὰ τοῦ ὅτε, ὁπότε, ἡνίκα, ἐν ᾧ ἢ καὶ διὰ τοῦ ἕως, μέχρι, ἕστε (ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ἐφ' ὅσον χρόνον), πρὸς δῆλωσιν δὲ τοῦ προτεροχρόνου διὰ τοῦ ἐπεὶ (= ἂφ' οὗ), ἐπειδὴ (= ἂφ' οὗ πλέον), ἐξ οὗ, ἀφ' οὗ (= ἀφ' οὗ), ὥς (= ἄμα) ἢ καὶ διὰ τοῦ ὅτε, πρὸς δῆλωσιν δὲ τοῦ ὑστεροχρόνου διὰ τοῦ πρὶν (= προτοῦ νὰ ᾗ, ἕως ἔστου, εἰμὴ ἂφ' οὗ), ἕως, μέχρι, ἕστε (ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ἕως οὗ).

β') ἐκφέρονται δὲ ἢ δι' ὀριστικῆς ἢ δι' ὑποτακτικῆς μετὰ τοῦ ἂν ἢ δι' εὐκτικῆς, αἱ δὲ διὰ τοῦ πρὶν εἰσαγόμεναι καὶ δι' ἀπαρεμφάτου.

§ 307. Δι' ὀριστικῆς ἐκφέρονται αἱ χρονικαὶ προτάσεις, ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται ὀρισμένον τι γεγονός, διαρκούντος τοῦ ὁποίου ἢ πρὸ τοῦ ὁποίου ἢ μετὰ τὸ ὁποῖον ἔγινεν ἢ γίνεταί τι ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει δηλούμενον (ἄρνησις οὐ). Κύριος, ὅτ' ἐπαιδεύετο, πάντων πάντα κράτιστος ἐνομίζετο Ξ. Ἄν. 1, 9, 2. ἡνίκα δέλιγ ἐγίνετο, ἐφάνη κοινορτὸς (= καθ' ἣν ὥραν) 1, 8, 8.

οἱ στρατιῶται ἕως θέρος ἦν, ἀπὸ τῆς ὥρας ἐτρέφοντο (=ἐφ' ὅσον) Ε. Έλλ. 2, 1, 1. *ἐπει* κατέστη εἰς τὴν βασιλείαν Ἀρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει Κύρον πρὸς τὸν ἀδελφόν(=ἄφ' οὗ) Ε. Ἀν. 1, 1, 2. *ἐξ οὗ* οἱ τοιοῦτοι *πεφήνασι* ῥήτορες, τοιαυτὴ συμβαίνει(=ἄφ' οὗτου) Δημ. 3, 22. ξύλα σχίζων τις, ὡς εἶδε Κλέαρχον διελαύνοντα, ἔησι τῇ ἀξίνῃ(=ἄμα) 1, 5, 12. ἥλιον νεφέλῃ προκαλύψασα ἠράνισε, μέχρι ἐξέλιπον οἱ ἄνθρωποι Ε. Ἀν. 3, 4, 8. οὐ πρότερον ἐπαύσαντο ἐν ὀργῇ ἔχοντες Περικλέα, *πρὶν* ἐξημίωσαν χρήμασιν(=παρὰ ἀφοῦ...) Θουκ. 2, 65.

§ 308. Δι' ὑποτακτικῆς μετὰ τοῦ ἂν ἐκφέρονται αἱ χρονικαὶ προτάσεις, ὅταν τὸ δι' αὐτῶν σημαινόμενον παρίσταται ὡς προσδοκώμενον ἢ ἀορίστως ἐπαναλαμβάνόμενον (ἄρνησις μὴ). Ὁ ἂν μετὰ τοῦ *ὅτε*, *ὁπότε*, *ἐπεὶ*, *ἐπειδὴ* ἐνοῦται εἰς μίαν λέξιν καὶ οὕτω παράγονται οἱ σύνδεσμοι *ὅταν*, *ὁπότεν*, *ἐπὰν* (ἢ ἐπὴν), *ἐπειδάν*, *ὁπότεν* βούλῃ εἰσιέναι ὡς ἐμέ, ἐπὶ σοὶ ἔσται· καὶ *ὁπότεν* *ἀπίης*, ἔχων ἄπει οὐ· ἂν αὐτὸς ἐθέλῃς Ε. Κ. Π. 1, 3, 14. *ἐν ᾧ* δ' ἂν τὸ δεῖπνον παρασκευάζεταιται, ἐγὼ καὶ σὺ τὰ δέοντα ποιήσομεν Έλλ. 3, 1, 24. *ἕως ἂν* ἐπ' ἄλλον ἔχωμεν στρατεύεσθαι, σοῦ ἀφεξόμεθα 4, 1, 38. Κύρος ὑπέσχετο ἀνδρὶ ἐκάστῳ δώσειν πέντε ἀργυρίου μνᾶς, *ἐπὴν* εἰς Βαβυλῶνα ἦκωσι Ἀν. 1, 4, 13. μὴ ἀπέλθῃτε, *πρὶν* ἂν ἀκούσητε, οἷον ὁρῶ ἐν τῇ στρατιᾷ ἐρχόμενον πρᾶγμα 5, 7, 12. διατρίψω, *ἔστ' ἂν* ὀκνήσωσιν οἱ ἄγγελοι, μὴ ἀποδόξῃ ἡμῖν τὰς σπονδὰς ποιήσασθαι 2, 3, 9.

§ 309. Δι' εὐκτικῆς ἐκφέρονται αἱ χρονικαὶ προτάσεις συνήθως, ὅταν δηλοῦται ἐπανάληψις πράξεως εἰς τὸ παρελθόν (ἄρνησις μὴ): *ὅτε* ἔξω τοῦ δεινοῦ *γένοιντο*, πολλοὶ τὸν Κλέαρχον ἀπέλειπον(=δόσakis κτλ...). Ε. Ἀν. 1, 6, 12. οἱ Ἕλληνες, *ἐπεὶ* *προῖδοιεν* τὰ ἄρματα, δίσταντο 1, 8, 20. περιεμένομεν *ἐκάστοτε*, *ἕως ἀνοιχθείη* τὸ δεσμοτήριον Πλ. Φαίδ. 59.

§ 310. Δι' ἀπερεμφάτου δύνανται νὰ ἐκφέρωνται ἐκ τῶν χρονικῶν προτάσεων αἱ εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ *πρὶν*, κανονικῶς μὲν, ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι καταφατικὴ, πολλάκις ὅμως καὶ ὅταν αὕτη εἶναι ἀποφατικὴ· ἐπεὶ θοητο καὶ διέβησαν τὸν Εὐφράτην, *πρὶν* τοὺς ἄλλους ἀποκρίνασθαι Ε. Ἀν. 1, 4, 16. *πρὶν* ταῦτα *πράξαι*, μὴ σκοπεῖτε τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ

ὕμῶν ὕφ' ὕμῶν ἀπολέσθαι βουλήσεται Δημ. 3, 12. *πρὶν* Κόνωνα τὴν ναυμαχίαν νικῆσαι, Ἀριστοφάνει γῆ οὐκ ἦν ἀλλ' ἢ χωρίδιον μικρὸν Ῥαμνοῦντι Λυσ. 19, 28.

Σημ. 1. Ἡ πρὸς ὑποθετικὰς προτάσεις σχέσις χρονικῶν προτάσεων πολλάκις εἶναι λίαν καταφανής, ὥστε νὰ δύναται ὁ χρονικὸς σύνδεσμος ν' ἀντικατασταθῇ δι' ἀντιστοίχου ὑποθετικοῦ (ἄρρησις τότε πάντοτε *μή*)· ὁπότε *μήθ'* ὕφ' ἐνὸς ἀπόλλυται κακοῦ ἢ ψυχῇ, δηλὸν ὅτι ἀνάγκη αὐτὸ ἀεὶ ὄν εἶναι· εἰ δὲ ἀεὶ ὄν, ἀθάνατον Πλ. Πολιτ. 611. *ὅταν* τις ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας ἰσχύσῃ, μικρὸν πταίσμα ἅπαντ' ἀνεχαίτισε καὶ διέλυσε (= εἰάν τις) Δημ. 2, 9.

Σημ. 2. Ἐνίοτε εἰς χρονικὴν πρότασιν τίθεται ὀριστικὴ ἢ εὐκτικὴ (ἅπλῃ ἢ δυνητικῇ) ἀντὶ ὑποτακτικῆς (ἢ ἀντὶ ἀπαρεμφάτου ἐπὶ τοῦ *πρὶν*) ἕνεκα ἑλξεως πρὸς ὑπάρχουσαν ἐν τῇ αὐτῇ περιόδῳ ὀριστικὴν ἢ εὐκτικὴν· ἡδέως ἂν Καλλικλεῖ τούτῳ ἔτι *διελεγόμεν*, ἕως αὐτῷ τὴν τοῦ Ἀμφίονος ἀπέδωκεν ῥῆσιν ἀντὶ τῆς τοῦ Ζήθου (=ἕως ἂν ἀποδῶ) Πλ. Γοργ. 506. *ἔχερῃ* καὶ τοὺς ἄλλους *μή* πρότερον περὶ τῶν ὁμολογουμένων συμβουλεύειν, *πρὶν* περὶ τῶν ἀμφοδητουμένων ἡμᾶς *ἐδίδαξαν* (=πρὶν διδάξαι) Ἰσοκ. 4, 19. *μή* *σταίῃ* πολύκωπον ὄχημα ναὸς αὐτῷ, *πρὶν* τάνδε ποτὶ πόλιν ἀνύσειε (=πρὶν ἂν ἀνύσῃ ἢ πρὶν ἀνύσαι) Σοφ. Τραχ. 658.

3. Ἀναφορικαὶ προτάσεις.

§ 311. Ἐν τῇ διὰ τῶν ἀναφορικῶν συνδέσει τῶν προτάσεων α') ἡ ἀναφορικὴ πρότασις χαλαρῶς πως συνδέεται πρὸς τὴν κυρίαν πρότασιν, προσθέτουσα ἀπλῶς εἰς ταύτην νέον τι, πολλάκις οὐχὶ οὐσιῶδες καὶ δυνάμενον νὰ παραλειφθῇ· ἐν τῇ τοιαύτῃ δὲ συνδέσει δύναται τὸ ἀναφορικὸν ν' ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ ἀντιστοίχου δεικτικοῦ μετὰ καταλλήλου τινὸς παρατακτικοῦ συνδέσμου ἢ ἄνευ αὐτοῦ· ἀγνοοῦνται οἱ θεοὶ εἰσιν, οἳ σὺν ἡμῖν, ὥς τὸ εἰκός, ἔσονται (=καὶ οὗτοι σὺν ἡμῖν ἔσονται, οὕτω εἰκός ἐστι) Ξ. Ἄν. 3, 1, 21. Κλέαρχος εἰς τὰς ἐγγυτάτω κόμας κατεσκήνωσεν, ἐξ ὧν διήρπαστο καὶ αὐτὰ τὰ ἀπὸ τῶν οἰκίων ξύλα (=ἐκ τούτων δὲ) 2, 2, 16. εἰς καλὸν ἡμῖν Ἄνυτος ὅδε παρεκ-

θέζετο, ὃ μεταδῶμεν τῆς ζητήσεως (=καὶ τούτῳ) Πλ. Μέν. 89, (πδ. καὶ § 115, α', σημ. 2).

Αἱ τοιαῦται ἀναφορικαὶ προτάσεις καλοῦνται *προσθετικάι* ἀναφορικαὶ προτάσεις καὶ ἐκφέρονται καθ' οἷανδὴποτε τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως ἢ ἐπιθυμίας.

β') ἡ ἀναφορικὴ πρότασις στενῶς συνδέεται μὲ τὴν κυρίαν πρότασιν προσδιορίζουσά τινα τῶν κυρίων ἢ δευτερευόντων ὅρων αὐτῆς ὑπάρχοντα ἢ νοούμενον· ἡ τοιαύτη ἀναφορικὴ πρότασις καλεῖται *προσδιοριστικὴ* καὶ δύναται ἐν τῷ συνόλῳ τῆς νὰ ἐπέχῃ ἣν θέσιν ἐπέχει ὁ ὑπ' αὐτῆς προσδιοριζόμενος ὅρος τῆς κυρίως προτάσεως, ἦτοι

1) ὑποκειμένου· ἔθεον ὁμόσε οἷς εἴρητο καὶ οἱ ἱππεῖς (= ἐκεῖνοι, οἷς . . ., οἱ διαταχθέντες) Ε. Ἀν. 3, 4, 4.

2) κατηγορουμένου· οὗτός ἐστιν, ὃς ἀπέκτεινε τοὺς στρατηγούς) = ὁ ἀποκτείνας, ὁ φονεύς) Ε. Ἑλλ. 2, 3, 32.

3) ἀντικειμένου· εἰρηχ' ἃ νομίζω συμφέρειν Δημ. 3, 36.

4) παραθέσεως ἢ ἐπεξηγήσεως· ἦλθον Ἀριαῖος καὶ Ἀρτάξος καὶ Μιθραδάτης, οἳ ἦσαν Κύρῳ πιστότατοι Ε. Ἀν. 2, 5, 35. σὺ πρῶτος, ὃ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην *ὅ,τι σοι δοκεῖ* 1, 6, 9.

5) ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ· παρήγγειλαν νεανίσκοις, οἳ ἐδόκουν αὐτοῖς *θρασύτατοι εἶναι*, παραγενέσθαι Ε. Ἑλλ. 2, 3, 23.

5) ἄλλου προσδιορισμοῦ οἷουδὴποτε· τὰ βέλτιστα ὧν ἂν ἀκούσῃτε αἰρεῖσθε (=τῶν ἀκουσθησομένων) Δημ. 2, 31. *βαδίζει ὅπου βούλεται* (πδ. *βαδίζει οὐκαδε*) 1, 12.

§ 312. Πολλάκις ἡ προσδιοριστικὴ ἀναφορικὴ πρότασις, λαμβανομένης ὑπ' ὅψιν τῆς ἐσωτερικῆς (ἦτοι τῆς λογικῆς) σχέσεως αὐτῆς πρὸς τὴν κυρίαν, εὐρίσκεται ἰσοδυναμοῦσα πρὸς αἰτιολογικὴν ἢ τελικὴν ἢ ἀποτελεσματικὴν ἢ ὑποθετικὴν πρότασιν (*μὴ καθαράι ἀναφορικαὶ προτάσεις*). Περὶ τῆς ἐκφορᾶς τῶν τοιούτων μὴ καθαρῶν ἀναφορικῶν προτάσεων παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς·

α') αἱ ἀναφορικαὶ αἰτιολογικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὅς ἐγκλίσεις καὶ αἱ αἰτιολογικαὶ (§ 289 β')· ἄτοπα λέγεις, ὃ Σώκρατες, *ὃς γε κελεύεις ἐμὲ νεώτερον ὄντα καθηγεῖσθαι* (= ὅτι κελεύεις) Ε. Ἀπ. 2, 3, 15.

β') αἱ ἀναφορικαὶ τελικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὅριστι-

κὴν μέλλοντος χρόνου (ἢ μετὰ ἱστορικὸν χρόνον καὶ κατ' εὐκτι-
κὴν μέλλοντος)· φημί δεῖν πρὸς Θετταλοὺς πρεσβεῖαν πέμπειν, ἢ
τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ *παροξυνεῖ* (=ἵνα διδάξῃ . . .
παροξύνῃ) Δημ. 2, 11. οἱ τριάκοντα ἡρέθησαν ἐφ' ᾧ τε συγγρά-
ψαι νόμους, *καθ'* οὕστινας *πολιτεύουσιντο* (=ἵνα κατ' αὐτοὺς
πολιτεύωνται) Ε. Ἑλλ. 2, 3, 11.

γ') αἱ ἀναφορικαὶ ὑποθετικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται *καθ'* ὅς
ἐγκλίσεις καὶ αἱ ἀντίστοιχοι ὑποθετικαὶ (§ 292 κ. ἐ.)· *ἃ μὴ*
οἶδα οὐδὲ οἶμαι εἰδέναι (=εἰ τίνα μὴ οἶδα) Πλ. Ἀπολ. 21.
οἱ Πέρσαι, *ὃν ἂν γινῶσι* μὴ ἀποδιδόντα χάριν, κολάζουσιν ἰσχυ-
ρῶς (=ἂν τίνα γινῶσι) Ε. Κ. Π. 1, 2, 7. ἐγὼ ὀκνοῖην ἂν εἰς τὰ
πλοῖα ἐμβαλεῖν, *ἃ ἡμῖν δοίη* Κῦρος (=εἰ τίνα ἡμῖν δοίῃ) Ε.
Ἀν. 1, 3, 17. οὐκ ἂν ἐπεχειροῦμεν πράττειν *ἃ μὴ ἠπιστάμεθα*
(=εἰ τίνα μὴ ἠπιστάμεθα) Πλ. Χαρμ. 171.

δ') αἱ ἀναφορικαὶ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται
καθ' ὅς ἐγκλίσεις καὶ αἱ ἀποτελεσματικαὶ (§ 302)· τίς οὕτω
πόρρω τῶν πολιτικῶν ἦν πραγμάτων, *ὅστις* οὐκ ἐγγὺς *ἠναγκά-*
σθη γενέσθαι τῶν συμφερῶν (=ὥστε οὐκ ἠναγκάσθη) Ἰσοκ. 4,
113. οὐκ ἦν ὥρα, *οἷα* τὸ πεδὸν *ἄρδειν* (=ὥστε ἄρδειν) Ξεν.
Ἀν. 2, 3, 13.

§ 313. Αἱ καθαφαὶ προσδιοριστικαὶ ἀναφορικαὶ προτάσεις
ἐκφέρονται κανονικῶς διὰ τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων τῆς
κρίσεως, σπανίως δὲ καὶ διὰ τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων ἐπι-
θυμίας· οὐκ ἔστι δίκαιον τὴν χάριν, *ἣ* πᾶσαν *ἐβλαπτε* τὴν πό-
λιν, τοῖς τότε θεῖσιν τοὺς νόμους τούτους ὑπάρχειν, *τὴν δ'* ἀπέ-
χθειαν, *δι' ἧς ἂν* ἅπαντες ἄμεινον *πράτταμεν*, τῷ νῦν τὰ βέλτιστα
εἰπόντι ζημίαν γενέσθαι Δημ. 3, 13. οὐκ ἔστιν *ἥτις* τοῦτ' *ἂν*
ἔτι Εὐρ. Μήδ. 1339. οἶμαι ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν, *οἷα* τοὺς
ἐχθροὺς οἱ θεοὶ *ποιήσκειαν* Ε. Ἀν. 3, 2, 3.

Σημ. Ἐν πλαγίῳ λόγῳ δύναται μὲν νὰ μένῃ ἐν τῇ ἀναφορικῇ
προτάσει ἡ ἐγκλίσις τοῦ εὐθέος λόγου, δύναται δὲ καὶ νὰ ὑπάρχῃ
ἀντ' αὐτῆς ἡ εὐκτική τοῦ πλαγίου λόγου· Ξενοφῶν *ἐπῆρετο* τὸν
Ἀπόλλω τίνι ἂν θεῶν θύων κάλλιστ' ἔλθοι τὴν δδόν, *ἣν* *ἐπινοεῖ*
Ε. Ἀν. 3, 1, 6. *εἶπεν* ὁ Φυλλίδας τῷ εἰργμοφύλακι *ὅτι* ἄνδρα
ἄγοι, *ὃν* εἰρξάι *δέοι* Ε. Ἑλλ. 5, 4, 8.

Ἑμμ. Γ. Παντελάκη—Μεθοδικὸν Συντακτικὸν

Ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τὰς ἀναφορικὰς προτάσεις ἡ ἔγκλισις αὐτῶν εἶναι καθ' ἑλξιν (§ 310 σημ. 2). ἔρδοι τις, ἣν ἕκαστος εἰδεῖν τέχνην (ἀντί : ἣν ἂν εἰδῇ) Ἀριστοφ. Σφήκ. 143. βροὺς ἄν τις ἔχων σῶμα, ἀνθρώπου δὲ γνώμην, οὐκ ἂν ἐδύνατο πράττειν, ἃ ἐβούλετο (ἀντί : ἃ βούλεται) Ε. Ἀπομν. 1, 4, 14.

Ἰδιαιτέραι παρατηρήσεις περὶ τῶν ἀναφορικῶν προτάσεων.

§ 314. Ἡ ἀναφορική πρότασις ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς κανονικῶς πρέπει νὰ ἀκολουθῇ μετὰ τὴν πρότασιν τὴν περιέχουσαν τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρεται αὕτη· ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ἐλέσθαι, οἳ νόμους συγγράψουσι. Οὕτω κανονικῶς ἐπιτάσσεται ἡ ἀναφορική πρότασις, ὅταν εἶναι οἰονεὶ ἐπεξηγήσεις προηγουμένου δεικτικοῦ· χρὴ τὸν κατθάπτειν, ὅς κε θάνησιν Ἰλ. Τ, 228. ταῦτα χρὴ ποιεῖν, ὅσα ὁ θεὸς ἐκέλευσε Ε. Ἀν. 3, 1, 7.

Πλειστάκις ὅμως ἡ ἀναφορική πρότασις προτάσσεται τῆς κυρίας, ἰδίᾳ ὅταν ὁ λόγος ἐκφέρεται μετ' ἐμφάσεως· τότε δὲ πολλάκις ἐπαναλαμβάνεται ἡ ὑπὸ τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως δηλουμένη ἔννοια διὰ τινος δεικτικῆς λέξεως· ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος. ὃν στήσεις πόλις, τοῦδε χρὴ κλύειν Σοφ. Ἀντιγ. 666. ὁπότεροι ἂν σὺν τοῖς θεοῖς ταῖς ψυχαῖς ἐρρωμενέστεροι ἴωσιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, τούτους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ἀντίοι οὐ δέχονται Ε. Ἀν. 3, 1, 42.

Πλειστάκις δὲ πάλιν ἕνεκα στενωτάτης συνδέσεως ἡ ἀναφορική παρεμβάλλεται μετὰ τῶν ὅρων τῆς κυρίας προτάσεως, ἐπιτακτομένη εὐθὺς μετὰ τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρεται Κλέαρχος Τολμίδην, ὃν ἐτύγχανεν ἔχων παρ' ἑαυτῷ κήρυκα, ἀνειπεῖν ἐκέλευσε Ε. Ἀν. 2, 2, 20.

Ἐκ τούτου προέρχεται ὅτι ἀφ' ἐνὸς μὲν κυρία καὶ ἀναφορική πρότασις εὐρίσκονται πολλάκις συμπεφυρμέναι, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἀναφορική ἀντωνυμία μεταβάλλει πτώσιν καὶ τίθεται καθ' ἣν πτῶσιν καὶ ἡ λέξις τῆς κυρίας προτάσεως, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρεται, ἢ τἀνάπαλιν (ἑλξίς, ἀφομοίωσις)· οὗς ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, εἰρήνης οὔσης ἀπολωλέκαμεν (= τοὺς συμμάχους, οὗς. . .) Δημ. 3, 28. Ἡριππίδας ἐπορεύετο σὺν ἧ

εἶχε δυνάμει (=σὺν τῇ δυνάμει, ἣν εἶχε) Ε. Ἑλλ. 4, 1, 23. εἰς ἣν ἀφίκοντο κώμην, μεγάλη ἦ (=ἡ κώμη, εἰς ἣν ἀφίκοντο) Ε. Ἀν. 4, 4, 2. νῆες ὅσαι πρῶται εἰρύονται ἀγχι θαλάσσης ἔλκωμεν (=νῆας, ὅσαι . . .) Ἰλ. Ε, 75.

Κανονικῶς τὸ ἀναφορικὸν λαμβάνει τὴν πτώσιν τοῦ δεικτικοῦ, ὅταν τοῦτο παραλείπεται εἰς ἐμπροθέτους προσδιορισμούς· συμβουλευόμεθά σοι τί χρὴ ποιεῖν περὶ ὧν λέγεις (=περὶ τούτων, ἃ λέγεις) Ε. Ἀν. 2, 1, 16. λέγω πάντας εἰσφέρειν, ἀφ' ὅσων ἕκαστος ἔχει, τὸ ἴσον (=τὸ ἴσον ἀπὸ τούτων, ὅσα ἕκαστος ἔχει) Δημ. 2, 31.

Σημ. Μετὰ τοῦ δεικτικοῦ παραλείπεται καὶ ἡ πρόθεσις, ὅταν ἀκολουθῇ τὸ ἀναφορικὸν μετὰ τὴν αὐτὴν πρόθεσιν· αἱ τις τὰ παρόντ' ἀναλώσῃ πρὸς ἃ μὴ δεῖ, οὐκ ἔστιν αὐτῷ τῷ ἀπόντων εὐπορήσαι πρὸς ἃ δεῖ (=πρὸς ταῦτα, πρὸς ἃ δεῖ) Δημ. 3, 19.

§ 315. Πολλάκις παραλείπεται τὸ ῥῆμα τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως νοούμενον εὐκόλως ἐκ τῶν συμφραζομένων· λέξον, ὦ Ξενοφῶν, ἅπερ καὶ πρὸς ἡμᾶς (ἐνν. ἔλεγχες) Ε. Ἀν. 3, 1, 34.

Συνηθεστάτῃ δὲ εἶναι ἡ παράλειψις τοῦ ῥήματος εἶναι ἐν ἀναφορικῇ προτάσει· συμβουλευώ σφίσεσθαι ὑμῖν ὅπῃ δυνατόν (ἐνν. ἐστί) Ε. Ἀν. 2, 1, 19. θόρυβος καὶ δοῦπος ἦν, οἷον εἰκὸς φόβου ἐμπεσόντος γίγνεσθαι 2, 2, 19 (πβ. § 32).

§ 316. Ἐκ τοιούτων συμπύρσεων ἀναφορικῆς καὶ κυρίως προτάσεως ἢ παραλείψεων τοῦ δεικτικοῦ ἢ τοῦ ῥήματος τῆς κυρίως προτάσεως ἢ ἀφομοιώσεων τῆς πτώσεως τοῦ ἀναφορικοῦ πρὸς τὸ δεικτικὸν καὶ τἀνάπαλιν προῆλθον εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἰδιόρρυθμοί τινες συντάξεις ἢ σημασίαι τῶν ἀναφορικῶν, ἑλλειπτικάι ἐκφράσεις κ.τ.τ. Οὕτω

α') τὸ ὥσπερ τις καὶ ἄλλος ἢ ὥς τις καὶ ἄλλος λαμβάνει τὴν σημασίαν τοῦ ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἢ ὅσον οὐδεὶς ἄλλος (πβ. § 298), τὸ δὲ ὅ,τι μὴ τὴν σημασίαν τοῦ πλήν, παρὰ μόνον· καὶ ἀρχεσθαι ἐπίσταμαι ὥς τις καὶ ἄλλος Ε. Ἀν. 1, 3, 13. οὐκ ἦν κρήνη ὅ,τι μὴ μία ἐν τῇ ἀκροπόλει τῆς Πύλου Θουκ. 4, 26. β') μετὰ τὸ ὥσπερ ἢ ὥς ἀκολουθεῖ πλαγία πτώσις ἀντὶ ὀνομαστικῆς· ἐπικύψαντα ἔδει ῥοφούντα πίνειν ὥσπερ βοῦν (=ὥσπερ

πίνει βοῦς) Ε. Ἀν. 4, 5, 32. ἐφυλάττοντο ὥσπερ πολεμίους ἀλλήλους 2, 4, 10.

γ') ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία οἶος

1) ἐκφέρεται μετὰ τοῦ ἄρθρου ὡς κοινόν τι ἐπίθετον πρὸ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν· ἔγνωμεν τοῖς οἰοῖς ἡμῖν τε καὶ ὑμῖν χαλεπὴν πολιτείαν εἶναι δημοκρατίαν (= τοῖς οὖσι τοιοῦτοις, οἱοί ἐσμεν ἡμεῖς τε καὶ ὑμεῖς) Ε. Ἑλλ. 2, 3, 35.

2) λαμβάνει τὴν σημασίαν τοῦ *πρόθυμος ἢ ἀξιος*· Μειδυλίδης οἶος ἦν ἐπεξιέναι τῷ Δεωκράτει Δημ. 44, 19. ταῦτα ἤκουον ἀνδρός τιнос, οὐδαμῶς οἶου ψεύδεσθαι 2, 17.

3) λαμβάνει τὴν σημασίαν τοῦ *καθὼς ἢ τοῦ πῶς*· τοῦτο νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἶου δεῖ (=προστάτου καθὼς πρέπει, ἔργον προστάτου τοιοῦτου, οἶον δεῖ εἶναι τὸν προστάτην) Ε. Ἑλλ. 2, 3, 51. ἀνὴρ οἶος ἔμπειρος πολέμου (=ἐμπειρὸς πῶς) Δημ. 2, 18.

δ') λέγεται *οὐδεὶς ὅστις οὐ, οὐδενὸς ὅτου οὐ, οὐδενὶ ὅτω οὐ, οὐδένα ὄντιν' οὐ* κ.λ.π. μετὰ τὴν σημασίαν *πᾶς ἐν γένει, παντὸς ἐν γένει* κ.λ.π. Γοργίας *οὐδενὶ ὅτω οὐκ* ἀπεκρίνατο (=οὐδεὶς ἐστὶν ὅτω οὐκ...=εἰς πάντας ἐν γένει) Πλ. Θεαίτ. 178.

Σημ. Ὁμοία ἰδιορρυθμία συντάξεως ὑπάρχει καὶ εἰς τὰς φράσεις *θαυμαστὸς ὅσος, θαυμαστοῦ ὅσου* κ.λ.π. *οὐράνιον ὅσον, θαυμαστῶς ὥς, θαυμασίως ὥς, ὑπερφυνῶς ὥς* μετὰ ἰδρωτός *θαυμαστοῦ ὅσου* (=θαυμαστῶς πολλοῦ) Πλ. Πολιτ. 350. ἡμάρτηκεν *οὐράνιον ὅσον* Ἀριστοφ. Βάτρ. 1136. Ἀρχέλαος *θαυμασίως ὥς* ἄθλιος γέγονε (=θαυμασίως πολὺ) Πλ. Γοργ. 471. *ὑπερφυνῶς ὥς* χαίρω Πλ. Συμπ. 173.

ε') τὰ ἀοριστολογικὰ ἀναφορικά(ὅστις, ὅποιος, ὅπως, κλπ.) μετὰ τὸ *δή, δῆποτε ἢ οὐν* καθίστανται ἰσοδύναμα πρὸς ἀόριστα ἢ ἀρνητικά· ἐξαπίνης ἀνέλαμψεν οἰκία *ὅτου* δὴ ἐνάφαντος (=τινὸς) Ε. Ἀν. 5, 2, 23. οὔτε δι' ἔχθραν οὐδεμίαν οὔτε διὰ φιλονικίαν *οὐδ'* ἠγνισοῦν τοῦτον τὸν ἀγῶνα προειλόμεν (=οὐδεμίαν ἀπολύτως) Δυκ. 6. πέπρακται νυνὶ τοῦθ' *ὅπως* δῆποτε (=πῶς, κἄπως, ἔτσι κ' ἔτσι) Δημ. 3, 7. τεὸς ἱατροῦς σὺ ἀνδρείους καλεῖς ; *οὐδ'* *ὅπως* τινοῦ (=οὐδαμῶς, ἀπολύτως ὅχι) Πλ. Δαχ. 195.

Β' Δευτερεύουσai προτάσεις ἐρωτήσεως

ἢ πλάγαι ἐρωτήσεις.

§ 317. Αἱ δευτερεύουσai προτάσεις ἐρωτήσεως καλοῦνται καὶ **πλάγαι ἐρωτήσεις** (πβ. § 4, γ' καὶ 9, 6'), τίθενται δὲ ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας ῥημάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν σημασίαν τοῦ ἐρωτᾶν, ἀπορεῖν, ἐξετάζειν, γινώσκειν, βουλεύεσθαι, φροντίζειν κ.τ.τ. ἢ λέγειν, δεικνύειν κ.τ.τ. Δερκυλλίδας πέμπει πρὸς Φαρνάδαζον καὶ ἐρωτᾷ πότερον βούλεται εἰρήνην ἢ πόλεμον ἔχειν Ε. Ἑλλ. 3, 2, 1. ὅπως ἀμυνοῦμεθα, οὐδεὶς ἐπιμελεῖται (= πῶ;) Ε. Ἄν. 3, 1, 14.

§ 318. Αἱ πλάγαι ἐρωτήσεις α') εἰσάγονται

1) διὰ λέξεων, δι' ὧν εἰσάγονται καὶ αἱ εὐθεῖαι ἐρωτήσεις (τίς, ποῖος, πόσος κλπ. ποῦ, πόθεν, πῶς κλπ. § 224, 6').

2) δι' ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων, συνήθως τῶν ἀοριστολογικῶν (ὅσαις, ὁποῖος, ὁπόσος κλπ. ὅπου, ὅπως κλπ., ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ ὅς, οἷος, ὅσος κλπ. οὔ, ὥς κλπ. § 109 κ.έ.).

3) διὰ τοῦ εἰ (§ 284 6').

4) ἐπὶ διπλῆς, ἤτοι διαζευκτικῆς ἐρωτήσεως, διὰ τοῦ πότερον—ἢ, εἰ—ἢ, εἴτε—εἴτε (§ 224, γ').

β') ἐκφέρονται δὲ

1) μετ' ἀρκτικῶν μὲν χρόνον καθ' ἣν ἐγκλίσιν θὰ ἐξεφέροντο καὶ ὡς εὐθεῖαι ἐρωτήσεις (§ 226)· ἐρωτᾷ, πότερον βούλεται εἰρήνην ἢ πόλεμον ἔχειν (εὐθ. ἐρ. πότερον βούλει...). ὁπόσοι ἀπέθνησκον, Κτησίας λέγει (εὐθ. ἐρ. πόσοι ἀπέθνησκον;) Ε. Ἄν. 1, 8, 27. σκεπτέον μοι δοκεῖ εἶναι, ὅπως τὰ ἐπιτήδεια ἐξομεν (εὐθ. ἐρ. πῶς ἐξομεν;) Ε. Ἄν. 1, 3, 11. ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ προθυμοῦνται, ὅπως ἂν εὐδαιμονοίης (πβ. πῶς ἂν εὐδαιμονοίῃ ὁ πατήρ;) Πλ. Αὐσ. 207. οὐκ ἔχω ὁ,τι δῶ (εὐθ. ἐρ. τί δῶ;) Ε. Ἄν. 1, 7, 7.

2) μετὰ ἱστορικῶν δὲ χρόνον συνήθως μὲν κατ' εὐκτικὴν τοῦ πλαγίου λόγου, ἀλλὰ καὶ καθ' ἣν ἐγκλίσιν θὰ ἐξεφέροντο ὡς εὐθεῖαι ἐρωτήσεις (ἰδίᾳ δὲ διατηρεῖται ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ). ἐπήρετο, πότερον βούλοιο σπονδὰς ἔχειν ἢ πόλεμον Ε. Ἑλλ. 3, 2, 9. ἤρετο, εἰ τι παραγγέλλοι (εὐθ. ἐρ. παραγγέλλεις τι, ὦ Κύρε;) Ε. Ἄν. 1, 8, 15. ἤλαυνον, ὡς προΐδοιεν, τί τᾷμπροσθεν

εἷη (εὐθ. ἐρ. τί ἐστι ;) 3, 4, 13. ὁ Ἑτερόνικος ἀπόρως εἶχε, τί χρῶτο τῷ πράγματι (εὐθ. ἐρ. τί χρῶμαι ; ὑποτ.) 2, 1, 2. ἐθαύμαος τίς παραγγέλλει καὶ ἤρετο ὅ,τι εἶη τὸ σύνθημα 1, 8, 18. ἡρώτα Μειδίας ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γένοιτο (εὐθ. ἐρ. ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γενεῖσθην ;) Ε. Ἑλλ. 3, 1, 28.

Σημ. 1. Τὸ εἰ εἰσάγον πλαγίαν ἐρωτήσιν συντάσσεται μὲν μὲ ὀριστικὴν ἢ εὐκτικὴν, ἀλλὰ καὶ μὲ ὑποτακτικὴν· εἰ δίκαια ποιήσω, οὐκ οἶδα (εὐθ. ἐρ. δίκαια ποιήσω ; = δίκαια θὰ πράξω ;) Ε. Ἀν. 1, 3, 5. τὸν θεὸν ἐπηρώτων, εἰ παραδοῖεν Κορινθίους τὴν πόλιν (εὐθ. ἐρ. παραδῶμεν Κ. τὴν πόλιν ;) Θουκ. 1, 25. οὐκ οἶδα, εἰ Χρυσάντα δῶ τὰ ἐκπώματα (εὐθ. ἐρ. Χρυσάντα δῶ ; = νὰ δώσω ;) Ε. Κ. Π. 4, 16.

Σπανίως δὲ τίθεται ἐν τούτοις ἂν μεθ' ὑποτακτικῆς σκέψαι, ἂν τόδε σοι ἀρέσκη (εὐθ. ἐρ. ἀρέσκει σοι τόδε ;) Ε. Ἀπ. 4, 4, 12 (πδ. Ε. Ἀν. 7, 3, 37 σκέψαι, εἰ ὁ Ἑλληνικὸς νόμος κάλ·λιον ἔχει).

Σημ. 2. Εἰς τὰς διὰ τοῦ ὅπως (= πῶς, κατὰ τίνα τρόπον) εἰσαγομένας πλαγίας ἐρωτήσεις, τὰς ἐξαρτωμένας ἐκ ῥημάτων σημερινόντων σκέπτεσθαι ἢ φροντίζειν, ἢ ἄρνησις κανονικῶς εἶναι μὴ, διότι αὗται κυρίως εἶναι προτάσεις ἐπιθυμίας, συγγενεύουσai πρὸς τὰς τελικὰς προτάσεις· Κύρος βουλεύεται, ὅπως μὴ ποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ (= πῶς δεν θὰ εἶναι . . .) Ε. Ἀν. 1, 1, 4. Κύρος ἐπεμέλετο, ὅπως οἱ δουλεύοντες μὴ ἄσιτοι ἔσονται Ε. Κ. Π. 8, 1, 43.

Ὅμοιως εἰς τὰς διὰ τοῦ εἰ εἰσαγομένας πλαγίας ἐρωτήσεις ἢ ἄρνησις εἶναι κανονικῶς μὴ (πδ. § 292, 4, σημ.) Σωκράτης ἐθαύμαζεν, εἰ μὴ φανερόν ἐστιν ὅτι τὰ δαιμόνια οὐ δυνατόν ἐστιν ἀνθρώποις εὑρεῖν (εὐθ. ἐρ. οὐ φανερόν ἐστιν ὅτι . . .) Ε. Ἀπ. 1, 1, 13.

Σημ. Τὸ ὅπως μὲ ὀριστικὴν μέλλοντος χρόνου (ἢ ὑποτακτικὴν ἀορίστου σπανίως) εἰσάγει ἀνεξάρτητον πρότασιν δηλοῦσαν ἔντονον προτροπὴν ἢ παραίνεσιν· ὅπως ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἣς κέκτησθε (= κοιτάξετε νὰ φανήτε) Ε. Ἀν. 1, 7, 3. ὅπως μὴ, ὦ ἑταῖρε, ὁ σοφιστὴς ἐξαπατήσῃ ἡμᾶς Πλ. Πρωτ. 313.

§ 319 Ὡς πλᾶγλαι ἐρωτήσεις λαμβάνονται καὶ αἱ διὰ τῶν

ὑποθετικῶν ἐν γένει συνδέσμων εἰσαγόμεναι προτάσεις αἱ ἀκολουθοῦσαι μετὰ προτάσεις ἐχούσας τὴν ἔννοιαν τῆς ἀποπειράς. Ἐν τοῖς τοιοῦτοις ὁ ὑποθετικὸς σύνδεσμος ἐρμηνεύεται διὰ τοῦ ἴσως ἢ μήπως ἢ μήπως θά· Αἰνείας βῆ δ' ἱμεν Πάνδαρον διζήμενος, εἴ που ἐφεύροι Ἰλ. Ε, 168. ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι τῷ Τισσαφέρνει, εἴ πως δύναιτο παῦσαι τὰς ὑποψίας Ε. Ἀν. 2, 5, 2.

Ἐνδοιαστικάι προτάσεις

(ἦτοι διὰ τοῦ μὴ εἰσαγόμεναι, ἀνεξάρτητοι ἢ ἐξηρητημένοι).

§ 320. *Προεισαγωγή.* Εἶδομεν (§ 223) ὅτι ἐκ τῶν δύο ἀποφατικῶν μορίων (οὐ καὶ μὴ) τὸ μὴ λαμβάνεται πρὸς δήλωσιν τοῦ ὅτι ὁ λέγων δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ γίνῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνονμενον. Διὸ λαμβάνεται γενικῶς εἰπεῖν πάντοτε, ὅταν πρόκειται νὰ ἐκφρασθῇ τι τὸ ἀνεπιθύμητον διὰ τὸν λέγοντα, ἦτοι ἐπὶ ἀπαγορεύσεως, ἀποτροπῆς, ἀπευχῆς κ.τ.τ. (§ 215 κ. ἐ. πδ. καὶ § 290 κ. ἐ.) Ἐπομένως

§ 321 α') καὶ προτάσεις φόβου καὶ ἐνδοιασμοῦ ἐν γένει δηλωτικάι, ὡς σημαίνουσαι τι τὸ μὴ ἐπιθυμητὸν διὰ τὸν λέγοντα, φυσικὸν εἶναι νὰ εἰσάγωνται διὰ τοῦ μὴ (=μή, μήπως, νὰ μή). ὦμοι ἐγώ, μὴ τίς μοι ὑφαίνησι δόλον ἀθανάτων Ὀδ. ε, 356. μὴ ἀγροικότερον ἢ τὸ ἀληθές εἰπεῖν Πλ. Γοργ. 462.

β') ἐπειδὴ σημασίαν ἐπιθυμίας ἐνέχουν καὶ προτάσεις ἐρωτηματικάι (ἰδίᾳ ἀπορηματικάι), δύνανται καὶ τοιαῦται προτάσεις νὰ εἰσάγωνται διὰ τοῦ μὴ, ὅπως αἱ ἐνδοιαστικάι· πότερον βίαν φῶμεν ταῦτα εἶναι ἢ μὴ φῶμεν; Ε. Ἀπομν. 1, 2, 45. ὁ τοιοῦτος μὴ δῶ δίκην; Δημ. 21, 35. μὴ οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διαφθείρουνσι τοὺς νέους; Πλ. Ἀπ. 25.

Σημ. Εἰς προτάσεις εἰσαγομένας διὰ τοῦ μὴ, οἷα ἡ τελευταία, ἀναμένεται παρὰ τοῦ ἐρωτῶντος ἀπάντησις ἀρνητικὴ (οὐ), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν διὰ τοῦ οὐ εἰσαγομένην ὁμοίαν ἐρώτησιν· οὐχ οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διαφθείρουνσι τοὺς νέους; (Ἀπ. Να).

§ 322. Τῆς ἐνδοιαστικῆς προτάσεως συνήθως προτάσσεται ῥῆμά τι ἐκφράζον τὴν ψυχικὴν διάθεσιν τοῦ λέγοντος (φοβοῦμαι, δέδοικα, ὑποπτέω, φυλάττομαι, ὀρώ κ.τ.τ.) καὶ τότε ἡ ἐνδοια-

στική πρότασις παρουσιάζεται ὡς ἐξηγητημένη ἐκ τοῦ ῥήματος τούτου πρότασις· *δεῖδω, μή τι πάθῃσιν* Ὀδυσσεὺς Ἰλ. Α, 470. Ἀριαῖος καὶ Ἀρτάχζος κελεύουσι *φυλάττεσθαι, μή ὑμῖν ἐπιθῶνται* τῆς νυκτὸς οἱ βάρβαροι Ε. Ἀν. 2, 4, 16. *ὄρα, ὦ μακάριε, μή περὶ τοῖς φιλάτοις κινδυνεύῃς* Πλ. Πρωτ. 314. *φοβούμεθα, μή ἀμφοτέρων ἡμαρτήκαμεν* Θουκ. 3, 53.

§ 323. Αἱ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις, ὅταν μὲν εἶναι ἀνεξάρτητοι ἢ ἐξαρτῶνται ἐκ προτάσεως ἐχούσης ῥήμα χρόνου ἀρκτικοῦ, ἐκφέρονται

α') καθ' ὀριστικήν, ὅταν τὸ προκαλοῦν τὸν φόβον λαμβάνῃ ὁ λέγων ὥς τι πραγματικὸν (μήπως ἔγινεν ἢ γίνεται ἢ θὰ γίνῃ τι)· *μή τοῦτο οὐ καλῶς ὡμολογήσαμεν* ; Πλ. Μέν. 89· *μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις* ; Πλ. Πρωτ. 31. *ὄρα, μή πολλῶν ἐκάστω ἡμῶν χειρῶν δεήσει καὶ ὀφθαλμῶν* (=μήπως θὰ . . .) Ε. Κ. Π. 4, 1, 18.

β') καθ' ὑποτακτικήν, ὅταν τὸ προκαλοῦν τὸν φόβον λαμβάνῃ ὁ λέγων ὥς τι προσδοκώμενον· *μή ἀγροικότερον ἢ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν. δέδοικα, μή οἱ ἀπειλὰς ἐκτελέσωσι θεοὶ* Ἰλ. Ι, 244. *ὁκνῶ, μή μάταιος ἡμῖν ἡ στρατεία γένηται* Δημ. 1, 17.

§ 324. Ὅταν εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν ὑπάρχῃ χρόνος ἱστορικός, ἢ ἐξηγητημένη ἐνδοιαστικὴ πρότασις ἐκφέρεται κατ' εὐκτικήν, (σπανίως δὲ καθ' ὑποτακτικήν) τὴν ὑπερβολὴν τῶν ὀρέων *ἐδεδόικεσαν, μή προκαταληφθεῖν* Ε. Ἀν. 3, 5, 18. Κλέαρχος *οὐκ ἀπέκλινε* φυλαττόμενος, *μή δοκοίῃ* φεύγειν 2, 2, 26. τὸ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἐπιχειρήσαι σφαλερὸν ἐδόκει εἶναι, *μή εἰς τὰ ἔπλα δρμήσωσιν οἱ στρατιῶται καὶ ἀπολέσωσι πάντα τὰ πράγματα, τό τ' αὖ ἀπολλύναι συμμαχούς δεινὸν φαίνεται εἶναι, μή τινα διαβολὴν σχοῖεν* Ε. Ἑλλ. 2, 1, 2.

§ 325. Ἐνδοιαστικὴ τις πρότασις δύναται νὰ εἰσάγεται καὶ διὰ τοῦ *μή οὐ*, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ λέγων φοβεῖται ὅχι μήπως γίνῃ, ἀλλὰ μήπως δὲν γίνῃ τι· *δέδοικα μή οὐκ ἔχω ἱκανούς, οἷς δῶ* Ε. Ἀν. 1, 7, 7. Ξενοφῶν ἐφοβεῖτο, *μή οὐ δύναίτο ἐκ τῆς χώρας ἐξελθεῖν τῆς βασιλείας* 3, 1, 12.

Σημ. Πολλάκις τὸ *οὐ* τοῦτο ἀνήκει ὅχι εἰς ἑλλην τὴν ἐνδοιαστικήν πρότασιν, ἀλλ' εἰς τινα μόνον λέξιν αὐτῆς· *μή οὐ τοῦτ'*

ἢ χαλεπόν, θάνατον ἐκφυγεῖν, ἀλλὰ πολὺ χαλεπώτερον πονη-
ρίαν (=οὐχὶ τοῦτο) Πλ. Ἀπολ. 39.

§ 326. Ὑπάρχουν καὶ προτάσεις εἰσαγόμεναι ἀντιθέτως διὰ
τοῦ οὐ μὴ καὶ ὑποτακτικῆς (ἢ σπανιώτερον δι' ὀριστικῆς μέλ-
λοντος)· ἂν τὴν πρὸς τοὺς τυράννους ἀπιστίαν σφίζητε, οὐδὲν μὴ
δαινὸν πάθῃτε Δημ. 6, 24. οὐ τοι μὴ ποτέ σ' ἐκ τῶνδ' ἐδρά-
νων, ὦ γέρον, ἄκοντά τις ἄξει Σοφ. Οἰδ. Κ. 176.

Αἱ τοιαῦται προτάσεις ἐξηγοῦνται συνήθως ὥς προελθοῦσαι
ἐξ ἐλλείψεως τοῦ φοβοῦμαι ἢ δέδοικα ἢ τῆς φράσεως δέος
ἐστὶ μετὰ τοῦ οὐ (οὐ δέος ἐστὶ μὴ πάθῃτε κ. τ. τ.)· κυρίως ὅμως
οὐδὲν ἄλλο εἶναι αὗται εἰ μὴ ἀρνητικαὶ ἐνδοιαστικαὶ προτά-
σεις, ἥτοι ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις, τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον
αἵρεται προτασσομένου τοῦ οὐ (πβ. μὴ τις ἄξει με ; — οὐ μὴ τις
ἄξει σε. μὴ τι δαινὸν πάθωμεν — οὐδὲν μὴ δαινὸν πάθῃτε).

Ὅμοιως προήλθον καὶ συντάξεις τοῦ οὐ μὴ μετὰ μέλλοντος
ὀριστικῆς (μετ' ἐρωτήσεως ἢ ἄνευ ἐρωτήσεως) πρὸς δῆλωσιν
ἐντόνου ἀπαγορεύσεως· οὐ μὴ ληρήσεις (=μὴ λήρει) Ἀριστοφ.
Νεφ. 367. οὐ μὴ λαλήσεις, ἀλλ' ἀκολουθήσεις ἐμοί ; (= δὲν θά
παύσης τὰς φλυαρίας καὶ νᾶ . . .) 504.

Σημ. Ἐνδοιαστικὴ τις πρότασις δύναται νὰ εἰσάγεται καὶ
διὰ τοῦ ὅπως μὴ· δέδοιχ' ὅπως μὴ λίαν φανῇ σοφὴ Εὐρ.
Ἰππολ. 518. ὁρᾶτε ὅπως μὴ αἷσχιον πράξομεν Θεουκ. 1, 82 (πβ.
§ 318 κ. ἐ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'

Οἱ ὀνομαστικοὶ τύποι τοῦ ῥήματος.

Α' Τὸ ἀπαρέμφατον.

§ 327. Τὸ ἀπαρέμφατον ἀρχῇθεν ἦτο ῥηματικὸν ὄνομα οὐσια-
στικὸν οὐδετέρου γένους (πλαγίως πτώσεως, συνήθως δοτικῆς κα-
θαράς καὶ τοπικῆς). Ἐλαμβάνετο δὲ κυρίως μετὰ ῥήματα σημαί-
νοντα κινεῖσθαι ἢ πέμπειν ἢ δίδειν ἢ μετὰ φράσιν ἔχουσαν
τοιαύτην τινὰ σημασίαν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐννοίας αὐτῶν καὶ
ἐδήλου σκοπὸν ἢ ἀποτέλεσμα. Οὕτω εὐρίσκεται συχνάκις ἰδίᾳ
παρ' Ὅμηρῳ· ἦσθεν Ἰδαίος ἔτω κοίλας ἐπὶ νῆας εἰλέμεν Ἀγα-

μέμονοι μῦθον Ἀλεξάνδροιο (=ἵνα εἴπῃ) Ἰλ. Η, 372. τοῦτον δ' ἐμὸς πατήρ ἔδωκεν ὑπὴκοον εἶναι ἐμοί Ε. Ἀν. 1, 6, 6. Ἐκ τῆς ἀρχικῆς δὲ ταύτης σημασίας καὶ χρήσεως προέρχονται ἀμέσως ἢ ἐμμέσως πᾶσαι αἱ συνήθεις σημασίαι καὶ χρήσεις τοῦ ἀπαρεμφάτου.

§ 328. Τὸ ἀπαρέμφατον, ἐὰν μὲν ἀντιστοιχῇ πρὸς πρότασιν κρίσεως, λέγεται *ἀπαρέμφατον κρίσεως* (ἢ εἰδικόν) καὶ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν κανονικῶς διὰ τοῦ *ὅτι* καὶ ὀριστικῆς, ἐὰν δὲ ἀντιστοιχῇ πρὸς πρότασιν ἐπιθυμίας, λέγεται *ἀπαρέμφατον ἐπιθυμίας* (ἢ τελικόν) καὶ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν κανονικῶς διὰ τοῦ *νὰ* καὶ ὑποτακτικῆς· Ἀλκιβιάδης οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοῦς *ὀρμεῖν*, ἀλλὰ *μεθορμίσαι* εἰς Σηστὸν παρῆναι (οὐκ ἐν καλῷ *ὀρμεῖτε*, *μεθορμίσατε* εἰς Σηστὸν) Ε. Ἑλλ. 2, 1, 25.

1. Τὸ ἀπαρέμφατον ἐξεταζόμενον ὡς ὄνομα μᾶλλον.

§ 329. Ἐκ τῆς ὀνοματικῆς φύσεως τοῦ ἀπαρεμφάτου προέρχεται ὅτι τοῦτο

α') δύναται νὰ ἐκφέρεται μὲ τὸ ἄρθρον τὸ πρὸ αὐτοῦ· τὸ πρᾶτ-
τειν τοῦ λέγειν ὑστερόν ἐστι τῇ τάξει Δημ. 3, 15. (ἐκ τοιούτων συνάρθρων ἀπαρεμφάτων προήλθον αἱ λέξεις τὸ φαγεῖ ἢ τὸ φαγί, τὸ πιεῖ, τὸ φιλεῖ).

β') δύναται νὰ ἐπέχῃ θέσιν οἰουδήποτε ὅρου τῆς προτάσεως, ὡς πᾶν οὐσιαστικόν, ἥτοι ὑποκειμένου, κατηγορουμένου, ἀντικειμένου, ἐπεξηγήσεως, προσδιορισμοῦ κατὰ πλαγίαν πτώσιν ἢ μετὰ προθέσεως· ἐπισκοτεῖ τοῦτοις τὸ κατορθοῦν Δημ. 2, 20. τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν. ὁμολογεῖς περὶ ἐμὲ ἄδικος γεγενῆσθαι; Ε. Ἀν. 1, 6, 8. εἰς οἶωνός ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης. Κλέαρχος ὁρᾷν στυγνός τῃ (=τῇ ὄψει) Ε. Ἀν. 2, 6, 9. ὥρμησαν εἰς τὸ διώκειν Ε. Ἀν. 1, 8, 25.

α') Ἀναρθρον ἀπαρέμφατον ὑποκείμενον.

(Ἡ λεγομένη ἀπρόσωπος σύνταξις).

§. 330. Τὰ κανονικῶς δεχόμενα ἀναρθρον ἀπαρέμφατον ὡς ὑποκείμενον εἶναι τὰ (λεγόμενα) ἀπρόσωπα ἢ τριτοπρόσωπα ῥήματα καὶ αἱ (λεγόμεναι) ἀπρόσωποι ἢ τριτοπρόσωποι ἐκφράσεις, ἥτοι α') τὸ πρέπει, προσήκει, χρή, δεῖ, δοκεῖ, εἴμαρται, μέλλει

(=πρόκειται) κ.τ.τ.—ἔστι (=εἶναι δυνατόν), ἔνεστι, ἔξεστι (=ἐπιτρέπεται), ἐνδέχεται, συμβαίνει κ.τ.τ. καλῶς ἔχει, ἀναγκαιῶς ἔχει κ.τ.τ. τί χρὴ ποιεῖν; τὰς ὁτιδὰς ἔστι λαμβάνειν Ε. Ἄν. 1, 5, 3 (ἀπαρ. ἐπιθυμίας)

β') τὸ λέγεται, ἄδεται, ἀγγέλλεται, ὁμολογεῖται, δοκεῖ, εἰκάζεται, νομίζεται κ.τ.τ. ὁμολογεῖται τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι Ἰσοκ. 4, 23. ἐδόκει εἰς τὴν ἐπιούσαν ἔω ἥξειν βασιλέα Ε. Ἄν. 1, 7, 1 (ἀπαρ. κρίσεως).

γ') τὸ ὦρα (ἔστι), καιρός (ἔστι), ἀνάγκη (ἔστι) κ.τ.τ.—καλόν (ἔστι), ἄξιόν (ἔστι), ῥάδιόν (ἔστι), χαλεπόν (ἔστι), εἰκός (ἔστι) κ.τ.τ. οὐχ ὦρα καθεύδειν Ε. Ἄν. 1, 3, 11. ῥάδιον ἀποκρίνασθαι Πλ. Πρωτ. 329 (ἀπαρ. ἐπιθυμίας).

Σημ. Τὸ συνηθέστατον τριτοπρόσωπον ῥήμα *δοκεῖ* ἔχει ὑποκείμενον ἀπαρέμφατον ἐπιθυμίας μὲν, ὅταν σημαίνῃ φαίνεται *καλόν*, ἀποφασίζεται (ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι Τισσαφέρνηι), κρίσεως δέ, ὅταν σημαίνῃ φαίνεται, *νομίζεται*, ὅτε τὸ ἀπαρέμφατον δύναται νὰ εἶναι καὶ μέλλοντος χρόνου, ἢ δὲ σύνταξις τοῦ *δοκεῖ* δύναται νὰ εἶναι καὶ προσωπική· *ἐδόκει* εἰς τὴν ἐπιούσαν ἔω ἥξειν βασιλέα—*ἔδοξεν* αὐτῷ *σημαίνει* πεσεῖν.

Οὐχὶ σπανίως δὲ ἀντὶ τῆς ἀπροσώπου συντάξεως ἐπὶ πάντων τῶν ἀνωτέρω ἐν γένει γίνεται χρήσις συντάξεως προσωπικῆς· τίνος ἂν δέοις μὴ οὐχὶ πάνπαν εὐδαίμων εἶναι; Ε. Ἑλλ. 4, 1, 36. λέγεται *Μίδας* τὸν Σάτυρον θηρεύσαι Ε. Ἄν. 1, 2, 13. ὦ Πρόδικε, *δίκαιος* εἰ βοηθεῖν τῷ ἀνδρὶ Πλ. Πρωτ. 329.

Διὰ τῆς τοιαύτης δὲ προσωπικῆς συντάξεως ἐξάιρεται μᾶλλον ἢ ἔννοια τοῦ προσώπου τοῦ ἐνεργούντος ἢ πάσχοντος τὸ ὑπὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου σημαίνόμενον, ἐν ᾧ διὰ τῆς ἀπροσώπου συντάξεως ἐξάιρεται μᾶλλον ἢ ἔννοια τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου.

β') Ἄναρθρον ἀπαρέμφατον ἀντικείμενον.

§ 331. Πολλὰ εἶναι τὰ ῥήματα τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ δεχόμενα ἀπαρέμφατον (ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ἥτοι ὡς) ἀντικείμενον. Διακρίνονται δὲ ταῦτα εἰς δύο ομάδας, καθ'

ἔσον τὸ ἐξ αὐτῶν ἐξαχρῶμενον ἀπαρέμφρατον εἶναι κρίσεως ἢ ἐπιθυμίας. Οὕτω

α') Μὲ ἀπαρέμφρατον κρίσεως συντάσσονται τὰ λεκτικὰ καὶ τὰ δοξαστικὰ ἐν γένει ῥήματα, οἷον λέγω, φημί, ὑπισχνοῦμαι, ὁμνῶμι, ἄρνοῦμαι, ὁμολογῶ, αἰτιῶμαι, κατηγορῶ, πείθω, πυνθάνομαι κ.τ.τ.—δοκῶ, νομίζω, οἶμαι, ἡγοῦμαι, ὑπολαμβάνω, εἰκάζω, ὑποπτεύω, ἐλπίζω, προσδοκῶ, γιγνώσκω (= φρονῶ), προσποιῶμαι κ.τ.τ. (τὸ ἀπαρέμφρατον δύναται νὰ εἶναι παντὸς χρόνου, ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ ἔννοια τοῦ λόγου)· ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἔφη καὶ τοὺς ἄλλους προσθέσθαι (= ὅτι προσέθεντο) Ε. Ἀν. 1, 6, 10. Κῦρος ὑπέσχετο ἀνδρὶ ἐκάστῳ δώσειν πέντε ἀργυρίου μνᾶς (= ὅτι δώσει). ἡ τιῶντο οἱ Πέρσαι προδεδόσθαι ὑπὸ Τισσαφέρνης (= ὅτι προεδέδοντο) Ε. Ἑλλ. 3, 4, 25. ἐδόκουν σχολαίως ποιεῖν (= ὅτι ἐποίουν) Ε. Ἀν. 1, 5, 8. νομίζω ὅμᾳς ἐμοὶ εἶναι καὶ πατρίδα καὶ φίλους καὶ συμμάχους (= ὅτι ἐστὶ) 1, 3, 6. προσεποιεῖτο σπεύδειν (= ὅτι ἐσπευδε) 1, 3, 14.

Σημ. Τὰ λεκτικὰ, πλὴν τοῦ φημί, συντάσσονται συνηθέστερον μετὰ εἰδικῆς προτάσεως (§ 288, α'). Τὰ δὲ κυρίως δοξαστικὰ (δοκῶ, νομίζω, οἶμαι κλπ.) καὶ τὸ φημί σπανιώτατα εὐρίσκονται μετὰ εἰδικῆς προτάσεως.

β') Μὲ ἀπαρέμφρατον ἐπιθυμίας συντάσσονται τὰ ἐφρετικὰ καὶ τὰ δυνητικὰ καὶ τὰ ἔχοντα ἐν γένει ὁμοίαν σημασίαν ῥήματα ἢ ἐπίθετα ἢ φράσεις, οἷον ἐφίεμαι, ἐπιθυμῶ, ἐθέλω, βούλομαι, θέομαι (= παρακαλῶ ἢ ἔχω ἀνάγκην), δέω (= χρειάζομαι), εὖχομαι, κελεύω, προτρέπω, ἀξιώ, συμβουλεύω, πείθω, ψηφίζομαι, κωλύω, ἐὼ κλπ.—δύναμαι, ἐπίσταμαι, οἶδα (= γνωρίζω ἢ ἔχω τὴν ἱκανότητα), πέφυκα, ἔχω (= ἔχω καὶ δύναμιν) κλπ. πρόθυμος, ἱκανός, ἀξιόχρεος κλπ. αἰσχύνη ἐστὶ κλπ. (τίθεται ὁ ἐπὶ τούτων τὸ ἀπαρέμφρατον συνήθως μὲν κατ' ἐνεστώτα ἢ ἀόριστον καὶ σπανίως κατὰ παρακείμενον, οὐδέποτε δὲ κατὰ μέλλοντα)· οὐκ ἐθέλω ἐλθεῖν. οὐκ ἡδύναντο καθεύδειν Ε. Ἀν. 3, 1, 3. ἄρχεσθαι ἐπίσταμαι 1, 3, 15. ἀληθινὸς ἄρχων οὐ πέφυκε τὸ αὐτῷ συμφέρον σκοπεῖσθαι Πλ. Πολ. 347. ἐπ' ἄλλον ἔχομεν στρατεύεσθαι Ε. Ἑλλ. 4, 1, 38. οὐδεὶς ἀξιόχρεως περὶ τῷ πρω-

τείων ἡμῖν ἀντιτάξασθαι Δημ. 3, 27. πᾶσιν αἰσχύνῃ ἣν μὴ οὐ
 συσπουδάξειν Ε. Ἄν. 2, 3, 11.

Σημ. Πολλὰ ῥήματα ἐκ τῶν δεχομένων ἀπαρέμφατον ὡς
 συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ἐπειδὴ ὅτε μὲν λαμβάνονται μὲ
 ἔννοιαν λεκτικὴν ἢ δοξαστικὴν, ὅτε δὲ μὲ ἔννοιαν ἐφετικὴν,
 συντάσσονται ὅτε μὲν μετ' ἀπαρεμφάτου κρίσεως, ὅτε δὲ μετ'
 ἀπαρεμφάτου ἐπιθυμίας. Συνήθη ἐκ τούτων εἶναι τὸ λέγω (=
 λέγω ἢ κελεύω), πείθω (= πειρῶμαι πείθειν ἢ ποιῶ νομίζειν),
 γινώσκω (= σχηματίζω γνώμην ἢ ἀποφασίζω), ὑπισχνοῦμαι
 (= ἰσχυρίζομαι ἢ ἀναλαμβάνω) κ.τ.τ.· οὕτω Πέρσαι λέγουσι γε-
 νέσθαι ταῦτα Ἡρόδ. 1, 5.—εἰς εἶπε στρατηγού· ἄλλους ἐλέ-
 σθαι Ε. Ἄν. 1, 3, 14. πείθομαι ἐκείνην εἶναι καλλίστην Ἡρόδ.
 1, 8—ἔπειθεν ὁδοῦ λαβεῖν ἡγεμόνα Ε. Ἄν. 1, 3, 4. τοῦ Νεῖλου
 τὰς πηγὰς Αἰγυπτίων εὐδεῖς ὑπέσχετο εἰδέναι Ἡρόδ. 2, 28 —
 ὑπισχνεῖ ποιεῖν ἄνδρας ἀγαθοῦ· πολίτας Πλ. Πρωτ. 319.

Τὸ δὲ ὑπισχνοῦμαι, ἐπαγγέλλομαι, ὀμνυμι, ἐλπίζω καὶ
 προσδοκῶ, ἐπειδὴ κυρίως ἀναφέρονται εἰς τὸ μέλλον, κανονι-
 κῶς συντάσσονται μετ' ἀπαρεμφάτου μέλλοντος (ἢ σπανίως ἀορί-
 στου μετὰ τοῦ ἄν). Καὶ εἶναι μὲν ἀρχῇθεν τὸ ἀπαρέμφατον τοῦτο
 ἀπαρέμφατον κρίσεως (= ὅτι θὰ ...), ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῇ ὑπο-
 σχέσει, τῷ ἔρκῳ, τῇ ἐλπίδι, τῇ προσδοκίᾳ ἐνυπάρχει καὶ ἡ ἐν-
 νοία ἐπιθυμίας καὶ βουλήσεως, τὸ ἐκ τῶν ῥημάτων τούτων ἐξαρ-
 τώμενον ἀπαρέμφατον λαμβάνει χροιάν ἀπαρεμφάτου ἐπιθυμίας
 καὶ δὴ κανονικῶς μετ' αὐτοῦ τίθεται ἄρνησις μὴ· ὥμοσαν μὴ
 προδώσειν ἀλλήλους.

2. Τὸ ἀπαρέμφατον ἐξεταζόμενον ὡς ῥῆμα μᾶλλον.

§ 332. Τὸ ἀπαρέμφατον εὐρίσκεται πολλάκις ἐν χαλαρω-
 τέρα· πῶς συνδέσει πρὸς τὴν πρότασιν, ἐν τῇ ὁποῖα ὑπάρχει,
 ἐπέχον θέσιν δευτερευούσης προτάσεως, ἢ ἐκφέρεται ἀνεξαρτή-
 τως. Οὕτω

α') Τὸ ἀπαρέμφατον οἶονεῖ ἐπέχει θέσιν τελικῆς ἢ ἀποτελε-
 σματικῆς προτάσεως, ὅταν τίθεται εἰς δῆλωσιν σκοποῦ ἢ ἀποτε-
 λέσματος κατόπιν ῥημάτων ἐχόντων τὴν ἔννοιαν τοῦ κινεῖσθαι,
 πέμπειν, δίδειν ἢ κατόπιν φράσεων ἐχουσῶν ὅμοιον νόημα

(ἀρχική χρῆσις τοῦ ἀπαρεμφάτου, συνήθης δὲ παρ' Ὀμήρῳ· ἰδὲ § 327)· τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος κατέλιπε φυλάττειν τὸ στρατόπεδον Ε. Ἀν. 5, 21.

Σημ. Εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς πρὸς δῆλωσιν σκοποῦ τίθεται ἐνίοτε τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τοῦ ἄρθρου κατὰ γενικήν. Μίνως τὸ ληστρικὸν κατήρει τοῦ τὰς προσόδους μᾶλλον εἶναι αὐτῷ Θουκ. 1, 4 (πβ. Εὐαγγέλιον Ματθ. 13, 3 ἐξηλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν).

β') Τὸ ἀπαρέμφατον ἐπέχει θέσιν ἐγκλίσεώς τινος τῶν προτάσεων ἐπιθυμίας (χρῆσις ὁμοίως συνήθης μᾶλλον παρὰ ποιηταῖς). Οὕτω τὸ ἀπαρέμφατον τίθεται 1) ἀντὶ προστακτικῆς, μεθ' ἧς καὶ ἐκφέρεται πολλάκις ἐκ παραλλήλου (συνηθέστερον ἐπὶ β' προσώπου)· θαρσῶν, Διόμηδες, μάχεσθαι (=μάχου) Ἰλ. Ε, 124. τεύχεα φερέτω κοίλας ἐπὶ νῆας, σῶμα δὲ δόμεναι πάλιν (=δότω) Η, 79. 2) ἀντὶ εὐκτικῆς (ἐπὶ δεήσεων)· Ζεῦ ἄνα, Τηλέμαχόν μοι ἐν ἀνδράσιν ὄλβιον εἶναι (=Τηλέμαχος μοι... εἴη) Ὀδ. ρ, 354. ὦ Ζεῦ, ἐκγενέσθαι μοι Ἀθηναίους τείσασθαι (ἐκγένοντό μοι) Ἡρ. 5, 105.

γ') Τὸ ἀπαρέμφατον λαμβάνεται ἀπολύτως εἰς τινὰς στερεοτύπους ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὸ περιεχόμενον ὁλοκλήρου προτάσεως καὶ χρησιμεύουν, ἵνα περιορίζωσι πῶς καὶ τροποποιῶσι τὸ δι' αὐτῆς ἐκφερόμενον νόημα (πβ. § 210 σημ.)· τοιαῦται δ' ἐκφράσεις εἶναι τὸ (ὥς) ἐμοὶ δοκεῖν, ὀλίγου ἢ μικροῦ δεῖν, ὥς εἰκάσαι, ἐκὼν εἶναι, τὸ νῦν εἶναι, τὸ τήμερον εἶναι, τὸ κατὰ τοῦτον εἶναι, τὸ ὀρθὸν εἰπεῖν, συλλαβόντα ἢ συλλήδην εἰπεῖν, (ὥς) συνελόντι εἰπεῖν κ.λ.π. οἱ Καύνιοι αὐτόχθονες, δοκέειν ἐμοί, εἰσί (=ὥς ἐγὼ νομίζω, κατὰ τὴν γνώμην μου) Ἡρόδ. 1, 172. ἐκὼν εἶναι οὐδὲν ψεύσσομαι (=ἔσον ἐξπρατᾶται ἐκ τῆς θελήσεώς μου, μετὰ τὴν θέλησίν μου) Πλ. Συμπ. 214. ἄνευ ἀρχόντων οὐδὲν ἂν οὔτε καλὸν οὔτε ἀγαθὸν γένοιτο, ὥς συνελόντι εἰπεῖν, οὐδαμοῦ (=ἵνα συντόμως ἐκφρασθῶ) Ξεν. Ἀν. 3, 1, 38.

Σημ. Τὸ τοιοῦτον ἀπαρέμφατον δὲν διαφέρει κατ' οὐσίαν τοῦ ἀπαρεμφάτου, τὸ ὁποῖον τίθεται ὡς προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι μετὰ οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων· θαῦμα ἰδέσθαι Ἰλ. Ε, 725. ἦν ἄξιός θ' αὐμαῖσι Θουκ. 1, 138.

δ') Τὸ ἀπαρέμφατον λαμβάνεται εἰς ἀναφωνήσεις ἐπιφωνηματικῶς· ἐμὲ *παθεῖν* τάδε (=ἐγὼ νὰ πάθω αὐτά) Αἰσχ. Εὐμ. 855. Οὕτω καὶ μετὰ τὸ ἄρθρον *τό* τῆς τύχης, *τὸ* ἐμὲ νῦν κληθέντα δεῦρο *τυχεῖν* Ε. Κ. Π. 2, 2, 3.

§ 333. Τὸ ἀπαρέμφατον (κρίσεως) δύναται νὰ ἔχῃ καὶ τὸν δυνητικὸν *ἂν* καὶ τότε ἀντιστοιχεῖ πρὸς δυνητικὴν εὐκτικὴν ἢ ὀριστικὴν (§ 213 καὶ 218)· σὺν ὅμιν *ἂν* οἶμαι *εἶναι* τίμιος, ἔπου *ἂν* ὦ (=ἔτι εἶην *ἂν*) Ε. Ἀν. 1, 3, 6. Κύρος εἰ ἐδίω, ἄριστος *ἂν* δοκεῖ ἄρχων *γενέσθαι* (=ἔτι ἐγένετο *ἂν*) Ε. Οἰκ. 4, 18.

§ 334. α'). Ὅπως πᾶς τύπος τοῦ ῥήματος, οὕτω καὶ τὸ ἀπαρέμφατον ἔχει (εἴτε ἐκπεφρασμένον εἴτε νοούμενον ἐκ τῶν συμφραζομένων) ὑποκείμενόν τι· θεοὶ *πολιταί*, *μή* με δουλείας *τυχεῖν*. εἶπε στρατηγοὺς ἄλλους *ἐλέσθαι* (ἐνν. τοὺς Ἕλληνας). οὐχ ὥρα *καθεύδειν* (ἐνν. τινά).

β') Καὶ μετὰ κατηγορούμενον καὶ μετὰ ἀντικείμενον καὶ μετὰ πάντα ἄλλον προσδιορισμὸν συντάσσεται τὸ ἀπαρέμφατον· νομίζω ὅμᾶς ἐμοὶ *εἶναι φίλους* καὶ *συμμάχους*. ἐδεῖτο Κλεάρχου *μὴ* *ποιεῖν ταῦτα*. οὐδεὶς ἀξιόχρεως *περὶ τῶν πρωτείων ἡμῖν ἀντιτάξασθαι*.

§ 335. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐν σχέσει μετὰ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον,

α') δύναται νὰ εἶναι τὸ αὐτὸ (*ταυτοπροσωπία*)· Ἰδαίος ἔτω *εἰπέμεν* Ἀγαμέμνονι (Ἰδαίος ἔτω—Ἰδαίος εἶπεῖν). ὁμολογεῖς *περὶ ἐμὲ* ἄδικος *γεγενῆσθαι*; (σὺ ὁμολογεῖς—σὺ γεγενῆσθαι).

β') δύναται νὰ εἶναι (ἕτερον, ἥτοι) διάφορον (*ἑτεροπροσωπία*)· νομίζω ὅμᾶς ἐμοὶ *εἶναι φίλους*. *πέθομαι ἐκεῖνην εἶναι* καλλίστην.

§ 336. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου.

α') ἐπὶ μὲν ταυτοπροσωπίας, ὥς εὐκόλως ἐννοούμενον, δὲν ἐπαναλαμβάνεται, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ ἔμφασις ἢ ἀντιδιαστολή· *εὐχομαι*, πρὶν ταῦτα ἐπιδεῖν ὅφ' ὅμων γέγονε, *μυρίας ἐμέ γε κατὰ γῆς ὀργυῖας γενέσθαι* Ε. Ἀν. 7, 1, 30. εἰ δ' οἴεσθε Χαλκιδιάς τὴν Ἑλλάδα σώσειν ἢ Μεγαρέας, *ἡμεῖς δ' ἀποδράσεσθαι* τὰ πράγματα, οὐκ ὀρθῶς οἴεσθε Δημ. 4, 74.

β') ἐπὶ δὲ ἑτεροπροσωπίας τίθεται, καὶ δὴ κανονικῶς κατὰ πτῶσιν αἰτιατικὴν (*ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις*)· νομίζω ὅμᾶς ἐμοὶ *εἶναι φίλους*.

Ἄλλὰ καὶ ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας δὲν τίθεται τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὅταν ὁπωσδήποτε εὐκόλως νοῆται ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου, ἰδίᾳ δὲ ὅταν εἶναι συγχρόνως ἀντικείμενον ἢ προσδιορισμὸς τοῦ ῥήματος, μὲ τὸ ὅποιον συντάσσεται τὸ ἀπαρέμφατον. Κλέαρχος τοὺς ὀπλίτας ἐκέλευσε μεῖναι Ε. Ἄν. 1, 5, 13. οἱ ἔφοροι Σαμίῳ ἐπέστειλαν ὑπηρετεῖν Κύρῳ (ἐνν. τὸν Σάμιον) Ἑλλ. 3, 1, 1.

Κατηγορούμενον δὲ ἢ ἄλλοι ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοὶ τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ἀπαρεμφάτου τίθενται τότε εἴτε κατὰ τὴν πτώσιν τοῦ ἀντικειμένου ἢ τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ κυρίου ῥήματος εἴτε κατὰ πτώσιν αἰτιατικὴν· οἱ πρέσβεις Κύρῳ ἐδόοντο ὡς προθυμοτάτου πρὸς τὸν πόλεμον γενέσθαι Ε. Ἑλλ. 1, 5, 2. ὅμιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι Δημ. 3, 23. Ξενία ἤκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄλλους Ε. Ἄν. 1, 2, 1.

Σημ. Ἀρχήθεν καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὅπως παντὸς ῥήματος, τὸ ὑποκείμενον καὶ οἱ προσδιορισμοὶ ἐν γένει αὐτοῦ ἐτίθεντο κατὰ πτώσιν ὀνομαστικὴν· (σὺν δέ, Κλεαρτίδα, ἀνοίξας τὰς πύλας ἐπεκένθει—γὰρ μὲν ὀρμώμεθον, ὅμας δ' ὅταν καλῶμεν ὀρμασθαι ταχεῖς—θαροῶν, Διόμηδες, μάχεσθαι). Ἡ δὲ ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις προήλθε καὶ ἐπεξετάθη κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ πολλὰ πικραδείγματα, εἰς τὰ ὅποια συμβαίνει ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου νὰ εἶναι τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἐκφερόμενον ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐξαχτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον. Μεταδληθείσης δηλ. ἐν τούτοις τῆς συντακτικῆς συνεκφορᾶς τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος συνήφθη στενῶς μὲ τὸ ἐπόμενον ἀπαρέμφατον καὶ ἐνομήσθη ὅτι εἶναι κυρίως τούτου ὑποκείμενον, καὶ λοιπὸν κατὰ τὸ κελεύει με ἀπέναντι—οἶεται αὐτὸν σοφὸν εἶναι κ. τ. τ. ἤρχισε νὰ λέγεται κατόπιν καὶ εὐχομαι μυρίας ἐμὲ κατὰ γῆς ὀργυῖας γενέσθαι—κίνδυνός ἐστι πολλοὺς ἀπόλλυσθαι κ. τ. τ.

§ 337. Τὸ ἀπαρέμφατον παραλείπεται ἐνίοτε, ὅταν εὐκόλως νοῆται ἐκ τῶν συμφραζομένων. Τοῦτο δὲ συμβαίνει ἰδίᾳ εἰς δευτερευούσας προτάσεις ἐκφερομένας κατ' ἀπρόσωπον σύνταξιν (§ 330)· αἰρήσομαι ὅμας καὶ σὺν ὅμιν, ὅ,τι ἂν δέη, πείσομαι (=ὅ,τι ἂν δέη πάσχειν) Ε. Ἄν. 1, 3, 5. ὁμολογεῖς περὶ ἐμὲ ἄδικος γεγενῆσθαι ; ἢ γὰρ ἀνάγκη (ἐνν. ἐστὶ ὁμολογεῖν) 1, 6, 8.

B'. Ἡ μετοχή.

§ 338. Ἡ μετοχή (συνηθεσάτη εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν) εἶναι κυρίως ῥηματικὸν ἐπίθετον, ὡς τοῦτο καταφαίνεται ἐκ τῶν ἐπομένων.

§ 339. Ἡ ἐπιθετικὴ φύσις τῆς μετοχῆς καταφαίνεται πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκ τούτου, ὅτι αὕτη λαμβάνεται συντακτικῶς ὡς πᾶν ἐπίθετον (πβ. 17 κ. ἐ.), ἥτοι

α') ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμός· τὰ γυμνάσια μεστὰ ἦν ἀνδρῶν τῶν *γυμναζομένων* Ε. Ἑλλ. 3, 4, 16. ἐνέτυχέ τι *ὀφθαλμιῶντι* ἀνθρώπῳ 2, 1, 3.

β') ὡς κατηγορούμενον ἢ ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμός (§ 51)· οἱ πολέμιοι πλεῖστον *ἐπνευσμένοι* ἔσονται Ε. Ἀν. 3, 2, 31. εἶχον τὰς ἀσπίδας *ἐκκεκαλυμμένας* 1, 2, 26.

§ 340. Ἡ ῥηματικὴ φύσις τῆς μετοχῆς καταφαίνεται πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκ τοῦ ὅτι αὕτη

α') κανονικῶς μὲν ἔχει, ὅπως καὶ πᾶν ῥήμα, ὑποκείμενον, δύναται δὲ νὰ συντάσσεται καὶ μὲ κατηγορούμενον, ἀντικείμενον καὶ διαφόρους ἐπιρρηματικοὺς προσδιορισμοὺς, ἀναλόγως τῆς σημασίας τοῦ ῥήματος, εἰς τὸ ὅποιον γραμματικῶς ἀνήκει· οὗτος Ἕλλην ὢν τοιοῦτός ἐστιν Ε. Ἀν. 3, 1, 10. ἤδομαι *ἀκούων* σου *φρονίμους λόγους* 2, 5, 16. ἐπολέμει *ἐκ Χερρονήσου* *ὀρώμενος* 1, 1, 9.

β') δύναται νὰ ἔχῃ μεθ' ἑαυτῆς τὸ δυνητικὸν ἂν καὶ ν' ἀντιστοιχῇ πρὸς δυνητικὴν ἑγκλισιν (§ 213)· εὗρίσκω ὧδε *ἂν γινόμενα* ταῦτα (=ὅτι ὧδε ἂν γίνοιτο) Ἡρόδ. 7, 15. εὖ ἴστε *μηδὲν ἂν με ἐπιχειρήσαντα* (=οὐδὲν ἂν ἐπεχείρησα) Ἰσοκ. 5, 13.

γ') συνηθέστατα λαμβάνεται ὡς ἰσοδύναμος πρὸς δευτερεύουσαν πρότασιν, εἰδικήν, αἰτιολογικήν, τελικήν κ.λ.π. Κλέαρχος ἤδει τοὺς στρατιώτας *ἀσείτους ὄντας* (=ὅτι ἦσαν) Ε. Ἀν. 2, 2, 16. Κύρος ἱππεύειν *μανθάνων* ὑπερέχαιρε (=ὅτι ἐμάνθανε) Κ. Π. 1, 1, 3.

1. Ἐπιθετικὴ ἢ ἀναφορικὴ μετοχή.

§ 341. Ἡ μετοχή ἢ ἐπέχουσα θέσιν ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ καλεῖται *ἐπιθετικὴ* ἢ καὶ *ἀναφορικὴ* (ὡς ἀντιστοιχοῦσα πρὸς ἀναφορικὴν πρότασιν, εἰς ἣν καὶ δύναται ν' ἀναλύεται),

Ἑμμ. Γ. Παντελάκη - Μεθοδικὸν Συντακτικόν

13

δύναται δὲ νὰ εἶναι σύναρθρος ἢ ἀναρθρος καὶ τίθεται κατὰ πάντα χρόνον· Παρύστατις ἐφίλει Κύρον μᾶλλον ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἀρταξέρξην (=δς ἐδασίλευεν). μυρίους ὄφονται ἀνθ' ἐνὸς Κλεάρχου τοὺς οὐδενὶ ἐπιτρέποντας κακῶ εἶναι (=οὐ οὐδενὶ ἐπιτρέψουσι) Ε. Ἀν. 3, 2, 31.

§ 342. Ὅπως πᾶν ἐπίθετον, οὕτω καὶ ἡ μετοχὴ διὰ τοῦ ἀρθρου λαμβάνει δύναμιν οὐσιαστικοῦ καὶ οὕτω δύναται νὰ ἐπέχη θέσιν παντὸς θρου τῆς προτάσεως ἐκφερομένου δι' οὐσιαστικοῦ· ἦκον οἱ ἄρχοντες (δπακ.). τὸν στρατιώτην δεῖ μᾶλλον φοβεῖσθαι τὸν ἄρχοντα ἢ τοὺς πολεμίους (ἀντικ.). ἡμεῖς οἱ παριόντες τούτων ἐφέσταμεν (παράθ.) Δημ. 6, 3. οὐ τῶν νικῶντων ἐστὶ τὰ ὅπλα παραδιδόναι (γεν. κατηγορ.). ἐνίοις ἔθαψαν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ὡς ἐδύναντο κάλλιστα (ἐμπρ. προσδ.) Ε. Ἀν. 7, 4, 9.

Σύναρθροι δὲ μετοχαὶ συνηθέστατα λαμβανόμεναι ὡς οὐσιαστικὰ εἶναι αἱ ἐξῆς· ὁ ἄρχων, οἱ ἄρχοντες, ὁ λέγων, οἱ λέγοντες (=οἱ ῥήτορες), οἱ πολιτευόμενοι, ὁ νικῶν, οἱ νικῶντες, ὁ διώκων (=ὁ κατήγορος), ὁ φεύγων (=ὁ κατηγορούμενος ἢ ὁ φυγάς)—ἡ εἰμαρμένη (=ἡ μοῖρα), ἡ ἐπιούσα (=ἡ ὑστεραία)—τὸ παρόν, τὸ παρελθόν, τὸ μέλλον, τὸ δέον, τὸ προσήκον κλπ. Σύνηθες δὲ εἶναι παρὰ Θουκυδίδῃ ἰδίᾳ τὸ σύναρθρον οὐδέτερον μετοχῆς ἀντὶ ἀφηρημένου οὐσιαστικοῦ, οἷον τὸ θρασυῖν, τὸ δεδιδῶς (=τὸ θάρρος, τὸ δέος), τὸ ἀνειμένον (=ἡ ἄνεσις, ἡ χαλαρότης), τὸ βουλόμενον (=ἡ βούλησις) κλπ.

Σημ. Ἡ μετοχὴ ἄρχων κατήντησε τέλειον οὐσιαστικόν, διὸ λαμβάνεται καὶ ἀνάρθρως ὡς οὐσιαστικόν· αἰρεῖσθε ἄρχοντες Ε. Ἀν. 3, 1, 46.

2. Κατηγορηματικὴ μετοχὴ.

§ 343. Ἡ μετοχὴ ἡ ἐπέχουσα θέσιν κατηγορουμένου ἢ κατηγορηματικοῦ προσδιορισμοῦ καλεῖται *κατηγορηματικὴ*, ἐκφέρεται δὲ ἀνάρθρως καὶ δύναται νὰ εἶναι παντὸς χρόνου. Συντάσσονται συνήθως μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς

α') ἐκτός τοῦ εἶναι καὶ ἄλλα τινὰ ῥήματα ἔχοντα σημεῖον παρομοίαν πρὸς τὰ ῥήματα τὰ λαμβανόμενα ὡς συνδετικὰ (§ 19), οἷον τὸ *τυγχάνω*, *λανθάνω*, *διαγίγνομαι*, *διατελῶ* καὶ *διάγω*.

ἐν τῇ τοιαύτῃ δὲ συντάξει τὸ κύριον νόημα ἐκφράζει ἡ μετοχή καὶ ὄχι τὸ ῥῆμα, τὸ ὅποιον δύναται ν' ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν καὶ δι' ἐπιρρήματος· ἦν αὕτη ἡ στρατηγία οὐδὲν ἄλλο δυναμένη Ε. Ἄν. 2, 2, 13. οὕτω τὸ ἐν Θετταλίᾳ ἐλάνθανεν αὐτῷ τρεφόμενον στρατεύμα (=κρυφίως συνετηρεῖτο) 1, 1, 10. ἔλαθον ἐγγὺς προσελθόντες (=ἐπλησίασαν ἀπαρατήρητοι) 4, 2, 7. Κλέαρχος πολεμῶν διεγένετο μέχρι Κύρος ἐδεήθη τοῦ στρατεύματος (=συνεχῶς ἐπολέμει) 2, 6, 5. οἱ τῶν Περσῶν παῖδες διάγουσι μαγθάνοντες δικαιοσύνην (=διαρκῶς διδάσκονται) Ε. Κ. Π. 1, 2, 6.

β') ῥήματα κινήσεως σημαντικά· Νίκαρχος ἦκε τετρωμένος εἰς τὴν γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων Ε. Ἄν. 2, 5, 33. ἐξῆλθον φυλαττόμενοι οἱ στρατηγοὶ 2, 5, 37. οἱ βάρβαροι παρήλαυνον τεταγμένοι κατὰ τάξεις 1, 2, 16. ὁ Γλοῦς ὥχετο ἀπελαύνων (=ἔπηλθεν ἐπὶ τοῦ ἵππου του) 2, 4, 24. οἱ Ἕλληνες φθάνουσιν ἐπὶ τῷ ἄκρῳ γενόμενοι τοὺς πολεμίους (=προέλαβον καὶ ἦλθον ἐπάνω εἰς τὴν κορυφὴν πρὸ τῶν ἐχθρῶν) 3, 4, 49.

γ') ῥήματα ἔχοντα σημασίαν παρομοίαν πρὸς τὰ συντασσόμενα μετὰ δύο αἰτιατικῶν, τῶν ὁποίων ἡ μία εἶναι κατηγορούμενον τῆς ἐτέρας (§ 147 ε'), οἷον τὸ καταλαμβάνω (=εὐρίσκω), ποιῶ (=παριστῶ), ἔχω κ.τ.τ.: εἰσόντες κατελαμβάνομεν τὸν μὲν Σωκράτη ἄρτι λελυμένον, τὴν δὲ Ξανθόππην ἔχουσαν τε τὸ παιδίον αὐτοῦ καὶ παρακαθημένην Πλ. Φαίδ. 60. βασιλέας καὶ δυνάστας Ὀμηρος πεποίηκε τοὺς ἐν Ἀίδου τὸν αἰε χρόνον τιμωρουμένους, Τάνταλον καὶ Σίσυφον καὶ Τιτυόν Πλ. Γοργ. 525. Κλέαρχος τοῦ στρατιώτας φίλις καὶ εὐνοίᾳ ἐπομένους οὐδέποτε εἶχε, σφόδρα δὲ πειθομένοις ἐχρῆτο αὐτοῖς Ε. Ἄν. 2, 6, 13.

δ') ῥήματα ἀνοχῆς καὶ καρτερίας ἢ ψυχικοῦ πάθους σημαντικά· Αἴας ταῦθ' ὄρων ἠνείχετο Σοφ. Φιλ. 411. καρτερεῖ ἀναλίσκων (=ἐπιμένει νὰ ἐξοδεύῃ) Πλ. Λάχ. 192. ἀπείρηκα ἤδη συσκευαζόμενας καὶ βαδίζων καὶ τρέχων Ε. Ἄν. 5, 1, 2. ἤδομαι, ὦ Κλέαρχε, ἀκούων σου φρονίμους λόγους 2, 5, 16.

ε') ῥήματα ἐνάρξεως καὶ λήξεως σημαντικά· ἐάν τις ἡμᾶς εὖ ποιῶν ὑπάρχη, τούτου οὐχ ἡττησόμεθα εὖ ποιῶντες (=ἐάν

τις ἀρχίσῃ νά . . .) Ε. Ἀν. 2, 3, 23. ἡ ψυχὴ μοι ἀρχεται ἀπολείπουσα (=νά με ἀφήνῃ) Κ. Π. 8, 7, 26. ἐσθλόντες οὐ παύονται Ἡρόδ. 1, 133. ταῦτα τὰ ἔθνη παύσομεν ἐνοχλοῦντα ὑμῖν Ε. Ἀν. 2, 5, 13.

ς') ῥήματα αἰσθήσεως, γνώσεως, δείξεως κ. τ. τ. σημαντικά καὶ φράσεις μὲ παρομοίαν σημασίαν (ειδικὴ μετοχὴ πδ. § 288): οἱ Λακεδαιμόνιοι ἤσθοντο τὰ χρήματα ἐληλυθότα εἰς τὴν Ἑλλάδα (=ὅτι ἐληλύθει) Ε. Ἑλλ. 4, 2, 1. ὦ Τισσαφέρνῃ, φυλατόμενόν σε ὀρώ (=ὅτι φυλάττῃ) Ἀν. 2, 5, 3. ὁ Ἀγχιλαος ἔγνω τὸν Ὅτιον σπεύδοντα (=ὅτι ἔσπευδε) Ἑλλ. 4, 1, 15. οἱ Ἕλληνες οὐκ ἤδεσαν Κύρον τεθνηκότα (=ὅτι ἐτεθνήκει) Ε. Ἀν. 1, 10, 16. Ἀδρυκόμας ἤκουσε Κύρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα 1, 4, 5. βασιλεῖ Κύρον ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἡγγεῖλα 2, 3, 19. εὐρίσκεται δίκαιος ὢν Σοφ. Τραχ. 411. καὶ ὅσοι ἔμενον ἐν τῇ τάξει δῆλοι ἦσαν οὐ μενοῦντες (=ὅτι οὐ μενοῦσι) Ε. Ἑλλ. 3, 2, 17.

Σημ. Μετὰ τὴν φράσιν σύννοϊδα ἐμαυτῷ (=γνωρίζω καλῶς, ἔχω συναίσθησιν) ἀκολουθεῖ κατηγορηματικὴ μετοχὴ ἢ κατ' ὀνομαστικὴν (συμφωνοῦσα δηλαδὴ μὲ τὸ ὑποκείμενον τοῦ σύννοϊδα) ἢ κατ' αἰτιατικὴν (συμφωνοῦσα μὲ τὸ ἀντικείμενον τοῦ σύννοϊδα, ἦτοι τὴν αὐτοπαθὴ ἀντωνυμίαν): σύννοϊδα ἐμαυτῷ πάντα ἐψευσμένος Κύρον (=ὅτι εἰς ὅλα τὸν ἔχω ἀπατήσει) Ε. Ἀν. 1, 3, 13. ἐμχυτῷ ξυνήδη οὐδὲν ἐπισταμένῳ (=ὅτι οὐδὲν ἐπίσταμαι) Πλ. Ἀπολ. 22.

§ 344. Ῥήματα τῆς ἀνωτέρω τάξεως (ς') οὐχὶ σπανίως συντάσσονται καὶ μετὰ εἰδικῆς προτάσεως, ἀνευ δὲ διαφορᾶς τινος σημασίας ὡς πρὸς τὸ ὑπὸ τῆς μετοχῆς σημαζόμενον (πδ. § 288). Διαφορὰ σημασίας κανονικῶς ὑπάρχει, ὅταν ἀντὶ μετοχῆς ἢ εἰδικῆς προτάσεως ἀκολουθῇ ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας τῶν ῥημάτων τούτων ἀπαρέμφατον (κρίσεως): τὸ μὲν διὰ τῆς μετοχῆς ἢ τῆς εἰδικῆς προτάσεως ἐκφραζόμενον παρουσιάζεται ὡς βέβαιον καὶ πραγματικόν, ἐν ᾧ τὸ αὐτὸ διὰ τοῦ ἀντιστοίχου ἀπαρεμφάτου ἐκφραζόμενον παρουσιάζεται ὡς τι οὐχὶ πάντως πραγματικόν, ἀλλ' ὡς ἀμφίβολον, ἀδέβαιον, πιθανόν, ὡς φήμη κ. τ. τ. σπανίως δὲ συμβαίνει νὰ συμπέτουν αἱ δύο συντάξεις. Οὕτω ὡς πρὸς τὰ ῥήματα ἀκούω, πυνθάνομαι καὶ

αἰσθάνομαι πδ. Ἄβροκόμας ἤκουσε Κύρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα (ὅπου πράγματι ἦτο) Ε. Ἀν. 1, 4, 5, ἀλλά: Κύρος ἤκουεν Ἄβροκόμαν ἐπὶ τῇ Εὐφράτῃ εἶναι (ὡς φήμη) 1, 3, 20. ὁ Εὐρυμέδων ἐπίθετο τὸ Πλημμύριον ὑπὸ Συρακοσίων ἐαλωκός (εἶχεν ὄντως καταληφθῆ) Θουκ. 7, 31, ἀλλά: πυνθάνομαι ταῦτα ἀπολογῆσθαι Θηραμένην (πρᾶγμα πιθανόν) Λυσ. 12, 62. Σωκράτης ἦσθετό ποτε Λαμπροκλέα πρὸς τὴν μητέρα χαλεπαίνοντα (τὸν εἶδε νὰ φέρεται κακῶς) Ε. Ἀπ. 2, 2, 1, ἀλλά: Ἰππίας ἦσθάνετο Ἰπποκλον μέγα παρὰ Δακρίῳ δύνασθαι (=ὅτι ἴσχυεν, ὅπως ὁ Ἰππίας ἐνόμιζεν). Ὡς πρὸς τὸ γιγνώσκω πδ. ὁ Ἀγησίλαος ἔγνω Ὅτιν σπεύδοντα (=ὅτι ὄντως ἔσπευδε) Ε. Ἑλλ. 4, 1, 15, ἀλλά: Φεραύλας τὰ ζῷα ἀχαριστότερα ἀνθρώπων ἐγίγνωσκεν εἶναι (=ἔκρινεν, ἐφρόνει ὅτι εἶναι) Ε. Κ. Π. 8, 3, 49. Ὡς πρὸς τὸ φαίνομαι πδ. Πέρσαι φανέονται λέγοντες οὐδὲν (=θὰ καταστῇ φανερόν, θ' ἀποδειχθῇ ὅτι δὲν λέγουν τίποτε) Ἡρόδ. 3, 35, ἀλλά: ἐμοὶ σὺ μέγα πλουτέειν φαίνας (=μοῦ κάμνεις τὴν ἐντύπωσιν ὅτι...) 1, 32· ἐν ἄλλοις λόγοις τὸ φαίνομαι συντασσόμενον μὲν μετὰ μετοχῆς ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ φανερός ἢ δῆλός εἰμι, συντασσόμενον δὲ μετ' ἀπαρεμφάτου ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ δοκῶ (=φαίνομαι, παρέχω τὴν ἐντύπωσιν).

Σημ. Καὶ μετ' ἀπαρεμφάτου ἐπιθυμίας συντάσσονται ῥήματα τῶν ἀνωτέρω συντάξεων, ὅταν λαμβάνωνται μὲ σημασίαν βουλευτικὴν ἢ δυνητικὴν ἀπὸ τῆς διμετέρας ἀρχῆς Κορινθίους δύνανμιν προσλαβεῖν περιόψεσθε (=ἐπιτρέψετε) Θουκ. 1, 35 — ἀλλά: Ἐπιδάμνιοι ἐδέοντο Κερκυραίων μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρομένους (=νὰ μὴ ἀδιαφορήσουν καὶ ἀφήσουν νὰ φθέρωνται) 1, 24. Φαρνάβαζος ἡσχύνθη ἐντευφῆσαι (=ἐξ αἰσχύνης οὐκ ἠθέλησεν) Ε. Ἑλλ. 4, 1, 10 — ἀλλά: τοῦτο μὲν οὐκ αἰσχύνομαι λέγων (=ὅτι τὸ λέγω) Κ. Π. 5, 1, 21.

3. Ἐπιρρηματικὴ μετοχή.

§ 345. Ἡ μετοχὴ ἢ ἐπέχουσα θέσιν δευτερευούσης προτάσεως αἰτιολογικῆς, ὑποθετικῆς, ἐνδοτικῆς ἢ ἐναντιωματικῆς καὶ χρονικῆς, καθὼς καὶ ἡ ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τροπικὸν ἐπίρρημα καὶ ἐν γένει πρὸς προσδιορισμὸν σημαίνοντα τρόπον, καλεῖται

ἐπιρρηματική μετοχή. Καὶ ἡ ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ ἐκφέρεται ἄνευ ἄρθρου, εἶναι δὲ κατὰ τὰ ἀνωτέρω·

α') αἰτιολογική, ἣτις δύναται νὰ εἶναι παντὸς χρόνου· Παύσατις ὑπῆρχε τῷ Κύρῳ φιλοῦσα αὐτὸν μᾶλλον ἢ Ἄρταξέρξην (=διότι ἐφίλει) Ξ. Ἀν. 2, 1, 4. οὐ μεταμέλει μοι οὕτως ἀπολογησαμένῳ (=διότι οὕτως ἀπελογησάμην) Θουκ. 2, 73.

Ἡ αἰτιολογικὴ μετοχή, ὅταν μὲν δι' αὐτῆς δηλοῦται πραγματικὴ αἰτία, ἔχει πολλάκις πρὸ αὐτῆς τὸ ἄτε, ὅταν δὲ δι' αὐτῆς δηλοῦται ὑποκειμενικὴ αἰτία, κανονικῶς ἔχει πρὸ αὐτῆς τὸ ὥς· Κριτίας προπετής ἦν ἐπὶ τὸ πολλοὺς ἀποκτείνειν ἄτε καὶ φυγῶν ὑπὸ τοῦ δήμου Ξ. Ἑλλ. 2, 3, 15. Κριτίας ἀποκαλεῖ με κόθορνον ὥς ἀμφοτέροις πειρῶμενον ἀρμόττειν (=διότι, ὥς λέγει, πειρῶμαι) 2, 3, 47.

Σημ. Ἐνίοτε ἡ ἔννοια τῆς αἰτιολογικῆς μετοχῆς ἐπαναλαμβάνεται διὰ τοῦ διὰ τοῦτο, διὰ ταῦτα, οὕτω κ.τ.τ.· νομίζων ἀμείνους πολλῶν βαρβάρων ὑμᾶς εἶναι διὰ τοῦτο προσέλαβον Ξ. Ἀν 1, 7, 3.

β') τελική, ἣτις κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ χρόνον μέλλοντα, τίθεται δὲ κυρίως κατόπιν ῥημάτων κινήσεως σημαντικῶν ἢ καὶ κατόπιν ἄλλων ῥημάτων, ἀλλὰ τότε κανονικῶς προτάσσεται αὐτῆς τὸ ὥς· ὁ Ὅτυς ἤλθε πρὸς τὸν Ἀγησίλαον ἀσπασόμενος (=ἵνα ἀσπασαίτο αὐτὸν) Ξ. Ἑλλ. 4, 1, 5. Κλέαρχος ἐπεμψέ τινα ἐρῶντα ὅτι συγγενέσθαι Τισσαφέρνει χρήζει Ἀν. 2, 5, 2. Ἄρταξέρξης συλλαμβάνει Κύρον ὥς ἀποκτενῶν (=μὲ σκοπὸν νὰ . . .) 1, 1, 3.

γ') ὑποθετικὴ, ἣτις τίθεται κατὰ πάντα χρόνον πλὴν τοῦ μέλλοντος· χάριν σωθέντες ὑπὸ σοῦ σοὶ ἂν ἔχοιμεν δικαίως (=εἰ σωθείημεν) Ξ. Ἀ. 2, 5, 14 (πδ. § 294).

δ') ἐνδοτικὴ ἢ ἐναντιωματικὴ, ἣτις τίθεται κατὰ πάντα χρόνον πλὴν τοῦ μέλλοντος· πολλοὶ ὄντες εὐγενεῖς εἰσι κακοὶ (=εἰ καὶ εὐγενεῖς εἰσι) Εὐρ. Μήδ. 551.

Τῆς μετοχῆς ταύτης προτάσσεται πολλάκις ὁ ἐπιδοτικὸς καὶ ἡ τὸ καίπερ ἢ τὸ καὶ ταῦτα καὶ οὕτω καθίσταται ἡ σημασία αὐτῆς καταφανεστέρα· ἀποθανεῖν οἱ τλήμονες οὐ δύνανται καὶ μάλ' ἐρῶντες τούτου (=εἰ καὶ ἐρῶσι) Ξ. Ἀν. 3, 1, 29. οἷπερ

πρόσθεν προσεκύνουν καὶ τότε προσεκύνησαν Ὅρόνταν καίπερ εἰδότες ὅτι ἐπὶ θάνατον ἄγοιτο (=εἰ καὶ ἤδεσαν) 1, 6, 10. Μένωνα οὐκ ἐξήτει καὶ ταῦτα παρ' Ἀριαίου ὧν τοῦ Μένωνος ξέῃ σου (=ἐν ᾧ μάλιστα ἤρχετο ἐκ μέρους . . .) 2, 4, 15.

ε') *χρονική*, ἣτις τίθεται κατὰ πάντα χρόνον πλὴν μέλλοντος, τὸ δὲ δι' αὐτῆς ἐκφραζόμενον εἶναι τι ἢ σύγχρονον ἢ προτερόχρονον ἐν σχέσει πρὸς τὸ δηλούμενον ὑπὸ τῆς κυρίας προτάσεως (§ 305): ταῦτα λέγων Κύρος θορύβου ἤκουσε διὰ τῶν τάξεων ἰόντος (=ἦτε ἔλεγε) Ε. Ἀν. 1, 8, 16. Κλέαρχος συναγαγὼν τοὺς στρατιώτας ἔλεξε (=ἐπεὶ συνήγαγε) 1, 3, 9. πάντας οὕτως διατιθεῖς Κύρος ἀπεπέμπετο, ὥστε αὐτῷ μᾶλλον φίλους εἶναι ἢ βασιλεῖ (=ἐπεὶ διατιθείη) 1, 1, 5. δειπνήσαντας παρήγγειλε παρῆναι πρόσθεν τοῦ στρατοπέδου (=ἐπειδὴ δειπνήσειαν) Ε. Ἑλλ. 4, 1, 22 (πδ. Ἀν. 3, 5, 18 ἐπειδὴ δειπνήσειαν, παρήγγειλαν οἱ στρατηγοὶ ἀναπαύεσθαι).

Πρὸς σαφεστέραν δῆλωσιν τοῦ συγχρόνου παρατίθεται πολλάκις παρὰ τὴν χρονικὴν μετοχὴν τὸ ἅμα ἢ τὸ μετὰξὺ· οἱ βάρβαροι ἵππεῖς καὶ φεύγοντες ἅμα ἐτίρωσκον Ε. Ἀν. 3, 3, 10. ληκύθειον ἀπώλεσε μετὰξὺ θύων (=ἐκαὶ τοῦ ἐθυσίαζα) Ἀριστ. Βάτρ. 1242. Ἐπὶ δὲ τοῦ προτεροχρόνου πρὸς δῆλωσιν μὲν ἀμέσου ἀκολουθίας δύο πράξεων παρατίθεται παρὰ τὴν μετοχὴν τὸ ἅμα ἢ τὸ εὐθύς, πρὸς δῆλωσιν δὲ ἀπλῆς ἀκολουθίας δύο πράξεων ἀκολουθεῖ κατόπιν τῆς μετοχῆς ἐν ἀρχῇ τῆς κυρίας προτάσεως τὸ μετὰ ταῦτα, ἐκ τούτου, εἴτα, ἔπειτα, τότε, οὕτω κ.τ.τ. Χειρίσοφος ἅμα ταῦτ' εἰπὼν ἀνέσιη (=εὐθύς ὡς εἶπε) Ε. Ἀν. 3, 1, 47. ἀρετὴν ἀσκήσαντες τότε ἦδη ἐπιθησόμεθα τοῖς πολιτικοῖς (=ἔφ' οὗ προηγουμένως ἀσκήσωμεν, τότε πλέον) Πλ. Γοργ. 527.

ς') *τροπική*, ἣτις τίθεται συνηθέστερον κατ' ἐνεστώτα καὶ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἢ διὰ μετοχῆς πάλιν (ἰδίᾳ ὅταν εἶναι μέσου ἐνεστώτος ἢ παρακειμένου) ἢ διὰ τροπικοῦ ἐπιρρήματος ἢ δι' ἐμπροθέτου προσδιορισμοῦ δηλούντος τὸν τρόπον ἢ τὸ ὄργανον· οἱ στρατιῶται ἀπὸ τε τῆς ὥρας ἐτρέφοντο καὶ ἐργαζόμενοι μισθοῦ Ε. Ἑλλ. 2, 1, 1. τὴν Ἑλληνικὴν δύναμιν Κύρος ἡθορίζεν ἐπικρυπτόμενος (=κρυφῶς) Ἀν. 1, 1, 6. τοῖς ἵππευσιν εἰρητὸ θαρροῦσι διώκειν (=μετὰ θάρρους) 3, 4, 3.

4. Μετοχή ἀπόλυτος.

§ 346. Συνηθέστατα ἡ ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ ἔχει ὑποκείμενον αὐτῆς λέξιν, ἣτις δὲν εἶναι ὅρος τῆς προτάσεως, τὴν ὁποῖαν προσδιορίζει ἡ μετοχὴ· ἤρξατο λόγου δ' Ἀγησίλαος παρόντων τῶν τριάκοντα Ε. Ἑλλ. 4, 1, 5.

Ἡ τοιαύτη μετοχὴ λέγεται ἀπόλυτος καὶ ἐκφέρεται κανονικῶς (ἐπὶ τῶν προσωπικῶν ῥημάτων) κατὰ γενικὴν πτώσιν, διὸ καὶ γενικὴ ἀπόλυτος καλεῖται· Σωκράτης οὐκ ἠθέλησεν ἐπιψηφίσαι δογίζομένου μὲν αὐτῷ τοῦ δήμου, πολλῶν δὲ καὶ δυνατῶν ἀπειλούντων Ἀπομν. 1, 1, 18. τοῖς ἱππεῦσιν εἰρητο θαρροῦσι διώκειν ὡς ἐφεσπομένης ἱκανῆς δυνάμεως (=διότι ἐμελλε νᾶ . . ., ἔχοντες ὑπ' ὅψιν των ὅτι ἐμελλε νᾶ . . .).

§ 347. Ἐπὶ τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἡ ἀπόλυτος μετοχὴ συνήθως καὶ κανονικῶς τίθεται κατ' αἰτιατικὴν (οὐδετέρου γένους), σπανίως δὲ κατὰ γενικὴν· ἐξδὸν ῥαθυμεῖν βούλεται πονεῖν (=ἐν ᾧ δύναται νᾶ. . .) Ε. Ἀν. 2, 6, 6. δόξαν ἡμῖν ταῦτα ἐπορευόμεθα (=ἐπεὶ ἔδοξε) Πλ. Πρωτ. 314. Καὶ μετὰ τοῦ ὥσπερ ἡ ὥς· κατακείμεθα ὥσπερ ἐξδὸν ἡσυχίαν ἄγειν Ε. Ἀν. 3, 1, 14. οἱ Κερκυραῖοι ἐκέλευον Κορινθίους τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ οἰκήτορας ἀπάγειν ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς Ἐπιδάμνου (=διότι, ὡς ἔλεγον, οὐ μετὴν αὐτοῖς) Θουκ. 1, 28. Ἀλλὰ καὶ κατὰ πληθυντικόν· δόξαντα ταῦτα τὰ στρατεύματα ἀπῆλθε (=ἐπεὶ ἔδοξε ταῦτα) Ε. Ἑλλ. 3, 2, 19 καὶ κατὰ γενικὴν· δόξαντος τούτου Κλέαρχος ᾤχετο 1, 1, 36 καὶ κατὰ σύνταξιν προσωπικὴν· Κλέαρχος ἐχαλέπαινεν ὅτι αὐτοῦ ὀλίγου δεήσαντος καταλευσθῆναι Πρόξενος πρῶτος λέγοι τὸ αὐτοῦ πάθος (=εἰ καὶ αὐτὸς ὀλίγου ἐδέησε) 1, 5, 14.

Σημ. Καὶ προσωπικῶν δὲ ῥημάτων ἀπόλυτος μετοχὴ εὐρίσκεται ἐνίοτε κατ' αἰτιατικὴν πτώσιν ἀντὶ τῆς συνήθους γενικῆς, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ τοῦ ὥσπερ ἢ τοῦ ὥς· τοὺς υἱοὺς οἱ πατέρες ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἰργουσιν, ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὁμιλίαν ἄσκησιν οὖσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν Ε. Ἀπ. 1, 2, 20.

§ 348. Ἐνίοτε τίθεται ἡ μετοχὴ ὡς ἀπόλυτος κατὰ γενικὴν, ἐν ᾧ ὑποκείμενον αὐτῆς ἐκπεφρασμένον ἢ νοούμενον εἶναι λέξις χρησιμεύουσα ὡς ὅρος τῆς προτάσεως, ἣν προσδιορίζει ἡ μετοχὴ.

Οὕτω δὲ οἶονεῖ ἀποχωριζόμενον ἐξαίρεται ἔτι μᾶλλον τὸ ὑπὸ τῆς μετοχῆς σημαίνονμενον· οἱ ἔποροι, ἡδὴ ἔξω ὄντος αὐτοῦ, ἀποστρέφειν αὐτὸν ἐπειρώντων ἐξ Ἴσθμοῦ (ἀντί : ἡδὴ ἔξω ὄντα αὐτὸν) Ε. Ἀν. 2, 6, 3. ἐξήγγελλον τινες ὡς διαβαίνοντων μέλλοιεν ἐπιθήσεσθαι οἱ βάρβαροι (ἀντί : διαβαίνουσιν αὐτοῖς μέλλοιεν ἐπιθήσεσθαι) 2, 4, 24. βοηθησάντων ἡμῶν προθύμως πόλιν προσλήψεσθε ναυτικὸν ἔχουσαν μέγα (ἀντί : βοηθήσαντες ὑμεῖς προσλήψεσθε) Θουκ. 3, 13.

Σημ. Ἡ σύνταξις τῆς μετοχῆς κατὰ γενικὴν ὡς ἀπολύτου (ὅπως καὶ ἡ ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις § 336) δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῇ·θεν εἰς τὴν Ἑλλ. γλῶσσαν, παρήχθη δὲ καὶ ἐπέδωκε κατόπιν κατ' ἀναλογίαν πρὸς πρότυπα συντάξεως, εἰς τὰ ὅποια ἡ μετοχὴ ἦτο προσδιορισμὸς ὅρου τινὸς τῆς προτάσεως ὁμαλῶς κατὰ γενικὴν ἐκφερομένου· οὕτω π.χ. εἰς τό : τοῦ δ' ἰθὺς μεμαῶτος ἀκόντισε Τυδεὸς υἱὸς (Ἰλ. Θ, 118) ἡ γενικὴ τοῦ (=τούτου) εἶναι κυρίως ἀντικείμενον τοῦ ἀκόντισε (πδ. § 130 ε'). εἰς τό : Σαρπηδοντι ἄχος γένετο Γλαύκου ἀπιόντος (Ἰλ. Μ, 392) ἡ γενικὴ Γλαύκου δηλοῖ τὴν αἰτίαν τοῦ ἄχος γένετο (πδ. § 56, ε'). εἰς τό : ἐτειχίσθη Ἀταλάντῃ τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος (Θουκ. 2, 32) ἡ γενικὴ τοῦ θέρους τούτου εἶναι προσδιορισμὸς χρονικὸς τοῦ ἐτειχίσθη (πδ. § 162, β'). Ἀλλ' εὐκολον ἦτο νὰ ἐκλαμβάνωνται αἱ ἀνωτέρω γενικαὶ μετὰ τῆς μετοχῆς ὁμοῦ ὡς ἐκφερόμεναι ἀπολύτως, ἥτοι ἀνεξαρτήτως τῶν ἄλλων ὅρων τῆς προτάσεως (τούτου μεμαῶτος=ἐν ᾧ οὗτος ὄρμα, Γλαύκου ἀπιόντος=διότι ὁ Γλαῦκος ἀπῆρχετο, τοῦ θέρους τελευτῶντος=ὅτε τὸ θέρος ἔληγε) καὶ κατ' αὐτάς ἐπειτα ἐλέχθη π. χ. καὶ τοῦτο λέγοντος Ξενοφῶντος πτάρνυται τις—προθυμουμένου τοῦ Προξένου καὶ ὁ Κῦρος συμπρουθυμεῖτο μέναι Ξενοφῶντα—ταῦτα χαλεπὰ νύκτωρ καὶ θορυβῶν ὄντος (Ε. Ἀν 3,4,35) κ.λ.π.

Καὶ ἡ αἰτιατικὴ ἀπόλυτος ἀνεπτύχθη κατὰ πρότυπα συντάξεως, εἰς τὰ ὅποια ὑπῆρχεν ὀνομαστικὴ ἢ αἰτιατικὴ οὐδετέρου μετοχῆς ἢ ἐπιθέτου ἢ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος εἴτε ὡς παράθεσις ἀναφερομένη εἰς ὁλόκληρον πρότασιν εἴτε ὡς προσδιορισμὸς τῆς ἀναφορᾶς· ἀδελφοκτόνος, οὐδὲν δέον, γέγονα Ἡρόδ. 3, 65. πείθει Ὁρέστην μητέρα κτείνειν, πρὸς οὐχ ἅπαντας εὐκλείαν

φέρων Εὐρ. Ὀρ. 30. Ἀχαιῶν τις ῥίψει χεῖρὸς ἐλὼν ἀπὸ πύργου, *λυγρὸν δ' αὖθρονον* Ἰλ. Ω, 735 κ.λ.π. κατὰ ταῦτα δὲ κατόπιν ἐλέχθη π. χ. καί: οὐδὲ γῆν ἐρύττειον, *ἀδελον δ' ὅποτε* τις ἐπελθὼν ἄλλος ἀφαιρήσεται Θουκ. 1, 2. δῆλον ὅτι οἶσθα, *μέλον γέ σοι* Πλ. Ἀπολ. 24.

Γενικαὶ παρατηρήσεις περὶ τῆς μετοχῆς.

§ 349. Ἡ μετοχή συμφωνεῖ πρὸς τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρεται (ἦτοι πρὸς τὸ ὑποκείμενόν της), κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· οὗτος Ἑλλην ὢν τοιοῦτός ἐστιν. ἔδοξεν αὐτοῖς *ἐξοπλισαμένοις* προῖέναι.

Σημ. 1. Ἐνίοτε εὐρίσκεται μετοχή κατὰ πτώσιν ὀνομαστικὴν·

α') ἀντὶ γενικῆς ἀπολύτου· ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἐπιπεσὼν Ἡριππίδας τῇ Φαρναδάξου στρατοπεδείᾳ τῆς μὲν προφυλακῆς αὐτοῦ πολλοὶ ἔπεσον, τὸ δὲ στρατόπεδον ἀλίσκεται Ε. Ἑλλ. 4, 1, 24.

β') ἀντὶ οἰασδῆποτε τῶν πλαγίων πτώσεων, εἰς ἣν εὐρίσκεται καὶ ἡ λέξις, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρεται ἡ μετοχή· *ἀποβλέψας* πρὸς τοῦτον τὸν στόλον ἔδοξέ μοι πάγκαλος εἶναι Πλ. Νόμ. 868. (*Ὀνομαστικὴ ἀπόλυτος, ἀνακόλουθον σχῆμα, σύνταξις ἐλευθέρα* κατὰ τὸ νοούμενον).

Ἐνίοτε δὲ ἡ κατὰ γένος καὶ κατ' ἀριθμὸν συμφωνία τῆς μετοχῆς πρὸς τὸ ὑποκείμενόν της γίνεται κατὰ τὸ νοούμενον (§ 22)· εἰσιόντας αὐτοὺς ὄχλος περιχεῖτο πολλοὺς φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν (= ἄνθρωποι φοβούμενοι) Ε. Ἑλλ. 2, 2, 21. ταῦτ' ἔλεγεν ἡ μισρὰ καὶ ἀναιδὴς αὕτη κεφαλὴ *ἐξεληλυθὼς* παρ' Ἀριστάρχου (= δ' μιὰρὸς οὗτος ἄνθρωπος ἐξεληλυθὼς) Δημ. 21, 117. Ἡ δὲ μετοχή ὢν πολλάκις συμφωνεῖ καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ κατηγορούμενον καὶ οὐχὶ πρὸς τὸ ὑποκείμενον· καταλαμβάνουσι *Βρυκιννίας*, ὃν ἔρυμα ἐν τῇ Λεοντίνῃ (= οὔσας ἔρυμα) Θουκ. 5, 4. τὸ ἦτις εἶναι ἑαυτοῦ εὐρέθη *ἀμαθία* οὔσα (= ὃν) Πλ. Πρωτ. 359.

Σημ. 2. Ἡ συμφωνία τῆς μετοχῆς πρὸς πολλὰ ὑποκείμενα γίνεται ὅπως καὶ ἡ τοῦ κατηγορουμένου πρὸς πολλὰ ὑποκείμενα ἢ τοῦ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ πρὸς πολλὰ οὐσιαστικά (§ 27). *Σενίας καὶ Πασίων ἐμβάντες* εἰς πλοῖον ἀπέπλευσαν Ε. Ἀν.

1, 4, 7. σώματος κάλλος καὶ ἰσχύς, δειλῷ καὶ κακῷ συνοικοῦντα, οὐ πρόποντα φαίνεται Πλ. Μενέξ. 296.

§ 350. Δύο ἢ περισσότεραι μετοχαὶ συνυπάρχουσαι ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει ἢ περιόδῳ ἢ ἐκφέρονται ἀσυνδέτως ἢ συνδέονται ποικιλοτρόπως κατὰ παράταξιν.

Α') Ἐκφέρονται ἀσυνδέτως αἱ μετοχαί·

α') ὅταν ἐκφράζουν διάφορον σχέσιν ἢ ἡ μία προσδιορίζῃ τὴν ἄλλην εἴτε τὴν ἐκ ταύτης καὶ τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως συναποτελουμένην ἔννοιαν· Αἰνείας ἰδὼν τινα *θέοντα* ὡς *ρίποντα* ἑαυτὸν στολὴν καλὴν *ἔχοντα* ἐπιλαμβάνεται αὐτοῦ Ε. Ἄν. 4, 7, 13. Κῦρος *ὑπολαβὼν* τοὺς φεύγοντας *συνλέξας* στράτευμα ἐπολιόρκει Μίλητον (= ὑπολαβὼν συνέλεξε καὶ συνλέξας ἐπολιόρκει). πάντα τὰ δεινότατα *παθόντες ὕβριζόμενοι* ἀπαθανοῦμεθα (ἢ μετοχῇ *παθόντες* προσδιορίζει τὴν ἐκ τῶν δύο ἐπομένων λέξεων ἀποτελουμένην ἔννοιαν) Ε. Ἄν. 3, 1, 13.

β') ἐνίοτε καίτοι εἶναι τῆς αὐτῆς σχέσεως, ὅταν ὁ λόγος ἐκφέρεται μετὰ ζωνρότητος· οὐ νῦν ἐκεῖνοι *παιόμενοι, κεντούμενοι, ὕβριζόμενοι* οὐδὲ ἀπαθανεῖν οἱ τλήμονες δύνανται ; Ε. Ἄν. 3, 1, 29 (Σχῆμα ἀσύνδετον § 7).

Β') Συνδέονται ποικιλοτρόπως κατὰ παράταξιν αἱ μετοχαί, ὅταν ἐκφράζουν τὴν αὐτὴν σχέσιν· ὁ Κῦρος ἀπῆλθε κινδυνεύσας καὶ ἀτιμασθεὶς Ε. Ἄν. 1, 1, 4. μετὰ ταῦτα οὔτε ζῶντα Ὀρόνταν οὔτε τεθνηκότα οὐδεὶς εἶδε 1, 6, 11.

Αἱ συνδεόμεναι τῆς αὐτῆς σχέσεως μετοχαὶ δύνανται νὰ εἶναι καὶ διαφόρου πτώσεως· εὐδαλόν ἦν ὅτι *νικῶντες* μὲν οὐδένα ἂν κατακάνοιεν, *ἡττωμένων* δὲ αὐτῶν οὐδεὶς ἂν λειφθεῖη Εην. Ἄν. 3, 1, 3.

§ 351. Ἡ λέξις, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρεται ἡ μετοχὴ (ἦτοι τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς, ἰδίᾳ δὲ τῆς γενικῆς ἀπολύτου), δύναται νὰ παραλείπεται, ὅταν νοῆται εὐκόλως ἐκ τῶν συμφραζομένων, ὅπως καὶ ἐπὶ τοῦ ῥήματος ἐν γένει (πβ. § 29)· ἢ δὲ γνώμῃ ἦν ὡς εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἑλλήνων *ἐλῶντα* καὶ *διακόποντα* (ἐνν. τὰ δρεπανηφόρα ἄρματα) Ε. Ἄν. 1, 8, 10. νικῶντες μὲν τίνα ἂν ἀποκτείναιμεν ; *ἡττωμένων* δὲ οὐδένα οἶόν τε σωθῆναι (ἐνν. ἡμῶν) 2, 4, 6.

§ 352. Ὅπως τὸ ῥήμα, οὕτω καὶ ἡ μετοχὴ ἐνίοτε παραλείπεται, ὅταν εὐκόλως νοῆται ἐκ τῶν συμφραζομένων, ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν ῥημάτων τῶν μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς συντασσομένων (§ 343)· οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνους εἶδον (ἐνν. ἀναχωρήσαντας) Θουκ. 3, 16. ἀνεπαύοντο ὅπου ἐτύγγανεν ἑκαστος (ἐνν. ἀναπαυόμενος) Ξ. Ἀν. 3, 1, 3.

Οὕτω δὲ ῥήματα, οἷα τὸ *τυγχάνειν*, διατελεῖν κ.τ.τ. κατήνησαν ἀπλᾶ συνδετικὰ ἰσοδύναμα πρὸς τὸ εἶναι, ὥς καὶ νῦν π.χ. *τυγχάνει ἄρρωστος*, διατέλεσε βουλευτὴς κ.λ.π.

Γ'. Τὰ εἰς-τος καὶ -τέος ῥηματικά.

§ 353. Τὰ εἰς-τος ῥηματικά ἐπίθετα ἔχουν καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν σημασίαν, ὅποیان ἐν γένει καὶ εἰς τὴν νέαν, ἥτοι ταῦτα σημαίνουν

α') ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου· γραπτὸς (=γεγραμμένος), κρυπτὸς (=κεκρυμμένος), ποιητὸς (π. χ. υἱὸς =πεποιημένος, ἥτοι υἱοθετημένος).

β') τὸν δυνάμενον ἢ ἄξιον νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινόμενον· διαδactος (=ὅστις δύναται νὰ διαδαθῇ), ἀδιάδactος, δῶδactος, τρωτὸς (=ὅστις δύναται νὰ τρωθῇ), θαυμαστὸς (=ἄξιος νὰ θαυμάζεται), ἐπαινετὸς. (Ἡ β' σημασία αὕτη προκύπτει ἐκ τῆς α', διότι ὅστις ἔχει πάθει τι, οὗτος ὥς τὰ πολλὰ καὶ δύναται ἢ ἀξίζει νὰ πάθῃ αὐτό).

γ') ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ ἀορίστου, ἐνεργητικοῦ ἢ μέσου, ἰδίᾳ ὅταν εἶναι σύνθετα μὲ τὸ αὐτὸ τὸ στερητικόν· ῥυτὸς (=ῥέων), θνητὸς (=ὁ θνήσκων, ὑποκείμενος εἰς θάνατον), ἄπρακτος (=οὐδὲν πράξας), ἀστράτευτος (=οὐ στρατευσάμενος), ἀνόητος (=οὐ νοῶν) (πδ. καὶ νῦν: γελαστὸς, πεταχτὸς κ.τ.τ.).

Σημ. Τὸ αὐτὸ ῥηματικὸν εἰς-τος ἐπίθετον (ἰδίᾳ ἐκ τῶν συνθέτων μὲ τὸ αὐτὸ τὸ στερητικόν) δύναται νὰ ἔχῃ ἄλλοτε ἄλλην τῶν ἀνωτέρω σημασιῶν· ἄπρακτος = ὁ μὴ πράξας ἢ ὁ μὴ πραχθεὶς, ἀνόητος=ὁ μὴ νοῶν ἢ ὁ μὴ νοούμενος.

§ 354. Τὰ εἰς-τέος ῥηματικά ἐπίθετα (ἀπαντῶντα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ εἰς τὴν αἰτια-

τικῇν) σημαίνουσι συνήθως τὸν ὀφειλοντα νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον· τιμητέος (=πρέπει νὰ τιμηθῇ ἢ νὰ τιμᾶται), διαδοτέος (=πρέπει νὰ διαδοθῇ) κ.λ.π. (πδ. καὶ νῦν : ἐμπόρευμα παραδοτέον εἰς Πειραιᾶ. συνδρομὴ προσπληρωτέα).

§ 355. Τὰ εἰς-τος καὶ-τέος ῥηματικά ἐπίθετα λαμβάνονται ἐν τῇ συντάξει

α') ὅπως καὶ τὰ ἄλλα ἐπίθετα, ἦτοι ὡς κατηγορούμενα ἢ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί· πάντες οἱ ποταμοὶ προῖοσι πρὸς τὰς πηγὰς διαβατοὶ γίνονται Ε. Ἀν. 3, 2, 22. ποταμὸς καὶ ἄλλος ἐστὶν ἡμῖν διαβατέος 2, 4, 6. ἐνῆν καὶ ὄξος ἐψηγὲν ἀπὸ τῶν φοινίκων 2, 3, 14. γινώσκει τὸ ποιητέον (ἐνν. πρᾶγμα) Θουκ. 4, 99.

β') κατ' οὐδέτερον γένος (ἐνικοῦ ἢ πληθυντικοῦ) μετὰ τοῦ ἐστί, ὑπάρχοντος ἢ νοουμένου, πρὸς σχηματισμὸν ἀπροσώπων ἐκφράσεων (§ 330)· ἢ τοιαύτη δ' ἀπρόσωπος ἐκφρασις

1) ἐπὶ μὲν τῶν εἰς-τος ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ δυνατόν ἢ ἄξιον καὶ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ οἰκείου ῥήματος· οὐδὲ τοῖς πολεμίοις ἱππεῦσι προσβατὸν ἦν κατὰ τοῦτο (=δυνατὸν ἦν προσβῆναι) Ε. Ἀν. 4, 3, 12. ἄρα βιωτόν ἐστιν ἡμῖν μετὰ διεφθαρμένου σώματος ; (=ἄξιόν ἐστι ζῆν) Πλ. Κρίτ. 47. ἐάν περ ἀπαξ λάθωμέν τι τοῦ ὄρους, βατὰ καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἔσται (=δυνατὸν ἔσται καὶ ὑποζυγίοις βαίνειν) Ε. Ἀν. 4, 4, 17.

2) ἐπὶ δὲ τῶν εἰς-τέος (μετὰ τοῦ ἐστί ὁμοῦ) ἢ ἀπρόσωπος ἐκφρασις ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ δεῖ καὶ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ οἰκείου ῥήματος· οὐ τὸ ζῆν περὶ πλείστου ποιητέον, ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν (=δεῖ περὶ πλείστου ποιεῖσθαι) Πλ. Κρίτ. 48. οἰστέον τὴν τύχην (=δεῖ φέρειν) Εὐρ. Ἰων 1260. ἐπειδὴ τὸν οἶνον ἡξίους πίνειν, συνεκποτέα ἐστί σοι καὶ τὴν τρύγα (=δεῖ συνεκπίνειν) Ἀριστ. Πλ. 1085.

§ 356. Τὰ εἰς-τος ῥηματικά ἐπίθετα ἐπὶ τῆς ἀπροσώπου συντάξεως, τὰ δὲ εἰς-τέος ἐν γένει συνοδεύει κανονικῶς δοτική δηλοῦσα τὸ πρόσωπον, ὑπὸ τοῦ ὁποῦ ὀφείλει νὰ γίνῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥηματικοῦ ἐπιθέτου σημαίνόμενον (πδ. § 151 καὶ 168)· οὐ βιωτόν μοι ἐστίν. βατὰ καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἔσται. ὠφελητέα σοι ἢ πόλις ἐστί (=δεῖ ὠφελεῖσθαι ὑπὸ σοῦ τὴν πόλιν ἢ δεῖ σε

ὠφελεῖν τὴν πόλιν) Ε. Ἀπομν. 3, 6, 3. οὐκ ἀθυμητέον ἡμῖν (=οὐ δεῖ ἡμᾶς ἀθυμεῖν) Ἀν. 3, 2, 23.

Σημ. 1. Ἐπειδὴ τὰ ῥηματικὰ εἰς-τέος ἐπιθέτα ἰσοδυναμοῦσιν ἐν τῷ λόγῳ πρὸς τὸ δεῖ μετ' ἀπαρεμφάτου καὶ αἰτιατικῆς ὡς ὑποκειμένου αὐτοῦ, συμβαίνει πολλάκις ὥστε

α') συνοδεύει τὸ εἰς-τέον ῥηματικὸν ἐπίθετον ἀντὶ δοτικῆς προσωπικῆς αἰτιατικῆς ὡς ὑποκειμένου τοῦ ὑπονοουμένου ἐν αὐτῷ ἀπαρεμφάτου· τὸν βουλούμενον εὐδαίμονα εἶναι σωφροσύνην ἀσκητέον (=τὸν βουλούμενον... δεῖ ἀσκεῖν) Πλ. Γοργ. 507.

β') γίνεται μετάφρασις ἀπὸ τοῦ εἰς-τέον ῥηματικοῦ ἐπιθέτου εἰς ἀπαρέμφατον, τὸ ὁποῖον εἶναι ὑποκειμένου τοῦ ὑπονοουμένου ἐν τῷ ῥηματικῷ ἐπιθέτῳ δεῖ ποιητέον ἢ ἂν κελεύῃ ἢ πόλις ἢ πείθειν (ἀντὶ ἢ πειστέον· ἀλλὰ ποιητέον ἢ πείθειν=δεῖ ποιεῖν ἢ πείθειν) Πλ. Κρίτ. 51.

Σημ. 2. Ὅμοιαν πρὸς τὴν τῶν εἰς -τος ῥηματικῶν ἐπιθέτων σύνταξιν ἔχουν ἐνίοτε καὶ τὰ ἀντίστοιχα εἰς-σιμος· ἔλεγε ὡς οὐκ εἴη οἱ βιώσιμον (=οὐκ εἴη αὐτῷ βιωτὸν) Ἡρόδ. 1, 45.

Παράρτημα.

Παρατηρήσεις εἰς τὸν πλάγιον λόγον.

§ 357. Τὰ λεχθέντα ὑπὸ τινος ἀποδίδονται ὑπ' ἄλλου (λ. χ. ὑπὸ ἱστορικοῦ συγγραφέως) πρὸς τοὺς μὴ ἀκούσαντας

Α') ἐν ἀνεξαργητῷ λόγῳ, καὶ δὴ

α') ὅλως ἀμετάβλητα, αὐτολεξεῖ, προτασσομένου ἀπλῶς τοῦ λέγει, ἔλεγε, εἶπε κ.τ.τ. ἢ ἐρωτᾷ, ἠρώτα, ἤρετο κ.τ.τ. (πβ. § 9)· Κλέαρχος πρὸς ταῦτα εἶπεν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις· παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε, ὅτι... ὁ δὲ πάλιν ἠρώτησε· σπονδὰς ἢ πόλεμον ἀπαγγελῶ ;

β') (σπανιώτερον) μεταβεβλημένα κυρίως μόνον κατὰ τὸ πρόσωπον, κατὰ δὲ τὰ ἄλλα ὅπως εἶχον καὶ ἐν τῷ εὐθείῳ λόγῳ· π. χ. ἐν Ἰλ. Β, 11 ὁ μὲν Ζεὺς λέγει πρὸς τὸν Ὀνειρον «θωρήξαι ἐ (δηλ. τὸν Ἀγαμέμνονα) κέλευε κάρη κομάοντες Ἀχαιοὺς πανσυδίῃ· νῦν γάρ κεν ἔλοι πόλιν εὐρυάγυιαν Τρώων», ὁ δὲ Ὀνειρος μεταδίδει ταῦτα εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα ὡς ἔφη· : «θωρήξαι σε

κέλευσε (Ζεὺς) κάρη κομόοντας Ἀχαιοὺς· νῦν γὰρ κεν ἔλοις κλπ.» (ἀτελής πλάγιος λόγος).

Β') ἐν ἐξηγητημένῳ λόγῳ (ἰδίᾳ δι' εἰδικῆς προτάσεως ἢ διὰ πλαγίας ἐρωτήσεως) μεταδεδλημένα δὲ καὶ κατὰ τὸ πρόσωπον, ἐὰν τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον, καὶ κατὰ τὴν ἐγκλισιν πολλάκις· Τισσαφέρνης ἔλεγεν ὅτι διαπεπραγμένος ἦν παρὰ βασιλέως δοθῆναι αὐτῷ σφῆξιν τοὺς Ἕλληνας (εὐθ. λ. ἦν διαπεπραγμένος παρὰ βασιλέως δοθῆναι ἐμοὶ σφῆξιν ὑμᾶς) Ξ. Ἀν. 2, 3, 25. ἐρωτᾷ Κρίτων πῶς με θάπτῃ (εὐθ. λ. ὦ Σώκρατες, τίνα τρόπον θάπτωμέν σε ;) (τέλειος πλάγιος λόγος).

§ 358. Πολλάκις γίνεται ἀνάμειξις πλαγίου καὶ εὐθέως λόγου, ἦτοι μετάδοσις ἀπὸ τοῦ πλαγίου εἰς τὸν εὐθὺν λόγον· εἶπεν ὅτι ἀναγκαῖον εἶη βοηθεῖν τῇ πατρίδι· «ἐὰν μὲν τοι ἐκεῖνα καλῶς γένηται, εὖ ἐπίστασθε», ἔφη, «ὦ ἄνδρες σύμμαχοι, ὅτι οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι ὑμῶν» Ξ. Ἑλλ. 4, 2, 3.

§ 359. Τὰ καθ' ἑκαστον μέρος τοῦ πλαγίου λόγου δύνανται νὰ προέρχωνται ἀπὸ προτάσεως οὐ μόνον κυρίας, ἀλλὰ καὶ δευτερευούσης· εἶπον ὅτι ἃ ὁ ἄρχων ποιῶν οὐκ ἀρέσκει σφίσιν (εὐθ. λ. ἃ ὁ ἄρχων ποιεῖ, οὐκ ἀρέσκει ἡμῖν) Ξ. Ἑλλ. 3, 1, 18. Κύρος τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι (=διότι) ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη (εὐθ. λ. ἄγε τὸ στράτευμα . . . ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς ἐστὶ) Ἀν. 1, 8, 12.

§ 360. Πρότασις τις πλαγίου λόγου δύναται νὰ ἐκφέρεται δι' ἐγκλίσεως, ὅπως καὶ ὅτε ὁ λόγος ἦτο εὐθύς, δύναται ὅμως νὰ ἐκφέρεται καὶ δι' ἀπαρεμφάτου ἢ μετοχῆς (κατηγορηματικῆς) συμφώνως πρὸς τὴν κανονικὴν καὶ συνήθη σύνταξιν τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται ὁ πλάγιος οὗτος λόγος· οὗτοι ἔλεγον ὅτι Κύρος μὲν τέθνηκε, Ἀριατος δὲ πεφευγώς εἶη (εὐθύς λ. Κύρος μὲν τέθνηκε, Ἀριατος δὲ πεφευγώς ἐστὶ). τὸ βασιλεῖον σημεῖον ὁρᾶν ἔρασαν (εὐθύς λ. τὸ βασιλεῖον σημεῖον ὁρώμεν). Ἀδροκόμης ἤκουσε Κύρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα (εὐθύς λ. Κύρος ἐν Κιλικίᾳ ἐστὶ).

§ 361. α') Δι' ἀπαρεμφάτου (ἐπιθυμίας) ἐκφέρεται κανονικῶς ὁ πλάγιος λόγος, ὅταν προέρχεται ἀπὸ προτάσεως εὐθέως λόγου περιεχούσης ἐπιθυμίαν· Κλεάρχος πέμπων Κύρῳ ἄγγελον ἔλεγε

θαρσύν (εὐθ. λ. θάρρει, ὦ Κύρε). οἱ στρατιῶται ἠύχοντο Κύρον *εὐτυχῆσαι* (εὐθ. λ. εὐτυχήσεις Κύρος).

β') Δι' ἀπαρεμφάτου ὁμοίως ἐκφέρεται πολλάκις (καθ' ἑλξιν) μέρος πλαγίου λόγου ἐξαρτωμένου ἐκ λεκτικοῦ ῥήματος, τὸ ὅποιον ἐν τῷ εὐθείᾳ λόγῳ ἀπετέλει πρότασιν συνδεομένην πρὸς ἑτέραν εἴτε κατὰ παράταξιν (διὰ τοῦ γάρ, οὖν, δέ), εἴτε καὶ καθ' ὑπόταξιν (δι' ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, τοῦ χρονικοῦ ὅτε ἢ ὥς, τοῦ αἰτιολογικοῦ ἐπεὶ). Θεόκριτος τὰ ὀνόματα αὐτῶν οὐκ ἔφη ἔρειν· *ὄρκους γὰρ ὁμομωκέναι* (εὐθύς λόγος : τὰ ὀνόματα αὐτῶν οὐκ ἔρω· ὄρκους γὰρ ὁμώμοκα) Δυσ. 13, 21. ἔφη Ἀριαῖος πολλοὺς εἶναι Πέρσας ἑαυτοῦ βελτίους, οὓς οὐκ ἂν ἀνασχέσθαι αὐτοῦ βασιλεύοντος (εὐθ. λ. πολλοὶ εἰσι . . . αἳ οὐκ ἀνάσχοιντο) Ε. Ἀν. 2, 2, 1. οἱ ἄνθρωποι φασιν ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἡττάσθαι καὶ οὐ πράττειν διὰ ταῦτα τὰ βέλτιστα, *ἐπεὶ γινώσκειν γε αὐτὰ* (=ἐπεὶ γινώσκουσιν γε αὐτὰ) Πλ. Πρωτ. 353.

Σημ. Ἐνίοτε ὑπάρχουν ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ ἐν συνεχείᾳ εἰδικὴ πρότασις καὶ ἀπαρέμφατον ἐξαρτώμενον ἐκ τοῦ αὐτοῦ ῥήματος· οἱ Λακεδαιμόνιοι *εἶπον ὅτι σφίσι μὲν δοκοῖεν ἀδικεῖν οἱ Ἀθηναῖοι, βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς πάντας ξυμμάχους παρακαλέσαντες ψῆφον ἐπαγαγεῖν* (=βούλοιντο δὲ) Θουκ. 1, 87.

§ 362. Εἰς τὰς διὰ παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως ἐκφερομένας προτάσεις τοῦ πλαγίου λόγου

α') μετὰ ἀρκτικὸν χρόνον τίθεται ἡ ἐγκλισις ἡ προϋπάρχουσα εἰς τὸν εὐθὺν λόγον· οὔποτε ἔρεῖ οὐδεὶς ὥς ἐγὼ τὴν τῶν βαρβάρων φιλίαν *εἰλόμην* (εὐθ. λ. Κλέαρχος τὴν τῶν βαρβάρων φιλίαν *εἴλετο*) Ε. Ἀν. 1, 3, 5. Κρίτων *ἔρωτᾷ, πῶς με θάπτῃ* (εὐθ. λ. πῶς σε θάπτωμεν ;).

β') μετὰ ἱστορικὸν χρόνον συνήθως μὲν τίθεται ἡ εὐκτική τοῦ πλαγίου λόγου, ἐνίοτε δ' ὁμοῦ καὶ ἡ ἐγκλισις ἡ προϋπάρχουσα εἰς τὸν εὐθὺν λόγον· εἶπεν ὅτι εἰς λόγους *βούλοιο* ἀφικέσθαι (εὐθ. λ. *βούλομαι* εἰς . . .) Ε. Ἑλλ. 3, 2, 18. εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴν τάχιστα ἡ στρατεία λήξῃ, εὐθύς *ἀποπέμψει* αὐτὸν (εὐθ. λ. ἐπειδὴν . . . λήξῃ, ἀποπέμψω σε, ὦ Ξενοφῶν) 3, 1, 9.

Σημ. Ἡ δυνητικὴ ἐγκλισις διατηρεῖται καὶ ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἴτε ἐξ ἀρκτικοῦ εἴτε ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου ἐξαρτᾶται ὡς

τος· Μειδίας εἶπεν ὅτι ἔλθοι ἂν εἰς λόγους, εἰ ὁμήρουσ λάβοι (εὐθ. λ. ἔλθοιμι ἂν εἰς λόγους, εἰ ὁμήρουσ λάβοιμι) Ξ. Ἑλλ. 3, 1, 20. ἀπαγγέλλετε Ἀριαίῳ ὅτι, εἰ μὴ ὑμεῖς ἤλθετε, ἐπορευόμεθα ἂν ἐπὶ βασιλέα (εὐθ. λ. ὦ Ἀριαίε, εἰ μὴ ἡμεῖς ἤλθομεν πρὸς τοὺς Ἑλληνας, οὗτοι ἐπορεύοντο ἂν ἐπὶ β.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'

Ἰδιαιτέραι παρατηρήσεις εἰς τὴν χρῆσιν τῆς ἀρνήσεως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ.

§ 363. Ὡς εἶδομεν (§ 210 κ. ἐ.), τὰ δύο ἀρνητικὰ μόρια τῆς ἀρχαίας γλώσσης οὐ καὶ μὴ εἶναι διάφορα κατὰ τὴν σημασίαν καὶ δὲν λαμβάνονται ἀδιαφόρως εἴτε εἰς κυρίας εἴτε εἰς δευτερευούσας προτάσεις, ἀλλὰ κανονικῶς τὸ μὲν οὐ (οὐδέ, οὐδεῖς, οὐδαμῶς κ.λ.π.) τίθεται ἔνθα ἐν γένει ἐκφράζεται κρίσις τις, τὸ δὲ μὴ (μὴδέ, μὴδεῖς, μὴδαμῶς κ.λ.π.) ἔνθα ἐν γένει ὑπάρχει ἐπιθυμία τις (ἀρνητικὴ)· ταῦτα οὐκ ἀληθῆ ἐστι. μὴ λέγε ταῦτα. Κλέαρχος ἔγνω ὅτι οὐ δυνήσεται βιάσασθαι. Ἀδροκόμας τὰ πλοῖα κατέκαυσεν, ἵνα μὴ Κύρος διαβῇ.

Αἱ παρουσιαζόμεναι ἐξαιρέσεις τοῦ γενικοῦ τούτου κανόνος, καθ' ὅς φαίνεται τὸ οὐ λαμβανόμενον ἀντὶ τοῦ μὴ (σπανιώτερον) καὶ τὸ μὴ ἀντὶ τοῦ οὐ (συνηθέστερον), ἐν γένει προέρχονται ἐκ συντάξεων γινομένων κατὰ τινὰ ἀναλογίαν πρὸς ἄλλας σχετικὰς συντάξεις.

§ 364. Τὸ οὐ ὅχι μόνον μετ' ἐπιθέτων (ἰδίᾳ ῥηματικῶν) καὶ μετ' ἐπιρρημάτων, ἀλλὰ καὶ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ῥημάτων (ἰδίᾳ μετὰ τοῦ *φημί*, ἐθέλω, βούλομαι, εἶω κ.τ.τ.), συνδέεται τόσον στενῶς, ὥστε λαμβάνεται πολλάκις ἰσοδύναμον πρὸς τὸ στερητικὸν ἄ· οὐχ ὅσιος (=ἀνόσιος), οὐχ ὁσίως (=ἀνοσίως), οὐ διαδοτὸς (=ἀδιάδοτος), οὐ βιωτὸς (=ἄβιωτος). ὑπώπτευσον ἀλλήλους οἳ τε Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν (=διὰ τὴν μὴ ἀπόδοσιν, διότι δὲν εἶχον ἀποδώσει) Θουκ. 5, 35. οὐκ ἐδέξαντο διὰ τῆς Λευκάδος τὴν οὐ περιτελίσιν (=διὰ τὸ ἀπεριτελίστον) 1, 137. οἱ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ἵνα τοῦ πρόσω (=ἡρνοῦντο) Ξ. Ἄν. 1, 3, 1. καὶ μεταπεμπόμενου Κύρου οὐκ ἐθέλω ἐλθεῖν (=ἀποφεύγω) 1, 3,

Ἑμμ. Γ. Παντελάκη—Μεθοδικὸν Συντακτικὸν

10. καὶ μετὰ μετοχῆς· ἡμεῖς ἀπὸ τῆς οὐκ οὕσης ἔτι πόλεως ὁρμώμενοι ξυνεσώσαμεν ὑμᾶς τε τὸ μέρος καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς (=ἀπὸ τῆς ἀνυπάρκτου) Θουκ. 1, 74. τὸ οὐχ εὗρημένον Πλ. Πολ. 427.

Ἐκ τῆς τοιαύτης στενῆς συνδέσεως τοῦ οὐ μετὰ τοῦ ἐπομέννου ῥήματος ἐξηγοῦνται συντάξεις, εἰς τὰς ὁποίας παρουσιάζεται οὐ, ἐν ᾧ κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ μὴ· πάντως δῆπου οὕτως ἔχει, ἐάν τε σὺ καὶ ὁ Ἄνυτος οὐ φῆτε ἐάν τε φῆτε (=ἐάν τε ἀρνῆσθε, ἐάν τε ...) Πλ. Ἀπολ. 25. ἐγὼ γὰρ ἂν φέξαιμι δαιμόνων νόμους; Εἰ τοὺς θανόντας οὐκ ἔῃς θάπτειν (=εἰ κωλύεις) Σοφ. Αἴ. 1130.

§ 365. Μετὰ ἐπιθέτων, μετοχῶν, ἔτι δὲ καὶ μετὰ οὐσιαστικῶν συνάπτεται ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὸ στερητικὸν α καὶ τὸ μόριον μὴ, ὅταν ἡ πρότασις, ἐν τῇ ὁποίᾳ εὗρίσκονται ταῦτα, περιέχῃ ἐπιθυμίαν, καὶ μάλιστα ὅταν εἰς τὴν ἔκφρασιν προσδίδεται χροιά ὑποθετικῇ· μὴ χαῖρε κέρδεσι τοῖς μὴ καλοῖς Σοφ. Αἴ. 1349. ὑψίπολις ἀπολις ὅτῳ τὸ μὴ καλὸν ξύνεστι (=εἰ τι μὴ ξύνεστι) Σοφ. Ἀντ. 370. ὁ μὴ ἀδικῶν οὐδενὸς δεῖται νόμου (=εἰ τις μὴ ἀδικεῖ). οὐκ οἶδα· δεινὸν δ' ἐστὶν ἢ μὴ ἡμπερία (=ἢ μὴ ἔμπειρία, ἢ ἄγνοια, εἰ τις μὴ οἶδε) Ἀριστοφ. Ἑκκλ. 115.

Οὕτως ἐπέδωκε σὺν τῷ χρόνῳ ἢ χρήσει τοῦ μὴ καὶ συνάπτεται τοῦτο καὶ μετὰ μετοχῆς αἰτιολογικῆς, κατηγορηματικῆς (εἰδικῆς), τροπικῆς κλπ.· π.χ. διδασκέ με ὥς μὴ εἰδότα μηδὲν ὧν σὺ πυνθάνει (= διότι οὐκ οἶδα· κυρίως=ἔχων ὑπ' ὄψιν σου ἔτι δὲν γνωρίζω) Σοφ. Οἰδ. Κ. 1155. ἔξοιδα φύσει σε μὴ πεφυκότα τοιαῦτα φωνεῖν (=ὅτι οὐ πέφυκας) Σοφ. Φιλ. 79. ψήφισα-σθε τὸν πόλεμον μὴ φοβηθέντες τὸ αὐτίκα δεινὸν (=χωρὶς νά...) Θουκ. 1, 124.

Ἐνίοτε δὲ εὗρίσκονται ἐκ παραλλήλου οὐ καὶ μὴ ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει· ὅθεν αὐτὸ ἡγοῦμαι οὐ διδασκτὸν εἶναι μὴδ' ὑπ' ἀνθρώπων παρασκευαστὸν ἀνθρώποις, δίκαιός εἰμὶ εἰπεῖν Πλ. Πρωτ. 319.

§ 366. Κανονικῶς μετὰ μὲν ἀπαρεμφάτου κρίσεως τίθεται ἄρνησις οὐ, μετὰ δὲ ἀπαρεμφάτου ἐπιθυμίας μὴ (§ 328 κ. ἐ.)· οὐ μεμνήσεσθαι σέ φασιν (οὐ μεμνήσει) Ξ. Ἀν. 1, 7, 5. οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τοῦτον παθεῖν ἔφασαν 1, 8, 20. δεῖ μὴ βοηθείαις πολεμεῖν (μὴ πολεμεῖτε) Δημ. 4, 32.

* Ἀρνησις μὴ τίθεται κανονικῶς καὶ μετὰ τοῦ συνάρθρου ἀπαρεμφάτου (§ 329): πέπεισμαι τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ἡμᾶς· ἐκπεφευγέναι τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν ἢ τῷ μὴ συνιέναι (=διότι οὐ βουλόμεθα . . . ἢ διότι οὐ συνίμεν) Δημ. 3, 3.

Σημ. Καὶ μετ' ἀπαρεμφάτου κρίσεως τίθεται ἄρνησις μὴ, ὅταν τοῦτο εὐρίσκεται εἰς πρότασιν ἐπιθυμίας, κανονικῶς δέ, ὅταν τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τινος τῶν ῥημάτων ἐπαγγέλλεσθαι, ὑποσχέσθαι, ὁμνῦναι κ.τ.τ. νόμιζε μὴδὲν εἶναι τῷ ἀνθρωπίνων βέβαιον (=ὅτι οὐδὲν ἐστὶ βέβαιον) Ἰσοκ. 1, 42. ὤμοσαν μὴ προδώσειν ἀλλήλους Ξ. Ἀν. 2, 2, 9 (πβ. § 331, 6', σημ.).

§ 367. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐπαναλαμβάνεται πολ-
λάκις ἡ ἄρνησις χάριν ἐμφάσεως· οὐ σμικρὸς, οὐκ, ἀγὼν ὅδε Σοφ. Οἰδ. Κ. 587. μὴ, μὴ, μὴ μ' ἀνέρη τίς εἰμι Σοφ. Οἰδ. Κ. 210. Ἐνίοτε, χάριν ἐμφάσεως ἐπίσης, ἡ ἄρνησις τίθεται κατόπιν τῆς λέξεως, εἰς ἣν ἀνήκει· βούλονται μὲν, δύνανται δ' οὐ Θουκ. 6, 38. δένδρα παχέα μὲν οὐ, πυκνά δὲ Ξ. Ἀν. 4, 8, 2. τοῦτον δὲ φράζε μὴ ποτ' ἀνθρώπων τινὶ Σοφ. Οἰδ. Κ. 1522.

Σημ. Τῶν ἐπαναλαμβανομένων ἀρνητικῶν μορίων τὸ ἕτερον δύνανται ν' ἀνήκῃ εἰς ἑτέραν λέξιν ἢ εἰς ἑτέραν πρότασιν· μὴ μὲν τοι γε, μὴ σπανίστας γε χρημάτων, ἄλλως ἀνοίξῃ τὸν τάφον (= μὴ ἀνοίξῃ, ἐὰν μὴ σπανίσῃ) Ἡρόδ. 1, 187. οὐδ' εἰ πάντες ἔλθοιεν Πέρσαι πλήθει γε οὐχ ὑπερβηλοίμεθ' ἂν τοὺς πολεμίους Ξ. Κ. Π. 2, 1, 8.

§ 368. Ἡ ἄρνησις οὐ προτασσομένη ζεύγους προτάσεων, αἱ ὁποῖαι συνδέονται πρὸς ἀλλήλας ἀντιθετικῶς διὰ τοῦ μὲν—δὲ καὶ τῶν ὁποίων ἡ δευτέρα εἶναι ἀρνητική, ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς τὴν πρώτην μόνον ἐκ τῶν προτάσεων τούτων, ἀλλ' εἰς τὸ ἐξ ἀμφοτέρων αὐτῶν ἀποτελούμενον νόημα (=οὐχὶ ἐνῶ—δὲν ὅμως). Τὸ οὐ τοῦτο δύναται ν' ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν διὰ τῆς φράσεως δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι, δὲν δύναται νὰ εἴπῃ τις ὅτι, δὲν συμβαίνει ὥστε νὰ κ.τ.τ.· οὐκ εἶπον μὲν ταῦτα οὐκ ἔγραψα δέ, οὐδ' ἔγραψα μὲν οὐκ ἐπρέσθουσα δέ (=οὐχὶ ἐνῶ εἶπον ταῦτα, δὲν τὰ ἔγραψα ὅμως—ἢ—δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἶπον μὲν ταῦτα, ἀλλὰ δὲν . . .) Δημ. 18, 179. Λέριοι κακοί, οὐχ ὁ μὲν, ὃς δ' οὐ Φωκυλ. 1.

Σημ. Τὸ μόνον οὐ ἢ μόνον οὐχὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ νῦν

μόνον ποὺ δὲν ἦ πρὸς τὸ σχεδόν· ταῦτ' εἰπόντες ἐξηπατήκασι καὶ *μόνον* οὐ τὴν Ἀττικὴν ὁμῶν περιήρηνται Δημ. 19, 220. ὁ παρὼν καιρὸς *μόνον* οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφιεῖς ὅτι τῶν πραγμάτων ὁμῶν ἀντιληπτέον ἐστὶν Δημ. 1, 2.

Καὶ τὸ *ὅσον* οὐ πολλάκις (ἰδίᾳ ἐπομένου τοῦ ἤδη ἢ τοῦ πῶ) ἴσο· *ὅσον* πρὸς τὸ *σχεδόν*· ὁ μέλλων καὶ *ὅσον* οὐ παρὼν πόντος Θευν. 1, 36.

§ 369. Κανονικῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν δὲν τίθενται εἰς πρότεσιν ὀρνητικὴν αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμίαι (τίς τί) οὐδὲ τὰ ἀόριστα ἐπιρρήματα (πού, πῶς, ποθὲν κλπ.), ἀλλ' αἱ ἀντίστοιχοι τούτων ὀρνητικαὶ λέξεις (οὐδεῖς, οὐδαμοῦ, οὐδαμῶς κλπ.), ἥτοι εἰς τὰς ὀρνητικὰς προτάσεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης διατυπῶνται ὀρνητικῶς, ὅπου δυνατόν, πᾶσα λέξις, οὕτω δὲ παρουσιάζεται *πλεονασμὸς ὀρνήσεων*, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐνισχύεται ἡ ὀρνητικὴ πρότασις καὶ προσλαμβάνει ἔμφασιν· ἐν ταῖς κακαῖς οὐκ ἔστιν οὐδὲν χρεῖσσον οἰκείου φίλου (οὐχί : οὐκ ἔστι τι κλπ) Εὐρ. Ἄνθρ. 986. καθεύδων οὐδεῖς οὐδεὶς ἀξίος οὐδὲν μᾶλλον τοῦ μὴ ζῶντος (οὐχί : καθεύδων τις οὐκ ἀξίος τινος μᾶλλον τι τοῦ μὴ ζῶντος) Πλ. Νόμ. 808. μὴ θῆσθε νόμον *μηδένα* (οὐχί : μὴ θῆσθε νόμον *τινά*) Δημ. 3, 10. *μηδέποτε* *μηδὲν* αἰσχρὸν ποιήσας ἔλπιζε λήσειν (οὐχί : αἰσχρὸν τι) Ἰσοκ. 1, 16.

Οὕτω κανονικῶς συνεχίζεται ὀρνητικὴ τις πρότασις κατόπιν μὲν τοῦ οὐ διὰ τοῦ οὐδέ, κατόπιν δὲ τοῦ μὴ διὰ τοῦ *μηδὲ* καὶ ὅχι διὰ τοῦ καὶ ἢ τοῦ ἢ· π. χ. οὐ δυνάμενοι εὐρεῖν τὸ ἄλλο στρατεύμα οὐδὲ τὰς ὁδοὺς πλανώμενοι ἀπώλοντο (οὐχί : καὶ τὰς ὁδοὺς) Ε. Ἄν. 1, 2, 25. οὐχ ὥρα καθεύδειν οὐδ' ἀμελεῖν (οὐχί : καὶ ἀμελεῖν, ἢ ἀμελεῖν) 1, 3, 11. μὴ λανθανέτω σε *μηδὲ* τοῦτο (οὐχί : καὶ τοῦτο) Κ. Π. 5, 2, 37.

§ 370. Δύο ἀλλεπάλληλοι ὀρνήσεις αἱ αὐταὶ (οὐ—οὐ, μὴ—μὴ) ἢ τῶν ὁποίων ἡ μὲν πρώτη εἶναι σύνθετος (οὐδεῖς, οὐδέ—μηδεῖς, *μηδὲ* κλπ.), ἡ δὲ δευτέρα ἀπλή (οὐ, μὴ), κανονικῶς ἀναιροῦσιν ἀλλήλας· ἐγὼ οὐκ οἶμαι οὐ δεῖν ὑμᾶς ἀμύνεσθαι (=οἶμαι δεῖν) Δυσ. 13, 52. οὐδεῖς ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποτίσει (=πᾶς ἄνθρωπος ἀποτίσει) Ἡρόδ. 5, 56.

Συνηθεστέρα εἶναι ἢ φράσις οὐδεῖς (ἐστίν) ὅστις οὐ ἢ οὐκ

ἔστιν ὅστις οὐ (= πάντες ἀνεξαίρετως, πᾶς ἐν γένει). Ἀρισταγόρης οὐδὲν ὅ,τι οὐκ ὑπείσχετο Ἡρόδ. 5, 97. ὥστε ταῦτα λυθῆναι, οὐκ ἔσθ' ὅ,τι οὐκ ἐβδόσαν (= τὰ πάντα ἐβδόσαν) Δημ. 18, 104.

§ 371. Πλεονάζουσα ἄρνησις. 1) Μετὰ λεκτικά ῥήματα ἄρνητικῆς σημασίας (ἀρνοῦμαι = οὐ φημι, ἀμφισβητῶ = οὐχ ὁμολογῶ, ἀντιλέγω = οὐ λέγω κ.τ.τ.) δύναται νὰ ἀκολουθῇ εἰδικὴ πρότασις ἔχουσα τὸ οὐ ἢ ἀπαρέμφατον (κρίσεως) ἔχον τὸ μὴ, ἐν ᾧ καθ' ἡμᾶς ἡ ἄρνησις ἐνταῦθα φαίνεται πλεονάζουσα καὶ περιττεύουσα· ἀμφισβητεῖ ὡς οὐκ ἀληθὴ λέγομεν (= ὅτι ἀληθὴ λέγομεν) Πλ. Πολ. 476. πολλοὶ ἀντέλεγον ὡς οὐκ ἄξιον εἶη βσιλεῖ ἀφείναι τοὺς ἐφ' ἐκυτὸν στρατευομένους (= ὡς ἄξιον εἶη, ὅτι ἡρμόζεν) Ε. Ἀν. 2, 3, 25. φή· ἡ καταργεῖ μὴ δεδρακέναι τάδε ; (= δεδρακέναι, ὅτι ἔχεις πράξει) Σοφ. Ἀντ. 442.

Τοῦτο προέρχεται πρῶτον μὲν ἐκ τούτου, ὅτι ἐπικρατεῖ πολ-
λάκις εἰς τὰ περὶ ᾧ ὁ λόγος ῥήματα ἢ ἐν αὐτοῖς ἐνυπάρχουσα καταφατικὴ ἔννοια, ἥτοι ἢ τοῦ ἀπλοῦ λέγειν (ἀμφισβητεῖ ὡς οὐκ ἀληθὴ λέγομεν = λέγει ὡς οὐκ . . .). δευτέρον δὲ ἐξ ἐπιδράσεως τῆς ἄρνητικῆς μορφῆς τοῦ ἀντιστοίχου εὐθέως λόγου (ἀρνοῦμαι οὐκ ἀπέδωκα τὸ ζεύγος. ἀμφισβητῶ οὐκ ἀληθὴ λέγετε).

2) Ὅμοιως μετὰ ῥήματα σημαίνοντα κώλυσιν, ἐναντίωσιν κ.τ.τ. (εἰργῶ, κωλύω, ἀπαγορεύω κλπ.) καθὼς καὶ μετὰ τὰ ἀνωτέρω ῥήματα (ἄρνεϊσθαι, ἀντιλέγειν κλπ.) λαμβανόμενα ὡς ἐφε-
τικά ἀκολουθεῖ ἀπαρέμφατον ἐπιθυμίας μετὰ τοῦ μὴ, τὸ ὅποιον ὡσαύτως εἰς ἡμᾶς φαίνεται πλεονάζον καὶ περιττεῖον· εἰργεῖ τόνδε μὴ θανεῖν νόμος (= θανεῖν) Εὐρ. Ἡρακλ. 963. Κορίνθιοι ἀντέλεγον μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίους (= σπένδεσθαι) Ε. Ἑλλ. 2, 2, 19 (§ 331, 6', σημ.).

Καὶ ἐνταῦθα τὸ μὴ προέρχεται κυρίως ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ εὐθέως λόγου (μὴ θανέτω, μὴ σπένδεσθε).

Σημ. Τὸ μετὰ τῶν ῥημάτων τούτων συναπτόμενον ἀπχρέμ-
φατον δύναται νὰ εἶναι καὶ σύναρθρον· τοὺς φιλοὺς εἰργον τὸ μὴ τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως κακοῦργεῖν (= ἡμπόδιζον ἀπὸ τοῦ νὰ βλά-
πτουν) Θουκ. 3, 1. οὐδεὶς τοῦ μὴ πλέον ἔχειν ἀπετράπετο (= τοῦ πλεονεκτεῖν) 1. 76. Ὡσαύτως δύναται νὰ προηγῇται αὐτοῦ τὸ ὥστε· εἰ μέλλομεν τοὺς πολεμίους εἰργεῖν ὥστε μὴ δύνασθαι

βλάπτειν ἡμᾶς, σφενδονητῶν δεῖ Ε. Ἄν. 3, 3, 16. Συντάσσονται ἔξ τὰ ἀνωτέρω ῥήματα καὶ μετὰ ἀπλοῦ ἀπαρεμφάτου, ἄνευ τοῦ μῆ, ὅταν ἐπικρατῇ ἢ ἐν αὐτοῖς ἐνυπάρχουσα ἀρνητικὴ σημασία· εἴρξω πελάζειν (= οὐκ ἐάσω πελάζειν). δρᾶσαι οὐκ ἀρνούμεθα (=δρᾶσαι ὁμολογοῦμεν) Αἰσχ. Εὐμ. 611.

3) Ὅμοίως μετὰ τὰ ἀνωτέρω ῥήματα, ὅταν ταῦτα εὐρίσκωνται εἰς πρότασιν ἀρνητικὴν ἢ ἐρωτηματικὴν ἰσοδυναμοῦσαν πρὸς ἀρνητικὴν, καὶ ἐν γένει μετὰ φράσεις ἀρνητικὰς ἢ ἰσοδυναμοῦσας πρὸς ἀρνητικὰς, σημαινούσας δὲ τὸ ἀδύνατον, τὸ ἀπρεπὲς κ.τ.τ. δύναται νὰ ἀκολουθῇ ἀπαρέμφατον (κρίσεως ἢ ἐπιθυμίας) ἔχον πρὸ αὐτοῦ τὸ μῆ οὐ. Καὶ ἄλλοτε μὲν εἰς ἡμᾶς φαίνεται πλεονάζον καὶ περιττεύον τὸ ἕτερον τῶν δύο ἀρνητικῶν μορίων, ἄλλοτε δὲ καὶ ἀμφοτέρω, π. χ.

α') οὐκ ἀνατίθεμαι μῆ οὐχὶ πάνυ ἱκανῶς τοῦτο ἀποδεδεῖχθαι (=μῆ ἢ οὐκ ἀποδεδεῖχθαι, ὅτι δὲν ἔχει ἀποδεῖχθῆ) Πλ. Φαίδ. 87. Ἀστυάγης οὐδὲν ἐδύνατο ἀντέχειν μῆ οὐ χαρίζεσθαι ταῦτα Κύρῳ (=μῆ χαρίζεσθαι) Ε. Κ. Π. 1, 4, 2. τᾷσιν αἰσχύνῃ ἦν μῆ οὐ συσπουδάζειν (=μῆ συσπουδάζειν) Ἄν. 2, 3, 11.

β') εἰ γενησόμεθα ἐπὶ βασιλεῖ, τί ἐμποδὼν μῆ οὐχὶ πάντα τὰ δεινότατα παθόντας ἀποθανεῖν (=τί ἐμποδὼν. ἔσται ἀποθανεῖν; τί θὰ ἐμποδίσῃ ν' ἀποθάνωμεν;) Ε. Ἄν. 3, 1, 13. τίνας ἂν δέοις μῆ οὐχὶ πάμπαν εὐδαίμων εἶναι; (=οὐδενὸς ἂν δέοις πάμπαν εὐδαίμων εἶναι) Ε. Ἑλλ. 4, 1, 36.

Αἱ τοιαῦται συντάξεις τοῦ μῆ οὐ μετ' ἀπαρεμφάτου πρὸς ἑρχονται κυρίως ἐξ ἐπιδράσεως ἀντιστοίχων συντάξεων τοῦ μῆ οὐ εἰς ἐνδοιαστικὰς προτάσεις (§ 325 μῆ οὐχὶ πάνυ ἱκανῶς τοῦτο ἀποδέδεικται; μῆ οὐ πάμπαν εὐδαίμων ἔσει;).

Σημ. Καὶ τοῦτο τὸ ἀπαρέμφατον τὸ ἔχον πρὸ αὐτοῦ τὸ μῆ οὐ δύναται νὰ εἶναι σὺνarthρον· δύναται δὲ τὸ μῆ οὐ νὰ εἶναι καὶ μετὰ μετοχῆς συνημμένον· αἰσχροὺν ἔστιν ἀντιλέγειν τὸ μῆ οὐχὶ τὸν πλείστον ὠφελοῦντα τὸ κοινὸν τοῦτον καὶ μεγίστων ἀξιοῦσθαι (=μῆ ἀξιοῦσθαι) Κ. Π. 2, 2, 20. τοιαύτης τιμῆς τυχεῖν οὐχ ὁδὸν τε μῆ οὐ πολὺ τῶν ἄλλων διαφέροντα (=μῆ διαφέροντα, εἰ μὴ διέφερον) Ἰσοκρ. 10, 47. δυσάλητος γὰρ ἂν εἴην τοιάνδε μῆ οὐ κατοικιτέρων ἔβραν (=μῆ κατοικιτέρων, εἰ μῆ κατώκτιρον) Σοφ. Οἰδ. Τ. 12.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

Σχήματα λόγου.

§ 372. Συχνάκις ἐν τῷ λόγῳ παρουσιάζεται τι ὡς ἀσύνηθες καὶ ὁπωσδήποτε ἰδιότροπον εἴτε ὡς πρὸς τὴν σημασίαν τῶν λέξεων (π.δ. ἀργυροῦ γάμοι, ἀδαμάντινος χαρακτήρ) εἴτε ὡς πρὸς τὴν συντακτικὴν συμφωνίαν (π.δ. ὁ κόσμος τῷ χουν τοῦμπανο) εἴτε ὡς πρὸς ἄλλα. Τότε λέγομεν ὅτι ὑπάρχει σχῆμα λόγου, ἥτοι παρηλλαγμένη τοῦ συνήθους μορφή τοῦ λόγου, ἰδιαίτερος λεκτικὸς τρόπος.

Ποικίλα εἶναι τὰ σχήματα (λόγου) τὰ παρατηρούμενα εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἀρχαίων, οὐ μόνον τῶν ποιητῶν καὶ τῶν ῥητόρων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν πεζολόγων. Πάντα δὲ ταῦτα ἔχουσι βεβαίως τὴν ἀρχὴν των εἰς τὸν καθ' ἡμέραν λόγον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ πολλάκις εἶναι οὕτως εἰπεῖν φυσικά· ἀλλ' οἱ συγγραφεῖς (ἰδίᾳ οἱ ῥήτορες) χρησιμοποιοῦν συνήθως ὠρισμένα σχήματα λόγου δι' ὠρισμένους ἐκάστοτε σκοπούς· (π. χ. ἵνα προκαλέσουν τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν, ἵνα προλάβουν ἀποδοκιμασίας, ἵνα ἀπλῶς καλλωπίσουν τὸν λόγον κλπ.). Οὕτως ἔχομεν τὰ τεχνικὰ σχήματα λόγου, τὰ ἄλλως λεγόμενα καὶ ῥητορικά, ἐπειδὴ οἱ ῥήτορες ἰδίᾳ κάμνουν χρῆσιν αὐτῶν.

Σχῆμα λόγου παράγεται

α') ἐκ τῆς διαφόρου γραμματικῆς συμφωνίας τῶν ὄρων προτάσεώς τινος ἢ συνεχομένων προτάσεων μιᾶς περιόδου·

β') ἐκ τῆς διαφόρου θέσεως τῶν ὄρων ἐν τῇ προτάσει ἢ τῶν προτάσεων ἐν τῇ περιόδῳ·

γ') ἐκ τῆς κατὰ διάφορον βαθμὸν πληρότητος ἢ μὴ τοῦ λόγου ἐν σχέσει πρὸς τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐκφραζόμενον νόημα·

δ') ἐκ τῆς διαφόρου ἐννοίας ἢ σημασίας, μετὰ τὴν ὁποίαν λαμβάνεται λέξις τις ἢ φράσις.

1. Σχήματα σχετικὰ μετὰ τὴν γραμματικὴν συμφωνίαν.

§ 373. Τοιαῦτα σχήματα εἶναι τὰ ἀκόλουθα·

α') Τὸ σχῆμα συμφύσεως, ἥτοι ἀναμείξεως δύο συντάξεων.

“Εν δηλαδὴ καὶ τὸ αὐτὸ διανόημα δύναται πολλάκις νὰ ἐκφράζεται κατὰ διαφόρους τρόπους (π. χ. Ἀλκιβιάδης καὶ Μαντίθεος ἀπέδρασαν—Ἀλκιβιάδης μετὰ Μαντιθέου ἀπέδρασεν)· ἐπειδὴ δὲ συμβαίνει νὰ ἔρχονται εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ λέγοντος συγχρόνως οἱ διάφοροι οὗτοι τρόποι τῆς ἐκφράσεως τοῦ διανοήματος, προκύπτει ἐκ τούτου ἑκφρασις αὐτοῦ (συμπεφυρμένη, ἥτοι) μεικτὴ, μετέχουσα δύο διαφόρων συντάξεων (Ἀλκιβιάδης μετὰ Μαντιθέου ἀπέδρασαν Ε. Ἑλλ. 1, 1, 10).

Κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτο, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ βασιζονται ἐν πολλοῖς καὶ τὰ ἐπόμενα καὶ πολλὰ ἐν γένει ἰδιάζοντα γλωσσικὰ φαινόμενα, ἐξηγοῦνται πολλαὶ συντακτικαὶ ἰδιορρυθμίαι καὶ ἀνωμαλίαι π. χ. τῆς γῆς ἢ ἀρίστη (τῆς γῆς τὸ ἀριστον—γῆ ἢ ἀρίστη). θανὼν ἂν εἴη μᾶλλον εὐτυχέστερος (ἐκ τοῦ : εἴη ἂν εὐτυχέστερος—καὶ—εἴη ἂν μᾶλλον εὐτυχής) Εὐρ. Ἑκ. 377. εἴθ’ ὦφελος τότε εὐθέως λιπεῖν βίον (ἐκ τοῦ : εἴθ’ ἔλιπες τότε—καὶ—ὦφελος τότε λιπεῖν) Εὐρ. Ἑλ. 388.

β’) Τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα ἢ ἡ (συντακτικὴ) ἀνακολουθία κατὰ τοῦτο τὰ ἐν τινι σειρᾷ λόγου ἐπόμενα δὲν εὐρίσκονται (ἀκόλουθα, ἥτοι) συντακτικῶς σύμφωνα πρὸς τὰ προηγούμενα, ἥτοι ἄλλως, ὁ λόγος ἀρχίζει κατὰ τινὰ τρόπον συντάξεως καὶ τελειώνει κατ’ ἄλλον μὴ συμφωνοῦντα πρὸς τὰ προηγούμενα.

Τὸ σχῆμα τοῦτο συνήθως ἐμφανίζεται ὅπου ὑπάρχουν μετοχικαὶ συντάξεις, ἰδίᾳ δὲ ὅταν ἡ περίοδος εἶναι μακρά πως καὶ παρεμβάλλωνται μεταξὺ τῆς μετοχῆς καὶ τῆς προτάσεως, εἰς ἣν αὕτη ἀναφέρεται, ὅπωςδὴποτε πολλά. Οὕτω

1) ὁ λόγος ἀρχίζει ἐκφερόμενος διὰ μετοχῆς κατ’ ὀνομαστικὴν πτώσιν, ἀκολουθεῖ δὲ ἑκφρασις, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποῖαν ἔπρεπε κανονικῶς νὰ προηγητῇ οὐχὶ ὀνομαστικῇ, ἀλλὰ γενικῇ (ἀπόλυτος) ἢ ἄλλῃ πλαγίᾳ πτώσει· Ἡρόδ. 7, 157 ἀλγὴς γενομένη πᾶσα ἢ Ἑλλάς χεῖρ μεγάλη συνάγεται (ἀντί : ἀλέος γενομένης . . .) Ε. Ἑλλ. 2,3,54 ἐκεῖνοι εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις εἶπεν ὁ Κριτίας (ἀντί : ἐκείνων εἰσελθόντων) (ὀνομαστικὴ ἀπόλυτος § 349, σημ. 1).

2) ὁ λόγος ἀρχίζει μὲ πλαγίαν τινὰ πτώσιν, ἀκολουθεῖ δὲ μετοχὴ κατ’ ὀνομαστικὴν, ἐν ᾗ κανονικῶς ἔπρεπε νὰ τεθῇ ἢ

μετοχή αὕτη ἐν συμφωνίᾳ πρὸς τὴν προηγουμένην πλαγίαν πτώσιν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρεται, ἢ κατὰ γενικήν (ἀπόλυτον) Θουκ. 4, 52 τὴν αὐτῶν ἢ διάνοια κρατυνάμενοι τὴν Ἄντανδρον . . . τὴν Λέσδον κακώσιν (ἀντί : κρατυναμένων). τοῖς Συρακοσίοις κατὰ-πληξίς οὐκ ὀλίγη ἐγένετο . . . ὁρῶντες στρατὸν ἴσον ἐπεληλυθότα (ἀντί : ὁρῶσι).

γ') Τὸ κατὰ τὸ νοούμενον ἢ κατὰ σύνεσιν· κατὰ τοῦτο ἡ συμφωνία ὅρου τινὸς τῆς προτάσεως πρὸς τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρεται οὗτος, γίνεται οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ γραμματικοῦ τύπου τῆς λέξεως ταύτης, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὑπ' αὐτῆς νοουμένου· ἡ πόλις τὸν Περικλέα ἐν ὀργῇ εἶχον (§ 22). τὸ στράτευμα ἐπορίζετο σίτον κόπτοντες τοὺς βοὺς καὶ ὄνους (§ 349, σημ. 1). εὐτός γ' Ἀτρείδης, δαήρ αὐτ' ἐμὸς ἔσκε κυνώ-πιδος (=ἐμὸς τῆς κυνώπιδος) Ἰλ. Γ, 180.

δ') Τὸ Πινδαρικὸν ἢ Βοιωτικὸν σχῆμα· κατὰ τοῦτο ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους ὑποκείμενον γ' προσώπου πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ συντάσσεται μὲ ῥῆμα ἐνικοῦ ἀριθμοῦ· λέγεται δὲ Πινδαρικόν, διότι ὁ Πίνδαρος κάμνει συχνὴν χρῆσιν αὐτοῦ, οἱ δ' ἄλλοι συγγραφεῖς σπανιώτατα· μελιγάρους ὕμνοι ὑστέρων ἀρχαί λόγων τέλλεται (ἀντί : τέλλονται) Ὀλ. 10, 4.

ε') Τὸ Ἀττικὸν σχῆμα ἰδὲ § 22.

ς') Τὸ καθ' ὅλον καὶ μέρος· κατὰ τοῦτο ὅρος τις τῆς προτάσεως, ὅστις δηλοῖ ὅλον τι, ἀντὶ νὰ τεθῇ κατὰ γενικήν, τίθεται κατὰ τὴν πτώσιν ἄλλου τῆς αὐτῆς προτάσεως ὅρου δηλοῦντος μέρος ἐκείνου· οὕτω ὁ ὅρος ὁ δηλῶν τὸ μέρος τίθεται ὡς κατὰ παράθεσιν προσδιορισμὸς τοῦ ὅρου τοῦ δηλοῦντος τὸ ὅλον· οὗτοι, ὦ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει (ἀντί : τούτων ἄλλος) Ξ. Ἀν. 2, 1, 15. τέκνον ἐμόν, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων ; (ἀντί : σοῦ ἕρκος) Ὀδ. α, 64.

ζ') Τὸ σχῆμα ἑλξεως· κατὰ τοῦτο ὅρος τις προτάσεως ὑφίσταται συντακτικὴν ἐπίδρασιν ὑπὸ ἐτέρου σχετικοῦ πρὸς αὐτὸν ὅρου τῆς αὐτῆς ἢ ἄλλης προτάσεως καὶ ἐκφέρεται ἐν συντακτικῇ συμφωνίᾳ πρὸς ἐκεῖνον καὶ οὐχὶ ὥπως ἀπαιτεῖ ἡ κανονικὴ συντακτικὴ σειρὰ καὶ τὸ νόημα τοῦ λόγου. Οὕτω ἐπέρχεται ἀφομοίωσις

1) τῆς πτώσεως ἢ τοῦ γένους ἢ τινος τούτων καὶ ἅμα τοῦ ἀριθμοῦ ἀντωνυμίας τινὸς (ἰδίᾳ τῆς ἀναφορικῆς) πρὸς τὴν πτώσιν, τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν τῆς λέξεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται αὕτη, ἢ ἀντιστρόφως· ὥπως ἔσσεσθε ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἧς κέκτησθε (= ἦν κέκτησθε) Ε. Ἀν. 1, 7, 3. τὴν οὐσίαν, ἣν κατέλιπε τῷ υἱεῖ, ἀξία ἐστὶ δέκα ταλάντων (= ἡ οὐσία, ἦν) Λυσ. 17, 49. ἡ Οἰνότη ἐτετελίστο καὶ αὐτῷ φρουρίῳ Ἀθηναῖοι ἐχρῶντο (= καὶ αὐτῇ) Θουκ. 2, 18.

2) τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ συνδυετικοῦ πρὸς τὸν ἀριθμὸν τοῦ κατηγορουμένου· οἱ σοφισταὶ φανερά ἐστι λώδη καὶ διαφθορά τῶν συγγιγνομένων (= οἱ σοφισταὶ εἰσι) Πλ. Μέν. 91.

3) τῆς ἐγκλίσεως τοῦ ῥήματος δευτερευούσης προτάσεως πρὸς τὴν ἐγκλισιν τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας· ἔρδοι τις ἦν ἕκαστος εἰδέη τέχνην (= ἦν οἶδε· ἦ· ἦν ἂν εἶδῃ) Ἀριστοφ. Σπ. 1431.

η') Τὸ σχῆμα ὑπαλλαγῆς· κατὰ τοῦτο ἐπιθετικὸς τις προσδιορισμὸς (ἰδίᾳ τὸ κτητικὸν ἐπίθετον) συμφωνεῖ συντακτικῶς οὐχὶ μὲ τὴν γενικὴν οὐσιαστικοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν συμφώνως πρὸς τὸ νόημα ἀναφέρεται, ἀλλὰ μὲ τὴν πτώσιν ἄλλου οὐσιαστικοῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται ἡ γενική· τοῦτον αἶμα πατρός ἐπίετε (= τοῦ ἐμοῦ πατρός) Σοφ. Οἶδ. Τ. 1400. ξυνέδη τὸν ἐμὸν λόγον ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἀσθενεῖ τῆς γνώμης μὴ ὀρθὸν φαίνεσθαι (= ἐν τῇ ἀσθενείᾳ τῆς ὑμετέρας γνώμης) Θουκ. 2, 61.

Σημ. Πρόδηλον ὅτι τὸ σχῆμα τοῦτο ὑπάγεται ὑπὸ τὸ προηγούμενον τῆς ἐλέξεως.

2. Σχήματα σχετικὰ μὲ τὴν θέσιν τῶν λέξεων ἐν τῷ λόγῳ.

§ 374. **Προεισαγωγή.** Ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῶν λέξεων ἐν τῷ συντεταγμένῳ λόγῳ δύναται νὰ ὑπάρχῃ κατ' ἀρχὴν ἐλευθερία τις (π. χ. ὁ Πέτρος ἦλθε - καὶ - ἦλθεν ὁ Πέτρος), δύνανται ὅμως νὰ ὑπάρχουν καὶ περιορισμοί, (ὡς π.χ. δὲν γράφω - ὅχι - γράφω δὲν).

Α' 1). Ἀναγινώσκων τις οἰονδήποτε ἀρχαῖον κείμενον οὐ μόνον ποιητῶν (τοὺς ὁποίους, ὡς γνωστόν, ἀναγκάζει πολλάκις τὸ μέτρον νὰ διδῶν ὠρισμένην θέσιν εἰς τὰς λέξεις), ἀλλὰ καὶ πεζῶν συγγραφέων, ἀποκομίζει τὴν ἐντύπωσιν ὅτι, ἐξαίρεσει τῶν ἐγκλιτικῶν, τῶν προκλιτικῶν καὶ τῶν συνδέσμων, ὡς πρὸς τὸ

ῥῆμα καὶ τὰς ἄλλας λέξεις, λαμβανομένας εἴτε ὡς κυρίους εἴτε ὡς δευτερεύοντας ὅρους τῆς προτάσεως, ὑπάρχει πλήρης οὕτως εἰπεῖν ἐλευθερία τοποθετήσεως αὐτῶν ὅπουδήποτε τῆς προτάσεως, εἰς τὴν ἀρχὴν δηλαδή αὐτῆς, τὸ μέσον ἢ τὸ τέλος· Ε. Ἀν. 2, 1, 21 Κλέαρχος ἔλεξε (α' ὑποκ., β' ῥῆμα) 2, 1, 22. ἀπεκρίνατο Κλέαρχος (α' ῥῆμα, β' ὑποκ.) 2, 1, 9. ὁμῶς δὲ Κλέαρχος τοσοῦτον εἶπεν (α' ὑποκ., β' ἀντικ., γ' ῥῆμα) 1, 2, 16. εἶχον δὲ πάντες κράνη χαλκᾶ (α' ῥῆμα, β' ὑποκ., γ' ἀντικ.) 2, 1, 9. ταῦτα μὲν εἶπον οἱ βασιλέως κήρυκες (α' ἀντικ., β' ῥῆμα, γ' ὑποκ.) 1, 2, 9. ἦκε Κλέαρχος ἔχων ὀπλίτας χιλίους 1, 2, 6. ἦκε Μένων ὀπλίτας ἔχων χιλίους 1, 2, 3. Πασίων τριακοσίους πελταστὰς ἔχων παρεγένετο.

2) Ὅμοίαν ἐντύπωσιν ἀποκομίζει τις καὶ ὡς πρὸς τὴν πρὸς ἀλλήλας θέσιν κυρίων καὶ δευτερευουσῶν προτάσεων ἐν τινι περιόδῳ. Ε. Ἀν. 2, 1, 3 οὗτοι ἔλεγον, ὅτι Κύρος τέθνηκε (α' κυρία, β' δευτερ.). 1, 3, 21 ὅτι δὲ ἐπὶ βασιλέα ἄγοι, οὐδεὶς ἤκουσεν (α' δευτερ., β' κυρία).

Β'. Ἐξ ἀκριβοῦς ἐξετάσεως τοῦ ζητήματος τῆς θέσεως τῶν λέξεων ἐν τῷ ἀρχαίῳ λόγῳ προέκυψαν τὰ ἑξῆς πορίσματα·

1) Φαίνεται ὅτι ὄντως ἀρχικῶς ὑπῆρχε πλήρης οὕτως εἰπεῖν ἐλευθερία ὡς πρὸς τὴν τοποθέτησιν τῶν λέξεων ἐν τῷ λόγῳ, ὅτι δὲ σὺν τῷ χρόνῳ ἡ θέσις τῶν λέξεων ἤρχισε νὰ κανονίζεται κατὰ τὴν ἐκ τῆς παραδόσεως προκύψασαν συνήθειαν (πβ. τὸν Ὅμηρον, τοῦ ὁποῦ ἡ γλῶσσα, ἀνεξαρτήτως τοῦ μέτρου, προέρχεται βεβαίως ἐκ τῆς ἀρχαιοτάτης φάσεως τῆς γλώσσης).

2) Ὅπως ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ ἐν γένει, καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἡ τοποθέτησις τῶν λέξεων ἐν ἀρχῇ, ἐν μέσῳ ἢ ἐν τέλει τῆς προτάσεως ἔχει σχέσιν πρῶτον μὲν μὲ τὸ εἶδος τῶν προτάσεων (κύρια ἢ δευτερεύουσαι, κρίσεως ἢ ἐπιθυμίας ἢ ἐρωτηματικαί), δεύτερον δὲ μὲ τὴν ψυχικὴν διάθεσιν, εἰς ἣν εὐρίσκεται ὁ λέγων, καὶ μὲ τὸν τόνον, μετὰ τοῦ ὁποῦ ἐκφέρεται ὁ λόγος (λόγος ἤρεμος καὶ ἀπαθής - λόγος ἔντονος καὶ ἐμφαντικός).

Ὅμοίως δὲ ἔχει τὸ πρᾶγμα καὶ ὡς πρὸς τὴν θέσιν κυρίων καὶ δευτερευουσῶν προτάσεων πρὸς ἀλλήλας.

3) Θέσις προέχουσα, ἥτοι παρέχουσα ἑξαρσιν εἰς τι μέλος

τοῦ λόγου, εἶναι κυρίως ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος, ἀλλ' αἱ δύο αὗται θέσεις δὲν προσδίδουν πάντοτε εἰς πᾶν μέλος τοῦ λόγου ἑξαρσιν· πολὺ σημαίνει καὶ ὁ τόπος, μεθ' οὗ ἐκφέρεται ἐκάστη λέξις.

Γ'. Ἐν τῷ ἀπαθῶς καὶ ἄνευ ἐμφάσεως ἐκφερομένῳ λόγῳ ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῶν ὄρων κυρίας προτάσεως κρίσεως παρατηροῦνται τὰ ἑξῆς·

α') τοῦ παρεμφατικοῦ ῥήματος ἐν γένει ἡ συνήθης θέσις εἶναι ἐντὸς τῆς προτάσεως, οὐχὶ ἐν ἀρχῇ (πβ. ἀναθηματικὰς ἐπιγραφάς· Δημήτριος *ἐποίησεν*, Πυθέω *εἰμί*, Πύρρος *ἐποίησεν Ἀθηναίος*)· ἡ ἐντὸς τῆς προτάσεως θέσις τοῦ ῥήματος εἶναι ἡ ἐπικρατοῦσα, ὅταν τοῦτο ἔχῃ ἀντικείμενά καὶ προσδιορισμούς· (Δυσίας *ἀνέστηκεν Ἀθηναίᾳ ἀπρχήν*. Ἐρανίσται Διὶ φίλῳ *ἀνέθηκαν* ἐφ' Ἡγησίου ἄρχοντος), ἰδίᾳ δὲ ὅταν ἡ πρότασις εἰσάγεται διὰ τινος ἀντωνυμίας ἢ διὰ τινος ἐμφαντικῶς ἐκφερομένου ἀντικειμένου ἢ ἐπιρρηματικοῦ προσδιορισμοῦ· (ταῦτα εἶπον οἱ βασιλέως κήρυκες. καὶ *Πελοπόννησον περιέπλευσαν* Ἀθηναῖοι Τολμίδου στρατηγούντος. ἐν *Σαλαμῖνι* οὐ συνεναυμάχησαν Πλαταιέες Ἀθηναίους).

Σημ. Κανονικῶς ἔχουσι θέσιν ἐν ἀρχῇ τῆς προτάσεως τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀποφασίζειν καὶ τὸ εἶναι τὸ ὑπαρκτικόν· ἔδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ. *δοκεῖ* μὲν κάμοι ταῦτα. *ἦν* δὲ τις ἐν τῇ στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος.

Γενικῶς δ' εἰπεῖν διὰ τῆς προτάξεως τοῦ ῥήματος ἐξάφεται ἡ πρᾶξις, ὡς τοῦτο συμβαίνει ἰδίᾳ ὅταν συνεχίζεται ἡ διήγησις πράξεώς τινος, ὅταν τις ἀναφέρεται εἰς προμνημονευθεῖσαν πρᾶξιν καὶ ὅταν πρόκειται περὶ ἀνακοινώσεώς τινος· ἤλθε δὲ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις εὐθύς ἀγγελία τῶν πόλεων, ὅτι ἀφεστᾶσι Θουκ. 1, 61. *προεῖπον* δὲ αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορινθίους... *προεῖπον* δὲ ταῦτα τοῦ μὴ λύειν ἕνεκα τὰς σπονδὰς 1, 45. ἔρρει τὰ κάλα... *πεινῶντι* τῷ ὄρε. *ἀπορίομες*. τί χρὴ δρᾶν Ξ. Ἑλλ. 1, 1, 23.

β') τοῦ ἀντικειμένου καὶ τῷ ἐπιρρηματικῶν ἐν γένει προσδιορισμῶν ἡ θέσις ἐν τῇ προτάσει κανονίζεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τῆς ἐν αὐτῇ θέσεως τοῦ ῥήματος. Συνήθεις σειραὶ εἶναι αἱ ἑξῆς δύο, ἥτοι 1) α' ὑποκ., β' ῥήμα, γ' ἀντικ., δ' ἐπιρρ.

προσδιορισμός καὶ 2) α' ἐπιρρ. προσδ., β' ῥήμα, γ' ὑποκ., δ' ἀντικ. (Τισσαφέρηνς διαβάλλει Κύρον πρὸς τὸν ἀδελφὸν — ἐν τούτῳ ἐπῆει Κύρος καὶ ἐπύθετο τὸ πρᾶγμα). ἀλλ' ἡ σειρὰ αὐτῇ μεταβάλλεται μὲ τὴν παραμικρὰν ἑξαρσιν μέλους τινὸς τῆς προτάσεως.

γ') ἐν σειρᾷ προτάσεων συνδεσμένων πρὸς ἀλλήλας μέλος τι αὐτῶν προτάσσεται μὲν ἐν γένει, καθ' ὅσον σχετίζεται μὲ τὰ προηγούμενα, ἐπιτάσσεται δέ, καθ' ὅσον ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐπόμενα. Ε. Ἀν. 2, 1, 20 ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις, παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε, ὅτι ἡμεῖς οἴόμεθα κλπ. Φυσικὸν δὲ ὅτι προτάσσονται ἰδίᾳ οἱ οὐνδεσμοὶ καὶ αἱ ἀναφορικαὶ ἐν γένει λέξεις Ε. Ἀν. 1, 3, 17 ἐγὼ ὀκνοίην ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβάλλειν, ἃ ἡμῖν δοίη, μὴ ἡμᾶς ταῖς τριήρεσι καταδύσῃ.

δ') τοῦ ὀνομαστικοῦ προσδιορισμοῦ (ὁμοιοπτώτου ἢ ἑτεροπτώτου) ἢ συνήθης θέσις εἶναι μετὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικόν. Θουκυδίδης Ἀθηναῖος, Πλοῦς ὁ Ταμῶ, οἰωνὸς ἄριστος, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων· ἀλλὰ τοῦ ἐπιθέτου, μάλιστα τοῦ συνάρθρου, συνήθης θέσις εἶναι ἢ πρὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ· σοφὸς ἀνὴρ, ὁ σοφὸς ἀνὴρ, τὸ ἀρχαῖον ἄγαλμα.

ε') ἐγκλιτικοὶ τύποι ἀντωνυμιῶν καὶ μόρια ἀναφερόμενα εἰς ἑλῆς τινὸς προτάσεως τὸ νόημα λαμβάνουσι θέσιν ὅσον τὸ δυνατόν πρὸς τὴν ἀρχήν· καὶ μοι τούτους κάλει. ἦν δὲ τις ἐν τῇ στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος. βραχὺ ἂν τι προσκτώμενοι τῇ ἀρχῇ περὶ αὐτῆς ἂν ταύτης μᾶλλον κινδυνεύοιμεν Θουκ. 6, 18 (οὕτω προήλθον τὸ ὅταν, ἐὰν κλπ. ἐκ τοῦ ὅτε ἂν, εἰ ἂν κλπ.).

Δ' 1). Ἡ πρὸς τὴν κυρίαν πρότασιν θέσις δευτερευούσης προτάσεως ἐν τινι περιόδῳ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν θέσιν τοῦ μέλους τῆς κυρίως προτάσεως, τὸ ὁποῖον ἀναπληροῖ αὐτῇ. Ὅθεν αἱ εἰδικαὶ καὶ πλάγαι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις, ὡς ἐπέχουσιν θέσιν ἀντικειμένου, κανονικῶς ἀκολουθοῦν τὸ ῥήμα, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἐξαρτῶνται, αἱ δὲ ἀναφορικαὶ μετὰ τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρονται (οὗτοι ἔλεγον ὅτι Κύρος τέθηκε — ἤρετο, εἰ τι παραγγέλλοι — ἐγὼ ὀκνοίην ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβάλλειν, ἃ ἡμῖν δοίη). Ὅμοιως ἔπονται μὲν κανονικῶς αἱ τελικαὶ καὶ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις, προηγούνται δ' ἀντιθέτως αἱ ὑποθετικά·

(Ἀδρόκωμας τὰ πλοῖα κατέκαυσεν, ἵνα μὴ Κύρος διαβῇ — πολλήν κραυγὴν ἐποιοῦν, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν—εἰ εἰσι βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί)· τῶν δὲ χρονικῶν προτάσεων κανονικῶς προηγούνται μὲν αἱ δηλοῦσαι τὸ προτερόχρονον, ἔπονται δὲ αἱ δηλοῦσαι τὸ ὑστερόχρονον, προηγούνται δὲ ἢ ἔπονται αἱ δηλοῦσαι τὸ σύγχρονον (ἐπεὶ κατέστη εἰς τὴν βασιλείαν Ἀρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει Κύρον— τὸν ἥλιον νεφέλῃ προκαλύψασα ἠφάνισε, μέχρι ἐξέλιπον οἱ ἄνθρωποι— ἐν ᾧ ὠπλίζοντο, ἦκον οἱ προπεμφθέντες σκοποὶ—μαϊνόμεθα, ὁπότεν ὀργιζόμεθα).

Μεταβολὴ τῆς ἀνωτέρω κανονικῆς σειρᾶς γίνεται, ὅταν πρόκειται νὰ ἐξαρθῇ τὸ ὑπὸ τῆς δευτερευούσης προτάσεως σημερινόν· (ὅτι μὲν δὴ μέγας ἐκ μικροῦ Φίλιππος ἠϋξήται, παραλείψω Δημ. 9, 21. ἵνα δὲ σαφέστερον δηλωθῇ ἡ Περσῶν πολιτεία, μικρὸν ἐπάνειμι Ε. Κ. Π. 1, 2, 15).

2) Τὸ ῥῆμα δευτερευούσης προτάσεως δύναται νὰ τίθεται καὶ πολὺ ἀπωτέρω τῆς εἰσαγούσης αὐτὴν λέξεως καὶ οὐχὶ πάντοτε εὐθὺς μετ' αὐτήν, (ἔπερ εἶναι τὸ κανονικὸν ἐν τῇ νέᾳ ὀμιλουμένῃ γλώσσῃ, ἐν τῇ ὁποίᾳ τὸ ῥῆμα εἰς τὰς ἐρωτηματικὰς καὶ τὰς δευτερευούσας προτάσεις ἐν γένει κανονικῶς τίθεται μετὰ τὴν εἰσάγουσαν αὐτὰς λέξιν, δύναται δὲ νὰ προηγῇται αὐτοῦ μόνον ἡ ἄρνησις ἢ ἐγκλιτικὴ τις ἀντωνυμία)· Ε. Ἑλλ. 1, 1, 29 ἔμειναν, ἕως ἀφίκοντο οἱ ἀντ' ἐκείνων στρατηγοὶ - ἀλλὰ - 2, 1, 1 ἕως μὲν θέρος ἦν, ἀπὸ τῆς ὥρας ἐτρέφοντο. Ε. Ἀν. 1, 4, 13 Μένων πρὶν δῆλον εἶναι, τί ποιήσουσιν οἱ ἄλλοι στρατιῶται, συνέλεξε τὸ αὐτοῦ στράτευμα - ἀλλὰ - 1, 4, 14 ἐγὼ φημι ὅμᾶς χρῆναι διαβῆναι... πρὶν δῆλον εἶναι, ὅτι οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἀποκρινονται.

3) Μέλος τι δευτερευούσης προτάσεως δύναται νὰ ἐξαίρεται ἰσχυρῶς προτασόμενον τῆς λέξεως, ἥτις εἰσάγει τὴν δευτερεύουσαν πρότασιν· Θουκ. 1, 144 τούτοις ἀποκρινάμενοι ἀποπέμψωμεν, Μεγαρέας μὲν ὅτι ἐάσομεν ἀγορᾶ καὶ λιμέσι χρῆσθαι... τὰς δὲ πόλεις ὅτι αὐτονόμους ἀφήσομεν (= ὅτι Μεγαρέας μὲν ἐάσομεν, ὅτι δὲ τὰς πόλεις ἀφήσομεν).

Σημ. Ἐκ τοιοῦτου λόγου προσέρχονται συμφύρσεις κυρίων καὶ δευτερευουσῶν προτάσεων διὰ τῆς παρεμβολῆς τῆς μιᾶς με-

ταξὺ τῶν ἔρων τῆς ἄλλης Ε. Ἑλλ. 6, 1, 4 ἀκούετε μὲν οὖν εὖ οἷδ' ὅτι καὶ ὑμεῖς Ἰάσονος ὄνομα (=εὖ μὲν οἷδ' ὅτι ἀκούετε). 4, 1, 23 ἐπορεύετο σὺν ᾗ εἶχε δυνάμει (=σὺν τῇ δυνάμει, ἣν εἶχε). Οὕτω δὲ κατήντησαν φράσεις, οἷαι ἢ εὖ οἷδ' ὅτι, οἷδ' ὅτι, δῆλον ὅτι, ἔσθ' ὅτε κ.τ.τ. ἰσοδύναμοι πρὸς ἐπιρρήματα (=βεβαίως, προφανῶς, ἐνίοτε).

§ 375. Σχήματα σχετικὰ μὲ τὴν θέσιν τῶν λέξεων εἶναι·

α') τὸ ὑπερβατόν, κατὰ τὸ ὅποιον λέξεις τις, ἵνα ἐξαρθῇ καὶ τονισθῇ, ἀποχωρίζεται ἀπὸ τῆς λέξεως, μετὰ τῆς ὁποίας λογικῶς καὶ συντακτικῶς συνδέεται, διὰ τῆς παρεμβολῆς ἐν τῷ μεταξὺ ἄλλης ἢ ἄλλων λέξεων· Δημ. 18, 158 μὴ λέγετε ὡς ὕφ' ἐνός τοιαῦτα πέπονθεν ἢ Ἑλλάς ἀνθρώπου. 18, 144 εὖ πρᾶγμα συνεθεὶν ὅψεσθε. 18, 176 οἶμαι τὸν ἐφεστηκότα κίνδυνον τῇ πόλει διαλύσειν.

Σημ. Τοῦ ὑπερβατοῦ χρῆσις γίνεται καὶ διὰ λόγους εὐφωνίας Πλ. Πολ. 401 τὴν τοῦ ἀγαθοῦ εἰκόνα ἡθους. Ὑπερβατοῦ δὲ εἶδος εἶναι καὶ ἡ τμήσις (§ 179)· κατὰ βοῦς ὑπερίονος Ἑλλοιοι ἡσθιον (=κατήσθιον) Ὁδ. α, 8, καθὼς καὶ ἡ παρένθεσις ὁλοκλήρου προτάσεως· δὴ ἢ τρεῖς τῶν στρατηγῶν τῶν ἡμετέρων, οὐ γὰρ ἀποκρύβομαι τάληθές, ἐξήμαρτον Ἰσοκ. 12, 100.

β') τὸ χιαστόν, κατὰ τὸ ὅποιον δύο παρακείμεναι λέξεις ἢ προτάσεις ἀναφερόμεναι εἰς δύο ἄλλας προηγούμενας λέξεις ἢ προτάσεις τάσσονται ἀντιστρόφως ἢ ἐκείναι· Ἰλ. Δ, 450 οἰμωγή τε καὶ εὐχολή πέλεν ἀνδρῶν ὀλλύντων τε καὶ ὀλλυμένων. Ἰσοκ. 2, 18 τὰς ἐργασίας αὐτοῖς καθίστη κερδαλέας, τὰς δὲ πραγματείας ἐπιζημίους, ἵνα τὰς μὲν φεύγωσι, πρὸς δὲ τὰς προθυμότερον ἔχωσιν.

Σημ. Τὰ δύο δηλαδὴ ζεύγη τῶν ἀντιστοίχων ἐννοιῶν τάσσονται οὕτως, ὥστε ἡ ἀντιστοιχία αὐτῶν δύναται νὰ παρασταθῇ χιαστὶ οὕτως

οἰμωγὴ X εὐχολή
ὀλλύντων X ὀλλυμένων

γ') τὸ πρωθύστερον (ἢ ὑστερον πρότερον), κατὰ τὸ ὅποιον προηγείται ἐν τῷ λόγῳ τι, καίτοι τοῦτο εἶναι φυσικῶς ὑστερον ἄλλου, ἐπομένου δ' αὐτοῦ· Ἰλ. Α, 251 τῷ δύο γενεαὶ ἀνθρώπων

ἐφθίαθ', οὐ πρόσθεν τράφεν ἢ δ' ἐγένοντο (= ἐτράφησαν καὶ ἐγεννήθησαν πδ. Ε. Ἀπ. 3, 5, 18 λέγω τὴν Ἑρεχθέως τροφήν καὶ γένεσιν). Ἰλ. Ι, 97 Ἀγάμεμνον, ἐν σοὶ μὲν λήξω, σέο δ' ἄρξομαι. Οὕτως ἐξαίρεται ὡς σπουδαιότερον τὸ φύσει ὕστερον.

§ 376. Μὲ τὴν θέσιν τῶν λέξεων σχετικὰ εἶναι καὶ τὰ ἐξῆς ῥητορικὰ σχήματα, ἥτοι

α') ὁ κύκλος· κατὰ τοῦτο λόγος τις καταλήγει εἰς τὴν αὐτὴν λέξιν, διὰ τῆς ὁποίας ἤρχισε· Δημ. 10, 73 σοὶ ἦν κλέπτῃς ὁ πατήρ, εἴπερ ἦν ὁμοῖος σοί.

β') τὸ ὁμοιοτέλευτον, ἥτοι ὁμοιοκατάληκτον· κατὰ τοῦτο εἰς τὸ τέλος ἐπαλλήλων προτάσεων τίθενται λέξεις ὁμοιοκαταληκτοῦσαι· Δημ. 12, 5 τοὺς πλείοντας ὡς ὑμᾶς ἐπωλεῖτε, τοῖς ἐναντίοις ἐβοηθεῖτε, τὴν χώραν μου κακῶς ἐποιεῖτε.

γ') ἡ παρανομασία (ἢ τὸ ἐτυμολογικὸν σχῆμα)· κατὰ τοῦτο παρατίθενται λέξεις ὁμόηχοι, συνήθως τῆς αὐτῆς ῥίζης· Πλ. Συμπ. 185 Πausανίου δὲ παυσασμένου. Δημ. 18, 239 κενὰς χαρίζει χάριτας τοῦτοισι συκοφαντῶν ἐμέ.

3. Σχήματα σχετικὰ μὲ τὸν βαθμὸν τῆς πληρότητος τοῦ λόγου.

§ 377. Γενικῶς εἰπεῖν πλήρης εἶναι λόγος τις, ὅταν περιέχῃ τοσαῦτα γλωσσικὰ στοιχεῖα, (ἥτοι λέξεις καὶ φράσεις), ὅσα χρειάζονται, ἵνα ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀκούοντος σχηματισθοῦν τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα νοήματα, ὅσα καὶ ὁποῖα καὶ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ λέγοντος. Συνήθως ὅμως παραλείπονται ἐν τῷ λόγῳ στοιχεῖα τινα, δυνάμενα νὰ νοῶνται ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως ἢ ἐκ τῶν συμφραζομένων (λόγος ἑλλιπής § 28, σχῆμα ἑλλειψεως). Πολύκις δὲ πάλιν, ἀπ' ἐναντίας, διανόημά τι ἐκφράζεται διὰ περισσοτέρων τοῦ δέοντος γλωσσικῶν στοιχείων, ἵνα οὕτω καταστῇ τοῦτο σαφέστερον καὶ ἐναργέστερον, ἵνα παραχθῇ ἰσχυροτέρα ἐντύπωσις εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀκούοντος ἢ δι' ἄλλους διαφόρους λόγους (λόγος πλεονάζων, σχῆμα πλεονασμοῦ).

§ 378. Σχῆμα λόγου ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἑλλειψιν εἶναι τὸ τῆς βραχυλογίας, κατὰ τὸ ὁποῖον διανόημά τι ἐκφράζεται συνε-

πυγμένως πως (πδ. σύνταξιν λέξεων δηλουσῶν ἰσότητα ἢ ὁμοιότητα π. χ. ὁμοίαν ταῖς δούλαις εἶχε τὴν ἐσθῆτα κ.λ.π. § 75, 2, α', σημ. § 110 κ. ἀ.).

§ 379. Βραχυλογίας εἶδη εἶναι

α') τὸ σχῆμα ἀπὸ κοινοῦ, τοῦ ὁποῦ ἀπλουστάτη μορφή εἶναι ἐκείνη, καθ' ἣν παραλείπεται λέξις τις, νοουμένη ὥπως ἀκριδῶς ἔχει ἐν τοῖς προηγουμένοις ἢ ἐν τοῖς ἐπομένοις· ἐγὼ μὲν ἐπιμελής εἰμι, σὺ δὲ οὐκ εἰ.

β') τὸ σχῆμα ἐξ ἀναλόγου ἢ κατ' ἀναλογίαν, καθ' ὃ λέξις παραλειπομένη νοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἢ ἐκ τῶν ἐπομένων οὐχὶ ὥπως εὐρίσκεται ἐν αὐτοῖς, ἀλλὰ μεταβεβλημένη ὡς πρὸς τι ἢ ὡς πρὸς τινα τῶν παρεπομένων αὐτῆς· οὗτος μὲν ὕδωρ, ἐγὼ δὲ οἶνον πίνω (=οὗτος μὲν ὕδωρ πίνει). ἕτεροι μὲν ἦσαν οἱ τότε σωθέντες, ἕτεροι δ' ὅμοιαι οἱ νῦν ἀφαιρούμενοι (ἐνν. ἐστέ).

§ 380. Κατὰ τὰ δύο ἀνωτέρω σχήματα συμβαίνει, ὥστε ἐν τῇ σειρᾷ τοῦ λόγου

1) ἔκ τινος ἐνεργητικοῦ ῥήματος νοεῖται τὸ παθητικὸν ἢ τὰνάκαλιν· Θουκ. 6, 79 ξυμμαχίαν ἐποιήσασθε τοῖς Ἀθηναίοις βοηθεῖν, ὅταν ὑπ' ἄλλων καὶ μὴ αὐτοῖ, ὥσπερ νῦν, τευς πέλας ἀδικῶσι (=ὅταν ὑπ' ἄλλων ἀδικῶνται).

2) ἔκ τινος προηγουμένης ἀρνητικῆς ἐκφράσεως νοεῖται ἡ ἀντίστοιχος καταφατική, ἰδίᾳ ἐπὶ ἀντιθέσεων· Ε. Ἑλλ. 5, 1, 21 καταδύειν οὐδὲν εἶα στρογγύλον πλοῖον· εἰ δὲ που τριήρη ἴδοιεν ὁρμῶσαν, ταύτην πειρᾶσθαι ἀπλουν ποιεῖν (=ἐκέλευε πειρᾶσθαι).

Οὕτω πολλάκις ἐκ προηγουμένου οὐδεὶς ἢ μηδεὶς νοεῖται τὸ πᾶς τις ἢ πάντες ἢ ἕκαστος· Πλ. Ἀπολ. 29 οἶδε μὲν οὐδεὶς τὸν θάνατον, δεδίασι δὲ ὡς εὐ εἰδότες ὅτι μέγιστον τῶν κακῶν ἐστὶ (=δεδίασι δὲ πάντες). Δημ. 20, 74 μηδεὶς φθόνῳ τὸ μέλλον ἀκουσῇ, ἀλλ' ἀνᾶλθῃ· ἢ σκοπεῖτω (=ἀλλὰ πᾶς τις σκοπεῖτω).

3) ἔκ τινος προηγουμένης συνθέτου λέξεως νοεῖται κατ' ἀναλογίαν ἀπλὴ λέξις ἐνυπάρχουσα ἐν τῇ συνθέτῳ ἢ πρὸς τῷ συνθέτῳ νοεῖται καὶ τὸ ἀπλοῦν· Ἡροδ. 5, 92 Κορινθίοισι τὴν δολιγὰ καὶ οὗτοι Βακχιάδαι καλεόμενοι ἔνεμον τὴν πόλιν (=καὶ οὗτοι οἱ δόλιοι). Ε. Ἀν. 1, 4, 7 παρὰ Κλέαρχον ἀπῆλθον ὡς ἀπιόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα πάλιν καὶ οὐ πρὸς βασιλέα (=καὶ

οὐκ ἰόντες πρὸς βασιλέα). Θουκ. 1, 44 Ἀθηναῖοι μετέγνωσαν Κερκυραίοις ξυμμαχίαν μὴ ποιήσασθαι (=μετέγνωσαν καὶ ἔγνωσαν, ἢ μεταγνόντες ἔγνωσαν).

4) ἔκ τινος προηγουμένου ἢ ἐπομένου ῥηματικοῦ τύπου νοεῖται ἀπαρέμφατον ἢ μετοχή (ἰδίᾳ κατηγορηματικῇ) τοῦ αὐτοῦ ῥήματος· Θουκ. 8, 41 Ἀστύοχος ἀφείς τὸ εἰς Χίον ἔπλει εἰς τὴν Καθνον (=ἀφείς τὸ εἰς Χίον πλεῖν). 2, 11 Ἀθηναῖοι ἄρχειν τε τῶν ἄλλων ἀξιοῦσι καὶ ἐπιόντες τὴν τῶν πέλας δροῦν μάλλον ἢ τὴν αὐτῶν ὁρᾶν (ἐνν. δηουμένην).

5) συντάσσονται μὲ ἐν ῥῆμα δύο ὁμοίας φύσεως προσδιορισμοὶ (δύο ἀντικείμενα ἢ δύο ἐμπρόθετα), ἐν ᾧ τὸ ῥῆμα τοῦτο ἀρμόζει εἰς τὸν ἓνα ἐξ αὐτῶν μόνον, διὰ δὲ τὸν ἕτερον πρέπει νὰ νοηθῇ ἄλλο ῥῆμα, σύμφωνον πρὸς τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ, ἢ τὸ αὐτὸ ἀλλὰ μὲ ἄλλην σημασίαν (σχῆμα *ξεῦγμα*)· Ἰλ. Μ, 319 ἡμέτεροι βασιλῆες *ἔδουσι* πίονα μῆλα οἶνον τε μελιτηδέα (=ἔδουσι μῆλα, *πίνουσιν* οἶνον). Α, 532 Θέτις μὲν εἰς ἄλα *ἄλτο*, Ζεὺς δὲ ἐὼν πρὸς δῶμα (ἐνν. *ἔβη*). Πίνο. Ὀλ. 1, 78 *ἔλεν* Οἰνομάου βίαν παρθένον τε σύνευγον (=ἔλεν Οἰνόμαον, ἦτοι ἐνίκησε τὸν Οἰνόμαον, *ἔλε* παρθένον=ἔλαβε τὴν παρθένον).

6) πολλάκις νοεῖται ἔξωθεν πρὸ εἰδικῆς μὲν προτάσεως ἢ πρὸ πλαγίας ἐρωτηματικῆς, εἰσαγομένης διὰ τοῦ *εἰ*, ἢ φράσις *ἵνα* εἰδῆς, *ἵνα* εἰδῇτε κ.τ.τ., πρὸ δὲ αἰτιολογικῆς, εἰσαγομένης διὰ τοῦ *γάρ*, ἢ φράσις *λέγω* δὲ τοῦτο, *ἰσχυρίζομαι* δὲ ταῦτα κ.τ.λ. Αἰσχ. 3, 403 *οὔτι δ'* ἀληθῆ λέγω, τοὺς νόμους αὐτοὺς ἀναγνώσεται (=ἵνα δὲ εἰδῇτε *οὔτι* ἀληθῆ λέγω). Ε. Ἑλλ. 6, 1, 11 *εἰ* εἰκότα λογίζομαι, σκόπει καὶ τάδε (=ἵνα εἰδῆς, *εἰ* . . .). Ε. Ἀν. 1, 5, 16 Κλέαρχε καὶ Πρόξενε, οὐκ ἴστε *οὔτι* ποιεῖτε· *εἰ* γάρ τινα ἀλλήλοισι μάχην συνάψετε, νομίζετε ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ ἐμέτε κατακεκόψεσθαι καὶ ὑμᾶς (=λέγω δὲ τοῦτο, διότι, ἐὰν συνάψετε κλπ.).

§ 381. Σχῆμα *πλεονασμοῦ* τοῦ λόγου ἐν γένει εἶναι, ὅταν προστίθεται εἰς αὐτὸν λέξις τις ἢ φράσις χωρὶς νὰ προστίθεται διὰ τούτων καὶ νόημά τι ἐπὶ πλεόν· Θουκ. 1, 23 τὰς αἰτίας *προὔγραψα* *πρῶτον*. Ἡροδ. 2, 143 *ἐσαγαγόντες* με *ἔς* τὸ μέγαρον *ἔσω* *ἐδείκνυσαν* *κολοσσούς* *ξυλίνους*. Σοφ. Αἷ. 898 Αἶας *ἀρετίως*

νεοσφαγῆς κείται. Ὡδ. α, 300 Ὅρέστης ἔκτανε πατροφονῆα Αἰγισθον, ὃ αἰ πατέρα κλυτὸν ἔκτα.

§ 382. Εἶδη πλεονασμοῦ εἶναι

α') τὸ σχῆμα ἐν παραλλήλῳ, κατὰ τὸ ὅποιον ἔννοιά τις ἐκφράζεται ἀρνητικῶς ἅμα καὶ καταφατικῶς. Δυσ. 4, 13 ψεύ-
δεται καὶ οὐκ ἀληθῆ λέγει.

β') τὸ σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν, κατὰ τὸ ὅποιον παρατίθενται συνδεόμενα κατὰ παράταξιν δύο οὐσιαστικά δηλοῦντα ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, ἐν ᾧ κωνονικῶς ἔπρεπεν ἀντὶ τοῦ ἐτέρου ἐξ αὐτῶν νὰ τιθῇ τὸ ἐξ αὐτοῦ παραγόμενον ἐπίθετον ὡς ἐπιθετικός προσ-
διορισμὸς τοῦ ἄλλου οὐσιαστικοῦ. Ἡρόδ. 3, 1 ταύτην τὴν παῖδα ὃ Ἄμασις ἐκόσμησε ἐσθῆτι τε καὶ χρυσῷ (= ἐσθῆτι χρυῷ). Ὡτῶ τὸ πρᾶγμα παρίσταται μεγαλοπρεπέστερον ὡς παρουσια-
ζόμενον ὑπὸ δύο αὐτοῦ ἀπόφεις (ἐκόσμησεν ἐσθῆτι - ἐκόσμησε χρυσῷ).

γ') ἡ περίφρασις, καθ' ἣν ἔννοιά τις δυναμένη νὰ ἐκφρα-
σθῇ διὰ μιᾶς λέξεως ἐκφράζεται διὰ δύο ἐπὶ τὸ γραφικώτερον
καὶ ἐναργέστερον. Ἀριστοφ. Νεφ. 1 ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τὸ τῶν
νυκτῶν χρῆμα ἀπέραντον ὅσον (= αἱ νύκτες). Αἰσχύλ. Πέρσ.
354 ἔτε παῖδες Ἑλλήνων (= Ἑλληνες).

§ 383. Ἐντὺθα δύνανται νὰ καταταχθῶσι καὶ τὰ ῥητορικά
σχήματα, καθ' ἃ σκοπίμως κατασκευάζεται ὁ λόγος ἐλλιπῆς ἢ
πλεονάζων, ἥτοι

Α'. 1) ἡ ἀποσιώπησις· κατὰ τοῦτο αἰφνιδίως διακόπτεται
ἡ συνέχεια τοῦ λόγου, ἵνα μὴ λεχθῇ τι λίαν δυσάρεστον ἢ ἀπρε-
πές κ.τ.τ. Δημ. 18, 3 οὐ περὶ τῶν ἴσων ἀγωνίζομαι· οὐ γάρ ἐστιν
ἴσον νῦν ἐμοὶ τῆς παρ' ὁμῶν εὐνοίας διαμαρτεῖν καὶ τούτῳ μὴ
ἐλεῖν τὴν γραφήν, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν - οὐ βούλομαι δὲ δυσχερὲς
εἰπεῖν οὐδὲν ἀρχόμενος τοῦ λόγου. 18, 22 εἴτ' ὦ - τί ἂν εἰπὼν
σέ τις ὀρθῶς προσείποι;

2) ἡ παρασιώπησις (ἢ ὑποσιώπησις)· κατὰ τοῦτο νόημά τι
δὲν ἐκφράζεται σαφῶς, ὑποδηλοῦται δὲ μόνον· οὐκ οἶδ' ὄντινά
μοὶ δοκοῦμεν τρόπον ἔχειν πρὸς τὰ πράγματα (δηλ. λίαν ὀλι-
γώρως) Δημ. 1, 2 (πб. 1, 10).

Β'. 1) ἡ ἀναδιπλωσις (ἢ παλιλλογία)· κατὰ τοῦτο ἐπανα-
λαμβάνεται ἀμέσως ἐκ δευτέρου λέξεις τις ἢ φράσις, οὕτω δὲ ὁ

λόγος ἐκφράζεται μετὰ πάθους· Δημ. 21, 174 ἵππον, ἵππον οὐκ ἐτόλμησεν ὁ λαμπρὸς καὶ πλούσιος οὗτος πρίσθαι. 2, 10 οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ἀδικοῦντα δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι.

2) ἡ ἀναστροφὴ (ἢ ἐπαναστροφὴ)· κατὰ τοῦτο παρεκτείνεται ὁ λόγος διὰ προσθέτου προτάσεως, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τῆς αὐτῆς λέξεως, εἰς ἣν καταλήγει ἡ προηγουμένη πρότασις· Δημ. 8, 25 χρήματα λαμβάνουσι· λαμβάνουσι δὲ οἱ μὲν ἔχοντες μίαν ἢ δύο ναῦς ἐλάττονα, οἱ δὲ μεῖζω δύναμιν πλείονα.

3) ἡ ἀναφορὰ (ἢ ἐπαναφορὰ ἢ ἐπάνοδος), καθ' ἣν ἐπαναλαμβάνεται ἡ αὐτὴ λέξις ἢ φράσις ἐν τῇ ἀρχῇ ἐπαλλήλων προτάσεων· Δημ. 18, 158 τίς οὐ, ὁ ταῦτα συμπαρασκευάσας αὐτῶν; τίς ὁ τὰς προφάσεις ταύτας ἐνδοῦς; τίς ὁ τῶν κακῶν τῶν γεγενημένων μάλιστα αἷτιος;

4) ἡ ἀνιστροφή (ἢ ἐπιστροφή ἢ ἐπιφορὰ), καθ' ἣν ἐπαναλαμβάνεται ἡ αὐτὴ λέξις ἢ φράσις εἰς τὸ τέλος ἐπαλλήλων προτάσεων· Αἰσχ. 3, 198 ὅστις δ' ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ τὴν ψῆφον αἰτεῖ, ἔρχον αἰτεῖ, νόμον αἰτεῖ, δημοκρατίαν αἰτεῖ.

5) ἡ συμπλοκή· κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτο (τὸ ὁποῖον συνδυάζει τὰ δύο προηγούμενα σχήματα) ἐπάλληλοι προτάσεις ἔχουν τὴν αὐτὴν λέξιν ἢ φράσιν ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ ἅμα τὴν αὐτὴν λέξιν ἢ φράσιν εἰς τὸ τέλος αὐτῶν· ἐπὶ στυτὸν καλεῖς, ἐπὶ τὴν πολίτην καλεῖς, ἐπὶ τὴν δημοκρατίαν καλεῖς.

6) ἡ κλίμαξ (ἢ ἐπιπλοκή), καθ' ἣν παρατίθενται ζεύγη προτάσεων ἀντιθετικῶς συνδεομένων, ἡ δὲ μετάδοσις ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ζεύγους εἰς τὸ ἐπόμενον γίνεται δι' ἐπαναλήψεως τῆς ἀμέσως προηγουμένης προτάσεως· Δημ. 18, 179 οὐκ εἶπον μὲν ταῦτα, οὐκ ἔγραψα δέ, οὐδ' ἔγραψα μὲν, οὐκ ἐπρέσβευσα δέ, οὐδ' ἐπρέσβευσα μὲν, οὐκ ἔπεισα δὲ Θηβαίους. (= καὶ εἶπον καὶ ἔγραψα καὶ ἐπρέσβευσα πδ. § 368).

7) ἡ ἀναφωνήσις (ἢ ἐπιφωνήσις), καθ' ἣν προστίθενται καὶ παρεμβάλλονται εἰς τὸν λόγον ἀναφωνήσεις πρὸς θεοὺς, ἥρωας κ.τ.τ. ἵνα ἐναργέστερον ἐκδηλωθῇ τὸ κατέχον τὴν ψυχὴν τοῦ λέγοντος πάθος· Ή. Ἑλλ. 2, 3, 47 ὅστις μηδετέροις ἀρέσκει, τοῦτον ὦ πρὸς τῶν θεῶν τί ποτε καὶ καλέσαι χρὴ; Αἰσχ. 3, 260 ἐγὼ μὲ οὐκ, ὦ γῆ καὶ ἥλιε καὶ ἀρετὴ καὶ σύνεσις καὶ παιδεία, βεδοθήκηκα καὶ εἴρηκα.

8) ἡ ἐρώτησις (ἡ ῥητορική)· κατὰ τοῦτο ὁ λέγων ἀπευθύνει ἐρωτήσεις, οὐχὶ διότι ζητεῖ ἀπάντησιν εἰς ταύτας, ἀφοῦ μάλιστα ὁ ἴδιος πολλάκις ἐπιφέρει τὴν ἀπάντησιν, ἀλλ' ἵνα προκαλέσῃ μεγαλύτερον ἐνδιαφέρον καὶ προσοχὴν πρὸς τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενα καὶ ἐν γένει καταστήσῃ τὸν λόγον τοῦ ἐντονώτερον· Δημ. 4, 3 τίνος οὖν ἕνεκα ταῦτα λέγω; ἔν' εἰδῆτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεάσθηθε . . . 3, 16 οὐκ ἐχθρός; οὐκ ἔχων τὰ ἡμέτερα; οὐ βάρβαρος; οὐχ ἂν εἴποι τις;

9) ἡ ὑποφορὰ καὶ ἀνθυποφορὰ· κατὰ τοῦτο (συγγενὲς πολλάκις πρὸς τὸ προηγούμενον σχῆμα) ὁ λέγων ὑπεβάλλει ὑποτιθεμένην ἀπορίαν ἢ ἐνδεχομένην ἐνστασιν ἐρωτηματικῶς ἢ ἀποφαντικῶς καὶ οὕτω προκαλέσας τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν προβαίνει κατόπιν εἰς τὴν λύσιν τῆς ἀπορίας ἢ τὴν ἀναλρεσιν τῆς ἐνστάσεως· Δημ. 1, 14 τί οὖν, ἂν τις εἴποι, ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν; ἵνα γινῶτ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αἰσθησθ' ἀμφοτέρω. 18, 24 τί καὶ βουλόμενοι μετεπέμπεσθ' ἂν αὐτοὺς; ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ; ἐπὶ τὴν εἰρήνην; ἀλλ' ὑπῆρχεν ἄσπασιν; ἀλλ' ἐπὶ τὸν πόλεμον; ἀλλ' αὐτοὶ περὶ εἰρήνης ἐβουλεύεσθε.

10) ἡ προδιόρθωσις (ἢ προθεραπεία)· κατὰ τοῦτο ὁ λέγων μέλλων νὰ εἴπῃ τι ἀπροσδόκητον καὶ μάλιστα δυσάρεστον, προτάσσει τούτου κατάλληλόν τινα φράσιν, ἵνα προδιαθέσῃ τοὺς ἀκροατὰς καὶ μετριάτας οὕτω τὴν ἐκ τοῦ δυσάρεστου ἐντύπωσιν προλάβῃ ἐνδεχομένης ἀποδοκιμασίας· Δημ. 3, 10 μὴ τοῖνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θυμάσθητε, ἂν παράδοξον εἴπω τι τοῖς πολλοῖς νομοθέτας καθίστατε. 1, 26 ἂν ἐκεῖνα Φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν κωλύσει δεῦρο βῆδιζοντα; Θηβαῖοι· μὴ λίαν σικερόν εἰπεῖν; καὶ συνεισβῆλοσιν.

11) ἡ ἐπιδιόρθωσις· κατὰ τοῦτο, ἀφοῦ λεχθῇ λέξις ἢ φράσις, ἐπακολουθεῖ ἐτέρα λέξις ἢ φράσις (συνήθως προτασσομένου αὐτῆς τοῦ μᾶλλον δέ), διὰ τῆς ὁποίας ἐπανορθοῦται τὸ λεχθέν, εὐρισκόμενον ὡς οὐχὶ ὅλως ἀκριβές, ὡς ἐκφράζον εὐρύτερον ἢ στενώτερον τὸ προσήκον νόημα· Δημ. 18, 297 ταύτης τοῖνυν τῆς οὕτω αἰσχροῦ καὶ περιδοήτου συστάσεως καὶ κακίας, μᾶλλον δὲ προδοσίας ἢ πόλις ἀναίτιος γέγονεν. 18, 130 ὁπὲ ποτε - ὁπὲ λέγω; - χθὲς μὲν οὖν καὶ πρόην ἅμ' Ἀθηναίους καὶ ῥήτωρ γέγονεν.

4. Σχήματα σχετικὰ μὲ τὴν σημασίαν τῶν λέξεων
ἢ φράσεων ὧν.

§ 384. Προεισαγωγή. Πᾶτα σχεδὸν λέξεις λαμβάνεται μὲ ἄλλην ἄλλοτε σημασίαν, ἢ ὅπως κοινῶς λέγομεν, πᾶτα λέξεις ἔχει συνήθως περισσοτέρας τῆς μιᾶς σημασίας (π.β. τῆς νέας γλώσσης : φύλλον δένδρου, φύλλον χάρτου, φύλλον διπλωμένου ὑφάσματος, φύλλον συνθέτου θύρας κλπ. καὶ τῆς ἀρχαίας : ἡγοῦμαι=προπορεύομαι, ἡγοῦμαι=ἄρχω, ἡγοῦμαι=νομίζω). Τίς δὲ ἢ ἐν τῇ λόγῳ ἀρμόζουσα ἐκάστοτε σημασία λέξεως πολυσήμου, κατανοεῖται κανονικῶς ἐκ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων ἀντιλήψεως ἢ πείρας ἢ ἐκ τῶν συμπραζομένων (π.β. τὴν φράσιν κόψε αὐτὸ τὸ φύλλον λεγομένην ἐντὸς δάσους ἢ πρὸ δένδρου τινὸς καὶ τὴν φράσιν κόψε εἰς δύο αὐτὸ τὸ φύλλον λεγομένην ἐντὸς τυπογραφείου. βασιλεὺς ἡγεῖται τοῦ στρατεύματος - βασιλεὺς νικᾷ ἡγεῖται).

Ἡ σημασία λοιπὸν τῶν λέξεων ὁρίσεται μεταβολὰς (μεταπτώσεις) καὶ οὕτως ἔχομεν πρώτην ἢ κυρίαν σημασίαν λέξεώς τινος καὶ σημασίας αὐτῆς δευτερευούσας ἢ μεταφορικᾶς.

Καὶ ἄλλοτε μὲν ἡ σημασία λέξεώς τινος εὐρύνεται, ἤτοι ἡ λέξις ἀποδίδεται εἰς ἐννοίας καὶ ἄλλων πραγμάτων ἐκτὸς ἐκείνων, εἰς τὰ ὅποια ἀπεδίδετο ἐξ ἀρχῆς (π.β. λ. χ. κέρας ζώου - κέρας στρατοῦ. ἄλιεὺς ἀρχήθεν ὁ ἐν τῇ ἅλῃ ἦτοι ἐν τῇ θαλάσῃ ἀγρεύων ἰχθὺς, ἔπειτα καὶ ὁ ἐν ποταμῷ ἢ ἐν λίμνῃ. κυνέη ἀρχήθεν ἡ ἐκ δοῦ; κυνὸς περικεφαλαία, ἔπειτα πᾶσα ἐν γένει περικεφαλαία, ὅθεν καὶ κυνέη ταυρεῖη=ἡ ἐκ δοῦ; ταύρου. κάμνω ἀρχήθεν=κουράζομαι, νῦν δὲ=ποιῶ, ἐργάζομαι κλπ.). Ἄλλοτε δὲ ἡ σημασία τῆς λέξεως στεγνοῦται, ἤτοι ἡ χρῆσις αὐτῆς περιορίζεται πρὸς ἑκφράσιν τῆς ἐννοίας ἐνὸς ἢ τινων μόνον ἐκ τῶν πολλῶν ὧν, τὰ ὅποια αὕτη ἐδήλουν ἐξ ἀρχῆς (π.β. λ.χ. τὰ ἀρχαῖα ἄστει=αἱ Ἀθῆναι, Χερρόνησος=ἡ Θρακικὴ χερσονήσος, Ἰσθμὸς=ὁ ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου, καὶ νῦν πόλις=ἡ Κωνσταντινούπολις, ἄλογον=ὁ ἵππος, τὸ λεγόμενον σχῆμα κατ' ἐξοχήν). Ἄλλοτε πάλιν ἡ σημασία λέξεώς τινος παρουσιάζεται φθιρομένη, ἐκπύπτουσα πρὸς τι εὐτελέστερον (π.β. λ.χ. εὐήθης ἀρχή-

θεν ὁ ἔχων καλὸν ἦθος, ὁ ἀγαθός, ὁ ἀπλοῦς, ὁ ἄδολος ἄνθρωπος, κατόπιν ἑμῶς ὁ ἀπλοῦς τὸν νοῦν, ὁ βλάξ, ὁ κουτός).

Συνήθως πάσχουν μετέπτωσιν τῆς σημασίας των ἐπὶ τὸ εὐρύτερον τὰ ῥήματα καὶ λέξεις ἐν γένει σύνθετοι λητμονομένης σὺν τῷ χρόνῳ τῆς σημασίας τοῦ ἐτέρου συνθετικοῦ αὐτῶν (πδ. λ. χ. *ἐκατόμβη* ἀρχήθεν ἡ θυσία ἑκατὸν βοῶν, ἔπειτα πᾶσα θυσία, *εἶθεν ταύρων τε καὶ ἀρνειῶν ἐκατόμβη*· ὁμοίως ἀρχήθεν *βουκόλος* = ὁ βοὺς βόσκων, ἀλλ' ἐν Ἰλ. Γ, 221 *τρισχίλιοι Ἴπποι ἕλος κάττα βουκολέοντο*· πδ. νῦν *νοικοκύρις* τοῦ σπιτιοῦ καὶ *νοικοκύρις* τοῦ χωραφιοῦ, τοῦ ἀμπελιοῦ).

§ 38δ. Ἡ μετέπτωσις τῆς κυρίας σημασίας λέξεώς τινος πολλάκις ἔχει λόγον (ψυχολογικὸν μόνον, ἦτοι) τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ δύο πραγμάτων ἐξωτερικὴν ὁμοιότητα (*φύλλον* δένδρου καὶ *τεμάχιον* χάρτου ὡς παρουσιάζοντα ἀμφότερα ἔκτασιν καὶ σχετικὴν λεπτότητα. *κέρατα* ζῴου ἀντιμετώπου καὶ τὰ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν τοῦ μέσου *μέρη* ἐπερχομένου ἐχθρικοῦ στρατεύματος. τὸ δίκαιον - τὸ ἴσον - τὸ εὐθύ).

1) Ἡ τοιαύτη μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων, ἡ ἐπὶ τινος ὁμοιότητος τῶν πραγμάτων βασιζομένη, καλεῖται *μεταφορὰ* (διότι ἡ λέξις οἶονε μεταφέρεται ἀπὸ τούτου εἰς ἕτερον), εἶναι δὲ ἡ συνηθεστάτη καὶ γίνεται ἀμέσως, ἦτοι εὐθὺς ὡς δοθῇ ἀφορμὴ ἐν τῷ λόγῳ νὰ ὀνομασθῇ ἢ χαρακτηρισθῇ τι ἔχον ὁμοιότητα πρὸς ἄλλο τι ἐκφραζόμενον διὰ τινος λέξεως γνωστῆς ἤδη (πδ. Ἰλ. Α, 284 *Ἀχιλλεύς, ἔρκος Ἀχαιῶν*. Ζ, 187 *δόλον ὕφαιεν κλπ.*).

Ἡ τοιαύτη μεταφορικὴ χρῆσις λέξεώς τινος δύναται νὰ ὀρμᾶται καὶ ἐκ τινος ἐλαχίστης καὶ σχεδὸν ἀσημάντου ὁμοιότητος δύο πραγμάτων, ὥστε νὰ παρουσιάζεται ὡς *κατάχρησις* τῆς ὑπαρχούσης σημασίας (πδ. λ. χ. *στόμα* ποταμοῦ = ἐκβολαὶ ποταμοῦ, *στόμα οἰκίας* ἢ *φρέατος* = εἰσοδὸς οἰκίας ἢ φρέατος. *πρεσβύται* *πρίνινοι* Ἀριστοφ. Ἀχ. 180 καὶ νῦν : *μάτι* φυτοῦ, *δόντι* μηχανῆς κλπ.).

2) Ἡ μεταβολὴ τῆς σημασίας λέξεως ἡ ἀγούσα εἰς περιορισμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πρότερον διὰ ταύτης σημαινομένων ὄντων (πδ. ἄστρ. Πόλις) ἢ εἰς φθορὰν τῆς ἀρχικῆς καλῆς σημασίας τῆς λέξεως (πδ. εὐήθης - ἀγαθός), προέρχεται κυρίως ἐκ λόγων ἱστορικῶν ἢ κοινωνικῶν κ.τ.τ. δὲν εἶναι δὲ ἔργον τῆς στιγμῆς,

ἦτοι δὲν γίνεται ἀμέσως (ὅπως ἢ μεταφορά), ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ. Οὕτω π. χ. ἐπειδὴ οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῶν χωρίων τῆς Ἀττικῆς εἶχον συνήθεις τὰς φράσεις *λέναι εἰς ἄστυ*, *λέναι ἐξ ἄστεως*, εἰς δὲ τὰς φράσεις ταύτας ἄστυ (=πόλις) φυσικὰ ἦσαν αἱ Ἀθηναῖαι ἐκ τῆς ἀντιθέσεως αὐτῶν πρὸς ἐκάστην κώμην, ἐν τῇ ὁποίᾳ διέτριβον οἱ χωρικοί, κατήντησε σὺν τῷ χρόνῳ νὰ λαμβάνεται οὐ μόνον παρὰ τῶν χωρικῶν τῆς Ἀττικῆς, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν γειτόνων αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐν γένει ἡ λέξις ἄστυ ἀντὶ τῆς λέξεως Ἀθῆναι. Ὁμοίως εἶτε διότι σὺν τῷ χρόνῳ παρετηρήθη ὅτι οἱ καλοὶ κατὰ τὸ ἦθος, οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι εἶναι συνήθως ἀπονήρευτοι, εἶτε διότι οἱ ἄνθρωποι συνήθως θέλουν νὰ διαδλέπουν ὀπισθεν ἀρετῆς τινας καὶ ἐν ἐλάττωμα («ἀπονήρευτος, ἄρα μωρός»), κατήντησεν ὥστε διὰ τῆς λ. *εὐήθης* ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ, καθὼς διὰ τῆς λ. *ἀγαθός* ἐν τῇ νέᾳ νὰ χαρακτηρίζεται ὁ μωρός, ὁ βλάξ.

§ 386. Καὶ φράσεις τις ἡ αὐτὴ δύναται νὰ ἔχῃ ἄλλην ἄλλοτε σημασίαν, σύμφωναν ἐκάστοτε πρὸς τὰ συμφραζόμενα καὶ τὴν κοινὴν ἀντίληψιν τῶν διαλεγόμενων (πβ. λ. χ. τὴν φράσιν «εἶναι πτωχὸς ὁ καημένος καὶ δι' αὐτὸ φορεῖ παλαιὰ ἐνδύματα» λεγομένην περὶ τινος ὄντως πτωχοῦ καὶ περὶ τινος πλουτοῦ, ῥακενδύτου δὲ ἐκ φιλαργυρίας).

§ 387. Ἡ μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων ἢ φράσεων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲν γίνεται ἀσκοπῶς καὶ ἀσυνειδήτως (πβ. μεταφοράς ἐν § 385), ἐνίοτε ὁμως καὶ σκοπίμως, ὅταν ὁ λέγων λαμβάνῃ λέξιν τινὰ ἢ φράσιν μὲ ὀρισμένην σημασίαν ἐπιδιώκων ὀρισμένον τινὰ σκοπὸν (πβ. Ἀριστ. Βάτρ. 22 «ἐγὼ Διόνυσος, υἱὸς Σταμνίου» = υἱὸς τῆς κρασοκανάτζης· ὁ Διόνυσος, ὡς γνωστόν, ἦτο υἱὸς τοῦ Διός, ἀλλὰ καὶ θεὸς τοῦ οἴνου, ὅστις συνήθως ἐτίθετο ἐντὸς σταμνίων).

Ὅπωςδὴποτε δὲ ἐκ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης χρήσεως τῆς σημασίας τῶν λέξεων καὶ φράσεων παράγονται τὰ σχετικὰ μὲ τὴν σημασίαν αὐτῶν σχήματα, οἱ κυρίως λεγόμενοι *τρόποι*, ἦτοι α') τὸ σχῆμα κατὰ *συνεκδοχὴν* ἢ ἡ *συνεκδοχή*· κατὰ τοῦτο λαμβάνεται

1) τὸ δηλοῦν μέρος τινὸς ἀντὶ τοῦ δηλοῦντος τὸ ὅλον καὶ τὰνάπαλιν· ἔθι *στέγης* εἶσω (=οἰκίας) Σοφ. Οἶδ. Τ. 1515. Φοί-

νισσα κόπη (=ναυς) Εὐρ. Ἑλ. 1272. καλὸς νεοπρίστου ἐλέφαντος (=ἐλεφαντίνδοντος) Ὀδ. θ, 404.

2) τὸ δηλοῦν ἐν ἀντὶ τοῦ δηλοῦντος πολλὰ (πβ. § 38).

3) τὸ δηλοῦν τὸ παράγον τι ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τούτου παραγομένου· πλήσων κρατῆρα μελίσσης (=μέλιτος) Σοφ. Οἶδ. Κ. 481.

4) τὸ δηλοῦν ὕλην τινὰ ἀντὶ τινος ἐκ τῆς ὕλης ταύτης κατεσκευασμένου· ἔρρει τὰ κᾶλα (=τὰ ξύλα, δηλαδὴ αἱ τριήρεις) Ε. Ἑλλ. 1, 1, 23. χαλκὸς ἔλεψεν φύλλα τε καὶ φλοιὸν (=μάχαιρα) Ἰλ. Α, 236.

5) τὸ ὄνομα ἀρετῆς ἢ κακίας τινὸς ἀντὶ τοῦ ἐκ ταύτης προερχομένου ἐπαίνου ἢ ψόγου· τὴν δυσσεβειαν εὖσεβοῦς· ἐκτεשאμην (=τὸν ψόγον ἐπὶ δυσσεβείᾳ) Σοφ. Ἀντ. 924.

β') ἡ μετωνυμία ἢ ὑπαλλαγή· κατὰ τοῦτο λαμβάνεται

1) τὸ ὄνομα τοῦ ἐφευρόντος ἢ ἐξουσιάζοντος πρᾶγμα τι ἀντὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦ πράγματος· σπλάγχνα ὑπέιρεχον Ἑφαιστοιο (=τοῦ πυρός· ὁ Ἑφαιστος, ὡς γνωστὸν, θεὸς τοῦ πυρός) Ἰλ. Β, 426.

2) τὸ ὄνομα τοῦ ποιήσαντός τι ἀντὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἔργου αὐτοῦ· ὁ Ὀμηρος=τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου, ὁ Θουκυδίδης = ἡ ἱστορία τοῦ Θουκυδίδου.

3) τὸ ὄνομα τοῦ περιέχοντος ἀντὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ περιεχομένου καὶ τᾶνάπαλιν· ἐς δάκρυα ἔπεσε τὸ θέητρον (=οἱ ἐν τῷ θεάτρῳ εὖρεθέντες θεαταὶ) Ἡροδ. 6, 21. ἀκρίβεστατα ἂν ἔφασάν με πυθέσθαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐλθόντα εἰς τὸν χλωρὸν τυρὸν (=τὸ μέρος τῆς ἀγορᾶς ἐνθα ἐπωλεῖτο ὁ χλωρὸς τυρὸς) Δυσ. 23,6.

4) ἀφηρημένον τι οὐσιαστικὸν ἀντὶ τοῦ ἀντιστοίχου συγκακριμένου οὐσιαστικοῦ ἢ ἀντιστοίχου ἐπιθέτου καὶ τᾶνάπαλιν· ἔλιπον ὁμηλικίην (=τὰς γυναικας τὰς ὁμηλικὰς μου) Ἰλ. Γ, 175. νεότης πολλή ἦν ἐν Πελοποννήσῳ (=νέοι ἄνδρες) Θουκ. 2, 8. δοκεῖ μοι πρεσβειαν πέμπειν (=πρέσβεις) Δημ. 1, 2. ἐμὲ λῆρον ἡγείται εἶναι (=ληρώδῃ) Πλ. Χρμ. 176.

γ') ἡ ἀντονομασία· κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτο ἀντὶ τοῦ κυρίου ὀνόματος προσώπου τινὸς λαμβάνεται λέξεις ἢ φράσεις συνώνυμος ἢ ἰσοδύναμος, οἷον

1) τὸ πατρωνυμικὸν (σύνηθες παρὰ ποιηταῖς)· Πηλεΐδης=ὁ Ἀχιλλεύς. Ἀτρεΐδαι=ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ὁ Μενέλαος.

2) περίφρασις δηλοῦσα τὴν καταγωγὴν ἢ μίαν, τὴν σπουδαϊοτάτην καὶ γνωστοτάτην πρᾶξιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος προσώπου· ὦ παῖ Ἰκπονίκου (=ὦ Καλλία) Πλ. Κρατ. 406. ὁ πορθητής τῆς Τροίας (=ὁ Ὀδυσσεύς).

δ') ἡ ἀντίφρασις· κατὰ τοῦτο ἐκφράζεται τι οὐχὶ διὰ τῆς κυρίας λέξεως, ἀλλὰ δι' ἄλλης δηλούσης τὸ ἐναντίον ἢ τὸ παρακείμενον· εἶδη τῆς ἀντιφράσεως εἶναι

1) ὁ εὐφημισμός, καθ' ὃν (ἄνευ ἡθους τινός, ἦτοι ἄνευ προσποιήσεως) ἐκ τινος φόβου χρησιμοποιεῖ τις λέξεις ἐχούσας καλὴν καὶ εὐδαίμων ἢ ἄχρουν σημασίαν ἀντὶ τῶν ἐναντίων· Εὐμενίδες (=αἱ Ἑρινύες). Εὐξείνος πόντος. Συνηθέστατα λαμβάνεται οὕτως ἡ ἔχουσα γενικὴν σημασίαν φράσις πᾶσχειν τι ἀντὶ ῥημάτων δηλούντων ὀριζόμενον τι κακὸν πάθημα· Μαρδονίου, ἦν τι πάθη, λόγος οὐδεὶς γίνεται (=ἦν ἡττηθῆ) Ἡροδ. 8, 102. μὴ τι ναὺς πάθη (=ναυαγήσῃ) Εὐρ. Ἰφ. Τ. 755.

2) ἡ εἰρωνεία, καθ' ἣν (μετ' ἡθους τινός, ἦτοι μετὰ προσποιήσεως) πρὸς σκῶψιν καὶ χλευασμὸν χρησιμοποιεῖ τις λέξεις τινὰς ἀντὶ τῶν ἐναντίων· ὥς ἡδὺς εἰ (=πόσον νόστιμος εἶσαι, ἀντί: ἔλως ἀηδῆς) Πλ. Γοργ. 491. νυνὶ δὲ πῶς ἡμῖν ὑπὸ τῶν χρηστῶν τούτων τὰ πράγματ' ἔχει (ἀντί: ὑπὸ τῶν κακῶν τούτων προστατῶν τῆς πόλεως) Δημ. 3, 27.

3) ἡ λιτότης, καθ' ἣν ἐκφράζεται τι διὰ τοῦ ἐναντίου ἀρνητικῶς καὶ οὕτω λέγεται μὲν τι τὸ ὀλιγώτερον, ὑποδηλοῦται ὅμως τὸ μείζον· Φίλιππος οὐκ ἀγνοεῖ ταῦτ' οὐ δίκαια λέγων (=γινώσκει καλῶς ὅτι ἄδικα ἔλως λέγει) Δημ. 7, 5.

ε') ἡ ἀλληγορία· κατὰ τοῦτο χρησιμοποιοῦν τις μεγάλας καὶ τολμηράς μεταφοράς τῆς σημασίας τῶν λέξεων, ἄλλα μὲν λέγει, ἄλλα δὲ νοεῖ· μὴ γεύεσθαι μελανούρων (=μὴ ὁμιλεῖν κακοῖς ἀνθρώποις). πῦρ μαχαίρα μὴ σκαλεῦειν (=ὠργισμένον ἄνδρα λόγοις ἐναντίοις μὴ ἐρεθίζειν) (Πυθαγόρου λόγοι).

ς') ἡ ὑπερβολή· κατὰ τοῦτο πρὸς ζωηροτέραν καὶ ἐναργεστέραν παράστασιν νοήματός τινος λέγεται μετὰ τινος χάριτος καὶ τι ὑπερβαῖνον τὸ ἀληθές καὶ πραγματικόν· πᾶσιν ἀνθρώποις ὁ πᾶς χρόνος οὐχ ἱκανός λόγον ἴσον παρασκευάσαι τοῖς τούτων ἔργοις Λυσ. 2, 1. τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέειν αὐδῇ Ἰλ. Α, 249.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Εἶδη προτάσεων.

Α' Ὁ Ξενοφῶν ἦτο Ἀθηναῖος. Ὁ Ξενοφῶν συνηκολούθησε τὸν Κύρον εἰς τὴν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐκστρατεῖαν ὡς ἐθελοντὴς καὶ διηγείται τὰ ἐξῆς. Ἀφ' οὗ ἐγινεν ἡ μάχη παρὰ τὰ Κούναξα, συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἠπόρουν, ὅτι ὁ Κύρος οὔτε ὁ ἴδιος⁽¹⁾ ἐφαίνετο οὔτε ἄλλον ἔστειλεν, ἵνα μηνύσῃ εἰς αὐτούς, τί πρέπει νὰ πράξουν. Ἀπεράσισαν λοιπὸν οἱ Ἑλληγινες νὰ προχωρήσουν ἐμπρός, ἕως ὅτου συναντήσουν τὸν Κύρον, διότι ἐνόμιζον, ὅτι οὗτος ἔξῃ ἀκόμῃ. Ὅτε λοιπὸν ἐξεκίνουν, ἦλθεν ὁ Προκλῆς ὁ ἄρχων τῆς Τευθρανίας καὶ ὁ Γλοῦς ὁ υἱὸς τοῦ Ταμῶ. Τούτους ἠρώτα ὁ Κλέαρχος, ἂν ἐγνώριζον⁽²⁾ τίποτε περὶ τοῦ Κύρου. Οὗτοι δὲ ἔλεγον εἰς τοὺς Ἑλληγινες, ὅτι ὁ μὲν Κύρος ἔχει φονευθῇ, ὁ δὲ Ἀριαῖος ὅτι ἐσκόπευε⁽³⁾ ν' ἀναχωρήσῃ τὴν ἐπαύριον διὰ τὰ μέρη⁽⁴⁾ τῆς Ἰωνίας, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἦλθεν.

Β' Ὅτε ἤκουσαν ταῦτα οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων, ἐστενοχωροῦντο⁽¹⁾ πολὺ, ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπε τὰ ἐξῆς· εἴθε νὰ ἔξῃ ὁ Κύρος· ἀφ' οὗ ὅμως ἐκεῖνος ἔχει ἀποθάνει, ἀναγγεῖλατε εἰς τὸν Ἀριαῖον, ὅτι ἡμεῖς ἐνίκησαμεν τὸν βασιλέα καὶ οὐδεὶς πλέον μάχεται ἐναντίον μας καὶ τώρα πορευόμεθα κατὰ τοῦ βασιλέως· εἰς τὸν Ἀριαῖον δὲ ὑποσχόμεθα⁽²⁾, ὅτι θὰ καθίσωμεν αὐτὸν εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον, ἐὰν ἔλθῃ ἐδῶ· διότι εἰς τοὺς νικητὰς ἀνήκει ἡ ἀρχή.

Γ' Ταῦτα εἶπε καὶ ἔστειλεν ὀπίσω τοὺς ἀπεσταλμένους καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς τὸν Χειρίσοφον τὸν Λάκωνα καὶ τὸν Μένωνα τὸν Θεσσαλόν, ὅστις ἦτο φίλος τοῦ Ἀριαίου. Καὶ οὗτοι μὲν ἀνεχώρησαν⁽³⁾, ἀφ' οὗ ἤκουσαν ταῦτα παρὰ τοῦ Κλεάρχου, ὁ δὲ Κλέαρχος περιέμενεν. Οἱ δὲ στρατιῶται ἐπρομηθεύοντο τροφὰς ὡς ἐξῆς· ἐσφαζον ὄνους καὶ βοῦς καὶ ἄλλα ὑπαζύγια, ὡς ξύλα δὲ ἐχρησιμοποιοῦν⁽⁴⁾ τὰ βέλη καὶ τὰς ἀσπίδας τῶν αἰχμαλώτων.

πολλοὶ δὲ ἦσαν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης ἀσπίδες καὶ πέλται καὶ ἅμαξαι.

2. Κύριοι καὶ δευτερεύοντες ὅροι τῆς προτάσεως.

Ἐκείνῳ Ἀλκιβιάδῃ ἐξελέχθη (1) στρατηγὸς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. Ὁ Κλεομένης στρατηγὸς ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ὤρισθη (2). Νὰ εἰσαι εἰς τὴν ὁργὴν ὄχι ταχύς, ἀλλὰ βραδύς. Ἡ εἰρήνη τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων ὑψωσε καὶ κατέστησεν (3) ἰσχυρόν. Αἱ Θῆβαι δὲν σε ἐπαίδευσαν ὥστε νὰ γίνῃς κακός. Ὁ Νικόστρατος διὰ κλήρου ἐξελέχθη (4) ἱερεύς. Κανείς δὲν ἀμαρτάνει θεληματικῶς. Ὁ Ἄγις τὴν ἐδόδομην ἡμέραν, ἅφ' οὗτο ἡρρώστησεν (5), ἀπέθανε. Ἀφοῦ τὴν ἐσπέραν (6) ἤκουσε ταῦτα, κατὰ τὸν ὄρθρον ἦλθεν. Δι' ἔργων (7) ἐδείχθη χρηστὸς καὶ οὐχὶ διὰ λόγων μόνον.

3. Συμφωνία τῶν ὅρων τῆς προτάσεως.

Ἀφ' οὗ ἤκουσε ταῦτα ἡ πόλις, ἐξέλεξε (1) τὸν Ἀγησίλαον βασιλέα. Πολλὰ γένη ἀνθρώπων τὰ μὲν ἐκ τῆς γῆς φυόμενα δὲν χρησιμοποιοῦν, μὲ γάλα δὲ καὶ τυρὸν καὶ κρέατα τρεφόμενοι ζοῦν. Ὁ λαὸς (2) τῶν Ἀθηναίων νομίζει, ὅτι ὁ Ἰππαρχος ὑπὸ τοῦ Ἀρμοδίου ἐφονεύθη (3). Μετὰ (4) τὴν ἀναχώρησιν τῶν βαρβάρων τὸ κοινὸν τῶν Ἀθηναίων ἡτοιμάζετο νὰ ἀνοικοδομήσῃ τὴν πόλιν καὶ τὰ τεῖχη. Μετὰ τῆς πόλεως σφύζονται καὶ καταστρέφονται (5) τὰ οἰκεῖα ἐκάστου. Ἔρχονται μὲν εἰς τὴν οἰκίαν τὰ χρήματα διὰ τῶν πράξεων τοῦ ἀνδρός, σφύζονται δὲ τὰ πλεῖστα διὰ τῶν ταμιευμάτων τῆς γυναικὸς. Οὐδέποτε ἡ ἀδικία εἶναι πρᾶγμα ἐπωφελέστερον (6) τῆς δικαιοσύνης. Ἡ μέθη εἶναι πρᾶγμα ἀπρεπέστατον εἰς τοὺς φύλακας.

4. Παράθεσις καὶ ἐπεξηγήσεις.

Οἱ στρατιῶται ἐκ τῶν κωμῶν τῆς Θράκης ἐλάμβανον τὰ τρόφιμα (1), δηλαδὴ κριθάρια καὶ σιτάρια (2). Ἐκ λόγων, οἱ ὅποιοι εἶναι πρᾶγμα ἐλαφρὸν (3), μίσην πολλάκις καὶ ἔχθρην προέρχονται (4). Ὁ Τισσαφέρνης διὰ δόλου συνέλαβεν ἀρίστους ἄνδρας, ἐννοῶ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων. Ὅπως λέγει ἡ παροιμία (5), ὁ ὅμοιος τὸν ὅμοιον πάντοτε πλησιάζει. Τοῦτο μόνον αἰτία διαφορᾶς εἰς τὸν Χειρίσοφον καὶ τὸν Ξενοφῶντα ἔγινε κατὰ τὴν

πορείαν, ἢ κακοποίησις^(*) τοῦ ὁδηγοῦ^(†). Ταύτην τὴν ἡμέραν οὕτως ἐπορεύθησαν οἱ Ἕλληνες, δηλαδὴ ἄλλοτε μὲν μαχόμενοι, ἄλλοτε δὲ ἀναπαυόμενοι. Τοῦτο πρῶτον πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν^(*), δηλαδὴ πῶς^(*) θὰ πορευθῶμεν ἀσφαλέστατα καὶ πῶς θὰ ἔχωμεν τὰ τρόφιμα.

Β. Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί.

Ὁ Ἀγασίλαος ἐσέβετο καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐν τῇ χώρᾳ τῶν πολεμίων ἱερά, διότι ἐνόμιζεν^(†) ὅτι οἱ θεοὶ οὐχ ἤττον ἐν τῇ ἐχθρικῇ χώρᾳ ἢ ἐν τῇ φιλικῇ ἔπρεπε⁽²⁾ νὰ εἶναι σύμμαχοι. Καὶ τὴν ἐπομένην ἡμέραν⁽³⁾ ὁ Ξενοφῶν ἐθυσίαζεν. Ὁ Κύρος εἰς τὴν πρὸς τὴν Βαβυλῶνα⁽⁴⁾ ὁδὸν προχωρῶν⁽⁵⁾ τοὺς Φρύγας ὑπέταξε⁽⁶⁾. Τρία τάλαντα καὶ χιλίας (δραχμὰς) ἔχει λάβει. Ἐν τῇ Λευκίμμῃ ἦτο ὁ πεζὺς στρατὸς τῶν Κερκυραίων. Οἱ υἱοὶ τοῦ Πεισιστράτου τὸ εἰκοστὸν μόνον μέρος⁽⁷⁾ εἰσέπραττον ἐκ τῶν προΐόντων. Βάδιζε τὸν εὐθὺν δρόμον, ἐὰν θέλῃς νὰ εἶσαι δίκαιος. Ἡ πολὺ ἠριεὶ δὲν εἶναι πάντοτε σημεῖον⁽⁸⁾ φρονήσεως. Τὰ πράγματα τῆς πόλεως δύναται τις⁽⁹⁾ νὰ ἴδῃ καλῶς διοικούμενα. Ἡ οἰκονομία εἶναι ὄνομα γνώσεώς⁽¹⁰⁾ τινος, ὅπως ἡ ἱατρικὴ ἐπιστήμη καὶ ἡ χαλκευτικὴ τέχνη ;

Γ. Κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοί.

Διὰ μέσου τῆς πόλεως Ταρσοῦ ῥέει ὁ ποταμὸς Κύδνος. Ὁ Κύρος ἔστησε τὸ ἄρμα τοῦ πρὸ τοῦ μέσου τῆς φάλαγγος. Δὲν κρίνεται μόνον ὁ ἔργοτέλης. Ὁ πέπλος ἐσχίσθη⁽¹⁾ εἰς τὸ μέσον. Κατὰ τὸ μέσον τοῦ σταθμοῦ ὑπῆρχε τάφος ὀρυκτῆ. Ἀετὸς ἐκάθητο εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δόρατος. Τὸ ἄκρον τοῦ χεῖλους προσήρμοζεν εἰς τὴν κύλικα. Πολλὰ ὑπάρχουν μεταξύ τῆς κύλικος καὶ τοῦ ἄκρου τοῦ χεῖλους. Μὲ τὸ ἄκρον τῆς χειρὸς τὸν ἐκτύπησεν⁽²⁾. Αἱ γυναῖκες τῶν Περσῶν περίε τῶν ἄκρων τῶν χειρῶν χειρῖδας δασείας καὶ δακτυλήθρας εἶχον⁽³⁾.

Δ. Γενικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων.

Εἰς τοὺς νικητὰς τῶν ἀγώνων ἐδίδοτο στέφανος ἀπὸ ῥόδα ἢ σέλινα ἢ κλάδους ἀγριελείας⁽¹⁾. Οἱ Σινωπεῖς ἔστειλαν εἰς τοὺς

Ἑλληνας τρεῖς χιλιάδας μεδίμνους ἄλευρα καὶ τριακόσια κεράμια οἶνον. Πέριξ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναοῦ ⁽²⁾ ἐφυτεύθη ἄλσος ἀπὸ ἡμερα δένδρα. Τῆς Πελοποννήσου ἐγίνε κύριος ὁ Πέλοψ ὁ υἱὸς τοῦ Ταντάλου. Πλησίον τοῦ λιμένος ὑπῆρχε κρήνη μὲ γλυκὺ ὕδωρ. Αἱ βάλανοι τῶν φοινίκων ἦσαν θαυμάσιαι καὶ διὰ τὸ κάλλος καὶ διὰ τὸ μέγεθος. Οἱ στρατιῶται τοῦ Χειρισόφου ἐφόρουν στεφάνους ἀπὸ ξηρὸν χόρτον ⁽³⁾. Ὅσοι δὲν ἀντεπεργετοῦν τοὺς εὐεργετοῦντας ⁽⁴⁾ αὐτοὺς μένουν ἐρημοὶ ἀπὸ καλοὺς φίλους. Προτιμότερον ⁽⁵⁾ εἶναι νὰ ἐχῃς ἀγέλην ἀπὸ φίλους παρὰ ἀπὸ βοῦς. Εἴσαι ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἀγνοίαν αὐτοῦ τοῦ πράγματος. Τολμῶσί τινες νὰ λέγουν ὅτι οὐδεὶς εἶναι ἔνοχος διὰ λιποταξίαν καὶ δειλίαν. Τὸ πῦρ εἶναι ἐπικούρημα καὶ κατὰ τοῦ ψυχούς καὶ κατὰ τοῦ σκότους. Ἡ πόλις ἦτο γεμάτη ἀπὸ χαρὰν καὶ ἐπαίνους. Ἐν τῇ πόλει μας θὰ ἄρξωσιν οἱ τῇ ὄντι πλούσιοι ὄχι εἰς χρυσόν, ἀλλ' εἰς ζωὴν ⁽⁶⁾ ἀγαθὴν καὶ σῶφρονα. Ὁ στρατηγὸς πρέπει νὰ εἶναι ἱκανὸς νὰ παρασκευάζῃ ⁽⁷⁾ τὰ εἰς τὸν πόλεμον καὶ ἱκανὸς νὰ προμηθεύῃ τὰ τρόφιμα εἰς τοὺς στρατιώτας.

8. Παραθετικά.

Ὁ Ἰερώνυμος ἦτο ὁ πρεσβύτατος ἐκ τῶν λοχαγῶν τοῦ Προξένου. Πολὺ περισσοτέρους ἀπὸ ὅμᾶς αὐτοὺς ἐνίκητε μὲ τὴν βοήθειαν ⁽¹⁾ τῶν θεῶν. Οἱ Κρήτες τοξόται ἐρριπτον τὰ τόξα καλύτερα ἀπὸ τοὺς Πέρσας καὶ εἰς ταῦτα τὰ μέρη ⁽²⁾ ἐφάνησαν ⁽³⁾ παρὰ πολὺ χρήσιμοι. Ἀπὸ πολλὰ χρήματα προτιμότερος εἶναι ὁ ἐκ μέρους ⁽³⁾ τοῦ λαοῦ ⁽⁴⁾ ἔπαινος. Ὅπλα περισσότερα ἀναλόγως πρὸς τὸ πλῆθος ⁽⁵⁾ τῶν νεκρῶν ἐλήφθησαν. Πυραμίδα καὶ οὗτος ὁ βασιλεὺς κατέλιπε πολὺ μικροτέραν ἀπὸ τὸν πατέρα του. Φίλος ἀγαθὸς ἡμπορεῖ νὰ ⁽⁶⁾ εἶναι τὸ κάλλιστον ἀπὸ ὅλα τὰ κτήματα. Εἰς ὅ,τι ὁ Σωκράτης ἦτο αὐτὸς κάπως ἄπειρος, πρὸς τοὺς ἐπισταμένους (τοῦτο) ὠδήγει ⁽⁷⁾ τοὺς φίλους. Ἡ Ἑλένη ἐτύγχανε νὰ εἶναι παρὰ πολὺ ὠραιότερα ἀπὸ τὰς ἄλλας γυναῖκας. Τὸ νὰ νική τις τὸν ἑαυτὸν του εἶναι ἀπὸ ὅλας τὰς νίκας ἡ πρώτη καὶ ἀρίστη. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους περισσότερον αἶτον ξένον ⁽⁸⁾ χρησιμοποιοῦν.

9. Γενική μετὰ ἐπιρρημάτων.

Εἰς ποῖον μέρος τῆς γῆς εὐρισκόμεθα δὲν γνωρίζω. Οἱ πολέμιοι εἰσέβαλον ⁽¹⁾ εἰς κάποιον μέρος τῆς χώρας μας. Ἦτο προχωρημένη ἡ ἡμέρα ⁽²⁾, ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὸ χωρίον. Ταῦτα εἶναι ἀρχετά ⁽³⁾. Πολλὰς φορὰς τὴν ἡμέραν ἐγυμνάζοντο. Κρυφὰ ἀπὸ τὸν Κύρον ἀνεχώρησαν ὁ Ξένιας καὶ ὁ Πασίων. Εἰς τοῦτο τὸ μέρος τοῦ λόγου φθάσας ⁽⁴⁾ ἐστάθη σιωπῶν ἐπὶ τινα χρόνον. Ἀπὸ τὰ τοιαῦτα εἴμεθα χορτασμένοι ⁽⁵⁾.

10. Δοτική μετὰ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων.

Ὁφέλιμος εἶναι ἡ πρὸς ἀλλήλους κοινωνία. Ὡς αἰτίαν εὐρισκον ⁽¹⁾ τὴν μὴ ἀπόδοσιν τῶν πόλεων πρὸς ἀλλήλους. Τὰ παρ' ἡμῶν δῶρα εἰς τοὺς θεοὺς δὲν εἶναι ἀνάγκη ⁽²⁾ νὰ εἶναι πολυτελεῖ. Οἱ πονηροὶ εἶναι πρὸς ἀλλήλους ἐχθροὶ μᾶλλον παρὰ φίλοι. Ὅλα ἀνεξαίρετως ⁽³⁾ πλὴν τῆς ἀρετῆς εἶναι ὑπήκοα εἰς τὸν πλοῦτον. Ἐντελῶς σύμφωνα ⁽⁴⁾ μὲ τὰ ἔργα τὰ βουλευόμενα ἐπεδείκνυν. Οἱ Ἀρκάδες ἦσαν σύμμαχοι τῶν Ἀργείων. Ὅστις πράττει σύμφωνα μὲ τὸν νόμον, δὲν φοβεῖται κανένα ποτέ. Οἱ στρατιῶται ἔτρεχον εἰς τὸ τεῖχος μαζὶ μὲ ⁽⁵⁾ τὸν στρατηγόν. Οἱ Ὀδρύσαι μαζὶ μὲ τοὺς Ἑλληνας στρατοπεδεύσαντες ἔκατον τὴν Βιθυνίδα. Εὐθὺς ὡς ἐξημέρωσεν ⁽⁶⁾ ὁ Ξενοφῶν συνεκάλεσε τοὺς λοχαγοὺς τοῦ Προξένου.

11. Αἰτιατική μετὰ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων.

Διὰ τῶν τειχῶν ῥέει ποταμὸς ὀνόματι Κάρσος, πλάτους ἑνὸς πλέθρου. Ὁ Κινάδων ἦτο εὖρωστος κατὰ τὴν ψυχὴν. Ὁ Μενέλαος ἦτο ξανθὸς εἰς τὰ μαλλιά ⁽¹⁾. Ὁ Φίλιππος ἦτο τυφλὸς κατὰ τὸν ἕνα ⁽²⁾ ὀφθαλμόν. Ὁ μὲν Ἀριστείδης ἐθεωρεῖτο ⁽³⁾ ὅτι ἦτο ἱκανὸς εἰς τὰ πολιτικά, ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς εἰς τὰ πολεμικά. Ἡ γυμναστικὴ κάμνει τοὺς γυμναζομένους ὥραίους καὶ ἰσχυροὺς κατὰ τὸ σῶμα. Ἐπορεύοντο δισχιλίοι κατὰ τὸ πλῆθος. Ὁ Κύρος ἄριστος πάντων εἰς πάντα ἐνομιζέτο. Οἱ υἱοὶ τοῦ Ἀλωῆως ἦσαν ἐννέα πῆχεων κατὰ τὸ πλάτος καὶ ἐννέα ὀργυιῶν κατὰ τὸ μῆκος.

Μὰ τοὺς θεοὺς ἐγὼ κανένα ποτὲ δὲν ἠδίκησα. Μὰ τὸν Δία θαυμάζω τὴν σοφίαν τοῦ ἀνδρός.

12. Ἀντωνομίας Α'.

*Προσωπικαί, ὀριστικὴ, αὐτοπαθεῖς, ἀλληλοπαθὲς
καὶ κτητικαί.*

Μὲ τὸν Κλέαρχον ὁ Κῦρος ἔγινε φίλος καὶ εἰς αὐτόν, ὅτε ἦτο ἐξόριστος ⁽¹⁾ ἐκ τῆς πατρίδος, καὶ ἄλλας τιμὰς τοῦ ἔκαμε καὶ τοῦ ἔδωκε μυρίους δαρεικούς. Ὁ Κῦρος ἐπιθυμεῖ καὶ σὺ νὰ γευθῇς ἀπὸ αὐτὰ τὰ φαγητά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα καὶ ἡμεῖς οἱ ἄλλοι φίλοι τοῦ ἐγεύθημεν. Οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοὶ ἔλεγον ὅτι ἦτο αἰσχρὸν αὐτοὶ μὲν νὰ ἔχουν τοὺς κόπους, τὰ δὲ κέρδη ἄλλοι. Ὁ Ἀρχέδημος νομίσας ὅτι ὁ οἶκος τοῦ Κρίτωνος ἦτο δι' αὐτόν καταφύγιον, πολὺ ἐπεριποιεῖτο ⁽²⁾ αὐτόν. Οἱ πονηροὶ οὕτε πρὸς τοὺς ἑαυτοὺς των οὕτε ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον συμφωνοῦν. Ἐν Μιλήτῳ αὐτὰ τὰ ἴδια ἀκριβῶς ἐσκέπτοντο ⁽³⁾. Οἱ μὲν ἐχθροὶ καλῶς τὰ ἰδικὰ των παρεσκεύασαν, ἡμεῖς ὅμως τὰ ἰδικὰ μας παρημέλησαμεν. Ὁ Κλέαρχος ἤθελεν ὁλόκληρον τὸ στράτευμα νὰ ἔχῃ τὴν γνώμην πρὸς τὸν ἑαυτόν του. Οἱ ἐξόριστοι παρεκάλουν ⁽⁴⁾ τοὺς Κορινθίους νὰ ἐπαναφέρωσιν αὐτοὺς εἰς τὴν πατρίδα ⁽⁵⁾. Ὁ Ἀγχισίλαος καὶ ὁ Φαρνάδαζος ἐχαίρετισαν ⁽⁶⁾ ὁ εἰς τὸν ἄλλον. Οἱ στρατιῶται εὐχάριστότατα ἔρριπτον τοὺς ἑαυτοὺς των εἰς τὸ ψυχρὸν ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ. Δύνασαι νὰ ζῇς τὰ ἰδικὰ σου (κτήματα) καρπούμενος. Νὰ νομίζῃς ὅτι τὰ ἰδικὰ μου εἶναι ἰδικὰ σου. Καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἰδικούς μου ἐντρόπιασε ⁽⁷⁾ καὶ ἐμὲ τὸν ἴδιον ὕδρισε.

13. Ἀντωνομίας Β'.

Δεικτικαί, ἐρωτηματικαί, ἀόριστοι, ἀναφορικαί.

Ἐπαινῶ μὲν τὸν νόμον ἐκεῖνον, ἐπαινῶ ὅμως καὶ τὸν ἐξῆς. Ἡμεῖς, ὅν καὶ ἡμεῖθα τόσαι, ἐνικῶμεν τὸν βασιλέα. Ἐν ᾧ ἔχεις τέτοιαν ἡλικίαν, δὲν ἐνθυμεῖσαι ⁽¹⁾ αὐτὰ; Αὐτὴ ἐδῶ ἡ ἡμέρα θὰ γίνῃ ἀρχὴ μεγάλων κακῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ἐ σὺ αὐτοῦ, πῶς ἤλθες ἐδῶ; Ὁ ἀνὴρ τέτοιαν ἡλικίαν εἶχε καὶ τόσον μεγάλα καὶ τέτοια διενεοῖτο, ὅτε ὑπὸ νεανίσκων ἐπὶ κατεσφάγη. Βάλε εἰς

τὸν νοῦν σου ⁽²⁾ μὲ πόσον μέρος τῶν πολεμίων ὅλοι ἡμεῖς πολέμησαντες ἐνίκησαμεν αὐτούς. Εἰς πόσας ἡμέρας ⁽³⁾ θὰ ἡμπορέσῃ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν χώραν ταύτην ; Τὴν τρίτην ἡμέραν θὰ ἡμπορῇ νὰ φθάσῃ. Ἀπὸ ποῖαν χώραν εἶναι ὁ Πρωταγόρας ; Ποῖον ἄνδρα λέγεις ; τοῦτον ἐδῶ ; Ποῦ ⁽⁴⁾ νὰ φύγῃ κἀνείς ; Ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο ὀνομάζεται Πυλάδης ; Καιρὸς εἶναι νὰ λέγῃ πᾶν ὅ,τι ἕκαστος γνωρίζει ὅτι εἶναι ἄριστον. Μερικὰς ἀσθενεῖς πόλεις διὰ τῆς βίας κατελάμβανεν ὁ Θόδρων ἐν Ἀσίᾳ. Οἱ στρατιῶται ἔλεγον ὅτι δὲν θὰ προχωρήσωσιν, ἂν δὲν δώσῃ κἀνείς εἰς αὐτοὺς χρήματα. Ἐν Κελαιναῖς ὑπῆρχε κῆπος γεμάτος ἀπὸ θηρία, τὰ ὅποια ἐθήρευεν ὁ Κύρος. Διστάζω ⁽⁵⁾ νὰ ἐμβαλῶ εἰς τὰ πλοῖα, τὰ ὅποια θὰ μᾶς ἐδίδεν ὁ Κύρος. Ἐγὼ πάντοτε εἰμαι τοιοῦτος, ὥστε εἰς κἀνένα ἄλλον νὰ μὴ πείθωμαι παρὰ εἰς τὸν λόγον.

14. Ἀρθρον.

Ο Ἕλληνες καὶ οἱ Πέρσαι ἀπεμακρύνθησαν ἀπ' ἀλλήλων, ἐκεῖνοι μὲν καταδιώκοντες τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν, οὗτοι δὲ ἀρπάζοντες. Ἐγὼ εἰμαι γνώστης πάσης τῆς σατραπείας τοῦ Φαρναδάζου ἀφ' ἑνὸς μὲν ⁽¹⁾ διὰ τὸ ὅτι κατὰγομαι ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ μέρη ⁽²⁾, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τὸ ὅτι συνεξεστράτευσα ἐν αὐτῇ μετὰ τοῦ Κλεάρχου καὶ τοῦ Δερκυλίδα. Αἱ πόλεις τῶν Μοσσονοίκων ἀπειχον ἀπ' ἀλλήλων ἕως ὀγδοήκοντα στάδια, ἄλλαι μὲν περισσότερον, ἄλλαι δὲ ὀλιγώτερον. Ὑπόσχομαι εἰς ὑμᾶς, ἂν ἐκπλέητε, ὅτι θὰ παρέχω ἕνα Κυζικηνὸν καθ' ἕκαστον μῆνα εἰς ἕκαστον στρατιώτην. Αὐτὸς ἀπῆτει ⁽³⁾, ἐν ᾧ ἦτο νεώτερος, νὰ ἔχῃ περισσότερα καὶ ἀπὸ τὸν πατέρα του καὶ ἀπὸ τὴν μητέρα του. Οἱ ἔφοροι ἐκπέμπουσι τὸν Ἀγησίλαον κατὰ τῶν Ἀκαρνάνων μὲ ⁽⁴⁾ δύο μόρας καὶ παρὰ τῶν συμμάχων ἀνάλογον μέρος. Ὁ Ξενοφῶν παρήγγειλεν εἰς τοὺς λοχαγοὺς κατ' ἐνωμοτίας ἕκαστος τὸν ἐκυτοῦ λόχον νὰ τάξῃ ⁽⁵⁾ καὶ νὰ ὀδηγῇ ἄριστερὰ τὴν ἐνωμοτίαν εἰς μέτωπον ⁽⁶⁾, ὅταν δὲ ὁ σάλπιγκτής σαλπίσῃ τὸ πολεμικόν, στρέψαντες δεξιὰ νὰ προηγῶνται μὲν οἱ οὐραγοί, νὰ τρέχωσι δὲ πάντες καὶ νὰ διαβαίνωσι τὸν ποταμόν. Αἱ Ἴωνικαὶ πόλεις ἤσχον τοῦ Τισσαρέρνους ἐξ ἀρχῆς δεδομέναι εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. Ὁ Κύρος τοῦ Ξενίου καὶ τοῦ Πασίωγος τὰ

τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας εἶχεν ἐν Τράλλεσι φρουρούμενα. Οἱ στρατιῶται ἠπείλουν τὸν Σιλανὸν ὅτι, ἐὰν τὸν συλλάβουν δρα-
πετεύοντα ⁽⁷⁾, θὰ τοῦ ἐπιβάλουν τὴν πρέπουσαν τιμωρίαν ⁽⁸⁾.

15. Ῥήματα μὲ αἰτιατικὴν.

Ὁ περὶ τῆς πολιτείας φροντίζων ἔχει τὴν αὐτὴν χαρὰν ⁽¹⁾ καὶ τὴν αὐτὴν λύπην μὲ τοὺς πολλοὺς. Ὁ τῷ ὄντι τύραννος εἶναι τῷ ὄντι δούλος ὥς πρὸς τὰς μεγίστας δουλείας. Ὁ Ἀγάθων ἐφί-
λευε ⁽²⁾ τοὺς φίλους του, διότι προσέφερε θυσίαν ἐπὶ νίκῃ. Ὁφεί-
λομεν ⁽³⁾ πάντοτε πάντες νὰ παρέχωμεν τὰς δικαίας βοηθείας εἰς
τοὺς φίλους μας. Μὲ τοῦτο τὸ ὄνομα μὲ δ' ὀμαζοῦσιν ὁ πατὴρ καὶ
ἡ μήτηρ μου. Ἐμὲ ὁ ἴδιος ὁ πατὴρ μ' ἐξεπαίδευσεν εἰς ταύτην
τὴν παιδείαν. Ὁ Κῦρος τὸ στράτευμα διέμοιρασεν ⁽⁴⁾ εἰς δώδεκα
μέρη. Καὶ εἰς τριηραρχίας ὑπηρέτησα καὶ λειτουργίας ἐξετέλεσα
καὶ ὅμως κἀνένα στέφανον δὲν ἔλαβον. Ὅστις ἐνίκη εἰς τοὺς
Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας μεγάλων τιμῶν ἀπέλαυσε καὶ ἐκ μέρους ⁽⁵⁾
τῆς πατρίδος του καὶ ἐκ μέρους τῶν ξένων. Ὅστις μεγάλας ἀδι-
κίας κάμνει εἰς τινὰ πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὅτι καὶ μεγάλην τιμω-
ρίαν θὰ ὑποστῇ ⁽⁶⁾. Οἱ σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων ἐδίδον ⁽⁷⁾ εἰς
αὐτοὺς φόρον.

16. Ῥήματα μὲ γενικὴν.

Φοβοῦμαι μὴ λησμονήσωμεν ⁽¹⁾ τὴν εἰς τὴν πατρίδα δδόν. Ὁ
Χειρίσφοπος καὶ ὁ Ξενοφῶν πολὺ ἐφρόντιζον ὁ εἰς περὶ τοῦ ἁλ-
λου. Ὁ Παυσανίας, ἀφοῦ ἠλευθέρωσε τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τοὺς Μή-
δους, κατόπιν ἠθέλησε νὰ τὴν ὑποδουλώτῃ εἰς αὐτούς. Ὁ Ἀγ-
σίλαος, ὅπου ἐνόμιζεν ὅτι θὰ ὠφελήσῃ τὴν πατρίδα, οὔτε κινδύ-
νους ἀπέφευγεν ⁽²⁾ οὔτε χρήματα ἐλυπεῖτο ⁽³⁾. Οἱ ἱπποὶ, ὅταν
ἀσφαλίνωνται τὰς καμήλους, γυρίζουν ὀπίσω ⁽⁴⁾. Περὰ τούτων
πληροφοροῦμαι ὅτι τὸ ὅρος εἶναι ἀβάτον. Ὁ βασιλεὺς ἤκουσεν
ἀπὸ τὸν Τισσαφέρην ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐνίκων. Δὲν νομίζω ὅτι θὰ
ἐπιτύχουν ἑπαινον ἐν τῇ Ἑλλάδι ὅσοι δὲν φροντίζουν ⁽⁵⁾ περὶ
αὐτῆς. Ὁ Σωκράτης ἀπέχων ἀπὸ χρήματα ἐνόμιζεν ὅτι φροντί-
ζει περὶ τῆς ἐλευθερίας του. Ὁ Ἀριστόδημος κατεγέλα ἐκεί-
νους, ὅσοι ἔκαμνον χρήσιν μαντικῆς. Ἡ Ἀλκίησις ὑπὲρ τοῦ
ἀνδρός της Ἀδμήτου ἀπέθανεν. Ὁ Ἀδραστος ἀκοντίσας τὸν

ἀγριόχοιρον τοῦτον μὲν δὲν ἐπέτυχεν, ἐπέτυχε δὲ τὸν υἱὸν τοῦ Κραίσου. Δὲν θὰ δυνηθῇτε νὰ γίνετε κύριοι ⁽⁶⁾ τοῦ ὄρους, ἐὰν δὲν νικήσετε τοὺς ἐπὶ τῆς πεδιάδος ἱππεῖς. Σηκωθέντες ἅπαντες ἐπιασαν ⁽⁷⁾ ἀπὸ τὴν ζώνην τὸν Ὀρόνταν. Ὁ Ἀδροκόμας ἦλθεν ὕστερον ⁽⁸⁾ ἀπὸ τὴν μάχην πέντε ἡμέρας. Ἐὰν κἀνεῖς κἀμῃ ἀρχὴν ⁽⁹⁾ νὰ εὐεργετῇ ἡμᾶς, δὲν θὰ φανῶμεν κατώτεροι ⁽¹⁰⁾ ἀπὸ αὐτὸν εὐεργετοῦντες.

17. Ῥήματα μὲ δοτικὴν.

Ὁ Ἐπικυδίδας εἶπεν εἰς τὸν Ἀγησίλαον ὅτι ἡ πόλις παραγέλλει εἰς αὐτὸν νὰ σπεύσῃ ὥς τάχιστα εἰς βοήθειαν τῆς πατρίδος. Ὁ Καλλικρατίδης ὠρκίσθη εἰς τοὺς θεοὺς ὅτι θὰ συμφιλίωσῃ ⁽¹⁾ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, ἵνα ἀπὸ κοινοῦ ⁽²⁾ καὶ οἱ δύο πολεμήσωσι τοὺς βρδάρους. Οἱ σοφισταὶ δὲν ᾔθελον νὰ διαλέγωνται μὲ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχον χρήματα νὰ δίδουν εἰς αὐτοὺς. Ὁ Θηραμένης δὲν ἦτο σύμφωνος μὲ τοὺς παρακνομοῦντας καὶ διὰ τοῦτο ἔγινεν εἰς αὐτοὺς μισητός ⁽³⁾. Ὁ Κριτίας φυγὼν εἰς τὴν Θεσσαλίαν συνανεστρέφετο ἐκεῖ μὲ ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι εἰς τὴν ἀνομίαν μᾶλλον παρὰ εἰς τὴν δικαιοσύνην κτέφευγον ⁽⁴⁾. Ὁ Δερκυλίδας, ἀφοῦ προσέφερε θυσίαν εἰς τὴν Ἀθηνᾶν ἐν τῇ ἀκροπόλει τῶν Σκηψίων καὶ παρέδωκε τὴν πόλιν εἰς τοὺς πολίτας, ἐξελθὼν ἐδάδιζε κατὰ ⁽⁵⁾ τῆς Γέργιθος, πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν Σκηψίων συνώδευον ⁽⁶⁾ αὐτὸν εὐχαριστοῦμενοι διὰ τὰ πεπραγμένα ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ Ἀγησίλαος, ἂν ᾔθελε κἀμὲ συνθήκας ⁽⁷⁾ μὲ κἀνένα, ἔμενε σταθερός ⁽⁸⁾ εἰς τὰς συνθήκας. Οἱ μὲν νέοι εἰς τοὺς ἐπαίνους τῶν πρεσβυτέρων χαίρουσιν, οἱ δὲ πρεσβύτεροι εἰς τὰς τιμὰς τῶν νέων ἀγάλλονται. Ὁ Κλέαρχος ἦτο ἱκανὸς νὰ ἐμβάλλῃ τὴν ἰδέαν ⁽⁹⁾ εἰς τοὺς παρόντας ὅτι ἔπρεπε νὰ πείθωνται εἰς αὐτόν.

18. Δίπτωτα ῥήματα.

Α'. Εἰς τὸν Κλέαρχον, ἐξόριστον ὄντα ἐκ τῆς πατρίδος, ὁ Κύρος καὶ ἄλλας τιμὰς ἀπένειμε ⁽¹⁾ καὶ μυρίους ἔδωκε δαρεϊκούς. Ἐὰν εἰσπράττετε τὰ χρήματα παρὰ τοῦ Σεύθου, εἶναι φανερόν ὅτι ὁ Σεύθης θὰ ἀπαιτήσῃ παρ' ἐμοῦ, ἂν τι ἔχω παρ' αὐ-

τοῦ. Οἱ Ἕλληνες ἐζήτουν πλοῖα παρὰ τοῦ Κύρου, ἵνα ἀποπλεύσωσιν. Οἱ Ἕλληνες ἀφήρεσαν τὴν λοχαγίαν ἀπὸ τὸν Ἀπολλωνίδην. Ἀθεράπευτα ⁽²⁾ κακὰ πολλάκις ἐπροξένησαν ἄνθρωποι εἰς ἀνθρώπους ἐκ διαβολῆς. Ὁ Σωκράτης παρ' οὐδενὸς εἰσέπραξε χρήματα διὰ τὴν διδασκαλίαν του ⁽³⁾.

Β'. Τίς διακμφισθῆται ⁽¹⁾ τὴν βασιλείαν εἰς τὸν Ἀρταξέρξην; Ὁ Ἀπόλλων ἐχρησιμοδότησεν ⁽²⁾ εἰς τὸν Ξενοφῶντα τοὺς θεοὺς, εἰς τοὺς ὁποίους ἔπρεπε νὰ προσφέρῃ θυσίαν. Οὐδεὶς ἔμελλε νὰ παρὰσχη ἀγορὰν (τροφίμων) εἰς τοὺς Ἕλληνας, οἱ ὅποιοι ἀπείχον ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα πλέον ἢ μύρια στάδια. Οἱ περὶ τὸν Ἀριαῖον δὲν ἔδιδον πλέον προσοχὴν ⁽³⁾ εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ὁ Πρόξενος καὶ ὁ Μένων θὰ προσπαθήσουν νὰ δώσουν τὰς ἀρίστας συμβουλὰς καὶ εἰς σᾶς καὶ εἰς ἡμᾶς. Ὁ Ἀρίστιππος εἶχε τὴν ἀξίωσιν οἱ θεράποντες εἰς αὐτὸν μὲν ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια νὰ παρασκευάζωσιν, αὐτοὶ δὲ εἰς κἄνεν ἐκ τούτων νὰ μὴν ἐγγίζωσιν.

Γ'. Οἱ Λακεδαιμόνιοι κατηγόρουν ⁽¹⁾ τὸν Θεμιστοκλέα ἐπὶ μῆδισμῳ ⁽²⁾. Μερικοὶ ἐκ τῶν Περσῶν ἔλεγον ὅτι δὲν θὰ μνησικακήσῃ κατὰ τῶν Ἑλλήνων ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν ⁽²⁾ μετὰ τοῦ Κύρου ἐκστρατείαν των. Ἐγὼ εὐχαριστοῦμαι ν' ἀκούω ἀπὸ σέ φρόνιμα λόγια. Παρεχωρήσατε τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν Φίλιππον. Ὁ Σόλων εἰς τοὺς θητικὸν τέλος καταβάλλοντας ⁽³⁾ ἔδωκε δικαίωμα ⁽⁴⁾ μόνον ἐκκλησίας καὶ δικαστηρίων. Παντοῦ συνήθεια ὑπάρχει ⁽⁵⁾ νὰ ὑποχωρῇ ⁽⁶⁾ καθ' ὅδον ὁ νεώτερος εἰς τὸν πρεσβύτερον. Οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες τῶν Ἀθηναίων ἐγέμισαν τὴν πόλιν ἀπὸ λιμένας καὶ νεώρια καὶ τείχη. Εὐδαιμονίζω τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὴν ⁽²⁾ σοφίαν των. Ὁ Σωκράτης τοὺς φίλους του ἀπὸ τὰς κακὰς ἐπιθυμίας ἀπήλλαττεν ⁽⁷⁾. Οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς δέκα στρατηγούς τῆς ἐν Ἀργινοῦσαις ναυμαχίας κατεζέικασαν ⁽⁸⁾ εἰς θάνατον. Ἡ προδατῖνα ⁽⁹⁾ εἶπεν εἰς τὸν ποιμένα· εἰς ἐμὲ μὲν, ἢ ὅποια καὶ μαλλίᾳ καὶ ἀρνάκια καὶ τυρὸν σοῦ παρέχω, τίποτε δὲν δίδεις, εἰς δὲ τὸν σκύλλον, ὅστις οὐδὲν τοιοῦτον σοῦ παρέχει, δίδεις μέρος ⁽⁴⁾ ἀπὸ τὴν τροφὴν σου.

19. Παθητικὰ ῥήματα.

Οὐχὶ μικρὸν πρᾶγμα εἶναι, ὃ Σεύθη, νὰ ἐπαινηθῇ ἀπὸ ἐξα-

κισχιλίουσ ἄλδρας. Γηράσκων ἐπιθυμῶ νὰ διδάσκωμαι ἀπὸ χρηστοῦς μόνον. Ὁ Κλέαρχος ἐξωρίσθη ⁽¹⁾ ἐκ τῆς Σπάρτης ἀπὸ τοὺς ἐφόρους. Πολλοὶ διὰ τὴν καχεξίαν τῶν σωμάτων φονεύονται ⁽²⁾ ἐν πολέμῳ ἢ συλλαμβάνονται ⁽³⁾ ζῶντες καί, ἀφοῦ συλληφθοῦν, ὡς δοῦλοι τὸν λοιπὸν βίον ζῶσιν. Ἐν τῇ ἀκροπόλει ἦτο ἀνατεθειμένη εἰκὼν τοῦ Διφίλου. Ὅσοι ἔκαυσαν τὰς οἰκίας, ὅτε ἀπῆρχοντο ἐξ αὐτῶν, ἐτιμωροῦντο ⁽⁴⁾ ἔπειτα σκηνοῦντες κακῶς. Ἐκ τῶν στρατιωτῶν ἔμενον ὀπίσω ⁽⁵⁾ καὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι εἶχον κατεστραμμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς ⁽⁶⁾ ἀπὸ τὴν χιόνα καὶ ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων εἶχαν σαπίσει ⁽⁷⁾ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν ἀπὸ τὸ ψῦχος. Ἐὰν τὸ μέσον τοῦ στρατεύματος τοῦ βασιλέως νικῶμεν, τὰ πάντα ἔχουν κατορθωθῇ ἀπὸ ἡμᾶς. Ἦλθον εἰς τὴν Λακεδαίμονα ὅσοι ἐκ τῶν Ῥαδίων εἶχον ἐξορισθῇ ⁽⁸⁾ ἀπὸ τοὺς δημοκρατικούς. Ὁ δίκαιος καὶ θὰ μαστιγωθῇ καὶ θὰ στρεβλωθῇ καὶ θὰ ῥιφθῇ εἰς τὸ δεσμωτήριον ⁽⁹⁾ καὶ θὰ τυφλωθῇ ⁽¹⁰⁾. Τὸ νὰ ἐξουσιάζεται ⁽¹¹⁾ τις ἀπὸ φαγητὰ καὶ ποτὰ εἶναι θηριῶδες.

20. Μέσα ῥήματα.

Οἱ Ἕλληνες, ἀφοῦ ἐμάζευσαν τὰ σκεύη των ⁽¹⁾ καὶ ἐξωπλίσθησαν, ἐπορεύοντο πρὸς τὰ ἔμπρός. Οἱ στρατιῶται ἐπρομήθευον εἰς ἑαυτοὺς τροφὰς ⁽²⁾ σφάζοντες τοὺς βόους. Ὁ βασιλεὺς θέλει νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ θὰ τὸν βοηθήσωμεν νὰ τὴν ὑποτάξῃ ⁽³⁾. Ζητοῦμεν τὴν συμβουλὴν σου ⁽⁴⁾, ὦ Φαλίης, τί πρέπει νὰ πράξωμεν. Σᾶς συμβουλεύω νὰ σῶζετε τοὺς ἑαυτοὺς σας ὅπως ἡμπορεῖτε. Ὁ Κλέαρχος, ἀφοῦ διέταξε ν' ἀπομακρύνουν ⁽⁵⁾ τοὺς πρέσβεις τῶν Περσῶν, ἐσκέπτετο. Σᾶς συμβουλεύω νὰ ἀποκριθῇτε μετριοπαθῶς, ἵνα δυνηθῶ νὰ ἐπιτύχω ⁽⁶⁾ καὶ τι καλὸν διὰ σᾶς παρὰ τοῦ βασιλέως. Πρὸς ταῦτα οἱ Ἕλληνες ἀπομακρυνθέντες ἐσκέπτοντο καὶ κατόπιν ἀπεκρίθησαν τὸν ἀδικοῦντα ἡμᾶς θὰ προσπαθήσωμεν ν' ἀποκρούσωμεν ⁽⁷⁾. Ἐκλέγετε ἄρχοντας ὅσοι ἔχετε ἀνάγκην ἀρχόντων, καὶ ἀφοῦ τοὺς ἐκλέγητε, ἔλθετε. Συναθροισθέντες οἱ Ἕλληνες ἀπεφάσισαν νὰ συσκεφθῶσι πῶς ⁽⁸⁾ θὰ ἀγωνισθοῦν κάλλιστα. Ὁ Πεισίστρατος, ἀφοῦ ἐμάζευσεν χρήματα ⁽⁹⁾ καὶ προσέλαθεν ὡς μισθοφόρους ⁽¹⁰⁾ στρατιώτας, προσεπάθει διὰ τῆς βίβας ν' ἀνακτῇσιν ⁽¹¹⁾ τὴν ἀρχήν. Ὁ

Σωκράτης προτιμότερον ἐθεώρησε ⁽¹²⁾ νὰ φυλάττῃ τὸν δῆμον τοῦ παρὰ ⁽¹³⁾ νὰ χαρισθῇ εἰς τὸν δῆμον καὶ νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ ἐκείνους, οἵτινες τὸν ἠπέλουν.

21. Ἀπόσωπα.

Οἱ στρατηγοὶ ἐσκέπτοντο τί ἔπρεπε νὰ κάμουν. Δὲν μοῦ εἶναι ἐπιτετραμμένον ⁽¹⁾ νὰ εἰσέλθω εἰς τὸν ναόν. Κατὰ τὴν σημερινὴν ἡμέραν εἶναι πεπρωμένον εἰς ἡμᾶς ν' ἀποθάνωμεν καὶ οἱ δύο. Δὲν εἶναι δυνατόν ⁽²⁾, ὅταν τις ὁ ἴδιος εἶναι ἀργός, νὰ διατάτῃ ⁽³⁾ τοὺς ἄλλους νὰ ἐργάζωνται. Τώρα εἶναι ἀνάγκη νὰ πράττωμεν καὶ ὅχι νὰ λέγωμεν. Εὐκολώτερον εἶναι νὰ διορθώῃ ⁽⁴⁾ εἰς τοὺς ἄλλους παρὰ τὸν ἐκυτόν του. Δὲν εἶναι καιρὸς πλέον νὰ καθήμεθα. Δὲν εἶναι πρέπον εἰς ἐμέ, ὅστις εἶμαι νεώτερος, νὰ συμβουλεύω πρεσβυτέρους. Οἱ εὐτυχοῦντες ⁽⁵⁾ πρέπει νὰ ἐπιθυμοῦν τὴν εἰρήνην. Ἴδιον τοῦ μὲν κακούργου εἶναι νὰ ἀποθάνῃ κριθεὶς, τοῦ δὲ στρατηγοῦ μαχόμενος κατὰ τῶν πολεμίων. Εὐχάριστον πρᾶγμα εἶναι, ἀφοῦ σωθῇ τις, νὰ ἐνθυμῇται ἔπειτα τοὺς κόπους του. Ὡς Πρόδικε, συμπολίτης σου ⁽⁶⁾ εἶναι ὁ Σιμωνίδης δίκαιον λοιπὸν εἶναι νὰ βοηθῇ τὸν ἄνδρα. Ἐδῶ ἔχει ἔλθει ἡ ἀγγελία ὅτι καὶ ἡ μάχη πολὺ ἰσχυρὰ ἔχει γίνεαι καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν στρατιωτῶν ἔχουν φονευθῇ. Ἐλέγετο ὅτι καὶ ὁ Σθένεισις ἦτο ἐπὶ τῆς κορυφῆς ⁽⁷⁾ τοῦ ὄρους.

22. Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ διὰ πλαγίων πτώσεων.

Α'. Ὅστις πονεῖ εἰς τοὺς πόδας δὲν δύναται νὰ βιδίξῃ σιερῶς. Οἱ δειλοὶ φοβοῦνται νὰ φρουροῦν κατὰ τὴν νύκτα. Ὁ Σωκράτης παρεδέχετο ⁽¹⁾ ὅτι οὐδεὶς εἶναι κακὸς ἐκ φύσεως. Ὑπῆρχεν ἐκεῖ λίμνη σταδίων τριάκοντα κατὰ τὴν περίμετρον ⁽²⁾. Μοῦ φαίνεται ὅτι πάντες μακαρίζουν τοὺς ἀνθρώπους δι' ἀγαθὰ, τῶν ὁποίων ὁ θεὸς εἶναι αἷτιος. Τὸν Σωκράτην ὁ Μέλητος δι' ἀσέβειαν κατήγγειλε ⁽³⁾. Κατὰ ποῖον μῆνα καὶ ἐν ποίᾳ ἐκκλησίᾳ ὁ Δημοσθένης ἐξελέγη ⁽⁴⁾ πρεσβευτής; Ἐντὸς ὀλίγου χρόνου θὰ προσπαθῇσω νὰ σοῦ ἀποδώσω τὰ χρήματα. Ἡ Μαγνησία προσέφερε πεντήκοντα τάλαντα κατ' ἔτος.

Β'. Μὲ τοὺς κόπους μᾶλλον πωλοῦν οἱ θεοὶ ὅλα τὰ ἀγαθὰ. Δὲν

ὑπάρχουν ἐμπορεύματα ὠφελιμώτερα ἢ ὅσα οἱ ἄνθρωποι ἀγοράζουσι μὲ ἀγῶνας⁽¹⁾. Αἱ πρὸς νότον βλέπουσαι οἰκίαι κατὰ μὲν τὸ θέρος εἶναι ὁροσεραί⁽²⁾, κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα θερμαί⁽³⁾. Κατὰ τὴν παρελθούσαν ταύτην νύκτα, ὅτε ἀκόμη ἦτο ὕψους βαθύς, ὁ Ἱπποκράτης τὴν θύραν μὲ τὴν βρακτιρίαν πολὺ δυνατὰ ἔκρουε. Οἱ ἐν Μαραθῶνι κινδυνεύσαντες καὶ οἱ ἐν Πλαταιαῖς παρταχθέντες καὶ οἱ ἐν Σκλαμῖνι ναυμαχῆσαντες ἔσωσαν τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Ἀριστόδημος καὶ ἐν τῷ Ἰσθμῷ καὶ ἐν τῇ Νεμέᾳ ἐνίκησεν. Οἱ Πελοποννήσιοι διενεοῦντο νὰ σηκώσουν⁽⁴⁾ ἀπὸ τὰ ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ ἐν Δελφοῖς χρήματα. Τὸ Ἱερὸν ὄρος κατέλαβεν ὁ Φίλιππος κατὰ τὴν ἕκτην ἡμέραν λήγοντος⁽⁵⁾ τοῦ Ἑλαφηβολιῶνος.

Γ'. Ὁ Δημοσθένης ἐστεφανώθη μὲ χρυσοῦν στέφανον κατὰ τὰ Διονύσια τὰ μεγάλα ἐν τῷ θεάτρῳ. Μὲ θυμὸν καὶ ῥώμην μᾶλλον ἐναυμάχουν παρὰ⁽¹⁾ μὲ ναυτικὴν ἐμπειρίαν. Ἐπορεύοντο ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν μὲ τρισχιλίους ὀπλίτας καὶ μὲ ἑξακοσίους ἵππους. Οἱ μὲν βάρβαροι μὲ κραυγὴν, οἱ δὲ Ἕλληνες μὲ σιωπὴν ἐφώρμησαν. Μὲ τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος ἔσκαπτε⁽²⁾ τάφρον. Σοφοὶ γίνονται βρασιλεῖς τινες διὰ τὴν συναναστροφὴν⁽³⁾ τῶν σοφῶν. Οἱ στρατιῶται τοῦ Κύρου μὲ πολλὴν σπουδὴν ἐτοποθετοῦντο⁽⁴⁾ ἕκαστος εἰς τὴν τάξιν του.

23. Δοτικὴ καθαρά.

Εἰς τοὺς πλουσίους ὑπάρχουν πολλαὶ παρηγορίαι⁽¹⁾. Ἐν Δαυκυλειῳ ἦσαν ἀνάκτορα τοῦ Φαρναδάζου καὶ πτηνὰ ἄφθονα διὰ τοὺς δυναμένους νὰ κυνηγοῦν⁽²⁾. Τί κοινὸν εἰς σκύλλον καὶ εἰς λουτρών⁽³⁾; Ἐκαστος ἡμῶν ἔχει γεννηθῆ ὄχι μόνον διὰ τὸν πατέρα καὶ διὰ τὴν μητέρα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πατρίδα. Χρυσοὺς κρατὴρ ἔκειτο πρὸς τὰ δεξιὰ ὡς πρὸς τὸν εἰσερχόμενον εἰς τὸν ναόν. Λέγεται ὅτι ὁ Κύρος ὑπέταξεν⁽⁴⁾ ὅλα τὰ ἔθνη, τὰ ὅποια κατοικοῦν ἀριστερὰ ὡς πρὸς τὸν ἐξερχόμενον ἀπὸ τῆς Συρίας μέχρι τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Ἄς ἐπανέλθωμεν, ἂν εἶναι μὲ τὴν εὐχαρίστησίν σας⁽⁵⁾. Ὁ λόγος οὗτος κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ὀρθῶς σκοπομένων εἶναι ἄσχημος. Κατὰ τὴν κρίσιν μου ὅστις, ἐν ᾧ εἶναι ἐκ φύσεως ἄδικος, εἶναι σοφὸς εἰς τὸ λέγειν, πρέπει νὰ τιμωρῇ-

ται μὲ τὴν μεγίστην τιμωρίαν (*). Ἦτο ἡμέρα πέμπτη ὅπου οἱ Ἀθηναῖοι ἔπλεον ἐναντίον τῆς Πελοποννήσου.

24. Ἰδίως ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί.

Οἱ Πέρσαι νομίζουν ὅτι ἡ Ἀσία πᾶσα εἶναι ἑαυτῶν καὶ τοῦ ἐκάστοτε βασιλεύοντος. Ἀπλῶς ἔτσι ὅλα αὐτὰ ἐλέγοντο. Ἄπιστον (πρᾶγμα) εἶναι εἰς τὰς δημοκρατίας οἱ τύραννοι καὶ μάλιστα ἂν ἔχωσιν γειτονικὴν (1) χώραν. Τίς πλέον ἀμφισβητεῖ (2) εἰς τὸν βασιλέα τὴν ἀρχήν; Μοῦ φαίνεται, εἶπεν ὁ Κέδης, ὅτι σὺ θὰ ἀνακαλύψῃς (3) καὶ τοῦτο· τοῦλάχιστον τοῦτον τὸν λόγον τὸν περὶ τῆς ἀρμονίας θαυμαστῶς μοῦ εἶπες. Τί ἄρά γε ποιῶν ὁ Τελευτίας τοιοῦτοτρόπως διέθετε τοὺς ἀρχομένους; Ἄν εἴσαι ἀνδρεῖος, ὁ θεός, πιστεύω, τοῦτο τὸ δῶρον σοῦ ἔδωκεν. Ἄν ἀπερισκέπτως (4) ἀκολουθῶμεν τοὺς Θηβαίους καὶ δὲν ἀπαितῶμεν (5) κατὰ μέρος νὰ ἡγώμεθα καὶ ἡμεῖς, ἴσως ἴσως τούτους ἄλλους Λακεδαιμονίους θὰ εὖρωμεν. Θὰ προσπαθήσωμεν, ἔσο βέβαιος (6), νὰ παρευρεθῶμεν, εὐθύς ὅταν κατορθώσωμεν (7) ὅσα καὶ εἰς σέ καὶ εἰς ἡμᾶς νομίζομεν ὅτι θὰ εἶναι ἀγαθὰ. Πρέπει νὰ πορευώμεθα ὅσον τὸ δυνατόν ἀσφαλέστατα καὶ νὰ μαχώμεθα ὅσον τὸ δυνατόν ἀριστα.

25. Α' Προθέσεις (ἀμφί, ἀνά, ἀντί, ἀπό, διὰ).

Α'. Οἱ περὶ τὸν Ἀριαῖον, οἱ πρότερον σύμμαχοι ὄντες, μᾶς ἔχουν ἐγκαταλίπει. Οἱ μὲν ἄνδρες εἰς (1) τὰ ὅπλα τὰ καλὰ καὶ εἰς καλοὺς ἵππους δαπανοῦν, αἱ δὲ γυναῖκες εἰς πολυτελεῆ φορέματα καὶ χρυσᾶ κοσμήματα τέρπονται. Ἦσαν εἰς τὸ στράτευμα τοῦ Κύρου πελτασταὶ περίπου δισχίλιοι. Τώρα θὰ διηγηθῶ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν δίκαιαν τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. Πολλὴ ἀνομία καθ' ἑλλην τὴν Μηδικὴν ἦτο. Πληροφορηθέντες (2) τὸ γινόμενον οἱ Φρύγες ἔφευγον καὶ αὐτοὶ μὲ ἑλλην τῶν τὴν δύναμιν. Ἐστάθησαν κατὰ ἑκατόν. Ὁ Κροῖσος ἰδὼν τοὺς Σύρους ἡττημένους ἀντὶ τοῦ νὰ βοηθήσῃ (3) ἐτρέπη εἰς φυγὴν. Ἀφοῦ ἔδωκε δῶρα εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν εὐεργεσιῶν, ἃς ἔλαβε παρ' αὐτοῦ, ἀπέστειλεν αὐτὸν ὀπίσω (4) εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Β'. Εἰς τὸν Ξενοφῶντα ἐφαίνετο ὅτι τὸ ὄνειρον ἦτο ἀπὸ τὸν

Δία. Μὲ (¹) τὸ ἴδιον σημεῖον συγχρόνως καὶ οἱ ἐντὸς συνελαμβάνοντο καὶ οἱ ἕξω κατεκόπησαν. Αὐτομάτως (¹) ἔτρεξαν οἱ στρατιῶται εἰς τὰς σκηνάς. Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἡρακλέους εἶχον τὴν βασιλείαν ἐν Σπάρτῃ. Ἐξ αἰτίας τούτου ὁ ποταμὸς καλεῖται Μαρσῦας. Αἱ δεκαρχαὶ κατηργήθησαν χάρις εἰς (²) τοὺς ἐφόρους. Τὰ ἄρματα ἐφέροντο ἄλλα μὲν διὰ μέσου τῶν πολεμίων, ἄλλα δὲ διὰ μέσου τῶν Ἑλλήνων. Συνθήκας εἶχον καθ' ἕλον τὸν χειμῶνα. Τὴν Μεσσηνίην μετὰ πάροδον τετρακοσίων ἐτῶν ἐσχόπουν (³) νὰ κατοικίσωσιν.

26. Β' Προθέσεις (εἰς, ἐν, ἐκ).

Α'. Ἐλέγετο ὅτι ἡ ἐκστρατεία τοῦ Κύρου ἦτο κατὰ (¹) τῆς χώρας τῶν Πισιδῶν. Οἱ Τραπεζοῦντιοι ὠδήγουν τοὺς Ἑλληνας κατὰ τῆς χώρας τῶν Δριλῶν. Μέχρι τῆς ἐπομένης ἡμέρας δὲν εἶχεν ἔλθει ὁ Τισσαφέρνης, κατὰ τὴν τρίτην δὲ ἡμέραν ἦλθεν. Εἶναι ἀξιοζήλευτος ὅστις ἠτύχησεν ὥς πρὸς τὰ τέκνα. Αἱ πόλεις συνεισέφερον χρήματα εἰς τὸν Κύρον διὰ τὴν διατροφὴν τῶν στρατιωτῶν. Τοὺς δαρεικοὺς τοῦ Κύρου ὁ Κλέαρχος διὰ τοὺς στρατιώτας του ἔδαπάνα. Ἡ ἀγορὰ ἦτο ἐντὸς τοῦ βαρβαρικοῦ στρατεύματος. Ὁ Ὀρόντας ὥς πρὸς τὰ πολεμικὰ ἐθεωρεῖτο ἐκ τῶν ἀρίστων τῶν Περσῶν. Ὁ Ἀγησίλαος εἰς ταῦτα κατεγίνετο (²). Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· κατὰ ταύτας δὲ ὁ Κύρος ἐφόνευσε τὸν Μεγαφέρνην. Οἱ μὲν στρατιῶται μάχονται μὲ (³) ὄπλα, οἱ δὲ ῥήτορες μὲ λόγους.

Β'. Ἀπὸ σὲ τώρα ἐξαρτᾶται νὰ σώσῃς ἢ νὰ καταστρέψῃς τὴν Ἑλλάδα. Οὐχὶ εἰς κατάλληλον περίστασιν μ' ἐσήκωσες (ἀπὸ τὸ κρεβδᾶτι). Ὁ Κύρος ἤθελε νὰ διώξῃ (¹) ὅλως διόλου τοὺς Πισίδας ἀπὸ τὴν χώραν των. Οἱ Ἕλληνες εἶδον ἀπὸ τὸ ἀπέναντι μέρος σκοπούς. Τί ἐσήμεινε τὸ ὄνειρον τοῦτο, δύναται τις νὰ σκεφθῇ ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα συνέβησαν μετ' αὐτό. Μερικοὺς ἐκ τῶν φονευθέντων στρατιωτῶν ἔθαψαν μὲ τὰ ὑπάρχοντα μέσα (²) ὅπως ἡδύναντο κάλλιστα. Εἰς τὸν Δημάρχιον αὕτη ἡ χώρα δῶρον ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως ἐδόθη.

27. Γ' Προθέσεις (ἐπὶ, κατὰ, μετὰ).

Α'. Ὁ Κύρος ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος. Μερικοὶ ἐκ τῶν πο-

λεμίων ἔτρεξαν εἰς τὸν ποταμόν. Ἄς ὑπάγῃ κἀνεῖς διὰ νερόν. Οἱ στρατιῶται μὲ (¹) ἤσυχίαν ἐπήγαιναν πρὸς προμήθειαν τροφίμων. Μετὰ τὴν μάχην οἱ στρατιῶται ἀνεχώρουν χωρὶς νὰ στρέψουν τὰ νῶτα. Ὁ Κλέαρχος κατέλιπεν ἐπάνω εἰς τὸν λόφον τοὺς λοχαγούς. Ὁ Ἀγησίλαος ἀντὶ νὰ βαδίσῃ (²) πρὸς τὴν Καρίαν ἐπορεύετο διὰ τὴν Φρυγίαν. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Κέκροπος ἡ Ἀττικὴ κατὰ κόμας κάτφκειτο. Ὁ Χειρίσσοφος ἦτο ἀρχηγὸς (³) τοῦ ναυτικοῦ. Ἐνας ἕνας κατέβαιναν ἐκ τοῦ χωρίου εἰς τὴν χαράδραν. Οἱ βάρβαροι ἀλωπεκάς ἐπάνω εἰς τὰς κεφαλὰς ἐφόρουν. Κατόπιν (³) αὐτοῦ ἐσηκώθη ὁ Φεραύλας. Πλησίον τῆς κρήνης ταύτης ὁ Μίδας ἐθήρευσεν τὸν Σάτυρον. Διὰ τοὺς προγόνους των μέγα φρονοῦσιν. Ὡδήγει τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως διὰ (³) γάμον.

Β'. Οἱ στρατιῶται ἦσαν διεσκορπισμένοι ἀνὰ τὴν πεδιάδα. Διὰ θαλάσσης τοῦ λοιποῦ ἐπορεύοντο οἱ Ἕλληνες. Οἱ βάρβαροι ἐνίκων τοὺς ἀπέναντί (¹) των πελταστὰς. Ὁρκίσθητε νὰ δικάσητε σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους. Ὁ Σόλων ἀπέπλευσεν εἰς Αἴγυπτον δι' ἐμπόριον (²). Πολλὰς πόλεις ἐκυρίευσεν ὁ Ἀγησίλαος διὰ τῆς βίας (³). Ἐτρεξαν ἀμέσως πρὸς τὰ κάτω τοῦ ὄρους. Τὰ ἴδια δυνάμεθα νὰ λέγωμεν σχετικῶς πρὸς πάντας τοὺς Πέρσας. Κατόπιν τῆς θυσίας ἤρχισεν ἡ μάχη ἰσχυρά. Ὑστερα ἀπὸ τὸ δεῖπνον οὐδεὶς πλέον ἔμενεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἀγάθωνος ἐκτὸς τοῦ Σωκράτους.

28. Α' Προθέσεις (παρά, περί, πρό).

Ἐμείναν μόνον οἱ πλησίον τῆς θαλάσσης οἰκοῦντες. Εἰσῆλθον εἰς τὴν σκηνὴν πλησίον τοῦ Κύρου οἱ στρατηγοί. Τοῦτο πάντες ζητοῦμεν, νὰ χαίρωμεν περισσότερον καὶ νὰ λυπώμεθα ὀλιγώτερον καθ' ἑλπὴν τὴν διάρκειαν τοῦ βίου. Ἐναντίον τῶν νόμων οἱ δικασταὶ ἐψήφισαν. Ἄς νομίζῃ ἕκαστος πολίτης ὅτι ἐξ αἰτίας (¹) τῆς ἀμελείας του θὰ βλάβῃ τὴν πόλιν. Πρέπει νὰ μὴ θεωρῇ τις μικρὸν πρᾶγμα τὸ νὰ ἔχῃ καλὴν ὑπόληψιν (²) ἀπὸ πάντας. Ὁ Φαλίνοσ πεμφθεὶς ἀπὸ μέρους τοῦ βασιλέως διέταξε τοὺς Ἕλληνας νὰ παραδώσουν τὰ ὅπλα. Ἐλαβε δῶρα ὅσα θεωροῦνται ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ βασιλέως τίμια. Ἄν κάμνωσι δίκαια ὡς πρὸς (³) τοὺς συμμάχους, θὰ ἐπαινέσωσιν αὐτοὺς. Οἱ στρατι-

ὥςτι ἀγωνίζονται διὰ τὴν πατρίδα. Ὁ Σωκράτης προτιμότερον ἐθεώρησε νὰ τηρήσῃ τὸν ὅρκον του ⁽¹⁾ παρὰ νὰ χαρισθῇ εἰς τὸν δῆμον. Δὲν προσεχώρησαν οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὸν Μῆδον φοδῆ-
θέντες διὰ ⁽²⁾ τὴν χώραν των. Προτιμότερον θὰ ἦτο ν' ἀποθάνῃς
εὐκλεῶς μαχόμενος πρὸς σωτηρίαν τῆς πατρίδος. Οἱ Λακεδαι-
μόνιοι ἀπέναντι ⁽³⁾ τῆς διαλύσεως τῶν συνθηκῶν ἐπρωτίμησαν ⁽⁴⁾
νὰ γίνωσι φίλοι καὶ σύμμαχοι τῶν Ἀργείων.

29. Ε' Προθέσεις (πρός, σύν, ὑπέρ, ὑπό).

Α'. Ὁ σοφώτατος τῶν ἀνθρώπων ἀπέναντι ⁽¹⁾ τοῦ θεοῦ θὰ
φανῇ πίθηκος καὶ κατὰ τὴν σοφίαν καὶ κατὰ τὸ κάλλος. Ἐχο-
μεν πολλὰ μέσα διὰ νὰ ⁽²⁾ πολεμῶμεν ἐναντίον σας. Τὸν παλαιὸν
δεσπότην των διὰ τῆς βίας προσπαθοῦν νὰ κάμουν ὑποχείριον.
Ἐκαστος ἀνθρώπος σύμφωνα μὲ ⁽³⁾ τὴν δυνάμιν του εὐεργετεῖ.
Οὗτος ὁ τρόπος ἀπέναντι μὲν τῶν θεῶν εἶναι ἀσεδῆς, ἀπέναντι δὲ
τῶν ἀνθρώπων αἰσχρὸς. Μοῦ φαίνεται ὅτι ὁ Καλλίας εἶναι σύμφω-
νος ⁽⁴⁾ μὲ τὸν Πρωταγόραν. Ὅτε ὁ Κλέρχος ἦτο πλησίον τῶν
ἀπεσταλμένων ⁽⁵⁾, ἠρώτα τί ἤθελον. Τριῆρεις ἐκτὸς τῶν ὑπαρ-
χουσῶν καὶ πολλὰς ἄλλας ἐναυπηγήσαμεν. Ὁ Ἐενοφῶν ἐλυπεῖτο
μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους Ἑλληνας. Μὲ τὴν ἰδικήν σου βοήθειαν πᾶς
ποταμὸς εἶναι διαβατός. Μὲ γέλοια ἤλθον οἱ στρατιῶται εἰς τὰς
σκιγὰς. Ὁ Πρόξενος ἤθελε νὰ ἐπιτυχάνῃ τὰ πάντα μὲ τὸ δι-
καιον καὶ τὸ καλόν.

Β'. Ὁ Κλέαρχος ἐπολέμει κατὰ τῶν πέραν τοῦ Ἑλλησπόντου
Θρακῶν. Τοῦτο δὲν υπερβαίνει τὰς δυνάμεις ἀνθρώπου. Πᾶς ἄν-
θρωπος πρέπει νὰ θέλῃ νὰ ἀποθνήσκῃ πρὸς χάριν τῆς πατρίδος.
Οἱ νεώτεροι ἐστρατοπέδευον εἰς τὰς κώμας τὰς κειμένας παρὰ
τοὺς πρόποδας ⁽¹⁾ τοῦ ὄρους. Πολλοὶ πόλεις τῆς Σικελίας περι-
ῆλθον ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Καρχηδονίων. Ὁ Κύρος νομίζει ὅτι
ἀδικεῖται ἀπὸ ἡμᾶς. Ἐνεκα ⁽²⁾ φόβου ἐτράπη εἰς φυγὴν τὸ
στράτευμα. Κατὰ τὰ πάτρια θὰ πῶμεν ἐν συνοδείᾳ σάλπιγγος.
Τί κρατεῖς ⁽³⁾ ἐν τῇ ἀριστερᾷ κάτω ἀπὸ τὸ φόρεμα ;

30. α' Ἑγκλίσεις (ὀριστική, δυνητική).

Σχεδὸν ἐλησμόνησα τοὺς παλαιούς λόγους σου. Ὀλίγον ἔλει-
ψε νὰ πέσω εἰς τὴν θάλασσαν. Παρ' ὀλίγον νὰ κυριεύσουν ⁽¹⁾ τὴν

πόλιν οἱ πολέμιοι. Εὐχαριστότατα ἡμπορῶ νὰ ἀκούσω ⁽²⁾ τὸ ὄνομα τοῦ διαβάλλοντος ἡμᾶς. Εὐκόλως ἡμποροῦσες νὰ ἐξαπατηθῇς ἀκούων τοὺς λόγους τοῦ γόητος τούτου. Ὅστις ἐδλεπε τὸ δρᾶμα ἐκεῖνο θὰ ⁽³⁾ ἠῤῃχετο νὰ εἶναι πολεμικός. Δὲν ὀπῆρχε τίποτε, τὸ ὅποιον θὰ ἠδύνασθε νὰ κάμετε. Ἡμπορεῖς νὰ ἀπέλθῃς ὅπου θέλεις. Θὰ ᾔθελα πάντες οἱ ἄνθρωποι νὰ εἶναι φίλοι τῆς ἀρετῆς. Εὐκόλα, ἔταν θέλῃ ὁ Θεός, ἡμπορεῖ νὰ σώσῃ πάντα ἄνθρωπον. Δὲν ἡμπορῶ ⁽⁴⁾ ἐγὼ νὰ ψέξω τοὺς νόμους τῶν θεῶν. Ἐγὼ δ' ἴδιος θὰ σὲ ἀκολουθήσω καὶ δὲν θὰ μείνω ὀπίσω. Σὺ μὲν ἡμπορεῖς νὰ μᾶς ὠφελήσῃς ⁽⁵⁾, ἡμεῖς δὲ ἡμποροῦμεν νὰ σε κάμωμεν μέγαν. Ἡμπορεῖς νὰ λέγῃς τὴν παράκλησίν σου.

31. β' Ἐγκλίσεις (ὕποτακτικῆ, εὐκτικῆ, προστακτικῆ).

Α'. Ἄς ὑπάγωμεν εἰς τὴν Σχλαμῖνα. Νὰ μὴ ἀναμένωμεν ἄλλους, ἀλλ' ἡμεῖς ν' ἀρχίσωμεν νὰ παρακινῶμεν ⁽¹⁾ τοὺς ἄλλους εἰς τὰ κάλλιστα ἔργα. Ἄς μὴ ἀργοπορῶμεν ⁽²⁾, ἀλλ' ἄς ἐκλέξωμεν ἄρχοντας. Κάνένα νὰ μὴ ὀνειδίσῃς διὰ τὴν συμφορὰν τοῦ διότι ἡ τύχη εἶναι κοινὴ καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον. Νὰ μὴ ἀπορήσῃς, ἂν πολλὰ τῶν λεγομένων καὶ σὺ γνωρίζῃς. Κάνεις νὰ μὴ ἀθώωσῃς ⁽³⁾ μηδὲ νὰ καταδικάσῃς ⁽⁴⁾ τινά, πρὸ τοῦ νὰ ἀκούσῃς.

Β'. Εἴθε ἡ ἔρις νὰ χαθῇ καὶ ἀπὸ τοὺς θεοῦς ⁽¹⁾ καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Ἔτσι νὰ χαρῇτε ⁽²⁾ τὰ ἀγαθὰ σας, νὰ μὴ με ἀφήσετε ⁽³⁾ νὰ χαθῶ. Εἴθε νὰ μὴ μου γίνουν ἔσχα θέλω, ἀλλ' ἔσχα συμφέρουν. Ἄμποτε νὰ σ' εὐρίσκωμεν ⁽⁴⁾, Ἄδμητε, μὴ λυπούμενον.

Γ'. Ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ ζῇ, ἄς προσπαθῇ νὰ νικᾷ. Καὶ ὁ ἀπλοῦς στρατιώτης ⁽¹⁾ ἄς τολμᾷ νὰ μᾶς ἀναπτύσῃ τὴν γνώμην του ⁽²⁾. Ὅστις ἐγκρίνει ⁽³⁾ ταῦτα, ἄς ὑψώσῃ τὴν χεῖρα. Ἐμπρός, Ἀριατε καὶ σεῖς οἱ ἄλλοι Πέρσαι, εἰπατέ μας ποῖαν γνώμην ἔχετε περὶ τῆς πορείας. Ἐκ τῶν κοινῶν ὑπηρεσιῶν ⁽⁴⁾ νὰ ἀπαλλάττεσαι ὅχι πλουσιώτερος, ἀλλ' ἐνδοξότερος. Νὰ μὴ ζηλεύῃς ποτὲ κανένα ἐξ ἐκείνων, οἱ ὅποιοι κερδαίνουν ἐξ ἀδικίας. Νὰ μὴ ἀποκτᾷς φίλους πάντας τοὺς θέλοντας, ἀλλὰ τοὺς ἀξίους τῶν φυσικῶν σου χαρισμάτων ⁽⁵⁾.

32. Εὐθεῖαι ἐρωτήσεις.

Ποῖον ἀπὸ τὰ δύο, ὡς νικηταὶ οἱ Πέρσαι ζητοῦν τὰ ὅπλα ἢ ὡς δῶρα ἔνεκα φιλίας; Ἀπὸ ποῦ θὰ (¹) ἐπρομηθεύεσθε τροφάς, ἂν (²) ἡμεῖς δὲν σᾶς παρείχομεν ἀγοράν; Ἐμπορεῖ (¹) πλέον κἀνεὶς νὰ πιστεῦσῃ εἰς τὰς ὑποσχέσεις σου; Ποῦ ἔμπορεῖ νὰ καταφύγῃ τις; Νὰ εἰπῶμεν ἢ νὰ σιωπῶμεν; Νὰ ἐπιτεθῶμεν κατὰ τῶν πολεμίων ἢ νὰ περιμένωμεν τοὺς συμμάχους; Τί νὰ κάμωμεν; νὰ παραδεχθῶμεν (³) καὶ τούτους εἰς τὴν πόλιν;

33. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος ἐν τῇ ὀριστικῇ.

Α'. Ταύτην τὴν γνώμην προσπαθοῦν νὰ μᾶς πείσουν νὰ ἀποβάλωμεν. Ἡ ἀρετὴ, καὶ ἂν ἀποθάνῃ τις, συνήθως (¹) δὲν χάνεται. Συνηθίξετε νὰ δίδετε (²) μεγίστας δωρεάς εἰς τοὺς νικῶντας εἰς γυμναστικοὺς ἀγῶνας. Ὁ Φίλιππος ἤθελε νὰ δώσῃ τὴν Ἀλόνηττον εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Ὁ Σωκράτης δὲν συνήθισε νὰ εἰσπράττῃ (³) χρήματα ἀπὸ τοὺς μαθητάς του. Κἀνεὶς δὲν πλουτεῖ ταχέως δίκαιος ὢν. Ὁ τύραννος συνηθίζει (¹) καὶ νὰ χαιρετᾷ ὅλους καὶ νὰ ὑπόσχεται πολλὰ καὶ πολλάκις ἀπαλλάσσει ἀπὸ χρεῖα καὶ διανέμει ἀγροὺς καὶ εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ εἰς τοὺς περὶ ἑαυτὸν καὶ εἰς ὅλους προσποιεῖται ὅτι εἶναι φαιδρὸς καὶ πρᾶος. Τὸ μὲν κάλλος συνήθως ἢ χρόνος τὸ καταφθείρει (⁵) ἢ νόσος τὸ μακραίνει, ἢ δὲ ῥώμῃ μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφελεῖ, ἄνευ δὲ ταύτης περισσότερον τοὺς ἔχοντας (αὐτὴν) βλάπτει.

Β'. Ἄν καὶ πάλιν συλληφθῇ κλέπτων, εἶναι χαμένος. Ἄμα συνελήφθησαν ἐκπλέοντες οἱ πολιιορκούμενοι, αἱ σπονδαὶ ἦσαν λευμέναι. Καταθέσαντες τὰ ὅπλα μὲ τὸν χιτῶνα μόνον ἀνέβησαν εἰς τὸ χωρίον καὶ ἄλλος ἄλλον ἔσυρε (¹) καὶ ἄλλος εἶχεν ἀναβῆ καὶ εἶχε κυριευθῇ τὸ χωρίον. Εὐθὺς καὶ τὰ πράγματα ἐκ τῶν ἀγρῶν συνήθιζον καὶ αἱ πόλεις ἦσαν κεκλεισμέναι καὶ ἐπὶ τῶν τειχῶν ὀπλίζται ἐφαίνοντο. Ἐὰν παρουσιασθῇ τις καὶ μᾶς ἀναπτύξῃ (²) τίς παρασκευὴ θὰ ἦτο χρήσιμος εἰς τὴν πατριδα, ἀμέσως θὰ λυθῇ ὁ παρὼν φόδος. Εἰπέ τὸ πρᾶγμα καὶ ἀμέσως ἔγινε (³).

34. Α' Δευτερεύουσαι προτάσεις (εἰδικαί, αἰτιολογικαί, τελικαί).

Α'. Ἡξεύρετε καλῶς πάντες ὅτι πλείστον διαφέρει φήμη καὶ συκοφαντία. Ἴσως εἴμπορεῖ ⁽¹⁾ τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἔπρεπεν ὁ Σωκράτης νὰ μὴ διδάσκῃ τοὺς μαθητάς του τὰ πολιτικά. Ἐννοεῖτε ⁽²⁾ ὅτι ὀλιγώτερον θύναται νὰ γίνῃ στάσις ἑνὸς ἄρχοντος παρὰ πολλῶν. Ὁ Θεμιστοκλῆς φανερὰ εἶπεν ὅτι ἡ πόλις ἔχει τειχισθῇ. Ὁ Περικλῆς ἀγορεύων ἔλεγεν ⁽³⁾ εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι ὁ Ἀρχίδαμος ἦτο μὲν φίλος του, ἀλλ' ὅμως δὲν ἔγινεν ἐπὶ κακῷ τῆς πόλεως. Πάντες ἐνόησαν, ὅτι ὁ φόβος ἦτο μάταιος. Ὁ Κύρος ἐγνώριζεν, ὅτι ὁ βασιλεὺς κατεῖχε τὸ μέσον τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος.

Β'. Ἐπειδὴ τοιαῦτα πολλὰ ἔχουν γίνεαι, πρέπει νὰ δυσπιστῇτε ⁽¹⁾ εἰς τοὺς λόγους τῶν κατηγορῶν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐκάκισον τὸν Περικλέα, διότι στρατηγὸς ὢν δὲν ἐπεξήρχετο κατὰ ⁽²⁾ τῶν Πελοποννησίων. Ὁ Δερκυλίδας ἡὺχαριστεῖτο, διότι ⁽³⁾ οἱ περὶ τὸν Ἄρακον ἐπρόκειτο ⁽⁴⁾ νὰ ἴδουν τὰς πόλεις ἐν εἰρήνῃ διαγούσας. Ὁ Κλέαρχος ἐδυσφόρει ⁽⁵⁾, διότι ὁ Πρόξενος πρῶτος διηγεῖτο τὸ πάθημά του. Οἱ Πέρσαι, ἐπειδὴ εἶδον τὴν βοήθειαν, συνηθροίσθησαν καὶ ἀντιπαρετάχθησαν. Ἐπειδὴ τὴν νύκτα ἡγρούνησαν, ἐκοιμῶντο ⁽⁶⁾ ἔλην τὴν ἡμέραν.

Γ'. Ὁ Τισσαφέρνης διενεοῖτο νὰ λύσῃ τὴν γέφυραν, διὰ νὰ μὴ διαβῶσιν οἱ Ἕλληνες, ἀλλ' ἀποκλεισθῶσιν ⁽¹⁾ ἐν μέσῳ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς διώρυγος. Πρὸς τοὺς θεοὺς εἴμεθα εὐσεβεῖς ⁽²⁾ καὶ τὴν δικαιοσύνην ἀσκοῦμεν μὲ τὸν σκοπὸν νὰ διάγωμεν τὸν βίον μετὰ πλείστων ἀγαθῶν. Ὁ Μένων ἐπεθύμει μὲν νὰ τιμᾶται, διὰ νὰ κερδαίνῃ περισσότερα, φίλος δὲ ᾗθελε νὰ εἶναι τῶν μεγάλων πολιτικῶν, διὰ νὰ μὴ τιμωρῇται ⁽³⁾ ἀδικῶν. ἤξιζε ⁽⁴⁾ νὰ εἴσται παρῶν, διὰ νὰ ἤκουε τοὺς σοφωτάτους τῶν σημερινῶν ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἐπρεπε καὶ τοῦτο προσέτι νὰ γράψῃς ἐν τῷ νόμῳ, διὰ νὰ ὑπῆρχον σήμερον εἰς τοῦτον τὰ ἐκ τοῦ νόμου δίκαια.

35. Β' Δευτερεύουσαι προτάσεις (ὑποθετικά, ἀποτελεσματικά).

Α'. Ἄν εἰ θεοὶ κάμνουν ⁽¹⁾ τι αἰσχρὸν, δὲν εἶναι θεοί. Ἄν

ἐγὼ τὸν Φαῖδρον ἀγνοῶ, καὶ τὸν ἑαυτὸν μου ἔχω λησμονήσει. "Αν δὲν φονεύσης τὸν Ἑκτορα, Ἀχιλλεῦ, σὺ ὁ ἴδιος θὰ φονευθῇς ⁽²⁾. "Αν προεβλέπομεν φοβερόν τι, θὰ σοῦ τὸ προελέγομεν. Δὲν θὰ ἐγίνετο κύριος ⁽³⁾ τῶν νήσων ὁ Ἀγαμέμνων, ἂν δὲν εἶχε καὶ ναυτικόν τι. "Αν ἦσαν γενναῖοι ⁽⁴⁾ ἄνδρες, δὲν θὰ ἐπασχον ταῦτα. "Αν θέλῃ ὁ θεός, θὰ ἔλθω εἰς σὲ αὐριον. "Αν δὲν θέλωμεν τῶρα νὰ πολεμῶμεν ἐκεῖ, ἐδῶ ἴσως θ' ἀναγκασθῶμεν νὰ κάμωμεν τοῦτο. Νὰ φοβῆσαι τὰς διαβολάς, καὶ ψευδεῖς ἂν εἶναι. "Αν τις τοὺς ἄρχοντας τοῦ λαοῦ ⁽⁵⁾ ᾔθελε προτρέψει ἐπ' ἀρετὴν, καὶ τοὺς δύο ᾔθελεν ὤφελῃσει. Ἐὰν περιέλθωμεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ⁽⁶⁾ τοῦ βασιλέως, τί νομίζομεν ὅτι ᾔθελομεν ⁽⁷⁾ πάθει; Εὐρισκον ὅτι ἡ πόλις μας μὲ κἀνένα ἄλλον τρόπον δὲν ᾔθελεν ⁽⁸⁾ ἡσυχάσει πλὴν ἂν ᾔθελον ⁽⁹⁾ ἀποφασίσαι αἱ μέγισταί τῶν πόλεων νὰ φέρουν ἔξω τὸν πόλεμον εἰς τὴν Ἀσίαν.

Β'. Οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰς τόσῃν ἀπλησίαν ἐφθασαν, ὥστε καὶ τὴν κατὰ θάλασσαν ἀρχὴν ἐπιθυμοῦν νὰ λάβουν. Τόσους ἔππους ἔχουν ⁽¹⁾ οἱ πολέμιοι, ὥστε ἡμεῖς καὶ νικῶντες οὐδένα θὰ ἐφονεύομεν. Ὁ Βρασιῖδας ἔμενεν ἐπὶ ὑψηλοῦ τόπου ⁽²⁾, ὥστε δὲν θὰ ἐλάνθανεν αὐτὸν ὁ Κλέων ἐπιπίπτων μετὰ τοῦ στρατοῦ. Τόσον ἐλαφροὶ ἦσαν οἱ βάρβαροι, ὥστε καὶ ἀπὸ πλησίον φεύγοντες νὰ γλυτώνουν ⁽³⁾. Οὐδεὶς ποτε ἐφθασεν εἰς τοσαύτην ἀναλδείαν, ὥστε νὰ τολμήσῃ νὰ κάμῃ τοιοῦτόν τι. Οἱ βάρβαροι εἶπον ὅτι θὰ ἀποδώσουν εἰς τοὺς Ἑλληνας τοὺς νεκροὺς μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ μὴ καίουν τὰ χωρία. Ἐγὼ πάντοτε τοιοῦτος εἰμαι, ὥστε εἰς κἀνένα ἄλλον νὰ μὴ πείθωμαι παρὰ εἰς τὸν λόγον.

36. Γ' Δευτερεύουσαι προτάσεις (χρονικαί, ἀναφορικαί).

Α'. Ἦτό ποτε χρόνος, κατὰ τὸν ὅποιον θεοὶ μὲν ὑπῆρχον, θνητὰ δὲ γένη δὲν ὑπῆρχον. Ὁ διδάσκαλος μοῦ εἶπεν ὅτι, δσάκις ⁽¹⁾ παρουσιάζετο ἀνάγκη νὰ κρίνω τίνας ἐκ τῶν δύο ἦτο ὁ χιτῶν, ἔπρεπε νὰ σκέπτομαι τίς εἶναι δίκαιον νὰ ἔχῃ τὸν χιτῶνα. Ἐγὼ συνηθίζω νὰ σηκώνωμαι ἀπὸ τὴν κλίνην ⁽²⁾, καθ' ἣν ὦραν ⁽³⁾ θὰ εἶναι δυνατόν νὰ εὔρω τινὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ του ⁽⁴⁾, ἐὰν τυχαίῃ νὰ ἔχω ἀνάγκην ⁽⁵⁾ νὰ ἴδω κἄποιον. Εὐθὺς ὥς εἶδον

τοὺς πολεμίους ἐν Μαντινείᾳ οἱ Ἀθηναῖοι, ὥρμησαν κατ' αὐτῶν ἐπιθυμοῦντες σφοδρῶς ⁽⁶⁾ νὰ ἀνασώσωσι τὴν προγονικὴν δόξαν. Ἐκαμαν συνθήκας εἰρήνης ὁ Δερκυλίδας καὶ ὁ Φαρνάδαξος, ἕως ὅτου ⁽⁷⁾ ἤθελον ἀναγγεῖσθαι τὰ λεχθέντα ὑπ' αὐτῶν εἰς τὴν Λακεδαιμόνα. Ἡμεῖς τὴν Μεσσήνην ἐκυριεύσαμεν, προτοῦ νὰ οἰκισθῶσι τινες τῶν Ἑλληνίδων πόλεων. Δὲν πρέπει ἀπ' ἐδῶ νὰ ἀπέλθῃ, προτοῦ τιμωρηθῇ ⁽⁸⁾. Ἐγὼ δὲν λέγω ποτὲ κίνενα εὐδαιμόνα, προτοῦ ⁽⁹⁾ μάθω ὅτι ἐτελείωσε καλῶς τὸν βίον του. Προσελθόντες πρὸς τὸν Ξενοφῶντα παρεκάλουν νὰ μὴ ἀπέλθῃ, προτοῦ παραδῶσῃ τὸ στράτευμα εἰς τὸν Θίβρωνα.

Β'. Ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Τισσαφέρνης ὅσους ἠμπόρεσαν ἀπὸ ἡμᾶς ἔχουν συλλάβει. Ὁ Ἀριαῖος, τὸν ὅποιον ἡμεῖς ἠθέλωμεν νὰ καταστήσωμεν βασιλέα, τῶρρα προσπαθεῖ νὰ μᾶς κάμῃ κακόν. Ὅσοι πρὸς τὰς συμφοράς ἤκιστα μὲν λυποῦνται, μάλιστα δὲ ἀντέχουν, οὗτοι εἶναι ἄριστοι. Παράδοξον ⁽¹⁾ πρᾶγμα κάμνεις, ποῦ δὲν μᾶς δίδεις τίποτε. Οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζον ναυτικόν, τὸ ὅποιον νὰ πέμψουν ⁽²⁾ εἰς τὴν Λέσβον. Τίς ἐξ ἡμῶν εἶναι τόσο μωρός ⁽³⁾, ὥστε νὰ ἀγνοῇ ὅτι ὁ ἐκεῖ πόλεμος θὰ ἔλθῃ ἐδῶ; Κενοτάφιον ἐποίησαν διὰ τοὺς ⁽⁴⁾ νεκροὺς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους δὲν εὗρισκον. Εἰς τὸν ἄνδρα, τὸν ὅποιον θὰ ⁽⁵⁾ ἐκλέξετε, θὰ πείθωμαι.

37. Α' Δευτερεύουσαι προτάσεις (πλάγια ἐρωτήσεις).

Α'. Τῶρρα θὰ ἀκούσετε διὰ ποῖον λόγον καὶ πῶς ἐπράχθησαν ταῦτα. Τίς δὲν γνωρίζει ἐκ παλίων ⁽¹⁾ συμφορῶν εἰς πόσῃν εὐδαιμονίαν κατέστησαν; Ἀπορεῖς ἂν εἶναι διδασκτὸν ἢ ἀρετὴ; Ἄς σκεφθῶμεν, ἄρ' αὖ γε τὸ τιμωρεῖσθαι εἶναι μέγιστον τῶν κακῶν; Σᾶς ἐπιτρέπω νὰ σκεφθῇτε μετὰ τῶν ἄλλων, ποῖον ἀπὸ τὰ δύο θέλετε νὰ πολεμῇτε ἐναντίον μας ἢ νὰ εἰσθε φίλοι μας. Ἄν ἔχωμεν ἀνάγκην ⁽²⁾ καὶ ἄλλων ἀνδρῶν ἢ ὄχι, ἄλλοτε θὰ σκεφθῶμεν. Ἄν εἶναι ἀληθὲς ἢ ὄχι ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον λέγεις, θὰ προσπαθίσω νὰ μάθω.

Β'. Ὁ νομοθέτης διαρρήδην ἀπέδειξε ποῖοι πρέπει νὰ δημηγορῶσι καὶ ποῖοι δὲν πρέπει. Σᾶς παρακχλῶ νὰ ἐξετάσετε ⁽¹⁾ ἂν λέγω δίκαια ἢ ὄχι. Δὲν γνωρίζω ἂν τις θὰ εἰργάζεται τοσόν

ὀλίγον, ὥστε νὰ μὴ λαμβάνῃ τὰ ἀρκούντα εἰς τὸν Σωκράτη. Δὲν γνωρίζω πῶς θὰ ⁽²⁾ ἐπραττε περισσότερον σύμφωνα με τὸν νόμον ὁ Θρασύλοχος. Σκέπτομαι πῶς ⁽³⁾ θὰ ὀραπετεύσω ἀπὸ σέ. Εἰς τὸν Εὐέρξην ἀποροῦντα πῶς νὰ ἐξοικονομήσῃ τὴν παροῦσαν περίστασιν ⁽¹⁾ προσήλθεν ὁ Ἐφιάλης.

38. Προτάσεις ἐνδοιαστικάι.

Μήπως κρίνεις ἄξιον ὁ ἄδικος νὰ πλεονεκτῇ τοῦ δικαίου ; Ὁ Κύρος ἐφοδεῖτο μήπως ὁ βασιλεὺς κατακόψῃ τὸ Ἑλληνικὸν στρατεύμα ἐλθὼν ⁽¹⁾ ὀπισθεν (αὐτοῦ). Φοδοῦμαι μήπως λησμονήσωμεν ⁽²⁾ τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδον. Μήπως δὲν εἶναι τοῦτο θεμιτόν ; Φοδοῦμαι μήπως δὲν σοῦ ὑποσχεθῇ κάνεις τοῦτο τὸ ἔργον. Ἐφοδῆθησαν οἱ Κερασούντιοι μήπως λύσσω τις ὥσπερ εἰς κύνας εἶχεν ἐμπέσει εἰς ἡμᾶς. Ἄν εἰς ἐκ τῶν λόχων δυνηθῇ νὰ ἀναδῇ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, δὲν (ὑπάρχει φόδος ὅτι) θὰ μείνῃ πλέον κάνεις ἐκ τῶν πολεμίων. Θὰ στερηθῶ τοιοῦτου φίλου, ὅποιον ἐγὼ (ὑπάρχει φόδος ὅτι) κάνένα ποτὲ δὲν θὰ εὕρω. Οὐδεὶς κίνδυνος ἐφαίνετο ὅτι ἦτο μήπως τις ἐπακολουθήσῃ ⁽³⁾, ὅτε αὐτοὶ θὰ ἐπορεύοντο ἄνω.

39. Ἀπαρέμφατον.

Α'. Τὸ νὰ εὐτυχοῦν ⁽¹⁾ παρ' ἄξιαν ἀφορμὴ τοῦ νὰ φρονοῦν κακῶς εἰς τοὺς ἀνόητους γίνεται. Τὰ ἄλλα ζῶντα μανθάνουν τὸ νὰ περὶθωνται ἐκ τῶν ἐξῆς δύο, ἐκ τοῦ ὅτι τιμωροῦνται ἀπειθοῦντα καὶ ἐκ τοῦ ὅτι τυγχάνουν περιποιήσεως ⁽²⁾ προθύμως ὑπηρετοῦντα. Δύο νὰ θεωρῇς καταλλήλους περιστάσεις ⁽³⁾ τοῦ νὰ λέγῃς, ἢ περὶ ὧν γνωρίζεις σαφῶς ἢ περὶ ὧν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἴπῃς· διότι κατὰ ταύτας μόνον τὰς περιστάσεις ὁ λόγος εἶναι προτιμότερος ⁽⁴⁾ τῆς σιωπῆς, κατὰ δὲ τὰς ἄλλας καλύτερον εἶναι νὰ σιωπῇς ἢ νὰ ὁμιλῇς. Ποῖος ἀπὸ τούτων δύο ἡμπορεῖ νὰ ⁽⁵⁾ ἐκπολιорκηθῇ ταχύτερον, ὁ ἔχων ἀνάγκην πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι δυσκολώτατον νὰ εὕρῃ, ἢ ὁ ἀρκούντως χρησιμοποιοῦν ἐκεῖνα, τὰ ὅποια εἶναι εὐκολώτατον νὰ ἐπιτύχῃ ⁽⁶⁾ ; Μηδέποτε αἰσχρόν τι ποιήσας ἐλπίζε ὅτι θὰ διαλάβῃς. Νόμιζε ὅτι ἀρμόζει ⁽⁷⁾ νὰ ἀπιστῇς εἰς τοὺς πονηροὺς, ὅπως ἀκριδῶς (ἀρμόζει) νὰ ἔχῃς ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς χρηστοὺς. Ὁ Τιρίδαζος εἶπεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ

Ἑμμ. Γ. Παντελάκη—Μεθοδικὸν Συντακτικόν

διαλεχθῇ με τοὺς ἄρχοντας· οἱ δὲ στρατηγοὶ ἀπεφάσισαν ⁽⁸⁾ νὰ τὸν ἀκούσουν· καὶ προσελθόντες ἡρώτων τί θέλει· ἐκεῖνος δὲ εἶπεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ συνάψῃ συνθήκας ἐπὶ τῷ ὄρῳ ⁽⁹⁾ μῆτε αὐτὸς τοὺς Ἕλληνας νὰ ἀδικῇ μῆτε ἐκεῖνοι νὰ καίωσι τὰς οἰκίας.

Β'. Σκοπεύω ⁽¹⁾ νὰ σὲ συμβουλεύω ποῖα πρέπει νὰ ὀρέγωνται οἱ νεώτεροι καὶ ἀπὸ ποῖα νὰ ἀπέχουν καὶ μὲ ποίους ἀνθρώπους νὰ συναναστρέφονται ⁽²⁾. Ἐγὼ φρονῶ ὅτι εὐχαριστότερον ἤθελον ⁽³⁾ καταχωσθῇ ⁽⁴⁾ εἰς τὴν γῆν δεκάκις παρὰ νὰ φανῶ ⁽⁵⁾ τόσον ταπεινός. Ἐὰν ναύκληρός τις ἤθελεν ἐπιτρέψει εἰς σὲ τὸ πλοῖον νὰ κυβερνᾷς, ὅστις δὲν γνωρίζεις, ἔχεις ἐλπίδα τινὰ ὅτι δὲν θὰ κατέστρεφες ⁽⁶⁾ καὶ τὸν ἑαυτὸν σου καὶ τὸ πλοῖον; Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐνόμιζον ἢ ὅτι ἤθελον ἀποστήσει πρὸς ἑαυτοὺς τὸν Τιρίβαζον ἢ ὅτι τοῦλάχιστον ⁽⁷⁾ ἤθελον παύσει αὐτὸν νὰ τρέφῃ ⁽⁸⁾ τὸ ναυτικὸν τοῦ Κόνωνος. Ἄν με λάθῃς ἡπατημένον εἰς τὴν μαντικὴν, νὰ διακηρύττῃς ⁽⁹⁾ ὅτι ἐγὼ εἶμαι μάντις ψευδής. Πολλοὶ λόγοι γίνονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ σχεδὸν ⁽¹⁰⁾ καθ' ἑκάστην ἡμέραν περὶ τῶν ἀδικιῶν, τὰς ὁποίας διαπράττει ὁ Φίλιππος. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Σόλωνος κατέλαβε τὸν Κροίσον νέμεσις μεγάλη ἐκ θεοῦ, ὡς ἡδυνάτό τις νὰ εἰκάσῃ, διότι ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο ὁ εὐτυχέστατος πάντων τῶν ἀνθρώπων. Περὶ τούτων ἐπὶ τοῦ παρόντος ⁽¹¹⁾ νομίζω ὅτι ἱκανὰ εἶναι τὰ εἰρημένα. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς ἐκεῖνους εἰσθε χαμένοι, ὁ δὲ δῆμος οὐκ ἔσωσεν. Ὁ Ἀγησίλαος χρησιμοποιοῦν τὸ Κύρειον στράτευμα ὀλίγον ἔλειψε νὰ γίνῃ κύριος τῆς ἐντὸς τοῦ Ἄλως χώρας. Ὁ τῶν Βισαλτῶν βασιλεὺς εἶπεν ὅτι ἐκουσίως ⁽¹²⁾ δὲν θὰ γίνῃ δουλὸς τοῦ Ξέρξου.

40. Μετοχή.

Α'. Ὅταν τις πολεμῇ κατ' ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι συλλέγονται ἐκ πολλῶν τόπων, πρέπει νὰ ἐπιτίθεται κατ' αὐτῶν, ἐν ᾧ ἀκόμη εἶναι διεσπαρμένοι. Ὁ Κόνων, ὅστις διὰ πλείστας ἀρετὰς ἐπρώτευσεν τῶν Ἑλλήνων, ὅτε ἐδυστύχησε, πρὸς τὸν Εὐαγόραν κατέφυγεν. Εἶχον πεισθῇ ὅτι μέγας ἦτο ὁ κίνδυνος, ὅστις εἶχε καταλάβει τὴν πόλιν. Ἐὰν ὁ ῥήτωρ χρησιμοποιεῖ ⁽¹⁾ τὴν ῥητορικὴν ἀδίκως, πρέπει νὰ μὴ κατηγορῶμεν ἐκεῖνον ⁽²⁾, ὅστις ἐδίδαξεν, ἀλλ' ἐκεῖνον, ὅστις ἀδικεῖ καὶ οὐχὶ ὀρθῶς χρησιμοποιεῖ τὴν ῥη-

τορικὴν. Νοῦς εἶναι ὅστις διακοσμεῖ τὰ πάντα καὶ εἶναι αἷτιος πάντων. Χωρὶς νὰ τὸ καταλαμβάνῃ ⁽³⁾ ἔτρεφε φονέα τοῦ παιδὸς του ὁ Κροῖσος. Μέγιστον τῶν κακῶν τυγχάνει νὰ εἶναι τὸ ἀδικεῖν. Ἀπὸ ποῦ ἤμποροῦμεν νὰ ἀρχίσωμεν νὰ ἐπαινῶμεν τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας; Ἐπτά ἡμέρας ἀδιαλείπτως ⁽⁴⁾ ἐμάχοντο. Δὲν θὰ παύσω νὰ λέγω τοιοῦτους λόγους. Ἡ ψυχὴ φαίνεται ὅτι εἶναι ἀθάνατος. Οἱ δικασταὶ ἐγνώριζον καλῶς ὅτι ὁ μὲν Μέλητος ἐψεύδατο, ὁ δὲ Σωκράτης ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν. Ἐδίδεσκον ὅτι ὅλοι εἰ φίλοι σου ἐκουσίως συνηκολούθουν. Δὲν θ' ἀνεχθῶμεν νὰ σὲ βλέπωμεν νὰ πορθῇς ⁽⁵⁾ τὴν χώραν μας. Ἐχῶ κουρασθῇ πλέον νὰ βαδίζω καὶ νὰ τρέχω. Χαίρω νὰ συνομιλῶ με τοὺς πολὺ γέροντας. Δυσηρεστοῦντο ⁽⁶⁾ διότι ἠλέγχοντο διὰ τὰ ἁμαρτήματά των. Ὅσοι ἐκ τῶν δούλων καταλαμβάνω ⁽⁷⁾ ὅτι, καίτοι εὐεργετοῦνται ὑπ' ἐμοῦ, προσπαθοῦν νὰ μὲ ἀδικοῦν, τούτους με τὴν ἰδέαν ὅτι εἶναι ἀθεράπευτοι ⁽⁸⁾ πλεονέκται ἐκδιώκω εὐθύς.

Β'. Ὁ Κύρος ἀπῆτει ⁽¹⁾ νὰ δοθοῦν εἰς αὐτὸν αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις, ἐπειδὴ ἦτο ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως. Ἐσκέφθησαν ⁽²⁾ νὰ πέμψουν πρέσβεις εἰς τὴν Λακεδαίμονα διὰ νὰ ζητήσουν ναύαρχον τὸν Λύσανδρον. Φρονεῖς ⁽³⁾ οὐ ὅτι ἡ Ἀλκηστὶς ἤθελεν ⁽⁴⁾ ἀποθάνει ὑπὲρ τοῦ Ἀδμήτου ἢ ὁ Ἀχιλλεὺς ἤθελε μετὰ τὸν Πάτροκλον ἀποθάνει ⁽⁵⁾, ἂν δὲν ἐνόμιζον ὅτι θὰ εἶναι ἀθάνατος μνήμη περὶ τῆς ἀρετῆς των; Δὲν θὰ δυνηθῇς νὰ εὐδαιμονῇς, ἐὰν δὲν κοπιᾷσῃς. Ἄν καὶ ὀλίγα δυνάμεθα νὰ προβλέπωμεν περὶ τοῦ μέλλοντος, πολλὰ ἐπιχειροῦμεν νὰ πράττωμεν. Ὁ Κύρος, ἐπειδὴ ἦτο παῖς φιλόκαλος καὶ φιλότιμος, ἠὺχαριστεῖτο ἀπὸ ⁽⁶⁾ τὴν στολήν. Οἱ περὶ τὸν Φυλλίδαν ἐκήρυκτον νὰ ἐξέλθουν πάντες οἱ Θηβαῖοι, διότι τάχα ⁽⁷⁾ εἶχον φονεύσει τοὺς τυράννους. Οἱ Ἀθηναῖοι παρσκευάζοντο με τὸν σκοπὸν νὰ πολεμήσουν.

41. Ἀπόλυτος γενικὴ καὶ αἰτιατικὴ.

Α'. Ὅποια ἀκριβῶς λέγετε, ὅταν ἐγὼ εἶμαι παρών, τοιαῦτα περὶ ἐμοῦ νὰ φρονῆτε, ὅταν εἶμαι ἀπών. Ἐπειδὴ οὐδὲν ἐκ τῶν δεόντων σεῖς πράττετε, τὰ πράγματα ἔχουσι κακῶς. Ἐπειδὴ τῷ ὄντι ⁽¹⁾ ἀσυνήθιστος εἶχεν ὑπάρξει εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους ἡ τοιαύτη συμφορὰ, πολὺ πένθος ἦτο εἰς τὸ Λακωνικὸν στρα-

τευμα. Ὅταν δύο ἄνθρωποι συζητοῦν ⁽²⁾, ἐὰν ὁ εἰς θυμῶνῃ, σοφώτερος εἶναι ὁ μὴ ἀντιτείνων εἰς τοὺς λόγους του. Ἐρώτα ὅ, τι θέλεις μὲ τὴν ἰδέαν ⁽³⁾ ὅτι ἐγὼ θὰ εἶπω τὴν ἀλήθειαν. Ἐγὼ τοὺς τοῦ λόγους ἔχω εἶπει οὐχὶ διότι ἔχω τὴν γνώμην ὅτι πρέπει ⁽⁴⁾ σεῖς νὰ πράττετε ἤδη ταῦτα οὐδὲ διότι οὐδεμίᾳ ἄλλῃ ἐνυπάρχει ἐν ταῖς πράγμασι σωτηρία, ἀλλὰ διότι θέλω νὰ σᾶς κάμω νὰ ⁽⁵⁾ πεισθῇτε διὰ καὶ ταύτας τὰς συμφορὰς καὶ πολὺ φοβερωτέρας τούτων πρέπει νὰ ὑπομένετε, πρὶν κάμετε περὶ τῆς Μεσσηνίας συνθήκας (τοιαύτας), ὁποῖας σᾶς διατάσσουν.

Β'. Εἰς τοὺς συμμάχους ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐπιχειρῶσι τὸν πόλεμον, διότι ἦσαν ἀπαράσκευοι, ἂν καὶ ἦτο ἀποφασισμένον ⁽¹⁾ ὑπ' αὐτῶν νὰ πολεμῶσιν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐλθόντες πρὸς τοὺς Θηβαίους παρεπονέοντο ⁽²⁾ ὅτι, ἐν ᾧ ἦτο γεγραμμένον ἐν ταῖς συνθήκαις ἕκαστοι διὰ τῆς ἐκυτῶ χώρας νὰ μὴ ἀφήνωσι ⁽³⁾ πολεμίους νὰ διέρχωνται, αὐτοὶ ἀφήκαν τοὺς Λακεδαιμονίους κατὰ θάλασσαν νὰ παραπλευσῶσιν. Ὁ Ἄγις, ἐπειδὴ ἄλλο τι ἀπεφάσισεν ⁽⁴⁾ ἐξαίφνης, κατὰ τάχος τὸ στράτευμα ὤσῃγει ὀπίσω ⁽⁵⁾. Ὁ Κύρος δὲν συνεφώνει ⁽⁶⁾ μὲ τὸν Χρυσάνταν, διότι κατὰ τὴν γνώμην του ⁽⁷⁾ ἦτο αἰσχρὸν νὰ μὴ ἀξιῶνται τῶν μεγίστων τιμῶν ὁ πλεῖστος κοπιᾶζων καὶ ὠρελὼν τὸ κοινόν. Σὺ πρῶτος μὲ τὴν ἰδέαν ⁽⁷⁾ ὅτι τὸ κλέπτειν δὲν εἶναι ἀναγκαῖον κατηγορεῖς τὸν κλέπτοντα καὶ ἀρπάζοντα καὶ δὲν τὸν συγχωρεῖς ⁽⁸⁾, ἀλλὰ τὸν τιμωρεῖς.

42. Τὰ εἰς -τος καὶ -τέος ῥηματικά.

Βλέπων τὰ δυνάμενα νὰ βλέπωνται καὶ ἀκούων τὰ δυνάμενα ν' ἀκούωνται γινώσκεις αὐτά. Πρέπει νὰ ὑποφέρωμεν τὴν τύχην. Ὅσα ⁽¹⁾ μὲν ἐργασθῇ ὁ νοῦς, ταῦτα εἶναι τὰ ἐπαίνου ἄξια, ὅσα δὲ μὴ, τὰ φόγου ἄξια. Πρέπει νὰ εὐεργετῶνται ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων ἐπιδιώκεται ἡ συμμachiα. Ὅσα ὑπὸ τῶν ἐλευθέρων ἐνόμιζον ὅτι ἔπρεπε νὰ πράττωνται, ταῦτα εἰς τοὺς δούλους ἀπηγόρευσαν νὰ πράττωσιν. Ὁ ἀδικῶν πρέπει νὰ τιμωρῇται ⁽²⁾. Ὑπάρχουν μερικοὶ ἄγῶνες, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ ἀγωνίζεται τις ὅχι πρὸς ἀνθρώπους, ἀλλὰ πρὸς αὐτὰ τὰ πράγματα, τῶν ὁποίων δὲν εἶναι εὖ οἶλον νὰ ἐπικρατήσῃ τις ⁽³⁾. Τοῦτο νομίζω ὅτι πρέπει πρῶτον νὰ σκεπτώμεθα, πῶς ⁽⁴⁾ θὰ ἀγωνισθῶμεν κάλλιστα. Ὅστις

ἐκ τῶν οἰκειῶν ἀσθενεῖ, περὶ αὐτοῦ πρέπει σὺ νὰ φροντίζῃς, ὥπως (⁵) θεραπεύηται. Σὺ πρέπει νὰ προνοῇς καὶ νὰ φροντίζῃς, ὥπως μὴ ἡ διὰ τὸ ἔτος ὠρισμένη (⁶) δαπάνη εἰς τὸν μῆνα δαπανᾶται (⁷).

43. Πλάγιος λόγος.

Ὁ Χειρίσοφος ἔλεγεν ὅτι ὁ Ἀριαῖς ἰσχυρίζετο (¹) ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ Πέρσαι καλύτεροί του, οἱ ὅποιοι δὲν θὰ ἡνείχοντο αὐτὸς νὰ γίνῃ βασιλεὺς. Οἱ στρατηγοὶ διηγοῦντο ὅτι αὐτοὶ μὲν κατὰ τῶν πολεμίων ἔπλεον, τὴν δὲ περισυλλογὴν (²) τῶν ναυαγῶν προσέταξαν εἰς ἄνδρας ἐκ τῶν τριηράρχων ἱκανοῦς. Ἦκουσεν (³) ὁ Δερκυλίδης ὅτι οἱ βάρβαροι εἶχον περάσει πάλιν τὸν Μαίανδρον. Ὁ Κύρος εἶπεν ὅτι, εὐθὺς ὥς (⁴) λήξῃ ἡ ἐκστρατεία, αὐτὸς θὰ ἀποστείλῃ τὸν Ξενοφῶντα. Ἀπεκρίθη ὁ Κλείνωρ ὅτι πρότερον θὰ ἐφρονεύοντο παρὰ νὰ παραδώσουν τὰ ὅπλα. Ὁ Μειδίας ἡρώτα ὑπὸ ποίους ὄρους (⁵) δύναται νὰ γίνῃ σύμμαχος. Ὁ Σωκράτης προσεπάθει νὰ δεικνύῃ εἰς κάποιον, ὅτι ἐνόμιζε μὲν ὅτι ἦτο σοφός, δὲν ἦτο ὁμοῦς. Ὁ Ὀρόντας ἀπεκρίθη ὅτι, καὶ ἂν ἤθελε γίνεαι πιστὸς εἰς τὸν Κύρον, δὲν ἦτο δυνατόν (⁶) ποτε νὰ φανῇ εἰς αὐτὸν τοιοῦτος.

44. Τὰ ἀρνητικὰ μέρη.

Τὸ νὰ ἀξιοῦνται τῶν ὁμοίων οἱ μὴ ὅμοιοι δὲν εἶναι δίκαιον. Εἰς πυγμάχος ἐναντίον δύο ὅχι πυγμάχων εὐκόλως δύναται νὰ (¹) ἀντιπαραταχθῇ. Μοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι φοβερόν, ἂν ὁ εἰπὼν περὶ ὁμῶν ὅχι τὰ ἄριστα πάθῃ τὰ ἴδια μὲ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος δὲν εἶπε τίποτε. Ὅποιος δὲν εἶναι ἱατρὸς βεβαίως (²) εἶναι ἀνεπιστήμων ἐκείνων, τῶν ὁποίων ὁ ἱατρὸς εἶναι ἐπιστήμων. Καὶ ἂν δὲν εἶμαι ἐγὼ παρών, γνωρίζω (³) ὅτι τὸ ὄνομά μου θὰ σε φυλάξῃ. Εἶπαν ὅτι οὗτος δὲν ἔπαθε κακόν τι. Συνεδούλευον τὸν Κύρον νὰ μὴ μάχηται. Ἔχω πεισθῇ ὅτι τὰ πλεῖστα ἔχομεν πάθει διὰ τὸ ὅτι δὲν (⁴) θέλομεν νὰ πράττωμεν τὰ πρέποντα παρὰ διὰ τὸ ὅτι δὲν τὰ ἐννοοῦμεν (⁵). Δὲν εἶναι ἀληθές ὅτι ἐγὼ μὲν εἶπον ταῦτα, εἰς οἷς δὲ δὲν ἐραυνόμην (⁶) ὅτι ἔλεγον ὀρθῶς, ἀλλὰ καὶ εἰς οἷς ἤρεσκον ταῦτα. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐνόμιζον ὅτι οἱ πολέμιοι ἦσαν σχεδὸν (⁷) εἰς τὸν Πειραιᾶ παρόντες. Ὅταν συναθροίσῃ τὸ στράτευμα ὁ βασιλεὺς, ἐξάπαντος (⁸) θὰ ἐπιτεθῇ καθ' ἡμῶν. Πρὶν

νά μὴ ἐλπίζῃς ὅτι θὰ διαλάβῃς πράξας αἰσχροὺς τι⁽⁹⁾. Πόθεν ἐγὼ νομίζω ὅτι ἡ ἀρετὴ δὲν εἶναι τι διδασκτὸν οὕτως παρασκευαστὸν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, θὰ σᾶς εἴπω. Παράδοξον εἶναι νὰ ἀρνῶνται ὅτι ἔγιναν μὲ ἡμᾶς διαλλαγαί. Οἱ τριάκοντα καλέσαντες τὸν Σωκράτην ἀπηγόρευσαν εἰς αὐτὸν νὰ διαλέγεται μετὰ τοὺς νέους. Ὁ Σωκράτης μόνος ἐκ τῶν πρυτάνεων ἠναντιώθη νὰ πράξῃ τι ⁽⁹⁾ παρὰ τοὺς νόμους. Τίς νομίζει ὅτι θὰ ⁽¹⁰⁾ ἀρνηθῇ ὅτι δὲν γνωρίζει καλῶς ⁽¹¹⁾ τὰ δίκαια ; Εἰς τὸν Δαρεῖον φοβερὸν ἐφαίνετο ὅτι ἦτο νὰ μὴ νικήσῃ τοὺς Ἕλληνας. Καὶ εἰς ἐμὲ εἶναι αἰσχροὺς νὰ μὴ εἴπω ὅτι ἡ ἐπιστήμη εἶναι κράτιστον πάντων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- 1**—A'. 1 αὐτός. 2 οἶδα. 3 μέλλω. 4 ἐπί.—B'. 1 βαρέως φέρω. 2 ἐπαγγέλλομαι.—Γ'. 1 ἀποπέμπω. 2 οἶχομαι. 3 χρῶμαι.
- 2**—1 αἰρούμαι. 2 καθίσταμαι. 3 αἶρω. 4 λαγχάνω. 5 κάμνω. 6 γεν. 7 δοτ.
- 3**—1 αἰρούμαι. 2 τὸ πλῆθος. 3 ἀποθνήσκω. 4 ἐπειδὴ... 5 ἀπόλλυμαι. 6 λυσιτελής.
- 4**—1 τὰ ἐπιτήδεια. 2 πυροί. 3 κοῦφος. 4 γίγνομαι. 5 τὸ τῆς... 6 κάκωσις. 7 ἡγεμών. 8 σκοπῶ. 9 ὅπως.
- 5**—1 ἡγοῦμαι με ἀπρφ. 2 χρή. 3 δοτ. 3 ἐπὶ+γεν. 5 προῖ-
έναι. 6 καταστρέφομαι. 7 ἡ εἰκοστή. 8 μῆνυσις. 9 ἔστι.
10 ἐπιστήμη.
- 6**—1 ῥήγνυμαι. 2 πατάσσω. 3 φέρω.
- 7**—1 κότινος. 2 ἱερόν. 3 χιλός. 4 εὖ ποιῶ. 5 κρεῖττον. 6 βλος.
7 παρασκευαστικός.
- 8**—1 σὺν+δοτ. 2 χωρίον. 3 γίγνομαι. 4 πλῆθος. 5 ἡ κατὰ+
αἷτ. 6 εὐκτ.+ζν. 7 ἄγω. 8 ἐπελσακτος.
- 9**—1 ἐμβάλλω. 2, ὁψὲ τῆς... 3 ἄλις. 4 γίγνομαι. 5 ἄδην ἔχω.
- 10**—1 αἰτιῶμαι. 2 χρή. 3 ἅπας. 4 ἀδελφός. 5 ὁμοῦ. 6 ἅμα τῇ...
- 11**—1 κόμη. 2 ἕτερος. 3 νομίζομαι.
- 12**—1 φεύγω. 2 θεραπεύω. 3 βουλεύομαι. 4 δέομαι. 5 κατάγω.
6 χαίρειν προσαγορεύω. 7 αἰσχύνω.
- 13**—1 μέμνημι. 2 κατανοῶ. 3 ποσταῖος. 4 πολ. 5 ὀκνῶ.
- 14**—1 τὸ μέν. 2 ἐκεῖθ' ἐγώ. 3 ἀξιῶ. 4 ἔχων. 5 ποιοῦμαι. 6
παράγειν ἐπὶ φάλαγγος. 7 ἀποδιδράσκω. 8 δίκην ἐπιτίθην.
- 15**—1 χαίρω τὰ αὐτά. 2 ἐστιῶ. 3 χρή βοηθεῖν. 4 διαιρῶ. 5
παρά. 6 ζημιόομαι. 7 φέρω.
- 16**—1 ἐπιλανθάνομαι. 2 ἀφίσταμαι. 3 φείδομαι. 4 ἀναχωρῶ.
5 ὀλιγωρῶ. 6 κρατῶ. 7 λαμβάνω. 8 ὕστερῶ. 9 ὑπάρχω.
10 ἡτιῶμαι.

- 17**—1 διαλλάττω. 2 κοινῇ. 3 ἀπεχθάνομαι. 4 χρῶμαι. 5 ἡγοῦμαι ἐπὶ. 6 συμπροπέμπω. 7 σπένδομαι. 8 ἐμμένω. 9 ἐμποιῶ.
- 18**—Α' 1 τιμῶ. 2 ἀνήκεστος. 3 ἀπλῇ γεν.—Β' 1 ἀντιποιοῦμαι. 2 ἀναιρῶ. 3 προσέχω τὸν νοῦν.—Γ' 1 αἰτιῶμαι. 2 ἀπλῇ γεν. 3 τελῶ. 4 μεταδίδωμι. 5 νομίζεται. 6 εἶκω. 7 παύω. 8 καταγιγνώσκω. 9 ἡ οἷς.
- 19**—1 φεύγω. 2 ἀποθνήσκω. 3 ἀλλίσκομαι. 4 δίκην δίδωμι. 5 ὑπολείπομαι. 6 διαφθείρομαι τοὺς ὀφθαλμούς. 7 ἀποστήπομαι. 8 ἐκπίπτω. 9 δοῦμαι. 10 ἐκκάομαι τοὺς ὀφθαλμούς. 11 ἡττῶμαι.
- 20**—1 συσκευάζομαι. 2 σίτος. 3 συγκαταστρέφομαι τί τινι. 4 συμβουλεύομαι. 5 μεθίσταμαι τινα. 6 διαπράττομαι. 7 ἀμύνομαι. 8 ὅπως. 9 χρηματίζομαι. 10 μισθοῦμαι. 11 ἀνασφάζομαι. 12 ἡγοῦμαι. 13 ἡ.
- 21**—1 ἔξεστι. 2 οὐκ ἔστι. 3 ἐπιτάττω. 4 ἐπανορθῶ. 5 εὖ πράττω. 6 σὸς πολίτης. 7 τὸ ἄκρον.
- 22**—Α' 1 ἡγοῦμαι. 2 περίοδος. 3 γράφομαι τινα. 4 χειροτονοῦμαι.—Β' 1 ἄθλος. 2 ψυχρινός. 3 ἀλεινός. 4 κινῶ. 5 φθίνω.—Γ' 1 ἡ. 2 ὀρύττω. 3 ὁμιλεῖν. 4 καθίσταμαι.
- 23**—1 παραμύθιον. 2 ὀρνιθεύω. 3 βλαχνεῖον. 4 καταστρέφομαι. 5 ἔστι μοι ἀσμένφ. 6 ὀφλισκάνω ζημίαν.
- 24**—1 ὁμορος. 2 ἀντιποιοῦμαι τινί τινος. 3 ἐξευρίσκω. 4 εἰκῇ. 5 ἀξιῶ. 6 εὖ ἴσθι ὅτι. 7 διαπράττομαι.
- 25**—Α' 1 ἀμφί. 2 πυνθάνομαι. 3 ἀρήγω. 4 ἀποπέμπω.—Β' 1 ἀπό. 2 διὰ+αἰτ. 3 βουλεύομαι.
- 26**—Α' 1 εἰς (παραλειπτέα δὲ ἡ λ. τῆς χάρας). 2 εἶναι. 3 ἐν.—Β' 1 ἐκθάλλω. 2 ἐκ τῶν ἐνόντων
- 27**—Α' 1 κατὰ+αἰτ. 2 εἴμι. 3 ἐπὶ+δοτ.—Β' 1 κατὰ+αἰτ. 2 ἐμπορία. 3 κράτος.
- 28**—1 παρὰ+αἰτ. 2 εὐδοκιμῶ. 3 περὶ+αἰτ. 4 εὐορκῶ. 5 περὶ+δοτ. 6 πρό. 7 αἰρούμαι.
- 29**—Α' 1 πρὸς+αἰτ. 2 πρὸς τό. 3 σύν. 4 πρὸς+γεν. 5 ἄγγελος.—Β' 1 ὑπὲρ+αἰτ. 2 ὑπὲρ+γεν. 3 ἔχω.
- 30**—1 αἰρῶ. 2 ἀν+εὐκτ. 3 ἀν+όριστ. 4 οὐκ ἀν+εὐκτ. 5 ὀνίνημι,

- 31**—Α' 1 παρακαλῶ. 2 μέλλω. 3 ἀποψηφίζομαι. 4 καταψηφίζομαι.—Β' 1 ἐκ. 2 ὀνίναμαι τινος. 3 περιορῶ. 4 ἐντυγχάνω. — Γ' 1 ἰδιώτης. 2 διδάσκω. 3 δοκεῖ. 4 ἐπιμέλεια. 5 φύσις.
- 32**—1 ἄν+εὐκτ. 2 εἰ+εὐκτ. 3 δέχομαι.
- 33**—Α' 1 παραλείπτειν. 2 ἐνεστῶς. 3 παρατατ. 4 παραλείπτον, τὰ δὲ ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτώμενα εἰς ὅριστ. ἐνεστ. καὶ ἄορ. 5 ἀναλῶ. —Β' 1 ἔλκω. 2 διδάσκω. 3 τετελ. μέλλων.
- 34**—Α' 1 ἄν+εὐκτ. 2 γινώσκω. 3 προαγορεύω.—Β' 1 ἀπιστῶ. 2 ἐπεξάγω ἐπὶ+χίτ. 3 ὅτι. 4 μέλλω. 5 χαλεπαίνω. 6 καθεύδω. — Γ' 1 ἀπολαμβάνομαι. 2 εὐσεβῶ πρὸς τινα. 3 δίκην δίδωμι. 4 ἐχρῆν.
- 35**—Α' 1 ὄρω. 2 ἀποθνήσκω. 3 κρατῶ. 4 ἀγαθός. 5 τὸ πλῆθος. 6 γίγνομαι ἐπὶ τινι. 7 ἄν+ἔπρφ. 8 ἄν+μτχ. 9 εἰ+εὐκτ.—Β' 1 ἔστι τινί τι. 2 χωρίον. 3 ἀποφεύγω.
- 36**—1 ὁπότε+εὐκτ. 2 ἀνίσταμαι ἐξ εὐνῆς. 3 ἡνίκα. 4 ἔνδον καταλαμβάνω. 5 δέομαι. 6 ἐρῶ. 7 ἔως+εὐκτ. 8 δίκην δίδωμι. 9 πρὶν ἄν+ὕποτ.—Β' 1 θαυμαστός. 2 μέλλων. 3 εὐήθης. 4 ἀπλῆ δοτ. 5 ἄν+ὕποτ.
- 37**—Α' 1 οἶος. 2 δέομαι.—Β' 1 σκοποῦμαι. 2 ἄν+ὅριστ. ἄορ. 3 ὅπως+ὅριστ. μέλλ. 4 χρῶμαι τῷ παρόντι πράγματι.
- 38**—1 γίγνομαι. 2 ἐπιλανθάνομαι τινος. 3 ἐφέπομαι.
- 39**—Α' 1 εὖ πράττω. 2 θεραπείας. 3 καιρός. 4 κρείττων. 5 ἄν+εὐκτ. 6 ἐντυγχάνω. 7 προσήκει. 8 δοκεῖ. 9 ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧτε.—Β' 1 μέλλω. 2 ὁμιλῶ, σύνειμι. 3 ἄν+ἔπρφ. 4 καταδύομαι. 5 γίγνομαι. 6 ἄπρφ. ἄορ. + ἄν. 7 γέ. 8 μτχ. 9 φημί. 10 ὥς ἔπος εἰπεῖν. 11 τὸ νῦν εἶναι. 12 ἐκὼν εἶναι.
- 40**—Α' 1 χρῶμαι. 2 ἐγκαλῶ τινι. 3 λανθάνω ἐμαυτόν. 4 διατελῶ. 5 δηῶ. 6 χαλεπαίνω ἢ ἄχθομαι. 7 αἰσθάνομαι. 8 ἀνήκεστος.—Β' 1 ἀξιῶ. 2 βουλεύομαι. 3 οἶομαι. 4 ἄν+ἄπρφ. 5 ἐπαποθνήσκω τινί. 6 ἐπὶ+δοτ. ἢ ἀπλῆ δοτ. 7 ὥς+μετοχ.
- 41**—Α' 1 ἄτε. 2 λέγω. 3 ὥς+μτχ. 4 ὥς δέον. 5 προτρέπομαι τὰς γνώμας τινός.—Β' 1 δοκεῖ. 2 ἐγκαλῶ. 3 διήμι

τινα. 4 δοκεῖ. 5 ἀπάγω. 6 συγχωρῶ. 7 ὥς+μτχ. 8 συ-
γιννώσκω.

42—1 ἄ ἄν+ύποτ. 2 κολάζω. 3 περιγίγνομαι. 4 ὅπως+μέλλ.
5 ὅπως ἄν+ύποτ. 6 τάσσομαι. 7 ἀναλίσκω.

43—1 φημί. 2 ἀνάλρεσις. 3 πυνθάνομαι. 4 ἐπειδὴν τάχιστα.
5 ἐπὶ τίσιν. 6 οὐκ ἄν+εὐκτ.

44—1 ἄν+εὐκτ. 2 γέ. 3 οἶδα. 4 διὰ τὸ μὴ+ἄπρφ. 5 συνίημι.
6 δοκῶ. 7 μόνον οὐχί. 8 οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ. 9 μηδεῖς.
10 ἄν+ἄπρφ. 11 ἐπίσταμαι.



ΠΙΝΑΞ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΕΞΕΩΝ

(Οἱ ἀριθμοὶ δηλοῦσι τὴν σελίδα)

Αἰτιατική 28, 39. ἀντικείμενον 63, ἐπιρρηματικῶς 87.

Ἀναστροφή (προθέσεως) 97. 118. 120.

Ἀντικείμενον 61 κ. ἐ.

Ἀντωνυμῖαι 39 κ. ἐ.

Ἀπαρέμφατον 185 κ. ἐ.

Ἀπόλυτος μετοχή 200.

Ἀπρόσωπος σύνταξις 85. 186.

Ἀρθρον 47 κ. ἐ.

Ἀρνησις 128. 183. 209.

Ἀφαιρετική (γενική) 27.

Γενική 27. ἀντικείμενον 66. ἀπολύτως 37. 200. ἐπιρρηματικῶς 88. κατηγορηματική 13. μετ' ἐπιθέτων 30. μετ' ἐπιρρημάτων 36. μετ' ἐπιφωνημάτων 37. μετ' οὐσιαστικῶν 28. Γένος (ἐπικρατέστερον) 17.

Δοτική (καθαρά, τοπική, ὀργανική) 27. 92. ἀντικείμενον 68. ἐπιρρηματικῶς 89. μετ' ἐπιθέτων 37. μετ' ἐπιρρημάτων 39. μετ' οὐσιαστικῶν 37.

Ἑγκλίσεις 121 κ. ἐ.

Εἰ 158. 163.

Ἐμπρόθετον ὡς ἀντικείμενον 70.

Ἐνικὸς ἀντὶ πληθ. 18.

Ἐπεξήγησις 20.

Ἐπίθετα ἄκρος, μέσος, ἔσχατος, πᾶς, ὅλος, μόνος 25. οὐσιαστικοποιηθέντα 24. ῥηματικά εἰς - τος καὶ - τέος 204.

- Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ 22 κ. έ.
 Ἐπιρρήματα 86. 93 κ. έ.
 Ἐπιφωνήματα 121.
 Ἐρωτήσεις εὐθεταὶ 128. πλάγιαὶ 181.
 Εὐθύς λόγος· ἰδὲ λόγος εὐθύς.

Κατηγορημα 6.

Κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς 25.

Κατηγορούμενον 6. 8.

Λεκτικοὶ τρόποι 232.

Δέξεων θέσις 218. μεταβολή σημασίας 230.

Λόγος εὐθύς ἢ πλάγιος 5. 126. 128. 181. 206.

Μετοχή 193 κ. έ.

Μή 128. 161 κ. έ. 183. μὴ οὐ 184. 214.

Μόρια βεβαιωτικά, ἐπιδοτικά κλπ. 155 κ. έ.

Ὀνομαστική 26. ἀπόλυτος 202. 216.

Ὀργανική (δοτική) 27.

Ὅροι προτάσεως 6 κ. έ.

Οὐ. 128. 209. οὐ μὴ 185.

Παράθεσις 19 κ. έ.

Παραθετικά 32 κ. έ.

Περίφρασις ἀντὶ ἀπλοῦ ῥήματος 65. πρὸς σχηματισμὸν παθη-
 τικοῦ ῥήματος 80.

Πλάγιος λόγος 5. 126. 160. 181. 206.

Πληθυντικὸς ἀντὶ ἐνικοῦ 17.

Ποιητικὸν αἷτιον 77.

Προθέσεις (καταχρηστικαὶ) 117, (κύρια) 96 κ. έ.

Προσδιορισμὸς 7. 18 κ. έ. 86.

Πρόσωπον (ἐπικρατέστερον) 12. β' ἀντὶ γ' 17.

Πρότασις (εἴδη) 3 κ. έ. ἐλλιπής 14 κ. έ.

Προτάσεις αἰτιολογικαὶ 160. ἀναφορικαὶ 175. ἀποτελεσματικαὶ 170. εἰδικαὶ 159. ἐνδειαστικαὶ 183. τελικαὶ 161. ὑποθετικά 163. χρονικαὶ 173.

Πτώσεις (πόσαι ἀρχικῶς καὶ σημασία αὐτῶν) 26 κ. ἐ.

Πτώσις πλαγία ἐπιρρηματικῶς 87 κ. ἐ.

***Ρήματα** (διαθέσεις αὐτῶν) 60. ἀμετάβατα 71. ἀποθετικά 82. ἀπρόσωπα 85. 186. διπλωτα 73 κ. ἐ. ἐνεργητικά 61. 70. μέσα 81 κ. ἐ. μονόπλωτα 63 κ. ἐ. παθητικά 77 κ. ἐ. 80. συνδετικά 9. 204. κατηγορηματικά 6.

Συμφωνία ὅρων προτάσεως 10 κ. ἐ.

Σύνδεσις προτάσεων 4. 141 κ. ἐ. 158 κ. ἐ.

Σύνδεσμοι· αἰτιολογικοὶ 149. ἀντιθετικοὶ 147. διαζευκτικοὶ 146. συμπερασματικοὶ 151. συμπλεκτικοὶ (καί, τέ) 141. (καὶ οὐ, καὶ μὴ κλπ.) 144. (οὐ μόνον—ἀλλὰ καί, κλπ.) 145.

Συνδετικά ῥήματα 9. 204.

Σύνταξις ἀτικῇ 11. κατὰ τὸ νοούμενον 11. 217

Σχήματα λόγου 215 κ. ἐ. φυσικά 215. ῥητορικά 215. 227.

Ἀλληγορία 234. ἀναδιπλώσις 227. ἀνακλόουθον 202.

216. ἀναστροφή, ἀναφορά, ἀναφώνησις 228. ἀνθυποφορὰ

229. ἀντιστροφή 228. ἀντίφρασις 234. ἀντονομασία 233.

ἀπὸ κοινοῦ 225. ἀποσιώπησις 227. Ἀτικὸν 11. ἀφομοίω-

σις 217.—Βοιώτιον 217. βραχυλογία 224.—Εἰρωνεία 234.

ἐκ παραλλήλου 237. ἐλξις 162, 175. 178. 217. ἐν διὰ

δυσὶν 227. ἐπιδιόρθωσις, ἐρώτησις (ῥητορικῇ) 229. εὐφη-

μισμὸς 234.—Ζεῦγμα 226.—Καθ' ὅλον καὶ μέρος 217.

κατὰ τὸ νοούμενον 11. 217. κατάχρησις 231. κατ' ἐξοχὴν

230. 231. κλίμαξ 228. κύκλος 224.—Λιτότης 234.—Με-

ταφορὰ 231. μετωνυμία 233.—Ὁμοιοτέλειον 234.—

Παρασιώπησις 227. παρονομασία 224. περίφρασις 227.

Πινδαρικόν 217. πλεονασμὸς 213. 226. προδιόρθωσις 229.

πρωτότερον 223.—Συμπλοκὴ 228. σύμφυρις 215. συν-

εκδοχὴ 232.—Ὑπαλλαγὴ 218. 233. ὑπερβατὸν 223. ὑπερ-

βολή 234. ὑποφορὰ 229.—Χιαστὸν 223.

Τμῆσις 97.

Τοπικὴ (δοτικὴ) 27.

Τρόποι (λεκτικοί) 232.

Ὑποκείμενον 6. 8. ἀπαρεμφάτου 191. μετοχῆς 200. 202.

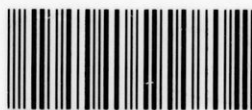
Χρόνοι τοῦ ῥήματος (εἰς τὴν ὀριστικὴν) 130 κ. έ. (εἰς τὰς
ἄλλας ἐγκλίσεις) 139 κ. έ.

Ὡς 34. 95. 118. 151. 161. 171. 173. 179.

Ὡστε 34. 155. 171.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Ἐν σελ.	57	στίχ.	23	ἀντί	Σημ.	γραπτέον	Σημ. 1.
»	66	»	35	»	ὁσμή	»	ὁσμήν
»	79	»	18	»	ἐξέκοψεν	»	ἐξέκοψαν
»	96	»	34	»	§ 172	»	§ 179
»	159	»	31	»	ἐκφέρονται...	»	β') ἐκφέρονται...
»	160	»	4	»	β') ὅταν...	»	2) ὅταν...
»	224	»	18	»	Σχήματα	»	Σχήματα
»	235	»	24	»	ὀπίσω	»	ὀπίσω (1)
»	238	»	24	»	ἐκ μέρους (3)	»	ἐκ μέρους
»	239	»	19	»	μαζὶ μὲ (6)	»	μαζὶ μὲ (5)



024000025423

